HISTORICA DISSERTATIO DE UNO EX TRINITATE CARNE PASSO. ACCEDUNT...

Enrico Noris

Digitized by Google

6
37 M
8

H - 12

Digitized by Google

Digitized by Google

HISTORICA DISSERTATIO
DE UNO EX TRINITATE CARNE PASSO.

Accedunt

HISTORIÆ PELAGIANÆ HENRICI NORIS AB ANONYMI SCRUPULIS VINDICIÆ.

Quid adhuc quæris examen, quod jam factum eſt apud Apoſtolicam Sedem?
S. Auguſtinus lib. 2. oper. imp. contra Julianum num. 103.

ROMÆ, MDCXCV.
Typis Franciſci de Rubeis, & Franciſci Mariæ Acſamitek.
SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

AD LECTOREM.

PAUCIS te volo, Lector optime; ſiquidem ſingulæ præfationes quibuſque hujuſce operis Diſſertationibus præpoſitæ prolixioris in limine proœmii onus imminuunt, Annus agitur alter & viceſimus, ex quo Hiſtoria Pelagiana ac Vindiciæ Auguſtinianę auctore Henrico de Noris Auguſtiniani inſtituti viro in lucem prodiere. Utrumque opus anno 1672. ſupremæ Romanæ Inquiſitionis decreto à viris doctiſſimis Romæ diligenti & accurato examine expenſum, ac probatum, tantam ſtatim Auctori gratiam apud Eminentiſſimos Patres conciliavit, ut eorumdem rogatu Clemens X. Noriſium inter Romanæ Inquiſitionis, uti vocant, Qualificatores adlegerit. Cum anno proximo 1673. utrumque opus Patavinis typis excuſum, ac dein iterum ac tertiò extra Italiam impreſſum, per ora manuſque Eruditorum volitaret, nonnulli, quorum nomina appellare exemplo nihil, ſilere humanitatis plurimùm refert, utrique volumini primùm quidem clanculariò genuinum infigere cœperunt; dein animoſiores facti, eadem apud Romanæ Inquiſitionis tribunal plurium errorum accuſantes, alterum de iiſdem examen impetrarunt. Ita anno 1676. laudati libri plurium Cenſorum judicio expenſi, indemnes, nullaque Theologica nota per-

ſtricti

Digitized by Google

ſtricti, æmulorum impetum ſtructaſque inſidias feliciter evaſerunt. Interim Noriſius in Piſana Academia Eccleſiaſticæ hiſtoriæ profeſſorem agens, inducias in annum uſque decimum ſextum ab adverſariis obtinuit. Cum verò anno 1692. INNOCENTIUS XII. Pontifex Opt. Max. Noriſio Vaticanæ Bibliothecæ Præfecturam detuliſſet, novus honor Auctori deſtinatus, ejuſdem libros in nova rurſus diſcrimina adduxit. Nam adverſarii ſparſis quaquaverſus libellis, veteres accuſationes reſtaurantes, eundem prædamnatæ Janſenii doctrinæ inſimularunt. Tum Summus Pontifex plures Theologos, qui procul à partium ſtudio erant, delegit, iiſque librorum Noriſii examen commiſit. Et hi quidem doctiſſimi ac eruditiſſimi Viri diligenter atque accuratè injuncto munere perfuncti, nullam in Noriſii libris ſententiam cenſorio ſtigmate confixerunt; cujus quidem judicii, licèt ſecretis ſuffragiis peracti, exitus inde apparuit, quòd Summus Pontifex Noriſium in collegium Conſultorum Romanæ Inquiſitionis cooptavit. Ita ſine exemplo, quod ſciamus, unus idemque liber ſemel, iterùm, ac tertiò in tremendo illo tribunali cenſuræ ſubjectus, ac totidem etiam vicibus omni cenſura immunis evaſit. Cum verò triplex judicium tam ſyncerum, tam grave, tamque circumſpectum toties reſtauratis accuſationibus jam tandem finem impoſuiſſe putaretur, inventus eſt novus criminandi modus, quo non tam Noriſii volumina, quàm exercitum de iiſdem judicium in invidiam vo-

care-

caretur. Nam quidam quò ſuam erga ſupremum Quæſitorum fidei tribunal reverentiam in ſpeciem ſaltem præferre videretur, quoſdam ipſiſmet librorum Noriſii Cenſoribus libellos, *Scrupulorum* titulo præſignatos, inſcripſit, ut ad eos ſcrupulos veluti ad ſcopulos eorumdem Cenſorum judicium allideretur. Hæc ille præfatur: *Nemini videbor inverecundè ſcripſiſſe, qui iſtas qualeſcumque animadverſiones non alio, quàm ſcrupulorum titulo donaverim.* Ferrandus inſignis Carthaginenſis Eccleſię Diaconus, in Paręnetico ad Reginum Comitem cap. 12. ſcribit: *Si quando aliquis ſcrupulus mentem movet, non ſequaris facilè ſententiam propriam, nec aliis perſuadere coneris.* At bonus ac ſimplex homo ſuos ſcrupulos in diſſeminatis ac diſperſis quaquaverſum libellis publicavit, ut ſiniſtra, quam de lato à Romanis Cenſoribus judicio ipſe conceperat, opinio per omnium animos longè latèque pervaderet. Hinc ſubinde, Optimi Cenſores, ut Ciceronis in Oratione pro Roſcio Amerino verbis utar, *Hunc ſibi ex animo ſcrupulum, qui ſe dies noctesque ſtimulat, ac pungit, ut evellatis, poſtulat.* Verùm cùm Cenſores nulli præhabiti abs ſe judicii rationem ſcripto prodere teneantur, imò nec citra perjurium publicè reddere poſſint, eorum partes in me recipiam, daboque operam, ut adverſarii paſſim & ubique *alienorum dictorum ſcrupuloſiſſimi & calumnioſiſſimi diſcuſſores* appareant, uti olim Facundus Epiſcopus Hermianenſis lib. 10. de tribus Capit. cap. 7. ſcribebat.

Imprimatur.

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

Sperellus de Sperellis Epiſc. Interamnen. Viceſg.

QUinque diſſertationes hoc libro comprehenſas, ubi de Uno ex Trinitate paſſo, de Scythis Monachis, de Semipelagianis antiquis, de Janſeniſmi umbris Noriſio tributis, & depulſis, ex commiſſione Reverendiſſimi P. Mag. Sac. Pal. Apoſt. F. Thomæ Mariæ Ferrari non percurri, ſed lectas attentè perpendi, nihilque comperi, aut ſanctæ fidei, aut morum honeſtati abſonum; quin argumentum operis ſolidè, modeſtè, ac plena eruditione explicatum. Quamobrem ut & omnibus innoteſcat clara veritatis facies, opus dignum publica luce cenſeo. Dabam ex Collegio Urbano de Propag. Fide hac die 3. Septembris 1695.

Joannes Paſtritius Philoſ. ac Sac. Theol. Doctor, ac in eodem Collegio Urb. Polemicæ Theologiæ Lector.

IN iſtis opuſculis, quæ juſſu Reverendiſſimi P. F. Thomę Marię Ferrari Mag. Sac. Pal. Apoſt. ſummâ cum voluptate, nec ſine profectu perdiligenter legi, nihil comperi, vel rectæ fidei, vel bonis moribus non undique conſonum. Digna igitur ſunt hæc opuſcula luce typorum. Ex Monaſterio Divi Pauli extra Urbem 13. Kalendas Octobris 1695.

D. Joannes Baptiſta de Miro Monachus Caſinenſis.

Imprimatur.

F. Thomas Maria Ferrari Ord. Præd. Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

Digitized by Google

DISSERTATIO I.
IN HISTORIAM CONTROVERSIÆ
De uno ex Trinitate paſſo.

DIUTURNIORI ſchiſmate, quo Orientalis Eccleſia ab Apoſtolica Romana Sede ſejuncta fuerat, Hormiſdæ Pontificis Maximi opera, ac Juſtini Imperatoris pietate compoſito, veteres potiùs diſcordias deſiiſſe, quàm pacem cœpiſſe, nova rurſus ſuborta controverſia monſtravit. Illa quidem in angulo Scythiæ Europeæ apud Tomos à paucis Monachis excitata, Orientem ſimulque Occidentem, ac Meridiem uno veluti momento inſtar incendii pervagata, per quinque ferè luſtra Orthodoxos varias in partes diſtraxit. Quamvis autem Romanorum Pontificum, ac Imperatoris Juſtiniani edictis magnus tot litigiis dies impoſitus tandem fuerit, non defuere noſtra ætate tum Sectarii, qui variatæ ea in cauſa ſententiæ Romanos Pontifices impudenti calumnia accuſarunt; tum ſcriptores quoque, qui Catholici & eſſe, & haberi volunt, qui ex antiquitus ea in cauſa geſtis, quibuſdam prædamnatis famoſis propoſitionibus defenſionem comparare pertentarunt. Inde etiam duo nuperi Auctores ex deſcripta ea ipſa ab Henrico Noris controverſia, eundem uti Romani Pontificis in definiendo infallibilitati obnoxium traducere conati ſunt. Denique non una eademque eſt de ejuſdem quæſtionis auctoribus inter Hiſtoricos ac Theologos ſententia; ſiquidem nonnulli Monachos illos Scythas in ſpeciem quidem Catholicos, Eutychianæ tamen hæreſi occultis artibus ſtudentes obtrudunt, quos alii doctiſſimi Scriptores ab omni prorſus

ſus Eutychiano errore alienos locupletiſſimis teſtimoniis oſtendunt. Induxi animum in hanc totam cauſam deſcendere, ac diu controverſæ propoſitionis ſtatum, ejuſque varios tum apud Catholicos, tum etiam apud Eutychianos ſenſus exponere. Hoc ut enucleatè exequar, illius originem, progreſſum, ac denique exitum in optimo, uti ſpero, lumine collocabo, quo poſtea illata à quibuſdam Hiſtoriæ caligo facilè diſſipabitur.

CAPUT I.

S. Proclus propoſitionem, Unus è Trinitate eſt incarnatus, & paſſus, *omnium primus contra Neſtorianos aſſeruit. Juſtinianus Imperator aliiq; contendunt eandem in Synodo Calchedonenſi approbatam fuiſſe. Quidam ea in Synodo damnatam putant. Neutra opinio probatur.*

DAmnato in Synodo Epheſina Neſtorio, Theodoſius Imperator impios ejuſdem libros igne abſumendos, emiſſo edicto, decrevit, *ita ut*, inquiens, *nemo in religionis diſputatione aliquam ſupradicti nominis mentionem faciat. L. 66. de Hæret.* Cod. Theod. At Neſtorianæ hæreſeos ſectatores, quò damnatæ à Synodo doctrinæ majorem aliunde auctoritatem adjicerent, id conſilii ceperunt, ut eandem à Theodoro Epiſcopo Mopſueſtiæ in Cilicia dudum traditam publicarent. Nam Theodorus in ore famæ toto paſſim Oriente verſabatur, quippe qui decem millium voluminum ſcriptor laudaretur, ac quindecim præſertim libros contra Apollinarium exaraſſet, in quibus univerſa Neſtorii ipſius quondam diſcipuli doctrina tradebatur. Hac fraude Neſtoriani uſi ſunt, ut recèns dejecta hæreſis ſub magni nominis umbra vires reſumeret, ac ſub Theodori larva incautis illuderet. Verùm Orthodoxi Epiſcopi, ac Abbates majoris Armeniæ, quò præſentiſſimo malo ſtatim occurrerent, ſyllabum errorum ex Theodori libris colligentes, eoſdem S. Proclo Patriarchæ Conſtantinopolitano damnandos, per legatos obtulere. Proclus Cyzici nomine tenus Epiſcopus, omnium primus, tum ſedente in

Re-

Digitized by Google

Regia Urbe Neſtorio, in celebri ibidem Eccleſia contra ipſius adverſùs Deiparam voces claſſicum cecinerat in elegantiſſima, quæ extat homilia. Erant duo veluti fulmina belli contra Neſtorium Cyrillus Alexandriæ, & Proclus Conſtantinopoli. Hic ergo legens delata ſibi capitula, eadem uti Neſtoriana peſte infecta damnavit, datis ea de re literis tum ad Armenios, tum ad Joannem Patriarcham Antiochiæ, utrique ſcripto ſubjiciens anathemata contra ſingulas Theodori propoſitiones. Has inter erat hæc ex epiſtola ad Armenios Collat. V. Synodi V. recitata: *Homo homini conſubſtantialis; Deus autem Deo conſubſtantialis. Quomodo ergo Deus, & homo unum per unitatem eſſe poſſunt?* Hinc in Chriſto duo ſuppoſita, ſive perſonas commentabatur, ita ut B. Virgo purum hominem pepererit, quem poſtea Deus affectu voluntatis ſibi copulavit. In laudata Synodo Collat. IV. in ſyllabo errorum Theodori num. 45. hæc illius dicta recenſentur: *Et duas nativitates Deus Verbum non ſuſtinuit: unam quidem ante ſæcula, alteram autem in poſterioribus temporibus.* Quare negabat B. Virginem eſſe Dei genitricem, ibidem num. 43. Denique num. 38. ſcripſiſſe dicitur: *Quòd Deitas ſeparata quidem erat ab illo, qui paſſus eſt ſecundùm mortis experimentum.* Proclus in epiſtola ad Armenios, uti ſcribit Liberatus Diaconus cap. 10. Breviarii, *Poſuit ad interimendas Neſtorianorum verſutias, qui duas in Chriſto inducunt perſonas, unum de Trinitate incarnatum.* Sententia Procli interprete Dionyſio Exiguo in hæc verba concipitur: *Nec enim dicentes Filium paſſum, ratione Deitatis eum paſſum ſentimus, ſed confitentes Dei Verbum unum ex Trinitate incarnatum, tribuimus intelligendi materiam iis, qui fideliter ſciſcitantur, cur incarnari dignatus ſit.* Idem in epiſtola ad Joannem Antiochenum ait: *Dicentes autem iterum paſſibilem Deum, id eſt, Chriſtum, confitemur eum non eo paſſum, quod erat; ſed quod factum eſt, id eſt, propria carne, & ita prædicantes, nullo modo fallimur; quoniam quidem & unum ex Trinitate ſecundùm carnem crucifixum fatemur, & divinitatem paſſibilem minimè blaſphemamus.* Hoc teſtimonium recitant Facundus Hermianenſis initio lib. 1. de tribus Capitulis, & laudato loco Liberatus. Joannes II. Pontifex in epiſt. 3. ad Senatores hanc aliam Procli ſententiam refert: *Quid enim eſt, quod nos ſapimus. In hac ipſa*

eſſentia, qua conſtat, & unitus eſt Filius Patri, & Spiritui, non dicimus eum paſſum; ſed carne, quæ ex nobis, & pro nobis eſt factus. Non autem alius eſt factus, niſi unus de Trinitate, & crucifixus eſt carne, qua paſſus eſt &c. Maxentius in profeſſione fidei hæc recitat tanquam excerpta ex epiſtola ad Armenios, in qua tamen non leguntur; unde Petavius arbitratur Proclum alteram ad Armenios epiſtolam miſiſſe, quæ interciderit. Ipſe tamen puto Proclum datis ad Armenios, & ad Joannem literis eadem Theodori capitula cum annexis confutationibus ſubjeciſſe, uti proximè Orientales fecerant, refellentes duodecim capitula Cyrilli, & ipſe etiam Cyrillus arguens ejuſdem Theodori errores. Extant inſerta collat. V. Synodi V. fragmenta literarum Procli ad Joannem Antiochenum, in quibus *ſuppoſita ad Armenios epiſtolæ capitula* Theodori memorantur; idemque Proclus in altera epiſtola ad eundem Patriarcham Antiochiæ ſcribit: *Et illa capitula, quæ ſubjecta ſunt, repuli*, apud Facundum Hermianenſem lib. 8. cap. 2. Quare cum eadem Theodori capitula cum redargutionibus annexa fuerint tomo ad Armenios, ac pariter literis ad Orientalem ſub Antiocheno Antiſtite Synodum, utroque ex ſcripto confutationes Procli recitantur.

Ex hactenus laudatis S. Procli teſtimoniis duæ iſtæ propoſitiones ab eodem contra Theodori, ac Neſtorii ſectatores ſtatutæ colliguntur: *Unus de Trinitate eſt incarnatus*, & altera: *Unus de Trinitate crucifixus eſt carne*; de quibus theſibus Catholici poſtea acerrimè ſecum invicem diſputarunt. Prior propoſitio deſignat pro ſubjecto ipſam perſonam Verbi Dei, qui ſuamet ſubſiſtentia perſonali humanam naturam in unitatem ſuppoſiti verè ac phyſicè aſſumens, dicitur incarnatus, quod eſt ejuſdem propoſitionis prædicatum. Altera verò propoſitio verificatur tantùm ſecundùm communicationem idiomatum, ſecundùm quam crucifixio ſeu paſſio affirmari poteſt de Verbo uno ex Trinitate, cum non ipſum, ſed caro tantùm aſſumpta verè ac phyſicè paſſionem ſubierit, Verbo manente impaſſibili. Prior theſis reduplicativè vera eſt: altera tantùm ſpecificativè, ut inquiunt Scholaſtici, quia Chriſtus, qui ſecundùm naturam humanam paſſus eſt, unus eſt de Trinitate. Synodus Calchedonenſis in proſphonetico ad Marcianum

Augu-

Digitized by Google

Auguſtum, cum dixiſſet Cyrillum in literis ad Orientales fidei dogmata declaraſſe, addit: *Et magnum Proclum, qui eiſdem Orientalibus volumen ad Armenios pro fidei congruentia deſtinavit*. Porrò hocce Synodi elogio tantum auctoritatis epiſtolæ ſive tomo Procli ad Armenios acceſſiſſe putarunt, ut laudatum aſſertum *De uno ex Trinitate incarnato*, ab eadem Synodo approbatum fuiſſe Juſtinianus publica lege ſuo Codici *tit. de Summa Trinit.* inſerta promulgaverit. Eſt epiſtola ad Epiphanium Patriarcham, in qua ait: *Eadem verò Sancta Calchedonenſis Synodus & magni Procli ad Armenios ſcriptam epiſtolam de eo, quòd oportet dicere Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei, & Deum noſtrum* unum Sanctæ Trinitatis, *per ſuam relationem ſuſcepit, & confirmavit*. Facundus Hermianenſis initio operis laudati ad eundem Juſtinianum, cum Procli epiſtolam à Synodo Calchedonenſi commendatam dixiſſet, ac recitata lata per eundem Principem lege, ait: *Apparuit igitur, religioſe Imperator, quòd ſecundùm ſententiam ipſius magnæ Synodi confeſſus es*, unum de Trinitate *pro nobis crucifixum*. Idem tradit Ephreemius Patriarcha Antiochiæ apud Photium Cod. 228. Vigilius Papa in Conſtituto loquens de eadem relatione Synodi ad Marcianum, hæc ſcribit ad Juſtinianum: *Quam vos quoque veſtris legibus, dum Orthodoxa profeſſione* unum de Sancta Trinitate *Chriſtum Deum ac Dominum noſtrum confitendum adſtruitis, ad teſtimonium laudabiliter adduxiſtis*. Verùm quamvis magna Synodus epiſtolam Procli ad Armenios laudaverit, haud inde fit conſequens, ut omnes ibidem aſſertæ propoſitiones cenſeri poſſint ſpeciali approbatione Synodi confirmatæ. Unum tamen evincitur, videlicet nullum in eo Procli ſcripto errorem contineri. In Concilio Romano ſub S. Gelaſio Papa una S. Leonis ad Flavianum epiſtola in omnibus *uſque ad unum jota* recipienda jubetur, ut nihil illius citra læſæ fidei piaculum, in dubium à quoquam poſſit revocari.

Uti verò varia ſunt hominum judicia, non defuere qui eam propoſitionem, *Unus è Trinitate paſſus eſt*, non modò à Synodo Calchedonenſi probatam negaverint, verùm etiam contenderint in eadem potiùs damnatam fuiſſe. Nam in Actione IV. Dorotheus Monachus Eutychetis ſectator dixit ſe credere in Chriſtum, addens: *Hunc ex Trinitate eſſe fatemur*, & ſtatim: *Credimus ergo*

illum

Digitized by Google

illum paſſum ex Trinitate eſſe. Hinc Dioſcorus Hormiſdæ Papæ ad Imperatorem Juſtinum Legatus, in ſuggeſtione ad eundem Pontificem, quò oſtenderet propoſitionem *de uno ex Trinitate paſſo*, eſſe erroneam, ait: *Iſtud & Eutychetis diſcipuli in Synodo Calchedonenſi propoſuerunt*. Trifolius etiam id temporis in epiſtola ad Fauſtum Senatorem ſcribit, Dorotheum Eutychianum, ac Caroſum ejuſdem ſectæ Monachum dixiſſe in Synodo memorata: *Unum de Trinitate eſſe paſſum*, additque: *Talia dicentes ſupraſcripti Archimandritæ acceperunt damnationem cum Eutychete, & omnes hæretici*. Verùm non ob eam prolatam propoſitionem iidem Archimandritæ damnati ſunt, ſed quia ibidem Eutychetis errorem de unica in Chriſto natura ſequebantur, ac de Hæreſiarcha dixere: *Quia orthodoxus eſt is homo, & fit ei calumnia*. Ferrandus Diaconus Carthaginenſis in doctiſſima epiſtola ad Anatolium R. E. Diaconum cap. 16. ait: *Nec movere quempiam debet, ſi verè hanc ſententiam, ſicut à quibuſdam dicitur, Eutychetis protulit apocriſarius in Calchedonenſi Concilio. Sæpè etiam per ignorantes loquitur veritas*. Rectè autem monet Patres noluiſſe eam propoſitionem Synodicis definitionibus inſerere, *Ne viderentur intellectum loquentis potiùs adprobaſſe, quàm verba*. Uti enim Catholici ea verba congruo ac dextro ſenſu accipiebant, ita Eutychiani eadem depravatè interpretabantur, uti mox exponemus.

CA-

Digitized by Google

CAPUT II.

Propoſitio: Unus è Trinitate eſt paſſus, *à Petro Fullone Eutychiano ſenſu expoſita. Sanctus Felix Pontifex Romanus fatetur Chriſtum unum de Trinitate: eundem non in Deitate, ſed carne paſſum. Imperator Zeno unum è Trinitate in Henotico publicat. Hoc edictum Patriarchæ Græci recipiunt; at Eccleſia Romana condemnat. Sancti Euthymius ac Sabas Chriſtum unum de Trinitate contra Neſtorianos prædicant. Imperator Anaſtaſius in pſeudoſynodo damnandos curat negantes unum de Trinitate paſſum. Id adjicit Triſagio. Severiani eadem propoſitione abuſi: quam Catholici recto ſenſu profeſſioni fidei inſerunt.*

EUtychiani Neſtorianam hæreſim oppugnantes, quodam veluti pugnæ furore abrepti, in extremos errores deciderunt, dum in myſterio Incarnationis Dominicæ utrique ea dogmata renovarunt, quæ dudum Eccleſia in Sabellio atque Ario, in arcano Trinitatis exponendo, damnaverat. Etenim Neſtorius ex duplici natura Chriſto inexiſtente, duas quoque in eodem perſonas obtruſerat. Ex adverſo Eutyches ex unitate perſonæ in Chriſto, unam quoque naturam commentus eſt. Equidem Eutychiani in Synodo Calchedonenſi proſcripti, quò damnatæ hæreſi fidem facerent, binas propoſitiones à Sanctis Patribus contra Neſtorianos ſtatutas, magno apud ſectarios plauſu, Catholicis objectabant. Prior erat mutuata ex S. Cyrilli libris ſententia: *Una Dei Verbi natura incarnata*. Alteram ex Procli epiſtolis deſumpſerant: *Unus è Trinitate eſt paſſus*. De theſi Cyrilli quædam opportuniori inferiùs loco ſubnotabo. De Procli pronuntiato juxta ſuſceptum argumentum, ſermonem tantùm inſtituam. Petrus Fullo Eutychianorum peſſimus, Antiochenæ ſedis invaſor, cum unicam eamque divinam in Chriſto naturam adſtrueret, eandem quoque paſſam fuiſſe affirmabat, ea ſe tradere teſtatus, quæ magni in univerſa Eccleſia nominis Proclus paulo antè docuerat. Ita homo vafer & perditus ſub pulchriori larva hæreſis turpitudinem occulere tentabat. Nam S. Patriarcha hæc diſertè in epiſtola ad Armenios ſcribit: *Nec enim dicentes Filium*

Digitized by Google

paſſum, *ratione Deitatis eum paſſum ſentimus*; *divina ſiquidem natura nullam prorſus recipit paſſionem*; *ſed confitentes Deum Verbum unum ex Trinitate incarnatum &c.* Ubi docet ideo Verbum hominem factum, ut qui Deus nulli poterat paſſioni ſubjectus eſſe, homo factus, paſſionem ſubiret. Idem autem Fullo quò ſuam cunctis hæreſim inſtillaret, ſacro hymno Triſagii: *Sanctus Deus*, *Sanctus Fortis*, *Sanctus immortalis*, appendicem inſeruit: *qui paſſus es pro nobis*, ſperans ſceleratæ adjectionis cantilena Clerum ac populum ád impiæ blaſphemiæ profeſſionem compellere. Cum verò paſſim argueretur, quòd Trinitatem, quæ eo hymno invocabatur, paſſam mentiretur, novo errore priorem commutans, Triſagium ſoli Verbo Deo cani autumavit, qui ſolus paſſus eſt pro nobis; ac proinde non tota Trinitas, ſed *unus è Trinitate paſſus*, ſæpiùs eidem pro concione dicebatur. Horum teſtis eſt idem qui ſupremus Eccleſiæ judex ſententiam contra eundem Fullonem pronuntiavit Felix III. hæc illimet exprobans epiſt. 3. *At verò tu in Eccleſia auſus es dicere*, *quòd unus increatæ atque individuæ Trinitatis paſſionem ſubiit*: *& per hoc conſubſtantialem quoque ſolvere niteris*, *ac Deum ſubjicere numero*. Etenim cum in Chriſto uno ex Trinitate unicam naturam divinam ſtatueret, conſubſtantialem Dei naturam negabat, unàque tres Deos impiè inducebat; ſiquidem Fullo dicebat, *Unum de Trinitate paſſionem pro nobis pertuliſſe in ſubſtantia Deitatis*, teſte eodem Felice epiſt. 5. ad Zenonem Auguſtum. Nam ſubſtantia paſſibilis non eſt idem cum ſubſtantia intrinſecè impaſſibili; unde cum ſubſtantia ſeu natura Filii juxta Fullonem, eſſet paſſibilis, natura verò Patris ac Spiritus Sancti impaſſibilis, una eademque natura eſſe nequibant; ac proinde divinæ perſonæ non poterant dici conſubſtantiales, ſed diſtinctæ naturæ, atq; adeo plures Deos inducentes, juxta Fullonis errorem.

Idem Felix in laudata epiſtola 3. ad Petrum Fullonem ſcribens, ait: *Qua igitur parte unigenitus Filius conſubſtantialis Patri*, *& unus individuæ Trinitatis*, *increatus*, *atque inviſibilis*, *impaſſibilis*, *& immortalis permanſit*. *Quod ergo increatum atque immortale eſt*, *creaturæ ne applices*, *neque Deorum pluralitatem confirmare pergas*, *dicens* Unum ſanctæ Trinitatis mortuum eſſe. *Rurſus qua parte ex muliere natus eſt*, *& ſubſtantiæ noſtræ ac generationis eſt*

parti-

Digitized by Google

particeps, *abſque peccato*, *ſuſtinuit paſſionem*. Duo in hiſce verbis notanda ſunt. Nam Filius quatenus unigenitus Patris, dicitur *unus individuæ Trinitatis*, quæ formula loquendi, uti poſtea demonſtro, in reprehenſionem proximo ſæculo vocata fuit, ita ut magnis etiam Viris aut odioſa, aut ſaltem ſuſpecta fuerit, & longiori etiam examine diſcuſſa, priuſquam ab Apoſtolica Sede probaretur. Rurſus ex laudato Pontificis teſtimonio patet, Petrum Fullonem blateraſſe unum Sanctæ Trinitatis, quà Deum, paſſionem ac mortem ſubiiſſe, non autem quatenus homo erat, uti Proclus contra Eutychianos, jam jam erupturos, in laudatis epiſtolis præmonuerat. Scio nonnullis laudatam epiſtolam haud legitimam videri; ſed ſecus dicendũ puto ex Anaſtaſio Biblioth. in epiſtola ad Joannem Diaconum tom. XII. Bibl. PP. edit. ult. p. 834. lit. F.

Cum Zeno, devicto, ac deinde occiſo Baſiliſco tyranno imperium recuperaſſet, quò graſſantes paſſim de religione diſcordias ſopiret, anno vulgaris Epochæ 482. edictum de fide, quod Henoticum dixere, publicans, univerſos eidem Epiſcopos ſubſcribere imperavit. In eo laudata hactenus Procli ſententia in hæc verba concepta, legebatur: *Trinitas enim manſit Trinitas, & incarnato uno de ſancta Trinitate Deo Verbo*. Hocce edictum recitant Liberatus cap. 18. Breviarii, & Evagrius lib. 3. cap. 14. At Henotico recipiendo tum Hæretici, tum etiam Catholici repugnabant. Imò Severus Eutychianorum primipilus illud programma non *ἑνωτικὸν*, *unitiuum*, ſed *κενωτικὸν* i. e. *inane* irriſionis causâ appellabat. Nam cum in eodem legeretur: *Eos autem qui dividunt, aut confundunt, aut phantaſiam introducunt, omnino non recipimus*, pari ſententia & Neſtoriani Chriſtum in duas perſonas dividentes, & Eutychiani duas Chriſti naturas partim in unam confundentes, partim phantaſticum ejuſdem corpus aſſerentes, damnabantur; unde ibi etiam legebatur: *Anathematizamus præcipuè verò prædictos Neſtorium, & Eutychen, & quę eorum ſunt ſapientes*. Hinc utraque hæreticorum factio, contrariis licèt erroribus addicta, pari tamen conſenſu Henotico refragabatur. Præterea Catholici animadvertentes in eo edicto tres tantùm Synodos ſervandas juberi, omiſſo Concilio Calchedonenſi, ac S. Leonis Magni ad Flavianum epiſtola, quibus velut invictis armis Orthodoxa

religio de utraque hæreſi hactenus triumphaverat, Henoticum in Occidente unanimi cum Eccleſia Romana conſenſu reſpuerunt. Ceterùm magna pars Antiſtitum Orientis partim amittendarum Sedium metu, partim occupandarum ambitione ducti, Henoticum admiſerunt. Acacius omnium primus Zenonis edictum, cujus etiam auctor ferebatur, approbavit, ac Petrum Moggum Alexandrinæ Sedis incubatorem, abs ſe antea damnatum, in communionem admiſit, ubi is pari perfidia Henotico conſenſit. Petrus Fullo ex Antiochena cathedra ſemel & iterum ejectus, eandem Henotici ſubſcriptione recuperavit, Calendione Patriarcha Catholico expulſo. Horum exemplo plurimi minorum gentium Epiſcopi Imperatoris edictum in ſuis quique Eccleſiis publicarunt. Hinc toto paſſim Oriente præſcripta verba reſonabant: *Trinitas enim manſit Trinitas & incarnato uno de Trinitate Deo Verbo.*

Hanc ſententiam à Proclo primùm inductam, ſoli Neſtoriani averſabantur, cum ea tamen ab Orthodoxis in Oriente tanquam Catholici dogmatis ſymbolum, contra eoſdem hæreticos prædicaretur. Auctor eſt Cyrillus Scythopolitanus S. Euthymium inſignem in Palæſtina Monachorum inſtitutorem, in ſubjectis ſibi cœnobiis Catholicam fidem inter furentes circumquaque hæreticos illibatam ſervaſſe: *Ex quo*, inquit, *etiam circa Chriſti myſterium Neſtorii diviſionem, & Eutychis confuſionem rejiciebat: piè confitens unum ſanctę & conſubſtantialis Trinitatis divinum Verbum in ultimis diebus carnem factum &c.* Obiit Euthymius die 20. Januarii, anno 473. Idem Cyrillus in libro de vita S. Sabæ Abbatis, ait, duos Monachos ad eundem veniſſe, quos inquit, *Cùm videret eadem ſentire quę Neſtorius, & neque Chriſtum unum eſſe ſanctę Trinitatis, neque rurſus B. Virginem confiteri Deiparam, valdè angebatur.* Hæc ille narrat Sabæ contigiſſe antequam Anaſtaſius imperium iniret. Ex his patet Catholicos Leone, ac Zenone imperantibus, communi conſenſu crediſiſſe Chriſtum unum de Trinitate dicendum eſſe, quod ipſum omnes etiam hæretici Henoticum admittentes, fatebantur, ſolis eam theſim Neſtorianis negantibus, contra quos illammet Proclus inclamaverat. Theodorus Lector lib. 2. Collectan. ſcribit: *Cum omnes, ut fertur, alii Patriarchę Henoticum Zenonis approbarent, ſolus Felix Romanus illi non communicavit.*

Feli-

Digitized by Google

Felice Pontifice defuncto, ac ejuſdem ſucceſſore Gelaſio, Anaſtaſius pontificatum ſuſcepit, cujus ſibi primas curas poſuit, ut Orientalem Eccleſiam cum Occidentali, ſchiſmate ſublato, conjungeret. Hinc Germanum ac Creſconium Epiſcopos Legatos deſtinavit ad Anaſtaſium, qui defuncto ante quadriennium Zenone, imperabat. Cum autem Legati doloſa Anaſtaſii arte, longiores in regia urbe moras trahere cogerentur, Apocriſarii Eccleſiæ Alexandrinæ libellum eiſdem obtulerunt, quò in communionem à Romana Eccleſia Ægyptii admitterentur. In eo libello brevior fidei profeſſio continebatur, in qua hæc cætera inter legebantur: *Quia incarnatio illa, quam Dei genitrix ſecundùm veritatem ex ſe edidit, augmentum filii non effecit. Manſit enim Trinitas, etiam incarnato, quod unum ex Trinitate eſt, Verbo Dei.* Omnes Patriarchas Alexandrinos Henoticum recepiſſe, teſtatur Leontius Act. V. de Sectis. Feſtus Senator Romanus Anaſtaſio Imperatori ſpopondit, perſuaſurum ſe Anaſtaſio Papæ, ut Henoticum etiam Romæ publicaret. Verùm ubi Feſtus Romam rediit, Pontifex vivendi finem fecit; & quamvis ille emptis multorum ſuffragiis, Laurentium contra Symmachum eligendum curaſſet cum eo, ut Henoticum approbaret, Symmachus ſopito ſchiſmate, Eccleſiam regendam ſuſcepit. Hæc Henotici in Latina Eccleſia repudiatio fecit, ut propoſitio *De uno ex Trinitate incarnato* in Occidente neutiquam uſurparetur, cujus vice Latini *Unam de Trinitate perſonam* dicebant; cùm tamen prior formula eſſet per Orientem vulgatiſſima.

Anaſtaſius Eutychianæ ſectæ addictus, ſacra omnia perfidus peſſum dabat, eòque res Catholicorum adductæ erant, ut ſecum invicem Neſtorianorum, & Eutychianorum factionibus colliſis, dubii cæteri hærerent, qua ſecuriori demum via tot inter hoſtes incederent. Extat Orientalium epiſtola ad Symmachum Papam, in qua penè deploratum in Oriente Catholicæ rei ſtatum deſcribentes, *Inter duas*, inquiunt, *Diabolici vias erroris, Eutychetis atque Neſtorii: tertiam imò mediam nobis oſtendas expreſſiùs veri rectique dogmatis viam. Dubiam eam fecerunt noſtra peccata, æſtimantibus quibuſdã non poſſe inter Neſtorii, & Eutychetis ſalutis viam mediam reperiri, ſed quòd omnino neceſſe ſit illius eſſe quempiam, aut*

illius. Neſtoriani ubi quempiam ſibi ipſis contradicentem audiebant, eundem Eutychianum ignominiæ causâ appellabant. Ex adverſo Eutychiani cęteris licèt Catholicis, Neſtorianæ hæreſeos notam inurebant. Vigilius Tapſenſis Epiſcopus initio ſtatim libri primi ſcribit, ita utriuſque hæreſeos dogmata ſibi adverſa conſiſtere, *Ut utrumque ſine alterius periculo plerique vitare non poſſint; dum ſi quis Neſtorii perfidiam damnat, Eutychetis putatur errori ſuccumbere. Rurſus dum Eutychianę hęreſis impietatem deſtruit, Neſtorii arguitur dogma erigere*. Idem tradit Facundus lib. 1. cap. 2. Cęterùm Anaſtaſius defuncti Petri Fullonis veſtigiis inſiſtens, ejuſdem errores ſummo quo poterat, imperio, parique perfidia promovit. Hæc pluribus narrantur in magnis Eccleſię Annalibus. In præſentia ea tantùm, quæ ad inſtitutum faciunt, expono. Victor Tunonenſis in Chronico ad Joannis Gibbi conſulatum, quo in Faſtis ſignatur annus vulgaris Epochæ 499. ſcribit Anaſtaſium Auguſtum Synodum congregaſſe contra Diodorum Tarſenſem, Theodorum Mopſueſtię, Theodoretum Cyrrhi, *Cæteroſque alios, qui in Chriſto duas prędicabant naturas, duaſque formas, & qui non confitentur unum de Trinitate crucifixum, unà cum Leone Epiſcopo Romano, & ejus tomo, & Synodo Calchedonenſi inferri anathema perſuaſit*. Hinc illa propoſitio: *Unus è Trinitate crucifixus eſt*, uti ab Imperatore Eutychiano, & ejuſdem ſectæ Epiſcopis Synodali ſententia comprobata, & ab iiſdem hæreticis veluti ſuæ ipſorum factionis teſſera plenis buccis decantata, malè olere cœpit apud Catholicos in Occidente; unde poſtea Dioſcorus Hormiſdæ legatus de eodem effato ad Pontificem ſcripſit: *Iſtud Anaſtaſius Imperator magnoperè Catholicis imponere feſtinavit*. Proclus in epiſtola ad Joannem Antiochenum ſcripſerat: *In hac ipſa eſſentia, qua conſtat, & unitus eſt Filius Patri & Spiritui, non dicimus eum paſſum, ſed carne, quę ex nobis & pro nobis eſt factus. Non autem alius eſt factus, niſi unus de Trinitate, & crucifixus eſt carne, qua paſſus eſt*. At Anaſtaſius cęterique Eutychiani malo dolo, vocem *carne* omittebant, ut Chriſtum in ipſa divina natura paſſum obtruderent, cum juxta placitum ſectæ, unicam tantùm in Chriſto naturam eſſe contenderent. Enimverò Anaſtaſius quò populum Conſtantinopolitanum in eandem hæreſim traheret, ingens facinus aggreſ-

aggreſſus eſt. Annus agebatur Æræ Chriſtianæ 512. idemque vicefimus ſecundus imperii Anaſtaſii, cum die Dominico pridie Nonas Novembris, in Eccleſia S. Archangeli magna frequentia populi, canentibus pſaltibus hymnum Triſagii, Marinus ac Plato, juſſu Imperatoris in pulpito conſiſtentes, altiori voce Eutychianam Petri Fullonis appendicem: *Qui crucifixus es pro nobis*, cecinêre, quibuſdam etiam popularibus eam in rem mercede conductis, eandem clauſulam repetentibus. Hinc in ipſa Eccleſia ſtatim orta ſeditio, ac plebe pro avita religione tumultuante, dejectæ Anaſtaſii ſtatuæ, Ariobinda conclamatus Imperator. Mulierum, puerorum agmina, ac Monachorum turmæ diu noctuque per urbem diſcurrebant, Triſagium excluſa impia additione, pleniori voce concinentes, & Anaſtaſium ſanctæ Trinitatis hoſtem inclamantes. Ille verò intra occluſas palatii fores latitans, ſolitis perjuriis, ac doloſis verbis populum placavit, jurans nihil deinceps ſe in ſacris Eccleſiæ ritibus innovaturum.

Eodem anno Flaviano Patriarcha expulſo, Severus jubente Imperatore Anaſtaſio, Antiochenam ſedem invaſit. Hominis Eutychiani flagitia ac ſacrilegia fuſiùs deſcribunt Clerici Antiochiæ in literis ad Joannem Patriarcham, Act. V. Synodi C-P. ſub Menna, & Cyrillus Scythopolitanus in libro de vita S. Sabæ. Cum Eutychiani ſecum invicem diſſiderent, Severus retento communi ſectæ dogmate de unica in Chriſto natura, ac variis deceſſorum opinionibus rejectis, quoſdam veluti peculiares canones procudit, qui cum non paucis Sectariorum in Syria placuiſſent, hi paſſim de magiſtri nomine *Severiani* vocabantur. Sanctus Anaſtaſius Sinaita Patriarcha Antiochenus, qui eodem deſinente ſæculo floruit, in libro, cui titulus: *Via dux*, cap. 9. ſcribit Severianos dicere: *In myſterio Incarnationis Chriſti, qui eſt unus de Trinitate, unum & idem eſſe naturam & hypoſtaſim ſive perſonam*. Cum verò una tantùm natura divina in Chriſto à Severianis adſtrueretur, in objectum à Catholicis abſurdum decidebant, ut naturam divinam paſſam dicere cogerentur, ac in pejorem inde blaſphemiam detruſi, totam Trinitatem paſſam ac crucifixam blaterarent. Hæc ſcribit laudatus Anaſtaſius cap. 15. *Ego dico*: Chriſtus carne paſſus eſt. *Severiani dicunt*. Trinitas paſſa eſt. *Eccle-*

ſia

ſiæ dicit: Chriſtus mortuus eſt. *Severiani oggerunt*: Trinitas mortua eſt, *quia omnia quæ dicuntur de Chriſto, in Trinitatem redundant*. Catholici tamen in Syria ac Palæſtina ducibus Flaviano, ac Helia Patriarchis, ac S. Saba Abbate, ita Chriſtum unum ex Trinitate fatebantur, ut duas in eodem naturas in una Verbi Dei ſubſiſtentia contra Neſtorianos atque Eutychianos conſtante raſſererent. Extat libellus profeſſionis fidei, quem Clerici & Abbates diœceſium Antiochiæ, Hieroſolymorum, & ſecundæ Syriæ ſtatim poſt extinctum Anaſtaſium, Juſtino novo Imperatori obtulerunt. In eo ſcripto inquiunt: *Nunquam per Chriſti gratiam à traditis nobis rectis dogmatibus deviavimus, ſicut rerum teſtatur probatio; & tempore neceſſitatis fidei conſtantia demonſtrat*; qua ſcilicet illatam Orthodoxis perſecutionem ab Anaſtaſii Præſidibus, nec non à Severo cæteriſque Eutychianis, Deo favente, non tantùm ſuſtinuerant, verùm etiam fortiter ac feliciter ſuperaverant. Hæc rurſus iidem profitentur: *Hoc enim verè magnum pietatis myſterium, quia unus ex ſancta unius eſſentiæ Trinitate incarnatus, & homo factus Deus Verbum in utraque natura Deitatis & humanitatis indiviſè & inconfuſè cognoſcitur &c.* Legitur ea fidei profeſſio ante epiſt. 75. Hormiſdæ, & inferiùs alia occaſione iterum memorabitur. Interim colligimus famoſam S. Procli propoſitionem *De uno ex Trinitate incarnato* à Catholicis in Oriente in profeſſione fidei recitatam fuiſſe; quamvis ex eadem fraudolenter decurtata, Eutychiani ſuorum errorum portenta impiè deduxerint.

CA-

Digitized by Google

CAPUT III.

Juſtino ad imperium evecto, Hormidas Pontifex per Legatos, Orientalem Eccleſiam cum Romana concordem facit. Monachi Scythæ diſputant de uno ex Trinitate coram Legatis, qui recuſant novam illam loquendi formulam adprobare. Eorundem Monachorum profeſſio fidei, Apologia, ac capitula. Profeſſio Maxentii ex definitione Synodi Calchedonenſis exſcripta. Idem theſim de uno ex Trinitate Patrum teſtimoniis, ac validis ratiociniis confirmat. Acœmetæ Monachi Maxentio ac collegis contradicunt. Variæ ea in controverſia Magnatum ſententiæ. Monachi Scythæ Romam ſe conferunt.

ANaſtaſius Imperator plenam ſacrilegiis ſenectutem anno 518. improviſo fulmine afflatus, abſolvit, ac vacuam imperii ſedem ea ipſa nocte ante diem decimum Julii, Juſtinus Procerum quorundam, ſed Prætorianorum præcipuè militum operâ indeptus eſt. Nulla illi cum extincto Principe affinitas erat, nullæ majorum imagines, ſed agreſti genere ortus, ac dein caſtra ſecutus, per omnes militiæ gradus ad inſignes præfecturas evaſerat. Orthodoxæ religioni addictus, eidem non tam reparandæ, quàm ab hæreticorum oppreſſionibus vindicandæ, primas ſuſcepti recèns imperii curas impendit, ita ut ejuſdem conſilio, Joannes Patriarcha ſexto ſtatim novi principatus die, coram quibuſdam Epiſcopis, univerſo Clero, ac maxima populi frequentia publicè in Eccleſia Sanctam Synodum Calchedonenſem, ac S. Leonis Magni nomen in ſacris diptychis recitaverit, acclamante populo: *Exhumentur oſſa Neſtorianorum: exhumentur oſſa Eutychianiſtarum &c. Synodica Romana modò valeant. Digne Trinitate Juſtine Auguſte, tu vincas &c.* Act. V. Synodi C-P. ſub Menna. Hæc ubi celeri fama per Romani imperii provincias vulgata ſunt, Catholici in ſpem certam erecti, Deo vota ſolvere, optimo Auguſto felicitatem comprecari, ac totius Eccleſiæ concordiam augurari. Ceteros inter Epiſcopos initio imperii Juſtini in regiam urbem advenerat Paternus Tomorum in provincia Scythia Metropolitanus, quem è veſtigio quidam Monachi

Digitized by Google

cum eodem diſſidentes inſecuti ſunt, eo forſan conſilio, ut coram Joanne Patriarcha cauſa diſceptaretur. Juſtinus Acaciano ſchiſmati profligando intentus, literas ad Hormiſdam Romanum Pontificem miſit, ſignificans ſibi imperium delatum fuiſſe, ſimulque rogans, ut Legatos Conſtantinopolim deſtinaret, quorum opera abrupta dudum Orientalem inter ac Occidentalem Eccleſiam, concordia repararetur. Hormiſdas nil cunctatus, quinque Legatos decrevit, quibus juſſit, ut exſcenſione facta in Epiro, eam Provinciam, aliaſque proximas in ipſo itinere cum Romana Eccleſia ſociarent. Ea legatione functi ſunt Germanus Capuæ ac Joannes Epiſcopi, nec non Blandus presbyter, ac Felix Diaconus, quibus additus Dioſcorus patria Alexandrinus, ac in ea Eccleſia ordinatus, non tam ob agendarum rerum, quàm ob Græcæ linguæ peritiam, ad id muneris in Græcia obeundi maximè idoneus.

Legati Pontificii anno 519. die 25. Martii, feria ſecunda majoris hebdomadis, decimo ab urbe milliario à Vitaliano Magiſtro militum, Juſtiniano nepote Imperatoris, multiſque Senatoribus ſplendida pompa excepti, Conſtantinopolim pervenerunt. Joannes Patriarcha oblatam ſibi à Legatis profeſſionem fidei libello inſerens, ac ſubſcribens, ab iiſdem in communionem cum Romana Eccleſia receptus eſt, eoque pacto diuturniori ſchiſmate ſublato, ſumma totius populi lætitia die 31. Martii feſta Paſchalia celebrarunt. Verum illatam Legatorum opera, pacis ſerenitatem, excitatæ à memoratis Scythiæ Monachis quæſtionis nubilum obumbravit, quo etiam latiùs ſeſe brevi effundente, Occidentalis quoque Eccleſia turbata eſt. Victor quidam Diaconus ante Legatorum adventum controverſiam habuerat cum memoratis Monachis *de uno de Trinitate crucifixo, & de Chriſto compoſito, & de aliis capitulis*, ut ait Dioſcorus in ſuggeſtione ad Hormiſdam Tom. 4. Conc. pag. 1519. Et illi quidem accuſationis libellum contra Victorem Legatis, & Joanni Patriarchæ obtulerunt. Victor in judicium vocatus, reſpondit recipere ſe Synodum Calchedonenſem, ac Synodicas Sanctorum Leonis Papæ, ac Cyrilli Alexandrini epiſtolas: *Scythæ è contra inchoaverunt dicere: Addatur & unus de Trinitate*. Legati interloquti repoſuerunt

poſuerunt: *Quod non eſt in quatuor Conciliis definitum, nec in epiſtolis Beati Papæ Leonis, nec nos dicere poſſumus, nec addere.* Scythæ enim contendebant effatum illud *unus è Trinitate*, tanquam fidei dogma ad evertendas Neſtorianorum verſutias neceſſarium, à nemine poſſe ſine piaculo denegari. Ex his patet Monachos ea in cauſa actores fuiſſe, eorumque inſtantiam Legatos nullatenus adprobare voluiſſe, quòd ea loquendi formula in Synodo Calchedonenſi non legebatur. Legati probant aliàs propoſitionem, improba tamen ab Eutychianis larva deturpatam, horrebant. Hærebat oculis peſſima imago, quam olim Petrus Fullo, ac nuper Anaſtaſius Imperator, ambo Eutychiani, eidem propoſitioni induxerant. Cum Monachi intelligerent ſeipſos in invidiam paſſim vocari, quòd theſim *de uno ex Trinitate*, uti neceſſarium ſupplementum Synodo Calchedonenſi adjiciendam proponere dicerentur, eruditam ſanè apologiam Legatis obtulerunt, qua illatam ſibi ab adverſariis calumniam ſolidè confutarunt. Hæc legitur inſerta Bibliothecæ Patrum tom. IX. ultimæ editionis pag. 534. à Joanne Maxentio ac Scythis Monachis, ipſiſmet quinque Legatis nominatim inſcripta. Ejus ſcripti ſumma eſt: Nullum ſe augmentum magnæ Synodo adjicere, nullamve illius periodum retractare, ſed aſſerta Synodi adversùs Neſtorianorum technas deſumptis ex libris Sanctorum Patrum teſtimoniis, corroborare. Hæc inter erat theſis de uno ex Trinitate incarnato à S. Proclo in epiſtola ad Armenios ſtatuta. Superfluò ſibi objici: *Quod Synodus non dicit, nullatenus dici debere*; quia multa in Synodis non leguntur, quæ tamen cum ratio cogit, proferre minimè dubitamus. Hæc ex uno Auguſtino lib. 5. de Trinitate cap. 7. ſcribente, confirmant: *Non eſt in rebus conſiderandum quid vel ſinat, vel non ſinat dici uſus ſermonis noſtri, ſed quis rerum ipſarum intellectus eluceat.* Ipſa ſanè Synodus Calchedonenſis Monachorum diligentiæ favet; ſiquidem ubi in proſphonetico ad Marcianum Auguſtum notaſſet poſt novos quoſque errores ab hæreticis inductos, Symbolo Nicæno adjectiones aliquas ab aliis poſtea Synodis factas, non tanquam novas fidei regulas, ſed veluti novas vetuſtæ fidei explanationes, ait: *Quia & nunc licet, ut ambiguitate quæſtionis exorta, Patrum*

interpretationibus noſtram confeſſionem adjungere, ac docere, quòd in nullo diſcordem intelligentiæ eorum detulerimus animum, ſed his utamur teſtibus ad noſtræ fidei firmitatem. Vbi poſtea commendatur laudata epiſtola Procli ad Armenios. Cum verò circa finem libelli oblati Legatis, Monachi ſcribant: *Nunc jam qualiter de Incarnatione tantùm Dominica, ſivè quid de gratia Dei &c. ſapiamus, neceſſariò vobis credimus facere manifeſtum*, palàm deſignant annexa capitula, quæ aut eadem, aut ſimilia fuere iis, quæ eo tomo Bibl. PP. pag. 537. recitantur cum adjectis anathematiſmis. Illorum quinque quæ ad inſtitutum maximè faciunt, hic adpono.

I. *Si quis non confitetur in Domino noſtro Jeſu Chriſto duas naturas unitas, hoc eſt divinitatis & humanitatis, ac ſic unam naturam Dei Verbi incarnatam, ſicut duas unitas in una ſubſiſtentia, atque perſona, ſecundùm quod nobis tradidit veneranda Synodus Calchedonenſis, anathema ſit*.

II. *Si quis non confitetur propriè & verè Sanctam Mariam Dei genitricem, ſed propter honorem tantùm hoc ei nomen tribuit; quia peperit hominem, qui ſecundùm gratiam dicitur Deus, non autem quia peperit Deum incarnatum, & hominem factum, anathema ſit*.

IV. *Si quis non acquieſcat confiteri Chriſtum unum de Trinitate, etiam cum carne propria, qui pro nobis paſſus eſt in carne, quamvis ſecundùm carnem non ſit de ſubſtantia Trinitatis, ſed ſit idem ex nobis, anathema ſit*.

VI. *Si quis dicit Chriſtum paſſum carne, Deum verò paſſum carne, dicere non acquieſcit, quod ipſum intelligitur, Chriſtum paſſum carne, anathema ſit*.

IX. *Si quis non confitetur compoſitum Chriſtum poſt Incarnationem, anathema ſit*.

In tribus inſequentibus capitulis Pelagianorum errores condemnantur. Novem autem priora contra Neſtorianos ſtatuuntur, & in primo famoſa S. Cyrilli propoſitio de una Verbi Dei natura incarnata adſtruitur, in qua ſiniſtro ſenſu, & ab ipſo Auctore Cyrillo diſertè damnato, à Dioſcoro Patriarcha Alexandrino intellecta, Eutychiani ſuam poſtea hæreſim fundarunt. Extat etiam alia profeſſio Maxentii, in qua memorata capitula Sanctorum

rum

Digitized by Google

rum Patrum teſtimoniis, & acutis etiam ratiociniis egregiè comprobantur. Illius initium eſt: *Igitur ſequentes in omnibus fidem Sanctorum Patrum &c.* & legitur à pag. 534. tom IX. laudatæ Bibliothecæ. Ibi autem ait: *Vnum eundemque Chriſtum Filium Dei unigenitum, in duas naturas, inconfuſè, incommutabiliter, indiviſè, inſeparabiliter cognoſcendum. In nullo naturarum diverſitatem propter unitatem perimendam, ſalva potiùs proprietate utriuſque naturæ in una perſona unaque ſubſiſtentia concurrente.* Concilium Calchedonenſe in fidei definitione hæc decernit: *Vnum eundemque Chriſtum, Filium, Dominum, unigenitum, in duabus naturis, inconfuſè, immutabiliter, indiviſè, inſeparabiliter agnoſcendum. Nuſquam ſublatâ differentiâ naturarum propter unitionem, magiſque ſalva proprietate utriuſque naturæ, & in unam perſonam, atque ſubſiſtentiam concurrente.* Quis autem non ſtatim videat Maxentium ipſiſſimas magnæ Synodi ſententias, iiſdem omninò verbis, exſcripſiſſe, & ſi quæ minima ſit verbi alicujus diverſitas, eandem diverſæ interpretationi adſcribendam, cum ea definitio Græcè à Patribus prolata fuerit? Cum verò ea apud Synodum ſententia Eutychianam hæreſim profliget, apud Maxentium ſimiliter eadem hæreſis damnata apparet. Proximè in profeſſione Maxentii Neſtorii quoque error hiſce proſcribitur: *Non in duas perſonas partiendum, aut dividendum, ſed unum eundemque Filium unigenitum, Deum verbum, Dominum Jeſum, ſicut ab initio nobis Prophetæ dixerunt de Deo, & ipſe nos Chriſtus erudivit.* An non hæc quoque ſunt ſacræ ibidem Synodi verba? *Non in duas perſonas partitum, aut diviſum; ſed unum eundemque filium, & unigenitum, Deum verbum, Dominum Jeſum Chriſtum, ſicut ante Prophetæ de eo, & ipſe nos Jeſus Chriſtus erudivit &c.* Dein Maxentius tradit S. Flavianum Patriarcham C-P. ac Martyrem, in libello de fide ad Theodoſium Imperatorem, deſumptam ex Cyrillo ſententiam poſuiſſe: *Unam naturam Dei verbi incarnatam*, de qua aliàs ſermo redibit. His veluti procemii loco præmiſſis, ad ſpecialem theſim id temporis acri, ac vehementi contentione diſputatam, deſcendit, ac contra Theodorum Mopſueſtenſem, ejuſque diſcipulum Neſtorium, Chriſtum quaſi quid extra Trinitatem ponentes, ait: *Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui pro nobis paſſus eſt*

Digitized by Google

carne, unum de tribus ſubſiſtentiis unius divinitatis eſſe credimus. Hanc loquendi formulam Sanctorum Auguſtini ac Procli teſtimoniis confirmat. Nam Auguſtinus in Enchiridio cap. 38. ait: *An & quando unus trium in aliquo opere nominatur univerſa operari Trinitas intelligitur?* Unus trium idem eſt, ac unus è Trinitate. Alterum teſtimonium appellat ex lib. 2. de Trinitate cap. 10. vbi ait: *Neque hìc ergo evidenter apparet, utrùm aliqua ex Trinitate perſona, an Deus ipſa Trinitas &c. viſus ſit Abrahæ*. Porrò aliqua perſona ex Trinitate idem eſt ac unus ex Trinitate indiſcretè nominatus. Dein addenſat locupletiſſima S. Procli teſtimonia in confutatione capitulorum Theodori annexa epiſtolæ ad Armenios, quæ tamen capitula interciderunt. Quædam teſtimonia ejuſdem ſuperiùs cap. 1. recitavi. Unum & alterum adjiciam, quòd ipſammet propoſitionem non contineant tantùm, ſed duplici etiam argumento demonſtrent. *Ego autem*, inquit, *è contrario objicio tibi, & quæro: Unus è Trinitate eſt, qui crucifixus eſt, an alius aliquis extra Trinitatem? Et ſi quidem unus, ſolutum eſt jurgium. Si autem alius aliquis præter Trinitatem, quartus eſt ſine dubio gloriæ Dominus, & ab illa glorificatione, qua Seraphim glorificant, exiſtit extraneus &c.* Hinc Auguſtinus tract. 78. in Joannem ait: *Agnoſcamus geminam ſubſtantiam Chriſti, divinam ſcilicet, qua æqualis eſt Patri: humanam, qua major eſt Pater. Utrumque autem ſimul, non duo, ſed unus eſt Chriſtus, ne ſit quaternitas, non Trinitas Deus*. Egregiè hoc ipſum argumentum tractans Ferrandus Diaconus in epiſtola ad Anatolium cap. 10. ait: *Hoc ergo dicit, qui unum de Trinitate paſſum dicit: Non eſt quarta perſona qui paſſus eſt, ſed ad numerum pertinet Trinitatis. Manens enim Dei Filius impaſſibilis ſecundùm divinitatem, per ſuſceptionem naturæ paſſibilis paſſioni ſubjacuit &c. non alius eſt impaſſibilis, & alius paſſus eſt*. Alterum Procli argumentum ex ipſo ſymbolo deducitur, in quo Filius Dei dicitur incarnatus, & crucifixus, & paſſus. Ex his firmat Proclus intentum: *Si autem quod incarnatum eſt, crucifixum eſt, Pater autem & Spiritus non eſt crucifixus, unus ergo de Trinitate eſt crucifixus. Divinitatem verò qua communicat Patri & Spiritui, ſervavit impaſſibilem. Carne autem, quæ ipſe ſolus eſt factus, ipſa & ſolus eſt paſſus*. Hæc Proclus apud Maxentium.

Aliud

Digitized by Google

Aliud argumentum urget ibidem Maxentius: *Quia*, inquit, *ſi non Trinitatem, quæ unus eſt Deus, ſed Deum, qui ſubſtantialiter ex Deo eſt, genuit ſecundùm carnem virgo Maria, ſine dubio unus ex Trinitate eſt, qui ſecundùm carnem ex ipſa natus eſt*, Et inculcans non totam Trinitatem natam fuiſſe ex B. Virgine, ſed unum ex Trinitate verbum Deum, ait: *Sed ſi eam verè & propriè Dei crederent genitricem, utique Deum verbum unum eſſe crederent de Trinitate*. Ex hac poſtrema ſententia id, quod fuſiùs poſtea proſequor, colligimus, nempè adverſarios Monachorum Scytharum negaſſe Deum Verbum dici poſſe unum ex Trinitate, ac quæſtionem agitatam fuiſſe independenter etiam à myſterio Incarnationis; ita ut in hac propoſitione: *Unus è Trinitate crucifixus eſt carne*, præcipua difficultas in ipſo ſubjecto propoſitionis verſaretur; cum plerique contenderent, Deum Verbum neutiquam dici poſſe unum ex Trinitate, quin ipſa individua omninò Deitas divideretur; quam objectionem Maxentius ibidem refellit. Et illi quidem quamvis falsò, congruenter inductæ ſemel abs ſe opinioni ſentiebant, cum negarent Chriſtum unum eſſe ex Trinitate, quod planè affirmandum illis fuiſſet, ſi eam de Deo Verbo propoſitionem admiſiſſent, quod hoc ſyllogiſmo conficitur: Deus Verbum Filius Dei, eſt unus è Trinitate; ſed Chriſtus eſt Deus Verbum Filius Dei; ergo Chriſtus eſt unus è Trinitate. Minor eſt dogma fidei, nec à Catholicis cum Monachis Scythis diſputantibus, negari poterat; unde ne iiſdem manus darent, priorem, ſivè uti vocant, majorem propoſitionem inficiari cogebantur.

Denique Maxentius, ut invidiam, qua veluti illa theſi, de uno ex Trinitate, ſupplens Synodum Calchedonenſem, onerabatur, ab ſe removeret, in eodem libello conteſtatur ſe quatuor Oecumenicas Synodos recipere, ac venerari, de quarta hæc ſcribens: *Nec non etiam, quam ſequimur & amplectimur venerandam Synodum Calchedonenſem &c. Anathematizamus autem omnes, ſi quis dubitat, aut retractat, aut imperfecta judicat &c.* Damnata declarat Theodori ſcripta, ac Neſtorii; his adjicit Eutychem, Dioſcorum, Timotheum Ælurum, Petrum Moggum, Petrum Fullonem, & Acacium, cum omnibus eorundem ſectatoribus, nec non communicatores, & complices, ac illorum memorias in

ſacris

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

ſacris Eccleſiæ tabulis celebrantes. Qua quidem Eutychianorum deteſtatione tam manifeſta, ac expreſſa omnem abs ſe ejus hæreſis ſuſpicionem excuſſit. Hinc factum eſt, ut Viri eruditiſſimi ac doctiſſimi ex memoratis libellis, Monachos Scythas ab illata ipſis Eutychianæ hæreſeos nota plenis ſuffragiis abſolverint. Hæc ſcribit Dionyſius Petavius tom IV. Dogm. Theol. lib. 5. de Incarnatione cap. 2. num. 2. *Sed qui profeſſiones fidei ab illis editas, ac cętera eorundem ſcripta, quæ extant, diligenter expenderit, nullum ibi veſtigium deprebendet hæreſis illius*. Gabriel Vaſquez tom. I. in 3. par. diſp. 15. de Incarnatione cap. 3. juſtam pro Monachis Scythis apologiam procudens, cum ex laudatis eorundem libellis ſententias recitaſſet, num. 44. exclamat: *Qua igitur ratione dicemus eos Eutychianos fuiſſe?* Hactenus de libellis fidei à Monachis Scythis conſcriptis.

Interea litigia latiùs Conſtantinopoli diſſeminata, non modò regiæ urbis monaſteria, ſed ipſos etiam imperii atque aulæ Proceres in partes traxerant. Monachi Acœmetæ religioſæ diſciplinæ fama præ cęteris in regia urbe eminebant. Degebant in monaſterio Dii, de conditoris S. Dii Abbatis nomine nuncupato. Flavius Studius, qui anno 454. conſulatum geſſerat, inſigne templum ſub titulo S. Joannis Baptiſtæ cum monaſterio extruens, Monachos Acœmetarum inſtituti illuc induxerat; unde iidem vulgò Studitæ dicebantur. In Synodo C-P. ſub Menna anno 536. inter Archimandritas nominantur Agapetus Dii, & Coſmas S. Joannis ad Studium. Monachi Acœmetæ adversùs Anaſtaſium Imperatorem, ac Patriarchas Synodum Calchedonenſem rejicientes, impavidi ſteterunt. Haud ſibi Abbatem paſſi ſunt ordinari à Timotheo Antiſtite C-P. niſi is priùs Synodum Calchedonenſem reciperet. Unus Acœmeta ſcriptum anathema contra Acacium, ejuſdem pallio intrepidè affixit, cum ille ad ſacra obeunda procederet. Hinc eorundem monaſteria erant in regia urbe tutiſſima contra Eutychianos caſtra, ac Romanæ Sedis præſidia, ita ut Legati à Romanis Pontificibus illuc deſtinati, in mandatis haberent, nihil inconſultis Acœmetis peragere. Horum teſtes veniunt Evagrius lib. 3. ac Theophanes in Chronico. Enim verò Acœmetæ Monachi ſententiam Monachorum Scytharum

rum

Digitized by Google

rum acriter oppugnabant, quos etiam Eutychianæ hæreſcos incuſabant. Hinc Acœmetæ negabant Chriſtum dici poſſe unum de Trinitate, ac Beatam Virginem verè & propriè appellari Dei genitricem, uti tradunt Juſtinianus in epiſtola ad Joannem II. Papam, & Liberatus Diaconus cap. 20. ſui Breviarii. Juſtinianus Imperatoris Juſtini nepos, ac poſtea ſucceſſor, Monachis Scythis initio cœperat contradicere. At Vitalianus Magiſter militum, ac ob res pro Orthodoxa fide contra Anaſtaſium fortiter, & feliciter geſtas, ubique gentium celebratus, ac de Sede Apoſtolicâ Romana benè meritus, conterraneis ſuis Scythis ſummo ſtudio patrocinabatur, totuſque ad eorum partes tranſgreſſus, paulò poſt in eandem ſecum ſententiam Juſtinianum traxit. Imò Leontius unus Monachorum Vitaliano affinitate junctus erat; cęteri etiam à Dioſcoro Legato dicuntur *de domo Vitaliani magiſtri militum*. in ſuggeſtione poſt epiſt. 65. Hormiſdæ pag. 1513. quòd advenæ, à Vitaliano fortaſſis liberali hoſpitio recepti fuerant. Cum verò Scythæ hanc propoſitionem: *Chriſtus qui pro nobis paſſus eſt carne, eſt unus de Trinitate*, tanquam Catholicam, ac ad convincendum Neſtorianos neceſſariò adſtruendam, inculcarent, legati Apoſtolici eandem approbare recuſantes, hæc conſtanter reponebant: *Extra Synodos quatuor, extra epiſtolas Papæ Leonis, nec dicimus, nec admittimus. Quidquid non continetur in prædictis Synodis, aut quod non eſt ſcriptum à Papa Leone, non ſuſcipimus.* Ex quibus iterum apparet Monachos Scythas ea in cauſa non vti cujuſpiam hæreſis aſſertores à Legatis rejectos fuiſſe; ſed eorum tantùm inſtantiam repulſam, qua omni arte ac conatu curabant, memoratam theſim tanquam Orthodoxæ fidei canonem à Legatis cęteriſque comprobari. Et ſanè Monachi Scythæ, ubi ſemel ea loquendi formula à Legatis tanquam Catholicæ fidei congrua, declarata fuiſſet, id unum ad victoriam ea in cauſa conclamandam ſatis ſibi eſſe exiſtimabant. Hinc ipſiſmet Legatis enixiùs inſiſtebant, vt ea propoſitione adprobata, controverſiæ finem imponerent. Hæc Legati in proximè laudata ad Hormiſdam epiſtola ſcribunt: *Quoniam hæc illi nituntur aſſerere, eo modo ſibi ſatisfacere cupientes, ita ut* PROFITEAMUR & DICAMUS *vnum de Trinitate paſſum eſſe, quod nec Patres, nec Synodi dixerunt.* Ita Legati

Digitized by Google

gati illam theſim non uti hæreticam, & à Patribus aut Synodis damnatam, rejiciebant, ſed uti novam, nec à Synodis uſpiam aſſertam admittere recuſabant. Monachi cum animadverterent, nullam ſibi propoſitionis Legatorum ſententiâ confirmandæ ſpem eſſe reliquam, inito conſilio, decreverunt, integram cauſam ad Hormiſdam Pontificem deferre. Itaque ex regia urbe clanculum diſcedentes, Romam iter intenderunt.

CAPUT IV.

Status controverſiæ. Num Chriſtus poſſet dici unus de Trinitate. *Hoc locupletiſſimis teſtimoniis Monachorum Scytharum, Maxentii, Severi Scholaſtici, Ferrandi Diaconi, Dyoniſii Exigui, Juſtiniani Imperatoris, Joannis II. Papæ, ac Synodi V. demonſtratur. Ab illa theſi principali, hæ aliæ à Monachis illatæ:* Unus è Trinitate carne paſſus eſt. *Rurſus*: Beata Virgo eſt verè & propriè Dei genitrix. *Denique*: Chriſtus eſt compoſitus. *Quædam de hac ultima propoſitione ſubnotantur. Cur una illa theſis* de uno Trinitatis paſſo *Monachis objecta?*

NOnnulli illotis, ut ajunt, manibus hanc controverſiam deſcribere aggreſſi, tam procul à veritate abiere, ut ne quidem ipſiuſmet cauſæ ſtatum intellexerint, id inter litigantes certum ac compertum adſtruentes, in quo tamen totius contentionis cardo verſabatur. Horum unum appellabo Brunonem Neuſſer, qui in Prodomo Velitari, parte prima cap. 3. & 4. & iterum par. 2. cap. 8. hanc ipſam controverſiam ingenti verborum ſtrepitu retractans, cætera inter pag. 134. col. 1. ſcribit: *Nunquam negavit Hormiſdas, nunquam Dioſcorus, nunquam ullus Catholicus, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum eſſe unum de Trinitate.* Imò, ò bone, hic planè fuit celeberrimæ quæſtionis ſtatus. Hoc ipſimet litigantes aſſerunt: hoc ipſorum advocati ac patroni conteſtantur: hoc denique ipſi, qui ea de re decretoriam tandem ſententiam tulerunt, Romani Pontifices ac Oecumenicæ Synodi Patres pronuntiarunt. Hæc propoſitio: *Chriſtus eſt unus de Tri-*

Digitized by Google

Trinitate, erat totius cauſa quæſtionis, hæc reliquarum diſſenſionum fons & origo. Nam Monachi cum S. Proclo ea loquendi formula Neſtorianam hæreſim refellebant. Cum enim Neſtorius Chriſtum purum hominem obtruderet, Deo Verbo eidem per affectum ſolummodò unito, Proclus ad hunc errorem profligandum, hanc theſim poſuit: *Chriſtus eſt unus è Trinitate*, uti cap. 1. oſtenſum eſt. Ea verò propoſitio non poteſt, ut Logici loquuntur, verificari in primo modo dicendi per ſe; niſi Chriſtus ſit phyſicè ac realiter unus de Trinitate, ſecus ac Neſtorius commentabatur, qui perſonam Chriſti cum perſona Verbi copulatam autumabat unione tantùm morali, & ejuſdem omnino ſpeciei quamvis excellentiori gradu, cum illa, qua Deus mediante gratia, cum cæteris hominibus juſtis conjungitur, iique filii Dei adoptivi nuncupantur. Jam verò natura humana aſſumpta à Deo Verbo in unitatem ſuppoſiti, ſivè uti, Cyrillo voces præformante, ceteri poſtea dixere, unione ſecundùm hypoſtaſim, facit, ut realiter ac phyſicè vera ſit propoſitio: *Chriſtus eſt unus è Trinitate*. Unio affectiva hoc præſtare nequit; ſiquidem quamvis Petrus & Paulus ſummo ſecum invicem amore juncti ſint, falsò tamen dicetur: *Petrus eſt Paulus*; cum realiter ac phyſicè abs ſe diſtinguantur. Itaque jure optimo Monachi, ut inquit Liberatus Diaconus, Proclum Patriarcham ſecuti, *ad interimendas Neſtorianorum verſutias*, dixerunt, Chriſtum eſſe unum de Trinitate. Sanctus Sabas duos Monachos Neſtorianos ex eo ſtatim agnovit, quòd negabant, *Chriſtum unum eſſe Sanctæ Trinitatis*, uti cap. 2. prænotabam. Itaque Monachi Scythæ hanc præcipuam cum Neſtorianis quæſtionem habebant: *Utrum Chriſtus eſſet unus de Trinitate*. Hinc cum apud Legatos Pontificios cum Victore Diacono diſputarent; & is teſtaretur Calchedonenſem Synodum ſe recipere, Monachi repoſuerunt: *Addatur & unus de Trinitate*: quòd horum trium tantùm verborum expreſſione Catholica fides contra Neſtorianam hæreſim aſſerebatur. Joannes Maxentius in Monachorum Scytharum partes tranſgreſſus, in reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ ſcribit Poſſeſſorem Epiſcopum Africanum tum Conſtantinopoli degentem, *non ſolùm non confiteri Chriſtum Filium Dei vivi unum ex individua Trinitate, ſed adverſari eis, qui hoc fiduD*

cialiter confitentur. Et longè inferiùs addit velle ſe demonſtrare, *qualiter & cur heretici, ex quibus unus Dioſcorus, unam perſonam Chriſtum prædicantes ex Trinitate, unum ex Trinitate Chriſtum confiteri nullatenus acquieſcant*. Et tamen Bruno Neuſſer firmiſſimè aſſeverat nunquam Dioſcorum, nunquam Poſſeſſorem negaſſe Chriſtum eſſe unum de Trinitate. Præterea hæc ibidem Maxentius ſcribit: *An fortè non eſt Catholicum*, Chriſtum Filium Dei vivi unum confiteri ex ſancta & individua Trinitate? *Pro hac etenim SOLA ſententia Scytharum Monachos conſtat ad Romanum fuiſſe profectos Epiſcopum, ſicut omnibus penè non ſolum in hac Regia Urbe, verum etiam in univerſa Italia Catholicis notum eſt*. Num repones Maxentio, qui palàm Monachorum partis erat, & publicus adverſantium accuſator, nullam fidem adhibendam? At ibidem eam in rem non unum aut alterum teſtem citat, ſed omnes Regiæ Urbis cives, atque univerſam etiam Italiam appellat, adeo res illa erat omnibus & ſingulis manifeſta, ac pervulgata.

Juſtinianus, qui illis ſe totum litigiis immiſcuit, in epiſtola ad Hormiſdam Pontificem ſcribit: *Quidam aſſerunt, Chriſtum Filium Dei dominum noſtrum pro noſtra ſalute carne crucifixum, unum de Trinitate debere prædicari: quod ſi ſuſcipiendum ſit, paterna proviſione reverentia veſtra cautiſſimo ſuo reſcripto, quid ſequi, quidve ſuper hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur*. Et paulò inferiùs: *Quia verò dictum eſt Scythicos Monachos hac ratione ad ſedem veſtram acceſſiſſe pro traditione Patrum &c.* Itaque ſumma ac caput totius controverſiæ id temporis tanta animorum contentione agitatæ, in eo erat: *Utrum Chriſtus qui paſſus eſt carne, dici poſſet unus de Trinitate*. Hanc ille unicam quæſtionem Hormiſdæ decretoria ſententia ſolvendam proponit. Eadem in aliis quoque epiſtolis ad eundem Pontificem datis perſcribit. Num Juſtiniani etiam fides in dubium vocabitur, quòd Monachorum partes impenſiùs fovebat? At adeone ea in cauſa idem prævaricatus dicetur, ut non ipſiſſimum quæſtionis ſtatum Hormiſdæ propoſuerit, ſed illud potiùs quod eſſet extra quæſtionem?

Cum ea diſſenſio Conſtantinopoli in longum traheretur, Severus Scholaſticus, ita advocatos nuncupabant, Ferrandum Diaconum Carthaginenſem per literas ea in quæſtione ſententiam

Digitized by Google

tiam rogavit, qui eidem reſpondens, epiſtolam hiſce exorditur: *Magnorum virorum mihi negotium conaris adjungere, propter eos, qui Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum negant unum eſſe de ſancta & individua Trinitate: quid ſentiam delectatus audire.* Et cum eruditè demonſtraſſet rectè aſſeri Chriſtum unum de Trinitate, cap. 9. ait: *Proinde illi quos negare adſeris Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unum eſſe de ſancta & individua Trinitate, &c.* Et ſtatim: *Videndum potius reor, & conſiderandum diligentiùs, cur Dominus Jeſus Chriſtus unus eſſe de ſancta & individua Trinitate nimis cautè à quibuſdam negetur.* Severus in neutram litigantium partem tranſierat. Hærebat animi dubius, utri ſententiæ accederet. Et quamvis advocatus aliàs conſilia clientibus vendere ſuetus, in hac Theologica controverſia ſui inops conſilii, in alia Orbis parte degentem doctiſſimum Diaconum conſultabat. Et ille quidem profeſſione advocatus, optimè norat, ipſum quæſtionis ſtatum exponendum eſſe illi, à quo conſilium ac ſententiam exquireret. Huic ſupparem teſtem dabo, qui tum Romæ florebat Dionyſius Exiguus, qui in præfatione ad epiſtolam Sancti Procli ad Armenios, ſcribit ſe eas literas Latio donare: *Non parum*, inquiens, *præſentibus æſtimans profuturas: quando eam nunc Eccleſiis moveat quæſtionem tunc repulſa temeritas, quæ ſub colore religionem molitur evertere.* Addit temeritatem fuiſſe Theodori Mopſueſteni, ejuſque ſectatorum, qui *Beatam Trinitatem ſic unius eſſentiæ prædicantes, ut Chriſtum Dominum noſtrum conditorem univerſitatis unum ex Trinitate nullatenus faterentur.* Et poſtea: *Et quia nunc ab aliquibus injectum ſcrupulum, de vera fide trepidatur: unum quemlibet ex Beata Trinitate pronuntiare diffugiunt.* Cum famoſa illa controverſia Conſtantinopoli, ac Romæ præſertim agitata fuerit, in quo eadem præcipuè verſaretur, duo id temporis in laudatis Urbibus degentes, quive ea de re non tantùm diſputationes, ſed rumores etiam ſuiſmet auribus exceperunt, locupletiſſimè ac loculentiſſimè conteſtantur. Tertius quoque teſtis accedit Trifolius Presbyter, Monachorum ſententiæ adverſarius, qui in literis ad Fauſtum Senatorem pluribus eandem argumentis impetit, quę eò collimant, ut evincant Chriſtum nulla ratione dici poſſe unum de Trinitate. Eadem inferiùs propono, ac confuto, ſivè veriùs

à doctiſſimis iiſque ſynchronis Scriptoribus validè refutata demonſtro. Unum hìc in anteceſſum referam. *Qui unum*, inquit, *de Trinitate dicunt paſſum, ſi Ariani non ſunt, dicant de quibus tribus unus paſſus eſt. De tribus Patribus, aut de tribus Filiis, aut de tribus Spiritibus Sanctis, aut certè de tribus Diis, ſicut dicit Arius.* Quo paralogiſmo contendit Chriſtum carne paſſum, non poſſe adſtrui unum de Trinitate. Facilè tamen reſpondemus unum de tribus ſubſiſtentibus, qui ſunt beata Trinitas, paſſum eſſe. Vel quod idem eſt, paſſum unum de tribus, qui ſunt tres individuæ Trinitatis perſonæ.

Sed omittamus quid utraque litigantium pars protulit, quidve etiam teſtes dixere, audiantur ſuprema judicum decreta, qui auditis partibus, earumque rationibus accuratè ac diligenter expenſis, decretoriam tandem ſententiam proferentes, diuturniori contentioni finem impoſuerunt. Imperator Juſtinianus ægrè ac moleſtè ferens tot jam annos uni illi controverſiæ abſolvendæ, nequicquam impenſos, Legatos ad Joannem II. Pontificem miſit, rogans, ut Apoſtolica Sedes ſpeciali decreto, tot tandem lites abſolveret. Equidem laudatus Pontifex in epiſtola ad Senatores ſcribit: *Juſtinianus ſiquidem Imperator filius noſter, ut ejus epiſtolæ tenore cognoviſtis, de his tribus quæſtionibus orta certamina fuiſſe ſignificavit: Utrum unus ex Trinitate Chriſtus & Deus noſter dici poſſit.* Dein: *An Deus Chriſtus carne pertulerit, impaſſibile Deitate.* Denique: *An propriè & veraciter mater Domini Dei noſtri Chriſti Maria ſemper Virgo, debeat appellari.* En principalis quæſtio, ac proinde primo ſtatim loco propoſita, erat *de Chriſto uno ex Trinitate.* Ibi verò Pontifex definit: *Unum ex Sancta Trinitate Chriſtum eſſe*, qua de re iterum ſermo erit. Denique Synodus V. canone X. hæc definit: *Si quis non confitetur Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui crucifixus eſt carne, Deum eſſe verum, & Dominum gloriæ, & unum de Sancta Trinitate, talis anathema ſit.* In quo canone tanquam dogma Catholicum ſtatuitur hæc propoſitio: *Chriſtus eſt unus de ſancta Trinitate*, de qua juxta varios ſenſus expoſita, Catholici per quinque luſtra acerrimas ſecum invicem contentiones exercuerunt. Porrò ea controverſia agitabatur de Deo Verbo, num eſſet unus de Trinitate, etiam ſine conſideratione

Digitized by Google

tione Incarnationis aut paſſionis; & ſi quæ ab ipſa paſſione argumenta illuc trahebantur, eò collimabant, ne Chriſtus paſſibilis unus de impaſſibili Trinitate crederetur. Hinc Dionyſius Petavius inſignis Theologus ac doctrinæ Patrum peritiſſimus, lib. 5. de Incarnat. cap. 2. eruditè obſervat, binas propoſitiones in quæſtionem vocari potuiſſe. Harum una eſt: *Utrum qui incarnatus eſt, unus ſit è Trinitate.* Altera verò: *Utrum unus è Trinitate mortem ſubierit.* In priori propoſitione Chriſtus eſt ſubiectum; ipſa autem unitas perſonalis Dei Verbi eſt prædicatum. In poſteriori fit ſubiectum, quod erat prædicatum in priori theſi, ac de illo paſſio prædicatur.

Et quidem optima ratione Maxentius ac collegæ Monachi Scythæ omnes conatus ad priorem illam propoſitionem ſtabiliendam intendebant, ſicut ex adverſo Acœmetæ Monachi eandem præcipuè oppugnabant, quòd cetera controverſa capitula inde pendebant. Hoc unum erat capitulum: *Unus è Trinitate paſſus eſt.* At hæc propoſitio per ſyllogiſmum expoſitorium ex illa priori deducitur, videlicet: *Chriſtus eſt unus è Trinitate, ſed Chriſtus carne paſſus eſt, ergo unus è Trinitate carne paſſus eſt.* Minor propoſitio eſt dogma fidei, ſcribente Petro Apoſtolo in priori epiſtola, initio cap. 4. *Chriſto igitur paſſo in carne.* Hinc adverſarii Monachorum Scytharum, quò vim illatæ ultimæ propoſitionis declinarent, cogebantur primam inficiari. Hunc ſyllogiſmum in favorem ſententiæ Scytharum jure laudat Gabriel Vaſquez in 3. par. diſp. 15. cap. 3. num. 59.

Tertium Monachorum capitulum erat: *Beatam Virginem verè & propriè eſſe Dei genitricem.* Auctor eſt Facundus in libro 1. de tribus capitulis ad Imperatorem Juſtinianum cap. 4. quoſdam Catholicos eandem propoſitionem negaſſe. Verba ejus ſunt: *Inſinuandum verò eſt, quòd hanc quoque confeſſionem, qua beatam Mariam verè & propriè dicimus matrem Dei, quidam etiam communicantes Eccleſiæ, putent non debere ſuſcipi, cum Neſtorium fateantur, propter quod eam matrem Dei negabat, debuiſſe damnari.* Sed hi vellent, nollent, in damnatam Neſtorii hæreſim delabebantur. Liberatus Diaconus cap. 20. Breviarii narrat ſe tum Romæ præſente à Ioanne II. Papa damnatum fuiſſe Cyrum & Eu-

logium

Digitized by Google

logium Legatos Monachorum Acœmetarum, *negantes eſſe confitendum Beatam Mariam verè & propriè Dei genitricem; & unum de Trinitate incarnatum & carne paſſum*. Cum Acœmetæ unius propoſitionis cum altera connexionem neceſſariam intelligerent, utramque ex æquo coacti ſunt inficiari. Uerùm ex illa principali theſi horum error pari ſyllogiſmo refellitur: *Chriſtus eſt unus è Trinitate, ſed Beata Uirgo eſt verè & propriè mater Chriſti, ergo eſt verè & propriè mater unius è Trinitate*; ac proinde eſt verè ac propriè Deipara. Hinc Maxentius in libello profeſſionis fidei, ait: *Quia ſi non Trinitatem, quæ unus eſt Deus, ſed Deum, qui ſubſtantialiter ex Deo eſt, genuit ſecundùm carnem Uirgo Maria; ſine dubio unus ex Trinitate eſt, qui ſecundùm carnem ex ipſa natus eſt*. Quamvis enim in Chriſto Domino duæ ſint naturæ; divina, quam accepit à Patre: & humana, quam accepit à matre; cum una tamen ſit hypoſtaſis Verbi, quæ in unitatem perſonæ humanam naturam aſſumpſit, non eſt unus filius patris, & alter filius matris, ſed ut cum cæteris Patribus loquitur Auguſtinus in Enchiridio cap. 35. *Unus Dei Filius, idemque hominis Filius. Unus hominis Filius: idemque unus Dei filius; non duo filii Dei, Deus & homo, ſed unus Dei Filius, Deus ſine initio: homo à certo initio, D. N. Jeſus Chriſtus*. Eadem in aliis etiam libris inculcat.

Quartum capitulum aſſertum à Monachis Scythis erat de Chriſto compoſito, quod in libello fidei ipſorum in nono anathematiſmo hiſce verbis expreſſum legitur: *Si quis non confitetur compoſitum Chriſtum poſt incarnationem, Anathema ſit*. Dioſcorus Legatus ad Hormiſdam Pontificem ſcribit, Monachos cum Victore Diacono habuiſſe contentiones *de uno de Trinitate crucifixo, & de Chriſto compoſito*. Unum illud verbum de Uno ex Trinitate incarnato affirmantes, uno veluti ictu ſecum invicem pugnantes Neſtorii atque Eutychetis hæreſes conficiebant. Ludovicus Thomaſſinus in doctrina Patrum verſatiſſimus, lib. 3. de Incarnatione cap. 6. num. 4. ſcribit: *Etenim compoſitio viſa eſt Sanctis Patribus maximoperè opportuna jugulandis Neſtorii æquè, ac Eutychetis erroribus, & vindicandæ in Chriſto tum naturarum diſtinctioni, tum perſonæ unitati*. Hìc aliquantiſper hærebo; ſiquidem ex hac theſi à Monachis aſſerta, omnis Eutychianæ hæreſeos ſuſpicio,

qua

Digitized by Google

qua à quibuſdam laboraſſe dicuntur, ab eiſdem longè amovebitur. Neſtorius duas in Christo perſonas adſtruebat, nullam divinæ perſonæ cum humana natura unionem phyſicam ac realem admittens, ſed moralem ſolummodo ac per affectum. Ex adverſo Eutyches putavit tantam inter utramque naturam unitionem extitiſſe, ut una in Incarnatione natura ex duabus effecta fuerit. Hæc erat tota blaſphemia Eutychetis: *Confiteor ex duabus naturis fuiſſe Dominum noſtrum ante adunationem; poſt adunationem verò unam naturam confiteor*. Act. 1. Synodi Calchedonenſis pag. 226. E. Cui conſentiens Dioſcorus Alexandrinus dicebat: *Ex duabus ſuſcipio: duas non ſuſcipio*. Ibidem pag. 186. D. quod ipſum alii Eutychiani exprimebant, dicentes Christum eſſe ex duabus, non autem in duabus naturis. Itaque concedebant Chriſto, ut dicunt Scholaſtici, duas naturas in fieri; unam in facto eſſe; ea ratione qua plerique philoſophi de mixto loquuntur. Etenim concedunt in ejuſdem compoſitionem ſivè generationem reapſe elementa venire, ipſumque fieri ex ſubſtantiis elementorum; at ipſa poſtea ſecundùm propriam ſubſtantiam & naturam non ineſſe reapſe eidem mixto, quod eſt tertia quædam natura à natura elementorum ſpecie diverſa. At Sancti Patres præeunte Leone Magno in ſacra epiſtola ad Flavianum, validè Eutychianos confutabant, quòd una tantùm in Chriſto natura adſtrui nequiret, niſi divina in humanam, vel hæc in illam verſa fingeretur: vel ex utraque corrupta, tertiam quandam naturam conflatam obtruderent, cujuſmodi eſt natura mixtorum; quæ quidem omnia impia portenta erant, & execrabiles blaſphemiæ.

Monachi Scythæ contra Neſtorium & Eutychem theſim hanc ſtatuerunt. *Chriſtus eſt quid compoſitum poſt Incarnationem*. Hanc verò deducebant ex altera jam ab ipſis ſtabilita propoſitione: *Unus è Trinitate carne paſſus eſt*. Nam cum prædicatum *paſſus* dicatur de uno ex Trinitate, non alius eſt qui de Trinitate, & alius qui paſſus eſt, ſed una & eadem perſona unigeniti filii Dei & ex Trinitate, & paſſa affirmatur, ac dualitas perſonarum à Neſtorio ficta refellitur. Atqui unus è Trinitate quatenus habens naturam divinam, non eſt paſſus, quoniam quà talis, eſt omninò immutabilis & impaſſibils; eſt ergo paſſus carne animata, ſeu

qua-

Digitized by Google

quatenus habens ſecum unitam naturam humanam ſecundùm hypoſtaſin. Omnis autem unio compoſitum conſtat, ac compoſitum à modo ac qualitate unionis denominatur. Si enim ſit unió accidentis cum ſubjecto, reſultat compoſitum accidentale, album, nigrum &c. Si ſit unio artificioſa, compoſitum itidem artificioſum conſtatur, domus, navis &c. Sin vèrò fiat vnio partium ſubſtantialium, compoſitum evadit pariter ſubſtantiale, ac reſultat tertia natura, ut in omnibus compoſitis ſubſtantiis apparet. At in myſterio Incarnationis uti unio eſt ſuperioris ordinis, ita ſublimiori pariter gradu compoſitum exſurgit. Cum enim unio divinam inter & humanam naturam ſit ſecundùm hypoſtaſim, ſit chriſtus compoſitus ſecundùm hypoſtaſin. Hinc patet ratio, qua ex illa theſi Monachorum Eutychianorum error confutatur, ac à Ferrando Diacono hiſce proponitur cap. 12. epiſtolæ ad Anatolium: *Expugnari magis Eutychianos, quam foveri, quando* unus de Trinitate paſſus *adſeritur, velis, nolis, adverte. Sine dubio enim ſub his verbis etiam prædicator unius in Chriſto ſubſtantiæ confutatur. Ut ſit enim Chriſtus unus de Trinitate, ad divinitatem pertinet; ut credatur paſſus, ad humanitatem. Non eſſet qui paſſus eſt unus de Trinitate, niſi unam haberet cum Patre & Spiritu Sancto divinitatem. Non eſſet paſſus, qui unus eſt de Trinitate, niſi conſubſtantialem matri haberet humanitatem. Sileat ergo unius naturæ in Chriſto prædicator.* Enimverò natura, qua Chriſtus eſt unus de Trinitate, eſt unita phyſicè ac realiter mediante ſubſiſtentia verbi cum natura humana, qua paſſus eſt, ergo ex illa unione hypoſtaſtica Chriſtus eſt quid compoſitum; cum non ſit ſimplex una tantùm natura, ſed naturam humanam & ſubſiſtentiam verbi Dei eſſentialiter includat, ex quibus componitur. Maxentius egregiè hæc proſequitur lib. 2. contra Neſtorianos, ſcribens: *Quapropter dum non vis poſt Incarnationem Chriſtum fateri compoſitum, aut divinitatis ejus naturam compoſitam, & paſſibilem convinceris credere, aut certè Chriſtum, quem etiam poſt Incarnationem ſimplicem & incompoſitum, ut erat antea, aſſeris, nullatenus paſſum pro humana ſalute teſteris.* Ibidem recitat adverſarii objectionem, cujus vis in eo eſt, quòd ſi dicamus Chriſtum eſſe compoſitum, partes ejuſdem erunt Verbum, & humanitas,

& cum

Digitized by Google

& cum partes ſint imperfectiores toto, Verbum erit imperfectius Chriſto, cujus eſt pars. Reſpondet, Verbum unitum naturæ humanæ, non ut aliquam inde perfectionem reciperet, ſed ut eandem perficeret. *Nihil enim*, inquit, *illi contulit, aut detraxit aſſumpta pro noſtra ſalute humana natura, quam unitione ſua ipſe potiùs ineffabiliter glorificavit &c. Alioquin ſi & poſt Incarnationem negatur Chriſtus eſſe compoſitus, manſit ergo quod antea erat, ſimplex & incompoſitus. Et quia res ſummè ſimplex & incompoſita nullam omnino in ſe recipit paſſionem, ſicut ſuperiùs etiam ipſe profeſſus es, non eſt ergo juxta vos Chriſtus pro humana ſalute perpeſſus.* Scholaſticorum magna pars affirmat Chriſtum dici debere compoſitum cum S. Thoma 3. par. quæſt. 2. art. 4. ita tamen ut unio hypoſtatica ipſam tantùm humanam naturam perficiat, ac proinde illam immutet, & illa uniatur paſſivè ut purè recipiens, & nullam conferens Verbo perfectionem, quòd non exercet rationem actus informantis, ſed ſolummodò terminantis per ſuammet ſubſiſtentiam eandem humanam naturam. Juſtinianus in Edicto contra tria Capitula, ait: *Quoniam Dei Filius, cum eſſet ſecundùm ſubſiſtentiam alter præter Patrem, eandem autem naturam habens Patris, in ſua ſubſiſtentia plaſmavit ſibi carnem animatam anima rationali & intellectuali, quod ſignificat, humanæ naturæ unitum eſſe Deum Verbum &c. Et ideo rectiùs dicat aliquis unam ſubſiſtentiam Dei Verbi compoſitam.* Quæ omnia Synodus V. Collat. VIII. canone VI. approbans, condemnat eos qui *non confitentur unionem* (ἕνωσιν) *Dei Verbi ad carnem animatam anima rationali & intellectuali, ſecundùm compoſitionem, ſive ſecundùm ſubſiſtentiam factam eſſe, ſicut Sancti Patres docuerunt, & ideo unam ejus ſubſiſtentiam compoſitam; qui eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, unus de Sancta Trinitate.* Et notans Eutychem ponere unitionem ſecundùm confuſionem: Theodorum verò ac Neſtorium unionem tantùm affectualem affirmare, addit: *Sancta Dei Eccleſia utriuſque perfidiæ impietatem rejiciens, unitionem Dei Verbi ad carnem ſecundùm compoſitionem confitetur, quod eſt ſecundùm ſubſiſtentiam.* Hac præclariſſima fidei definitione à Synodo publicata, diſertè duo Monachorum Capitula approbantur, nempe quòd Chriſtus ſit unus de Sancta Trinitate: ac quòd idem ſit compoſitus. Rurſus quòd Eccleſia

Digitized by Google

tradens Chriſtum eſſe compoſitum, unà ſimul rejiciat Neſtorianos aſſerentes unionem tantùm affectualem: ac Eutychianos duas naturas in unam ſtolidè confundentes, quemadmodum ſuperiùs argumentabar.

Ex hactenus demonſtratis præcipuæ à Monachis agitatę quæſtionis ſtatus innoteſcit, quæ in eo verſabatur, *num Chriſtus eſſet unus de Trinitate*. Inde alias eorundem propoſitiones expoſui, quæ ex illa priori iiſdem Monachis colligebantur. Antequam tamen ad intermiſſam hiſtoricam narrationem regrediar, inquirendum eſt, cur Legati Pontificii de controverſia Monachorum ad Hormiſdam ſcribentes, unius tantùm quæſtionis *de uno de Trinitate crucifixo* mentionem fecerint, theſim *de Chriſto uno de Trinitate* omittentes, quæ erat præcipuè controverſa, & de qua ſola Maxentius diſputat in prolixa reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ. Conjecturam adhibeo, quam quilibet, per me licet, aut probet, aut improbet. Sæpe ſolent diſputantes, quò validiùs adverſariorum dicta refellant, eadem ab abſurdo inde conſectario oppugnare. Jam verò abſurdum videbatur paſſionem affirmare de uno ex Trinitate, qui quatenus è Trinitate, eſt omnino impaſſibilis. Præterea Imperator Anaſtaſius Eutychianam hæreſim promoturus, juſſit Epiſcopos ſibi addictos Synodali ſententia eos damnare, qui non confitebantur, *unum de Trinitate crucifixum*, ut ex Victore Tunnonenſi in cap. 2. prænarrabam. Quare ea propoſitio hæretico ſenſu incruſtata, Eutychianiſmum apud Catholicos olebat. Denique principalis controverſia in ſubjecto ejuſdem propoſitionis plenè atque integrè exprimitur, cum dicitur *unus de Trinitate crucifixus*; quia idem eſt in hac poſitione ſubjectum, quod eſt in hac altera prædicatum: *Chriſtus eſt unus de Trinitate*. Hinc Trifolius in epiſtola ad Fauſtum Senatorem ait: *Quid eſt dicere*: unum de Trinitate paſſum, *niſi oſtendere & alterum de Trinitate impaſſibilem, ſicut Arius? Aut quid eſt dicere*: unum de Trinitate paſſum carne, *niſi oſtendere & alterum impaſſibilem, ſicut Neſtorius?* ex quibus apparet Trifolium contra ſubjectum propoſitionis argumentari, quod tota ferè epiſtola exequitur, quam à viris id temporis doctiſſimis confutatam fuiſſe ſuo inferiùs loco demonſtro. Interim audiatur Ferrandus Diaconus

cap.

Digitized by Google

cap. 11. laudatæ epiſtolæ ad Anatolium: *Tale eſt itaque, quantum conjicio, imò potiùs quantum credo*: Unus eſt de Trinitate paſſus, *quale eſt dicere*, Deus eſt paſſus. *Sicut autem quiſquis Deum prædicat paſſum, non ſubſtantiam divinitatis facit paſſibilem; ſed divinitatis impaſſibilis, & humanitatis, quę ſubjacuit paſſioni, unam monſtrat eſſe perſonam: ſic* unum de Trinitate paſſum, *prædicans, unitatem perſonę commendat in utriſque naturis: excludens Neſtorianæ hæreſeos neſariam, perfidamque doctrinam, duos filios inducentis.* Cum Sanctus Cyrillus in capitulo XII. contra Neſtorium ſcripſiſſet: *Si quis non confitetur Deum Verbum ſecundùm carnem paſſum, ſecundùm carnem crucifixum &c. anathema ſit*; acerrimis ſcriptis à Theodoreto Cyrrhenſi, Andrea Samoſateno, Eutherio Tyanenſi, aliiſque doctiſſimis Epiſcopis confutatus eſt, ac Apollinarii hæreſeos incuſatus; ſiquidem Apollinarius negabat animam rationalem in Chriſto, quam ipſum Verbum ſuppleviſſe putabat; unde hanc theſim defendebat: *Deus Verbum paſſus eſt carne*. Hinc Cyrillus coactus fuit ſcriptis apologiis, epiſtolis, variiſque opuſculis illatam ſibi Apollinariſmi calumniam propulſare. Hæc ad Acacium ſcribit: *Et neque illa quæ ſunt Apollinarii ſapui unquam. Abſit &c. Neque enim inanimatum dico Chriſti corpus. Confiteor verò, quòd animatum ſit anima rationali.* In tomo ſecundo operum Sancti Athanaſii plures conciones leguntur, quæ poſteriori ætate ſcriptæ ſunt contra laudata Cyrilli capitula. Extat pag. 311. homilia inſcripto titulo: *Adversùs eos, qui dicunt: Paſſus eſt Deum Verbum carne*; quod effatum ea vehementi oratione refellitur, ſed quæ tantùm aërem verberet, cum in alio prorſus ſenſu à Cyrillo ea poſitio intelligatur. Ex ſymbolo Nicæno credimus *in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei, ex Patre natum unigenitum &c. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt, & homo factus, paſſus eſt, & reſurrexit tertia die &c.* Hæc propoſitio credenda indicitur: *Filius Dei unigenitus eſt incarnatus & paſſus*. At non eadem ratione utrumque illud prædicatum de Filio Dei affirmatur. Nam Verbum divinum ſeipſo eſt immediatè incarnatum, quia per ſuammet ſubſiſtentiam terminavit naturam humanam in eſſe ſuppoſiti; at non in ſeipſo eſt immediatè vel mediatè paſſum, uti anima immediatè

Digitized by Google

patitur intrinſecas paſſiones triſtitiæ, odii &c. & mediante carne patitur vulnera, flagella &c. ſed dicitur paſſum carne animata per puram communicationem idiomatum (diſpenſationem Cyrillus ac alii Patres dixere) quia cum Verbum ſit naturæ humanæ aſſumptæ ſuppoſitum, ac actiones & paſſiones ſuppoſito tribuantur, Verbum denominatur paſſum ex paſſione naturæ, cujus eſt ſuppoſitum. Itaque in ea propoſitione: *Unus è Trinitate paſſus eſt carne*, duplex ſubjectum exprimitur, nempe Verbum divinum uti ſubjectum denominationis, & caro animata tanquam ſubjectum inhæſionis, quod paſſioni ſubjicitur, & ab illa immutatur. Hæc prolixiùs exponunt Theologi in lib. 3. ſent. & cum Sancto Thoma in 3. parte,

CAPUT V.

Legati Pontificii Monachorum capitula non damnarunt; ſed approbare tanquam fidei dogmata recuſarunt. Monachi à Legatorum communione ſeſe diſſociant. Maxentius in lib. 2. Dialogorum adverſarios Monachorum Scytharum acriter impugnat. Utrinque ſibi hæreſim exprobabant. Juſtinianus initio Monachis adverſatus, dein magnus illorum patronus. Scribit ad Hormiſdam Pontificem quæſtionem de uno ex Trinitate inter Orthodoxos agitari. Monachi Dioſcorum Romæ accuſant. Pontifex initio deliberaverat cauſam delegare Patriarchæ C-P. Poſtea decernit eandem ſe coram diſcuti. Quædam in epiſtola Dioſcori adnotantur.

VBi primùm Legatis Pontificiis innotuit Monachos Scythas quoſdam è collegis Romam miſiſſe, ut ab Hormiſda Pontifice ſuorum capitulorum confirmationem ſurriperent, literas ad eundem ſtatim ſcripſere, quibus ea in cauſa hactenus geſta ſignificantes, non unam iiſdem Monachis notam inurebant. Dioſcorus privatim etiam epiſtolam miſit, inſinuans Monachos cetera inter aſſerere *unum de Trinitate crucifixum*, quam propoſitionem Anaſtaſius Imperator Catholicis ſubſcribendam imperaverat, quamve olim Eutychetis diſcipuli in Synodo Calchedonenſi

nenſi protulerant. *Unde*, inquit, *ſanum mihi videtur & utile, & ad pacem Eccleſiarum conveniens, nihil aliud reſponſum dari, niſi: ſufficit Sanctum Calchedonenſe Concilium, in quo & aliæ Synodi continentur: ſufficiunt epiſtolæ Papæ Leonis, quas Synodus confirmavit. Novitatem in Eccleſia introducere nec volumus, nec debemus.* Altera epiſtola communi nomine à Legatis ad Hormiſdam miſſa eſt, in qua ſcribunt ſe coram Imperatore ac Senatu dixiſſe: *Extra Synodos quatuor: extra epiſtolas Papæ Leonis, nec dicimus, nec admittimus. Quidquid non continetur in prædictis Synodis aut quod non eſt ſcriptum à Papa Leone, non ſuſcipimus.* Nullam ergo theſim Monachorum Legati hæreſeos damnaverant, ſed eam de uno ex Trinitate crucifixo, tanquam Catholicæ fidei dogma in libellum fidei, uti Monachi contendebant, referre conſtanter recuſaverant, quod ipſum ut præſtaret Hormiſda, rogarunt. Ea ergo propoſitio nulla per Legatos lata ſententia probata fuerat, aut improbata; ſed remanſerat prorſus adiaphora. Addunt: *Nobis quod viſum eſt ſcripſimus: in veſtra poteſtate eſt deliberare, quod vobis Deus imperaverit*; quòd eſſet adhuc integra cauſa ad Apoſtolicæ ſedis tribunal delata. In fine verò epiſtolæ hæc leguntur: *Et qua ſolet dominus noſter vigilantia cogitetis, & quomodo ſuſpendendi ſunt, qui à nobis taliter receſſerunt, & à noſtra communione fuerunt ſejuncti &c. quia eos omnes Conſtantinopolitana Catholica exhorret Eccleſia.* In Vaticano Codice numero 3786. rectè legitur: *quomodo ſuſcipiendi ſunt*. Illis verò verbis: *& à noſtra communione fuerunt ſejuncti*, neutiquam inſinuant, Monachos à Legatis Catholica communione privatos fuiſſe, ſed ipſoſmet Monachos à communicando cum Legatis, abſtinuiſſe; iiſdem petulanter iratos, quòd ſua illa Capitula tanquam fidei canones approbare recuſaverant. Erat ſimplex communionis diſſociatio, cujuſmodi plura exempla in vetuſtis Eccleſiæ monumentis occurrunt. Evagrius lib. 3. cap. 31. recitat literas Monachorum Palæſtinæ, in quibus narrant Macedonium Patriarcham in formula fidei damnaſſe Neſtorium & Eutychem, ſed nullam Synodorum Epheſinæ ac Calchedonenſis mentionem feciſſe: *Qua de re*, inquiunt, *Monachi Conſtantinopolitani graviter commoti, ſe à Macedonio Epiſcopo ſeparant.* Monachi Eutycheti adhærentes in fine Act. IV. Synodi Calchedonenſis auſi

ſunt

ſunt in haſce ſtultas voces erumpere: *Veſtes noſtras excutimus, & extra veſtram communionem nos efficiemus*. Hæc ſimplex communionis diſſociatio contigit inter Romanam Eccleſiam, & Orientalem ob expunctum Diptychis nomen Joannis Chryſoſtomi. Nullum inflictum erat anathema, non ſacris interdictum, non à totius corpore Eccleſiæ ſeparatio ulla ſecuta cum terribili dirarum imprecatione. Erat ſermonis, literarum, eulogiarum, aliorumque ejuſmodi reciprocæ ſocietatis ſignorum intermiſſio. Cum id temporis Neſtoriani, atque Eutychiani ſecum invicem contrariis omninò erroribus colliderentur, plures ea opinio occupaverat, nullam mediam eſſe viam, quam inter utramque hæreſim inſiſterent, ut cap. 2. oſtenſum eſt. Monachi Scythæ illam theſim de Chriſto uno ex Trinitate, contra Neſtorianos tanquam Catholicum dogma tanta aſſeveratione urgebant, ut eandem negantes, ſtatim Neſtorianos eſſe denuntiarent. Hiſce ſuum contra Neſtorianos Dialogorum opus Maxentius concludit: *Nec ego te unquam aliud aliquid quàm hæreticum iudicabo, qui Deum Verbum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui pro noſtra ſalute paſſus eſt carne, unum eſſe ex ſancta & individua Trinitate non approbas*. Et ſanè in ejus libri ſecundi parte extrema Maxentius non contra Neſtorianos, ſed adverſùs eos omnes, qui eandem theſim admittere recuſabant tanquam dogma fidei, licèt nec illam veluti falſam rejicerent, totis lacertis depugnat.

Dioſcorus illam theſim eò præcipuè inter Catholicæ fidei dogmata recipiendam negabat, quòd à nulla Synodo approbata fuerat. Maxentius cum cętera inter Neſtorianum, quocum etiam ibi diſputare fingit, interrogaſſet, cur ſub anathemate damnaret tum eos, qui duas in Chriſto naturas palàm affirmare vererentur; tum etiam eos, qui Beatam Virginem Chriſtotocon dicerent, Theotocon autem eandem fateri renuerent, addit: *Quomodo nos Catholicos judicabimus eos, qui dicunt Deum Verbum natum ſecundùm carnem de Virgine: & paſſum carne pro nobis, & negant eum unum eſſe ex ſancta & individua Trinitate, præcipuè quia dicunt hoc Catholicę fidei convenire?* Tum ſibi ita reſpondentem Neſtorianum inducit: *Sed & duas naturas, & Theotocon dicere Synodus definivit: hoc autem nulla Synodus ſtatuit*: nempe Chriſtum eſſe unum

Digitized by Google

ex Trinitate. Quæ eſt ipſa Legatorum ſententia, contra quam Maxentius: *Nihil igitur*, inquit, *arbitraris dicendum præter id, quod Synodicis literis continetur?* Et cum objectaſſet Deum Patrem dici à Catholicis ingenitum, quo tamen vocabulo nuſquam in Synodis appellatur, hoc ſibi à Neſtoriano reſpoſitum profert: *Hæc de Patrum ſcriptis poſſum oſtendere*. Quæ Maxentius excipiens, ait: *Sed & nos quòd* unus ex Trinitate Chriſtus ſit, *ex Patrum ſcriptis oſtendimus*. Quod ſanè eo in opere non præſtitit, in quo nulla pro ea propoſitione confirmanda, teſtimonia Patrum adducit; quæ tamen antea in libello fidei appellaverat. Idem Maxentius in reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ ait: *Loci opportunitas exigit, ut demonſtretur à nobis, qualiter & cur hæretici, ex quibus unus Dioſcorus, unam perſonam Chriſtum prædicantes ex Trinitate, unum ex Trinitate Chriſtum confiteri nullatenus acquieſcant*. Ibi verò uti rectè oſtendit Neſtorianos, quò invidiam declinarent, ſubdolè, ac ſiniſtro prorſus ſenſu conceſſiſſe, Chriſtum eſſe unam ex Trinitate perſonam, ita falsò æquè ac procaciter eandem damnatam ſententiam impingit Dioſcoro, quem etiam Monachi Scythæ apud Hormiſdam incuſarunt, quòd cum hæreticis jungeretur; Hæreticos appellantes, qui toties memoratam poſitionem de uno ex Trinitate non admittebant; quemadmodum etiam Dioſcorus aſſerentes unum de Trinitate crucifixum, in Eutychianæ hæreſeos crimen, aut ſuſpicionem ſaltem vocabat. Facundus Hermianenſis lib. 1. de tribus Capitulis, initio cap. 5. confutaturus eos, qui Eutychianiſmum imponebant eam Monachorum theſim defendentibus, ait: *Quo Neſtorianorum quoque calumnias evertemus, qui nos putant ad confuſionem duarum Chriſti naturarum dicere, quod unus ex Trinitate ſit Dominus Jeſus Chriſtus*. Nec Dioſcorus erat Neſtorianus: nec Maxentius Eutychianus; quamvis utraque litigantium factio, æſtu diſputationis abrepta, falſa adverſantium ſibi invicem hæreſum nomina exprobaret, quò oppoſitam quiſque ſententiam majori apud cæteros odio oneraret. Utroſque graviter monet Vigilius Tapſenſis lib. 2. contra Eutychem cap. 10. *Et videas eos*, inquit, *luctuoſis quibuſdam & omni lamentatione dignis inſultationibus hæreticorum nomine ſe invicem accuſare*. Tu, *inquit*, Eutychianiſta es; & tu Neſtorianus es: *Apo-*

ſtoli-

Digitized by Google

ſtolicæ ſententiæ in totum obliti, *dicentis* : *Videte ne cum invicem accuſatis*, *ab invicem conſumamini*. Galat. V. Quòd autem Legati Pontificii de Monachis Scythis ſcribunt: *quia eos omnis Conſtantinopolitana Catholica exhorret Eccleſia*, non quampiam illorum hæreſim indicat, ſed in ſua ipſorum opinione defendenda, atque univerſis inculcanda, ſuperbiam, arrogantiam, ac temeritatem perſtringunt. Nam iidem Monachi in libro de ſua fide ad Africanos Epiſcopos in Sardinia exulantes tranſmiſſo, ſcribunt ſe ea ſuggerere, *quę de Incarnatione & diſpenſatione divina nobiſcum univerſæ ſanctę Eccleſię Orientalium contra hęreticos defendunt*. Nam Orientales Eccleſias propoſitionem *de Chriſto uno ex Trinitate*, inter fidei canones id temporis profiteri ſolitas, inferiùs demonſtro, & ex libro de vita S. Sabæ cap. 2. id ipſum oſtendi. Eccleſia autem Conſtantinopolitana Monachos uti inquietos ac turbulentos averſabatur, quippe qui altercatores clamoſi aures omnium obtundebant, ac quibuſlibet in re quidem conſentientibus, ſed iiſdem ſecum vocabulis uti recuſantibus, hæreſeos notam per ſummam audaciam inurebant. Ceterùm eandem Conſtantinopolitanam Eccleſiam paulò poſt Monachorum theſim recepiſſe, quibuſdam tantùm Monachis Acœmetis exceptis, teſtatur Imperator Juſtinianus in literis ad Joannem II. Pontificem, ut inferiùs memorabo.

Initio quidem motæ controverſiæ idem Juſtinianus nondum Imperator, ſed Iuſtini imperantis nepos, contra Monachos Scythas ad Hormiſdam ſcripſit epiſtolam, quæ incipit: *Propitia divinitate &c.* In ea verò Hormiſdæ ſignificat quoſdam Scytharum Romam profectos, quos etiam nomine deſignat, nempe: Achillem, Joannem, Leontium, ac Mauritium, quos ait contendere, *novitates introducere in Eccleſia*, *quod neque quatuor Synodi venerabiles*, *neque S. Leonis Papę epiſtolę continere noſcuntur*, *in omni loco turbas excitare videntur*. Non ullius hæreſis, ſed novitatis tantùm ac turbarum auctores incuſantur. Verùm idem Juſtinianus à Vitaliano Magiſtro militum, eodemque præcipuo ac potentiſſimo Monachorum Scytharum patrono, rogatus, iteratas ſed à prioribus longè diverſas, literas Romam ad eundem Pontificem miſit, delatore Paulino Romanæ Eccleſiæ defenſore. De defenſori-

bus

Digitized by Google

bus Eccleſiarum eruditè tradit Chriſtianus Lupus in notis ad canonem 23. Synodi Calchedonenſis. Hæc ibidem Juſtinianus ſcribit: *Nam quanta quæſtio in partibus noſtris orta eſt, poteſt etiam antelatus vir religioſus Defenſor Sanctitatem veſtram inſtruere. Unde petimus, ut ſi eſt poſſibile, celerrimo dato reſponſo, & ſatisfactis religioſis Monachis, Joannem, & Leontium ad nos remittatis; niſi enim precibus & diligentia veſtra iſta quæſtio ſoluta fuerit, veremur, ne non poſſit Eccleſiarum ſanctarum pax provenire.* In hac etiam epiſtola ſignificat Vitalianum eodem delatore Paulino, literas ad Hormiſdam mittere. Cum verò paucis poſt diebus Eulogius Agens in rebus, quod Palatinum officium erat, in Italiam mitteretur, Juſtinianus totus jam in Monachorum partes tranſgreſſus, tertiam ad Hormiſdam epiſtolam ſcripſit ſub exordio: *Ut pleniſſime fidei &c.* quæ proximè legitur ante epiſtolam 66. Hormiſdæ; cui hæc ille ſignificat: *Quidam aſſerunt, Chriſtum Filium Dei dominum noſtrum pro noſtra ſalute carne crucifixum, unum de Trinitate debere prędicari: quod ſi ſuſcipiendum ſit, paterna proviſione reverentia veſtra cautiſſimo ſuo reſcripto, quid ſequi, quidve ſuper hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur; quoniam verba videntur facere diſſenſionem: nam ſenſus inter Catholicos omnes unus eſſe probatur.* Rogat, ut Apoſtolicæ Sedis decreto contentiones dirimat: *Hoc enim*, inquit, *credimus eſſe Catholicum, quod veſtro religioſo reſponſo nobis fuerit intimatum.* Qua breui ſententia ſupremam Romani Pontificis in controverſiis de fide definiendis, auctoritatem confeſſus eſt. Denique precatur, ut Monachos Scythas præbito eis reſponſo nihil formidante, Conſtantinopolim remittat. Ex hac tertia epiſtola Juſtiniani colligimus controverſiam præcipuam, & quam unicè Hormiſdæ ſuggerit, fuiſſe de Chriſto uno ex Trinitate, videlicet: *Utrum Chriſtus, qui pro nobis carne crucifixus eſt, poſſit dici unus de Trinitate.* Legati Pontificii ſcribebant quæſtionem fuiſſe *de uno de Trinitate crucifixo.* Maxima difficultas non erat penès prædicatum, ſed in ſubjecto ejus propoſitionis conſiſtebat, num ſcilicèt: *qui crucifixus eſt, unus eſſet de Trinitate.* Formula verò qua ea quæſtio à Legatis proponèbatur, durior & parum grata Catholicis in Occidente præſertim, videbatur, quòd Eutychiani ex eadem in ſiniſtrum ſenſum detorta, ipſam Deita-

tem paſſioni ſubjectam fuiſſe contendebant. Rectè autem Juſtinianus inſinuat Pontifici utramque litigantium partem eſſe Catholicam, eundem ſenſum Orthodoxum apud utroſque teneri, ipſa tantummodò verba in quæſtionem vocari. Nam Dioſcorus cum ceteris Monachorum adverſariis dicebat, Chriſtum eſſe unam perſonam de tribus ſanctæ Trinitatis perſonis: unum de Trinitate dicere recuſabat. Monachi aſſerebant unum de Trinitate Chriſtum adſtruendum eſſe, ut ſtructos ſub nomine perſonæ à Neſtorianis dolos, quiſque faciliùs evaderet; ſiquidem iſti Chriſtum unam è Trinitate perſonam admittebant *ſecundùm dignitatem, & honorem, & adorationem*, ut can. 5. Synodi V. legimus, quod inferiùs aliis quoque teſtimoniis oſtendo; at negabant unam & eandem ſecundùm unicam Filii Dei ſubſiſtentiam, perſonam in Chriſto. Hinc etiam colligimus Monachos nulla hactenus ſententia erroneæ doctrinæ damnatos fuiſſe, ſed æquè ac adverſarios eorum in Catholicis partibus fuiſſe.

Interea iidem Monachi Romam advenerant, ſuæque fidei libellum Hormiſdæ Pontifici obtulerant, acriter de Dioſcoro Legato conqueſti, qui cum Neſtorianis communionem fovens, iniquiori erga ſe ipſos animo fuiſſet. Cum verò paulò poſt Paulinus ac ſubinde etiam Eulogius cum literis Legatorum, Vitaliani, ac Juſtiniani ſupervenıſſent, Hormiſdas hærere animo cœpit dubius, quid conſilii caperet, cum præſertim animadverteret Vitalianum non tam multiplicium officiorum obſequio, quàm rebus contra Imperatorem Anaſtaſium fortiter geſtis, de Apoſtolica Sede benè meritum, ac Juſtinianum ex accuſatore Monachorum, repentè eorundem advocatum, dexteras junxiſſe, quò inito veluti fœdere Scytharum cauſæ patrocinarentur. Et ſanè cum ejuſmodi quæſtiones Latinæ Eccleſiæ ignotæ eſſent, Hormiſdas deliberaverat integram adhuc cauſam Joanni Patriarchæ Conſtantinopolitano delegare, ut ubi orta erant diſſidia, ac diverſis partium ſtudiis agitabantur, ibidem accuratiori ac pleniori examine diſcuſſa, finem acciperent. Etenim Dioſcorus Hormiſdæ poſtea reſcribens, ait: *Significaſtis intentionem Monachorum Scytharum: & quomodo viſum fuerit Apoſtolatui veſtro Epiſcopo Conſtantinopolitano cauſam delegare, ut ipſe inter eos, & qui ab eis impetuntur, audi-*

Digitized by Google

audiret; nec ſibi diſplicere, *ut per examen, quod verum eſt, omnibus manifeſtetur*. Ex his apparet, nullam ea in cauſa à Joanne Patriarcha ſententiam pronuntiatam fuiſſe; aliàs de eodem judice delegando Hormiſdas neutiquam cogitaſſet. Rurſus nec apud Legatos eam quæſtionem in examen adductam fuiſſe; qui tantùm illam Monachorum propoſitionem libello profeſſionis fidei inſerere recuſarunt, quòd in nulla Synodo ſancita legeretur, eandem tamen nec adprobantes nec improbantes, ſed libero diſputantium arbitrio dimittentes. Ceterùm cum Monachi interpoſito juramento, conteſtarentur ſibi ipſis in itinere paratas eſſe inſidias, Pontifex decrevit ſe coram cauſam expendi, ac expediri; ejus tamen cognitionem ad Legatorum in Urbem reditum differendam duxit. Itaque prioribus Juſtiniani literis reſpondens epiſt. 66. ait: *Quapropter neceſſe habuimus venientibus Legatis noſtris inquirere, qua revera faciente cauſa, inter eos fuerit commota diſcordia*. Volebat enim à Legatis totius controverſiæ ſtatum intelligere, priuſquam ad diſcutiendam cauſam accederet. Data eſt epiſtola Hormiſdæ die 2. Septembris, anno Chriſtianæ Epochæ 519. Alteram epiſtolam 67. poſterioribus ejuſdem Juſtiniani literis repoſuit, hæc de Monachis ſcribens: *Significamus Scythas Monachos allegaſſe plurima, quę nos relinquere indiſcuſſa non poſſumus*; illos in Urbe ad Legatorum uſque reditum retinendos: Victorem Diaconum, alioſque *qui perverſas*, inquit, *forſitan objiciunt quæſtiones*, Imperatoris juſſu, ejuſdemque Juſtiniani opera Romam mittendos. Illum verò tam repentè ea in cauſa ex accuſatore Monachorum in eorundem advocatum ac patronum demutatum, perſtringens, ait: *Amplitudinem veſtram tamen retinere confidimus, quod de ipſis nobis prçterito tempore literis deſtinatis, ſcripſerit*. Hanc epiſtolam per Eulogium in regiam Urbem redeuntem miſit, cui alteram quoque Dioſcoro Legato tradendam, dedit, quæ intercidit. In hac autem ſignificabat ſe, uti prædixi, cogitaſſe cauſam ad Joannem Patriarcham remittere: Monachos etiam conteſtatos, ne idemmet Dioſcorus cum hçreticis communicaret. Hinc ille data ad Hormiſdam epiſtola, cujus exordium *Per Eulogium virum ſublimem &c.* illatam ſibi calumniam pluribus diluit, narrans quæcunque ea in cauſa ipſe cum collegis geſ-

ſerat. Dein paria accuſatoribus reddens, ait: *Iſti tamen Scythæ (ſciat beatitudo veſtra) omnes qui accipiunt Synodum Calchedonenſem Neſtorianos dicunt, dicentes: Non ſufficit Synodus contra Neſtorium, & ſic debere Synodum ſuſcipere, quomodò ipſi expoſuerint*. Verùm Dioſcori accuſationi optimè occurrerant Monachi in libello fidei ipſimet Dioſcoro ac collegis exhibito, nec non poſtea etiam Maxentius in fine libri 2. Dialogi contra Neſtorianos. Denique Dioſcorus, ne ob Monachorum accuſationem, in cujuſpiam erroris ſuſpicionem apud Hormiſdam traheretur, profeſſionem fidei reliqua parte epiſtolæ exequitur. Baronius ad A. 519. harumce rerum narrationem contexens, ac Monachos ſubinde perſtringens, ſcribit: *Dioſcorus Apoſtolicę Sedis Legatus in epiſtola ad Hormiſdam ex eorum fidei profeſſione hęc verba recitat*: Credimus, quia unitas divinitatis & humanitatis, quæ fieri cœpta eſt, non tantùm in utero non eſt diviſa, ſed nec in partu, nec in nutrimentis &c. *In quibus verbis obſerua, cum unitam dicit unitatem divinitatis, nempè ſubſtantiam, non perſonam*; quem abſonum loquendi modum idem ex Damaſceno corrigit. At vir inſignis unum & alterum errorem errat. In primis eo loci Dioſcorus nullā ex profeſſione fidei Monachorum verba recitat, ſed ipſemet ſuæ profeſſionem fidei contexit, quod ipſum idemmet poſtea fatetur, ſcribens de Dioſcoro: *Sed & ne levi aliqua ſuſpicione apud eundem Pontificem laboraret, exactam Orthodoxę fidei confeſſionem iiſdem ſuis appoſuit literis*. Rurſus hæc ibidem ſcribit Dioſcorus: *Verum eſt perſonam Filii, id eſt, Verbi Dei, conſubſtantialem Patri &c. ipſa naturam humanam ſuſcepit ſine peccato. Ipſe Filius Dei homo factus, natus eſt de Virgine Maria, propter quod eam Dei genitricem dicimus, & credimus, quia unitas divinitatis & humanitatis, quę fieri cœpta eſt &c. non tantùm in utero non eſt diviſa, ſed nec in partu, nec in nutrimentis &c.* Ubi palàm perſona Filii Dei naturam humanam dicitur ſuſcepiſſe, & unitatem perſonæ unius Chriſti reſultaſſe, non duas perſonas evaſiſſe, ut deliravit Neſtorius. Nuſquam ibi legitur: *unitam unitatem divinitatis*. Sed *unitas*, non in accuſativo adiectivi pluralis numeri, ſed in recto ſubſtantivi nominis ibidem exprimitur, ut prodigio propiùs videatur, eā verba à V. C. in reprehenſionem trahi potuiſſe. Hujus epiſtolæ Dioſcori ſubſignatio

chro-

Digitized by Google

chronologica in mendo cubat, ubi dicitur: *Data Idibus Octobris Eutharico Conſule. Accepta XV. Kal. Decembris Ruſtico viro clariſſimo Conſule*, quaſi ea epiſtola decimo tertio demum menſe Romam pervenerit. In optimo Codice Vaticano num. 4961. ex quo omnes Hormiſdæ epiſtolæ primùm exſcriptæ ſunt, pag. 97. rectè legitur; *Accepta XV. Kal. Decembris Conſ. SS.* videlicèt, *Conſule ſupra ſcripto*, nempè Eutharico.

CAPUT VI.

Dionyſius Exiguus Monachorum Scytharum theſim defendens S. Procli epiſtolam ad Armenios Latinitate donat. Trifolius eandem oppugnat. Novem illius objectiones à ſynchronis Scriptoribus ſolutæ. Quæſtionem de uno ex Trinitate puram logomachiam fuiſſe Juſtinianus, ac alii ejus ætatis Scriptores teſtantur. Idem tradit Joannes II. Pontifex. Ita de hypoſtaſi ac ſubſiſtentia inter Patres litigatum. Neſtoriani unam in Chriſto perſonam verbo tenùs fatebantur. Inanes quorundam ſcrupuli præpoſitionem de, *in* ex, *vel*, in *Trinitate demutantium.*

CUm Hormiſdas delatæ ad Apoſtolicum tribunal cauſæ diſcuſſionem uſque ad Legatorum reditum diſtuliſſet, ut variè propenſa ſunt hominum ingenia, Monachi in Italia tum patronos, tum etiam adverſarios ſortiti ſunt, quibus annis etiam inſequentibus, alii ſeſe adjunxere, antequam à Joanne II. Pontifice ea litigia decretoria ſententia finirentur. Dionyſius cognomento tantùm Exiguus, cætera magnus, natione Scytha, profeſſione Monachus, tum Romæ degens, ingenti doctrinæ fama florebat. Nam & Græcorum Conciliorum canones latinitate donaverat, ac epiſtolas plurium ſummorum Pontificum in unum codicem coëgerat. Idem etiam anno 525. Cyclum Paſchalem annorum XCV. deſcripſit, quo poſtea Romana Eccleſia uſa eſt. Dionyſii laudes Caſſiodorus proſequitur in libro de divinis Lection. capite 23. Cum Monachi illam theſim de uno ex Trinitate Incarnato, ac paſſo, ex epiſtola S. Procli ad Armenios excerptam defendere

dere teſtarentur, Felicianus Paſtor Dionyſium Exiguum rogavit, ut eandem Latio donaret, cui ille morem gerens, præmiſit præfationem, qua Monachorum Scytharum propoſitionem propugnavit. Demonſtrat Neſtorianos Theodori Mopſueſtienſis diſcipulos Symbolum depravaſſe, *Beatam Trinitatem ſic unius eſſentiæ prædicantes, ut Chriſtum Dominum noſtrum conditorem univerſitatis, unum ex Trinitate nullatenus faterentur*: unde ſequebatur duas fuiſſe iuxta ipſos perſonas in Chriſto, quam impiam hæreſim Synodus Epheſina confixerat. Addit Proclum eandem confutantem, docuiſſe Chriſtum: *Deum Verbum unum de Trinitate eſſe &c. & pro ſalute noſtra, eundem verum hominem factum, unum manſiſſe Filium, nec quartam in Trinitate creviſſe perſonam. Et quia nunc ob aliquibus injectum ſcrupulum, de vera fide trepidatur, unum quemlibet ex Beata Trinitate pronuntiare diffugiunt &c.* Ubi eandem propoſitionem egregio S. Auguſtini teſtimonio confirmat, ex lib. 11. de Civitate Dei cap. 24. quod ipſum poſtea etiam adduxit Joannes II. cum cauſam abſolvit. Initio autem præfationis dicit Dionyſius *eam nunc Eccleſiis motam quæſtionem*, ex quibus iiſdem contentionibus Romæ ferventibus, illud opus à Dionyſio elucubratum fuiſſe colligitur.

Fauſtus Senator Romanus, cum maximè ea controverſia doctorum hominum ingenia exerceret, ac variæ eſſent diſputantium ſententiæ, conſuluit per literas neſcio quem Trifolium presbyterum, cujus ad Fauſtum reſcripta ex Sirmondianis ſchedis profert Labbæus Tom. IV. Concil. à pag. 1590. ſub hoc planè exordio: *Mandare mihi dignatus es, Monachos Scythas à Conſtantinopoli adveniſſe, qui unum de Trinitate prædicant crucifixum, ſperans à parvitate mea, ſi tale aliquid in doctrina Patrum repererim*. Non erat illa quæſtio principalis, ſed uti prænotabam, altera ex priori rectè deducta, quæ tamen aſperior piis quorundam auribus videbatur. Trifolius utrinque eandem oppugnavit, ſcilicet tum ex parte ſubjecti, tum etiam ex parte prædicati. Cum hæc denuntiaſſet: *Vita quidquid quatuor Synodi in definitione fidei non poſuerunt*; paucis myſteria Trinitatis & Incarnationis exponit; dein argumenta contra memoratam propoſitionem condenſat; quæ omnia hìc optimè à doctiſſimis ejus ætatis Scriptoribus ſoluta

Digitized by Google

luta demonſtrabo, ut palàm fiat, quàm falſis paralogiſmis Monachorum thema impeteretur.

Primum argumentum eſt: *Qui unum de Trinitate dicunt paſſum, ſi Ariani non ſunt, dicant de quibus tribus unus paſſus eſt; de tribus Patribus, aut de tribus Filiis, aut de tribus Spiritibus Sanctis.* Quo ratiocinio oppugnatur ſubjectum propoſitionis, quod in præcipua quæſtione eſt prædicatum: *Num Chriſtus, vel Deus Verbum dici poſſit unus de Trinitate.* Reſpondit olim Auguſtinus perſimili interrogationi tract. 39. in Joannem: *Nunc mihi*, inquit, *calumniator reſpondeat: quid ergo tres? Si enim tres ait, oportet dicat*, quid tres? *Reſpondeo, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus.* Ecce, *inquit*, tres dixiſti: ſed quid tres exprime, *imò tu numera. Nam ego compleo tres, cum dico, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus*, Itaque inſtanti: de quibus tribus unus paſſus eſt, reponitur cum S. Doctore, de tribus, qui ſunt Pater, & ipſe Filius, qui carne paſſus eſt, & Spiritus Sanctus. Rurſus unus de tribus ſubſiſtentibus ſuppoſitis in unitate eſſentiæ divinæ, carne paſſus eſt. Facundus Hermianenſis in Africa Epiſcopus lib. 1. de tribus Capitulis ad Imperatorem Juſtinianum, validè Monachorum thema propugnans, cap. 3. rectè obſervat in cap. 3. Geneſeos legi: *Ecce Adam quaſi unus ex nobis factus eſt*; iiſque verbis Trinitatem deſignari. Tum arguit: *Nunquid unus Deus ex nobis, quaſi ex tribus Diis; aut unus Pater ex nobis, quaſi ex tribus Patribus; aut unus Filius vel Spiritus Sanctus ex nobis, quaſi ex tribus Filiis, vel Spiritibus Sanctis? Quis hoc vel inſanus dixit?* Ruſticus S. R. E. Diaconus in libro contra Acephalos ſcribit tres perſonas eſſe tres quaſdam res; & interrogati *quę*? reſpondere poſſumus, *perſona*: *Quando autem*, inquit, *dicimus*, ii tres: *interrogati*, qui tres? *ambigimus reſpondere*, perſonæ, *propter indecentem ſermonum compoſitionem, ne videamur dicere* ii perſonę, *vel* ii tres perſonæ). Verùm ex communi modo loquendi Theologorum, uti dixi, rectè reſpondemus, tres ſubſiſtentes perſonaliter vel notionaliter in una divina eſſentia.

Alterum argumentum Trifolii eſt: *Apollinaris negat Chriſtum animam & intellectum habuiſſe, & pro anima & intellectu*, inquit, *Deus ei fuit; ideo dicit, unum de Trinitate paſſum in carne.* Cum Cyrillus in duodecimo anathematiſmo ſcripſiſſet, *Deum Verbum*

ſecun-

Digitized by Google

ſecundùm carnem paſſum, ſecundùm carnem crucifixum, Theodòretus, Andreas Samoſatenus, & Orientales paſſim Epiſcopi eundem Apollinarii hæreſeos incuſarunt, quam ſanctus Doctor calumniam ſuis in libris ſæpè confutat, ſcribens ſe carnem anima rationali informatam intellexiſſe. In reſponſione ad objecta contra undecimum capitulum à Theodoreto, adducit plura Scripturæ ſacræ teſtimonia, in quibus ſola caro Chriſti nominatur, *& nullam*, inquit, *penitus in his animę intelligentis mentionem fecit*. Monachi in profeſſione fidei fatentur *duas naturas unitas, hoc eſt, divinitatis & humanitatis*: Dicunt, *Deus Verbum naturæ eſt unitus humanæ*. At caro ſine anima eſt cadaver, nec ſe ſola conſtituit naturam humanam, ſed una cum anima intellectuali ipſammet carnem informante. Eruditè Maxentius lib. 2. Dialog. ait: *Quod quia nimis ſtultum eſt, carnem ſine anima à Judęis credere crucifixam, reſtat ut caro animata Dei à Judæis crucifixa credatur, quod eſt procul dubio homo*.

Tertium argumentum Trifolii ita conſtruitur: *Si unus de Trinitate paſſus eſt in carne, caro manſit impaſſibilis*. Eſt planè ridicula objectio. Nam anima hominis cruciatus ac lęſiones corporis ſentit in carne, vulnera, famem, ſitim &c. quas extra carnem paſſiones nullatenus ſentit; quis tamen carnem impaſſibilem dicat? Homo qui eſt compoſitum, paſſiones ſentit, ac ejus partes prout unitæ, ſibi intrinſecè communicatæ patiuntur, nempe caro prout animata, & anima quatenus in carne, & quatenus exercet munus animæ ſenſitiuæ, non prout eſt præcisè intellectualis. In Chriſto Domino caro prout animata paſſa eſt læſiones corporis, ſivè ſenſit paſſiones corporeas, Deo Verbo uno ex Trinitate remanente ſecundùm ſe formaliter impaſſibili; attamen ſecundùm communicationem idiomatum paſſibili ob unitatem ſuppoſiti; idem enim ſimul erat Deus & homo; quatenus Deus Verbum unus de Trinitate, eſt impaſſibilis; quatenus homo, eſt paſſus.

Quarta Trifolii objectio. *Qui unum de Trinitate Filium dicunt paſſum, duos aut tres filios colunt, ex quibus unus paſſus eſt, duo manent impaſſibiles*. Hoc quoque argumento propoſitio ex parte ſubjecti impugnatur. Unum quandoque exprimit, ac deſignat numerum, quandoque eſt excluſivum numeri. Dum dicis: *Petrus*

Digitized by Google

eſt unus ex Apoſtolis, non deſignas ſolum Petrum, ſed confusè etiam alios Apoſtolos; qui in ea propoſitione connotantur. At dum dicis: *Unus eſt Deus*: *unus eſt ſol*: unus idem eſt ac ſolus, quæ vox eſt excluſiva numeri, ac unitatem tantùm ſignificat, Ferrandus Diaconus in epiſtola ad Anatolium cap. 16. ſcribit: *Quid ergo Trinitas, niſi tres perſonæ? Quæ ſunt tres perſonæ, niſi Pater, Filius, & Spiritus Sanctus? In hac Trinitate neque tres Patres invenis, neque Filios tres, neque Spiritus Sanctos tres: & propterea ſecurus dicis*: Unum Filium de Trinitate, *quia non eſt in Trinitate Filius niſi unus, cujus perſonam ſignificantes dicimus*, Unum de Trinitate paſſum, *quia ipſe tantùm ritè creditur paſſus, qui cum eſſet verè & propriè Deus, verè & propriè factus eſt homo &c.* Itaque in illa propoſitione: *Unus de Trinitate Filius eſt paſſus*, vox *unus* ut connotat numerum trium, ſignificat unum trium ſubſiſtentium perſonaliter in individuæ eſſentiæ Trinitate; vel eadem vox *unus* juncta cum prędicato *paſſus*, idem eſt ac ſolus, quia unus ac ſolus Filius eſt in carne paſſus.

Argutatur V. Trifolius: *Si de Trinitate eſt Filius, non eſt de Patre ſecundùm Deitatem: neque de matre ſecundùm carnem; ſed de Trinitate*. Eſt pueriles nugatio. Præpoſitio *de* aliquando ſignificat proceſſionem unius ab altero; atque ita in Symbolo Filius dicitur *Deus de Deo, lumen de lumine*. Aliquando ea vox eſt expreſſiva numeri, uti Lucæ cap. 22. Judas dicitur *unus de duodecim*, & cap. 23. *unus autem de his qui pendebant, latronibus*. Ita M. Antonius fuit *unus de Triumviris*. Cum dicitur Chriſtus unus de Trinitate, particula *de* numerum trium ſubſiſtentium in unitate eſſentiæ ſignificat, quorum unus eſt Filius. Et hæc pariter objectio fit contra ſubjectum laudatæ propoſitionis. Maxentius lib. 2. Dial. ait: *Nos autem neque per generationem, neque per proceſſionem, neque per creationem, ſed juxta numerum Chriſtum unum fatemur ex Trinitate*. Videſne, ut ibi ad adverſariorum objectionibus reſpondeat?

Sexto inſtat Trifolius: *Trinitas & unus de Trinitate quatuor ſunt, ſicut dicit Neſtorius, Filius Mariæ adſociatus eſt Filio Dei, & factus eſt communis Trinitati, & paſſus eſt unus de Trinitate. Arius unum Deum dividit in duos Deos; Neſtorius addendo alterum filium*

ſecundùm carnem Trinitati, facit quatuor perſonas. Sunt nugæ. Triumviratus, & unus de Triumviratu non ſunt quatuor, quia unus de Triumviratu ſemel collectivè nominatur cum duobus collegis: & iterùm ſpeciatim ac ſejunctim ſolus ſignatur. Trinitas collectivè tres in divinis perſonaliter ſubſiſtentes ſignificat, quorum quilibet diviſim conſideratus, eſt unus de Trinitate. Rectè Ferrandus in citata epiſtola capite 10. *Hoc ergo dicit, qui* unum de Trinitate paſſum *dicit. Non eſt quarta perſona qui paſſus eſt, ſed ad numerum pertinet Trinitatis. Manens enim Dei filius impaſſibilis ſecundùm divinitatem, per ſuſceptionem naturæ paſſibilis paſſioni ſubjacuit. Et quamvis alia ſit in illo natura, per quam ſemper impaſſibilis perſeverat: alia per quam dicitur temporaliter paſſus; ipſe tamen impaſſibilis paſſus eſt, non alius eſt impaſſibilis, & alius paſſus;* quòd impiè putavit Neſtorius duos filios in Chriſto fingens, ac binas perſonas, quarum una erat Deus, altera purus homo, ac proinde quaternitatem inducebat, quam ut eliminaret Proclus, theſim illam protulit, de uno Trinitatis carne paſſo; quo quidem dicto unitas ſecundùm hypoſtaſim aſſeritur, ac dualitas perſonarum excluditur, uti cap. 1. notatum eſt.

Opponit VII. argumentum Trifolius: *Sicut & Eutyches commiſcet naturas Dei & hominis, & jam nec Deus, nec homo; nec Pater, nec Filius, nec Spiritus Sanctus, ſed eſt ille unus de Trinitate.* Et hoc quoque argumentum, uti paſſim allatæ ratiocinationes, contra ſubjectum propoſitionis adducitur. Eutyches unam in Chriſto Domino naturam commentus, cum interrogaretur, qua ratione ex divina Dei Verbi natura, & ex aſſumpta natura hominis, una poſtea tantùm natura reſultaret, reſpondebat: *Non diſputo de natura Dei mei.* Ex geſtis Synodalibus S. Flaviani inſertis Act. 1. Concilii Calchedonenſis. Itaque hæſit aqua Eutycheti, cujus tamen vadum diſcipuli tentantes, dixerunt ex natura humana ac divina reſultaſſe tertiam naturam compoſitam, uti ex anima & corpore natura hominis conflatur; vel quemadmodùm panis ex aqua ac farina componitur. Cum autem Eutychiani naturam à perſona nulla ratione diſtinguerent, unum de Trinitate in illa tertia natura paſſum blaterabant. At Catholici Doctores abſurdam hæreticorum blaſphemiam refellebant; quia tertia illa natura neque

Digitized by Google

que erat propria Dei, neque itidem propria hominis, ac proinde Chriſtus per eandem neque erat conſubſtantialis Patri, neque ejuſdem nobiſcum ſubſtantiæ. Non enim Deus habet naturam compoſitam, ſed omnino ſimpliciſſimam. Illa ergo tertia natura compoſita, non conſtituebat Chriſtum unum de Trinitate, ſed quid aliud fictitium extra Trinitatem. At vetuſtiores Eutychiani, quorum Petrus Fullo magiſter fuit, unicam naturam divinam in Chriſto affirmarunt; unde unũ de Trinitate Deum Verbum in ipſa natura divina paſſum dicebant, à qua procul hæreſi fuere Monachi Scythæ, duas in Chriſto naturas *inconfusè*, *immutabiliter*, *indiviſè*, *inſeparabiliter* confitentes cum Maxentio in profeſſione fidei.

Denique objicit nonò Trifolius: *Quid eſt dicere*, unum de Trinitate paſſum, *niſi oſtendere & alterum de Trinitate impaſſibilem*, *ſicut Arius? Aut quid eſt dicere* unum de Trinitate paſſum carne, *niſi oſtendere & alterum impaſſibilem, ſicut Neſtorius?* Et hæc quoque intorquentur contra ſubjectum theſis quatenus *unus de Trinitate* in eadem legitur. In Synodo Epheſina Act. 1. inſignis ſententia S. Gregorii Nazianzeni in epiſtola ad Cledonium laudatur, qua poſteriores Patres frequenter uſi ſunt, videlicèt: *Aliud & aliud eſt ex quibus Salvator conſtat; ſiquidem non unum & idem ſunt viſibile & inviſibile: ęternum & temporaneum; at non eſt tamen alius & alius; abſit hoc &c. Dico autem aliud & aliud, contra quam in Trinitate reperitur. Ibi enim eſt alius & alius, ne hypoſtaſes confundantur; non tamen aliud & aliud, quoniam divinitate idem ſunt.* Quæ planè exſcribens S. Vincentius Lirinenſis cap. 19. Commonitorii, ait: *In Deo una ſubſtantia, ſed tres perſonę. In Chriſto duæ ſubſtantię, ſed una perſona. In Trinitate alius, atque alius, non aliud atque aliud. In Salvatore aliud atque aliud; non alius, atque alius.* Arius, ac Neſtorius hæc non obſervantes, delirarunt. Arius putavit Filium eſſe ita alterum à Patre, ut eſſet alius & aliud à Patre, nempè & diſtincta perſona, & diverſæ inſuper à Patre naturæ. Neſtorius duas in Chriſto naturas rectè credens, at duas quoque perſonas in eodem affirmans, Chriſtum aliud & alium à Deo Verbo obtrudebat; cum eſſet *aliud* ratione humanæ naturæ, non verò *alius*; quia eadem una erat perſona Verbi & humanitatis ſibi conjunctæ. Eadem docuerat S. Auguſtinus tract. 36. in

Joannem: *Alius eſt*, inquit, *rectè dicis*: aliud *non rectè*; *alius enim eſt Filius, quia non eſt ipſe qui Pater: & alius Pater, quia non eſt ipſe qui Filius: non tamen aliud, ſed hoc ipſum eſt & Pater & Filius. Quid eſt, hoc ipſum eſt? Unus Deus eſt*. Prolixiùs eadem proſequitur ſerm. 38. de Tempore, hæc ibidem notanda: *Cum enim perſonaliter alius ſit Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus; his tamen unum eſt naturæ nomen, quod dicitur Deus, vel ſubſtantia, vel eſſentia &c.* Et ſuperiùs dixerat: *Sciendum verò eſt, quòd quædam de Deo ſubſtantialiter dicuntur, ut Deus eſt magnus, omnipotens, & quicquid ad ſe dicitur, id eſt, ſubſtantiam divinitatis ſignificans.* Arius erravit contendens Filium eſſe alterum ſubſtantialiter à Patre, cum tantùm perſonaliter alter eſſet ab eodem. Idem enim S. Doctor tract. 71. in Joannem de Patre & Filio loquens, ait: *Verùm quia ſic æqualis eſt alter alteri, ut tamen alter ſit ex altero*: qua phraſi ſæpiùs alibi loquitur; uti S. Fulgentius in libro de Incarnatione exponens textum Joann.3. *Non enim miſit Deus Filium ſuum &c.* ait: *Sine dubio perſonaliter alter miſit, alter eſt miſſus*. Uti verò alius, & alter, ita & unus ſine ullo addito, itidem perſonaliter accipitur.

Quod alterum de Neſtorio in hac ipſa objectione idem Trifolius opponit, in ipſum validè retorquetur. Nam cum Neſtorius duas in Chriſto perſonas adſtruxerit, divinam ſcilicet & humanam, alter erat Deus Verbum, & alter homo, in quem ille errorem deſcendit, ne Deus carne paſſus diceretur, ſed de ſola perſona hominis paſſio prædicaretur. At Cyrillus in duodecimo capitulo adversùs Neſtorium hunc canonem ſtatuit: *Si quis non confitetur Dei Verbum ſecundùm carnem paſſum, ſecundùm carnem crucifixum &c. anathema ſit*. Proclus verò, quo Neſtorium directa acie invaderet, theſim illam pronuntiavit: *Unus eſt de Trinitate qui paſſus eſt*; non alter de Trinitate Deus Verbum non paſſus: & alter homo Chriſtus paſſus; ſed unus & idem Deus homo paſſus eſt, non quatenùs habens naturam divinam, ſed *carne paſſus*, quatenùs continens naturam humanam cum divina, unione hypoſtatica copulatam, *ita ut qui ſuſcepit, & quod ſuſcepit, una eſſent in Trinitate perſona. Neque enim homine aſſumpto, quaternitas facta eſt, ſed Trinitas manſit, aſſumptione illa ineffabiliter faciente perſonæ unius in Deo & homine veritatem*. Quæ aurea verba ſunt S. Auguſtini

Digitized by Google

ſtini cap. 24. de Dono perſever. quibus naſcentem tum Neſtorianam hæreſim præfocavit. Hinc Facundus lib. 1. cit. cap. 3. ait: *Ita jam nobiſcum Neſtorianos urgere debent, ac premere, ut non tantùm unam ex Trinitate perſonam dicant, quod illi malè, ſicut jam diximus, interpretantur* : *ſed etiam* unum ex Trinitate paſſum, *quod nulla fraude poſſint eludere*. Illa enim poſitio de uno ex Trinitate, eſt planè trabale telum, quo hæreſis Neſtoriana conficitur, ut non poſſim non mirari, Trifolium tam procul à ſcopo aberraſſe, dum putavit eo effato Neſtorianos erigi, quo maximè opprimuntur.

Cum Monachi memoratæ loquendi formulæ auctorem S. Proclum publicarent, Trifolius reponit hæreticos, qui ſcripta Athanaſii, Cyrilli, ac Leonis Magni depravarunt, ipſas etiam Procli literas dolo malo corrupiſſe. At vanam hominis opinionem redarguunt, qui eodem ſæculo vixerunt, Joannes II. Pontifex epiſtola 3. ad Senatores, Imperator Juſtinianus in edicto contra tria Capitula, Facundus initio laudati operis, Liberatus Diaconus capite 10. Breviarii, Ephreemius Patriarcha Antiochenus apud Photium Cod. 228. ac denique Dionyſius Exiguus, qui ipſam S. Procli epiſtolam latinitate donavit; qui omnes appellata à Monachis ex Procli epiſtola teſtimonia, reapſe inde exſcripta firmiſſimè aſſeverarunt. Quæ verò idem ſcriptor de Eutychetis diſcipulis ob eam propoſitionem in Act. IV. Synodi Calchedonenſis damnatis opponit, ſuperiùs cap. 2. explanata ſunt, ac diſcuſſa, ut haud opus ſit, ut Tertulliani verbis utar, ſerram per eandem lineam reciprocare.

Nullus dubito, quin ex hactenus recitatis Trifolii objectionibus, datiſque locupletiſſimis inſignium ejus ætatis Scriptorum reſponſis, clarè appareat ejuſdem controverſiæ ſtatum in eo præcipuè fuiſſe, num Chriſtus Dominus dici poſſet unus de Trinitate. Tota autem illa contentio erat pura puta inter Catholicos logomachia, qualis planè olim fuerat de voce *hypoſtaſis* quæſtio tanta opinionum diſcrepantia Latinam inter ac Græcam Eccleſiam agitata. Quid quod illud dictum *unus de Trinitate*, nonnulli cautiores ſivè ſimpliciores, variata præpoſitione efferendum duxere, quo objecta ſibi terricula evitarent? Juſtinianus in epiſtola, quam anno 519. eo de argumento tertiam ad Hormiſdam ſcripſit, nar-

rat,

rat, uti ſuperiori capite notabam, quoſdam aſſerere: *Chriſtum filium Dei dominum noſtrum pro noſtra ſalute carne crucifixum, unum de Trinitate debere prædicari*. Additque: *Quoniam verba facere videntur diſſenſionem: nam SENSUS inter Catholicos omnes UNUS eſſe probatur*, Hæc Juſtinianus, qui totus in eam cauſam deſcenderat. In eadem pariter ſententia fuerunt, qui non obiter, ſed ſumma diligentia atque accurato ſtudio eo de themate diſputarunt. Ferrandus Diaconus Carthaginenſis in epiſtola ad Anatolium, Monachis Scythis prolixa diſputatione patrocinatus, eandem cap. 18. concludens, ait: *Supereſt nunc in concluſione hujus voluminis, eiſdem duabus ſententiis, de quibus inter ſe diſputantium FRATRUM prolixa ſit altercatio &c. Dicturus ergo unum de Trinitate paſſum &c.* Idem in altera epiſtola ad Severum cap. 9. ſcribit eos, qui negant Chriſtum unum eſſe de ſancta Trinitate, ſi fateantur eundem Dei Filium factum hominis filium, in quo & divina & humana natura ſit, & hunc Filium ad Trinitatem pertinere: *Quid ad nos*, inquit, *quibuſlibet verbis rectam prædicent fidem?* Quæ repetit in fine epiſtolæ. Itaque erat quæſtio inter Catholicos, & ſi ſapuit vir ille doctiſſimus, pura quæſtio de nomine. Facundus Hermianenſis lib. 1. de tribus Capit. cap. 3. initio ſtatim ait: *Quòd ſint etiam Catholici, qui, ſicut credimus, neſcientes hoc ante memorata Synodo confirmatum, ſuperfluè contra DE VERBO contendant, quia videtur eis, quòd dici non debeat, unum de Trinitate pro nobis crucifixum, ſed potiùs unam de Trinitate perſonam*. Et in fine ejus prioris libri ait quoſdam Eccleſiæ communicantes, *tamen per contentionem verbi ſuperfluam negare debere dici unum ex Trinitate crucifixum*. Claudat locupletiſſimorum ac certiſſimorum teſtium numerum ipſemet ſupremus judex Hormiſdas Pontifex, qui in epiſtola 77. de mota à Monachis Scythis controverſia ad Juſtinianum ſcribens, ait: *Non opus, ut ſtabilitatem fidei veſtræ contentionis potiùs quàm rationis ſequaces, procaci VERBORUM novitate confundant*. Erat enim Latinorum auribus ignota ea phraſis, *unus de Trinitate*, quæ tamen in Orientali Eccleſia erat vulgatiſſima inter Catholicos, & profeſſioni fidei inſerebatur.

Utraque litigantium pars duas in Chriſto naturas indiviſè, inconfuſè, inconvertibiliter adversùs Eutychianos fatebatur.

Utra-

Utraq; unam in eodem perſonam contra Neſtorianos adſtruebat, ita ut unus idemque eſſet Filius Dei & Filius hominis. At ſecum invicem diſputabant, num Chriſtus, dicendus eſſet *una perſona*, vel potiùs, *unus de Trinitate*, uti diſertè teſtatur proximè auditus Facundus. Enimverò Maxentius in reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ, ſcribit ſe demonſtrare: *Cur hæretici, ex quibus unus Dioſcorus*, unam perſonam *Chriſtum prædicantes ex Trinitate*, unum ex Trinitate *Chriſtum confiteri nullatenus acquieſcunt*. At in re idem omninò ſunt *unus de Trinitate*, & *una perſona de Trinitate*. Hinc Joannes II. Pontifex in epiſt. 3. ad Senatores ait ab Imperatore Juſtiniano hanc ſibi quæſtionem definiendam propoſitam fuiſſe: *Utrum unus ex Trinitate Chriſtus & Deus noſter dici poſſit: hoc eſt, una de tribus perſonis Sanctæ Trinitatis ſancta perſona*. Itaque idem eſt *unus è Trinitate*, ac *una perſona Trinitatis*. Uti enim alius, & alter, ita etiam unus intelligi poteſt perſonaliter, ut ſuperiùs oſtendi. Auguſtinus cap. 38. Enchiridii ait: *Unus Trium*, hoc eſt, una perſona Trinitatis. Quòd tamen utraque factio hæreticum ſenſum utrique loquendi formulæ ſubeſſe contendebat, hinc tot clamoſæ diſputationes, tot litigantium ſtrophæ, tot contra ſe invicem factitatæ accuſationes. Exemplum, uti dixi, diu ante præceſſerat, perſimilis de *hypoſtaſis* voce contentionis Latinam inter ac Græcam Eccleſiam. Nam ut ait S. Gregorius Nazianzenus Orat. 21. *Hìc deinde Sabellianiſmus tribus perſonis affictus eſt: & Arianiſmus tribus hypoſtaſibus, quorum utrumque pertinax contendendi ſtudium falsò adinvenit*. Latini tres perſonas, & unam hypoſtaſim in Sancta Trinitate eſſe affirmabant; ipſis enim hypoſtaſis idem erat ac ſubſtantia, natura, & eſſentia. Hieronymus cum in Orientem tranſmiſiſſet, conſtanter negabat affirmare tres hypoſtaſes, ne cum Arianis ſentire videretur; unde epiſt. 57. ad Damaſum Papam ſcribit: *Non timebo tres hypoſtaſes dicere, ſi jubeatis. Condatur nova poſt Nicænam fides, & ſimilibus verbis cum Arianis confiteamur Orthodoxi. Tota ſæcularium literarum ſchola nihil aliud hypoſtaſim niſi uſiam novit*. Et de Græcis loquens Auguſtinus lib. 5. de Trinitate cap. 8. ait: *Dicunt quidem & illi hypoſtaſim; ſed neſcio quid volunt intereſſe inter uſiam & hypoſtaſim*. Diuturnior contentio fuit, priuſquam Latini nomen hypoſta-

Digitized by Google

poſtaſis in eadem cum Græcis ſignificatione reciperent; cum tamen utrique eſſent in re ſignificata concordes, nempè unam eſſe eſſentiam, ac tres perſonas. Ita vox *ſubſiſtentia* apud Latinos pro ſubſtantia accipiebatur, uti disertè tradit Auguſtinus lib. 7. de Trinitate cap. 4. *Sicut enim*, inquit, *ab eo quod eſt eſſe, appellatur eſſentia, ita ab eo quod eſt ſubſiſtere, ſubſtantiam dicimus. Abſurdum eſt autem, ut ſubſtantia relativè dicatur, omnis enim res ad ſe ipſam ſubſiſtit, quantò magis Deus*. Verùm altero poſt Auguſtinum ſæculo, Latina Eccleſia vocem *ſubſiſtentia* relativè accepit, ac tres in Trinitate ſubſiſtentias admiſit, teſte tum florente Facundo Epiſcopo lib. 1. cap. 3. qui loquens de divinis Perſonis ait: *Deinde etiam ſubſiſtentiæ dictæ ſunt, quoniam Eccleſiæ placuit, ad ſignificandam Trinitatem, & hoc nomen diſtinctioni perſonali tribuere*.

Verùm licèt de nomine *perſonæ*, aut voce *unius* admittendis, litigarent, Monachis Scythis illa formula, *una Trinitatis perſona*, Neſtorianam hæreſim olere dicebatur; adverſarii verò eam theſim: *unus de Trinitate paſſus*, Arianiſmum ratione quidem ſubjecti, Eutychianiſmum autem reſpectu prædicati, ſapere contendebant; unde utrique pro Catholico dogmate contra hæreticos ſeſe depugnare gloriabantur. Etenim Neſtorius, quo duarum perſonarum in Chriſto abs ſe aſſertarum blaſphemiam occuleret, unam ſe in Chriſto perſonam fateri autumabat, non quidem ſecundùm hypoſtaſim ſed pro auctoritate dignitatis, quia Chriſtus vicarius Dei Verbi erat conſtitutus, unde & illius perſonam repræſentabat, quemadmodum Paulus 2. Cor. II. 10. ait: *Nam & ego quod donavi, ſi quid donavi, propter vos in perſona Chriſti*. Hinc de Neſtorio ac ſectatoribus ſcribit S. Cyrillus ad Valerianum; *Nam unam duntaxat perſonam ſe ſtatuere fingunt*. Et Facundus lib. 1. cap. 3. ait: *Sed unam dicere perſonam, Neſtorianorum nova ſubterfugia minùs excludit: qui convicti innumeris teſtimoniis Patrum, quòd Deus Verbum & aſſumptus homo una perſona ſit, pro auctoritatis dignitate ab eis hoc vel exiſtimant dictum, vel exiſtimare ſe fingunt*. Itaq; Neſtoriani hanc propoſitionem admittebant: *Chriſtus eſt una perſona de Trinitate*; at non phyſicè ac reapſe id intelligebant; ſed moraliter, pro auctoritatis dignitate, quatenùs Chriſtus vicariam Dei Verbi poteſtatem præferebat, ut vicarii perſonas Principum

repræ-

Digitized by Google

repræſentant. Hanc tamen aſſertionem: *Chriſtus eſt unus de Trinitate*, nulla omninò ratione admittebant, ſed veluti Eutychianæ hæreſeos axioma averſabantur, ut cap. 2. ex libro de vita S. Sabæ obſervabam. Hinc cum Dioſcorus Legatus Hormiſdæ palàm fateretur Chriſtum eſſe unam Trinitatis perſonam; negaret tamen eſſe unum de Trinitate, Maxentius eidem Neſtoriani erroris notam objecit; cum tamen Dioſcorus ſenſu planè Catholico, Chriſtum unam Trinitatis perſonam eſſe affirmaret; in ſenſu verò Eutychianorum, eundem unum de Trinitate dicere recuſaret.

At qui Monachos Scythas oppugnabant, Arianam illis hæreſim impingebant; ſiquidem illis verbis, *unus de Trinitate*, individuam Trinitatis eſſentiam proſcindi in plures diſtinctas ſubſtantias ſuſpicabantur; quia vox *unus* nullam relationem importare videbatur, ac proinde cum *unus* ſubſtantialiter tantùm ſumi poſſe putaretur, ſemel uno Trinitatis aſſerto, eſſentiam Trinitatis multiplicandam fore inferebant, quemadmodum Ariani delirantes arbitrabantur. Hac de re cap. 8. prolixior ſermo redibit. Rurſus quà unus de Trinitate paſſus dicebatur, unica ſolummodò in Chriſto natura divina cum Eutyche aſſeri videbatur, ita ut Deitas in ſemetipſa, non verò in humanitate aſſumpta, paſſioni ſubjiceretur, quod fuit Petri Fullonis delirium, ut ante notavimus. Cum inter S. Cyrillum & Orientis Epiſcopos diſſidia erupiſſent, iſti Cyrillum Apollinarii hæreſeos incuſabant; Cyrillus verò Orientales Neſtoriani erroris ſocietate implicatos denunciabat, cum tamen idem utraque pars ſentiret, & tota hæreret in verbis contentio. Laudandi planè doctiſſimi ejus ætatis Scriptores Ferrandus Diaconus, eique ſuppar Facundus Hermianenſis, qui optimè intelligentes eam controverſiam eſſe puram putam logomachiam, ab omni contumelia, ac infamium nominum impoſitione Catholicis diſputatoribus abſtinendum eſſe dixerunt. Hæc ſcribit Ferrandus cap. 15. laudatæ epiſtolæ ad Anatolium: *Omnis ergo Catholicus aut* unum de Trinitate paſſum, *ſimpliciter audiat, ſimpliciter dicat; aut loquens cautè, non tamen infideliter*, unam perſonam de tribus paſſam *fateatur; nec ideo quempiam judicet hæreticum, qui* unum de Trinitate paſſum ILLO SENSU *dicit, quo etiam ipſe* unam perſonam de tribus paſſam *veraciter dicit*. Facun-

H dus

dus eidem ſimiliter ſcribens lib. 1. cap. 3. ſui ad Juſtinianum operis, cum dixiſſet: *Quocirca rectè dicitur & unus de Trinitate crucifixus, & una ex Trinitate perſona*, poſt paucos verſus addidit: *Nihilque* DE VERBO *ſit diffidendum, placere omnibus debet, ut unus ex Trinitate vel de Trinitate crucifixus pro una perſona dicatur*. Porrò eruditè advertit modum illum loquendi: *unus è Trinitate*, antiquiorem eſſe altera enuntiandi formula: *una ex Trinitate perſona*; ſiquidem niſi poſt exortam Sabellii hæreſim nomen *perſonæ* uſurpatum fuit ad myſterium Trinitatis clariùs explicandum. Hinc Auguſtinus lib. 7. de Trinitate cap. 4. ait: *Propterea licuit loquendi, & diſputandi neceſſitate*, tres perſonas *dicere, non quia Scriptura dicit, ſed quia Scriptura non contradicit*; ubi tres perſonas ob Sabellii hereſim primùm nominatas oſtendit. At ſemper Eccleſia credidit tres eſſe in individua Trinitate; credidit præterea non totam Trinitatem, ſed Filium, qui eſt unus de Trinitate, incarnatum fuiſſe; ac proinde antiquior eſt prior ille modus loquendi *de uno* ex Trinitate.

Denique obſervo eos quoque qui pro voce *perſona*, unum uſurpabant, neſcio quibus ſcrupulis motos, de interjecta præpoſitione ſecum invicem diſſenſiſſe. Nam auctor eſt Ferrandus in epiſtola ad Severum Scholaſticum, quoſdam negaſſe Chriſtum *unum eſſe de ſancta & individua Trinitate*, cum tamen eum dicerent, *unum eſſe ex ſancta & individua Trinitate*. At hi nodum quærebant in ſcirpo. Latini enim Patres Nicęnum ſymbolum interpretantes, dixerunt: *Deum ex Deo*, vel *Deum de Deo*. Si dicas M. Antonius fuit unus de Triumviris, vel unus ex Triumviris, perinde eſt; nec ſenſus variata præpoſitione, variatur. In lib. 1. Maccab. cap. VII. 26. legitur: *Et miſit Rex Nicanorem unum ex principibus ſuis*. At cap. XIV. 2. *miſit unum* de *principibus ſuis*. Aliis verò dicebatur Chriſtus neque unus *ex* Trinitate, aut *de* Trinitate, ſed unus *in* Trinitate. Maxentius lib. 2. Dialog. reponit: *Unum autem* in *Trinitate dicere Chriſtum, & unum eum* ex *Trinitate denegare, non Catholicorum, ut aſſeris, ſed illorum eſt proprium, qui Chriſtum à Trinitate creatum, ita eſſe credunt in Trinitatę, ut non ſit de Trinitate*; Verùm Maxentius adeo obſtinatè ſuę propoſitioni de uno ex Trinitate adhæret, ut vel unum iota in

eadem

eadem mutantes, hæreticos ſtatim eſſe vociferetur; cum tamen Chriſtus ſit unus in Trinitate, non extra Trinitatem, uti dicebat Neſtorius. Auguſtinus cap. 24. de Dono perſever. ſcribit à Deo Verbo humanam naturam aſſumptam, *ita ut qui ſuſcepit, & quod ſuſcepit, una eſſent in Trinitate perſona*. Qua brevi tanti Doctoris ſententia objecta à Maxentio terricula depelluntur. Inſignia de hoc ipſo S. Fulgentii teſtimonia capite inſequenti produco. Denique Dionyſius Exiguus in præfatione ad epiſtolam S. Procli ad Armenios, quoſdam redarguit, *qui unum ex Tribus adſerentes, Unum ex Trinitate dicere nulla ratione conſentiunt*; quorum opinionem recitaſſe, confutaſſe eſt.

CAPUT VII.

Catholici Orientalium diœceſeon profeſſioni fidei Imperatori oblata inſerunt theſim de Chriſto uno ex Trinitate. Hinc illa Dioſcoro Legato non probata. Monachi Scythæ ab Hormiſda ſub libera cuſtodia Romæ retenti. Epiphanius fit Patriarcha C-P. Monachi librum cum inſertis Capitulis de uno ex Trinitate, &c. ad Epiſcopos Africanos mittunt. Africani Patres fidem eorundem comprobant: qui pro uno de Trinitate, unam perſonam ex Trinitate reponunt. Monachi turbulenta fuga ex Urbe recedunt. Hormiſdas Pontifex eoſdem ſcripta ad Poſſeſſorem epiſtola, redarguit. Maxentii in confutanda eadem epiſtola impudentia ac petulantia. Eadem epiſtola ab Africanis Epiſcopis laudatur.

CAeteros inter Orientales, qui ſublato Acaciano ſchiſmate, communionem cum Romana Eccleſia, dato fidei libello, expetebant, fuere Clerici ac Monachi Antiochenæ, & Hieroſolymitanę diœceſium, qui Juſtini Imperatoris edicto de concordia Eccleſiarum reſtauranda publicato, ſuas ad eundem Principem preces, cum inſerta fidei profeſſione, per Apocriſarios tranſmiſerunt. Extat illorum libellus ſupplex inter epiſtolas Hormiſdæ, in quo teſtantur, ſe nunquam à tradita à majoribus fide receſſiſſe, ſed eandem inter perſecutionum procellas conſtanter

ſervaſſe. Profitentur ſe quatuor Oecumenicas Synodos venerari, ac deteſtari graſſantes circumquaque Eurychianos, Acephalos, ac Neſtorianos. Hæc inſuper ſcribunt: *Dominus noſter Jeſus Chriſtus unus eſt ex ſancta & unius eſſentiæ Trinitate, ſi enim unum Deum in tribus ſubſiſtentiis, ſicut dictum eſt, accipimus, Pater autem non eſt incarnatus, nec Spiritus Sanctus; Deus Verbum incarnatus eſt, & homo factus, eſt unus ex ſancta & unius eſſentiæ Trinitate ſecundùm filiationis proprietatem*. Item: *Hoc enim veræ magnum pietatis myſterium, quia unus ex ſancta unius eſſentiæ Trinitate incarnatus, & homo factus Deus Verbum in utraque natura Deitatis & humanitatis indiviſè, & inconfuſè cognoſcitur &c.* Hæc prolixiùs protuli, ut appareat defenſam à Monachis Scythis propoſitionem, in Patriarchatu Antiocheno atque etiam Hieroſolymitano adeo conſtanter aſſertam, ut eandem libello profeſſionis fidei inſerere conſueſcerent. Juſtinus Imperator laudatam profeſſionem oſtendit Dioſcoro Legato Hormiſdæ, qui conceptæ ſemel opinioni adhærens, theſim illam *de uno ex ſancta Trinitate*, tertiùm memoratæ profeſſioni inſertam, approbare recuſavit. Horum auctorem habemus ipſummet Imperatorem, ad Hormiſdam ſcribentem in epiſtola, cujus exordium: *Quanto flagramus ſtudio &c.* in qua narrat ſibi preces oblatas ab Orientalibus *certa quædam differentibus pro fide Catholica; ſecretaque ſuæ mentis declarantibus, quæ apud ſe pro individua Trinitate conſtituta teſtantur, quæque firmiter ſeſe recepturos oſtendunt; hiſque relectis, Dioſcorus aliqua aſſeruit non convenienti ordine inſerta fuiſſe*. Scribit ſe brevi Legatum cum ſibi oblatis ſupplicationibus Romam miſſurum: *quò poſſint reſecari tandem dubitationes incongruę*. Data eſt epiſtola die 19. Ianuarii, anno vulgaris Epochæ 520. Cum in illis precibus Orientalium contineatur profeſſio fidei de Incarnatione Dominica, ea tantùm ad Trinitatem pertinent, ubi ſemel, iterum, ac tertiò *Unus è Trinitate* Chriſtus adſtruitur: quod effatum Dioſcoro diſplicebat, cum mallet pro uno ſanctæ Trinitatis, ſcribi unam perſonam Trinitatis; quòd autem ea eſſet de verbo, non de re quapiam diſſenſio, rectè Imperator *dubitationes incongruas* dixit.

Monachi Scythæ diuturnioris in Urbe moræ impatientes, ſimulque ægrè ac moleſtè ferentes cauſæ diſcuſſionem uſque ad reditum

Digitized by Google

ditum Legatorum dilatam fuiſſe, nec ſecundum illius exitum ſperantes, quòd Dioſcorum adverſarium haberent, eo etiam infeſtiorem timentes, quòd illum apud Pontificem accuſaverant, clam Roma ſecedere deliberaverant, quod cum Hormiſdæ innotuiſſet, eoſdem in libera cuſtodia detineri juſſit, quouſque Legati reverſi eſſent: *Quos*, inquit Hormiſdas epiſt. 63. ad Legatos, *tum nos faciemus ſolicitiùs cuſtodiri, ea quæ de vobis contraria dixerunt, volentes agnoſcere, ut cum reverſi Deo propitio fueritis, eorum error rationabilibus adhortationibus corrigatur*. Scripta eſt epiſtola die 3. Decembris, anno 519. Anno proximo obiit Joannes Patriarcha C-P. cui ſententia & electione Juſtini Imperatoris, accedente Clericorum, Monachorum, ac plebis conſenſu, ſuffectus fuit Epiphanius, quem Theophanes ſcribit ordinatum fuiſſe die 25. Februarii, quæ anno 520. incidit in Feriam III. Cyclo Solis XXV. litt. E D. Novus Patriarcha paulo poſt, ſuos de more Legatos ad Summum Pontificem deſtinavit Joannem Epiſcopum Claudiopolis, Heraclianum Presbyterum, ac Conſtantinum Diaconum. Verùm Joannes in morbum incidens, tardiùs cum collegis Romanum iter ſuſcepit.

Interea Monachi Scythæ novas aliunde ſuppetias advocaturi, inito cum aſſeclis conſilio, ad Africanos Epiſcopos Thraſamundi Vandalorum regis juſſu in Sardiniam deportatos, Legatum mittere decreverunt, quò doctiſſimorum Patrum ſuffragia ſibi compararent. Libellum etiam iiſdem miſerunt, Joanne Diacono legatione fungente; & in inſcriptione quatuor nominantur, *& cæteri fratres in cauſa fidei Romæ directi*. In ejus libri cap. 1. ſcribunt: *Igitur juxta Sanctorum Patrum traditionem, D. N. Jeſum Chriſtum in duabus naturis unitis, & inconfuſis, id eſt, divinitatis & humanitatis in una perſona ſivè ſubſiſtentia confitemur*. Qua doctrina Neſtoriana atque Eutychiana hæreſis condemnatur. In cap. 2. tradunt *B. Virginem verè & propriè eſſe Dei genitricem*. Scribunt inſuper: *Hinc etiam à Sanctis Patribus adunatione ex divinitate & humanitate Chriſtus Dominus noſter compoſitus prædicatur*; quod egregio teſtimonio Malchionis Presbyteri in Synodo Antiochena contra Paulum Samoſatenum confirmant. Dein cap. 4. hiſce exordiuntur: *Hac de cauſa Trinitas etiam poſt Incarnationis myſterium Trinitas*

nitas manſit, quia idem Deus Verbum etiam cum propria carne unus eſt ex Trinitate : non quòd caro ejus ſit de ſubſtantia Trinitatis, ſed quia caro Dei Verbi eſt, qui eſt unus de Trinitate. In capite V. Neſtoriano errore rejecto, quatuor Synodos ſe ſequi, ac S. Leonis epiſtolas amplecti conteſtantur, ac damnare ſcripta Theodori Mopſueſteni, ejuſque diſcipuli Neſtorii; *His*, inquiunt, *adjicientes Eutychem, Dioſcorum, cum ſociis eorum, omneſque quos juſtè ac regulariter Sedes Apoſtolica condemnavit.* Tria ſibi defenſa capitula de Chriſto uno ex Trinitate; de B. Virgine verè & propriè Dei genitrice; ac de Chriſto compoſito, Africanis Patribus *diligenti examinatione* diſcutienda propoſuerunt, ut cap. 1. præfantur. In tribus reliquis capitibus Pelagianorum errores egregiè confutant. Apponitur ſubſcriptio : *Petrus miſericordia Dei Diaconus ſubſcripſit. Joannes miſericordia Dei Monachus ſubſcripſit. Leontius miſericordia Dei Monachus ſubſcripſit. Joannes Lector miſericordia Dei ſubſcripſit.* Librum cum vulgo appellavi, qui tamen ab Africanis Epiſcopis rectiùs epiſtola nuncupatur in libro de Incarnatione & gratia cap. 2. *Hæc*, inquiunt, *ex epiſtola veſtra tenore poſuiſſe ſufficiat.* Erant eò loci in Sardinia XV. Epiſcopi ex Byzacena provincia pulſi, quorum Primas Datianus : omnium os & lingua erat S. Fulgentius Epiſcopus Ruſpenſis, vir ejus ætatis doctiſſimus, cui collegæ adornandæ reſponſionis curam delegarunt. Ille verò eruditum æquè ac prolixum volumen elucubravit, ac *de Incarnatione, & gratia* inſcripſit. In priori capite nomina Epiſcoporum initio recenſentur, quos inter ante penultimum ipſe Fulgentius legitur. Scribunt literas ſibi miſſas recepiſſe: *quibus*, inquiunt, *recenſitis, veſtram ſimul alacres & fidem cognovimus & ſalutem : imò in agnitione veræ fidei veſtra nobis ſalus innotuit.* Hoc tam gravi doctiſſimorum Patrum judicio, ac tam favorabili ſententia, Monachorum capitula uti Catholicæ fidei conformia, ab omni objectæ hæreſeos ſuſpicione abſoluta ſunt. Ita tamen Epiſcopi in ejus cauſæ examine ſe geſſerunt, ut ex tribus capitulis ad Incarnationem Dominicam ſpectantibus, unum expreſsè approbaverint, alterum non Græcorum phraſe, ſed frequentata apud Latinos loquendi formula expreſſerint; tertium denique conſultò omiſerint. Nam à capite ſecundo uſque ad nonum prolixè

pro-

probant B. Virginem eſſe Dei genitricem. At id præcisè uti definitum in Epheſina Synodo contra Neſtorium, à nullo Catholico in quæſtionem vocabatur, ſed quidam, ut ait Facundus lib. 1. cap. 4. negabant Virginem Mariam *verè & propriè* Dei genitricem appellari; *cum Neſtorium*, inquit, *fateantur, propter quod eam matrem Dei negabat, debuiſſe damnari*. Semel tantùm in fine cap. 6. Africani alterum ex adverbiis inſerunt: *Verè igitur Deum Verbum Maria concepit, quod incarnatum peperit*; quamvis utrunque adverbium plura quæ producunt, argumenta omninò comprobent, & ea præſertim quæ unam in Chriſto perſonam fuiſſe convincunt. Jam verò in capite X. differunt de famoſa Monachorum theſi de Chriſto uno ex Trinitate. De ipſa quidem cum Monachis ſentiunt; at inſuetam Latinis loquendi formulam adhibere recuſantes, ſcribunt Trinitatem non eſſe incarnatam; *ſed ſolus*, inquiunt, *Filius, id eſt, ille, quem in unitate naturæ Pater coæternum ſibi Filium & coæqualem genuit, id eſt, una ex Trinitate perſona Chriſtus Dei filius unicus, ut nos ſalvos faceret, carne conceptus, & natus eſt de ventre Virginis Matris*. Hac Latinis conſueta phraſe paſſim ſuis in libris Fulgentius uſus eſt. In libro de Baptiſmo Æthiopis, in fine cap. 3. ait: *Eadem plena humanitas Filii cum æterna divinitate ſua, una eſt in Trinitate perſona*. Et cap. 7. de quinque quæſt. ad Ferrandum Diaconum: *Filius quoque una tantùm dicitur in Trinitate perſona*. In libro contra ſermonem Faſtidioſi cap. 20. *Chriſtus itaque, qui non eſt Trinitas, ſed una ex Trinitate perſona*; ut vitilitigator planè odioſus Maxentius cenſendus ſit, qui *unum in Trinitate* Filium dicentes hæreticorum numero furioſus accenſet. In ſequentibus viginti capitulis Africani de divina gratia contra Pelagianos differunt, quorum conſideratio extra lineam eſt ſuſcepti in præſentia argumenti. Nuſquam autem de Chriſto compoſito ea in libro loquuntur, quòd ea quæſtio erat Latinis incognita; quamvis tamen prolixiùs unionem duarum naturarum in una perſona Chriſti exponant, ac comprobent.

Monachi Scythæ annum jam Romæ exegerant, nec quidquam in ipſorum controverſia actitatum fuerat, cum Pontifex Legatorum reditum opperiendum decreviſſet, quemadmodum Juſtiniano aliiſque ſignificaverat. At Monachi cum probè intelligerent,

rent, Hormiſdam propoſita capitula de uno ex Trinitate crucifixo, ac de Chriſto compoſito minùs probare, non quòd falſa & Catholicæ fidei repugnantia judicaret, ſed quòd inſueta Latinis phraſe, eaque, diverſo licèt ſenſu, ab Eutychianis uſurpata, exprimebantur, Roma ſecedere ſtatuerunt; cum præſertim vererentur, ne reverſis Legatis, longè pejori loco ipſorum cauſa futura eſſet, cum Dioſcorus, quocum Conſtantinopoli apertas ſimultates exercuerant, quemve apud Hormiſdam Romæ accuſaverant, nihil intentatum relicturus crederetur, quo illatas ſibi injurias ultum iret. Verùm ne fugæ notam ſubirent, ad Imperatorum ſtatuas coram populo Romano proteſtationem, ut ait Hormiſda, fecerunt, qua ſibi adverſantibus invidiam conflantes, coactos ſe Roma diſcedere publicarunt. Pontifex improviſam Monachorum fugam adeo moleſtè tulit, ut reſcribens Poſſeſſori Epiſcopo eoſdem jure ac merito hiſce perſtrinxerit: *Nunquam apud eos charitas novo commendata præcepto: nunquam pax Dominico relicta diſceſſu, una pertinacis cura propoſiti, rationi velle imperare, non credere; contemptores auctoritatum veterum, novarum cupidi quæſtionum, ſolam putantes ſcientię rectam viam, qualibet conceptam facilitate ſententiam, euſque tumoris elati, ut ad arbitrium ſuum utriuſque Orbis putent inclinandum eſſe judicium: nec in numero fidelium deputantes ſequaces traditionis paternę, ſi ſuę viderint cedere nolle ſententię.* Hæc & alia ejuſmodi Hormiſdas. Data dicitur epiſtola Idibus Auguſti, anno 520. Nuſquam illos hæreticos dixit, ſed in conceptis opinionibus defendendis, obſtinationem, imò furorem, exprobavit, quo acti præcipites tum Orientis tum Occidentis Eccleſiis ſuas ipſorum ſententias imperioſi inculcabant. Novarum quæſtionum cupidos traduxit, qualis profectò erat apud Latinos excitata à Monachis controverſia *de uno ex Trinitate*; quę tamen propoſitio Orientalibus, ut oſtenſum eſt, adeo erat accepta, ac probata, ut eandem profeſſioni fidei inſeruerint contra Neſtorianorum verſutias, qui cum in Occidente nullas turbas darent, nulla proinde ejus propoſitionis aſſerendæ neceſſitas Latinis incubuit. Etenim his dicebatur, ut ſæpiùs dixi, *una de Trinitate perſona*; quos tamen Monachi protervè ac arroganter Neſtorianis adhærere calumniabantur, eoſdem in numero fidelium, ut ait

Pon-

Digitized by Google

Pontifex, neutiquam deputantes. Poſſeſſor, cui eam epiſtolam Hormiſdas ſcripſit, erat Epiſcopus ex Africa cum cęteris à Thraſamundo rege Ariano pulſus, ac tum degens Conſtantinopoli, idemque contrariam Monachis Scythis factionem ſequebatur. Maxentius in reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ ſcribit: Poſſeſſorem *non ſolùm non confiteri Chriſtum Filium Dei vivi unum ex individua Trinitate, ſed & adverſari eis qui hoc fiducialiter confitentur, atque infideles & perfidos nefanda accuſare temeritate.* Itaque Poſſeſſore epiſtolam publicante, varia ejuſdem exempla quaquaverſum vulgata ſunt; ac Monachi ab adverſariis traducti, quòd à Pontifice ſibi timentes, Roma aufugiſſent. Equidem tam præcipiti fuga, ſuomet judicio cauſa cecidiſſe videbantur, quam abſemet ad Apoſtolicum tribunal delatam, uti planè deſperatam, deſeruiſſent.

Maxentius ubi primùm animadvertit hoſtes Monachorum in memorata Hormiſdæ epiſtola triumphum canere, contra eandem ſtylum tanto furore atque impetu diſtrinxit, ut omnes illius periodos confutans, mille convitiorum plauſtra contra Hormiſdam evomuerit. Verùm quò licentiùs contra illam debaccharetur, epiſtolam malo æmulorum dolo Hormiſdæ affictam finxit: *Si tamen non eſt*, inquit, *(quod magis credendum æſtimo) ab hæreticis ficta*; Et inferiùs: *Nam & ipſi hæretici, ut ſuperiùs dictum eſt, ad hoc ubique hanc ipſam, cui reſpondimus, epiſtolam proferunt, quatenus & ſępè dictis Monachis invidiam concitent, & omnes quaſi ex auctoritate ejuſdem Romani Epiſcopi prohibeantur Chriſtum filium Dei unum confiteri ex Trinitate. Sed quis hanc ſententiam Catholicam non eſſe auſus eſt profiteri, quam univerſa veneratur, & amplectitur Dei Eccleſia &c.* Hunc Neſtorianum eſſe ſcribit. Deinde: *Sed abſit*, inquit, *ut ex qualibet parte Catholicę profeſſioni Romanus Epiſcopus contradicat.* Addit Hormiſdam permiſiſſe Monachos Scythas per quatuordecim penè menſes ſibi communicare, ac rogaſſe Romanum Magiſtrum militum: *Quatenus ſua verba piiſſimo Imperatori inſinuaret, quę fuere hujuſmodi*: Niſi Chriſtum filium Dei, qui pro nobis paſſus eſt in carne, unum eſſe ex ſancta & individua Trinitate fuerit confeſſus Dioſcorus, pelago demergatur. *Unde quis facilè credere audeat, hanc à memorato viro (ut ſępè diximus)*

directam epiſtolam? &c. Veruntamen ſive ab hoc, ſive à quolibet alio hęc ſit ſcripta epiſtola, non eſt dubium auctorem ejus eſſe hęreticum; Cui ille non tantùm Neſtorianæ hæreſeos, verùm etiam Pelagiani erroris notam pari petulantia, ac falſitate inurit, ut faciliùs ſit Æthiopem lavare, quàm effrænam ac violentam furibundi hominis impudentiam aliqua in ſpeciem tantùm probabili defenſione incruſtare. Non ergo huc arceſſam S. Cypriani ad Pompejum Epiſcopum Sabratenſem, vel S. Firmiliani ad eundem Cyprianum epiſtolas: non tumultus à Joanne Patriarcha Antiocheno ac Orientalibus contra S. Cyrillum excitatos:non totius ferè Occidentalis Eccleſiæ à Vigilio Papa ob damnata tria Capitula ſeceſſionem, ne unius Monachi conceptæ ſemel opinionis amore obcæcati, facinori obvelando ea imprudenter revelem, quæ facta, nullus non Catholicus infecta mallet. Monſtri inſtar eſt illa Maxentii pro Monachis Scythis apologia; ſiquidem ubi in priori ejus parte Hormiſdæ epiſtolam acerbiſſimis calumniis impetit; in poſteriori pro Sancti Auguſtini doctrina contra Fauſtum Rejenſem decertat, ita tamen ut longè majori vituperatione percellendus ſit, quòd Hormiſdæ epiſtolam tot tantiſque dicteriis laceravit, quàm laude excipiendus, quòd Fauſtum Auguſtinianam de divina gratia doctrinam per inſidias circumvenientem, ejuſdem S. Doctoris teſtimoniis confutavit. Et ſanè Maxentius ipſa criminis purgatione fit reus. Nam Hormiſdas Monachis id vitio vertit: *Nec in numero fidelium deputantes ſequaces traditionis paternę; ſi ſuę viderint cedere nolle ſententię*; Quod reapſe Maxentius præſtitit, dum ſibi adverſantes ubique tanquam hæreticos traducit, & ipſum Pontificem non quidem eam theſim de uno ex Trinitate condemnantem, ſed eam in fidei Catholicæ canones referre juſtis de cauſis recuſantem, Neſtorianum ac Pelagianum improbè ac petulanter obtrudit. Sed nec frigida ac affectata de epiſtolæ auctore dubitatio Maxentii crimen imminuit, quia quamvis auctor in dubio fuiſſet, obſequium erga ſupremum in Eccleſia Dei judicem ſilentium eidem imponere debebat, ac ſtylum ab omni maledicentia cohibere. At epiſtolam illam ad Poſſeſſorem Hormiſdæ Papæ adſcribunt illi ipſi Epiſcopi Africani in Sardinia id temporis exulantes, quorum ſuffragia iidem Monachi Scythæ, aut qui eiſdem in legatio-

ne

ne paulò poſt ſucceſſere, implorarunt, in epiſtola Synodica, quam ad Joannem Presbyterum, Venerium Diaconum ac collegas miſerunt. Nam de libris S. Auguſtini Proſpero ac Hilario nuncupatis, ſcribunt: *Quorum mentionem beatę memorię Hormiſdas Sedis Apoſtolicæ glorioſus Antiſtes in epiſtola, quam conſulenti ſe ſancto Fratri conſacerdotique noſtro Poſſeſſori reſcripſit, cum magno præconio Catholicæ laudis inſeruit*. Hinc colligimus hanc epiſtolam poſt obitum Hormiſdæ ſcriptam, eamque ad alios à Monachis Scythis diverſos miſſam fuiſſe; Illis enim eam legentibus, nimium oculi doluiſſent, cum in eadem tot turpibus notis inſigniantur. Hi verò erant poſteriores Legati, qui poſt Scytharum abſceſſum, pro eadem cauſa apud Apoſtolicam Sedem promovenda, Romam ab Orientalibus deſtinati fuerant, ac fortè cum Legatis, de quibus proximè ſcribo, in Urbem advenere.

CAPUT VIII.

Juſtinianus pro definienda theſi de uno ex Trinitate plures ad Hormiſdam literas ſcribit. Juſtinus Imperator Legatum ad eundem mittit cum laudata theſi profeſſioni fidei Orientalium inſerta. Legati Epiphanii Patriarchæ Romam adveniunt. Hormiſdas Juſtino reſcribit. Ejuſdem argumentum contra famoſam theſim exponitur. Cur eandem approbare recuſaverit.

Monachi cauſa nondum expenſa, Roma diſceſſerant, cùm nihil planè de eadem Hormiſdas Pontifex ſtatuiſſet. Hinc ſcribit Maxentius in reſponſione ad epiſtolam ejuſdem Hormiſdæ: *Quòd Monachis reſponſum quærentibus, Romanus Epiſcopus dare omnino diſtulerit, eoſdemque &c. vacuos & ſine ullo effectu ad has partes venire compulerit, quod omnibus penè Catholicis notum eſt*. Hæc tamen Juſtiniani ſtudium in promovenda apud Apoſtolicam Sedem definitione theſis de Chriſto uno ex Trinitate, nullatenus debilitarunt, quin potiùs ad eandem impetrandam, longè vehementiùs incenderunt, ita ut iteratis ea de re literis Pontificem toto ferè deinceps biennio interpellare nunquam deſtite-

Digitized by Google

rit. Cum Legati à novo Patriarcha Epiphanio Romam deſtinati, ob unius ægritudinem longiores Conſtantinopoli moras facere cogerentur, ac Legati Hormiſdæ jam ex regia urbe Romam profecti eſſent, Juſtinus Imperator Eulogium Tribunum ac Notarium, quę inſignis erat dignitas Palatina, in Italiam ad Theodoricum regem Gothorum mittens, eidem literas ad Hormiſdam ſcriptas tradidit, quibus ſignificabat ſe diſcedentibus Legatis Pontificiis inſinuaſſe: *Quòd capitula, quæ ad perfectam Eccleſiarum unitatem* pertinebant, *Apoſtolatui*, inquit, *veſtro per reverendiſſimum Joannem Epiſcopum ſequenter manifeſta faceremus: quæ tamen ipſis hìc præſentibus fuerant declarata. Sed evenit præfatum Joannem Antiſtitem longa ægritudine detineri*. Data eſt epiſtola die 31. Auguſti A. 520. Addidit ſuas quoque literas Juſtinianus, quorum exordium: *Quanta reverentia &c.* quibus Pontificem rogans ait: *Poſtulamus enixiùs ut &c. nobiſque tam de ſermone, de quo vertitur controverſia*, nempè de uno ex Trinitate, quàm de nominibus Epiſcoporum ſub Acacio defunctorum, *per Eulogium virum ſublimem, Tribunum & Notarium dignetur Apoſtolatus veſter integrum indubitatumque deſtinare reſponſum*. Eulogius maximis itineribus celerans, Romam Kalendis Octobris advenit, ac utranque epiſtolam Hormiſdæ tradidit. Cum verò paulò poſt Eulogii diſceſſum, Joannes Epiſcopus convaluiſſet, ac cum collegis ad iter Romam versùs ſe compararet, Imperator ſuum quoque Legatum Gratum Magiſtrum ſcrinii Eccleſiaſticis Legatis adjunxit cum literis ad Hormiſdam, quarum initium eſt: *Quo fuimus ſemper &c.* Pontificem unum & alterum rogat. In primis petit, ut damnatis Acacio, Petro Fullone, Petro Moggo, Dioſcoro, ac Timotheo, ceterorum Epiſcoporum, qui durante ſchiſmate, è vita deceſſerant, nomina in diptychis ſuarum Eccleſiarum recitari poſſent, quemadmodum hactenùs recenſiti fuerant. Deinde ait preces ſibi ab Orientis Clericis ac Monachis porrectas cum inſerta fidei ipſorum profeſſione: *Hanc itaque*, inquit, *chartulam ſecundùm noſtra promiſſa per Joannem virum reverendiſſimum Epiſcopum dirigendam vobis in pręſenti meritò credimus, ut à veſtra Sede etiam tenor ejus admiſſus, ad colligendas proficiat, & adunandas ubique venerabiles Eccleſias, & Hieroſolymitanam pręcipuè &c.* Data eſt epiſtola Idibus Septem-

bris

Digitized by Google

bris Calchedone, Anno 520. Annexum appoſuit libellum Orientalium, qui poſt Juſtini epiſtolam legitur ſub titulo: *Exemplum precum. Deo amabili ac piiſſimo Imperatori ex Deo Auguſto & Principi Juſtino Chriſtianiſſimo Deprecatio & Supplicatio ab Hieroſolymitanis & Antiochenis, & ſecundę Syrię Clericis & Abbatibus, & poſſeſſoribus Syrię provincię.* In eo autem fidei libello legitur: *Dominus noſter Jeſus Chriſtus unus eſt ex ſancta & unius eſſentię Trinitate.* Quod effatum ter ibidem exprimitur, ut oſtenſum eſt initio proximi capitis ſeptimi. Nec mirum eam theſim ab Orientalibus in fidei canonem relatam fuiſſe, cum Sancto Saba teſte locupletiſſimo, eadem eſſet publica Catholicorum teſſera contra Neſtorianos, quemadmodum cap. 2. prænotavi. Rurſus in eodem libello legitur: *Unde propriè Dei Virgo genitrix eſſe creditur*: quod eſt alterum capitulum à Monachis Scythis contra Acœmetas propugnatum, ac nonnullos etiam alios, ut ex Facundo ac Ferrando Diacono intelligimus. Denique hæc profitentur: *Hoc enim verè magnum pietatis myſterium, quia unus ex ſancta unius eſſentiæ Trinitate incarnatus, & homo factus Deus Verbum, in utraque natura Deitatis & humanitatis indiviſè & inconfuſè cognoſcitur, & adoratur, non converſionem vel mutationem ſuſtinens, ſed proprietatem utriuſque naturæ in una perſona in ſemetipſo conſervans.* Qua Catholica profeſſione Neſtorii & Eutychetis hęreſes apertiſſimè condemnantur. Ex his verò patet magnum Virum falsò ſcripſiſſe Monachos Scythas id aſſerendum contendiſſe, *quod nemo aliquando poſt Concilium Calchedonenſe dixiſſet*: cum ea propoſitio: *Chriſtus eſt unus ex Trinitate*, fuerit veluti dogma fidei apud Catholicos toto Oriente receptum.

Juſtinianus oblata memoratæ legationis Romam deſtinatæ, occaſione uſus, iterùm ad Hormiſdam ſcripſit epiſtolam ſub exordio: *Quantam venerationem religionis &c.* Legatos Epiphanii Hormiſdæ commendat, atque hæc inſuper ſcribit: *Dignetur ergo Sanctitas tua ſuſcipere memoratos viros religioſiſſimos libenter, & habitis orationibus, placataque divinitate, ſic omnia debeat ordinare venerabiliter, ut nihil ultra remaneat in ambiguo. Nobis enim videtur, quoniam Filius Dei vivi D. N. Jeſus Chriſtus ex virgine Maria natus, quem prædicat ſummus Apoſtolorum carne paſſum, rectè*

dicitur

dicitur unus in Trinitate cum Patre, Spirituque Sancto regnare, majeſtatiſque ejus perſonam IN TRINITATE, & EX TRINITATE non infideliter credimus. Addit de nominibus Epiſcoporum in Diptychis retinendis eadem, quæ Imperator quoque ſcribebat. Et concludit: *Nos etenim finitis Capitulis, de quibus ſcripta ſuſcepiſtis, ultrà non patiemur à quoquam controverſiam religionis in republica noſtra moveri, nec veſtram Sanctitatem convenit audire ſuperflua concertantes*. Qua poſtrema periodo ſugillat eos, qui negabant Chriſtum poſſe dici unum ex Trinitate. Epiphanius Patriarcha Synodicam de more ad Hormiſdam mittens, alteram ad eundem epiſtolam iiſdem legatis tradidit. Illius initium eſt: *Quantam habuimus alacritatem &c.* Scribit de recitandis nominibus Epiſcoporum &c. ac de oblatis ab Orientalibus precibus Imperatori cum annexo libello fidei: Hæc epiſtola legitur cum aliis ante epiſtolam *63*. Hormiſdæ tom IV. Concil. edit. ult. pag. 1537. Legati tardiùs Romam pervenere; ſiquidem laudatæ Juſtini & Epiphanii literæ ſignantur acceptæ pridie Kal. Decembris Ruſtico Conſule, id eſt, Anno 520.

Hormiſdas antequàm Legati advenirent, breviorem ad Juſtinianum epiſtolam 77. miſerat, qua commendata illius in Eccleſia defendenda ſedulitate, ſignificat ſe promiſſos Legatos avidè expectare, ut omnibus quæ in controverſia erant, ab iiſdem intellectis, poſtea quid è re Catholica foret, publico decreto ſtatueret. Propoſitæ verò quæſtioni de uno ex Trinitate, hæc pauca reſpondit: *Non opus ut ſtabilitatem fidei veſtræ contentionis potiùs quàm rationis ſequaces procaci verborum novitate confundant. Sancta Trinitas Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus unus eſt Deus; hanc Iſraël juſſus adorare, cujus inſeparabilis & indiſcreta ſubſtantia non poteſt dividi, non poteſt ſacrilega diſtinctione ſeparari; ſervata tamen proprietate ſua unicuique perſona*. Hormiſdas Monachorum ſententiæ nullam hæreſeos notam inurit, ſed *procacis verborum novitatis* elogio illam inſignit, quòd ea loquendi formula, ut ſæpiùs præmonui, erat Latinis incognita. Non obſcurè autem inſinuat ex illa phraſe: *Chriſtus eſt unus è Trinitate*, videri diviſionem in inſeparabilem ac indiſcretam ſubſtantiam Trinitatis induci; quòd planè erat præcipuum argumentum, quo poſitio de uno

ex Tri-

Digitized by Google

ex Trinitate vulgò oppugnabatur; ut mox expono. Huius etiam argumenti occaſione ortam puto quæſtionem id temporis inter eruditos agitatam, videlicet: *Utrum Trinitas inſeparabilis dici debeat ſeparabiles habere perſonas, an etiam in perſonis ſit omninò inſeparabilis*. Cui ſanè quæſtioni cum Ferrandus Diaconus vir alioqui doctiſſimus, ſolvendæ non eſſet, eandem ſibi exponendam, S. Fulgentio propoſuit. Legati exeunte Novembri Romam ingreſſi, Imperatoris ac Patriarchæ literas Hormiſdæ tradidere, qui iiſdem lectis, ac Legatis non ſemel auditis, varias in partes trahi cœpit, dubius, ne permittens, in ſacris tabulis recitari nomina Epiſcoporum, qui in Acaciano ſchiſmate obierant, Eccleſiæ legem infringeret, nevè approbans inculcatam ſibi tot epiſtolis à Juſtiniano theſim de uno ex Trinitate, Latinorum aures offenderet. Hinc de utraque difficultate ſæpiùs conſultans, reſponſum in quartum uſque menſem diſtulit. Atque ita exiit annus Epochæ Chriſtianæ 520. novumque in Faſtis annum Conſules aperuerunt Juſtinianus Imperatoris nepos in Oriente, ac Flavius Valerius in Occidente.

Juſtinianus qui ſe totum in controverſiam toties memoratam de uno ex Trinitate, immerſerat, tandiu dilatæ ab Hormiſda reſponſionis impatiens, iteratas ad eundem literas miſit, quæ incipiunt: *Diligenter Apoſtolatus veſter &c.* Scribit Imperatorem, ſeque pariter omnem operam reparandæ religioni impendiſſe, atque eam ob rem perficiendam, Legatos in Urbem miſiſſe, videlicèt: *ut integrum componeretur de Capitulis, quibus ad ea dubietas vertebatur. Sed ignoramus, quæ difficultas provenerit, ut minimè ſopirentur hactenus ea, quæ videntur eſſe leviſſima*. Epiſtolam concludens, ait: *Modis omnibus feſtinare dignemini*. Hormiſdas rebus accuratè perpenſis, die demum 26. Martii, anno 521. tres epiſtolas ſubſignavit, quarum unam & alteram ad Imperatorem, tertiam ad Epiphanium Patriarcham perſcripſit. Quæ dubio procul ad novum Conſulem Juſtinianum datæ erant, literæ interciderunt. Prior ad Juſtinum epiſtola eſt 78. in qua de nominibus Epiſcoporum in Diptychis recitandis agit. In editis ejuſdem exemplaribus lacuna apparet: *Et præoptabile ..... putetur ..... mortuis, quàm inhærere cum vivis*. In Codice Vaticano 4961. ex quo Hormiſdę epiſto-

epiſtolæ primùm exſcriptæ ſunt, legitur: *& praoptabi .... putetur ſo ...* unde ſic explenda eſt: *& præoptabile eſſe putetur ſociari cum mortuis, quàm inhærere cum vivis*. Plures enim Eccleſiæ Orientis malebant defunctorum nomina recitare, quàm recenſeri in communione cum Romana Eccleſia. In altera epiſtola 79. laudat Imperatorem, quòd voluerit, *ut aliquorum*, inquit, *preces perferendæ ad humilitatis meæ notitiam jungerentur, quibus vel quid quæſtionis oriretur agnoſcerem; vel ad ſummovendum propoſitę conſultationis ambiguum, reſponſum à me religioſæ ſcientię conveniens redderetur*. In illis autem precibus continebatur profeſſio fidei Orientalium cum ter inſerta propoſitione de uno ex Trinitate, ut modò inſinuabam. Enimverò Pontifex ibidem tradit hæreſes Neſtorii atque Eutychetis contrariis quidem erroribus, ſed pari impietate contextas, à Synodis tam validè confutatas, ut nil efficacius adversùs eaſdem à quoquam adduci poſſe videretur. Revolvenda eſſe Synodica decreta ac S. Leonis Magni epiſtolas; ac dein ait: *Quid ergo poſt illum fontem fidelium ſtatutorum, quid amplius (ſi tamen fidei terminum ſervat) quamlibet curioſus ſcrutator inquirat, aut opere, aut inſtitutione perfectiùs? niſi fortè mavult quiſquam dubitare, quàm credere: certare, quàm noſſe: ſequi dubia, quàm ſervare decreta*. Quibus verbis ſententiam ab ipſis Legatis ante biennium de Monachorum propoſitione prolatam, confirmavit; nempè ſufficere Synodum Calchedonenſem ac S. Leonis epiſtolas, nihilve inſuper novi aſſerti adjiciendum. Poſtea rationem adducens, cur minùs ſibi probaretur nova illa loquendi formula, *Unus è Trinitate*, quam tamen non recitat, hæc ait: *Nam ſi Trinitas Deus, hoc eſt Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, Deus autem unus, ſpecialiter Legiſlatore dicente*: Audi Iſraël, Dominus Deus tuus; Deus unus eſt, *qui aliter habet, neceſſe eſt, aut divinitatem in multa dividat, aut ſpecialiter paſſionem ipſi eſſentię Trinitatis impingat, & (quod abſit à fidelium mentibus) hoc eſt, aut plures Deos more profano gentilitatis inducere, aut ſenſibilem pœnam ad eam naturam, quę aliena eſt ab omni paſſione, transferre. Unum eſt ſancta Trinitas; non multiplicatur numero, non creſcit augmento; nec poteſt aut intelligentia comprehendi, aut hoc quod Deus eſt, diſcretione ſejungi*. Ad hæc adorandam Trinitatem, *ubi & ſi admittit numerum*

rum

rum ratio perſonarum, unitas tamen non admittit eſſentię ſeparationem. Gabriel Vaſquez in 3. par. S. Thomæ, Diſput. 15. cap. 3. num. 51. eruditè expendit adductum ab Hormiſda argumentum, qui cum vocem ***Unus*** ſubſtantialiter accipiat, optimè eo ſenſu ratiocinatur. At qui theſim famoſam propugnabant, vocem ***Unus*** perſonaliter intelligebant; unde licèt illa ratio contra Eutychianos validiſſima cenſeatur, Monachorum Scytharum ac Juſtiniani ſententiam ne leviter quidem perſtringit. Vis ergo argumenti recitati in hoc reponitur; quia ſi unus ex Trinitate eſt paſſus, aut hic eſt unus Deus idem cum Patre ac Spiritu Sancto, aut unus Deus ab utroque diſtinctus. Si hoc alterum dicatur; ergo divinitas in plures Deos dividitur. Sin autem primum admittatur; infertur abſurdum ab Hormiſda objectum, videlicèt ipſam divinam eſſentiam, quæ eſt idem cum ſuo concreto ***Deus***, paſſam eſſe, ac proinde etiam Patrem ac Spiritum Sanctum, qui ſunt idem unus Deus cum Filio, paſſos dicendos eſſe. Dionyſius Exiguus in præfatione ad epiſtolam S. Procli, ſcribit quoſdam ſua ætate negaſſe Chriſtum unum eſſe ex Trinitate, *ne diviſionem Trinitati viderentur inferre*. Maxentius in profeſſione fidei hæc ait: *Quòd ſi Deum ex Deo dicere diviſionem non facit divinitatis, pręſertim cùm una ſit divinitas Trinitatis, multò magis unum ex Trinitate dicere, diviſionem non facit Trinitatis. Quia non ſecundùm id quod unus eſt Deus, & una divinitas Trinitatis, ſed ſecundùm id quod tres ſunt, id eſt, Pater, Chriſtus, & Spiritus Sanctus unus Deus, Chriſtus dicitur unus de Trinitate, qui pro nobis paſſus eſt carne*. Itaque juxta Maxentium Chriſtus eſt unus ex Trinitate, ut ***Unus*** intelligatur notionaliter, non verò ſubſtantialiter. Fulgentius in libro de Trinitate ad Felicem cap. 2. ſcribit: *Quamvis enim dicamus Patrem Deum, Filium Deum, Spiritum Sanctum Deum, tamen non dicimus tres Deos; quia ſcriptum eſt*: Audi Iſraël Dominus Deus tuus unus eſt: *Unus eſt igitur Deus in natura, non in perſona, quia alia eſt perſona Patris, alia Filii, alia Spiritus Sancti*. In perſonis enim, ſivè in tribus ſubſiſtentibus reperitur unus & alius: alter & alter; uti cap. 6. monſtratum eſt. Dum dicitur: *Deus tuus unus eſt*, in recto una ipſa divina eſſentia appellatur. At dum adſtruitur unus è Trinitate Chriſtus, vox ***Unus*** in recto ſignificat ipſammet perſonam filii.

Digitized by Google

Cum Joannes II. in epiſt. 3. ad Senatores tanquam fidei dogma definierit, credendum eſſe: *Unum de ſancta Trinitate Chriſtum eſſe, hoc eſt, unam de tribus ſanctę Trinitatis perſonis, ſanctam eſſe perſonam*, vocem *Unum* notionaliter accepit, cum diſertè docuerit, unum ex Trinitate ſignificare unam perſonam ſanctiſſimæ Trinitatis. Quare quilibet unus de Trinitate, eſt unus ſubſiſtens in Trinitate, quia, ut docet S. Thomas 1. p. quæſt. 29. art. 3. *Perſona ſignificat id quod perfectiſſimum eſt in tota natura, ſcilicet ſubſiſtens in natura rationali*; ex quo colligit perſonæ nomen rectè attribui Trinitati. Qui theſim illam impugnabant, ea ſtatim interrogatione inſtabant: *Qui unus?* Nonnullis ea vocula attonitis hęrebat aqua. At uno verbo difficultatem Auguſtinus infregit: *Unus Trium*. At illi alia rurſus interrogatione premebant, *Qui tres?* Idem S. Auguſtinus lib. 5. de Trin. cap. 10. *Tamen*, inquit, *cum quęritur*, Quid tres? *Magna prorſus inopia humanum laborat eloquium. Dictum eſt tamen*, Tres perſonæ, *non ut illud diceretur, ſed ne taceretur*. Reſpondet Ruſticus Diaconus in libro contra Acephalos: *Interrogati*, Qui tres? *ambigimus reſpondere* perſonæ, *propter indecentem ſermonum compoſitionem*; perſonæ enim maſculino genere non efferuntur à Latinis. Noſtri Theologi facilè reſpondent, *tres ſubſiſtentes*. Præterea vocem *Unus* ullo abſque addito, perſonaliter intelligendam eſſe, ex hac propoſitione innoteſcit: *Pater & Filius ſunt unus*, quæ Sabellianam hæreſim continet. Catholicè autem dicęs, *ſunt unum*. Hinc Ferrandus Diaconus in epiſtola ad Anatolium capite 15. ait: *Poteſt quidem* Unus *etiam ſubſtantiam ſignificare; ſed ſi addas ſubſtantię proprium manifeſtumque vocabulum, ſicut quando dicis*: Trinitas unus, *& continuò ſubinfers*, Deus. *Alioquin tolle nomen, quod adjungis, ubi ſubſtantia ſignificatur, & dic, ſi audes*: Pater & Filius & Spiritus Sanctus unus ſunt. *Quis enim non continuò* unus ſunt, *ſecundùm perſonam dictum conſequenter intelligat; & Sabellii redarguat vanitatem?* Plura hac de re tradit Ruſticus in laudato libro contra Acephalos; unum ex pluribus teſtimonium appellabo: *Pater igitur*, inquit, *& Filius, & Spiritus Sanctus unum quidem ſunt, quia una eorum natura eſt; unus autem non ſunt, quia tres perſonæ ſunt*. Rectè igitur concludit citato loco Ferrandus: *Vides ergo quia propriè* Unus *ad per-*

Digitized by Google

ad perſonam pertinet ſignificandam; quamvis adjuncto ſibi cujuſlibet ſubſtantię vocabulo, poſſit etiam ſubſtantiam ſignificare. Simpliciter ergo audiamus, unum de Trinitate paſſum, id eſt, unam perſonam ex tribus perſonis. Eſt phraſis Auguſtiniana; ſiquidem S. Doctor lib. 3. contra Maximinum cap. 22. ait: *Sic & de Patre & Filio,* unum ſunt, *dicimus, quia unius ſubſtantiæ duo ſunt; &,* unus eſt, *dicimus, ſed addimus, quid unus, id eſt, unus Deus, unus Dominus &c.* Itaque vox *Unus* ſine addito, perſonam in divinis ſignificat.

Dioſcorus in ſuggeſtione ad Hormiſdam Monachorum theſim redarguens ait: *Quia quotieſcunque Patres de D. N. Jeſu Chriſto diſputaverunt, Filium Dei Verbum Homouſion Patri dixerunt;* contendens ex illa propoſitione poni diviſionem in Trinitate, quia omnis numerus diviſionem importat; unde ex illo effato Homouſion divideretur. Auguſtinus lib. cit. contra Maximinum cap. 14. ait: *Quid eſt enim* Homouſion, *niſi unius ejuſdemque ſubſtantię? Quid eſt, inquam,* Homouſion, *niſi: Ego & Pater unum ſumus.* At *unus* ſine addito vocabulo eſſentiam vel aliquod abſolutum ſeu eſſentiale denotante, perſonam in divinis deſignat; cum autem ſint tres perſonæ, numerum admittunt, non qualem in quantitate diſtinguimus, ex quo reſultat compoſitio, vel aggregatio ex pluribus per modum totius & partis; ſed ille numerus realitatem tantùm relativam multiplicat, ut explicat S. Thomas 1. p. quæſt. 30. art. 3. Dicitur ergo Chriſtus unus ex Trinitate, & non dividitur Homouſion, quia non ſecundùm id, quo eſt unum, id eſt, ejuſdem eſſentiæ cum Patre, numeratur, ſed quatenus eſt unus ſecundùm propriam ſubſiſtentiam relativam, qua conſtituitur alius à Patre, uti jam diximus.

Hormiſdas eadem die reſcripſit etiam Epiphanio Patriarchæ epiſt. 80. quæ inſerta etiam legitur Act. V. Synodi C-P. ſub Mena. Narrat ſe accepiſſe libellum profeſſionis fidei Hieroſolymitanorum ſibi ab Imperatore tranſmiſſum. Nihil inquit adjiciendum definitis à Patribus, ac præſertim à Synodo Calchedonenſi, à qua hæreſes Neſtoriana & Eutychiana oppreſſæ ſunt. Additque: *Hęc ſi quemadmodum à Patribus conſtituta ſunt, ſervant: credant, nec definita tranſcendant: à quo tramite qui declinant, ipſi ſibi nebulam dubitationis offundunt. Nobis autem illud Apoſtolicum contentio-*

ſis reſpondere neceſſe eſt : Nos hanc conſuetudinem non habemus, nec Eccleſia Dei &c. *Et quia de Hieroſolymitanorum propoſitione reſpondimus &c.* Inſinuat ſe ea de propoſitione: *Chriſtus eſt unus è Trinitate*, toties à Hieroſolymitanis inculcata, prolixiùs ad Imperatorem ſcripſiſſe. Ex his patet Hormiſdam in eadem ſententia ſtetiſſe, nec unquam tot Juſtiniani literis inde dimoveri potuiſſe. Cum enim inſtarent, ut theſis de uno ex Trinitate, quæ ter in laudata profeſſione fidei legebatur, ab Apoſtolica Sede approbaretur, Pontifex contentioſis illam Apoſtoli ad Corinthios ſententiam repoſuit. Non hæreticos, non ſchiſmaticos, ſed *contentioſos* dixit, quòd tot diſſidia ac lites pro vocum novitate inculcanda, Catholico paſſim Orbe diſſeminaſſent. Incompertum eſt, quid inſuper actum fuerit eo biennio, quo poſtea Hormiſdas fuit ſuperſtes, cum illius biennii nullas laudati Pontificis literas habeamus reliquas. Ita propoſitio *de uno ex Trinitate carne paſſo*, inter adiaphoras relicta, toto decennio ab obitu Hormiſdæ, in utranque partem inter Catholicos diſputata fuit, quouſque eandem Apoſtolica Sedes inter fidei dogmata recenſendam poſtea decrevit.

CAPUT IX.

Ferrandus Diaconus Carthaginenſis laudatur. Rogatus à Severo, ſuſpenſo calamo ſcribit in controverſia de uno ex Trinitate. Inſignia ejuſdem pro auctoritate Romanæ Sedis ſupra Oecumenica Concilia teſtimonia. Idem poſtea in epiſtola ad Anatolium Monachorum Scytharum capitula ſolidis argumentis comprobat, & oppoſitas objectiones doctiſſimè refutat.

CUm diſputantium ardor neutiquam deferveſceret, Anatolius Romanæ Eccleſiæ Diaconus, quem in literis Vigilius Pontifex laudat, dubius in quam partem deſcenderet, ea de quæſtione ſententiam Ferrandum Diaconum Carthaginenſem per literas rogavit, quod ipſum pariter præſtitit Severus, qui Conſtantinopoli Advocatum forenſem agebat. Ferrandus Africanos

annos Epiſcopos in Sardiniam Thraſamundi Regis iuſſu deportatos, ſecutus, in cœnobio ab exulante ibidem S. Fulgentio Epiſcopo Ruſpenſi conſtructo, Monachum induerat. Hilderico mitiſſimo Rege anno 523. Epiſcopos ab exilio revocante, unà cum Fulgentio in Africam reverſus, à Bonifacio Archiepiſcopo Carthaginenſis Eccleſiæ ob eximiam morum ac doctrinæ excellentiam Diaconus inauguratus, omnium ſermone ubique celebrabatur. Ille S. Auguſtini præ cęteris libros diurna nocturnaque manu verſabat, quod illi laudi datum à præceptore Fulgentio in libro de quinque quæſtionibus eidemmet inſcripto; etenim cap. 13. poſt recitatas quaſdam Auguſtini ſententias, ſufficere eas inquit, *pręſertim ingenio atque ſtudio tuo, quo ejus dicta ſic acutiſſimè ac frequentiſſimè legis, ut in eis plurima poſſis ſimilia reperire.* Tantam autem ubique doctrinæ famam ſibi comparaverat, ut ejus ſententiam Viri inſignes in rebus difficilioribus exquirerent, uti idem ipſe in gravioribus controverſiis S. Fulgentium conſulebat, quo doctiorem ea tempeſtate Africa habuit neminem. Cum diſſidia de uno ex Trinitate ſumma animorum contentione agitarentur, Ferrandus duplicis inde exortæ quæſtionis ſolutionem à Fulgentio petiit, quem uti magiſtrum ſemper excoluit. Nam plerique propoſitionem de Chriſto uno ex Trinitate averſabantur, tum ne diviſionem ac ſeparationem perſonarum à divina natura in myſterio Sanctiſſimæ Trinitatis inducere viderentur; tum etiam ne concedentes unum è Trinitate paſſum, ipſam quoque divinitatem paſſam dicere cogerentur, uti in ſuperioribus non ſemel adverti. Extat cum Ferrandi epiſtola, liber eidem à S. Fulgentio remiſſus, cum titulo de quinque quæſtionibus, quarum prior eſt: *Utrum Trinitas inſeparabilis propter unam eandemque naturam, etiam in perſonis ſit omninò inſeparabilis prędicanda.* Altera verò quæſtio erat: *Utrum Deus Dei Filius ſicut dicitur natus, paſſus, mortuus, crucifixus, ita ejus divinitatem confirmare nos oporteat natam, paſſam, mortuam, crucifixam: quamvis ſivè Deus ſivè divinitas nominetur, ſola caro intelligatur mutabilis atque paſſibilis &c.* Utranque ſibi propoſitam difficultatem, Fulgentius duobus ac viginti capitibus diſcutit, ac duobus præſertim poſtremis totam perrumpit, appellatis luculentis ac ſplendidis S. Auguſtini teſtimoniis.

Cum

Digitized by Google

Cum Severus apud Conſtantinopolim degens, Ferrandi doctrinæ fama motus, in magna controverſia de uno ex Trinitate, ejuſdem ſententiam per literas perrogaſſet, Ferrandus doctiſſimam epiſtolam remiſit, cujus eſt exordium: *Magnorum Virorum mihi negotium conaris adjungere, propter eos, qui Deum noſtrum Jeſum negant unum eſſe de ſancta & individua Trinitate, quid ſentiam delectatus audire*. Ex his cap. 4. oſtendi eam fuiſſe quæſtionem principalem, quæ id temporis eruditos contrarias in partes diſtraxit; cum illa altera *de uno ex Trinitate carne paſſo*, occaſione illius prioris eruperit. Quòd verò erat modeſti vir ingenii, ac de ſemet humiliter ſentiens, ſcripſit ſe malle diſcere, quàm alios docere. *Interroga igitur*, inquit, *Vir prudentiſſime, ſi quid veritatis cupis audire, principaliter Apoſtolicę Sedis Antiſtitem: cujus ſana doctrina conſtat judicio veritatis, & fulcitur munimine veritatis*. Quippè ſciebat Apoſtolicæ Sedis infallibilem in definiendis controverſiis de rebus ad fidem ſpectantibus auctoritatem. Hinc in altera epiſtola ad Romanæ Eccleſiæ Diaconos, Pelagium, qui poſtea Summus Pontifex fuit, & Anatolium cap. 7. ſcribit: *Univerſalia Concilia, prçcipuè illa quibus Eccleſię Romanę conſenſus acceſſit, ſecundę auctoritatis locum poſt canonicos libros tenent*. Et cap. 9. loquens de ſtatutis publicatis à Synodis univerſalibus: *Sufficere enim*, inquit, *judicatur ad plenam confirmationem, ſi perducta in notitiam totius Eccleſię, nullum offendiculum moveant, vel ſcandalum fratribus, ſed Apoſtolicę fidei convenire firmentur, Apoſtolicę Sedis roborata conſenſu*. Quibus manifeſtè tradit Concilia univerſalia ſecundum auctoritatis locum poſt canonicos libros ex accedente Apoſtolicæ Romanæ Sedis conſenſu obtinere, ut ſuprema in definiendo auctoritas atque infallibilitas ex Apoſtolica Sede derivet, atque in ea ſola reſideat. Ibidem cap. 6. ſcribit, ſi quiſpiam à judicatis in Synodo Calchedonenſi, tunc ad majora judicia provocaret: *Appellationi forſitan ſecundùm conſuetudinem locus pateret; ſed quò iret? aut ubi majores reperiret in Eccleſia judices? ante ſe habens in Legatis ſuis Apoſtolicam Sedem, qua conſentiente, quicquid illa definivit Synodus, accepit robur invictum*. Nempè à Synodo Calchedonenſi nullus poterat appellare, quia Apoſtolica Sedes, ad quam ſolam ab Synodis poteſt provocari, per ſuos Legatos Syno-

Digitized by Google

Synodalibus decretis conſenſerat, quo planè conſenſu Synodus invictum robur accepiſſe Ferrando dicitur, ut ſine eodem magnam quidem auctoritatem aliàs habuiſſet, at non invictam, à qua non potuiſſet appellari. Hæc cum in eximiam Ferrandi laudem veniant, ac ad Anonymi accuſationem mihi inferiùs refellendam plurimùm conducant, conſultò inſerenda putavi. Jam verò Ferrandus in laudata epiſtola ſuſpenſo calamo ſcribit, utranque ſententiam potiùs componens, quàm alterutram damnans. In cap. 9. ait: *Videndum potiùs reor, & conſiderandum diligentiùs, cur Dominus Jeſus Chriſtus unus de ſancta & individua Trinitate nimis cautè à quibuſdam negetur.* Et recitatis tribus difficultatibus, quæ contra theſim illam vulgò proponebantur, ait: *Ceterùm ego nec volentibus, nec nolentibus dicere contradixi, quia nihil à me certum poſſe definiri, in hujus Epiſtolę capite jam prędixi.* Denique notanda ſunt quæ propè finem ſcribit: *Unde*, inquit, *deſiſtendum à contentionibus reor; expectandum potius perſuadens, patienterque hanc dubitationem ferendam, donec univerſalis Eccleſiæ auctoritate vel pronuncietur ſuſcipienda, vel prodatur abjicienda.* Annus, quo laudata epiſtola ſcripta eſt, ignoratur. At cum Epiſcopi Africani A. 523. ab exilio Carthaginem redierint, poſt obitum Hormiſdæ ea epiſtola ſcripta apparet, Ferrando jam tum Diacono Carthaginenſis Eccleſiæ. Itaque conſtat Hormiſdam nihil ea in controverſia definiviſſe; unde ea propoſitio de Chriſto uno ex Trinitate à Ferrando Hormiſdæ ſimiliter, ſub lite dimiſſa eſt, quam dijudicare *principaliter Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem* decebat.

Enimverò cum eadem quæſtio poſt Hormiſdæ mortem litigioſas inter doctos diſputationes Romæ ſubinde excitaret, Anatolius Romanæ Eccleſiæ Diaconus ea de controverſia Ferrandum conſuluit, qui prolixam epiſtolam reſcribens, univerſam quæſtionem ſumma eruditione penitus profligavit, præcipuè diſcutiens quod veluti abſurdum de uno ex Trinitate carne paſſo principali propoſitioni validiori impetu objiciebatur: quodve etiam graviorem Anatolio dubitationem afferebat, ac proinde de illa ſolummodò conſultabat. Idem etiam alteram quæſtionem ſolvendam propoſuit, nempè num Beata Virgo verè ac propriè Dei genitrix dici poſſet, quod fuerat alterum Monachorum Scytharum capitulum;

ut

ut cap. 3. oſtendi, de quo etiam diutiùs in Oriente inter Catholicos diſceptatum fuit, ut ex Facundo Hermianenſi prænotavi.

Ferrandus in priori parte epiſtolæ duplicem in Chriſto naturam credendam eſſe demonſtrat. Deinde cap. 8. ſcribit: *Deus homo factus naturam ſibi adunavit humanam, ſed in unitatem perſonę, quam non habet cum Patre communem; non in unitatem ſubſtantię, quam habet cum Patre communem. Ideo non Trinitas, ſed tantummodò Filius & natus, & paſſus eſt. Alia eſt natura, ſecundùm quam paſſus eſt Filius, ſed quia unam fecit eſſe perſonam ſuę divinitatis & carnis; propter unitatem perſonę divinitas Filii dicitur paſſa quidquid pertulit caro.* Hæc ille didicerat ex Auguſtino, qui antequam hæreſes Neſtoriana & Eutychiana orirentur, lib. 3. contra Maximinum Arianorum Epiſcopum cap. 8. ſcripſerat: *Ac per hoc propter iſtam unitatem perſonę in utraque natura intelligendam, & Filius hominis dicitur deſcendiſſe de cœlis, quamvis ſit ex ea, quæ fuerat in terra, Virgine aſſumptus: & Filius Dei dicitur crucifixus, mortuus, & ſepultus, quamvis hęc non in divinitate ipſa, qua eſt unigenitus Patri coęternus, ſed in naturę humanę ſit infirmitate perpeſſus.* Et paulo poſt: *Hanc unitatem perſonę Chriſti Jeſu Domini noſtri ſic ex natura utraque conſtantem, divina ſcilicèt & humana, ut quęlibet earum vocabulum etiam alteri impertiat, & divina humanę, & humana divinę, beatus oſtendit Apoſtolus &c.* Ubi communicationem idiomatum Theologis poſtea familiarem, verbis ipſis ſummus Eccleſiæ Magiſter prædocuit. Cum autem Ferrandus optimè intelligeret theſim de uno ex Trinitate paſſo, dependere à principali propoſitione de Chriſto uno ex Trinitate, hanc ipſam cap. 11. prævalida ratiocinatione confirmans, ait quamlibet rem aut Deum eſſe, aut creaturam: Deum eſſe in unius eſſentiæ Trinitate, nempè eſſe aut Patrem, aut Filium, aut Spiritum Sanctum: *Et quia*, inquit, *neque Pater ſolus, neque ſolus Filius, neque ſolus Spiritus Sanctus Trinitas eſt, ſed ſimul Pater, Filius, & Spiritus Sanctus: & Pater unus eſt de Trinitate, & Filius unus eſt de Trinitate, & Spiritus Sanctus unus eſt de Trinitate. Quid ergo dicit, quicunque dicit*: Unus de Trinitate Filius, *niſi*: *Noli eum quærere inter creaturas*; ac ſtatim ex hac doctrina utranque quæ in dubio verſabatur, propoſitionem neceſſaria conſecutione deducit: *Filius*

ergo

ergo ſecundùm divinitatem , quia non eſt creatura , ſed creator ; UNUS EST DE TRINITATE ; *& quia ipſe ſecundùm humanitatem dignatus eſt pati , propter hoc* UNUS DE TRINITATE *dicitur* PASSUS ; ut nihil aut clarius , aut ſolidius , aut diſtinctius , ad utranque propoſitionem corroborandam , afferri poſſe videatur . Plura ejuſdem præclariſſimi Scriptoris teſtimonia in hac Diſſertatione laudavi, quæ haud vacat repetere ; quædam tamen ſpeciatim obſervanda , notabo .

Quidam theſim de uno ex Trinitate paſſo , ullo ſine addito adſtruebant ; cum alii , *carne paſſo* , dicendum contenderent . Legati Pontificis Hormiſdæ ſcribunt Monachos Scythas aſſerere , *unum de Trinitate crucifixum* , quod etiam teſtatur Trifolius initio epiſtolæ ad Fauſtum Senatorem : qui tamen in fine earundem literarum ait : *Quid eſt dicere* , unum de Trinitate paſſum, *niſi oſtendere & alterum de Trinitate impaſſibilem , ſicut Arius ? Aut quid eſt dicere* , unum de Trinitate paſſum carne , *niſi oſtendere & alterum impaſſibilem , ſicut Neſtorius ?* Quare ea propoſitio vel cum addito vocabulo *carnis* , vel eadem carne tacitè ſubintellecta , nec verbo expreſſa , defendebatur . Monachi ſcribunt in ſuis Capitulis ſemel & iterùm unum è Trinitate Chriſtum *paſſum carne* . Maxentius in profeſſione fidei ait : *Chriſtus dicitur unus de Trinitate , qui pro nobis paſſus eſt carne* . Et rurſus : *paſſus eſt carne pro nobis* . Ferrandus cap. 11. rectè monet utroque modo à Catholicis theſim illam citra reprehenſionem poſſe affirmari , cum paſſim dicant : *Deus eſt paſſus* , ſine voce *carnis* expreſſâ , ſed tacitè tantùm intellectâ , ita ut Catholici , inquit , *quamvis adſerens* unum de Trinitate paſſum , *non adjiciam* , ſecundùm carnem , *ipſi tamen rectè dictum , quaſi hoc adjecerim , ſentiant* . Et cap. 14. ait : *Sed propter iſtos iſta dixi , qui nunc audientes* , unum de Trinitate paſſum , *dicunt* : adde ſecundùm carnem ; *quaſi aliter intelligi debeat , etiamſi ego non addam* . Egregia ad hoc perſuadendum teſtimonia ex Apoſtolo appellat cap. 14. quorum unum ex Act. Apoſt. cap. 10. ubi dicitur Spiritus Sanctus conſtituiſſe *Epiſcopos regere Eccleſiam Dei , quam adquiſivit ſanguine ſuo* . Tum in ſpeciem dubitabundus Apoſtolum interrogat , cur non diceres *quomodo habeat ſanguinem Deus , & adderes* ſecundùm carnem ; *ne quis putet , quia etiam divinitas*

Digitized by Google

habere, aut effundere ſanguinem poteſt. Scio quid huic percontationi Vas electionis ſine mora reſpondeat. Noſti, ò Fili, prædicationem meam; quare dubiam putaſti ſententiam meam? Cum autem Catholici duas in Chriſto naturas *inconfusè, incommutabiliter, indiviſè, inſeparabiliter*, uti loquitur Maxentius in libello fidei, confiterentur, tantùm abeſt, ut dicentes, unum è Trinitate paſſum, nec addentes *ſecundùm carnem*, ipſam Verbi divini eſſentiam in ſeipſa paſſam aſſeruerint, *ut ſuſpicari hoc*, inquit cap. 16. *malitia potiùs quàm cautela ſit*. Etenim Catholici non aſſerebant, unum è Trinitate paſſum, ut humanitatem ab eodem ſecluderent, ſed unum è Trinitate incarnatum, eundem poſtea paſſum prædicabant. Sanctus Proclus apud Maxentium citato loco, ait: *Si autem quod incarnatum eſt, cruxifixum eſt, Pater autem & Spiritus non eſt crucifixus, unus ergo de Trinitate eſt crucifixus*. In Symbolo Nicæno dicitur unigenitus Filius Dei de cœlis deſcendiſſe: *Et incarnatus eſt, & homo factus, paſſus eſt*. At Auguſtinus laudato ſuperiùs capite lib. 1. contra Maximinum ait: *Unigenitum verò Filium Dei crucifixum & ſepultum, omnes etiam in Symbolo confitemur*; ubi vocem *incarnatum* omittit, quam tamen omnes licèt tacitam, ſubintelligimus. Theodorus Mopſueſtenus ac Neſtorius duas in Chriſto perſonas adſtruentes, dicebant eum qui paſſus eſt, fuiſſe alterum à Filio Dei, qui non eſt paſſus. Hæc Theodori verba ex ejuſdem libro ad Catechumenos recitantur in Collat. 5. Synodi V. & in Conſtituto Vigilii Papæ, utrobique numero XXXVIII. *Quòd Deitas ſeparata quidem erat ab eo, qui paſſus eſt*; nempè inquit Pontifex, *quia divina natura ſeparata, ipſe per ſe, vel ut purus homo pro omnium utilitate guſtaverit mortem*; quam hæreticam ſententiam ibidem condemnat. Ferrandus cap. 10. tradit Theodori errorem illo enuntiato de uno ex Trinitate paſſo confutari: *Nihil quippe aliud ſententia hæc inſinuare cognoſcitur, niſi ipſum paſſum eſſe in carne, qui de Patre Deo natus eſt, id eſt, Chriſtum, ne putetur homò purus toleraſſe paſſionis injurias. Hoc ergo dicit, qui unum de Trinitate paſſum dicit: Non eſt quarta perſona, qui paſſus eſt, ſed ad numerum pertinet Trinitatis &c.*

Idem toto cap. 17. probat B. Virginem eſſe verè ac propriè Dei genitricem, quod erat alterum capitulum priori ac principali de

Digitized by Google

de Chriſto uno ex Trinitate conſentaneum ac conſequens, quod utrunque adversùs Neſtorianos Catholici propugnabant. Nulla chronologica nota in laudata hactenus epiſtola apparet, ex qua annus, quo ſcripta fuerit, innoteſcat. Arbitror tamen exaratam fuiſſe priuſquam anno 535. Joannes II. Apoſtolico decreto diuturnioribus illis controverſiis finem impoſuit. Nam neque de propoſitionibus à ſummo Pontifice in fidei dogmata adſcriptis, Anatolius Romanę Eccleſię Diaconus veluti de rebus dubiis cum Ferrando conſultaſſet; neque hic reſcribens Pontificiam ſanctionem, quæ nullum deinceps dubitationi locum dabat, ſilentio prætermiſiſſet.

CAPUT X.

Imperator Juſtinianus theſim de uno ex Trinitate per Legatos Joanni II. Pontifici approbandam proponit. Acœmetarum Legati contradicunt. Imperator theſim laudatam edicto aſſerendam inculcat. Joannes Pontifex edictum ac famoſam propoſitionem Synodali ſententia confirmat. Acœmetarum Legatos communione Eccleſiaſtica privat. Juſtinianus theſim de uno ex Trinitate Codici juris inſerit. De epiſtolis Joannis Papæ, & Epiphanii Patriarchę ibidem inſertis, quędam ſubnotantur. Sanctus Agapetus Papa eandem propoſitionem confirmat. Varii errores in editis Agapeti, ac Juſtiniani ſubſignationibus epiſtolarum ex inſigni Codice Vaticano emendati. Zelus Juſtiniani in laudata propoſitione defendenda. Eam approbat Vigilius Papa in Conſtituto. Synodus V. Monachorum Scytharum capitula in fidei canones refert.

JUſtinianus anno 527. Kalendis Aprilis à Juſtino Auguſto collega imperii creatus, quarto poſtea menſe, ipſis Kalendis Auguſti ſeniori Imperatore demortuo, Romanum imperium ſolus deinceps adminiſtravit. Jam controverſia de uno ex Trinitate deferbuerat, ac quæ olim Monachorum Scytharum ſententia fuerat, omnium ferè animos occupaverat, paucis quibuſdam eiſdem refragantibus, quos inter præcipui habebantur Monachi A-

Digitized by Google

cœmetæ. Juſtinianus, qui tot ad Hormiſdam pro famoſa propoſitione toties mihi memorata, epiſtolas nequicquam ſcripſerat, omni conatu ejuſdem definitionem apud Apoſtolicam Sedem promoturus, inſignem ob eam rem legationem ad Joannem II. cognomento Mercurium deſtinavit. Legati fuerunt Hypatius Epheſinæ Eccleſiæ Metropolita, & Demetrius Epiſcopus Cæſareæ, quos cum literis Romam ad Pontificem miſit. Initium epiſtolæ eſt: *Reddentes honorem &c.* Totus in ea epiſtola laudatæ theſi inculcandæ incumbit: *Recuſantes*, inquit, *Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unigenitũ filium Dei & Dominum noſtrum fateri unum eſſe ſanctę & conſubſtantialis Trinitatis, videntur Neſtorii malam ſequi doctrinam, ſecundùm gratiam dicentis unum Filium Dei, & alium dicentis Dei Verbum, & alium Chriſtum.* Addit, *omnes Sacerdotes ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicę Eccleſię, & reverendiſſimos Archimandritas* &c. uno conſenſu confiteri Verbum ex B. Virgine *natum, & hominem factum, & crucifixum, unum eſſe ſanctę & conſubſtantialis Trinitatis* &c. cujus duas in una hypoſtaſi naturas profitetur; *Ideo*, inquit, *& ſanctam & glorioſam Virginem Mariam propriè & verè Dei matrem eſſe dicimus.* Deniq; ait ſe quatuor Oecumenicas Synodos venerari; rogatque, ut propoſita capitula defendentes in communione habeat, ab eadem verò iiſdem adverſantes, removeat. In vetuſto Codice Vaticano num. 4961. pag. 46. epiſtola dicitur: *Data VIII. Iduum Juniarum, Conſtantinopoli, Juſtiniano perpetuo Auguſto III. Conſule*, id eſt, anno 533. Extat ejuſdem ferè exempli epiſtola Juſtiniani ad Epiphanium Patriarcham, in qua utraque propoſitio iiſdem periodis circumtexta legitur; ac laudatis tribus Synodis generalibus, hæc ſcribuntur: *Calchedonenſe verò ſanctum Concilium magni Procli ad Armenios ſcriptam epiſtolam, quòd oporteat confiteri D. N. Ieſum Chriſtum filium Dei & Deum noſtrum unum ſanctæ Trinitatis, per propriam relationem ſuſcepit, & confirmavit.* Signatur *data VII. Kal. Aprilis Juſtiniano Auguſto III. Conſule.* Cum verò in hac ad Epiphanium epiſtola appelletur altera priùs miſſa ad Joannem Pontificem, *ad quem*, inquit, *ſimilia perſcripſimus*, utri error in nota chronologica ſubſit, aliis diſquirendum dimitto.

Acœmetæ Monachi decretæ Legationis certiores facti, duos è ſyn-

é ſyncellitis Cyrum ac Eulogium Romam ſtatim legaverunt, ut apud Apoſtolicam Sedem Legatorum Juſtiniani operam intervertérent, nevè permitterent theſim illam approbari, quam Hormiſdas tot dudum literis rogatus, Apoſtolica auctoritate conſecrare conſtantiſſimè recuſaverat. Auctor Chronici Alexandrini narrat Juſtinianum die 20. Novembris Indictione XII. quæ inierat Kal. Septembris anno 533. edictum de fide publicaſſe, quod *Romam*, inquit, *miſit*, *& Hieroſolyma*, *& Antiochiam*, *&c.* quod ibidem etiam recitat. In eo autem Neſtorii & Eutychetis hæreſes condemnantur, atque ex Henotico Zenonis hæc exſcripta leguntur: *Trinitas enim manſit Trinitas, etiam incarnato uno ex Trinitate, Deo Verbo*. Item damnantur, *qui negant propriè & ſecundùm veritatem ſanctam & glorioſam Mariam eſſe Deiparam, hoc eſt, Dei matrem*: & qui non confitentur *Jeſum Chriſtum filium Dei & Deum noſtrum incarnatum, & hominem factum, & crucifixum, unum eſſe ex conſubſtantiali Trinitate*. Hoc edictum initio lib. 1. Cod. tit. de ſumma Trinit. edit. Contii, ſignatur: *Datum Idibus Martii C-P. Juſtiniano perpetuo Aug. III. Coſ.* Anno 533. Num hæc ſubſignatio ficta? an in octavum menſem dilata edicti publicatio? De hoc edicto idem poſtea Juſtinianus ad Agapetum Papam ſcripſit: *Ante tempus in hac regia urbe noſtra quorundam de cauſa fidei extitit morboſa contentio: quam nos congruè reſpuentes, interpoſito edicto repreſſimus*. Cum Legati Juſtiniani Romam adveniſſent, literas Imperatoris Joanni Papæ tradiderunt; quem etiam poſtea publicati à Principe edicti certiorem facientes, ejuſdem confirmationem impetrarunt, ut ex epiſtola Pontificis ad eundem Juſtinianum perſpicuè intelligimus. Etenim idem ſcribit, ſe honorificè excepiſſe Demetrium ac Hypatium legatos imperiales apices deferentes: *Quorum etiam*, inquit, *relatione comperimus, quòd fidelibus populis propoſuiſtis edictum amore fidei pro ſubmovenda hæreticorum contentione, ſecundùm Apoſtolicam doctrinam fratrum & Coepiſcoporum noſtrorum interveniente conſenſu: quod quia Apoſtolicæ doctrinæ convenit, noſtra auctoritate confirmamus*. Deinde laudans Juſtinianum, qui Neſtorii ac Eutychetis, & omnium hæreticorum impietatem damnaret, ac veram fidem à Romanis Præſulibus hactenus prædicatam, ac cuſtoditam amplexaretur, Cyrum ac collegas

Digitized by Google

gas Acœmetas Monachos contrarias opiniones aſſerentes *minimè in noſtra*, inquit, *communione recepimus & ab omni Eccleſia Catholica eſſe juſſimus alienos: niſi errore damnato, doctrinam noſtram quantocius ſequi habita regulari profeſſione, ſignaverint*. Data dicitur epiſtola VIII. Kal. Aprilis, Juſtiniano IV. & Paulino Coſſ. nempe anno 534. Alteram quoque epiſtolam Pontifex miſit ad Senatores, quorum aliqui, uti Opilio, Caſſiodorus vulgò Senator, & Clementinus conſulatu ordinario functi fuerant. Initio verò literarum ait: *Poſtquam epiſtolæ vel dogmatis tenorem cuncta Eccleſia, hoc eſt, Sacerdotum Senatus, & populi probavit aſſenſus*. Ex quo rectè ſcribunt, bina ibidem dogmata confirmata, in coacta priùs à Joanne Synodo comprobata fuiſſe; quod teſtatur etiam Juſtinianus in epiſtola ad Agapetum, ut proximè oſtendo. Deinde ſignificat Senatoribus, tres haſce ſibi quæſtiones definiendas fuiſſe à Juſtiniano propoſitas: *Utrum unus ex Trinitate Chriſtus & Deus noſter dici poſſit, hoc eſt, una de tribus Perſonis ſanctæ Trinitatis ſancta perſona. An Deus Chriſtus carne pertulerit, impaſſibili Deitate. An propriè & veraciter mater Domini Dei noſtri Maria ſemper virgo debeat appellari*. Tum Pontifex brevi ac dilucida aſſertione tres illas quæſtiones tot annis inter Catholicos, ac diverſo cum hæreticis ſenſu, controverſas, abs ſe in Synodo deciſas ſignificat, definiendo: *Unum ex ſancta Trinitate Chriſtum eſſe*; Præterea: *Deum carne paſſum*; Denique B. Virginem *propriè & veraciter Dei genitricem ab hominibus Catholicis rectè confiteri*. Singulas autem definitiones appellatis ex libris S. Auguſtini teſtimoniis confirmat, hocce elogio præmiſſo: *S. Auguſtinus, cujus doctrinam ſecundùm prçceſſorum meorum ſtatuta, Romana ſequitur, & ſervat Eccleſia*. Quòd verò illa prior quæſtio erat aliarum fons & origo, ejuſdem ſolius iterum definitionem inculcans, ait: *Atque igitur Chriſtum Dominum noſtrum UNUM eſſe, ut ſçpè diximus, SANCTÆ TRINITATIS ex duabus naturis cognoſcendum &c.* Monachi Scythæ palam accuſabant tanquam Neſtorianos, qui laudatæ propoſitioni refragabantur; quamvis eam quoque hæreſim falsò iis impingerent, qui Chriſtum unam ſanctæ Trinitatis perſonam fatebantur, nomine *perſonæ* non ſecundùm dignitatem & auctoritatem, ſed ſecundùm unicam duarum naturarum ſubſi-

ſtentiam

Digitized by Google

ſtentiam & hypoſtaſim intellecto. At Joannes Pontifex Scythis quod Acœmetas attinet, cauſam adjudicans, ait: *Acœmetas verò, qui ſe Monachos dicunt, qui Neſtoriani evidenter apparuerunt, Romana etiam eos damnat Eccleſia.* Horum etiam teſtis & quidem oculatus, venit Liberatus Diaconus Carthaginenſis, qui Reparati Archiepiſcopi apud Apoſtolicam ſedem Legatum egit. Is enim cap. 20. Breviarii ſcribit Juſtinianum Hypatium ac Demetrium Epiſcopos Romam Legatos ad Joannem Pontificem miſiſſe, *ut conſulerent Sedem Apoſtolicam contra Legatos Acumicorum Cyrum & Eulogium negantes eſſe confitendum beatam Mariam verè & propriè Dei genitricem, & unum de Trinitate incarnatum & carne paſſum. Sed Papa Joannes, nobis ibi poſitis, hoc confitendum epiſtola ſua firmavit, & Imperatori direxit.* Hæc ille.

Juſtinianus ubi ex acceptis Joannis Pontificis literis, intellexit, utranque propoſitionem in fidei dogmata Apoſtolicæ Sedis judicio tranſcriptam fuiſſe, hoc ipſo anno 534. die 29. Maii Codicem novis legibus ac conſtitutionibus auctum, iterum publicans, eidem ſub titulo *de ſumma Trinitate & fide Catholica*, ſcriptam abs ſe ad Epiphanium Patriarcham epiſtolam publicæ vim legis perpetuò habituram, inſeruit. Hanc Græcè contextam publicavit Contius in editione Codicis memorati; Latinè redditam, recitat Card. Baronius in magnis Annalibus ad annum 533. Nec hac de re finit nos dubitare Facundus Epiſcopus Hermianenſis, qui in Opere de tribus Capitulis ipſimet Imperatori Juſtiniano nuncupato, lib. 1. cap. 2. ſcribit: *Titulus autem, ſub quo continetur, iſte eſt*: De ſumma Trinitate *&c.* Imp. Juſtinianus Auguſtus, Epiphanio ſanctiſſimo ac beatiſſimo Archiepiſcopo regiæ urbis hujus &c. Scire volentes tuam Sanctitatem &c. Eadem verò ſancta Calchedonenſis Synodus, & Magni Procli ad Armenios ſcriptam epiſtolam de eo, quòd oportet dicere, Dominum Jeſum Chriſtum Filium Dei, & Deum noſtrum, unum ſanctæ Trinitatis per ſuam relationem ſuſcepit, & confirmavit &c. *Hæc in confirmationem prædictæ allocutionis ex lege veſtra protuliſſe ſufficiat.* Quidam negant memoratas Juſtiniani literas ad Joannem II. cùm hujus reſcripto eſſe legitimas, cum in antiquis etiam exemplaribus MSS. Codicis Juſtinianei non reperiantur. Horum opinionem doctè re-

fellit

Digitized by Google

fellit Baronius ad Annum 534. Attamen in antiquis Codicibus Palatinis in Bibliothecam Vaticanam tranſlatis, num. 757. 758. 759. 760. 761. 762. leguntur laudatæ literæ Juſtiniani, & Joannis Papæ Imperatoris epiſtolam approbantis. Cum ejuſdem ferè exempli ſit utraque Epiſtola ad Joannem Pontificem, & Epiphanium Patriarcham; Juſtinianus priorem quoque Codici eo forſan conſilio inſerendam decrevit, quòd ſententia de Chriſto uno ex Trinitate, & altera de B. Virgine verè ac propriè Dei genitrice, addita tam expreſſa Apoſtolicæ Sedis approbatione, recipiebant robur invictum. At Græci iniquiori ſemper animo contra Latinos, omiſſa epiſtola ad Romanum Pontificem, alteram ad Epiphanium ſolummodo in Codice retinuerunt. Quò verò famoſa propoſitio omnium aures ſuaviùs æquè ac religioſiùs perſonaret, Juſtinianus eandem hymno abs ſe compoſito, inſeruit: quem *&* *Eccleſiis decantandum* tradidit, uti ſcribit in Chronico Theophanes. Eruditiſſimus Jacobus Goar in notis obſervat, etiamnum ineunte Miſſæ ſacrificio, à Græcis illum rhythmum hiſce periodis expreſſum, cani: *Unigenitus Filius & Verbum Dei &c. homo factus, & Deus noſter cruci affixus, morte mortem conculcans, unus ſanctæ Trinitatis* (Græcè εἷς τῆς ἁγίας Τριάδος) *qui cum Patre & Spiritu Sancto glorificatur nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum.*

Anno proximo 535. menſe Aprili defuncto Joanne Pontifice, Agapetus eidem ſuffectus fuit, quocum egit Theodahatus Rex Gothorum, ut ad Imperatorem, pacis iniquis etiam conditionibus impetrandæ gratia, tranſmitteret. Nam Juſtinianus anno ſuperiori, Vandalis devictis, eorumque rege Gelimere capto, Africam feliciter recuperaverat; eodemque victoriæ impetu Sicilia in poteſtatem redacta, exercitum in Italiam miſſurus dicebatur. Hoc anno die 5. Junii Epiphanius Patriarcha C-P. deceſſit, & Anthimus Epiſcopus Trapezuntis Eutychianæ hæreſeos clancularius ſectator, Theodoræ Auguſtæ opera, Conſtantinopolitanam Sedem occupavit. Interea Agapetus à Romano Senatu exoratus, pro avertendo ab Italia bello, legatione ſuſcepta, Conſtantinopolim die 22. Februarii anno 536. pervenit. Ille verò non modò Anthimum ad colloquium, ſed ne in conſpectum quidem venire permiſit; imò invaſa Sede dejectum, Catholica communione privavit,

vit, Menna eidem ſubſtituto. Extat in Bibliotheca Vaticana numero 4961. codex inſignis, quem Marcellus II. Pontifex Maximus, cum Eugubinam antea Eccleſiam adminiſtraret, à religioſis viris Monaſterii S. Crucis fontis Avellanæ acceptum, Vaticanæ Bibliothecæ donavit. In eo epiſtolæ 243. Pontificum Romanorum à Siricio uſque ad Vigilium, ac quorundam etiam Imperatorum, Præfectorum Urbis, ac Præſidum, unà cum geſtis pleriſque Eccleſiaſticis leguntur, quæ omnia præclariſſima prioris ætatis monumenta in ſuos Annales à Cardinali Baronio relata, precium iiſdem ſi quæ alia, maximum addidere. Ex hoc Codice quædam, quæ ad noſtrum argumentum faciunt, recitabo, ut errores qui tum in Annalibus, tum etiam apud editores Conciliorum extant, emendem. In eo ergo Codice pag.45. à tergo col.1. legitur: *Exemplar libelli Mennæ Presbyteri ac Xenodochi, qui factus eſt Epiſcopus Conſtantinopolitanus ſub die III. Idus Martias, iterùm poſt conſulatum Paulini junioris V. C.* nempè anno 536. quem ob nullum creatum in Occidente Conſulem, à Paulino anni 534. Conſule in Faſtis Latini deſignarunt, ut patet ex auctario Conſulari Canonis Paſchalis Victorii Aquitani. Porrò dies 13. Martii anno 536. fuit Feria quinta; ex quo colligimus Græcos Epiſcopos ſolitos fuiſſe conſecrari aliis etiam extra Dominicam diebus; quod ipſum in Epiphanii etiam ordinatione cap.8. obſervavimus. Mennas ab ipſomet S. Agapeto Papa ordinatus fuit.

In magnis Annalibus & apud editores Conciliorum, Juſtiniani & Agapeti epiſtolæ leguntur cum appoſita nota chronologica erronea, quam uti & alia quædam ex laudato Codice Vaticano correcta produco. Juſtinianus epiſtolam miſit ad Agapetum, cujus initium eſt: *Ante tempus in hac regia Urbe &c.* Narrat ſe edictum videlicèt contra Acœmetarum ac ſectatorum errorem, itemque Neſtorianos ac Eutychianos publicaſſe, cjuſque tenorem epiſtolæ abs ſe per Hypatium ac Demetrium ad Joannem Papam miſſæ, inſeruiſſe: *Quam*, inquit, *pro integritate fidei memoratus prædeceſſor veſter libenti gratulatione ſuſcipiens, ſuo ac totius Eccleſiæ Romanæ firmavit aſſenſu*. Quare in Synodo Joannes Papa tria memorata Capitula de Chriſto uno ex Trinitate: de Deo Verbo in carne paſſo, impaſſibili Deitate: & de Beata Virgine verè & pro-

Digitized by Google

priè Dei genitrice, approbavit. Rogat Agapetum ut epiſtolæ inſertas ſuas ad Joannem literas Apoſtolica iterùm auctoritate confirmet, iiſque recitatis, concludit: *Quamobrem petimus ſanctitatem veſtram, ut memoratam epiſtolam veſtra auctoritate firmetis, & Cyrum, vel ſequaces ejus, à communione habeatis alienos, donec ſtatutis Sanctitatis veſtræ obtemperent &c. Data pridie Iduum Martiarum Conſtantinopoli, poſt conſulatum Beliſarii V.C.* nempè anno 536. Hæc planè nota Conſularis in laudato Codice Vaticano legitur. In magnis Annalibus ad annum 535. & apud Binium tom. 2. Conc. pag. 417. ac Labbeum Tom. IV. Conc. pag. 1790. dicitur: *Data pridie Iduum Martiarum C-P. Flavio Beliſario V.C. Conſule*; id eſt anno 535. quo menſe Agapetus nondum erat Pontifex; nam ejus ordinatio in Januarium exeuntem retrahenda foret, ut Imperator ex Thracia ad eundem ſcribere potuiſſet, cum tamen Agapetus primæ ad ſe à Juſtiniano miſſæ epiſtolæ reſponderit Idibus Octobris A. 535. ut patet ex epiſtola 4. ejuſdem, ſub exordio: *Licèt de Sacerdotii mei primitiis &c.* Hinc perperam in titulo dicitur *epiſtola miſſa ab Imp. Juſtiniano more majorum ad Pontificem Romanum recèns electum cum profeſſione fidei*; ſiquidem jam ante annum Agapetus Romæ ſederat Pontifex, aliaſque ad eundem literas Imperator miſerat.

Idem Juſtinianus tertio à memorata epiſtola die, profeſſionem fidei abs ſe ſignatam, ad Agapetum deſtinavit. In laudato Codice pag. 45. col. 1. grandioribus literis legitur: *Exemplar piiſſimi D. N. Juſtiniani Imperatoris, quem dedit Agapito Conſtantinopoli de Fide*; & incipit: *Prima ſalus rectæ fidei &c.* Labbeus loco cit. pag. 1790. undecim prioribus libelli verſibus recitatis: addit: *&c. ut ſupra poſt epiſtolam Bonifacii II. pag. 1686.* quo tamen loco ait, à callido veteratore eum libellum confictum. In Annalibus Cardinalis Baronii ad annum 535. dicitur ea profeſſio fidei eſſe illa ipſa, quam Hormiſdas per Legatos Conſtantinopolim miſſos, tradidit iis, qui communionem cum Apoſtolica Sede expetebant. Errorem corrigo ex laudato Codice, in quo libellus ibidem recitatus, idem omnino eſt cum relato à Binio pag. 670. & Labbeo pag. 1801. Profeſſio fidei ab Hormiſda imperata, legitur annexa epiſtolæ 51. Hormiſdæ ad Epiſcopos Hiſpaniæ, & antea epiſt. 9.

ad

Digitized by Google

ad Joannem Nicopolitanum. Hæc autem prioribus quidem verſibus ſimilis eſt libello à Juſtiniano oblato, ſed poſtea hoc ipſo eſt brevior, ac tota in anathematizandis hæreticis eorumque fautoribus, conſiſtit; cum tamen in libello Juſtiniani Catholica doctrina contra Neſtorium & Eutychem plenè exponatur. Hic libellus Juſtiniani in Cod. Vaticano ſignatur: *Dat. XVII. Kal. Aprilium P. C.* (id eſt: *poſt conſulatum*) *Beliſarii V. C.* In prioribus editionibus legebatur: *Flavio Beliſario V. C. Conſule*, quem errorem Binius ac Labbeus expunxerunt, apud quos pro *XVIII. Kal.* reponendum eſt *XVII. Kal. Aprilis*, anno vulgaris Epochæ 536.

Agapetus Juſtiniani epiſtolam cum inſertis literis ad Joannem II. Pontificem, reſcripto ad eundem Principem approbavit. Initium epiſtolæ Agapeti eſt: *Gratulamur, venerabilis Imperator &c.* Significat Juſtiniano expoſitionem fidei ab illo per Legatos ad deceſſorem Joannem miſſam, & ab eodem Præſule roboratam, ſe quoque & laudare, & amplecti, addens: *Non quia Laicis auctoritatem prædicationis admittimus, ſed quia ſtudium fidei veſtræ Patrum noſtrorum regulis conveniens confirmamus, atque roboramus.* Et poſtea quoſlibet eidem profeſſioni fidei *præſenti definitione* iterùm confirmatę, repugnantes, *ſanctæ communionis extraneos* declarat. Deinde ait: *Unde & Cyrum ejuſque ſequaces jam ante pro hac inſania ab Eccleſia Catholicæ communione ſuſpenſos, niſi reſipiſcant, nullatenus patimur eos ſacræ communioni reſtitui.* Inſaniam vocat Acœmetarum obſtinatam pervicaciam, qua contra definitionem à Joanne II. emanatam, negabant Chriſtum unum eſſe ex Trinitate. Tum inſerit epiſtolam Imperatoris ad Joannem II. & denique concludit: *Et huic Fidei quiſquis contradicere præſumpſerit, à Catholica communione ſe noverit alienum. Data XV. Kal. Aprilis, Conſtantinopoli, poſt Conſulatum Beliſarii V. C.* Hoc charactere Conſulari in laudato Codice deſignatur annus 536. Apud editores Conciliorum gravi hallucinatione ſcriptum eſt: *Datum XV. Kal. Aprilis, Conſtantinopoli, Flavio Beliſario V. C. Conſule*: non obſervantes Agapetum die 18. Martii anno 535. quo Beliſarius Conſulatum geſſit, neutiquam fuiſſe Conſtantinopoli, qua in Urbe diſertè ſignatur data epiſtola Agapeti. Hic verò ſanctiſſimus Pontifex paulò poſt dum reditum in Italiam pararet, vitam cum pon-

tificatu in eadem regia Urbe reliquit. Menſe ſequenti Mennas novus Patriarcha præſentibus Epiſcopis Italiæ, qui fuerant in comitatu S. Agapeti, Synodum celebravit, in qua Anthimus, Severus ex Antiochena Eccleſia profugus, aliique Acephali damnati ſunt, quos etiam Juſtinianus menſe Auguſto publico edicto proſcripſit, in cujus fine pacem rei publicæ precatur: *quam*, inquit, *magnus Deus & Salvator noſter Jeſus Chriſtus UNUS TRINITATIS, unigenitus Dei Filius prædicat, ac donat.* Ita illam propoſitionem tot antea annis inter Catholicos vehementiſſima animorum contentione ac multiplici opinionum diſſenſione diſputatam, ſemel tandem, & iterùm ab Apoſtolica Sede intra biennium in fidei dogmata ſemet auctore, tranſcriptam, ſuis contra hæreticos edictis inſeruit.

Hinc factum eſt ut non tantùm Catholici, verùm etiam hæretici, Juſtiniani ſivè gratiam ſibi conciliaturi, ſermonem cum eodem *de uno ex Trinitate carne paſſo*, inſtituerent; ſivè adverſarios apud eundem in diſcrimen vocaturi, eoſdem laudatam theſim negare criminarentur. Facundus Epiſcopus Hermianenſis in Africa libros pro tribus Capitulis ipſimet Juſtiniano nuncupatos, odioſum Principi, ac ſibi invidioſum opus, ſcribere aggreſſus, nihil aptius non dicam ad Imperatoris gratiam captandam, ſed ad iram mitigandam, procœmii loco ſe præfari poſſe putavit, quàm initio ducto ab illa propoſitione, pro cujus confirmatione ab Apoſtolica Sede impetranda, idem Imperator tot ad Hormiſdam literas ſcripſerat, dein inſignem ad Joannem II. legationem miſerat, ac deniqne coram præſente S. Agapeto ipſemet egerat. Etenim Facundus cum initio ſtatim libri primi prænotaſſet Neſtorianos atque Eutychianos, contrariis quidem invicem erroribus, ſed pari tamen impietate, myſterium Incarnationis Dominicæ oppugnare, decimo planè verſu ait: *Quid ſalubrius, vel quid evidentius adverſùs utramque hæreſim dici potuit, quàm quod ipſe confeſſus es, unum de Trinitate pro nobis crucifixum?* Quam poſtea Catholicam ſententiam validis argumentis, ac luculentis ſacrarum literarum teſtimoniis confirmat. Cum idem Juſtinianus Conſtantinopoli collationem Catholicos inter & Severianos Epiſcopos indixiſſet, primas illorum partes egit Hypatius Epheſiorum Metropolita, qui,

uti

Digitized by Google

uti prænarravi, à Juſtiniano ad Joannem II. Pontificem Legatus, memoratæ theſis de Chriſto uno ex Trinitate approbationem ab Apoſtolica Sede impetraverat. Cum verò altera die Collationis Epiſcopi Acephali acriùs à Catholicis premerentur, ad inſidias verſi, calumniam apud Principem Catholicis per emiſſarium ſecretò intenderunt, *tanquam non confitentibus Deum paſſum carne, vel unum eum eſſe de Sancta Trinitate*. Accuſata apud Principes innocentia, in lubrico dubioque loco verſatur, ſi per calumniam quiſpiam ejus fortaſsè reus criminis denuntietur, quod odit Princeps quàm maximè. Hinc Juſtinianus ea accuſatione permotus, Epiphanium Patriarcham ac Hypatium ad colloquium admiſſos, percunctatus eſt, annè faterentur, *Deum eſſe, qui carne paſſus eſt, atque unum eum eſſe ex Trinitate?* Tum illi utrumque ſe credere profeſſi, illatam ſibi ab hæreticis calumniam contuderunt. Hæc Collatio recitatur ab editoribus Conciliorum ſub Pontificatu Joannis II. quam quidem conſtat ſuperſtite Epiphanio Patriarcha peractam fuiſſe. Hic autem obiit die 5. Junii, anno 535.

Verùm nec repetita famoſæ theſis per Apoſtolicam Sedem comprobatio, nec talis tantuſve Juſtiniani Imperatoris in eadem publicis edictis inculcanda, conatus Monachos Acœmetas ad eandem admittendam adduxerunt. Liberatus Diaconus, qui apud demortuum Agapetum Africanæ Eccleſiæ Legatum egit, in Breviario quod poſt mortem Vigilii Papæ, nempè poſt annum 553. deſcripſit, cap. 20. cum narraſſet propoſitiones de uno ex Trinitate carne paſſo, ac B. Virgine verè & propriè Dei genitrice, à Joanne Papa approbatas fuiſſe, ait: *A cujus communione diſcedentes Romæ quidam Monachi, Acœmicorum Legatos ſecuti ſunt, & uſque nunc hanc de Chriſto confeſſionem non recipiunt*. Ita ingens controverſia de uno ex Trinitate, quæ ex Monaſteriis Scythiæ primùm erupit, poſt diuturniores contentiones, Pontificiis conſtitutionibus, ac Imperatoriis edictis profligata, in Acœmetarum cellulas tandem redacta, niſi apud ſchiſmaticos aut hæreticos poſtea locum invenit. Etenim Neſtoriani duas in Chriſto perſonas adſtruentes, Chriſtum unum de Trinitate fateri recuſabant; ac proinde Acœmetas & Neſtorianos eſſe, & haberi juſſit Joannes Pontifex in epiſt. 3. ad Senatores. Nonnulli etiam Catholici quamvis

vis definitæ theſis ſenſum defenderent, iis tamen verbis vano planè ſcrupulo, uti recuſabant. Facundus Hermianenſis lib. 1. cap. 3. ait: *Sanè tacendum non arbitror, quòd ſint etiam Catholici, qui ſicut credimus &c. ſuperfluè contra de verbo contendunt: quia videtur eis, quod dici non debeat* unum de Trinitate pro nobis crucifixum, *ſed potiùs unam de Trinitate perſonam*. Victor Tunnonenſis Facundi amicus, ac pœnarum ſocius, in Chronico ait: *Poſt conſulatum Baſilii V. C. anno X. Libri duodecim Facundi Hermianenſis Eccleſiæ Epiſcopi refulſere*. Eſt apud Victorem annus vulgaris Epochæ 550. quo nonnulli Catholici verbo tenus memoratam theſim averſabantur.

Poſt Agapetum, Silverius ſummus Pontifex Theodahati Gothorum regis juſſione ac minis initio creatus, Cleri poſtea conſenſu approbatus, anno altero pontificatus Theodorę Auguſtę ira in exilium miſſus, Vigilium excepit. Cum poſt paucos annos Juſtinianus Acephalorum inſidiis circumventus, edictum contra tria Capitula promulgaſſet, maxima ſi quæ unquam aliàs diſſidia toto Chriſtiano Orbe eruperunt, cum Epiſcopi Occidentalis Eccleſiæ publicatam contra tria Capitula ſententiam ſubſcribere recuſarent: Hinc Imperator cum Vigilio Pontifice egit, ut Oecumenica Synodus in regia Urbe coacta, obortam inter Catholicos controverſiam dirimeret. Vigilius diu reluctatus, Imperatoris tandem ſententiæ obſequens, Conſtantinopolim tardiori navigatione conſultò uſus, tranſmiſit. At Synodus niſi anno poſtea à Vigilii adventu ſexto celebrata eſt, nempè anno Chriſtianæ Epochę 553. quo die 4. Maii, Dominica, prima Collatio habita fuit. Interim Vigilius, qui Synodo intereſſe recuſabat, die 14. ejuſdem menſis celebre Conſtitutum publicans, ſuam in eodem ſententiam circa tria Capitula declaravit: quod ipſum Conſtitutum Juſtiniano Auguſto inſcripſit. In eo autem laudata relatione Synodi Calchedonenſis ad Marcianum Principem, ait: *Quam vos quoque veſtris legibus, dum Orthodoxa profeſſione* unum de Sancta Trinitate *Chriſtum Deum ac Dominum noſtrum confitendum adſtruitis, ad teſtimonium laudabiliter adduxiſtis*. Catholicam profeſſionem vocat aſſertionem de uno ex Trinitate; ac ibi deſignat epiſtolam Juſtiniani ad Epiphanium ejuſdem Codici *tit. de ſumma Trinitate*

inſer-

Digitized by Google

inſertam, ut ſuperiùs adnotatum eſt, cum ibidem ea relatio cum encomio S. Procli appelletur. ...

In hac Synodo controverſia de tribus Capitulis prolixiùs diſcuſſa fuit; quò tamen Neſtoriana atque Eutychiana paradoxa ac errores multorum adhuc mentibus infixi, evellerentur, poſt octavam Collationem, Patres canones edidere, in quibus non ſemel illa etiam ſententia de Chriſto uno ex Trinitate tanquam Catholicæ fidei dogma cunctis credenda proponitur. Nam canone IV. damnantur Theodorus ac Neſtorius duas in Chriſto perſonas aſſerentes: & ſi quis non confiteatur *unionem Dei Verbi ad carnem animatam anima rationali & intellectuali, ſecundùm compoſitionem ſivè ſecundùm ſubſiſtentiam factam eſſe, ſicut ſancti Patres docuerunt, & ideo unam ejus ſubſtantiam compoſitam, qui eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus* UNUS DE SANCTA TRINITATE, *talis anathema ſit*. In quo canone bina Monachorum Scytharum Capitula Synodali ſententia confirmata ſunt, videlicèt de Chriſto uno ex Trinitate, nec non de Chriſto compoſito: de quo altero ibidem legitur: *Sancta Dei Eccleſia utriuſque*, Neſtorii atque Eutychetis, *perfidiæ impietatem rejiciens unitionem Dei Verbi ad carnem ſecundùm compoſitionem confitetur, quòd eſt ſecundùm ſubſiſtentiam. Unitio enim per compoſitionem in myſterio Chriſti non ſolùm inconfuſè ea, quæ convenerunt, conſervat, ſed nec diviſionem ſuſcipit*. Rurſus in canone V. *Nec enim adjectionem perſonæ ſuſcepit ſancta Trinitas & incarnato uno de ſancta Trinitate Deo Verbo*. Quæ verba in Henotico Zenonis, & in laudato ſuperiùs Juſtiniani edicto continentur. In canone VI. damnantur negantes B. Virginem verè & propriè Dei genitricem fuiſſe; quod tertium erat Monachorum Scytharum capitulum: in quo tamen defendendo nullam Romæ difficultatem paſſi ſunt. Denique canon X. ſpeciatim conditus fuit, ad declarandam de fide S. Procli ſententiam, ab iiſdem Monachis rectè quidem propoſitam, ſed non æquè benè promotam. Canon in hæc verba conceptus eſt: *Si quis non confitetur Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui crucifixus eſt carne, Deum eſſe verum, & Dominum gloriæ, & unum de ſancta Trinitate, talis anathema ſit*. Hunc canonem iiſdem omnino verbis, uti etiam alios inſeruit Juſtinianus famoſo contra tria Capitula edicto; &

ante

Digitized by Google

ante canones pluriès eandem propoſitionem repetit, ac Chriſtum Dominum ſecundùm ſubſiſtentiam compoſitum comprobat: *Et eſt etiam*, inquit, *poſt Incarnationem unus de ſancta Trinitate, unigenitus filius Dei D. N. Jeſus Chriſtus, compoſitus ex utraque natura. Compoſitum autem Chriſtum confitemur, Sanctorum Patrum doctrinam ſequentes*. Et poſt decem verſus: *Idem ipſe D. N. Ieſus Chriſtus unus de Sancta Trinitate, conglorificandus Patri & Spiritui Sancto. Nec enim quartæ perſonæ adiectionem ſuſcepit ſancta Trinitas, & incarnato uno de Sancta Trinitate Deo Verbo*. Juſtinianus hæc edicta doctiſſimorum Antiſtitum conſilio atque opera procudebat, quibuſcum *diu noctuque poſthabitis omnibus aliis curis, in divinorum dogmatum inveſtigatione verſabatur*, uti teſtatur Euſtathius Diaconus C-P. in vita Sancti Eutychii apud Surium die 6. Aprilis. Hinc S. Agatho Papa in epiſtola ad Imperatores, quæ recitatur Act. IV. Synodi VI. laudans Juſtinianum, ait: *Et utique ab omnibus gentibus ejus religioſa memoria veneratione digna cenſetur; cujus fidei rectitudo per auguſtiſſima ejus edicta in toto Orbe diffuſa laudatur*. Ita celebris propoſitio tot annorum ſpatio ſub lite inter Catholicos dimiſſa, à tribus Romanis Pontificibus, & à Synodo V. adprobata, eademque iteratis edictis à Juſtiniano Imperatore populis inculcata, inter fidei dogmata deinceps recepta fuit, ſolis Neſtorianis contra eandem nequicquam muginantibus. In Synodo Lateranenſi proximo ſæculo à S. Martino Papa & Martyre contra Monothelitas celebrata, canone II. legitur: *Si quis ſecundùm Sanctos Patres non confitetur propriè & ſecundùm veritatem ipſum unum ſanctæ & conſubſtantialis & venerandæ Trinitatis Deum Verbum è cælo deſcendiſſe, & incarnatum ex Spiritu Sancto & Maria ſemper Virgine, & hominem factum, crucifixum carne &c. condemnatus ſit*. Hactenùs de celebri quondam Controverſia.

DIS-

Digitized by Google

DISSERTATIO II.

APOLOGIA MONACHORUM SCYTHIÆ

Ab Anonymi ſcrupulis vindicatur.

SATIS ſuperiori diſſertatione demonſtratum arbitror, unde controverſia de uno ex Trinitate primùm emerſerit, quantiſve inſignium Virorum diſputationibus diſcuſſa fuerit, priuſquam ab Apoſtolica Sede in fidei canones referretur. Sequitur, ut à vetuſtioris ætatis contentionibus ad excitatas ejuſdem effati occaſione, noſtro tempore accuſationes ſtylum convertam. Nam Heterodoxi variatæ ea in cauſa ſententiæ Apoſtolicam Sedem per calumniam inſimulant. Præterea neſcio quis Anonymus in quorundam ſcrupulorum pagellis Henricum Noris ob Monachos Scythas ab Eutychianæ hæreſeos nota vindicatos, Romani Pontificis in rebus fidei definiendis, infallibilitati obnoxium facere pertentavit, quod ipſum alter vano licèt conatu, fuerat ante molitus. Quamvis autem ex deſcripta proximè ejuſdem controverſiæ hiſtoria, univerſa accuſatio non tantùm infirmata, verùm etiam exarmata prorſus, ac contrita appareat, induxi animum Sedis Apoſtolicæ ea in cauſa infallibilitatem nec à Romanis Pontificibus læſam, nec eandem à Noriſio vel minima quapiam ratione perſtrictam oſtendere. Et primum quidem jam ſatis ſuperque in præmiſſa totius controverſiæ narratione ita explanatum eſt, ut nullis planè ſalebris aſperari poſſe videatur. Hinc prius illud breviori quidem ſed ſolidiori opera exequar; dein præſtitam à Noriſio iiſdem Monachis Scythis advocationem, ab objectis à quopiam Anonymo ſcrupulis vindicabo.

Digitized by Google

CAPUT I.

Felicis III. ac Hormiſdæ de theſi : Unus è Trinitate paſſus eſt, *ſententiæ referuntur. Eccleſia aliquas propoſitiones, imò & verba æquivoca in diverſo ſenſu modò approbavit : modò rejecit. Propoſitio :* Una natura Dei Verbi incarnata, *in ſenſu Eutychianorum damnata : in ſenſu S. Cyrilli approbata. Synodus V. ac Juſtinianus in edicto contra tria Capitula, duplicem illum ſenſum diſertè diſtinguunt. Nulla inter Hormiſdam, & Joannem II. contradictio circa theſim :* Unus è Trinitate paſſus eſt. *Eccleſia Capitula Theodori Mopſueſtienſis in ſenſu ab auctore intento damnavit. Profeſſio fidei Vitalis Apollinariſtæ ob diverſos ſenſus priùs probata, dein damnata à S. Damaſo Papa. Cyrillus in ſenſu Catholico illam accipiens, Vitalem inter Catholicos Epiſcopos haud rectè recenſuit. Pelagiani propoſitionum æquivocarum callidiſſimi inventores. Varii errores Auctoris Prodromi Velitaris circa propoſitionem :* Unus è Trinitate &c. *à Monachis Scythis defenſam, refelluntur.*

CÆtera inter argumenta, quibus Heterodoxi Apoſtolicæ Romanæ Sedis infallibile in controverſiis fidei definiendis judicium oppugnant, validiſſimum illud arbitrantur, quod geſta in celebri quæſtione, *de uno ex Trinitate carne paſſo*, ſuppeditare videntur. Cum enim Hormiſdas Monachos Scythas eam propoſitionem defendentes, tanquam procacis verborum novitatis aſſertores acerrimis literis perſtrinxiſſet : & ex adverſo Joannes II. eam theſim & à Sanctis Patribus uſurpatam, & Catholicæ fidei conformem poſtea declaraverit, haud mediocri ſolertia, & non vulgari ſtudio ac artificio opus eſſe putant, ad oſtendendum, uti loquitur Forbeſius lib. 3. Inſtruct. Hiſtorico-Theologicarum cap. 16. *non pugnare inter ſe adverſis frontibus iſta duorum Pontificum cathedralia reſponſa*. Verùm hæc per calumniam malitiamque objici, ex præmiſſa totius cauſæ deſcriptione, intelligimus. In primis epiſtola Hormiſdæ, in qua vim faciunt quàm maximam, eſt privatum Pontificis reſcriptum, non ut illi dicunt, *cathedrale reſponſum*, hoc enim à Pontifice prævia privati conſilii conſultatione depromitur. At Hormiſdas nunquam eam controverſiam in exa-

examen vocavit, quòd ſuorum priùs Legatorum adventum expectabat. In ea verò epiſtola nec verbum quidem de illa propoſitione facit, ſed Monachorum in ſemel ſuſcepta ſententia defendenda, impetum, ferociam, malaſque artes percellit. Maxentius palàm affirmat notum omnibus eſſe, *quòd Monachis reſponſum quærentibus Romanus Epiſcopus dare omnino diſtulerit*, ut Diſſert. 1. cap. 8. adnotavi. Et ſanè cum poſtea Anatolius Romanæ Eccleſiæ Diaconus ea de propoſitione Ferrandum per literas conſuluerit, palàm fit, nihil de eadem Hormiſdam antea definiviſſe. Idem Ferrandus Diaconus nihil ante Joannem II. à Romana Eccleſia ea in cauſa definitum fuiſſe teſtatur in literis ad Severum Scholaſticum; quod ipſum ex tot laudatis Juſtiniani epiſtolis confirmatur. Hormiſdas vocum novitatem exprobavit, quòd inſueta eſſet apud Latinos ea loquendi formula, ut prolixè præmonſtratum eſt.

His tamen obſtare videtur, quòd Hormiſdas epiſt. 79. ad Imperatorem Juſtinum argumentum producit, quo probat ex illa theſi: *Chriſtus eſt unus è Trinitate*, ſivè: *Unus de Trinitate paſſus eſt*, inferri tres Deos, aut naturam divinam in ſeipſa eſſe paſſibilem, uti in proxima diſſertatione hiſtorica cap. 8. obſervabam. Imò S. Felix III. epiſt. 3. Petrum Fullonem increpans, ait: *At verò tu in Eccleſia auſus es dicere, quòd* unus increatæ atque individuæ Trinitatis paſſionem ſubiit: *ac per hoc conſubſtantialem quoque ſolvere niteris, ac Deum ſubjicere numero*. Et rurſus: *Neque Deorum pluralitatem confirmare pergas dicens, unum Sanctæ Trinitatis mortuum eſſe*. Ex his damnata videtur laudata propoſitio: *Unus è Trinitate paſſus eſt*.

Henricus Noris in Vindiciis Auguſtinianis cap. 3. §. 2. propoſitæ difficultati hiſce planè verbis reſpondet: *Rurſus ſciendum eſt, aliquas propoſitiones æquivocas modò ab Eccleſia rejici, modò approbari. Hoc oſtendimus lib. 2. Hiſt. Pelagianæ cap. 20. de illa propoſitione*: Unus è Trinitate paſſus eſt, *quam Hormiſdas rejecit; at Joannes II. Vigilius, ac Synodus V. uti Catholicam definiverunt. Etenim in ſenſu Eutychianorum damnata fuit, quaſi Verbum in natura divina paſſum diceretur*. Quæ de eodem argumento differens prædocuerat Chriſtianus Lupus inſignis Doctor Lovanienſis in notis ad Canonem X. Synodi V. pag. 697. & antea Cardinalis Baronius ad Annum 533. ſcripſerat, nunquam eam ſententiam

Digitized by Google

ab Hormiſda fuiſſe rejectam tanquam hæreticam, ſed proſcriptam ut novam atque ſuſpectam, ne ſub ea Eutychianorum fraudes occultarentur. Cæterùm Bruno Neuſſer in Prodromo Velitari par. 1. cap. 3. Noriſii ſententiam iratiori ſtylo configens, ac paſſim rhetoricatus, clamat: *Error eſt, iſque capitalis, & hæreſis perniciosiſſima quæ vivam fidei regulam evertit*. Imò, ò bone, Eccleſia non modò propoſitiones æquivocas, verùm etiam verba pariter æquivoca juxta varios ſenſus accepta, nunc probavit: nunc improbavit. Egregiè S. Hilarius lib. 2. de Trinitate ait: *De intelligentia enim hæreſis, non de ſcriptura eſt; & ſenſus, non ſermo fit crimen*. Quod exemplo comprobans: *Malè*, inquit, *intelligitur* Homouſion. *Quid ad me benè intelligentem? Malè* Homouſion *Samoſatenus confeſſus eſt; ſed nunquid meliùs Ariani negaverunt? Octoginta Epiſcopi olim reſpuerunt: ſed trecenti & octodecim nuper receperunt*. Illi enim in Synodo Antiochena vocem *Homouſion* in ſenſu Pauli Samoſateni rejecerunt, quam in ſenſu Catholico Nicæna Synodus conſecravit. Latina Eccleſia vocem *hypoſtaſis* diutiùs averſata eſt, quam Græci Patres tanquam Catholici dogmatis contra Sabellium expreſſivam invexerant. Nomen *Chriſtiparæ* ante Neſtorii hæreſim nulla latentis erroris labe ſuſpectum erat, quod tamen in ſenſu hæretico Synodus V. canone VI. proſcripſit, *tanquam ſi Chriſtus Deus non eſſet*, ut ibidem exponitur.

Plurimæ autem produci poſſent propoſitiones æquivocæ, quæ juxta unum ſenſum damnatæ ſunt, juxta alterum verò ab Eccleſia approbatæ. Paucas eaſque inſigniores laudabo. Celebris fuit Cyrilli propoſitio à S. Athanaſio ante tradita: *Una natura Dei Verbi incarnata*. Hanc S. Cyrillus laudat in epiſtolis ad Eulogium, ac Succeſſum Diocæſarienſem in Iſauria Epiſcopum, in libro ad Reginas, & alibi. Eutychiani præcipuum hæreſeos fundamentum in memorato S. Cyrilli aſſerto collocarunt, ad quod à Catholicis oppugnati, velut ad arcem & propugnaculum confugiebant. Dioſcorus in Act. I. Synodi Calchedonenſis, Eutychetis errorem ſuſtinens dixit: *Ego autem teſtimonia habeo Sanctorum Patrum Athanaſii, Gregorii, & Cyrilli in multis locis, quia non oportet dicere poſt adunationem duas naturas, ſed unam naturam Dei Verbi incarnatam*. Felix III. Pontifex in epiſt. 3. errores Petri Fullonis refellens,

lens, ait: *Unam naturam Verbi Dei incarnatam, corpuſque Domini ſine anima & mente, Apollinaris hęreſim roborat*. Hinc Orientales Epiſcopi Cyrillo Apollinaris hæreſeos notam inurebant, hæc eodem ad Succeſſum ſcribente: *Quia verò omnes Orientales putant nos Orthodoxos Apollinarii opiniones ſequi &c.* Cæterùm Cyrillus in laudata ad Succeſſum epiſtola congruum ejus propoſitionis ſenſum exponens, ait: *Si enim dicentes* unam naturam Verbi *tacuiſſemus, non adjicientes*: *Incarnatam, &c.* ubi unius in Chriſto naturæ ſe aſſertorem videri potuiſſe fatetur, niſi addendo *incarnatam*, alteram ſe pariter naturam Verbi Dei naturæ hypoſtaticè conjunctam aſſerere demonſtraſſet. Verbi enim natura erat ab æterno: ſed non erat ab æterno incarnata, ſed quo tantùm tempore humana natura in unitatem ſuppoſiti à Verbo ſuſcepta fuit; ut palàm ea propoſitio duas in Chriſto naturas exprimat, & non unicam, uti Eutychiani peſſimè interpretabantur. Hanc Cyrilli expoſitionem laudans Joannes Patriarcha Antiochenus in epiſtola ad Theodoretum, quę num. 86. tom. 1. Variar. Epiſt. à V. C. Lupo editarum, legitur, ait: *Expulſus eſt enim clarè ab epiſtola ille adulterinus ſenſus unius naturę, imò potius languor; & confeſſa quidem eſt differentiam naturarum*. Itaque ea propoſitio in ſenſu Dioſcori & Eutychianorum eſt hæretica: at juxta S. Cyrilli interpretationem, eſt Catholica. Utrunque ſenſum diſertè diſtinguit Synodus V. can. VIII. *Si quis &c. unam naturam Dei Verbi incarnatam dicens, non ſic ea excipit, ſicut Patres docuerunt, quòd ex divina natura & humana, unitione ſecundùm ſubſiſtentiam facta, unus Chriſtus effectus eſt, ſed ex talibus vocibus unam naturam, ſive ſubſtantiam Deitatis & carnis Chriſti introducere conatur talis, anathema ſit*. Eandem theſim juxta duplicem intelligentiam ad omnem æquivocationem tollendam, Canon conſiderat. Illam S. Flavianus inſeruit profeſſioni fidei ad Imperatorem Theodoſium tranſmiſſæ, & legitur cap. 5. in præmiſſis Synodo Calchedonenſi, & hæc ipſa Synodus Act. I. eandem profeſſionem ſibi lectam, approbavit. Eutychiani tamen ab Orthodoxis convicti, eò tandem devenere, ut affirmarent, ex Deo Verbo & natura humana unitis, tertiam naturam reſultaſſe, uti fit in homine, qui reapſe eſt una natura completa ex duabus partialibus naturis, anima nempè & corpore compoſita.

Digitized by Google

poſita. Juxta hunc hæreticum ſenſum Eutychiani famoſam illam S. Cyrilli propoſitionem, veluti ſectæ teſſeram, jactabant, quos validè confutat S. Anaſtaſius Sinaita in libro, cui titulus, *Viæ Dux* cap. 23. quod inſcribitur: *Contra Severianos, alia explicatio & ſolutio dicti illius: Unam divini Verbi naturam eſſe incarnatam.* Hoc Cyrilli effatum ſuo contra tria Capitula edicto Juſtinianus inſeruit: *Et hoc*, inquiens, *quod dictum eſt ab ipſo*: Unam naturam Dei Verbi incarnatam *ſuſcipientes &c.* ubi ſenſum etiam hæreticum diſertè ex eodem Cyrillo explodit. Eandem theſim S. Martinus Papa & Martyr approbavit in Synodo Lateranenſi canone V. Ex his patet unam eandemque propoſitionem iiſdem omnino vocibus expreſſam, in uno ſenſu ab Eccleſia damnari; in alio verò diverſo reprobari. Videſis plura apud Petavium lib. 4. de Incarnat. capite 6. & 7. & Thomaſſinum Diſſert. XIX. in Synodos num. 51. ubi ait: *Ambiguà eſt ad utrumlibet, & verſatilis textura mera verborum.*

At inquit Neuſſer num. 6. Eccleſia ubi aliquam propoſitionem probat tanquam Catholicam, vel damnat uti hæreticam, eam ſemper in proprio & nativo verborum ſenſu conſiderat; cum autem obvius ac proprius propoſitionis ſenſus ſit tantùm unicus, nulla unquam propoſitio in uno ſenſu ab Eccleſia damnari potuit: eademque in altero tanquam Catholico definiri. Hic Scriptor univocas propoſitiones cum æquivocis confundit. Eccleſia univocas propoſitiones, quarum unicus tantùm eſt ſenſus, probat, ſi veræ ſint; ſin verò falſæ, condemnat. At ſi propoſitiones ſint æquivocæ, ac duplicem ſenſum patiantur, quorum unus ſit Catholicus, alter hæreticus, Eccleſia eaſdem in ſenſu recto adprobat, & in falſo proſcribit. Facundus Hermianenſis lib. 10. de tribus Capitulis cap. 4. ait: *Nam & multa ſicut ſentimus, eloquimur; & multa non ſicut à nobis proferuntur, ita ſuſcipiuntur ab aliis.* Propoſitio illa Cyrilli ab Apollinario antea enuntiata fuerat, eratque diverſorum ſenſuum capax, quorum alter Apollinarii erat hæreticus: alter Cyrilli Catholicus; quos ſenſus non ipſa verborum textura, ſed proferentium intentio faciebat. Primum veluti quid materiale propoſitionis, alterum veluti formale conſideratur. Hinc Synodus V. utrunque ſenſum diſtinguens, cum probat quem *Pa-*

tres

tres docuerunt; ita ut non ab ipſis tantùm verbis verus ſenſus acceptus fuerit, ſed ab intentione Patrum, in qua nulla fuerat æquivocatio. Præterea propoſitio: *Unus de Trinitate paſſus eſt*, ambigui ſenſus erat ob vocem *unus*. Hæc vox cùm ſit prædicatum transcendens, juxta propriam, obviam, ac nativam ſignificationem poteſt convenire tum eſſentiæ, tum etiam cuilibet perſonæ divinæ. Jam verò ſi *Unus* accipiatur *eſſentialiter*, uti intelligebatur ab Eutychianis, memorata propoſitio eſt hæretica. Sin autem intelligatur *perſonaliter*, eadem eſt Catholica. Vox illa ſolitariè prolata utpotè tranſcendens, utriuſque ex æquo ſenſus eſt capax. At juncta propoſitioni, unicum tantùm ſenſum formalem ſubit. Quare cum vox *unus* in laudata propoſitione ab Eutychianis eſſentialiter perperam intelligeretur, jure eam theſim Felix III. ac Hormiſda reprobarunt, quòd inde vel pluralitas Deorum inducebatur, vel ipſamet divina natura paſſibilis in ſeipſa perperam dicebatur. At in illa propoſitione vox *Unus* perſonaliter, ſive pro divina perſona uſurpata, Catholicum ſenſum habet, in quo à Joanne II. approbata fuit. Et ſanè Pontifex in epiſt. 3. ad Senatores definit: *Unum ex Sancta Trinitate Chriſtum eſſe, hoc eſt, unam de tribus S. Trinitatis perſonis ſanctam eſſe perſonam ſivè ſubſiſtentiam*: Quo altero dicto omnem ab eadem propoſitione ambiguitatem amovit; ſignificans *unum* intelligi de perſona, non autem de eſſentia divina, quæ ſiniſtra erat Eutychianorum intelligentia. Cum ſexaginta capitula ex libris Theodori Mopſueſtienſis Epiſcopi oblata fuiſſent Vigilio Papæ, ut eadem anathemate condemnaret, Vigilius in Conſtituto eadem proſcribens, paſſim verba *videtur adſtrui* inſerit; & ad cap. 56. ait: *Quæ verba ſi ea intentione dicantur*; & poſt cap. 60. *Et quoniam*, inquit, *præfata dogmata, quæ ſecundùm intellectum de his expoſitum, anathemati & damnationi ſubjecimus &c.* Quas determinati ſenſus reſtrictiones adducens, non obſcurè indicabat, alios eoſque Catholicos ſenſus memoratis Theodori capitulis potuiſſe ſuperinduci, quos reapſe iiſdem circumpoſuit laudatus Facundus aliique trium Capitulorum defenſores. Et ſanè Facundus lib. 10. cap. 4. ultrò concedens, *quòd probatum Synodo fuerit illa Theodori eſſe capitula*: *unde*, inquit, *certum haberet quâ fuerint intentione prolata?* Horum tamen benignas

ſed

ſed ab intentione Auctoris prorſus alienas, interpretationes Synodus V. ac univerſa poſtea Eccleſia Catholica rejecit, Theodori non tantùm libris, verùm etiam perſona ejuſdem damnatis. Quo planè judicio totius Eccleſiæ conſenſu confirmato, demonſtratur, Eccleſiam in damnandis propoſitionibus in ſenſu ab auctoribus intento, non errare, neque latum ab eadem ſemel judicium, poſſe retractari; ſiquidem oppoſitum affirmantes, Apoſtolica Sedes damnavit, uti patet ex epiſtolis Romanorum Pontificum, qui proximè Synodum V. conſecuti ſunt, uti pluribus oſtendit Noriſius in Diſſertatione de Synodo V. cap. 9.

Vitalis Apollinariſtarum apud Antiochiam Epiſcopus, communionem cum Romana Sede impetraturus, Romam tranſmittens, libellum fidei S. Damaſo Pontifici obtulit, ac verborum ambiguitate uſus, fucum eidem facere tentavit. Nam cætera inter fatebatur Chriſtum fuiſſe perfectum hominem ex carne, anima, ac mente compoſitum. Cyrillus in libro ad Reginas cap. 10. recitans teſtimonia Sanctorum Epiſcoporum, quibus Neſtoriana hæreſis confutabatur, ea inter recenſet memoratam profeſſionem fidei Vitalis, cum titulo: *Vitalis Epiſcopi, ex ſermone de fide*; ibi autem hæc leguntur: *Si quis dixerit Dominum ac Salvatorem noſtrum, qui ex Spiritu Sancto, & Maria Virgine ſecundùm carnem natus eſt, anima, aut mente, aut ratione, aut ſenſu deſtitutum eſſe, anathema ſit*: Apollinarius initio animam, poſtea verò mentem in Chriſto fuiſſe negaverat, aſſerens Verbum divinum animæ ac mentis vicem ſuppleviſſe. Hinc cum Vitalis palàm profiterentur fuiſſe in Chriſto animam, mentem ſeu rationem, ac ſenſum, Catholicæ veluti doctrinæ aſſertor in communionem à Damaſo receptus, literas etiam ab eodem ad Paulinum Patriarcham Antiochenum accepit, cui tanquam Catholicus commendabatur. Hac eadem arte S. Gregorio Nazianzeno impoſuit. Verùm ubi Antiochiam reverſus, aſſerebat ſe vocibus *animę ac mentis* ipſummet Verbum divinum intellexiſſe, quod vicem animæ ac rationis in Chriſto gerere contendebat, Damaſus non modò Vitalem, verùm etiam ejuſdem libellum fidei àbs ſe antea probatum, damnavit. Rem hiſce enarrat idem Gregorius Nazianzenus epiſt. 2. ad Cledonium: *Quoniam igitur eędem voces ſi rectè intelligantur, cum pietate conjunctę ſunt*;

Digitized by Google

ſunt; ſi perperam exponantur, impietate non carent; quid mirum ſi Vitalii quoque verba nos quidem, ita ſuadente voluntate, in pium ſenſum accepimus &c. Quod etiam in cauſa fuiſſe reor, cur ipſe quoque Damaſus, cum poſtea rectiùs edoctus fuiſſet, ſimulque in priſtinis eos expoſitionibus perſtare audiſſet, eos ab Eccleſię cœtu abdicarit, fideique libellum cum anathematiſmo deleverit; tum etiam quòd fraudem eam, in quam per ſimplicitatem inciderat, permoleſtè ferret. Ita libellum fidei, ſanam aliàs doctrinam præferentem juxta proprium & obvium verborum ſenſum, at ex intentione Vitalis hæreticam intelligentiam occulentem, proſcidit; quemadmodum, inquit Vir eruditus, innocuæ ſylvæ exſcinduntur, quòd tutas latronibus latebras præbeant. Hinc Cyrillus nihil non Catholicæ fidei conſonum in eo Vitalis libello adnotans, ſed ſiniſtrum verborum ſenſum auctoris ignorans, Vitalem inter ſanctiſſimos Epiſcopos recenſuit, quod illi poſtea exprobavit Neſtorius in epiſtola ad Scholaſticum Eunuchum, quæ cap. 15. legitur inter epiſtolas Patrum editas à V. C. Lupo. Hic tamen error Cyrilli memoratum libellum nobis ſervavit, cujus uti nuſquam alibi deſcriptio legitur, ita Eccleſiaſticæ hiſtoriæ profeſſoribus latuit.

Nemo ignorat Pelagianos æquivocarum vocum, ac ambiguarum propoſitionum verſutiſſimos architectos, erroneos ſenſus verbis in ſpeciem Catholicis incruſtaſſe, ita ut ipſi penè Auguſtino fucum fecerint. Ea arte Pelagius in Synodo Palæſtina Catholici dogmatis profeſſor judicatus fuit. Hinc S. Doctor in libro de peccato Originali cap. 16. Pelagii vafritiem acutè perſtringens, unàque Patres Synodi excuſans, ait: *Quando tibi illa damnanda objiciebantur, non ea Catholici Epiſcopi ſic intelligebant; ideo cum illa damnares, Catholicum te eſſe credebant. Propterea ergo quod te illi ſapere exiſtimabant, abſolvendum fuit; quod verò tu ſapiebas, damnandum fuit. Non ergo tu abſolutus es, qui damnanda tenuiſti; ſed illud abſolutum eſt, quod tenere debuiſti. Ut autem tu abſolutus putareris, creditus es ſentire laudanda, cum te judices non intelligerent occultare damnanda.* Videſis eundem S. Doctorem in lib. de gratia Chriſti cap. 2. & 33.

Cum Pelagius ac Celeſtius cauſam iterum à Zoſimo Papa retractari impetraſſent, uterque omne in eo ſtudium poſuit, ut Catholi-

Digitized by Google

tholicam ſeſe doctrinam profiteri crederentur. Pelagius libellum fidei ad Sedem Apoſtolicam miſit, de quo Auguſtinus libro de peccato Orig. cap. 18. ait: *Videte latebras ambiguitatis falſitati præparare refugia, offundendo caliginem veritati, ita ut etiam nos, cum primùm ea legimus, recta vel correcta propemodum gauderemus*. Ita penè deceptus fuit Auguſtinus, qui tamen omnes Pelagiani dogmatis latebras penetraverat. Cum Pelagii literæ ac Celeſtii libellus coram Zoſimo ac Urbana Synodo lectus fuiſſet, *Libellus ejus Catholicus dictus eſt*, uti ſcribit Auguſtinus lib. 2. ad Bonifacium Papam cap. 3. Et quidem initio cauſæ ante definitivam ſententiam. Hinc Zoſimus utriuſque hæretici vicem dolens, epiſt. 4. ad Epiſcopos Africanos ait: *Quod Sanctorum virorum, qui aderant, gaudium fuit? Quæ admiratio ſingulorum? Vix fletu quidam ſe & lacrymis temperabant. Tales etiam abſolutæ fidei infamari potuiſſe? Eſt ne ullus locus, in quo Dei gratia, vel adjutorium prætermiſſum ſit?* Ambigua intelligentia gratiæ tantos dolos nexuit. Etenim Pelagius nomine *gratiæ* legem, doctrinam, ac exemplum Chriſti intelligebat, non verò ſpeciale Dei donum animæ infuſum, idemque à lege ac doctrina diſtinctum. Iterùm audiendus eſt Auguſtinus cap. 21. libri laudati de Pelagio pronuntians: *Viſus eſt tamen ad tempus aliquid dicere, quod fidei Catholicæ conveniret; ſed illam Sedem uſque ad finem fallere non prævaluit*. Nam Zoſimus Africanorum Patrum literis hæreticorum doloſas & ambiguas voces edoctus, eoſdem anathemate perculſos, Eccleſia ejecit. Interim Zoſimus Pelagii ſententiam in ſenſu omninò Catholico antea laudaverat, quam tamen in ſenſu poſtea hæretico proſcripſit. Facundus lib. 7. cap. 3. hæc ipſa enarrans, ait: *Quoniam aliud eſt, ſi quiſque ſimpliciter in hæretico dolos ſuos occulente, fallatur, ut eum putet Orthodoxum: & aliud, ſi ipſammet hæreſim agnitam ſectetur, atque defendat*.

Redeo ad controverſam olim propoſitionem de *uno ex Trinitate paſſo*, ex qua Neuſſer par. 2. Prodromi Velitaris cap. 8. contra Noriſium accuſationem inſtaurat, ſed adeo infeliciter, ut ne ſtatum quidem quæſtionis intellexerit; quæ tamen in omni judicio principaliores accuſatoris partes eſſe cenſentur. Cum paginâ 133. col. 2. dixiſſet Juſtinianum hoc duntaxat inculcaſſe: *Chriſtum*

Digitized by Google

ſtum filium Dei D. N. pro noſtra ſalute carne crucifixum, unum de Trinitate, *debere prędicari*, ſtatim exclamat: *quis unquam hoc negavit?* Hæc ſcribens & ſtatum quęſtionis ignoravit, & ipſum quod laudat, Juſtiniani teſtimonium aut non intellexit, aut ſe intelligere diſſimulavit. Juſtinianus in epiſtola quæ ante 66. Hormiſdæ recitatur, hæc ad eundem Pontificem ſcribit: *Quidam aſſerunt Chriſtum Filium Dei Domini noſtri pro noſtra ſalute carne crucifixum, unum de Trinitate debere prædicari. Quod ſi ſuſcipiendum ſit paterna proviſione Reverentia veſtra cautiſſimo ſuo reſcripto, quod ſequi, quidve ſuper hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur: quoniam verba videntur facere diſſenſionem; nam ſenſus inter Catholicos omnes unus eſſe probatur.* Itaque Juſtinianus ſcribit quoſdam aſſerere, nempè Monachos Scythas eiſque adſtipulantes, Chriſtum dici debere unum de Trinitate; quod utrum aſſerendum ſit, ut Hormiſdas declaret, impensè rogat. At Neuſſer ait: *Quis unquam hoc negavit?* Omnes, ò bone, qui Monachis Scythis adverſabantur, illud negabant. Juſtinianus dubium illud Pontifici reſolvendum proponit; igitur eam propoſitionem plerique negabant, qua de re certiſſima protuli teſtimonia Diſſert. 1. cap. 4. ubi oſtendi hanc principaliter controverſam fuiſſe propoſitionem: *Chriſtus eſt unus è Trinitate.* Ferrandus Diaconus epiſtolam ad Severum hiſce exorditur: *Magnorum virorum mihi negotium conaris adjungere, propter eos qui Deum noſtrum Jeſum Chriſtum negant, unum eſſe de ſancta & individua Trinitate.* Idem tradunt Joannes II. Pontifex, Maxentius, Dionyſius Exiguus, cæterique qui ea ætate de eadem controverſia ſcripſerunt, quorum teſtimonia laudato loco produxi.

Progreditur Neuſſer: *Quid, amabo, diſertius contra Scythas ſcribi potuit? qui* unum de Trinitate paſſum *volebant ſimpliciter, non præmiſſo nomine D. N. Jeſu Chriſti.* Iterum errat. Nam Juſtinianus de iiſdem ſcribit: *Quidam aſſerunt Chriſtum Filium Dei &c.* uti proximè oſtendi. Monachi in libello fidei: *Si quis*, inquiunt, *non acquieſcat, confiteri Chriſtum unum de Trinitate etiam cum carne propria, qui pro nobis paſſus eſt in carne &c.* Denique Maxentius in fine Dialogorum ait: *Nec ego te unquam aliud aliquid, quàm hæreticum judicabo, qui Deum Verbum D. N. Jeſum Chriſtum qui pro*

Digitized by Google

noſtra ſalute paſſus eſt carne, unum eſſe ex ſancta & individua Trinitate non approbas. En Monachos Chriſti nomen præmittentes, ſecùs ac accuſator fingit. Ille tamen errores addit, auget, accumulat. *Et manifeſtè,* inquit, *colligitur ex Maxentii reſponſione, in qua fatetur Chriſtum Verbi perſonam non habere; ſunt ipſiſſima ejus verba*: qui autem non Dei Verbi perſonam Chriſtum habere fatentur, *nempè Monachi Scythæ.* Imò manifeſtè colligitur, Neuſſerum eandem epiſtolam non legiſſe, aut ſaltuatim fortaſſis lectam, neutiquam intellexiſſe. Maxentius eo loci arguit Neſtorianos, qui adſtruebant Chriſtum reapſe Deum non eſſe, ſed hominem, Dei tamen perſonam repræſentantem, *ut jam ſic vicarius quodammodò, ſive miniſter ſit Dei Verbi Chriſtus: non autem ipſe Deus Verbum ſit Chriſtus,* inquit Maxentius. Nam vicarius gerit perſonam Principis, cum tamen ipſe Princeps non ſit. Tum addit: *Qui autem non Dei Verbi perſonam Chriſtum habere fatentur, ſed ipſum Deum Verbum Chriſtum credunt, & confitentur, ſicut unam perſonam ex Trinitate, ita & unum ex Trinitate prædicant Chriſtum.* Nec clariùs Maxentius loqui potuit, nec Catholicæ veritati conformiùs; Nec ille Scriptor pejus quidpiam eidem affingere potuit; ſiquidem ait Maxentium nomen *perſonæ Verbi* à Chriſto excludere, quum id in ſenſu Neſtorianorum à Maxentio negetur, qui ſtatim manifeſtè profitetur Chriſtum eſſe ipſummet Verbum divinum, *unam perſonam, ſeu unum ex Trinitate.* I nunc, ac de propoſitionum æquivocarum ſenſibus uti lubet, uti libet, diſputato; cum interim hîc adeo hallucineris, ut ambiguam hanc theſim: *Chriſtus habet perſonam Verbi,* in ſenſu Neſtoriano à Monachis negatam, in eodem hæretico ſenſu eiſdem affingas, & eo quidem loco, ubi illi juxta Catholicam notionem, laudatam propoſitionem enuntiant, ac ſiniſtram Neſtorianorum intelligentiam conſultis ac expreſſis verbis excludunt. Quis tibi de obvio ac proprio ſenſu propoſitionum ſcribenti fidem præſtabit, qui obvium verborum Maxentii ſenſum tam clarum, tamque manifeſtum in oppoſitum prorſus intellectum, notionemque detorqueas?

Cum Neuſſer Neſtorianum ſenſum cum Catholico Monachorum inſigni errore confuderit, hæc ſtatim loquitur: *Diſtingue, quæſo, propoſitiones, ſi potis es; nunquam negavit Hormiſdas, nunquam*

Digitized by Google

quam Dioſcorus, nunquam Poſſeſſor, nunquam ullus Catholicus, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum eſſe unum de Trinitate, pag. 134. col. 1. Quis non miretur, hunc hominem adeo imparatum ad cauſam dicendam acceſſiſſe, ut ne illius quidem ſtatum perſpectum habuerit? Legeſis teſtimonia, quæ præclariſſima ac invictiſſima in Diſſert. 1. cap. 4. longo ordine produxi, ac, ſi potis es, intellige, omnes qui Monachis Scythis adverſabantur, negaſſe Chriſtum Dominum dici poſſe unum de Trinitate. Maxentius in reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ, ait: *An fortè non eſt Catholicum, Chriſtum Filium Dei vivi unum confiteri ex ſancta & individua Trinitate? Pro* HAC *etenim* SOLA SENTENTIA *Scytharum Monachos conſtat ad Romanum fuiſſe profectos Epiſcopum, ſicut omnibus penè non ſolùm in hac regia Urbe, verùm etiam in univerſa Italia Catholicis notum eſt*. Rem tamen notiſſimam noſter unus homo ignoravit. Hormiſdas eam propoſitionem approbare recuſavit, quòd inſueta Latinæ Eccleſiæ verborum formula exprimebatur. Hinc idem Maxentius per ſummam impudentiam Hormiſdam arguit: *Qui contentionem verborum, & ſubverſionem audientium judicat, Chriſtum Filium Dei vivi unum fateri ex Trinitate*. Maxentius eam propoſitionem admittere recuſantes, hæreticos falsò æquè ac contumelioſè appellabat. Et paulò inferiùs ſcribit ſe demonſtrare: *Qualiter & cur hæretici, ex quibus unus Dioſcorus*, unam perſonam Chriſtum prædicantes ex Trinitate, unum ex Trinitate Chriſtum *confiteri nullatenus acquieſcant*. Denique de Poſſeſſore Epiſcopo idem Maxentius hæc ſcripſerat: *Ambigit nemo, Poſſeſſorem, ad quem, & de quo hæc ſcribit, non ſolùm non confiteri* Chriſtum filium Dei vivi unum ex individua Trinitate, *ſed adverſari eis, qui hoc fiducialiter confitentur, ac infideles & perfidos nefanda accuſare temeritate*. Utri potior fides habenda? Neuſſer aſſeverat nunquam Dioſcorum, nunquam Poſſeſſorem, nullum unquam Catholicum negaſſe, Chriſtum eſſe unum ex Trinitate. At Maxentius, qui agitatæ id temporis controverſiæ magnam in ſe partem recepit, oppoſitum apertè ac conſtanter affirmat. Huic cæteri qui ſynchroni ea de quæſtione ſcripſerunt, fidem faciunt, uti laudato loco mihi oſtenſum eſt.

Hęc tamen ſtatim Neuſſer adnectit: *Nunquam etiam negarunt*

Scythæ

Digitized by Google

Scythæ eſſe unam perſonam Trinitatis, vel unum trium; ſed Scythæ dici nolebant, unam perſonam de Trinitate paſſam. Pag. eadem 134. Rem non intelligit. Scythæ dicebant unam de Trinitate perſonam paſſam eſſe in carne; ſed addebant, ad interimendas Neſtorianorum verſutias, qui in nomine *perſonæ* inſidias ſtruebant, ſecuriùs dici, unum de Trinitate carne paſſum. At Monachorum adverſarii negabant dici poſſe unum de Trinitate paſſum, quòd inficiabantur alteram propoſitionem: *Chriſtus eſt unus è Trinitate*. Erat logomachia, ſumma tamen inter Catholicos contentione agitata. Hinc Ferrandus Diaconus, quo motas lites componeret, in epiſtola ad Anatolium Romanæ Eccleſiæ Diaconum ſcribit cap. 15. *Omnis ergo Catholicus, aut unum de Trinitate paſſum ſimpliciter audiat, ſimpliciter dicat: aut loquens cautè, non tamen infideliter, unam perſonam de tribus paſſam fateatur; nec ideo quempiam judicet hæreticum, qui unum de Trinitate paſſum, illo ſenſu dicit, quo etiam ipſe unam perſonam de tribus paſſam veraciter dicit.* Eadem tradit Facundus lib. 1. de tribus Capitulis cap. 3.

Denique Neuſſer hæc ſcribit: *Hormiſdas verò, Dioſcorus, imò & Juſtinianus, cum hanc propoſitionem:* Unus de Trinitate paſſus eſt, *ab Eutychianis tanto ſtudio aſſertam, AMBIGUAM eſſe, viderent, & in EORUM SENSU omnino HÆRETICAM, illam approbandam eſſe non putarunt; in CATHOLICO igitur SENSU facilè intelligi poteſt, DIVERSO tamen à SENSU Anaſtaſii Imperatoris, Eutychianorum & Monachorum Scytharum, ac præ cæteris Joannis Maxentii.* Ita veritas invito pectore erumpit. An non hæc ipſiſſima eſt Norіſii ſententia, quam tamen tot antea diris devoveras? Cogor hìc illam repetere, ut utriuſque collatio unà ſimul Lectorum oculis hæreat. Hæc ex Noriſio recitabas: *Rurſus ſciendum eſt aliquas propoſitiones æquivocas modò ab Eccleſia rejici: modò approbari. Hoc oſtendimus lib. 2. Hiſt. Pelag. cap. 20. de illa propoſitione:* Unus è Trinitate paſſus eſt, *quam Hormiſdas rejecit; at Joannes II. Vigilius, ac Synodus V. uti Catholicam definiverunt. Etenim in ſenſu Eutychianorum damnata fuit, quaſi Verbum in natura divina paſſum diceretur.* Nec linea fingi poteſt, qua utriuſque veſtrum pronuntiata diſcriminentur. Ille tradit aliquas *propoſitiones æquivocas* in uno ſenſu ab Eccleſia rejici, uti propoſitio: *Unus è Trini-*

Digitized by Google

Trinitate paſſus eſt, ab Hormiſda rejecta fuit; nempè in *ſenſu Eutychianorum damnata fuit*. Tu verò ſcribis eam propoſitionem *ambiguam fuiſſe*, & *in Eutychianorum ſenſu omninò hæreticam*. Ergo illi ſimiliter loqueris; omnis enim hæretica Eutychianorum propoſitio damnata eſt ab Eccleſia. Ille aſſerit eandem theſim in diverſo ſenſu eoque Catholico à Joanne II. ac Vigilio approbatam fuiſſe. Tu concedis eandem *in Catholico ſenſu intelligi poſſe*. In hoc ergo ſenſu, *diverſo tamen à ſenſu Eutychianorum*, uti ſcitè loqueris, ab Apoſtolica Sede probari potuit. Eſtne ovum ovo, aut lac lacti ſimilius? Hinc aërem verberas, cum magno verborum ſtrepitu clamas ea Noriſii ſententia Eccleſiæ in dogmate fidei definiendo infallibilitatem oppugnari. Nam nunquam ille aſſeruit Eccleſiam aliquam propoſitionem univocam, in eodem ſenſu acceptam, modò approbaſſe, modò damnaſſe. Verùm juxta diverſam notionem cujuſpiam propoſitionis æquivocè id de facto contigiſſe monſtravi. Plura in hanc rem exempla addenſat V. C. Thomaſſinus lib. 3. de Incar. cap. 24. quod hoc titulo ſignatur: *Fides ſententiis, non verbis trutinanda*. Cum Monachis Scythis à Dioſcoro, ac Trifolio obiiceretur, theſim *de uno è Trinitate paſſo* à diſcipulo Eutychetis Act. 4. Synodi Calchedonenſis aſſertam fuiſſe, Ferrandus Diaconus in laudata ad Anatolium epiſtola cap. 16. reſpondet: *Patres autem noſtri in Concilio poſiti, ſenſum loquentis, non verba conſiderantes, nec illum propter hanc ſententiam pronuntiare Catholicum, nec ipſam ſententiam Catholicis tunc inſerere propoſitionibus voluerunt, ne viderentur intellectum loquentis approbaſſe potiùs, quàm verba. Mirabiliter tamen Spiritus Sanctus poſtea fideles admonuit, etiam per hanc ſententiam revinci Eutychianos, in qua duarum plena eſt confeſſio naturarum*. Propoſitio juxta verborum texturam, eadem omnino erat penès Eutychianos ac Catholicos; at alius apud iſtos ſenſus, alia apud illos notio atque intelligentia. Verba erant ambigua, vocum contextus verſatilis, utrique pedi recto, ac claudicanti aptus cothurnus. Hinc Dialectici ex Ariſtotele in Topicis, docent æquivoca priùs diſtinguenda eſſe, quàm definienda. Quia quamvis verba ſint eadem, res tamen ſignificatæ diverſæ ſunt, uti diverſus quoque eſt earundem in mente conceptus. Contradictio autē eſt negatio ejuſdem de eodem ſecundùm idem,

uti

Digitized by Google

uti loquuntur Logici; neque hæc prolixiorem conſiderationem deſiderant.

CAPUT II.

Scrupuli contra Apologiam Monachorum Scythiæ ab Anonymo Scriptore inducti, evelluntur.

PRODROMI Velitaris, id eſt, levioris armaturæ militis incurſionem contra ſcriptam ab Henrico Noris pro Monachis Scythiæ Apologiam, ea præſertim parte repreſſi, qua hic læſæ infallibilitatis Eccleſiæ in decretis fidei condendis, reus traducebatur; cumque velitibus depulſis, haſtatos, atque etiam triarios pugnam excepturos ſuſpicarer, improvisò neſcio quis larvatus ingenti ſcrupulorum acie ſtipatus, certamen dudum intermiſſum inſtaurat, inclamans laudatam Noriſii apologiam Eccleſiæ infallibilitati injuriam eſſe ac obnoxiam. Enimverò quò inſtitutæ abs ſe accuſationis invidiam declinare videatur, palàm denuntiat, ſe eos tantùm Romanis Cenſoribus ſcrupulos proponere, quibus ſemet in Noriſiani voluminis lectione pungi, ac ſtimulari perſentit. Ita æqui ac modeſti animi vir acerbiſſimam accuſationem mitiori ſcrupulorum nomine incruſtat, & quò licentiùs eandem intentet, ut Facundi Hermianenſis in Africa Epiſcopi lib. 10. cap. 7. verbis utar, *alienorum dictorum ſcrupuloſiſſimus ac calumnioſiſſimus diſcuſſor*, nullis interim conſcientiæ ſcrupulis perſtringitur, dum civilium Magiſtratuum, ac Eccleſiæ decretis contemptis, libellos ſine Superiorum permiſſu, furtivis typis procudere, ac in vulgus quaquaverſùs ſpargere non veretur; imò eoſdemmet libellos ſupremis Romanæ Inquiſitionis Cenſoribus nuncupare, id eſt, in ipſorum judicum oculos conjicere, tam ſcrupuloſam, quam jactat, modeſtiam nec piget, nec pudet. Profitetur ſemet ſcrupulorum aculeis perſtringi: quibus tamen veluti trabalibus telis qualemcunque Noriſii æſtimationem confodiat, eumque gradu dejectum, in ordinem redigat. Haud tamen animum induxi, magnum ſtudium, multamque operam in rem ex de-

Digitized by Google

deſcripta ſuperiori Diſſertatione totius controverſiæ hiſtoria, clariſſimam ac notiſſimam conferre, ne ſerram, ut Tertulliani verbis utar, per eandem lineam fruſtra reciprocem. Hinc ſcrupulorum ſpinas, quibus bonus hic vir ſe pungi lamentatur, extremis digitis, ordinatim ac diligenter, & ut argumento operis congruentiùs loquar, ſcrupulatim evellam, & ne quandoque malo fato repullulent, radicitùs extirpabo.

§. I.

ANONYMUS.

„ SEdente S. Hormiſda (fuit hoc initium ſæculi ſexti) Scythę „ quidam Monaſtico habitu Conſtantinopolim venerunt, „ illicque tum ſuæ provinciæ Epiſcopos, tum verò Catholicos „ alios hæreſis accuſabant, qui nollent ad fidei profeſſionem à „ Synodo Calchedonenſi conſtitutam, iſta verba addere: *Crucifixus eſt unus de Trinitate*. Tum narrat Monachos à Legatis Pontificiis, & à Patriarcha repulſos, Romam perrexiſſe, ut Pontificia auctoritate ea propoſitio profeſſioni fidei adjiceretur. Hormiſdas Legatorum è regia Urbe reditum opperiendum duxit, priuſquàm cauſa judicaretur. Monachi diuturnioris in Urbe moræ pertæſi, inde aufugerunt. Hormiſdas eorum temeritati indignatus, in epiſtola 70. acerrimè eoſdem redarguit. Hæc ille, recitans teſtimonia ex laudatis Hormiſdæ literis.

RESPONSIO.

EQuidem factum ſcitè deſcribis. At ſtatum præcipuæ controverſiæ neutiquam aſſequeris. Ea autem erat, *num Chriſtus dici poſſet unus de Trinitate*. Illa altera propoſitio *de uno è Trinitate crucifixo*, priorem illam conſequebatur. Lege caput IV. prioris Diſſertationis. Dioſcorus Legatus Pontificis in Suggeſtione, quæ poſt epiſt. 67. Hormiſdæ legitur, ſcribit Victorem Diaconum à Scythis Monachis hæreſeos inſimulatum, ſe coram ac collegis, necnon Joanne Patriarcha auditum, qui cum quatuor Oecume-

Digitized by Google

nicas Synodos admittere profiteretur, *Scythæ*, inquit Dioſcorus, *è contra inchoaverunt dicere* : Addatur & unus de Trinitate. *Nos è contra diximus*. Quod non eſt in quatuor Conciliis definitum, nec in epiſtolis B. Papæ Leonis, *nos nec dicere poſſumus, nec addere*. Interim diſce primò illi judicio Monachos non ſtitiſſe veluti reos aſſertæ cujuſpiam propoſitionis hæreticæ, ſed tanquam actores Victorem accuſantes. Præterea diſce Legatos ac Patriarcham nequaquam eam Monachorum theſim damnaſſe, ſed ſolummodò recuſaſſe eandem in canones fidei referre, quæ una erat Monachorum inſtantia & petitio. Scrutare omnia ea de re antiquitùs conſignata literis monumenta, nihil inſuper eo in judicio factitatum reperies. Hanc, quæſo, breviſſimam Judicum ſententiam in memoria habeto; nam ejuſdem poſtea repetitione graviorem tibi ſcrupulum evellam.

§. II.

Quid de his ſenſerint noſtrorum temporum Scriptores Catholici?

ANONYMUS.

„ EOs Baronius, Noriſio teſte, appellat Pſeudomonachos,
„ verſipelles, impios, &c. Signis denique haud obſcuris,
„ & argumentis minimè dubiis compertos, ait fuiſſe Eutychia-
„ nos hæreticos; ita tamen ut ſpeciem præſeferentes Orthodo-
„ xorum, ipſum Eutychetem cum ſuis ſectatoribus oppugnare
„ videri voluerint &c.

„ Bellarminus de Joanne Maxentio Scytharum ſyncello hæc
„ ait: *Neſtorianos ita refellit, ut ad Eutychianos declinare videatur*.
„ Addit eadem tradere Collectores Bibliothecæ Patrum, ac Bi-
„ nium, & Labbeum pariter Collectores Conciliorum.

Digitized by Google

RESPONSIO.

QVintilianus lib. 5. Inſtitut. cap. 7. ait: *Aliquando utrinque ſunt teſtes, & quæſtio ſequitur, ex ipſis utri meliores.* Equidem ſi compertos habuiſſes Scriptores celeberrimos, qui Monachos Scythas ab omni Eutychianę hæreſeos nota abſolvunt, nullam Noriſio dicam dixiſſes, meque tam copioſi ſcrupulorum lolii extirpandi labore, aut ut veriùs loquar, faſtidio liberaſſes. Da aures in ditionem meam.

Annus agitur centeſimus, ex quo Gabriel Vaſquez celeberrimus Theologus, in 3. par. S. Thomæ, diſput. 15. de Incarnatione, omnium primus ſtrenuam Monachis Scythis advocationem commodavit. Hæc initio ſtatim capitis 3. præfatur: *Placuit enim rem hanc non obiter, ſed accuratè examinare; tum quia ad hæc uſque tempora hiſtoria hæc obſcura ſatis, & Catholicis Viris* (quos inter te quoque eſſe intelliges) *parum intellecta fuit.* Vin ſcire, quam Vir in Patrum lectione æquè ac in Scholaſtica palæſtra verſatiſſimus, ſententiam poſt accuratum examen, pronuntiaverit? Auſculta. *Quod igitur*, inquit, *attinet ad ipſos Monachos, exiſtimo primùm, eos non fuiſſe Eutychianos, unam tantummodò in Chriſto aſſerentes naturam, aut Deitatem ipſam paſſam fuiſſe, cum oppoſitum in eorum ſcriptis appareat.* Quod cum clariſſimè ex eorumdem libellis demonſtraſſet, num. 44. ait: *Qua igitur ratione dicemus eos Eutychianos fuiſſe?* Et num. 63. *Rationes verò allatæ cap. 2. quibus Cardinalis Baronius contendebat, Monachos illos verè fuiſſe Eutychianos, meo judicio id non probant.*

Chriſtophorus de Ortega alter ex eadem Societate Theologus, diſput. 1. de Incarnat. quæſt. 4. certam. 1. num. 3. cum dixiſſet Monachos Scythas, ac Maxentium Eutychiani erroris in tomo VII. magnorum Annalium incuſari, ait: *Eum Maxentium & Scythas Monachos apprimè eruditus Theologus Vaſquez ab omni ejus hæreſis ſuſpicione vindicavit.* Num homo Gallus Hiſpanos teſtes excipis?

En tibi duo præſtantiſſimi Scriptores, qui Theologiam dogmaticam nullo unquam ævo interituris voluminibus, in Gallia illuſtrarunt. Dionyſius Petavius omnium Scriptorum Societatis,

Digitized by Google

eruditorum judicio, princeps, tom. 4. Dogm. Theol. lib. 5. de Incarnat. cap. 2. pag. 403. ſcribit: *Monachos illos Scythas, de quibus cap. 18. libri primi diximus, prorſus Eutychiana imbutos hæreſi fuiſſe, vulgò ſentiunt, præeunte magno Annalium Scriptore. Sed qui profeſſiones fidei ab illis editas, ac cetera eorundem ſcripta, quæ extant, diligenter expenderit, nullum ibi veſtigium deprehendet hæreſis illius.* Et recitatis teſtimoniis ex eorumdem libellis, ait: *Quocirca nihil in illorum facto, atque ſcriptis aliud culpes, niſi inconſultam rationem, ac præcipitem ardorem inculcandæ novitatis intempeſtivæ potius, minimèque neceſſariæ, quàm aut callidæ aut errore contaminatæ. Nam & Hormiſdas Papa in epiſtola ad Poſſeſſorem Africanum Epiſcopum, nullam aliam notam illis ſubſcribit, præter iſtam temeritatis, novitatis, contumaciæ, ac ſuperbiæ &c.* Præclariſſimi Auctoris volumina mole prægrandia, eruditione longè majora in doctorum hominum oculis, in ore famæ verſantur, in quibus unus tu hoſpes videris ac peregrinus; neque enim dubito, quin ſi hæc antea legiſſes, non omnes ſtatim ſcrupulos exuiſſes.

Quartus teſtis idemque pariter in Gallia occurrit Ludovicus Thomaſſinus, tot editis de rebus Eccleſiaſticis itemque dogmaticis libris celeberrimus. Hic in Diſſert. XVIII. in Synodos, num. 10. ſcribit: *Quibus autem placebat*, unam de Trinitate perſonam *potiùs, quàm* unum de Trinitate, *dici Chriſtum &c.* ubi Vir eruditus ſtatum famoſæ quæſtionis expoſuit, quem Neuſſer penitùs ignoravit, hæc ait: *Porrò hinc quoque Hormiſdæ ſapientia admiranda impenſiùs venit, qui ſolam novitatem, & jurgiorum ſementem in hac propoſitione & ejus architectis averſatus eſt. Ex Maxentio enim, Ferrando, aliiſque ejus ævi ſcriptoribus explorata ſunt prælia tunc inter Catholicos ſuper hac re decertata; utriſque hinc & inde alias ex aliis diſtinctiunculas, ſenſuumque minutias comminiſcentibus, & implacata ferentibus jurgia.* Et paulò poſt: *Obſerva* (tecum loquitur) *hìc autem hanc inter Catholicos hinc & inde homines exarſiſſe controverſiam &c. Catholicè utroſque de Verbi inhumanatione ſenſiſſe, de verbis altercatos eſſe; cum huic propoſitioni alii ſenſus Catholicos illigarent; alii hæreticos ſubeſſe ſuſpicarentur; utriſque conveniret de ſenſibus Catholicis vel hæreticis, de eorum ad hæc verba alligatione diſconveniret.* Eſt hic liber editus Pariſiis Anno 1667. ſexen-

Digitized by Google

ſexennio priuſquàm Noriſius Pelagianam hiſtoriam evulgaret. Nihilne horum duodetriginta annorum ſpatio, Pariſiis intellexiſti? Idem Thomaſſinus de conſectaria quæſtione, num unus è Trinitate paſſus ſit, prolixiùs ſcribit lib. 3. de Incarnat. cap. 14. ubi cum utriuſque partis, nempè Monachorum Scytharum, & his adverſantium rationes diſcuſſiſſet, hæc num. IX. concludit: *Hęc ſumma eſt dubitationum rationumque, quę Catholicos olim perdiu in inteſtina diſſidia convitiaque aſperarunt. Cum enim una fides eſſet omnium, alii alios tamen ut hęreticos infamabant, quoſque ut Neſtorianos proſcindebant, ab iis viciſſim Eutychianiſtę audiebant, non diſſidio fidei, ſed pacis & charitatis excidio.* Verùm hic nobilis Auctor plura te inferiùs docebit.

Produco quintum teſtem pariter ex Gallia Duhamelium tom. 3. Theologiæ ſpecul. & pract. lib. 2. de Incarnat. cap. 3. ubi ait: *Hujus propoſitionis*, Unus de Trinitate eſt crucifixus, *non videtur ſubjectum ſimplex, ſed Deus ipſe jam homo factus. De hac igitur major olim orta eſt contentio, cujus auctores fuerunt Scythæ quidam Monachi, iique Catholici, Juſtini Imperatoris & Hormiſdæ Papæ temporibus.* Audiſtin' uti Monachos Scythas vocet Catholicos?

Sextus teſtis venit ex Lovanienſi Academia Chriſtianus Lupus, regius ac primarius Profeſſor, qui vaſtiſſimæ eruditionis titulo ubique literatarum gentium celebratur. Hic in notis ad epiſtolas variorum Patrum, tom. 2. pag. 452. ait: *Etenim Joannis Maxentii ac ejus collegarum contra quoſdam Acœmetenſis Cœnobii fratres acerba de iſto articulo, & quibuſdam ad eum ſpectantibus aliis, litigia turbabant omnem Orientalem Eccleſiam &c. Acœmetenſes Neſtorio, Joannes Maxentius putabatur adhęrere Eutycheti.* Dein inferiùs cum notaſſet theſim: *Deus eſt mortuus*, à Sanctis Patribus aſſertam fuiſſe, ait: *Ex hoc zelo, non ex Eutychiano ſpiritu, Joannes Maxentius in ſuis contra Neſtorianos Capitulis ſcripſit: Si quis dicit, Chriſtum paſſum carne, Deum verò paſſum carne, dicere non acquieſcit, quod ipſum intelligitur Chriſtum paſſum carne, anathema ſit.* Ita vir doctiſſimus in Maxentio zelum Catholicum nullo Eutychiano ſpiritu infectum agnovit.

Extat Pariſiis vetuſtiſſimum Cœnobium S. Germani à Pratis, Congregationis Patrum Benedictinorum S. Mauri. In hoc ſcientiarum

Digitized by Google

tiarum Atheneo viri doctiſſimi rei Eccleſiaſticæ eruditis libris illuſtrandæ, diurnam, nocturnamque operam impendunt. Nuſquam in uno agro Eccleſiaſticæ eruditionis meſſis aut lætior, aut copioſior effloreſcit. Hos inter laudatur Dionyſius à S. Martha, qui nuperrimè nempè anno proximè elapſo 1694. vitam Caſſiodori Pariſienſibus typis edidit. Hic libro II. cap. 4. hæc ait: *Cependant certains Moines Scithes, QUI ETOINT ORTHODOXES, mais d' un eſprit un peu inquiet, s' entêtèrent du temps de cet Empereur, de faire recevoir cette propoſition: Un de la Trinitè a ètè crucifiè dans la chair.* Cum temet Doctorem Sorbonicum vendites, de Monachis Gallicè teſtantem: *qui ètoint Orthodoxes*, ullo ſine interprete intelliges, nec opus erit adire Milphium, qui in Plauti Pœnulo tam bellum interpretem agit. Papè, ut hic teſtis in tempore venit! Cum tu tot ſcrupulis pagellas illineres, ut Monachis Scythis Eutychianæ hæreſeos notam inureres, ac Noriſium eoſdem Orthodoxos aſſeverantem, in crimen vocares, eruditus Scriptor in regia Galliæ urbe in hac ipſa cauſa, tam ſplendidè Noriſio ſuffragabatur.

Adeſdum, homo ſcrupuloſe, paucis hìc te volo. Parvine ponderis tibi videntur ſeptem Scriptorum teſtimonia, quos inter Petavius, Vaſquezius, Thomaſſinus, ac Lupus? Hic mihi venit in mentem carminum Horatii apud Porphyrionem.

Ciconiarum Rufus iſte conditor;
Hic eſt duobus elegantior Plancis.
Suffragiorum puncta non tulit ſeptem.

Equidem plures poteram teſtes appellare, & eos inter Doctorem Sorbonicum, qui hanc controverſiam ſumma, qua pollet eruditione, penitùs profligavit; ſed ne reponeres, hanc quoque Noriſii ſententiam, ab illo adoptatam fuiſſe, aliorum teſtimonia produxì. Probè noris teſtamentum ſeptem teſtibus obſignatoribus ratum, & omni fide dignum cenſeri. Putaſne, ſeptem Scriptores quorum quatuor magnarum gentium ſunt, in quæſtione facti, nullam uni cuipiam ſententiæ extrinſecam, uti vocant, probabilitatem adjicere? *Eorum ergo appende ſententias. Nolo eſſe plures, ut eas te pigeat numerare. Sed non ſunt leves, ut eas dedigneris appendere; imò ſunt tam graves, ut te videam ſub earum onere laborare.*

Quæ

Quæ Auguſtini verba ſunt lib. 2. con. Julianum cap. 10. Cur ergo uni Noriſio dicam dicis, cui cum tot Scriptoribus eſt cauſa communis? Ille longo licèt poſitus intervallo, eorunmdem veſtigia preſſit, acceptaſque ab illis voces fideli Echo reddidit.

Cum ſcrupulorum paginulæ in ciſta diſtribuendarum per Urbem epiſtolarum, ignorato delatore, repertæ, ullo ſine portorio (quis enim ſcrupulos vel ſemiobolo redimeret?) iis quibus inſcriptæ fuerant, traderentur, unumque illarum exemplar Noriſio ab Illuſtriſſimo Viro oſtenſum fuiſſet, ille ſtatim calamum arripiens, unum & alterum verſum in priori alba pagina ſcribens, bonum ac ſimplicem Auctorem ad Vaſquezium ac Petavium remiſit, qui illi ſcrupulos evellerent. Hæc ubi Anonymus intellexit, aliam è veſtigio ſcriptiunculam ſubmiſit, in cujus titulo ſignabatur: *Reſponſio Henrici Noriſii, data die* 11. *Decembris* 1694. *ad libellum, cui titulus eſt: Scrupuli Doctoris Sorbonici ſuper hiſtoria Pelag. &c.* Si mihi ulla fides, teſtor Noriſium non dico diem, ſed ne menſem quidem ejus ſcriptæ abs ſe notulæ memoria retinere; neque enim tam facilem reſponſionem inter memorabilia, aut in diaria privata referri poſſe putavit. Enimverò noſter homo in eo reſcripto Vaſquezii ac Petavii teſtimoniis preſſus, huc, illuc ſe verſat, reverſatque, quouſque pag. 10. collecto veluti ſpiritu, hæc ſummatim fatur.

ANONYMUS.

„ ERgo ut rem in pauca contraham, hìc duæ poſſunt fieri
„ quæſtiones, quarum altera Noriſii librum, altera ejus
„ perſonam; hæc cauſam ipſius propriam, illa Romani cauſam
„ Pontificis ſpectat. Prima, utrum id quod modò dictum eſt,
„ neceſſariò evidenterque ſequatur ex Noriſii doctrina? Altera
„ utrum idcircò vel Auctor, vel liber aliqua nota dignus ſit?
„ Quid agit Noriſius? De primo ſolùm interpellatus, ad ſecun-
„ dum reſpondet cauſam aſſerens communem ſibi eſſe cum Vaſ-
„ quezio ac Petavio. Atqui non id agebam, ut aliqua nota vel
„ auctori, vel ipſi libro inureretur. Imò nec hoc quidem mea
„ nunc intereſſe puto, utrum vera, an falſa ſint quæ ſcripſit de

Digitized by Google

„ Scythis Monachis; multò minus an eadem alii ante, vel poſt „ ipſum ſcripſerint. Hoc unum volui, approbato ejus libro, „ uti à Cenſoribus Pontificiis & Cardinalibus approbatum acce- „ pimus, approbari Cleri Gallicani doctrinam de fallibilitate „ Romani Pontificis, imò aliquid amplius. Hanc meam propo- „ ſitionem refellat Noriſius, & manus dabo. At quandiu non „ refellerit, quid mea refert, utrum alios in eandem cauſam ſe- „ cum trahat? Pag. 10. examinis reſponſ. ad ſcrupulos.

RESPONSIO.

GRatulor, quòd Vaſquezio ac Petavio monitoribus, mitiorem erga Noriſium ejuſque librum animum induiſti. Profiteris te neutiquam contendiſſe, *ut aliqua nota auctori vel libro inureretur*. Quorſum ergo tot tandem ſcrupuli? Nonne initio ſtatim prioris opellæ pag. 4. conteſtabaris, abs te *ultramontano Doctore Cenſores Romanos admoneri de iis, quæ ſummi Pontificis Miniſter videtur ſcripſiſſe in præjudicium Sanctæ Sedis Apoſtolicæ*? Quæ ſi vera fuiſſent, Cenſores pro ea fide ac obſequio, quo peculiariter Apoſtolicæ Sedi obſtricti ſunt, librum tam pernicioſum, ac Pontificiæ auctoritati injurium unanimi ſtatim ſententia damnaſſent. Ciceronis verba ſunt in Oratione pro M. Cœlio: *Accuſatio crimen deſiderat, rem ut definiat, hominem ut notet, argumento probet, teſte confirmet*. An non omnes haſce accuſationis partes coram Cenſoribus contra Noriſii librum adamuſſim implere pertentaſti? Crimen eſt, hæreticos à Patriarcha, à Legatis, à Summo Pontifice, ab Eccleſia Orientali & Occidentali damnatos, defendere. Hocce autem eſt crimen læſæ auctoritatis Apoſtolicæ Sedis in iis judiciis, quę ad fidem pertinent. Quę eſt ipſa finitio criminis ex Quintiliani documentis lib. 7. Inſtit. cap. 3. Tua verba ſunt pag. 4. par. 2. *Infallibilitatem Romani Pontificis Noriſianis aſſertionibus penitùs convelli videor mihi demonſtraſſe*. Porrò librum Noriſii tanto crimine notas, dum in titulo grandioribus characteribus ſcribis: SCRUPULI ORTI EX LIBRO. Et initio alterius partis, ais: *Scimus novos Cenſores deſignatos eſſe, ac ſententiam continuò dixiſſe, qua dudum accuſatus is liber Noriſii, ne apice quidem ſublato, approbatur,*

batur, *imò ſummis laudibus extollitur*; qui tamen, te cenſente, Romani Pontificis infallibilitatem convellit. Quæ autem argumenta profers non quidem probabilia, ſed demonſtrationes à priori, ut inquiunt Logici, appellas: *Videor mihi demonſtraſſe*. Jactas pag. 7. *concluſionem legitimam atque ipſis oculis manifeſtam*, Pag. 8. *propoſitiones in antecedenti evidentiſſimè contentas*. Ita aggeras, oggeris, regeris argumenta firmiſſima, clariſſima, invictiſſima. Denique tot contra Noriſii librum teſtes appellas, ut eorum verbis paragraphum ſecundum ac tertium impleas. Qui ergo tam ſolicitè ac tam diffusè accuſationem contra librum Noriſii omnes in partes extenderas, ubi primùm didiciſti Vaſquezium ac Petavium Scriptores celeberrimos eo in judicio Noriſiano volumini patrocinari, profiteris, non eo conſilio abs te accuſationem intentatam, *ut aliqua nota vel auctori*, *vel ipſi libro inureretur*. Mirus homo es, qui librum accuſas, ac nihil de eodem velis judices decernere. Quid tuis hiſce ſcrupulis à Cenſoribus poſtulas? Ut infallibilitas, inquis, Pontificis Maximi in rebus fidei ſarta tecta ſervetur. Benè factum. At enim, quæſo te, poteſtne illa illæſa judicari, Noriſii libro indemnato? Hoc planè pernegas. Liber igitur cenſorio ſtigmate ſignandus eſt, ne quid detrimenti Pontificia infallibilitas ejuſdem approbatione patiatur. An fortaſſis ita accuſas, ut velis judices ſententiam ſuſpendere, *firmo*, uti dicunt, *remanente proceſſu*? Næ tam parvi fieri vis in judicio demonſtrationes, quas *evidentiſſimas* contra eam Noriſii ſententiam temet producere profitebare, ut nihil apud judices potuerint comprobare? Ridiculus planè fierem, ſi diutiùs tuis hiſce antilogiis confutandis inſiſterem.

A N O N Y M U S.

„ AT negabit Noriſius in ſua horumque Theologorum doctrina contineri tres à me allatas propoſitiones. Debuerat hoc facere unicum ſuæ defenſionis caput: in id oportebat eum totum incumbere, ut luce meridiana clariùs demonſtraret, nihil planè ex ſua doctrina inferri poſſe contra authoritatem Sanctæ Sedis. Pag. 6. examinis &c.

Q RES-

RESPONSIO.

PRofectò luce meridiana clariùs demonſtrabo, quantum luminis defectum paſſus fueris in illis propoſitionibus contexendis, ita ut in ſcriptis ea de re antiquitùs monumentis nil planè veri perſpexeris. Hoc priuſquàm oſtendo, velim abs te reſcire, num Vaſquez, num Petavius, num Thomaſſinus, qui Monachos Scythas ab omni Eutychianæ hæreſeos nota immunes pronuntiarunt, ſubodorati ſint, illorum defenſione Pontificiam infallibilitatem impeti, ac infringi? Si reapſe tantum abſurdi, uti putas, inde neceſſariò conſequitur, tardo illi, imbecilli, ac obtuſo ingenio, non verò, uti hactenùs audiverunt, acuto ac præſtanti fuiſſe dicendi ſunt, qui conſectarium illum errorem minimè adverterint. Id autem monſtro propius judicabitur. Nam Petavius Pontificiam auctoritatem contra Salmaſium inſigni opere propugnavit. Thomaſſinus verò librum juſtę molis in viginti diſſertationes digeſtum, elucubravit, in quo à capite ad calcem pro Apoſtolicæ Sedis infallibilitate demonſtranda, totis lacertis depugnans, ex rebus in Eccleſia quinque ſæculorum ſpatio geſtis, certiſſima Apoſtolicæ Sedis judicia invictiſſimè demonſtravit. Hiccine tot eo in certamine palmarum pugil, dum Monachos Scythas fuiſſe Catholicos aſſeveravit, infallibilitatem Pontificiam convulſit, ac victrices palmas ſuamet dextera infregit, ea in cauſa turpiter prævaricatus, quam tanto ſtudio ac conatu defendendam ſuſceperat? Imò ſcias Thomaſſinum acutiſſimi ingenii virum, ex ipſo Monachorum Scytharum facto, & ex ipſa, quod etiam atque etiam mirere, Maxentii invectiva contra Hormiſdam, Romani Pontificis infallibilitatem prævalidè demonſtraſſe. Contrahas licèt frontem, ac torvùm intuearis, recito teſtimonium viri doctiſſimi ex Diſſert. XVIII. in Synodos num 7. *Quanti autem facerent Sedis Apoſtolicæ oraculum iſti Monachi, declarat idem mox Maxentius*: Pro hac ſola ſententia Scytharum Monachos conſtat ad Romanum fuiſſe profectos Epiſcopum &c. *Ergo Conſtantinopolim Romæ poſtpoſuerant, & tam longi itineris mariſque tædia pertulerant Monachi, Romæ quatuordecim menſes ſuſtinuerant, opperientes reſponſum, utique ut illi cederent. Quò ille enim alioqui labor?* Plura ibidem eam in rem proſequitur, ac ad

ac ad oram marginis, quæ tuos oculos feriat, notam appoſuit: *Maxentius & Scythæ Monachi quanto in pretio habuerint oraculum primæ Sedis.* Si Cenſores te ad tribunal citarent, ac ex adverſo ſeſe judicio Thomaſſinus ſiſteret, nempè magni nominis ſcriptor, idemque infallibilitatis Pontificiæ inſigni opere defenſæ fama inclytus: te contra ſtante, non dicam obſcuri, ſed nullius nominis homine; atque ille è grandiori ſuo illo volumine graviter æquè ac conſtanter infallibilitatem Pontificiam à Monachis Scythis inſigni facto aſſertam, oſtenderet; tu verò è contra ex tuis iſtis pauxillulis paginulis, quas tamen *primam partem* tomi contra Noriſium deſtinati, nuncupas, *tres propoſitiones*, inde illas tuas *illationes ac conſequentias* objectares, ecquid judices deliberaturos exiſtimas? Hæc tibi permoleſta, lepida quadam narratiuncula mitigabo. Auctor eſt Valerius Maximus lib. 3. cap. 7. Marcum Æmilium Scaurum virum Conſularem, triumpho de Liguribus acto, ac cenſura geſta percelebrem, à Vario Sucronienſi obſcuri nominis viro judicio apud populum poſtulatum, hiſce tantùm verbis cauſam viciſſe: *Quirites, Varius Sucronienſis ait M. Æmilium Scaurum regia mercede corruptum, imperium P. R. prodidiſſe. Marcus Æmilius Scaurus huic ſe affinem eſſe culpæ negat; utri creditis?*

ANONYMUS.

„ SEd videat ipſe Noriſius quid loquatur. Quanto enim plu-
„ res erunt talis doctrinæ aſſertores, tanto prævalebit opi-
„ nio de fallibilitate Romani Pontificis in materia fidei. Pag. 5.
„ examinis &c.

RESPONSIO.

IMò tu videſis, qui & quæ loquantur; Inde enim diſces, quàm fallare infallibilitatem Pontificiam à tot præclariſſimis Scriptoribus læſam aſſerendo. Uſque adeo permiſcuit imis ſumma longus dies, ut unus tu videas, quæ viri eruditiſſimi acutiſſima, qua valebant, oculorum acie penetrare non potuerunt? Agedum audiamus fortiſſimum, uti ſemel, & iterùm jactas, ſyllogiſmum, cujus fundamenta in hac propoſitione collocas.

Digitized by Google

ANONYMUS.

,, HOmines quos Epiſcopi ſui, deinde Primas, poſtea Legati ſanctæ Sedis, ipſa demum ſancta Sedes, uno verbo Romana ſimul & Græca Eccleſia, auditis eorum ſermonibus, lectiſque ſcriptis, cauſa omni dudum & accuratè perpenſa, unanimi ſenſu judicaverit hæreticos aut hæreſis fautores: tales homines aſſeri nihilominus poſſunt non tantùm Catholici, ſed & defenſores Catholicæ fidei, idque in eo ipſo puncto, in quo erraſſe ſancta Sedes & Eccleſia judicaverit. *Hæc ex pag. 4. Reſponſionis tanquam certa apud Noriſium recenſes; dein pag.* ,, 7. *ais*: Antecedentis partes ſingulas probavi tum ipſis Noriſii verbis, tum inſtrumentis authenticis ab eo adductis. Conſequentia non ſolùm evidens, ſed penè ſynonyma eſt cum antecedente. Expectabam quid tandem reponeret Vaticanus Probibliothecarius. Primò negaretne Scythas damnatos fuiſſe, primùm à ſuis Epiſcopis, deinde à Conſtantinopolitana Eccleſia, ſimul ab Apoſtolicis Legatis, ab ipſa demum ſancta Sede? At ipſe confeſſus eſt, & habemus ea de re publica documenta. Pag. 19. & iterum pag. 4. examinis &c.

RESPONSIO.

HOc eſt totius accuſationis compendium, hæc univerſæ criminationis ſumma, hæc omnium ſcrupulorum medulla. Porro anceps hæreo, num vigil hæc monſtra literis conſignaveris; an potius mei me oculi fallant; adeo abſurda, falſa, & inania ſunt omnia, quę coram hoc ſole evulgare nec pudori nec religioni fuit. Faxo, cæteri intelligant, quos in errores tui te ſcrupuli præcipitem egerint. Uno hoc tamen laudandus venis, quòd nomen occultans, ſaltem pudori conſulueris. Quòd verò illa tua propoſitio in priori tua opella per partes abs te probatur, eaſdem ſigillatim diſcutiam, ac majori qua potero, brevitate refellam.

§. III.

Digitized by Google

§. III.

Quid de his Scythis jam olim ſenſerit Eccleſia.

ANONYMUS.

„ PRimò. Paternus Tomitanus Antiſtes, & comprovinciales Epiſcopi Scythas primi omnium ſubodorati ſunt, ac cæteris cognoſcendos dederunt. Ea propter accuſati ab iis fuere, velut Neſtorianæ hæreſis fautores. Iſti de ſua provincia Epiſcopos accuſant, inter quos eſt Paternus Tomitanæ civitatis Antiſtes. Omnes qui accipiunt Synodum Calchedonenſem, Neſtorianos dicunt, dicentes non ſufficit Synodus contra Neſtorium. Suggeſtio Germani poſt epiſt. 65. Hormiſdæ, & Suggeſtio Dioſcori per Eulogium poſt epiſt. 67.

I.

Monachi Scythæ non fuerunt damnati ab Epiſcopis provinciæ.

NE quæſo graveris, me ductore, adire ad ſingula quæque Eccleſiaſtica tribunalia, in quibus Monachos Scythas hæreſeos damnatos arbitraris, & quidem tanta certitudine, ut inde deſcriptam mihi proximè propoſitionem citra omne dubium aſſeveraveris. Videamus quid in Scythia contra Monachos decretum fuerit, quæve de iiſdem habita ſint ab Epiſcopis judicia. *Hæc*, inquis, *ſcribit Germanus cum collegis Legatis ad Hormiſdam: Iſti de ſua provincia Epiſcopos accuſant, inter quos eſt Paternus Tomitanæ civitatis Antiſtes. Petitiones obtulerunt, & coacti piiſſimi Principis, & domini Vitaliani Magiſtri militum juſſione, frequenter ad audientiam cauſæ convenimus &c.* Intellexiſtin' quid Legati ſcribant? *Iſti* inquiunt, *de ſua provintia Epiſcopos accuſant*. Ergo, inquis, Epiſcopi damnarunt Monachos uti hæreticos aut hæreſis fautores. Hæc tua acuta eſt *illatio*, & neceſſaria *conſequentia*! Monachi, ô bone, erant actores, Epiſcopi rei: illi accuſabant; iſti verò judicio

cio poſtulabantur. Monachi *petitiones obtulerunt* Legatis. Illi ergo judicium petierant contra Epiſcopos. Paternus erat Metropolitanus Scythiæ, ac proinde non poterat in jus conveniri niſi apud Patriarcham aut Legatos Pontificios, uti reapſe apud eoſdem fuit à Monachis accuſatus. Tu verò actores mutas in reos; idem apud te eſt accuſare, ac damnari. Hac ſanè ratione cauſam in tuo foro, ac temet judice abſolviſti, Monachis hæreſeos condemnatis. Unum habes effugium, videlicet, ſi dicas Monachos in provincia ab Epiſcopis prædamnatos, ad Patriarcham ac Legatos poſtea appellaſſe. Hæc peracta primùm in Scythia condemnatio, & haud ſubſecuta appellatio, unum te poſt annos 1174. auctorem habebit, ſine ullo teſte, ſine tabulis, ſine ullo peracti judicii inſtrumento. Repones te id conjectari ex iis quæ poſtea Conſtantinopoli, ac dein Romæ contigere. Itane homo ſcrupuloſe, haud religioni duces, ex puris conjecturis, ac vaniſſimis ſuſpicionibus Monachos uti hæreticos Eccleſiaſtico judicio damnatos obtrudere? Præterea Legati ſcribunt Epiſcopos à Monachis accuſatos; qua autem de re accuſati fuerint, non ſignificant, ut divinationi tantùm locus ſuperſit. Verùm ut accuſatio de hæreſi judicetur, verba Legatorum in una epiſtola, & verba unius Dioſcori in altera in unum teſtimonium coaſſas, quo Epiſcopi à Monachis Neſtorianiſmi poſtulati eſſe videantur. Hoc planè eſt Lectoribus fallacias facere, ac præſtigiis illudere.

II.

Monachi non fuerunt hæreſeos damnati à Patriarcha.

QVid in judicio coram Joanne Patriarcha peractum fuerit, narrat Dioſcorus in literis ad Hormiſdam, quæ poſt epiſt. 67. proximè leguntur. Scribit Monachos contentionem *de uno de Trinitate crucifixo: de Chriſto compoſito, aliiſque Capitulis*, cum Victore Diacono habuiſſe; additque: *Obtulerunt contra ipſum libellum tam nobis, quàm Epiſcopo Conſtantinopolitano*. Itaque in hoc quoque judicio Monachi erant actores, & Victor reus. Eo in judicio, inquit Dioſcorus, *Prædictus Epiſcopus Synodum*

Digitized by Google

dum Calchedonenſem protulit: legit ante omnia quæ ſunt in eodem Concilio conſtituta, dicens: Præter iſta nihil mihi adhuc dicatur. Qui ſequitur iſta, poteſt inter Catholicos eſſe. *Victor reſpondit:* Suſcipio ſimiliter & epiſtolas S. Leonis, & S. Cyrilli epiſtolas Synodales, quæ ſunt in Calchedonenſi Concilio allegatæ &c. *Scythæ è contra inchoaverunt dicere:* Addatur & unus de Trinitate. *Nos è contra diximus:* Quod non eſt in quatuor Conciliis definitum, neċ in epiſtolis Papæ Leonis, nos nec dicere poſſumus, nec addere. *Diſplicuit hoc dictum.* Habes ejus cauſæ cognitionem, atque latam in eadem ſententiam. Victor profeſſus Synodum Calchedonenſem, ab intentata accuſatione abſolvitur, ac Catholicus pronuntiatur. Monachi actores reclamant, admittendam pariter eſſe theſim *de uno ex Trinitate.* Inſtantia à judicibus non admittitur. Eodem, Amice, in luto hæres. Homo enim litigandi neſcius, forenſium cauſarum, ac tribunalium ignarus, judicia confundis, ſcribens Monachos à Patriarcha hæreſis damnatos. Erras. Illud fuit purum putum abſolutorium, non autem damnatorium judicium, in quo Victor ab illata hæreſeos nota abſolutus fuit à Patriarcha, Monachorum memoratæ inſuper propoſitionis profeſſionem exigentium inſtantia repulſa. Hic autem mirari rurſus liceat tuas *illationes ac conſequentias* acutiſſimas. Eccum tuum enthymema: Patriarcha Victorem ab intentato hæreſeos crimine abſolvit; ergo Patriarcha judicavit Monachos hæreticos, aut hæreſis fautores. Ita ex tua Dialectica iterùm accuſator mutatur in reum, abſolvere perinde eſt ac condemnare, inſtantiam non admittere idem tibi videtur ac hæreſeos damnare. An hic quoque finges in alio à recitato judicio Monachos à Patriarcha damnatos? Excute omnes ſcriptas ea de cauſa epiſtolas, nuſquam aut vola, aut veſtigium alterius peracti à Patriarcha judicii, aut latæ contra Monachos hæreſeos convictos ſententiæ, apparebit.

Enimverò ſi accuratè & attentè, uti de his ſcripturum decebat, Dioſcori literas legiſſes, nuſquam imaginarium illud judicium à Patriarcha contra Monachos pronuntiatum, finxiſſes. Appellas paginula 9. Suggeſtionem à Dioſcoro per Eulogium ad Pontificem miſſam poſt 67. epiſtolam Hormiſdæ. Eia age, legamus

gamus ab exordio Suggeſtionem, qua narrat, ſe literas accepiſſe: *in quibus*, inquit, *ſignificaſtis intentionem Monachorum Scytharum, & quomodò viſum fuerit Apoſtolatui veſtro Epiſcopo Conſtantinopolitano cauſam delegare, ut ipſe inter eos, & qui ab eis impetuntur, audiret*. Data eſt epiſtola Idibus Octobris Anno 520. Monachis Romæ quartum jam menſem agentibus. Quòd *illationes* ac *conſequentiæ* mirificè abs te laudantur, ut hac ſaltem amica tibi arte placeam, hocce formo enthymema: Hormiſdas Pontifex deliberaverat cauſam Monachorum delegare Patriarchæ C-P. igitur Monachi neutiquam fuerant hæreſis damnati ab eodem Patriarcha. Antecedens eſt Hormiſdæ teſte ejuſdem Legato Dioſcoro; conſequentia in utroque foro eſt evidens. Nam nunquam delegatur cauſa Judici, à quo fuit reus ante damnatus, cum facta appellatione prior judex velut in reum demutetur; eſt enim appellatio *ſuffragium neceſſariæ defenſionis* Cod. Theod. *de Appellat.* L. 22. *& juris remedium*. L. 15. & *judicatum quod diſplicet, appellatio excludit*. Ibid. L. 5. *de juriſdictione*. Hinc in Epheſino latrocinio Elpidius Comes dixit: *Sacratiſſimus Imperator implens ipſe primùm ordinem legum, quarum eſt & inventor & cuſtos, præcepit eos, qui dudum judices fuerunt, in loco eorum eſſe qui judicandi ſunt*. Nam in retractatorio judicio diſcutitur ſententia prioris judicis, à quo facta eſt provocatio. Cum S. Athanaſius à ſententia Epiſcoporum Synodi Tyriæ & Antiochenæ ad Julium Pontificem appellaſſet, hic in epiſtola ad Alexandrinam Eccleſiam de iiſdem Epiſcopis ait: *Ac proinde eos hortabamur, ut judicio ſe ſiſterent, & ſi poſſent, accuſationis cauſam certis documentis peragerent*. Itaque Monachi non fuerunt hæreſeos damnati à Patriarcha, aliâs Hormiſdas nequaquam de illorum cauſa delegandа cogitaſſet Patriarchæ longè illis ob factam appellationem infeſtiori. Verùm cum in tot literis nuſquam mentio fiat appellationis, nulla planè intervênit; unde palam colligitur, Patriarcham nullo in judicio declaraſſe Monachos hæreticos aut hæreſis fautores. Et hi quidem apud Hormiſdam conqueſti ſunt de Victore ab illata hæreſeos nota à Patriarcha abſoluto, & iterùm cauſam Romæ diſcutiendam eſſe dicebant, Hæc non erat appellatio, ſed querimonia de ſententia Patriarchæ. Appellationis ac queri-

Digitized by Google

querimoniæ diſcrimen habes in laudato titulo Cod. L. *Si nominatus*. Vide l. 17. ff. *de minoribus*. Hormiſdas ep. 67. rogat Juſtinianum, ut impetret ab Imperatore, Romam dirigi Victorem, *cujus fidem*, inquit, *hi ipſi Monachi vehementer accuſant*. Quare Monachi inſtabant, ut cauſa Victoris retractaretur, nec ullum verbum legitur de lata contra ipſoſmet à Joanne Patriarcha ſententia. Videſne Victorem tanquam reum Romam evocatum; Monachos verò eſſe Romæ quoquè accuſatores, ubi Victori probandum fuerat, Catholicam ſe fidem profiteri, nullo incumbente onere Monachis excutiendæ abs ſe hæreſeos notæ ſibi ipſis à Patriarcha judicio publico inuſtæ? Hæc ſi ſemel judicio tantùm non callido perpendas, nullus dubito, quin fateare, penès tua tantùm phantaſmata reperiri poſſe judicium, quod contra Monachos hæreticos à Patriarcha C-P. peractum pronuntiaſti.

III.

Monachi Scythæ non fuerunt uti hæretici condemnati à Legatis Pontificiis.

ANONYMUS.

„ Tertiò. Legati Apoſtolici numero quinque, viri omni
„ exceptione majores, è quibus duo ſanctitatis præcipua
„ laude florebant, Scythas velut Eutychianorum fœderatos ana-
„ themate perculerunt, de quibus ita ſcripſere ad Hormiſdam:
„ (Rogamus, ut conſueta cautela, & qua ſolet Dominus noſter
„ vigilantia cogitetis, & quomodò ſuſpendendi ſunt, qui à nobis
„ taliter receſſerunt, & à noſtra communione fuerunt ſepara-
„ ti, & quid eis reſpondeatur, vel quomodo eorum Capitula
„ repellantur; quia eos omnes Conſtantinopolitana exhorret
„ Eccleſia).

Digitized by Google

RESPONSIO.

HÆc omnia dilucidè enarravimus cap. 5. Diſſertationis ſuperioris. Legati nullam ſententiam de hæreſi contra Monachos pronuntiarunt, ſed tantummodò eorum inſtantiam repulerunt, qua contendebant, theſim *de uno ex Trinitate* libello profeſſionis fidei inſerendam eſſe. Voces *quomodò ſuſpendendi ſunt*, ex autographo Vaticano ibidem emendavimus, reponentes: *ſuſcipiendi ſunt*. Non Legati Monachos Eccleſiaſtica communione privarunt; ſed ipſimet Monachi ſimplici diſſociatione à Legatis ſemet ſepararunt, cujus diſſociationis citra anathema exempla ibidem laudavimus. Monachi quatuordecim circiter menſes Romæ degentes, cum Hormiſda Papa *communicaſſe* à Maxentio dicuntur. Et Pontifex epiſt. 67. ſcribit: *Significamus Scythas Monachos allegaſſe plurima, quæ nos relinquere indiſcuſſa non poſſumus*. Eccleſia Conſtantinopolitana initio eoſdem exhorruit, non tanquam hæreticos, ſed uti homines litigioſos, inquietos, & eo etiam moleſtiores, quòd non de re ipſa, ſed de verbis tot inter Catholicos turbas excitabant; ſiquidem ubi alii *unam perſonam de Trinitate* dicebant, illi *unum de Trinitate* tanta obſtinatione aſſerendum eſſe contendebant, ut refragantes Neſtoriani erroris inſimularent, uti diximus cap. 10. ejuſdem Diſſertationis. Quòd verò ad Legatorum epiſtolam provocaſti: Videſis, an non Monachos ab hæreſi abſolvant: *Quia*, inquiunt, *& nos ante Imperatorem, & ante Senatum hæc indicavimus, dicentes: Extra Synodos quatuor, extra epiſtolas Papæ Leonis, nec dicimus, nec admittimus; quidquid non continetur in prædictis Synodis, aut quod non eſt ſcriptum à Papa Leone, non ſuſcipimus*. En tibi ſententia illa in cauſa dicta à Legatis coram Juſtino Auguſto ac Senatu. Recuſarunt in fidei canones referre propoſitionem, *de uno ex Trinitate paſſo*, quod unum Monachi importuni, arrogantes, pervicaces, non tamen hæretici, urgebant. Addunt Legati: *Quoniam hæc illi nituntur aſſerere, eo modo ſibi ſatisfacere cupientes*, UT PROFITEAMUR ET DICAMUS unum de Trinitate paſſum eſſe, *quod nec Patres, nec Synodi dixerunt*. Hic totius erat ſtatus quæſtionis, controverſiæ cardo, ac litis conteſtatio, Una illa propoſitio

Digitized by Google

poſitio in congreſſu Legatorum ventilata fuit. Monachi non tanquam cujuſpiam hæreſeos rei illi judicio ſtitere, ſed ut actores ac petitores. In judiciis reus debet judici ſatisfacere, ſivè crimen diluendo, ut innocens abſolvatur; ſivè convictus, admiſſi criminis pœnas dando. Atenim eo in judicio Monachi volebant, ut Legati ſibi ſatisfacerent, profitentes, ac dicentes ſibi ſimiliter, *unum de Trinitate paſſum*. Hinc vides Monachos actores, Legatos verò non quidem reos, ſed adverſarios contra Monachos contendentes, ac conſtanter turbulentis, audacibus, temerariis, non autem hæreticis Monachis ſatisfacere negantes, in ea propoſitione tanquam neceſſario Catholicæ fidei dogmate, comprobanda. Præterea Legati hæc ibidem Hormiſdæ ſcribunt: *Nobis quod viſum eſt ſcripſimus: in veſtra poteſtate eſt deliberare, quod vobis Deus imperaverit.* Significant quam ſententiam ea in cauſa tenuerint. Ipſam tamen cauſam ex integro Hormiſdæ judicio terminandam dimittunt. Non erat igitur ea cauſa de damnata quapiam hæreſi Monachorum, ſed de theſi adiaphora, quæ ex integro poterat ab Hormiſda, Deo inſpirante, diſcuti, ac definiri. Evaneſcit igitur hæreſis Monachorum à Legatis Pontificiis confixa. Nulla ibidem contra eoſdem anathematum fulmina vibrata ſunt. Et à geſtis per Legatos, omnibuſque ſignatis ea ætate tabulis excluſus, cogeris conjecturas aut longinquiùs arceſſere, aut de proximo, quòd eas mente tibi fingis, admovere, quò hæc tua opinio de Monachis Scythis à Legatis Pontificiis prædamnatis, tenui quadam veriſimilitudinis larva apud imperitos fidem inveniat.

ANONYMUS.

„ EQuidem Noriſius teſtimonium rejicit Dioſcori, quem li-
„ cèt Hormiſdæ vnicè carum ob rerum agendarum peri-
„ tiam, ac doctrinæ copiam, at conflato contra Bonifacium
„ ſchiſmate, *intra paucos dies*, ultore Numine, *ait fuiſſe extin-*
„ *ctum, ut ex his apertè intelligatur*, inquit, *quem hominem*
„ *Monachi accuſatorem habuerint*: Ipſa retuli verba Noriſii, ſed
„ quæ planè injurioſa ſunt Romanæ Eccleſiæ, Sanctoque Aga-

,, peto, qui ſimul ac in Petri ſedem fuit evectus, coacto eo fine
,, Concilio, Dioſcori memoriam à calumnia liberavit. Do ver-
,, ba Anaſtaſii in Agapeto: *Hic in ortu Epiſcopatus ſui libellos ana-*
,, *thematis, quos invidiæ dolo extorſerat Bonifacius à Presbyteris*
,, *& Epiſcopis contra canones contra Dioſcorum, in medio Eccleſiæ,*
,, *congregatis omnibus, incendio conſumpſit, & abſolvit totam*
,, *Eccleſiam invidia perfidorum*. Ecce quo in numero Noriſius
,, habet canonica Eccleſiæ Romanæ ac ſanctiſſimorum ipſius Pon-
,, tificum judicia. Dioſcorus S. Hormiſdæ unicè carus, à S. Aga-
,, peto à calumnia vindicatus, de Romana Eccleſia cumulatiſſi-
,, mè meritus, doctrinæ copia, rerumque agendarum peritia in-
,, ſignis, quia Scythas accuſavit, homo improbus Noriſio, ac
,, planè ſceleſtus eſt: Scythæ verò ipſi à propriis Epiſcopis, à
,, Patriarcha, totaque Eccleſia civitatis Conſtantinopolitanæ, à
,, Legatis ſanctæ Sedis, ab Hormiſda ſummo Pontifice, à Cle-
,, ro, populoque Romano inter Eutychianos recenſiti, eoque
,, nomine in horrore habiti, homines ſunt in fide irreprehenſi-
,, biles, imò ſanæ de Incarnatione doctrinæ vindices, quia Fau-
,, ſtum velut Semipelagianum habuerunt. Pag. 11.

RESPONSIO.

BEllè rhetoricaris: amplificas, exaggeras, ac verborum copia pagellam imples, cum rebus deſtituaris, ita ut Laconicum illud tibi cogar reponere: *Nihil es præter vocem*. Ubinam Dioſcorus *homo improbus ac planè ſceleſtus Noriſio eſt?* Tuas haſce voces reſorbe, ac à me rem teneto. Mortuo Felice IV. cum major pars Cleri Romani Bonifacium II. elegiſſet, Dioſcorus homo Alexandrinus, multorum ſuffragia pecunia redimens, Pontificatum invaſit, quem tamen die 29. unà cum vita amiſit. Bonifacius mortuum in ſchiſmate Dioſcorum anathemati ſubjecit. Imperantis id temporis Juſtiniani teſtimonium in publico Edicto contra tria Capitula produco: *Super hæc autem omnia quis ignorat ea, quæ noſtris temporibus in Eccleſia antiquioris Romæ contra Dioſcorum acta ſunt? Qui cum nihil in fidem peccaſſet, tamen propter ſolum Eccleſiaſticum ordinem poſt mortem ab eadem ſancta Eccleſia Romana ana-*

thema-

Digitized by Google

thematizatus eſt, videlicèt, *propter cauſam pecuniariam*, ut ibidem ſubjicit. Quæ etiam Benignus Epiſcopus Heracleæ recenſuit in Synodo V. Collat. V. pag. 481. ult. edit. qui addit: *Et hoc ſciunt omnes, qui degunt Romæ, & maximè qui in dignitatibus exiſtunt, qui etiam eidem Dioſcoro communicatores permanſerunt uſque ad ejus mortem*. Itaque conſtat Dioſcorum ambitione ductum, malis artibus, ſchiſma conflaſſe, qui cum die 29. extinctus fuerit, tam citam mortem Noriſius ultore Numine contigiſſe affirmavit. In tuis tantùm ſcriptis Dioſcorus *improbus ac ſceleſtus* legitur, cum ea epitheta in libro Noriſii minimè appareant. Rurſus conſtat Dioſcorum poſt mortem anathemate damnatum fuiſſe. At Agapetus latum à Bonifacio deceſſore contra illum anathema reprobavit, quòd Gelaſii Papæ ſententiam ſecutus, putavit non poſſe contra hominem jam vita functum, anathema pronuntiari; cujus ſanè facti nullum antea in Romana Eccleſia exemplum præceſſerat. Hìc te volo, qui ais: *Ecce quo in numero Noriſius habet Canonica Eccleſiæ Romanæ ac ſanctiſſimorum ipſius Pontificum judicia*. Viden uti tuos in caſſes temet inſcienter conjicias, quibus Noriſius nullatenùs conſtringi poteſt, quippè qui hoc tantùm de Dioſcoro ſcripſit, conflaſſe ſchiſma, ac 29. die ultore Numine extinctum. Bonifacius II. cenſuit ſe poſſe Dioſcoro quamvis demortuo, anathema infligere. At Agapetus judicavit Dioſcorum jam defunctum, nullo poſſe anathemate percelli. Hinc Bonifacius damnat Dioſcorum. Illinc Agapetus Dioſcorum abſolvit. Qui Noriſium læſæ infallibilitatis Pontificiæ tota opella inſimulas, ediſſere uter Pontifex erravit: damnans mortuum, an mortuum abſolvens? Tibi dicitur Dioſcorus *à S. Agapeto à calumnia vindicatus*. Igitur calumniator tibi erit Bonifacius II. qui anathematis calumnia mortuum Dioſcorum oneravit. An non tuiſmet retibus implicaris? I nunc, ac clama Noriſium protuliſſe verba, *quæ planè* (Hui, etiam *planè*!) *injurioſa ſunt Romanæ Eccleſiæ Sanctoque Agapeto*. O Superi mitem animum! Ecquænam horrenda Noriſius dixit? Dioſcorum, inquis, *conflato contra Bonifacium ſchiſmate intra paucos dies ultore Numine fuiſſe extinctum, ut ex his apertè intelligatur, quem hominem Scythæ Monachi accuſatorem habuerint.* Nonne verum eſt Dioſcorum erogata pecunia, ſchiſma conflaſſe? An non pariter verum

rum illum brevi extinctum,pœnas excitati ſchiſmatis dediſſe? Denique num æquè verum eſt ab hoc Dioſcoro Scythas Monachos apud Hormiſdam accuſatos fuiſſe? Unde, quæſo, unde ſcrupuli injuriarum ea narratione illatarum Romanæ Eccleſiæ, ac S. Agapeto, tibi erumpunt? Unus tu ille homo es, qui ea tela contorques, quæ veritatis umbone repercuſſa, in tuummet caput impetu validiori reſiliunt. Agedum qui nobis narraſti damnatum anathemate Dioſcorum à Bonifacio Papa, eundemque à ſucceſſore Agapeto abſolutum, de quibus nec verbum quidem fecit Noriſius, infallibilitatem Pontificiam in judicando contrariam, illæſam oſtende. Unum huic profectò difficultati, qui eo in argumento unicè verſabare, verbum impendendum fuerat, qui tanto verborum apparatu contra Noriſium declamabas. Scito illud judicium non pertinere ad dogma fidei, ſed ad diſciplinam. Scito ea de re varias fuiſſe in Eccleſia ſententias. Scito denique Synodum V. poſt accuratam totius controverſiæ diſcuſſionem, damnato diu antè demortuo Theodoro Mopſueſtienſi, Bonifacii II. ſententiam approbaſſe, quam poſtea Romana Sedes contra defenſores trium Capitulorum invicta conſtantia defendit. Cantilena, quam recantas, de Scythis *à propriis Epiſcopis*, *à Patriarcha*, *à Legatis S. Sedis &c. inter Eutychianos recenſitis*, jam Lectoribus delicias dudum factas, inſtaurat.

I V.

Hormiſdas Pontifex nullius hæreſis Monachos Scythas damnavit.

A N O N Y M U S.

„ REſtat audire S. Hormiſdam ſuo ac totius Eccleſiæ nomine loquentem. (Et recitata parte epiſtolæ ejuſdem 70. „ ad Poſſeſſorem, hæc addit) Vos appello, Reverendiſſimi Cen„ ſores, ex vobis ſcire cupio, Catholicine, ac fidei vindices „ habiti olim ab Eccleſia fuerint, quos *(en tertiò eadem cantilena)* „ ſui primùm Epiſcopi, deinde Conſtantinopolitana Eccleſia,

„ ſimul

Digitized by Google

,, ſimul Apoſtolici Legati, ipſeque ſummus Pontifex anathema-
,, te percellunt, ac vitandos declarant, velut *Chriſtianorum*
,, *omnium adverſarios*, veneno *quod viſcera ſua penetravit* ple-
,, nos; *eo uſque tumoris elatos, ut ad arbitrium ſuum* (in mate-
,, ria fidei) *utriuſque Orbis putent inclinandum eſſe judicium*. Quis
,, de Orthodoxis loquatur in hunc modum? &c. Pag. 13.

RESPONSIO.

Romani Cenſores, quos appellas, ſi quo te reſponſo dignarentur, mirari ſe dicerent, quòd res notiſſimas aut neſcias, aut certè diſſimules. Nam aliud eſt loqui Pontificem per reſcriptum privatum: aliud eundem ex Cathedra decernere. Hoc altero modo nomine totius Eccleſiæ loquitur. Illa ad Poſſeſſorem erat epiſtola privata, qua interroganti ſe Epiſcopo privatim reſpondit. Illa tamen epiſtola ab univerſa poſtea Eccleſia laudata eſt, vt patet ex literis Synodicis Epiſcoporum Africæ in Sardinia exulantium. In ea verò epiſtola nulla Monachorum hęreſis nominatur, nulla configitur. Sed turbulenti tantùm eorundem mores, novarum quæſtionum cupido, veterum Auctorum contemptus, genium inquietum, ingenium turbidum, ferox, ac violentum acri reprehenſione perſtringitur. Legerunt appellatam abs te epiſtolam Theologi graviſſimi & eruditiſſimi, Petavius, ac Thomaſſinus, nullam in eadem hæreſim Monachorum damnatam adnotare potuerunt. Hæc Petavius lib. 5. de Incarnat. cap. 2. num. 2. ſcribit: *Quocirca nihil in eorum facto atque ſcriptis aliud culpes, niſi inconſultam rationem, ac præcipitem ardorem inculcandæ novitatis, intempeſtivæ potius, minimèque neceſſariæ, quàm aut callidæ, aut errore contaminatæ. Nam & Hormiſdas Papa in epiſtola ad Poſſeſſorem Africanum Epiſcopum, nullam aliam notam illis ſubſcribit, præter iſtam temerariæ novitatis, contumaciæ, ac ſuperbiæ*; ac ſtatim laudata abs te Hormiſdæ verba recitat. Huic concinit Thomaſſinus Diſſert. 18. in Synodos num. 5. pag. 594. ubi non obitèr, ſed accuratè hoc argumentum diſcutiens, ait: *Igitur à Poſſeſſore Epiſcopo Africano Conſtantinopoli agente, & à Monachis Scythis Romam profectis, ea de re Hormi-*

ſda

ſita conſulebatur. *Reſcripſit verò ille Poſſeſſori ea, quibus non falſam, ſed novam propoſitionem averſabatur; ejuſque vindices non ut errori, ſed ut curioſitati, & rixandi libidini implicatos objurgabat*; & pariter repetit fragmenta illius epiſtolæ. Quis autem niſi ſtupidus auſit aſſeverare duos hoſce teſtes, qui in Patribus habitabant, & ex aſſidua illorum lectione ingentia volumina elucubrarunt, in laudata Hormiſdæ epiſtola nullum damnatæ hæreſeos veſtigium obſervare potuiſſe; quam tamen nullius nominis homo circumſpectator, ut ait Plautus, cum oculis emiſſitiis adverterit? Illoſne oculi, an intelligentia, an fortè fides defecit? Hi ſanè, quod Eccleſiaſticam eruditionem attinet, habent ſuffragium primæ ſententiæ, in quam tu quoque, ſi vis ſapere, raptim pedarius curras. Quòd ſi Hormiſdæ epiſtolam, vt Auguſtini lib. 4. contra Jul. oper. poſt. cap. 46. verbis utar, *non vis intelligere, aut ſi te fingis non intelligere; noli obſtrepere valentibus, ac volentibus intelligere*.

Monachi per menſes circiter quatuordecim Romæ degerunt cum Hormiſda Pontifice communicantes; non ergo erant Hæretici. Hormiſdas epiſt. 67. ſignificat Juſtiniano *Scythas Monachos allegaſſe plurima, quæ nos*, inquit, *relinquere indiſcuſſa non poſſumus*. Et paulo poſt: *In quorum allegationibus cum Legatis remeantibus, competenter fuerimus inſtructi, ſi quid reprehenſione dignum cognitio noſtra repererit, neceſſe eſt, ut circa eos teneamus Eccleſiaſticam diſciplinam*. Itaque Hormiſdas, priuſquàm Monachorum cauſam diſcuteret, Legatorum in Vrbem reditum opperiebatur. Interim nondum ulla ob hæreſim cenſura perculſi fuerant; hæc enim omnium maxima eſt, quæ *Eccleſiaſtica diſciplina* rigore infligatur; qua tamen diſciplina ſe uſurum dicit, ubi fortè in cognitione cauſæ Monachi erroris convicti fuerint. At illi ante Legatorum adventum, judicii petitione vltrò renuntiata, ex Vrbe receſſerunt ſine vllo ab Hormiſda accepto reſponſo. Jam verò actor pleno jure poteſt ab intentata lite, ac petitorio judicio recedere. Illi tamen in culpa fuere, quòd obligatam Hormiſdæ fidem infregerint, tumultum in plebe excitare conati fuerint, ac libellis Imperatorum ſtatuis affixis, contra fuerint ptoteſtati. Fuga, Amice, non facit hæreticum. Quis enim S. Hilarium Arelatenſem,

tenſem, quòd contra ſemet proximè proferendæ à S. Leone Magno ſententiæ, ſe arrepta ex Urbe fuga, ſubtraxit, hæreticum nuncupavit? Jam nobis ediſſere, quando, ubi, à quo Monachi pronuntiati fuerint hæretici? Qua Vaticani parte anathematis fulgor intonuit, ac fulmen in Scythas decidit? At reclamas: *quos ſui primùm Epiſcopi, deinde Conſtantinopolitana Eccleſia, ſimul Apoſtolici Legati, ipſeque Summus Pontifex* ANATHEMATE *percellunt.* Liceat mihi poetæ carmen invertere: 2. Metam. V. 308.

Undique das *tonitrus, vibrataque fulmina jactas.*

Sunt, ut Plinii voces lib. 2. cap. 43. reddam, *bruta fulmina & vana*; nempè hominis quaquaversùm contra Monachos anathemata fingentis inania phantaſmata.

Reponis Hormiſdam ex Apoſtolo 2. ad Timotheum cap. 3. vocare Monachos *homines ſui tantùm amatores, habentes formam pietatis, virtutem autem ejus abnegantes; itaque eſſe vitandos.* Quæ verba inquis ab antiquis de hæreticis tantùm intelligi. Ita eſt. Sancti Patres paſſim ea verba prout jacent in laudata epiſtola, de hæreticis intelligunt. Etenim Apoſtolus poſt peſſimas quaſque notas hæreticorum, vocat illos: *voluptatum amatores magìs, quàm Dei: habentes ſpeciem pietatis &c.* & antea illos dixerat *homines ſe ipſos amantes.* At cum cæteras notas Hormiſdas omittat, non hæreticos, ſed viros Catholicos ſuæ tantùm opinionis amatores, ſpeciem quidem pietatis in Monaſtica tunica præſeferentes, ſed animo virtutibus vacuo, videlicèt litigioſo, turbulento, præferoci &c. Ita eadem phraſi uſus S. Proſper initio libri contra Caſſianum ac ſectatores, qui erant planè Catholici, eoſdem dicit *habentes ſpeciem pietatis in ſtudio, cujus virtutem diffitentur in ſenſu.* Porrò Hormiſdas tradit Monachos *vitandos* non tanquam hæreticos, ſed uti contentioſos, ſuiſque litigiis Catholicarum mentium pacem turbantes; quemadmodum idem Apoſtolus in priori ad eundem Timotheum epiſtola cap. V. 11. ait *Adoleſcentiores autem viduas devita.* Quo verbo haud illas hæreticas deſignavit. Non hac communi loquendi formula Pontifices hæreticos damnant, eoſque Catholicis vitandos jubent. Monachis non quidem Scythis, ſed Scytharum in hac ipſa cauſa adverſariis Acœmetenſibus à Joanne II. damnatis, hæc de iiſdem Pontifex ſcribit epiſt. 3. ad

Senatores: *Acœmetas verò, qui ſe Monachos dicunt, qui Neſtoriani evidenter apparuerunt,* Romana *etiam eos damnat Eccleſia, à quibus vos propter canonem, qui cum excommunicatis Chriſtianum nec loqui, nec communicare permittit, diligentia paſtorali admonere non deſino, ut eorum etiam ſimplicem collocutionem vitetis, nihilque vobis cum eis æſtimetis eſſe commune.* Petavius loco mihi ſuperiùs laudato, attentè conſiderans damnatis Acœmetenſibus, probatam fuiſſe uti Catholicum dogma, defenſam à Monachis Scythis propoſitionem *de Chriſto uno ex Trinitate*, hæc ait: *Non eſt credibile Eutychianę perfidię venenum ſub ea latuiſſe.*

ANONYMUS.

,, AT quid diſputamus, utrum Scythas pro hæreticis habue-
,, rit Hormiſdas, cum ipſi ultrò Scythæ confiteantur eo ſe
,, numero fuiſſe à Summo Pontifice computatos: *Licet eos*, inquit Maxentius, *publica veritatis conſcientia manifeſtè hęreticos non valeat accuſare* (Hormiſdas) *obliquè tamen & callidè hoc vult de eis intelligi &c.*

RESPONSIO.

UBi, amâbo, eras, cum tam præpoſterum judicium ex Maxentii reſponſione formabas? Maxentius contra Hormiſdæ ad Poſſeſſorem epiſtolam infanda quæque per ſummam impudentiam eructans, cum animadverteret, nuſquam ibidem Monachos uti hæreticos pronuntiari, unde vehementiori impetu Auctorem epiſtolæ invaderet, ſcribit, illum hæreſeos notam *non manifeſtè, ſed obliquè ac callidè* Scythis impegiſſe. Videſne ut tuomet jaculo ille tuus error de Monachis ab Hormiſda anathemate percuſſis, juguletur? Siquidem ſi in ea epiſtola palam anathemate afflati ſunt, manifeſtè ibidem ut hæretici damnati fuiſſent; anathema enim in hæreticos publicè tales judicatos, emittitur.

ANO-

Digitized by Google

ANONYMUS.

,, EX dictis hactenus patet quemadmodum de tot tanque di-
,, verſis omnium Ordinum hominibus, qui ſivè in Oriente
,, ſivè in Occidente Scythas Monachos viderunt, ſimul eorum
,, ſcripta omnia perlegerunt, & curioſiùs collato cum iis ſermo-
,, ne mentem ipſorum introſpexerunt, nemo non illos hæreticos
,, pronuntiavit. Pag. eadem.

RESPONSIO.

QUæ tibi patent, cæteros latent. Imò ex hactenùs deductis, patet Monachos nec in Oriente, nec in Occidente, nuſquam gentium declaratos fuiſſe hæreticos. Hæc non vanis illationibus, & ductis de longinquo conjecturis, ſed ſignatis antiquitatis tabulis in tanto lumine collocavi, ut id tibi quoque jam patere poſſit, ſi tamen quandoque velis ſapere.

ANONYMUS.

,, DE Juſtiniano, quid reſpondere curem, nihil eſt; ſiquidem
,, Noriſius ipſe Juſtinianum fatetur à Papa perſtrictum eſſe
,, quòd in cauſa Scythica ſententiam mutaſſet. Pag. 15.

RESPONSIO.

EST quod te doceat Juſtinianus in epiſtola, quæ præmittitur 66. Hormiſdæ. *Quidam*, inquit, *aſſerunt, Chriſtum filium Dei Dominum noſtrum pro noſtra ſalute carne crucifixum*, unum de Trinitate *debere prædicari*. Hi erant Monachi Scythæ, quos ibidem nominat, ac commendat Pontifici. Addit: *Quoniam verba videntur facere diſſenſionem: nam ſenſus inter Catholicos omnes unus eſſe probatur*. Monachi dicebant: *Unus de Trinitate*; Adverſarii Monachorum dicere malebant: *Una perſona de Trinitate*. Idem Verbum Filius Dei Patris utraque dicendi formula ab utriſque intelligebatur. Itaque lis tota hærebat in vocibus. At non voces,

ſed interior intelligentia contrà fidem facit hæreticum. Scitè Hilarius lib. 2. de Trinitate: *Nomen nihil habet criminis, quod ſenſum non perturbat religionis*. Tunc putas Monachos in quæſtione de nomine potuiſſe pronuntiari hæreticos, & anathemate fulguriri in Oriente & Occidente?

ANONYMUS.

,, AD Africanos in Sardinia exules mittunt Scythæ fidei pro-
,, feſſionem, quàm ſummè ſua intererat Catholicam inve-
,, niri, ut poſt anathema undique in ſe ſivè ab Oriente, ſive ab
,, Occidente vibratum, aliquos tandem communicatores inve-
,, nirent. Afri Epiſcopi, qui de contentionibus in Oriente re-
,, cèns exortis, nihil ſciebant, nec fraudem Eutychianorum ſub
,, ambiguis vocibus latentem noverant, Monachorum ſcriptum
,, probarunt; homines ipſos nec allocuti ſunt unquam, nec vi-
,, derunt, tribus, opinor, exceptis qui literas deferebant. Quis
,, conferat tale teſtimonium cum ea nube teſtium ex utroque Or-
,, be clamantium Scythas, quos ipſi viderant, audiverantque,
,, eſſe hæreticos. Pag. 15.

RESPONSIO.

INjuriam Lectori facis, qui tam frequenter cantas, ac recantas: *Ab Oriente, ab Occidente, ex utroque Orbe*. Deſine jam tandem talibus. Veteres Aruſpices vani futurorum præmonſtratores, obſervabant, num fulmen à dextera, vel ſiniſtra potiùs parte decideret. Tu miſeros Monachos non ceſſas & ab Oriente & ab Occidente, dextrorsùs, ſiniſtrorsùs ex utroque Orbe anathematum fulminibus afflare. Nuſquam contra illos tonuit ab Oriente; nunquam fulguravit ab Occidente. Verùm tuorum ſolummodò ſeſe invicem collidentium ſcrupulorum crepitacula contra eoſdem inſonuere. Quæ de Africanis Epiſcopis dicis, te tranſmiſſæ ab iſtis reſponſionis neſcium oſtendunt. Nam ita illi ſcripta Monachorum probarunt, ut nullatenus tamen novam illam loquendi phraſim, pro qua una recipienda Monachi tantas ubique turbas

cie-

Digitized by Google

ciebant, admiſerint; ſed Hormiſdæ ſimiliter *pro uno* ex Trinitate, *unam perſonam* Trinitatis repoſuerint. Legeſis caput 7. noſtrę Diſſertationis hiſtoricæ, ac diſce quæ dicas. Scribis Afros Epiſcopos nihil ſciviſſe de contentionibus in Oriente recèns exortis. Erras. Nam iidem reſcribentes ad Monachos inſignem epiſtolam Synodicam, cap. 17. recitant fragmentum epiſtolæ Hormiſdæ, *quam*, inquiunt, *conſulenti ſe ſancto fratri, conſacerdotique noſtro Poſſeſſori reſcripſit*. Videſne illam epiſtolam, in qua, te interprete, Monachi Scythæ ab Hormiſda anathemate percuſſi ſunt, notam fuiſſe Epiſcopis Africanis? At iſti cum plena ejus epiſtolæ notitia, cum Monachis & coram, & per literas, uti patet, communicabant, ac proinde nulla ibidem anathematis fulmina contra Monachos coruſcarunt. Epiſtola Hormiſdæ ad Poſſeſſorem ſcripta eſt anno 520. Idibus Auguſti. Epiſtola verò Afrorum ſcripta eſt poſt mortem Hormiſdæ, quem *beatæ memoriæ Antiſtitem* ibidem appellant, ſed cum adhuc degerent exules in Sardinia, nempè anno 523. qui poſtremus fuit pontificatus Hormiſdæ uti & exilii Epiſcoporum Africæ. Igitur iſti Patres ac Catholicæ religionis fortiſſimi Confeſſores, geſtorum in cauſa Scytharum conſcii, optimè Hormiſdæ epiſtolam ad Poſſeſſorem perſpectam habentes, cum iiſdem Scythis, ſeu eorundem ſociis, tanquam cum Catholicis, per literas communicarunt, secùs planè facturi, ſi in ea epiſtola Scythæ hæretici pronuntiati fuiſſent, ac anathemate fulguriti.

Errorem errori accumulas, dum de Afris ſcribis: *Nec fraudem Eutychianorum ſub ambiguis vocibus latentem noverant.* Legiſtine unquam libellum à Monachis ad Africanos Epiſcopos miſſum? Quid clarius dici poteſt pro duabus in Chriſto naturis adſtruendis, quàm quæ Monachi illi cap. 2. 3. 4. & 5. nulla ſine ambiguitate fatentur? An non capite quinto, recipere ſe dicunt Concilium *ſanctum ac venerabile, quod apud Calchedonam celebratum eſt*? An non diſertè ibidem damnant *Eutychen, Dioſcorum, cum ſociis eorum, omneſque quos juſtè ac regulariter Sedes Apoſtolica condemnavit*? An non dicunt: *epiſtolas quoque Beati Leonis amplectimur*? Ubi, ubi notas *fraudem Eutychianorum ſub ambiguis vocibus latentem*? Cum Theodoretus Neſtoriani erroris ſuſpicione laboraret, in Act. VIII. Synodi Calchedonenſis, Patres ei dixerunt:

Digitized by Google

runt; *Dic apertè anathema Neſtorio, & qui ea, quæ ejus ſunt, ſapiunt*. Cum ille aliquantiſper tergiverſatus, tandem dixiſſet: *Anathema Neſtorio*, ac profeſſus fuiſſet, ſe ſubſcripſiſſe epiſtolæ Leonis papæ; Judices dixerunt: *Omnis jam dubitatio de Theodoreto reverendiſſimo Epiſcopo eſt ſoluta*. Et univerſa Synodus acclamavit: *Eccleſiæ Orthodoxum*. Enimverò Monachi ſcribentes ad Epiſcopos Africanos, anathema dicunt Eutycheti ac Dioſcoro: amplectuntur epiſtolas Leonis Papæ: duas in Chriſto naturas confitentur. Itaque de illorum fide Orthodoxa *omnis jam dubitatio eſt ſoluta*. An fortè in illa propoſitione *de uno ex Trinitate* obſervas *fraudem Eutychianorum ſub ambiguis vocibus latentem*? Audin' quid cap. 4. pronuntiant: *Hac de cauſa Trinitas etiam poſt Incarnationis myſterium Trinitas manſit, quia idem Dei Verbum etiam cum propria carne*, UNUS EST EX TRINITATE. Et ſtatim: *Quapropter & Deum Verbum paſſum carne, & crucifixum carne, ſepultum carne ſecundùm beatum Cyrillum profitemur &c.* At Eutychiani dicebant Verbum non carne, ſed divinitate paſſum, teſte S. Felice Papa epiſt. 5. ad Zenonem Auguſtum. Dicito ubi lateat fraus Eutychianorum? ubi lateant voces ambiguæ? Sed nondum errorum finis; ſiquidem de Epiſcopis Africanis ſcribis: *Homines ipſos nec allocuti ſunt unquam, nec viderunt, tribus, opinor, exceptis qui literas deferebant*. Qui res antiquitùs geſtas vetuſtis omnibus monumentis inconſultis, in literas mittit, is non hiſtorias, ſed fabulas narrat. Hinc haud miror, te hactenùs de Africanis Patribus tanta finxiſſe; ſiquidem ſcripta ea de re inſtrumenta, ac vetuſtos codices nec ſemel inviſens, omnia pro arbitrio fingis, ac refingis. Nam ſi legiſſes caput primum libri S. Fulgentii de Incarnatione & Gratia, quo unà cum collegis reſpondit Monachis memoratis, hæc tibi ſtatim in oculos incurriſſent: *Beatus frater noſter Joannes Diaconus à veſtra Societate directus, literas, nobis quas miſiſtis, habuit, quibus recenſitis, veſtram ſimul alacres & FIDEM cognovimus & ſalutem; imò in agnitione FIDEI veſtræ nobis ſalus innotuit*. Africani Antiſtites qui literas receperunt, teſtantur unum Joannem ad ſe à Monachis miſſum. Tu ſcribis *tres* Monachos illam epiſtolam ad Africanos pertuliſſe. Potes quidem ſcrupulos prout libet, prout lubet, multiplicare. At non potis es, ex uno

tantùm

tantùm homine tres homines facere. Interim videas ab Africanis Patribus commendari FIDEM Monachorum, quos tu & hæreticos, & multiplici anathemate damnatos obtrudis.

Denique concludis: *Quis conferat tale teſtimonium cum ea nube teſtium ex utroque Orbe clamantium Scythas, quos ipſi viderant, audierantque, eſſe hæreticos?* Nullus profectò conferat tam ſplendidum tamque illuſtre Africanorum Antiſtitum teſtimonium cum ea nube teſtium, quam tibimet in tuo cerebro addenſaſti. Teſtes clamantes hæreſim citaſti, apud quos ne ſemel quidem hæreſis Monachorum auditur, uti locupletiſſimè demonſtravi. Tantos illos clamores *ex utroque Orbe* altiùs reſonantes, nec Vaſquez, nec Petavius, nec Thomaſſinus inaudiêre. Aut illi extra Orbem fuerunt; aut in hoc Orbe aurium uſum perdidêre. Verùm cum viri illi præſtantiſſimi in univerſo literario Orbe optimè audiant, tantus tibi jactatus clamor in imaginariis tantùm ſpatiis inſonuit.

§. IV.

Quid illi Scythæ de Hormiſda ſenſerint.

ANONYMUS.

„ Videamus itaque, Maxentius & ſui quomodo acceperint „ Epiſtolæ authorem, quem, fatente Noriſio, ſciebant „ eſſe ſummum Pontificem: *Certè*, inquiunt, *authorem hujus „ epiſtolæ hæreticum eſſe, quiſquis ille eſt &c.* Tum epiſtolam Hor- „ miſdæ malignè interpretantes ajunt: *Nam & ipſi hæretici ad „ hoc ubique hanc ipſam epiſtolam proferunt &c.* Sexcentis in locis „ eum appellant *hæreticum Neſtorianæ pravitatis fautorem &c.* „ Neque unius dumtaxat Neſtorianæ hæreſis Summum Pontifi- „ cem accuſant, eum præterea Pelagianum eſſe contendunt „ his verbis: *Callidè tuam niteris occultare perfidiam &c.* Pag. „ 16. 17.

RES-

RESPONSIO.

Sanctus Auguſtinus in libro contra Donatiſtas poſt Collat. cap. 3. ſcribit eoſdem in magno illo congreſſu apud Carthaginem dixiſſe, *nec cauſam cauſæ, nec perſonam præjudicare perſonæ: quod adversùs omnes humanas calumnias in ore habet univerſa Catholica Eccleſia*. Quàm procul abis ab hac ſententia, dum unius Maxentii verba omnibus Monachis Scythis adſcribis. Noriſius lib. 2. Hiſt. Pelag. cap. 19. de Maxentio ait: *Ego quidem Scytharum Syncellitam non fuiſſe certum exiſtimo; ab illis enim ut extraneus loquitur in reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ*. Itaque nec cauſa, nec perſona Maxentii cauſæ aut perſonis Monachorum debet præjudicare. Unus Maxentius eam Hormiſdæ epiſtolam oppugnavit, ac in ſingulari perſona ſemper ibidem loquitur. Tu eandem epiſtolam ab omnibus refutatam pronuntias, dum ais: *inquiunt*: *appellant*: *accuſant*: *contendunt*. Peſſimam Maxentii cauſam cum Monachorum cauſa communem facis, ac illius perſonam cum Monachis confundens, unum omnium os, eadem verba, idem crimen exhibes, ut cauſæ cauſa, & perſonis perſona præjudicet. Proximè unum Scytharum ad Africanos Præſules Legatum in tres multiplicabas; ac ſtatim unum Maxentium in Monachos plures diſpartis, ut univerſos unius crimine involvas. Quis unquam quę ſcripſit Theoderetus contra duodecim Capitula S. Cyrilli, imputavit Joanni Antiocheno, Cyro Tyrio, Helladio Tarſenſi aliiſque Epiſcopis Orientalibus, qui pariter Cyrilli Capitula averſabantur? Unius Theodoreti ſcripta in Synodo V. damnata ſunt, Joannes verò Antiochenus ſæpè ibidem laudatus eſt.

Itaque Monachos Scythas à Maxentio ſeparemus. Illi excluſi in Oriente, petitionem oblaturi Sedi Apoſtolicæ, Romam tranſmiſerunt, quo facto monſtrarunt ab una S. Petri Cathedra oracula de fide petenda eſſe. Quamvis verò Hormiſda cauſam comperendinante, morarum impatientes, inde receſſerint, nulla alia tribunalia adiiſſe leguntur, quòd ſciebant Sedem Apoſtolicam eſſe ſupremum Orthodoxorum tribunal. Et fortaſſis Roma aufugerunt, ſuſpicati Hormiſdam poſt adventum Dioſcori ipſis adverſantis, decreturum, illam loquendi formulam de uno ex Trinitate,

Digitized by Google

nitate, ob vocem ambiguam, ac in uno ſenſu Eutychianis favorabilem, non debere à Catholicis uſurpari, ſed pro *uno*, eſſe *unam perſonam* dicendam, quemadmodum vox Chriſtipara ob Neſtorii hæreſim deſierat in Eccleſia uſurpari. Quod ſi ſemel contigiſſet, intelligebant cauſam ita fore deperditam, ut nullus ipſis locus futurus eſſet reliquus, in quo retractatorium judicium perageretur. Sed mittamus haſce conjecturas, quibus in rebus adeò à noſtra ætate diſſitis, ac non multum cauſæ noſtræ neceſſariis, haud vacat indulgere.

Unus ergo remanet Maxentius Scytharum Monachorum advocatus, quo de homine quid Noriſius ſcribat, proximè intelliges. Ille quidem quo liberiùs epiſtolam Hormiſdæ impugnaret, finxit dubium ſe eſſe, an illam Romanus Pontifex ſcripſiſſet. Tu quidem ſcribis: *Sciebat itaque Maxentius &c. Summi Pontificis epiſtolam eſſe, quam refelleret: imò volebat à cæteris talem reputari.* Hoc alterum falsò aſſeris. Nam Maxentius disertè ſcribit: *Quomodo* Hormiſdas *non ſibi ipſi reperitur in hac epiſtola ſcripſiſſe contraria? Si tamen non eſt (quod magis credendum æſtimo) ab hæreticis ficta.* Et inferiùs: *Unde quis facilè credere audeat, hanc à memorato viro (ut ſæpè diximus) directam epiſtolam? Niſi fortè (quod de tanto Antiſtite credere importunum eſt) à memorato Dioſcoro poſtea depravatus, contra ſuam ipſius ſententiam hæc ſcripſiſſe credendus eſt.* Quare ita ſuſpenſo calamo de auctore epiſtolæ ſcribebat, ut alteri potiùs quàm Hormiſdæ, eandem adſcribendam eſſe putaret. At veritas non rarò invito pectore erumpit. Maxentius enim ibidem hæc ſcribit: *Sed abſit ut ex qualibet parte Catholicæ profeſſioni Romanus Epiſcopus contradicat.* Qua propoſitione *nihil certius, nihil conſtantius dici*, tradit Thomaſſinus diſſert. 18. in Synodos num. VII. ubi ex illo Maxentii dicto docet inferri: *Nunquam contigiſſe, nunquam fore, ut contingat, Romanum Epiſcopum à ſententia univerſæ Eccleſiæ deviare.* Hanc præclaram Maxentii pro Romani Pontificis in definiendis fidei dogmatibus infallibilitate ſententiam, non teſtimonii, ſed confeſſionis loco recipio. Haud tamen ex illa reſponſione ad epiſtolam Hormiſdæ Maxentius dicendus eſt hæreticus, quamuis epiſtola hæreticè ſcripta ſit. Quis enim S. Cyprianum dixit hæreticum,

Digitized by Google

cum in epiſtola ad Jubajanum tanta, ut ait S. Auguſtinus lib. 5. de baptiſ. con. Donat. cap. 25. *in Stephanum irritatus effudit*? Uno verbo, ut ab invidioſa comparatione abſtineam, ſi Maxentius ea, quæ ibidem ſcripſit, obſtinatiùs defendit, nec meliori mente diſpunxit, homo planè ſchiſmaticus fuit: non tamen Eutychianus hæreticus, quod unicè Noriſius ſibi demonſtrandum eſſe putavit.

§ V.

Quid de illis Scythis ſtatuat Noriſius?

NOriſius lib. 2. Hiſt. Pelag. cap. 20. ſcribit: *Monet hoc loco gratitudinis officium, ut ſtylum ad alia properantem, parumper ſiſtamus, ac Joanni Maxentio, & Scythiæ Monachis ob egregiè Auguſtiniano nomini navatam operam, non modò grates referamus, ſed etiam vicem rependentes, Auguſtinianæ doctrinæ adversùs Fauſtum defenſoribus neceſſariam advocationem commodemus*. Quæ dicta ab Anonymo ſcrupuloſo in reprehenſionem vocantur.

ANONYMUS.

„ PRimùm quæro, Scythis illis quid Noriſius debeat, aut
„ quale beneficii genus ab iis acceperit? Non aliud certè
„ quàm quod à Luthero & Proteſtantibus, qui pariter Auguſti-
„ nianæ doctrinæ defenſores ſe profitentur adversùs Papæ & Pa-
„ piſtarum errores. Pag. 18.

RESPONSIO.

PRæſentium intuitus, ac præteritorum memoria gratum facit, inquit Seneca lib. 3. de benef. cap. 4. Noriſius cum probè noſſet, quanto ſtudio ac ſolicitudine Petrus Diaconus cum collegis Monachis, ac Scythæ cum Maxentio pro S. P. Auguſtini doctrina contra Fauſtum defendenda, inſudaverint, ac dein adverteret eoſdem Monachos tanquam Eutychianos noſtro hoc ſæculo à nonnul-

Digitized by Google

nonnullis incuſari, aſſertæ olim ab jiſdem doctrinæ Auguſtinianæ memoria, ac illatæ nunc illis hæreſeos notæ intuitu, quòd eſſe, & haberi vult Auguſtinianus, pro S. Doctore defenſo, eorundem pariter Monachorum defenſionem ſuſcepit. Si quiſpiam patrem tuum ab hoſtium impetu defendiſſet, an non ille de te eſſet benè meritus, ita ut ingrati notam ſubires, ſi illi neſcio quo caſu periclitanti, quod facilè poſſes, ſubſidium denegares? Eccur S. Fulgentius doctiſſimus ejus ætatis Antiſtes Monachorum Scytharum patrocinium ſuſcepit? Audias à Chriſtiano Lupo Profeſſore regio Lovanienſi, in notis ad caput 17. Var. epiſt. &c. pag. 138. *Fulgentius enim*, inquit, *omninò favebat iſtis Monachis: quòd ex pectore contra Pelagianos agerent patrocinia divinæ Gratiæ*. Fulgentius eo in ſtadio Noriſio lampadem prætulit. Ecquid beneficii à Monachis accepere Vaſquez, ac Petavius, ut ſociata opera, Monachos ab inuſta hæreſeos nota vindicarent? Unius veritatis ſtudio illos ſibi defendendos eſſe duxerunt. Noriſius & veritatis, & divinæ gratiæ, ac S. P. Auguſtini adversùs Semipelagianorum inſultus defenſi cauſa, gratias ſe laudatis Monachis debere profeſſus, qualemcunque potuit, vicem rependit. Satin' hic tibi ſcrupulus exemptus eſt? Hæretici non ſunt Auguſtinianæ doctrinæ defenſores, ſed corruptores, ut præ cæteris Turrianus oſtendit in Confeſſione Auguſtiniana. *Quid autem in hoc miremur? Neque enim meliùs loqui potuit Auguſtinus, quàm Prophetæ, quàm Apoſtoli & Evangeliſtæ, quorum verbis ſimiliter malè intellectis, & incongruè adhibitis, tam multi hæretici ſuos defendere conantur errores.* Verba ſunt Facundi Epiſcopi in libro contra Mocianum tom. x. Bibl. PP. edit. ult. pag. 109.

ANONYMUS.

„ VNde enim habet Noriſius Maxentium & ſuos veram &
„ Catholicam Auguſtiniano dogmati operam navaſſe,
„ niſi ex eo libro, in quo apertè pronuntiant Adverſarium ſuum,
„ quem ſummum Pontificem eſſe ſcirent, Pelagianæ perfidiæ eſſe
„ involutum erroribus, & ſuperbiſſimæ hæreſeos ſpiritu anima-
„ tum. Hos homines Noriſius Auguſtini defenſoribus annu-
„ merat &c. Pag. 18.

Digitized by Google

RESPONSIO.

ILla inde habuit Noriſius, unde eadem celeberrimi Purpurati Patres, ac ſummi Scriptores acceperunt. Cardinalis Baronius *ex eo libro* hæc habet: *Quinam autem colligantur ex Fauſti duobus libris errores ſcriptis S. Auguſtini & ſententiæ Catholicæ adverſantes, tu vide illos collectos à Maxentio* (attende, unde habet) *in reſponſione ad Hormiſdam Pontificem, ubi in pluribus Fauſtus declaratur hæreticus*. Ad annum 490. Vnde habet Cardinalis Bellarminus in lib. de Script. Eccleſ. V. *Joannes Maxentius*, de quo ait: *Fauſtum & Pelagianos egregiè refellit ex libris S. Auguſtini*. Unde habet Gabriel Vaſquez in 1. 2. diſp. 199. cap. 3. ſcribens: *Sententia Petri Diaconi, & Joannis Maxentii tam in materia de gratia & libero arbitrio, quàm in damnandis libris Fauſti, magni momenti eſſe debet*. Et diſput. 190. cap. 8. num. 73. *Joannes Maxentius & ipſe in hac parte Auguſtinianus*. Et cap. 9. num. 86. ait: *Probatur primò ex Joanne Maxentio doctrina Auguſtini in hac parte ſtudioſiſſimo*. Et in 1. par. diſp. 89. cap. 1. de libris Fauſti ait: *Eoſdem damnat Joannes Maxentius in reſponſione ad Hormiſdam*. Et idem repetit cap. 4. num. 24. Unde habet Petavius, cujus verba, velis, nolis, perhonorifica de Maxentio, exſcribo; ex lib. 13. de Incarnat. cap. 6. num. 8. *Falluntur autem* (horum unus tu quoque es) *qui Maxentium iſtum tanquam Eutychiana infectum hæreſi culpant, ut ejus elevent fidem. Nam ut in eo minimè laudandus eſt, quòd adversùs Romanum Pontificem contumaciùs ſe geſſerit: ſic illius hæreſis invidia, à qua* (audin') *longiſſimè abſuit, minimè onerandus eſt*. Et de Petro Diacono ſcribit tomo 1. lib. 10. cap. 16. num. 7. *Perſpicuum eſt illi Scriptori Auguſtinianam placuiſſe doctrinam*. Hos præclariſſimos Scriptores non teſtes meos produco, ſed appello contra te judices, ut illis, quam inaudiviſti, ſententiam pronuntiantibus, mutire, ac ne hiſcere quidem contra debeas. Priuſquàm ad acerbiſſimam accuſationem tranſeo, inſignis error, quem admiſiſti, mihi emendandus venit. Nam putas ex ſola reſponſione Maxentii ad laudatam epiſtolam Hormiſdæ Noriſium intellexiſſe Scythas veram & Catholicam Auguſtiniano dogmati operam navaſſe. Erras. Illa re-

ſponſio

ſponſio unius Maxentii opus eſt, hominis à Monachis extranei, ſaltem uti Noriſius arbitratur. Nihil cum illa Monachis eſt. Hi collata opera librum *de Incarnatione & gratia* accuratiſſimè elucubratum, ad Epiſcopos Africanos in Sardinia exules tranſmiſerunt. In tribus ultimis ejus libri capitibus œconomiam divinæ gratiæ exponunt, ac Semipelagianorum præcipuè errores refellunt, & in fine damnant *libros Fauſti Galliarum Epiſcopi, qui de Monaſterio Lirinenſi provectus eſt*. Hujus rei narratio à Noriſio prolixè deſcribitur, ac lib. 2. Hiſt. Pelag. cap. 18. utranque paginam implet, ut non poſſim non mirari, te nihil horum vidiſſe eo præſertim loco, ubi verſus, imò ſyllabas in examen ſeverus cenſor vocaſti, ut ubique copioſior tuorum ſcrupulorum ſeges exſurgeret. Hic eſt ille Monachorum Orientalium liber, quem tu §. 3. pag. 15. profeſſionem fidei Scytharum appellabas, & à tribus illorum Legatis ad Africanos Epiſcopos miſſum dicebas, quemve Afros Epiſcopos vocum ambiguitate deceptos, probaſſe autumaſti. Per tuam te fidem, obteſtor; legiſtine hunc Monachorum librum? Si legiſti, cum ibidem univerſa divinæ gratiæ doctrina contra Pelagianos eorumque reliquias, juxta S. Auguſtini ſententiam, explicetur, qua confidentia objicis Noriſio, quòd ex ſola reſponſione Maxentii ad epiſtolam Hormiſdæ habeat, Monachos veram & Catholicam Auguſtiniano dogmati operam navaſſe? Sin autem librum illum ne quidem ſemel vidiſti, cur audes aſſeverare in eodem *fraudem Eutychianorum ſub ambiguis vocibus latentem*? Viden qualis homo ſis! Judicas de incognitis: quæ cæteris ſunt cognita, neſcis. Diſce tandem, unde ea habuit Noriſius.

ANONYMUS.

„ Hos homines Noriſius Auguſtini defenſoribus annumerat, proque Petri ſucceſſore hæreſis Pelagianæ damnato, gratiam ſe debere profitetur: adeo ut non poſſint non eſſe Catholici quicunque pro Auguſtino, etiam contra Sedem Apoſtolicam inſurgunt. Pag. 18. 19.

RE-

RESPONSIO.

MEmento laudatæ mihi Auguſtinianæ contra Donatiſtas ſententiæ: *Nec cauſa cauſæ, nec perſona perſonæ præjudicet*. Ne, quæſo, Monachos, horumque cauſam cum Maxentio ſuam peſſimè cauſam defendente, confundas. Noriſius inter S. Auguſtini defenſores numerat eos Monachos, qui ſummum erga Sedem Apoſtolicam obſequium palàm conteſtantes, hæc ad Africanos Epiſcopos cap. 5. memorati libri ſcripſere: *His adjicientes Eutychen, Dioſcorum cum ſociis eorum, omneſque, quos juſtè ac regulariter Sedes Apoſtolica condemnavit*. Videſne, uti Apoſtolicæ Sedis judicia contra Eutychianæ hæreſis Principes ac ſectatores venerentur, atque defendant? Quantùm verò in controverſiis de divina Gratia Apoſtolicæ Cathedræ decretis iidem detulerint, palàm faciunt capite ejuſdem libri octavo, hanc ex ſubjectis S. Cæleſtini Papæ epiſtolæ capitulis, ſententiam repetentes: *Satis ſufficere credimus quidquid ſecundùm prædictas regulas Apoſtolicæ Sedis nos ſcripta docuerunt, ut prorſus non opinemur Catholicum, quod apparuerit præfixis eſſe ſententiis contrarium*. Poterantne expreſſiori aſſeveratione ſuum erga Apoſtolicam S. Petri Sedem, ejuſque ſucceſſores obſequium profiteri? Damnant cum Sede Apoſtolica omnes Eutychianos, ac Pelagianos. Damnant tanquam non Catholicum quidquid ſtatutis ab Apoſtolica Sede regulis contrarium appareat.

Scribis: *Proque Petri ſucceſſore hæreſis Pelagianæ damnato, gratiam ſe debere profitetur*. Equidem Noriſii vicem etiam atque etiam doleo, cum videam illum abs te tam gravi, tamque nefario crimine onerari, ut illi expiando, nedum editi ab ipſo libri proſcriptio, ſed nec ejuſdem combuſtio ſufficeret. Uni tibi nomen tuum occultanti impunè licet viro innocenti, adeo iniquo ac impudenti mendacio calumniari. Hæc de Maxentio Noriſius ſcribit lib. 2. cap. 19. *Unde omni prorſus modeſtia depoſita veluti in hæreticum furibundus inſiliens, mille conviciorum plauſtra evomuit*, nempè in Hormiſdam Pontificem. Item: *Inſimulare Pontificem, homo petulantis ingenii non veretur, quaſi Pelagio occultè faveret; verba Maxentii ſunt abſynthio amariora*. Præterea: *Sed perperam*

tantum

tantum blaſphemiæ Hormiſdæ objicit. Et rurſus: *In quo etiam veteri ſe vitio teneri Maxentius oſtendit*. Denique ait: *Verùm quòd ex S. Auguſtini dictis in eo libello Fauſtum confutavit, hoc* UNICUM *encomium à poſteris habuit*. Hoccine, mi homo, eſt *pro Petri ſucceſſore* Hormiſda *damnato, gratiam ſe debere profiteri*? Si te in præſentia tam falſam calumniam Noriſio importantem, dicerem *omni depoſita modeſtia furibundum*; *hominem petulantis ingenii*; *ac tibi verba omni abſyntio amariora*, *ac tantùm blaſphemiæ*, *ac vetus vitium* objicerem, putareſne à me tibi gratias referri, ac tot convicia in gratiarum parte reponeres? Noriſius ſcripſit Maxentium ſolummodò ob Auguſtinianam doctrinam defenſam, à poſteris laudari, uti ex Baronio, Bellarmino, Vaſquio, ac Petavio proximè intellexiſti. Quòd verò doctiſſimos Cenſores ſubinde compellas, temet eorundem judicio ſiſto, ac manifeſtæ in Noriſium calumniæ reum poſtulo, dum audes coràm hoc Sole eidem objicere, quòd *pro Petri ſucceſſore hæreſis Pelagianæ damnato, gratiam ſe debere profitetur*. Hæc tam falſa, tam acerba, tamque impudens accuſatio nullum tibi ſcrupulum excitat, ut planè mirum ſit, velle te ſcrupuloſum haberi. Credat Judæus Apella.

ANONYMUS.

„ MAnifeſtum eſt itaque (Noriſio judice) Scythas ab omni prorſus errore abſolvi: & Catholicos pronuntiari.
„ Quid quod eoſdem fidei defenſores, & adversùs Eutychianam hæreſim vindices appellare non dubitat? Pag. 19.

RESPONSIO.

ITa planè manifeſtum eſt, nec Monachos Scythas, nec Maxentium fuiſſe Eutychianos. Nec ſolus, nec primus id ille pronuntiavit, non enim laureolam in muſtacio quærit. Unus eſt è multis, qui id antea docuerant. Ita enim de Scythis judicaverant Vaſquez, Petavius, Thomaſſinus, aliique quorum locupletiſſima teſtimonia produxi. Si legiſſes librum Monachorum de Incarnatione & gratia, ſtylum à tam falſa accuſatione ſuſpendens,

dens, in contrariam ſententiam pedibus iviſſes. Sanctus Fulgentius cum collegis Africanis, qui librum memoratum diligenti & accurato examine diſcuſſerunt, poſt præfationem reſcripti ad illos ſub eodem titulo libri, initio cap. 2. ita exordiuntur: *Dicitis itaque, vos juxta Sanctorum Patrum traditionem D. N. Jeſum Chriſtum in duabus naturis unitis & INCONFUSIS, id eſt, divinitatis & humanitatis in una perſona ſivè ſubſiſtentia confiteri*. An non hæc Monachorum profeſſio ab Africanis Patribus laudata, Eutychianam hæreſim jugulat? Lege caput 3. ac diſces, Monachos præclariſſimis Gregorii Nazianzeni, Cyrilli, ac Athanaſii teſtimoniis Neſtorianos unàque etiam Eutychianos convincere. Imò ibidem nobis ſervarunt inſigne fragmentum Malchionis Presbyteri, qui in Concilio Antiocheno contra Paulum Samoſatenum totius certaminis ſumma in ſe ſuſcepta, hæreticum prævalida oratione confutavit, teſte Euſebio libro 7. cap. 29. edit. Valeſii. Gabriel Vaſquez utroque noſtrûm planè doctior, hiſce omnibus diligenter perpenſis, tom. 1. in 3. p. diſp. 15. de Incarnat. cap. 3. num. 44. *Qua igitur*, inquit, *ratione dicemus eos Eutychianos fuiſſe?*

§. VI.

Quid ex hoc Noriſii judicio conſequatur?

ANONYMUS.

„ Conſequitur primò, homines quos Epiſcopi ſui, deinde „ Primas, poſtea Lega- Pag. 19.

RESPONSIO.

Sileas, quæſo, jam tandem ſileas; hoc enim quod primò conſequi putas, jam ſuperiori §. III. minutatim contritum eſt; ſiquidem oſtendi Monachos Scythas nec à Provincialibus Epiſcopis, nec à Patriarcha, nec à Legatis ſanctæ Sedis, nec ab Hormiſda Pontifice damnatos fuiſſe tanquam hæreticos. Relege, & intelliges, quomodo nihil eorum, quæ commiſceris, inde ſequatur.

Digitized by Google

quatur. Eodem impulſu ruit, quod alterum conſequi affirmas; nihil enim ſacri Judices in materia dogmatis definiverunt, ſed oblatam à Monachis propoſitionem inter fidei canones adſcribere recuſarunt; hoc autem non eſt judicare, ſed judicium juſtis de cauſis ſuſpendere. Ferrandus Diaconus qui id temporis vivebat, conſultus ab Anatolio Romanæ Eccleſiæ Diacono, de illa quæſtione unius de Trinitate paſſo, reſpondit cap. 11. datæ ad illum epiſtolæ: *Unde deſiſtendam à contentionibus reor: expectandum potiùs perſuadens, patienterque hanc dubitationem ferendam, donec univerſalis Eccleſiæ auctoritate, vel pronuncietur ſuſcipienda, vel prodatur abjicienda.* Nullum ergo ea de propoſitione judicium Eccleſia protulerat. Hormiſdas inſtantiam Monachorum rejecerat, quod non eſt judicare, ſed cauſam haud diſcuſſam in medio relinquere. Profectò mirus homo es, qui nolle judicare, idem putas, ac judicare. Scis theſim de aliqua Dei dilectione neceſſaria ad hoc, ut attritio poſſit eſſe diſpoſitio ſufficiens ad valorem ſacramenti Pœnitentiæ, à quibuſdam delatam fuiſſe Apoſtolicæ Sedi tanquam hæreticam, & à Synodo Tridentina prædamnatam. At Alexander VII. in decreto firmato die 5. Maii A. 1667. vetuit, ne ea de controverſia diſputantes, alterutram ſententiam ullius cenſuræ Theologicæ, alteriuſve injuriæ aut contumeliæ nota percellerent, *donec*, inquit, *ab hac Sancta Sede fuerit aliquid hac in re definitum.* Itaque Sedes Apoſtolica inſtantes pro illa propoſitione damnanda, repulit, ſivè contra illorum votum, rem ſub lite reliquit. Nunquid petitores damnationis hæreticos appellabis? Quid ſi illi de non impetrata damnatione conqueſti fuiſſent? Equidem nec tum illi fuiſſent hæretici. Haud ſecùs Monachi non obtenta approbatione laudatæ propoſitionis, contradixere judicio non utique definitivo in materia fidei, uti perperam ſcribis, ſed judicio ſuſpenſivo, ut ita loquar, judicii definitivi, quod eſt conqueri de excluſa petitione, quod citra hæreſim contigit.

V ANO-

Digitized by Google

ANONYMUS.

,, CONſequitur tertiò, talem eſſe poſſe illum, qui ſummo Pon-
,, tifici hæreſim penè in faciem exprobat, ſcribitque eum
,, fuiſſe prævaricatum in materia dogmatis, faviſſe errori, doctri-
,, nam hæreticam diſſeminaſſe, hæreticum eſſe tam ſuper Incar-
,, natione, quam ſuper gratia. Pag. 20.

RESPONSIO.

NEc cauſa cauſæ, nec perſonis perſona præjudicet. Illa unum Maxentium perſtringunt, extraneum à Monachis, & extraneam pariter cauſam in reſponſione ad Hormiſdam petulanter aggreſſum, quamve Monachi Scythæ haud probaſſe credendi ſunt. Sancti Patres, quos inter Auguſtinus ea in palæſtra princeps eſt, legerunt epiſtolam S. Cypriani ad Jubajanum, & alteram Sancti Firmiliani Cæſarienſis in Cappadocia Primatis ad Cyprianum, in quarum utraque S. Stephanus Papa non una cenſuræ nota ſignatur; nullus tamen eoſdem Sanctos hæreticos appellavit. Uti Maxentius dubitavit, an illa epiſtola ad Poſſeſſorem Epiſcopum reapſe ab Hormiſda dictata fuiſſet, ita in dubio eſt, an idem Maxentius re poſtea cognita, dicteria in Hormiſdam prolata, obſtinatiùs defenderit. Ut ut de Maxentio judices, Monachi Scythæ ac illorum collegæ fuerunt Catholici, eorumque erga Apoſtolicam Sedem obſequium ex libro ad Africanos Epiſcopos tranſmiſſo, proximè oſtendi. Cum Monachi Roma Joannem Diaconum cum libello fidei ad Afros in Sardinia exulantes miſerunt, Epiſcopi ab eodem Legato omnia in ea hactenùs cauſa Romæ geſta, dubio procul noverunt. Illi etiam Antiſtites ex epiſtola Hormiſdæ ad Poſſeſſorem optimè intellexerant tumultus à Monachis legatione fungentibus, ac ex Urbe fugientibus excitatos. At iidem Præſules Africani in epiſtola Synodica hæc Legatis Monachorum Romæ degentibus ſcribunt poſt laudatos libros S. Auguſtini ad Proſperum & Hilarium ſcriptos: *Quorum mentionem beatæ memoriæ Hormiſdas Sedis Apoſtolicæ glorioſus Antiſtes in epiſtola, quam conſulenti ſe ſancto fratri conſacerdotique noſtro Poſſeſſori reſcri-*

reſcripsit, cum magno præconio Catholicæ laudis inſeruit. Ex his plura ſcitu digna colligimus. In primis illam epiſtolam ſcriptam fuiſſe poſt mortem Hormiſdæ, qui obiit anno 523. menſe Aprili. Præterea intelligimus poſt obitum Hormiſdæ Orientalium Monachorum Legatos fuiſſe Romæ. Rurſus quoſdam illorum diverſos fuiſſe ab iis, qui ſedente Hormiſda anno 520. id eſt, ante triennium Romæ turbas excitare fruſtra conati, inde diffugerant; ſiquidem in literis Juſtiniani ad Hormiſdam tom. IV. Conc. pag. 1516. vocantur *Achilles*, *Joannes*, *Leontius*, & *Mauritius*. At qui libello ad Africanos Epiſcopos miſſo ſubſcripti leguntur, nominantur *Petrus Diaconus*, *Joannes Monachus*, *Leontius Monachus*, & *Joannes Lector*. Nec Achilles, nec Mauritius hîc leguntur. Cum verò ex libello fidei conſtet eoſdem apud Apoſtolicam Sedem inſtitiſſe, pro approbandis theſibus *de uno ex Trinitate*; *de Chriſto compoſito*; *ac de B. Virgine verè ac propriè Dei genitrice*, manifeſtum eſt eoſdem Monachorum, qui in Scythia degebant, cauſam apud Sedem Apoſtolicam continuaſſe. Et ſanè qui fieri poſſit, ut Africani omnia eadem in cauſa Romæ antea geſta à Joanne Legato intelligentes, epiſtolam Hormiſdæ ad Poſſeſſorem iiſdem inculcaverint, qui tam acri reprehenſione in eadem perſtricti fuerant? Quicquid igitur aut Maxentio, aut prioribus Scytharum Legatis ex laudata epiſtola Hormiſdæ opponas, neutiquam ipſorum ſodalitati, aut communi Monachorum in Oriente degentium in fide Orthodoxa præjudicat, cum jam me hoc tibi primùm præmonſtrante, videas eoſdem Scythas etiam poſt mortem Hormiſdæ, novos habuiſſe in Urbe Legatos, ut ſua illa Capitula Apoſtolicæ Sedis definitione confirmarentur. Hæc tam clara ac dilucida geſtorum narratio te prorſus exarmat: omnia abs te contra Monachos Scythas, eorumque collegas objecta, in fumum redigit, ipſorumque fidem Catholicam ac etiam poſt datam prioribus Legatis repulſam, interruptum erga Sanctam Petri Sedem obſequium, luce clariùs meridiana demonſtrat.

Digitized by Google

ANONYMUS.

„ TAle coram Orbe Chriſtiano teſtimonium ex Urbe pro-
„ nunciat Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Probibliothecarius,
„ cujus authoritati, ſi verum eſt, acceſſiſſe quinque Apoſtolicos
„ Cenſores, qui ſententiam eandem ſuo calculo comprobent;
„ quis, amâbo, futurus eſt poſthac Eruditorum hominum ſen-
„ ſus? Pag. 20.

RESPONSIO.

COnſtans Eruditorum ſenſus ac certus inter omnes conſenſus erit, te imparatum à libris, & inconſultis ſcriptis Auctorum inſignium, neſcio quas tantùm *illationes ac conſequentias* ex ſemel uni tibi ficta Monachorum hæreticorum *in utroque Orbe* damnatione jactantem, ad Noriſii ſententiam accuſandam deſcendiſſe. Quid ais? *Tale coram Orbe Chriſtiano teſtimonium ex Urbe pronunciat &c.* Vah quàm grandia nomina ſonas *Orbis & Urbis*! Noriſius haud illa ex Urbe pronuntiat, ſed tu clanculùm in aliquo ſi non Urbis, ſaltem Orbis angulo, eadem tanquam ex ſententia Noriſii conſectaria tam concinnè tibimet fingis, ac pingis. Auctor ante annos quatuor ac viginti Patavii in privata cellula librum elucubravit, qui primum illi aditum ad famam aperuit, quam nonnulli tum editis invectivis, tum etiam factitatis accuſationibus, premere ſperantes, mirificè auxerunt, ut non libri eruditio, ſed renovata ejuſdem diſcrimina, notumque periculis nomen, eundem longè inſigniorem feciſſe videantur.

§. VII.

Noriſio effugium præcluditur.

VIderis jam tibi victoriam ac triumphum canere, dum effugia cuncta Noriſio præcluſa putas, ne quoquàm poſſit te inſequentem evadere. Nam tibimet auguraris Noriſium objectis abs te perterritum, in fugam ſe conjecturum, quam tamen qua-

qua-

Digitized by Google

quaverſùs tuorum ſcrupulorum indagine intercluſeris. At ille intrepidus ſtationem & ſervat, & tuetur; meque *juſſit* ſuccedaneum agere, tuorumque ſcrupulorum aculeos non tantùm hebetare, ſed prorſus infringere.

ANONYMUS.

„ QUippè aliud eſt Scythas ipſos universè & abſolutè prædicare velut omni ex parte Orthodoxos, imò fidei vindices; aliud eorum ſcripta & quidem ea ſolùm, quæ hodie extant, ab Eutychiana hæreſi eximere. Ut poſteriori dumtaxat modo iſtos defendas, ſatis eſt, ſi doceas, nullam in hiſce ſcriptis propoſitionem eſſe manifeſtè Eutychianam, & quæ non poſſit Catholico ſenſu exponi. Porrò id unum in gratiam Scytharum Monachorum fecêre Theologi, quos diximus, ut ipſorum verba ſatis oſtendunt. In quo ſanè veteribus non contradicunt, qui Scythas illos pro hæreticis habuere. Pag. 21.

RESPONSIO.

UNum *Cochlæum aliumve quempiam* Maxentio ſivè Monachis faventem nominaſti. At cum primùm Noriſius appellavit tot illuſtres ſcriptores, non nemo miratus eſt, te tales ac tantos Scytharum patronos ignoraſſe. Enimverò ſi tu ſemel concedas, nullam in illorum ſcriptis Eutychianam propoſitionem notari, cauſam iidem coram judice, temet eos abſolvente, vicerunt. In Epheſina Synodo Neſtorii ſcripta producta ſunt, in Calchedonenſi Eutychetis ac Dioſcori dicta repetita fuerunt, priuſquàm illi tanquam hæretici damnarentur. Quòd ſi nulla hæreſis in Scytharum libellis apparet, unde hæretici dicendi ſunt? Thomaſſinus, Duhamelius, Dionyſius à S. Martha Monachos Scythas Catholicos fuiſſe teſtantur. Quòd verò unius Eutychianæ hæreſeos nota illis inurebatur, ab hac eoſdem Vaſquez ac Petavius vindicarunt. Quàm verò falsò aſſeras eos à veteribus pro hæreticis habitos fuiſſe, ſuperiùs evici, omnia tribunalia adeundo, in quibus

eoſdem

Digitized by Google

eoſdem damnatos eſſe clamabas. Imò judicium laudavi Sancti Fulgentii & collegarum Præſulum, qui Catholicam Scytharum fidem commendarunt.

ANONYMUS.

„ POteſt igitur ſine fidei, vel Romanæ Sedis injuria, negari
„ quòd Scytharum ſcripta Eutychianam hæreſim conti-
„ neant: at verò ipſos etiam auctores ab ejus ſuſpicione liberare
„ qui aggreditur, imò tam ſtrenuos fidei defenſores laudat, ut
„ apertè facere videtur Noriſius, is ſupponit primò ſenſum
„ Catholicum, quem illorum ſcriptis tribuit, eum ipſum eſſe,
„ quem iſti ſibi propoſuerunt. Pag. 21. 22.

RESPONSIO.

REm acu tetigiſti. Juſtinianus rogans Hormiſdam, ut exortam Monachos inter & alios ex adverſo controverſiam de uno ex Trinitate, Apoſtolica definitione decideret, ſcribit in epiſtola ante 66. Hormiſdæ: *Quoniam verba videntur facere diſſenſionem; nam ſenſus inter Catholicos omnes unus eſſe probatur*. Itaque ſenſus idem erat, ſed verba tantùm erant diverſa. Scythæ dicebant: *Unus è Trinitate*; Adverſarii malebant dicere: *Una perſona è Trinitate*. Maxentius in reſponſione ad Hormiſdæ epiſtolam ait: *Unam perſonam Chriſtum prædicantes, unum ex Trinitate Chriſtum confiteri nullatenus acquieſcunt*. Quid ergo fingis Monachos in ſenſu non Catholico eam propoſitionem intellexiſſe? Facundus Hermianenſis, qui id temporis vixit, lib. 1. de tribus Capitulis cap. 3. ait: *Nihilque de verbo ſit diſſidendum; placere omnibus debet, ut unus ex Trinitate, vel de Trinitate crucifixus, pro una perſona dicatur*. Intellexiſtin' quid dicant? Dicunt verba fuiſſe diverſa, ſed unum eundemque utrorumque ſenſum Catholicum. Tu verò è contra ſcribis, verba eadem fuiſſe, ſenſum verò diverſum. Si hoc non eſt aut turpiter falli, aut dolosè fallere, quid eſt?

ANO-

Digitized by Google

ANONYMUS.

„ SEcundò, nihil aliud ab his ſcriptum fuiſſe, quod hæreſim „ magis ſaperet. Tertiò, nihil eos in privatis ſermonibus „ inter ſuos Symmiſtas docuiſſe, niſi quod ſcriptis illis publi- „ cis continetur. Pag. ult.

RESPONSIO.

UBinam gentium, ubi terrarum te eſſe putas? Judex, mi Doctor, juxta allegata, & probata ſententiam pronuntiat. Vaſquez, dein Petavius, & eorundem exemplo Noriſius Monachos Scythas ex ipſorummet ſcriptis, quæ extant, nulla Eutychiani erroris lue infectos fuiſſe monſtrarunt. Cardinalis Baronius ex ipſiſmet illorum ſcriptis eoſdem in memoratæ hæreſeos ſuſpicionem vocavit. At tu eos hæreticos inclamas ex ſcriptis, quæ non extant, & ex familiaribus, iiſque cum Symmiſtis ſecretis ſermonibus, id eſt, ex iis quę de ipſis poſt duodecim ſæcula imaginaris, ac pro arbitrio comminiſceris. Hoc, ſi ſapis, non eſt conſcientiæ, uti jactas, ſcrupuloſæ, ſed judicii temerarii, cujus in judicio non modò nulla ratio habetur, ſed à Theologis ac Philoſophis moralibus vitio vertitur, ac damnatur. Finge tibi, cauſam hanc diſcuti coram Cenſoribus, quibus tuos ſcrupulos inſcripſiſti. Noriſius ex Monachorum ſcriptis quæ extant, probat Monachos nihil Eutychiani erroris tradidiſſe, imò eoſdem Synodum Calchedonenſem ac S. Leonis Magni epiſtolas recepiſſe; damnaſſe verò (quæ illorum ſunt verba) *Eutychen, Dioſcorum cum ſociis eorum, omnibuſque quos juſtè, ac regulariter Sedes Apoſtolica condemnavit*. Tu verò eoſdem Eutychianiſmi accuſans, citas ſcripta quæ non extant, & quorum nuſquam mentio habetur; citas ſecreta illorum colloquia, nullo tibi eadem aut proditore, aut exploratore indicante. Quam, quæſo, ſententiam Cenſores doctiſſimos pronuntiaturos putas? An fortè appellabis teſtem *totam antiquitatem*?

ANO-

Digitized by Google

ANONYMUS.

,, QUartò, denique nihil in his libellis contineri, quod aliun-
,, de fidei Catholicæ principiis repugnet. Hæc ſunt, in-
,, quam, quæ neceſſariò involvit Noriſiana pro Scy-
,, this apologia: idque nihil aliud eſt, quàm totam antiquita-
,, tem, quæ illos pro hæreticis habuit, ut vidimus, calumniæ
,, accuſare. *Ibidem*.

RESPONSIO.

JAm divinabam, te *totam Antiquitatem* uni tamen tibi nudiuſtertiùs cognitam, appellaturum. Monachi libellum de Incarnatione & gratia, uti dicebam, Patribus Africanis miſerunt, hæc cap. 1. præfati: *Unde ſuppliciter petimus, & obſecramus beatitudinem veſtram, quatenus diligenti examinatione, ea quæ inferiùs continentur, diſcutientes (ut decet veriſſimos & intrepidos Chriſti prædicatores) ſcriptis ſententiam veſtram nobis patefacere jubeatis, ut ſi Deo præſtante, Catholicæ fidei conveniens, & Apoſtolicis traditionibus noſtra apud vos (ſicut non diffidimus) fuerit comprobata &c.* Præſules Africani S. Fulgentio Epiſcopo omnium ea ætate doctiſſimo, ejus libelli examen, & ad Monachos reſcripti remittendi onus injunxerunt. Ille verò libellum Monachorum Orthodoxę fidei undequaquè conformem eſſe affirmavit, idque repoſito ſub eodem titulo, volumine publicavit. Nullus hactenùs in eo Petri Diaconi ac collegarum Monachorum libro quidquam à Catholicę fidei puritate diſſonum invenit, ſed omnes communi conſenſu eundem Petrum ejus tantùm libelli gratia, inter ejus ſæculi Patres ſivè probatos Scriptores, cum laude numerarunt. Nam Suarez Proleg. 6. de Gratia cap. 6. num. 26. ait: *Fuerunt autem illi Africani ad ſcribendum rogati à Petro Diacono cum aliis viris* (nota) *Catholicis Orientalibus, qui ex Oriente Romam miſſi fuerant &c.* Ubi cum librum à Petro ac collegis ſcriptum nominaſſet, ait: *In cujus tribus ultimis capitibus vehementer exagitat Semipelagianos, ut in ſuperioribus attigimus, & veram de gratia doctrinam ſapienter exponit, idemque inter graviores antiquos de gratia Scripto-*

Digitized by Google

Scriptores hic Petrus numeratur. Didacus Ruiz in doctrina Patrum ſumma cum laude verſatus, diſput. 11. de prædeſt. ſect. 1. num. 8. ſcribit: *Denique cum tres Patres, Proſper, Fulgentius, & Petrus Diaconus doctrinam Auguſtini de prædeſtinatione profiteantur &c.* Petavius tom. 1. Dogm. Theol. lib. 9. cap. 16. num. 7. de eodem Petro ait: *Perſpicuum eſt illi Scriptori Auguſtinianam placuiſſe ſententiam.* Videſis Vaſquez in p. p. diſp. 91. cap. 11. num. 78. & 1. 2. diſp. 199. cap. 3. num. 13. & alibi. Dum verò appellas contra Monachos *antiquitatem, quæ illos pro hæreticis habuit*, haud fidem invenies, qui ignoraſti, quid de iiſdem ſenſerint tot recentes Scriptores, qui longè meliùs quàm tu, perſpectam antiquitatem habuerunt, ob hujus enim notitiam Petavius ac Thomaſſinus de Dogmatica Theologia benè meriti ſunt. Quàm verò præpoſterè Monachos uti hæreticos anathemate percuſſos dixeris à Primate, à Patriarcha, à Legatis Apoſtolicis, ac demum à Pontifice Hormiſda, ſigillatim oſtendi, ut jam tota tam ſæpè tibi decantata antiquitas, muſtea tantùm opinio ſit, quam nuperrimè expreſſiſti.

Digitized by Google

DISSERTATIO III.

ANONYMI SCRUPULI

Circa veteres Semipelagianorum Sectatores evulſi ac eradicati.

ALTERAM ſcrupulorum partem diſcuſſuro, venia mihi opus eſt, quam haud ſanè rogarem, niſi Anonymus novis iterùm ſuſpicionibus non tam Noriſii volumen onerare, quàm ejuſdem Cenſorum judicium pulſare aggreſſus, id adeo tenui & exili apparatu tentaſſet, ut verear, ne mihi vitio vertatur, qui bonas horas tam levi operi refutando, perdiderim. Equidem ſcio, me actum agere, cum jam hac ipſa in cauſa plures doctrina ac eruditione percelebres tam luculenter ac diſſertè Noriſio ſimiliter pronuntiaverint, ut id ii ſolùm ignorare poſſint, qui ſua ſecum phantaſmata agitantes, alienorum ſcriptorum penitùs incurioſi, ſe ac ſua tantùm ſydera norunt. In hac autem defenſione adornanda, quòd tota in facto quæſtio verſatur, teſtimoniis potiùs quàm argumentis inſiſtam; niſi ubi ab Anonymo objecta, ſolvenda venient. In priori ſcrupulorum parte Noriſius incuſabatur, quòd Monachos Scythas in utroque Orbe hæreſeos damnatos, aſſeruiſſet Catholicos, imò & Orthodoxi dogmatis contra Eutychianos vindices ac defenſores. In hac autem oppoſitum eidem crimen impingitur, videlicèt, quòd plures Galliæ Epiſcopos, ac inſignes Patres, & hos inter Vincentium Lirinenſem Semipelagianis addixit. Hæc novorum ſcrupulorum radix mihi levi brachio evellenda.

ANO-

Digitized by Google

ANONYMUS.

„ SCimus novos Cenſores deſignatos eſſe, ac ſententiam con-
„ tinuò dixiſſe, qua dudum accuſatus is liber, ne apice qui-
„ dem ſublato, approbatur, imò ſummis laudibus extollitur.
„ Et putas Danielem eſſe te, qui dicere poſſis! *Revertimini ad*
„ *judicium*? In præfatione.

RESPONSIO.

QUid in examine ejus libri actum ſit, qualis prolata cenſura, aut quale denique judicium pronuntiatum fuerit, neſcio: Omnia hæc in ſupremo Orthodoxæ fidei tribunali, ſanctiori, quàm Eleuſina olim myſteria, ſecreto peraguntur; nullæ ibi fatiſcunt rimæ, ex quibus ſummæ, uti dicis, delatæ libro laudes ad tuas uſque aures defluxerint. Equidem librum objectis erroribus immunem judicatum, inde ſtatim apparuit, quòd S. D. N. INNOCENTIUS XII. motu proprio Auctorem libri in maximum Romanæ & univerſalis Inquiſitionis Conſultorum Collegium cooptavit. Quid autem Noriſio honorificentius deferri potuit, quàm in Cenſorum, ad quos ſcribis, ordinem adlegi, ac aſſidere judicibus, quibus coram in libro reus nuper adſtiterat; & cum accuſatores tentarent librum proſcribi, Auctorem in eorum, qui de libris judicant, numerum à Summo Pontifice adſcribi? At enim Cenſores ad inſtaurandum de eodem libro judicium provocas. Terentius in Phormione Act. II. Sc. 3. ait:

At tu, qui ſapiens es, magiſtratus adi,
Judicium de eadem cauſa iterùm ut reddant tibi:
Quandoquidem ſolus clamas, & ſoli licet,
Hic de eadem cauſa bis judicium adipiſcier.

Sed cur in cauſa adeo ſeria Comici poetæ verbis ludam? S. Auguſtini ſummi Eccleſiæ Doctoris breviſſimam unàque graviſſimam ſententiam inaudias: *Quid adhuc quæris examen, quod jam factum eſt apud Apoſtolicam Sedem*? Lib. 2. oper. imperf. contra Julianum num. 103.

Digitized by Google

§. I.

Quid de Vincentio Lirinenſi, deque ejus Commonitorio adversùs hæreſes ſenſerit Eccleſia.

ANonymus laudat Commonitorium S. Vincentii Lirinenſis adversùs profanas hæreſum novitates. Scribit Auctorem in Romano Martyrologio inter Divos recitari. Producit elogia eidem delata. Hæc omnia etiam Noriſius laudaverat, denſatis inſignium Scriptorum elogiis, quibus idem Commonitorium jure ac merito decorarunt. Itaque in priori paragrapho nullus eſt Anonymo ſcrupulus evellendus.

§. II.

Quid de Vincentio ejuſque libro ſentiat Noriſius?

ANONYMUS.

„ VIrum illum doctrina & ſanctitate adeo celebrem non „ modò Semipelagianis accenſet Noriſius, ſed quod gra„ vius eſt, ipſum ejus Commonitorium tanta Eccleſiæ approba„ tione omnibus ſæculis commendatum, eadem Semipelagia„ niſmi nota infamat. Pag. 7.

RESPONSIO.

NOn unus Noriſius quoſdam nævos Semipelagianiſmi in tam pulchro corpore notavit. Joannes Garnerius, qui pereruditis notis Marii Mercatoris libros abs ſe publicatos, illuſtravit, Diſſert. 1. de Auctoribus Pelagianæ hæreſis, cap. 6. pag. 150. ſcribit: *Deniquè ſi qua Pelagiani erroris fuligo Lirinenſibus adhæſit, ut adhæſit ſanè, ea certè non ex Juliani, ſed ex Caſſiani ſocietate, & multis quidem ante annis, ut ex Commonitorio Vincentii colligitur.* Ita Scriptor, qui de Pelagiana hæreſi accuratos commentarios exa-

exaravit, idemque & Gallus, & è Societate Jeſu, demonſtraturus contra Hieronymum Vignerium Lirinenſes neutiquam ab advenienter illuc anno Chriſti 440. Juliano Eclanenſi erroneas de divina gratia opiniones admiſiſſe, id probat ex unico Commonitorio Vincentii, in quo nonnulla Semipelagianæ conformia doctrinæ adnotaverat, quam Lirinenſes ex Caſſiani primùm ſocietate conceperant.

Alter teſtis veniat Claudius Fraſſen, qui tom. 1. Academiæ Scoti tract. 2. diſp. 3. art. 2. ſect. 1. quæſt. 1. ſub titulo: *De ſequacibus Pelagii*, §. 2. pag. 421. ait; *Vincentius Lirinenſis videtur etiam adhæſiſſe, & faviſſe Semipelagianis, cenſeturque ab aliquibus ſcriptor* objectionum Vincentianarum, *quibus S. Proſper reſpondit. Quod etſi cætera taceant, hoc ſufficienter evincit, quòd eodem modo Cœleſtini Papæ epiſtolam, quâ ſe Catholici tuebantur adversùs Semipelagianos, in ſuas partes ſicut & alii Semipelagiani adversùs Catholicos uſurpare non dubitavit.* Eſt hic Theologus ex Ordine Minorum, Gallus & ipſe, ac Doctor Sorbonicus, qui ex Commonitorio ſufficienter evinci putat, Vincentium in Semipelagianorum parte fuiſſe.

Tertium teſtem appello Joſephum Antelmium Canonicum Forojulienſem, virum in rebus Lirinenſium verſatiſſimum, quippè qui Diatribam de *Secretis Lirinenſium* elucubravit. Hic Diſſert. IX. de ſcriptis Sanctorum Leonis ac Proſperi, num. 17. pag. 420. ſcribit de eodem Commonitorio: *Quod ſupereſt opus iſtud aureum licèt & nunquam ſatis pro dignitate commendandum, eo etiam fine intentum, ut Auguſtini doctrinam in ſuſpicionem traheret, jam maximè penès Eruditos invaluiſſe penè perſuadeor.* Plura eo de argumento adnotat, quæ opportuniori poſtea loco intelliges. Audin' uti rem hanc Eruditis jam confeſſam ac teſtatam fateatur, quam tu tamen in crimen trahis?

Quarto loco non unus, ſed plures teſtes ad tribunal deſcendunt, eruditiſſimi Patres Benedictini ex inſigni monaſterio Pariſienſi S. Germani à Pratis, qui in appendice tom. X. operum S. Auguſtini, pag. 132. in notis ad epiſtolam S. Cæleſtini Papæ ſcribunt: *Hunc locum Vincentius Lirinenſis ſub Commonitorii finem ſic à vero ſenſu contra Proſperum & Hilarium detorquet, ut ipſe haud*

inju-

injuria in erroris Semipelagiani ſuſpicionem veniat. Sunt quoque hi teſtes ex Gallia; & ob edita, correcta, ac illuſtrata S. Auguſtini volumina, in ore Literatorum ſumma cum laude verſantur.

Quintum cito teſtem Ludovicum Thomaſſinum Diſſert. XIII. in Synodos pag. 460. num. 36. *Ergo*, inquit, *ſi de Hilario Arelatenſium Epiſcopo, ſi de Vincentio, ſi de Caſſiano, de Gennadio, de Sidonio Apollinari, ſi de Fauſto acerbiùs quid aliquando excidit magnis Viris, id æquè bonique conſulendum eſt, & in doctrinam, in quam incautè & per ſimplicitatem incurrerant, non in perſonas refundendum*. Videſne uti Vincentius cum Semipelagianæ ſcholæ Doctoribus nominetur? Et hic pariter eſt Scriptor Gallicanus.

Sextum ex Hiſpania teſtem arceſſo magnum Salmanticenſium Doctorem Baſilium Poncium Legionenſem, qui in priori parte Relectionum de auxiliis divinæ Gratiæ cap. 4. pag. 40. ſub titulo: *De errore Semipelagianorum &c.* ait: *Præcipui inter eos fuere Caſſianus Chryſoſtomi diſcipulus &c. Vincentius Lirinenſis, & Fauſtus Regienſis*.

Septimus ex eadem Auguſtiniana gente ſuccedit Chriſtianus Lupus, regius Profeſſor Lovanienſis, in Eccleſiaſtica eruditione nulli hoc noſtro ſæculo ſecundus. Hic tom. 4. in Synodos, in notis ad canonem 22. Dictat. Gregorii VII. pag. 757. ſcribit: *Sancti Auguſtini de divina gratia ac prædeſtinationis efficacia doctrinam Sulpicius Severus, Lirinenſis Vincentius, aliique olim Gallorum Clerici ac Monachi oderant peſſimè, adeoque infamabant, ut maledicendi ſtudio ſemetipſos apud omnem poſteritatem reddiderint famoſos*. Hæc videri poſſint acerbiùs dicta. Verùm refero tantùm fideliter teſtimonia, nec probo, ſi quid juſtæ offenſionis cauſam dare videatur. Enimverò, uno dempto Poncio, cæteri ab anno 1667. ad uſque annum 1690. recitata de Vincentii Lirinenſis doctrina, teſtimonia pronuntiarunt. Cur ergo unus Noriſius in crimen vocatur? cur uni illi conflatur invidia? cur, cum tot in eadem cum ipſo navi ſint, contra unum illum accuſationum tempeſtas toties excitata, & nuper improviſo tuorum ſcrupulorum turbine inſtaurata deſævit?

Digitized by Google

ANONYMUS.

,, EQuidem ut illum à formali hæreſis crimine excuſet, ad-
,, dit Noriſius tunc Semipelagianiſmi profeſſorem fuiſſe,
,, quando adhuc fas erat ea de re in utramque partem diſputare.
,, Sed eundem interim deſcribit hominem vafrum ac ſubdolum,
,, imò hypocritam, ac ſycophantam; quippe qui Commonito-
,, rium ſuum ſcripſerit, ſpecie quidem adversùs omnium tempo-
,, rum hæreticos, reipſa ut Auguſtinum oppugnaret, ac tanquam
,, hæreticum traduceret; qui hoc fecerit poſt ipſam S. Cæleſtini
,, Papæ epiſtolam, qua diſertè vetatur, ne quis ita de S. Do-
,, ctore loqui audeat: qui non modò hanc epiſtolam pro Augu-
,, ſtino ejuſque diſcipulis ſcriptam, fraude mala in contrariam
,, partem detorſerit, verùm etiam Vincentianas objectiones con-
,, tra S. Doctorem, ejuſque diſcipulos compoſuerit &c. Pag. 7.

RESPONSIO.

JAm prædixi, me totius defenſionis ſummam in inſignium Scriptorum teſtimoniis collocaturum. Hæc ait laudato loco Lovanienſis Doctor Lupus pag. 758. *Aureum illud Vincentii pro fidei Catholicæ antiquitate Commonitorium, ad inſtar canonum Antiochenorum, eſt mala radicis non malus per omnia fructus. Oſtendere conatur, non Auguſtini, ſed ſuorum dogmata eſſe avita, ideoque hæc, non iſta per Cæleſtinum fuiſſe comprobata. Epiſtolam, quòd impugnari non poſſet, ita placuit detorqueri.*

Claudius Fraſſen laudati libri pagina 422. recitato prolixiori teſtimonio S. Proſperi ex cap. 43. contra Collatorem, ait: *Quibus liquet quàm diverſimodè Cæleſtini epiſtolam Vincentius & Proſper in ſuas partes deducerent. Nam Vincentius vel ſaltem Adverſarii Auguſtini, ex ea epiſtola urgebant illud, quòd antiquitati novitas cedere debeat; unde colligebant, ſi Auguſtinus in prioribus ſcriptis conſentiat antiquitati, in poſterioribus non item, Cæleſtini elogia ad priora tantùm Auguſtini ſcripta pertinere. Contra Proſper ex eadem epiſtola urgebat, laudationem Auguſtini &c. non minùs de poſterioribus quàm de anterioribus ſcriptis intelligendam affirmabat.*

Joſe-

Digitized by Google

Joſeph Antelmius Diſſert. IX. proximè appellata pag. 421. ſcribit: *Hoc valentiſſimi pugilis Vincentii partibus concedere tandem neceſſe erat experimentum, utque hunc jam egregiè demonſtrarunt laudati Viri docti, ſuas in fortunas accerſere contendiſſe Cæleſtini contra Lirinenſes ac Maſſilienſes, pro Auguſtini doctrinæ commendatione, elicitas à Proſpero literas, ita nunc videre par eſt, qua exquiſita induſtria jaculum aliò contorſerit*. Et adductis Vincentii ſententiis, addit: *Quæque deinceps Auctor eo ſummo artificio commentari pergit, ut arcani conſciis tanto magis videatur in Sancti Hipponenſis Præſulis placita latenter invehi, quanto in omnes alias hæreſes ſtudioſiùs inſurgere prima fronte conſpicitur*. Idem tradunt Benedictini Patres in notis proximè mihi laudatis, ut mirum ſit, Anonymum horum Auctorum voces Noriſii opinioni conſonas, de proximo non audiviſſe. Scripſit Noriſius Vincentium *vana quidem ſed arguta interpretatione* Cæleſtini epiſtolam contra Proſperum ac Hilarium detorſiſſe. Hoccine eſt deſcribere Vincentium *hominem vafrum ac ſubdolum, imò planè hypocritam ac ſycophantam*? Noli, quæſo, Benedictinis ſyncellitis de Auguſtiniana doctrina benè meritis, tanta verborum acrimonia, ut tuam tibi vocem reddam, ſycophantari.

Sanctus Proſper reſponſum edidit *ad objectiones Vincentianas*, ex qua libelli inſcriptione non pauci eruditi jam olim illarum auctorem dixere Vincentium Lirinenſem. Laudati Patres Benedictini tom. X. operum S. Auguſtini, in Appendice pag. 207. ſcribunt: *Lovanienſes obſervant eſſe, qui arbitrantur, objectionum ſcriptorem Vincentium Lirinenſem illum fuiſſe, cujus extat adversùs profanas vocum novitates Commonitorium ſcriptum circiter annum 334*. Lupus verò in peculiari tractatu de Eccleſiæ & Reipublicæ contra Pelagianos decretis pag. 457. operis poſthumi ait. *Lirinenſis enim Monachus Vincentius, quidam Maſſilienſes Clerici, Galli adhuc alii & Genuenſes ex ejus* nempè Auguſtini, *libris fabricarunt fœdos iſtos articulos, ex quibus profluit calumnia hæreſis Prædeſtinatianæ*. Videſis Antelmium pag. 424. §. *Si etenim ſeriò perpendantur &c.* Auguſtinus ſententiam de prædeſtinatione ad primam gratiam, ſivè ad initium fidei, nec non ad finalem perſeverantiam independenter à præſcientia meritorum ſivè de congruo, ſivè de condigno,

tradi-

Digitized by Google

tradiderat. Huic doctrinæ plurimi in Gallia inſignes Viri contradicebant, objicientes illud abſolutum Dei prædeſtinantis decretum, teſte Proſpero in literis ad Auguſtinum, *lapſis curam reſurgendi adimere, & ſanctis occaſionem teporis afferre, removeri omnem induſtriam, tollique virtutes, & ſub hoc prædeſtinationis nomine fatalem quandam induci neceſſitatem*. Hæ objectiones à Scholaſticis argumenta ab abſurdo vulgò dicuntur, quibus ex aſſerta quapiam ſententia, portentoſæ quædam conſectariæ propoſitiones colliguntur, quas velint, nolint, devorent oportet illius ſemel poſitæ ſententiæ aſſertores. Ejuſmodi ſunt objectiones Vincentianæ, quibus S. Proſper Auguſtinianæ doctrinæ vindex acerrimus, edito libello ſatisfecit. Vincentius acerbiorem ſanè notam, in illo diſputationum æſtu, adverſariis inuſſit. At hos longè ſeverioribus dictis excepit S. Proſper poſtrema parte libri contra Collatorem. Quis neſciat qua cenſuræ acerbitate Hieronymus in epiſtola ad Theophilum, & Cyrillus in literis ad Atticum, Magnum Chryſoſtomum perſtrinxerint? Brevem hanc apologiam donat Baronius circa finem Anni 412. *Homines enim illi erant, & humanis paſſionibus obnoxii*. An non Hieronymus in epiſt. 14. ad Auguſtinum ſcribit ſe in ejus epiſtola *quædam hæretica judicaſſe*? Additque: *Provocas ſenem; tacentem ſtimulas; videris jactare doctrinam*. At eximia Auguſtini moderatione factum eſt, ne amica illa diſputatio in majorem controverſiam excreſceret.

ANONYMUS.

,, QUi ſciens, prudens, & mala fide ſummo Eccleſiæ Paſtori imponit, ut contra expreſſam ejus ſententiam Auguſtinum ex defenſore antiquæ fidei, novatorem, ex Catholico hæreticum ab ipſo factum eſſe perſuadeat: qui *in tantum charitatis oblitus* eſt, ut ad conflandam ſanctiſſimo Doctori ejuſque Diſcipulis invidiam, *ineptiſſimarum blaſphemiarum prodigioſa mendacia*, his affingat, profectò multum abeſt, ut ſanctitatem attigerit, cum tam longè non ſolùm à Chriſtiana charitate, ſed ab infimo vel humanæ probitatis gradu remo-

„ tus ſit. Hæc tamen ſunt, quæ de Vincentio Lirinenſi Nori-
„ ſius à ſe primùm detecta gloriatur. Pag. 8.

RESPONSIO.

CUm S. Cæleſtinus in epiſtola ad Epiſcopos Galliæ adversùs Sempelagianos Auguſtini doctrinæ detrahentes, ſcripſiſſet: *Deſinat ſi ita res eſt, inceſſere novitas vetuſtatem*: Vincentius cap. 43. Commonitorii ait: *Deſinat, inquit*, ſi ita res eſt, *id eſt*, ſi ita eſt, *ut apud me quidam urbes & provincias veſtras criminantur, quòd eas quibuſdam novitatibus conſentire noxia diſſimulatione faciatis: deſinat itaque, inquit*, ſi ita res eſt, *inceſſere novitas vetuſtatem. Ergo hæc fuit beati Cæleſtini beata ſententia, non ut vetuſtas ceſſaret obruere novitatem: ſed potiùs novitas deſineret inceſſere vetuſtatem*. Claudius Fraſſen Doctor Sorbonicus tom. 1. Academiæ Scoti tract. 2. diſp. 3. pag. 422. ſcribit de Vincentii interpretatione: *Urgendo tantopere illud (ſi) non obſcurè indicat ſe criminationem Proſperi & Hilarii pro falſa habere*. Idem docent Lupus, Antelmius, ac Patres Benedictini, quorum ſuperiùs teſtimonia recitavi. Hæc S. Cæleſtinus ſcribit: *Filii noſtri præſentes Proſper & Hilarius, quorum circa Deum noſtrum ſollicitudo laudanda eſt, tantùm neſcio quibus Presbyteris illic licere, qui diſſenſioni Eccleſiarum ſtudeant, ſunt apud nos proſecuti, ut indiſciplinatas quæſtiones vocantes in medium, pertinaciter eos dicant prædicare adverſantia veritati*. Itaque Proſper & Hilarius *neſcio quos presbyteros* apud Cæleſtinum accuſaverant. At Vincentius ait eoſdem *Urbes & Provincias* in crimen apud Cæleſtinum vocaſſe. Et toties replicans illa *ſi ita eſt*, illatam criminationem falſitatis inſimulare viſus eſt. Sed hæc aliàs diſcuſſa ſunt. In ea epiſtola non Auguſtinus, ſed Proſper & Hilarius dicuntur à Maſſilienſibus reprehenſi, quòd *prædicarent adverſantia veritati*. Vincentius, Caſſianus aliique ſententiam S. Auguſtini de prædeſtinatione ante præviſa merita novitatis incuſabant, quòd ſecùs anteriores Patres docuerant; ex illa enim neceſſitatem fatalem aliaque abſurda inferri contendebant. Dionyſius Petavius tom. 1. dogm. Theolog. lib. 9. cap. 6. egregiè probat S. Auguſtinum ſtatuiſſe, Deum ante præviſionem meri-

meritorum prædeſtinaſſe electos ad gloriam. Idem verò toto capite tertio contendit oſtendere, Sanctos Patres Auguſtino anteriores in contraria ſententia communi conſenſu fuiſſe. Ergone dicetur Petavius *S. Auguſtinum ex defenſore antiquæ fidei novatorem, ex Catholico hæreticum feciſſe*? Novatores appellantur, qui nova dogmata Orthodoxæ fidei antiquitùs traditę contraria comminiſcuntur; non qui novam opinionem in quæſtione nondum ab Eccleſia definita, proponunt. At enim conſtat Maſſilienſes laudatæ Auguſtini ſententiæ novitatem objeciſſe; de illis enim ſcribit S. Proſper in literis ad S. Auguſtinum: *Obſtinationem ſuam vetuſtate defendunt; & ea quæ de epiſtola Apoſtoli Pauli Romanis ſcribentis, ad manifeſtationem divinæ gratiæ prævenientis electorum merita proferuntur, à nullo unquam Eccleſiaſticorum ita eſſe intellecta, ut nunc ſentiuntur, affirmant.* Quibus reſpondet S. Doctor cap. 14. de prædeſt. Sanct. & cap. 19. de dono perſeverantiæ, ubi Sanctorum Cypriani & Ambroſii auctoritate ſuam de prædeſtinatione ſententiam confirmat. Quare cum Semipelagiani novitatem Auguſtinianæ ſententiæ objectarent, inde memoratam Cæleſtini epiſtolam ſuæ ipſorum opinioni favorabilem jactabant.

§. III.

Quid de ſanctiſſimis quinto Sæculo Galliæ Epiſcopis ſtatuat Noriſius?

ANONYMUS.

„ NEque hîc ſiſtit Noriſius. Unà cum Vincentio Lirinenſi
„ alia ſplendidiſſima Galliæ noſtræ lumina, ſanctiſſimos
„ dico quinti ſæculi Antiſtites Semipelagianiſmi accuſat: &
„ quod ante illum auſus erat nemo Catholicus, ſic accuſat, ut
„ eos errore planè voluntario; ac malæ fidei veritatem impu-
„ gnaſſe ſignificet. Pag. 9.

Digitized by Google

RESPONSIO.

NOriſius ſcribit Semipelagianorum ſententiam nondum fuiſſe ab Eccleſia damnatam; unde nullum Epiſcoporum Galliæ ſanctitati præjudicium intulit. At ſi dixiſſet id temporis pleroſque Galliæ Epiſcopos ipſa Pelagiana dogmata, ac ſuperbæ hæreſis errores à Summis Pontificibus Innocentio, Zoſimo, ac Bonifacio, totque Africanis Synodis prædamnatos, defendiſſe, in quas querelas erumperes? quas contra illum accuſationes inſtrueres? quæ tribunalia delationibus non fatigares? At ſcito diverſos Galliæ Epiſcopos puros putos Pelagianos fuiſſe. Ne frontem contrahas, ſed aures patienter commoda. Recito Edictum Cæſaris Valentiniani III.

Imperatores Theodoſius Auguſtus, & Valentinianus Cæſar Armatio Viro Illuſtri, Præfecto Prætorio Galliarum.

DIverſos Epiſcopos nefarium Pelagiani & Cæleſtiani dogmatis errorem ſequentes, per Patroclum ſacroſanctæ legis Antiſtitem præcipimus conveniri. Quos quia confidimus emendari, niſi intra viginti dies ex conventionis tempore, intra quos deliberandi tribuimus facultatem, errata correxerint; ſeque Catholicæ fidei reddiderint, Gallicanis regionibus expelli, atque in eorum loco Sacerdotes fideles ſubrogari, quatenus præſentis erroris macula de populorum animis tergatur, & futuræ bonum diſciplinæ reſtituatur. Data VII. Idus Julias Aquileiæ. D.N. Theodoſio Auguſt. XI. & Valentiniano Cæſare Conſulibus.

Pa-

Digitized by Google

Patroclus erat Metropolita Arelatenſis, cui Valentinianus injunxit, ut Epiſcopos Pelagianos, niſi reſipiſcerent, ex provinciis Gallicanis expelleret, Armatio Præfecto Prætorio Galliarum manus eidem dare juſſo. Qui pulſi fuerint, quive ad meliorem frugem redierint, neſcimus; nec credo te poſſe divinare. Interim vides imperialium legum terrore quoſdam facilè potuiſſe Pelagianam hæreſim mitigare, ac ad Semipelagianiſmum declinare. Hæc ſcribit Chriſtianus Lupus in Opuſc.poſthum.pag.456. *Per Patroclum Arelatenſem Epiſcopum ac laudatam Valentiniani legem, correcti in Gallia Epiſcopi reliquêre diſcipulos eruditione ac pietate illuſtres; verùm qui Pelagianis erroribus ſic valedicerent, ut tamen in S. Auguſtini adverſùm illos ſcriptis quædam improbarent.* Viden uti Semipelagianos eruditione ac pietate illuſtres nuncupet. Quod ad hos attinet, Noriſius eos inter unum & alterum nominavit, nempè S. Hilarium Arelatenſem, ac Fauſtum Rejenſem. Et quidem Hilarium Arelatenſem Semipelagianis adhæſiſſe diſertè teſtatur S. Proſper in fine epiſtolæ ad S. Auguſtinum; quod ipſum tradunt plures alii, quorum poſtea teſtimonia appellabo. Unus modò inſtar omnium mihi ſit Eminentiſſimus Cardinalis de Aguirre tom. 3. Theol. diſp. 113. ſect. 2. num. 36. ubi de Proſperi epiſtola ſcribit: *Denique infra non longè à fine iterùm illos*, nempè Semipelagianos, *meritis & honoribus claros, & ipſum Hilarium Arelatenſem adhuc in humanis agentem, qui ex parte Auguſtino diſſentiebat, Sanctum appellat.* Interim interrogemus teſtes, num plures Epiſcopi in Gallia Semipelagianorum partes ſecuti fuerint; poſtea de ſanctis, ſivè ſanctiſſimis ſermonem faciam.

Ludovicus Molina ait: *Quæ* Auguſtini *doctrina plurimos ex fidelibus præſertim ex iis, qui in Gallia morabantur, non ſolùm indoctos, ſed etiam doctiſſimos viros, atque in Epiſcopali dignitate conſtitutos, mirum in modum turbavit, ne dicam illius occaſione ſalutem eorum fuiſſe periclitatam. Ne enim ejuſmodi doctrinæ adhærerent; hæreſi potiùs Pelagianæ ex parte aſſentiendum putabant.* In Concordia grat. & lib. arb. quæſt. 23. art. 4. diſp. 1. memb. ult. pag. 856. edit. Lugdun. 1593.

Gabriel Vaſquez ſcribit: *Horum Maſſilienſium dux fuit Caſſianus, quem ſecuti ſunt per Galliam Epiſcopi ferè omnes ſuæ ætatis,*

inter quos ut quibuſdam placet, fuerunt Vincentius Lirinenſis & Galli permulti. In 1. par. diſp. 91. cap. 8. num. 43. Et antea diſp. 89. capite 4. numero 24. loquens de Maſſilienſibus, ait: *Horum ſententiam ſecuti ſunt multi per Galliam Epiſcopi, ad quos Cœleſtinus epiſtolam illam ſcribit.*

Petavius tom. 3. Dogm. Theol. in tract. de Pelag. & Semipel. hæreſi cap. 7. num. 1. pag. 622. ſcribit viſum eſſe Auguſtinum totum dare gratiæ ſine ulla energia voluntatis: *Quæ res*, inquit, *haud levem apud Catholicos & pios ejus nomini conflavit invidiam, præſertim Gallicanos Epiſcopos, & Præsbyteros in Lugdunenſi & Arelatenſi provincia, velut Maſſiliæ, ubi tum eruditione & ſanctitate florebat Caſſianus &c. Illi ergo tacitè Auguſtinum vellicabant, quòd Pelagiani erroris odio in extremum alterum evectus pluſculum gratiæ & Dei auxilio tribuiſſet.*

Theophilus Raynaudus in libro de bonis ac malis libris num. 581. pag. 326. ſcribit: *Unde diſcimus Hilarium Arelatenſem alioſque Gallicanos Epiſcopos & Doctores in libros Auguſtini ſtrinxiſſe censuram, quos Celeſtinus I. epiſtola ad Epiſcopos Galliæ ſeverè & fortiter compeſcuit, & enubilata ſenſim caligine, quam livor & æſtus affectuum inimicorum obduxerat, verum eſſe apparuit, quod de Auguſtino dixit Facundus Hermianenſis* lib. 9. de tribus Capitulis: *Auguſtinus vir adamantinus, in quo omnes adverſariorum dentes franguntur*. Num vox *livor* tibi acerbior videtur? Ea uſus eſt S. Fulgentius de iiſdem Semipelagianis in Gallia ſcribens lib. 1. ad Monimum cap. 30. *Huic itaque*, inquit, *pravitati, quæ B. Auguſtini dictis non ex veritate, ſed ex livore objiciebatur, tali Proſper ſermone reſpondit.*

Sed his omnibus præferendus eſt Bonifacius II. Papa, qui in epiſtola ad S. Cæſarium Arelatenſem ait: *Indicas enim quòd aliqui Epiſcopi Galliarum, cum cætera jam bona ex Dei acquieverint gratia provenire, fidem tantùm, qua in Chriſto credimus, naturæ eſſe velint non gratiæ*. Data eſt epiſtola ſub initium anni 530. qui fuit ab obitu S. Auguſtini centeſimus; tam altas radices egerat in Epiſcoporum etiam mentibus Semipelagiana doctrina, ut vix poſt ſæculum potuerit extirpari.

ANO-

Digitized by Google

ANONYMUS.

„ HOc ſufficit quod ex illo diſcamus. Primò, pleroſque
„ Epiſcoporum, qui Gallicanis Eccleſiis præfuerunt, in-
„ de ab ortu Semipelagianæ hæreſis circa Annum 420. ad finem
„ circiter ejus ſæculi, ſi non etiam ulteriùs, Semipelagiano er-
„ rore implicitos fuiſſe. Secundò: Non poſſe juxta Noriſium
„ aliquos ab illo numero eximi eo nomine, quòd ſanctitatis
„ fama præ cæteris claruerint. Nunc videamus quò hæc per-
„ tineant. Pag. 13.

RESPONSIO.

JAm intellexiſti ex Bonifacii Papæ literis, ac ex ſcriptis inſignium Doctorum, Epiſcopos quoque in Gallia Semipelagianorum partibus adhæſiſſe. Fuerintne pauci, multi, plures, nec mea, nec ipſorum intereſt, ut intelliges. Extremo ſæculo *aliqui*; fervente diſputatione *multi* vel *plures* eſſe potuerint. Si paucos dixeris, eoſdem facilè digitis computabis. Quod illorum ſanctitatem ſpectat, accipe reſponſum S. Remigii Archiepiſcopi cum ſua Lugdunenſi Eccleſia in libro de tribus Epiſtolis cap. 35. ubi cum dixiſſet S. Auguſtinum libros de prædeſt. Sanct. & de dono perſeverantiæ elucubraſſe, ait: *Compellente ſcilicèt tanta ſuper hac re querimonia & perturbatione magnorum & ſanctorum apud Gallias Virorum, qui ejus diſputationibus in tantum permoti fuerant, & quodam tædio affecti, ut prædeſtinationis ſenſum, qui ab eo conſtanter & inſtanter prædicabatur, vel falſum, vel quaſi valdè periculoſum, potiùs tacendum eſſe judicarent.* Ita Semipelagiani qui doctrinæ Auguſtinianæ contradicebant, *magni & ſancti* appellantur. Hæc ille didicerat à S. Proſpero, qui Semipelagianos per literas Auguſtino deſcribens, ait: *Poſſumus quidem ad credendum eſſe conſtantes, ſed ad auctoritatem talia ſentientium non ſumus pares; quia multùm nos & vita meritis antecellunt &c.* Quæ poſtrema verba vitæ ſanctimoniam exprimunt. Accedat teſtis locupletiſſimus Jacobus Sirmondus, qui tom. 1. Conc. Galliæ pag. 605. in notis ad Synodum Arauſicanam II. ait: *Intererat autem Concilium iſtud,*

quod

Digitized by Google

quod Leonis olim Papæ temporibus aſſerebatur, ad hæc potiùs tempora differi propter multos doctrina & pietate præſtantes viros: qui ſpatio interjecto, favere in Gallia viſi ſunt Semipelagianis, quorum placita in hac demùm Synodo, quam Sedis Apoſtolicæ auctoritas comprobavit, penitùs exploſa, & rejecta ſunt. Intelligis quis & quæ dicat? Sirmondus Eccleſiaſticæ hiſtoriæ conſultiſſimus, tradit plurimi intereſſe Synodum Arauſicanum affigi anno 529. *ob multos doctrina ac pietate præſtantes viros*, qui à pontificatu Leonis Magni, nempè ab annis ferè nonaginta, in Galliis Semipelagianis favere viſi ſunt. Audiſne uti dicit *multos*? At, inquis, non eos Epiſcopos nuncupat. Eſto; vocat tamen *pietate præſtantes*, cujus ratione Noriſio dicam dicis. Itaque expunge illa verba: *Hoc ſufficit quod ex illo diſcamus*. Haud tibi opus eſt Noriſii magiſterio; nec ille vellet, cum homine tam ſcrupuloſo operam perdere. Diſce illa ex Bonifacio II. ex S. Proſpero, ex Eccleſia Lugdunenſi. Diſce ex Molina, Vaſquio, Raynaudo, Petavio, Sirmondo, aliiſque à me productis Scriptoribus. Cum neminem illorum conſulueris, quid mirum, ſi tot undique ſcrupulis implicitus, Cenſores roges, ut te ex iiſdem expediant? Hîc verò vetuſta Eccleſiarum diptycha perluſtras; conſulis Sammarthanorum tabulas, ac plures ſanctos Antiſtites, qui quinto ſæculo in Gallia floruere, recenſes, ac concludis pag. 14. juxta Noriſium ex tanto numero benè multos Semipelagianos extitiſſe. Jam dixi, nolle me eoſdem ad calculos vocare.

ANONYMUS.

„ Poſito quòd Semipelagiani fuiſſe probarentur, hæc facilis „ & obvia reſponſio ſuppetebat: erraſſe illos bona fide, ac „ ſine pertinacia, paratos ſententiam mutare ubi primùm Eccle- „ ſia præciperet; cum interim per ignorantiam involuntariam & „ inculpabilem neſcirent opinionem illam noxiam eſſe, ac Se- „ mipelagianæ hæreſi reipſa connexam. Atque hanc reſpon- „ dendi rationem vulgò inierunt quicunque aliquem ex anti- „ quis defendere ſunt aggreſſi, quem à Semipelagianiſmo vin- „ dicari non poſſe crederent. Pag. 14.

R E-

RESPONSIO.

NOn ibo inficias, imò ultrò concedo, Semipelagianos doctrina ac pietate præſtantes viros, paratos fuiſſe ſententiam mutare, ſtatim ac contrariam Eccleſia præcepiſſet. Etenim uti ſcribitur in primo capitulo aſſuto S. Cæleſtini epiſtolæ: Semipelagiani *ea tantummodo ſequi & probare* profitebantur, *quæ ſacratiſſima beati Apoſtoli Petri Sedes contra inimicos gratiæ Dei per miniſterium Præſulum ſuorum ſanxit, & docuit*. At enim peto abs te, Apoſtolicane Sedes ante Synodum Arauſicanam docuerat initium fidei in nobis non ex nobis, ſed ex Deo eſſe? Si affirmas; omnes Semipelagianos reapſe hæreticos facis: quippè qui damnatam ab Eccleſia opinionem defenderunt. Sin' autem negas; erat ergo res illa quæſtionis, non dogmatis, ita ut quilibet pro arbitrio utram partem poſſet citra læſæ fidei notam tueri. An non hæc tota eaque ſolida ratio eſt, qua Noriſius Semipelagianorum ſanctitatem defendit? Hæc ille ſcribit lib. 2. Hiſt. Pelag. capite 11. *Tunc ab Auguſtino in controverſia de prædeſtinatione ad fidem recedebant, quando fas erat, ea de re in utramque partem diſputare; anno enim demum centeſimo ab Auguſtini obitu, S. Doctoris ſententia in Arauſicana Synodo inter fidei canones relata eſt*. Quòd video, te in iis parum eſſe verſatum, unde ex multarum rerum ignorantia tanta tibi ſcrupulorum ſeges excrevit, ſtylum tui unius inſtruendi gratia, tantiſper hìc ſiſtam.

Semipelagiani omnes bonos virtutum actus gratiæ divinæ adjutorio fieri contra Pelagium fatebantur. Solum initium fidei, noſtris viribus fieri poſſe autumabant, quam quidem opinionem citra læſæ fidei periculum, in utramque partem diſputari poſſe dicebant. Caſſianus Semipelagianæ Scholæ conditor, Collat. 13. cap. 11. ſcribit: *Et ita ſunt hæc quodammodo indiſcretè permixta atque confuſa, ut quid ex quo pendeat, inter multos* MAGNA QUÆSTIONE *volvatur, id eſt, utrum quia initium bonæ voluntatis præbuerimus, miſereatur noſtri Deus; an quia Deus miſereatur, conſequamur bonæ voluntatis initium*. Ubi initium fidei aliquando eſſe ex nobis, probat ex Zachæi ac boni Latronis fide, *qui deſiderio ſuo vim quamdam regnis cæleſtibus inferentes, ſpecialia vocatio-*

Digitized by Google

nis monita prævenerunt. Et cap. 15. idem de Zachæi fide repetit, cui addit etiam Cornelium, cujus fides plenam gratiæ largitionem præceſſit, tanquam occaſio, non tamen veluti meritum de condigno. Itaque num initium fidei ſit ex dono Dei, an ex nobis, non dogma fidei attinere, ſed *magnam inter multos quæſtionem* eſſe profitetur. Proſper in epiſtola ad Auguſtinum, cum dixiſſet, in Semipelagianorum opinione virulentiæ Pelagianæ fibram nutriri, *ſi principium ſalutis malè in homine collocetur; ſi divinæ voluntati impiè voluntas humana præfertur, ut ideo quis adjuvetur, quia voluit, non ideo quia adjuvatur, velit*, ſtatim ait: *Ac primum quia plerique non putant, Chriſtianam fidem hac diſſenſione violari, quantum periculi ſit in eorum perſuaſione patefacias*. Itaque Semipelagiani aſſeverabant, nihil de initio fidei ſive ex Deo, ſivè ex nobis, decretum fuiſſe ab Eccleſia, ſed eſſe rem adiaphoram, & inter Catholicos liberè ac licitè controverſam. Hinc nulla ad Semipelagianorum ſanctitatem defendendam ratio expeditior ac facilior adduci poteſt, quàm nondum ea de re quidpiam ſtatutum fuiſſe ab Eccleſia. Cum enim hæreticus ſit, qui pertinaciter damnatas ab Eccleſia opiniones & errores tuetur, Semipelagiani ab omni hæreſeos nota à Noriſio liberantur. Hanc planè viam injit Auguſtinus, ut S. Cyprianum hæreticos rebaptizantem, à culpabili errore defenderet. Etenim lib. 1. de baptiſmo contra Donatiſtas cap. 18. de baptiſmi quæſtione ait: *In qua tamen ſi aliud alii, & aliud alii adhuc de iſta quæſtione, ſalva pace, ſentirent, donec univerſali Concilio unum aliquid eliquatum ſincerumque placuiſſet, humanæ infirmitatis errorem cooperiret charitas unitatis*. Et lib. 4. cap. 6. *Quia plenarium de hac re Concilium nondum habebat Eccleſia*. Et lib. 2. cap. 4. *Nec nos ipſi tale aliquid auderemus aſſerere, niſi univerſæ Eccleſiæ concordiſſima auctoritate firmati, cui & ipſe Cyprianus ſine dubio cederet, ſi jam illo tempore quæſtionis hujus veritas eliquata & declarata per plenarium Concilium ſolidaretur*. Ita pariter viri eruditiores Semipelagianorum ſanctitatem defendendam eſſe duxerunt. Audiſti Sirmondum, qui ait intereſſe Synodum Arauſicanam differri ad annum 529. *propter multos doctrina & pietate præſtantes viros, qui ſpatio interjecto favere in Gallia viſi ſunt Semipelagianis*. Ludovicus Thomaſſinus diſſert. 13. in Synodos

dos num. 30. pag. 460. cum nominaſſet Hilarium Arelatenſem, Vincentium, Fauſtum, Caſſianum &c. ait: *Ita fiet, ut non invideamus, non obtrectemus ſpectatæ eorum complurium ſanctitati, cui Auguſtinus & Proſper ipſi applaudebant. Nec magnoperè ſatagemus, an ante obitum acquieverint ſaniori doctrinæ. Cum ad Arauſicanæ ſaltem uſque Synodi tempora inter Catholicos numerari non deſierint.* Theophilus Raynaudus cap. 3. Apologiæ pro Valeriano Cemelenenſi ſcribit: *Erunt ergo qui exiſtiment eam maculam eſſe in Valeriano minorem, quòd Valerianus eo ævo vixerit, eaque in regione, cujus plerique omnes Præſules* (dolentne tibi oculi?) *& viri ſanctitate ac eruditione præſtantes, ad eundem ſcopulum naufragantes, de initio fidei ex humanæ voluntatis aliquo per ſe ipſam niſu: deque gratia Dei humanæ invocationi ſubjuncta &c. à D. Auguſtino impunè diſſidebant: donec poſt annos circiter LX. eoque ampliùs Concilii Arauſicani II. definitione, proſcripto errore, veritas Catholica conſtabilita eſt.* Litigabas cum Noriſio, quòd *pleroſque Præſules*, & nullam Vaſquio fidem dabas, qui *omnes ferè Epiſcopos* in Galliis Semipelagianos dixerunt. At Raynaudus abjecta particula diminutiva, utrumque numerum junxit, *pleroſq; omnes* affirmans Semipelagianizaſſe.

Poſt teſtes graviſſimos ac doctiſſimos, judicem appello, ad cujus tribunal à tuis hiſce ſcrupulis provoco. Is eſt Eminentiſſimus Cardinalis de Aguirre in ſcholaſtica palæſtra ac Eccleſiaſtica eruditione verſatiſſimus, idemque de utraque editis doctiſſimis voluminibus, benè meritus. Veniam det magni nominis Princeps purpuratus, quòd exili huic opellæ ejus ſententiam auſim inſerere. Ille tom. 3. Theolog. diſp. 113. ſectioni ſecundæ huncce titulum præfigit: *Quinam fuerint illi ſervi Chriſti qui doctrinam Auguſtini in Gallia ſugillabant.* Cum autem pluribus eruditè demonſtraſſet Semipelagianos fuiſſe Doctores Orthodoxos, num. 38. hæc ſcribit: *Quam in rem notanda ſunt verba Henrici de Noris doctrina & profeſſione Auguſtiniani lib. 2. Hiſt. Pelag. cap. 23. pagina mihi 329. ubi referens acta Synodi Arauſicanæ II. ſub Felice IV. Papa, poſt exſcripta verba quædam præfationis ſubdit* (Sequuntur viginti quinque canones, quibus Semipelagianorum ſententiæ QUÆ EO USQUE CITRA LÆSÆ FIDEI CRIMEN LIBERE DEFENSÆ FUERANT, condemnatæ ſunt,

,, ut abſque hæreſeos nota à quovis in poſterum propugnari non
,, potuerint. Quæ plerique non advertentes, magnam Sanctis
,, Patribus Hilario Arelatenſi, Vincentio Lirinenſi, & ut alii
,, etiam volunt, Joanni Chryſoſtomo aliiſque è Græcia Docto-
,, ribus injuriam irrogari conqueruntur, ſi Semipelagianorum
,, ſententias aſſeruiſſe dicantur; id enim fecêre vel nondum mo-
,, ta, vel pendente lite &c.) Videſne ſententiam Noriſii ab Eminentiſſimo ac ſapientiſſimo Auctore non modò approbatam, verùm etiam grandioribus characteribus, queis fieret notabilior, expreſſam?

Et ſanè uſque ad approbatam à Bonifacio II. Synodum Arauſicanam, dubiam fuiſſe ſententiam de initio fidei, patet ex ejuſdem Pontificis epiſtola ad S. Cæſarium, in qua cum dixiſſet, indicatum ſibi ab eodem, quoſdam in Gallia Epiſcopos fidem humani tantùm arbitrii viribus deputare, addit: *Poſtulans, ut pro AMBIGUITATE tollenda, confeſſionem veſtram, qua vos è diverſo fidem rectam in Chriſto, totiuſque bonæ voluntatis initium, juxta Catholicam veritatem per prævenientem Dei Gratiam ſingulorum definitis ſenſibus inſpirari, authoritate Sedis Apoſtolicæ firmaremus.* Ita res adhuc erat in quæſtione: dubia erat & ambigua, quamvis dicat Bonifacius tam multa à S. Auguſtino, ac Romanis Pontificibus de divina gratia ſtatuta fuiſſe, *ut nulli ulteriùs deberet eſſe* AMBIGUUM, *fidem quoque nobis ipſam venire de gratia.* Et ſanè Synodus Arauſicana ea, quæ ſuperiùs ex Caſſiano adduxi, palàm condemnans, ait: *Unde manifeſtiſſimè credendum eſt, quòd & illius Latronis, quem Dominus ad paradiſi patriam revocavit, & Cornelii centurionis, ad quem Angelus Domini miſſus eſt, & Zachæi, qui ipſum Dominum ſuſcipere meruit, illa tam admirabilis fides non fuit de natura, ſed divinæ largitatis donum.* Hinc Labbeus tom.IV. Concil. pag. 1042. ſivè, quòd errati ſunt numeri paginarum, in notis ad Concilium Arelatenſe Anni 475. ſcribit: *Cæterum gravi ac diuturnæ contentioni, quæ SANCTISSIMOS & doctiſſimos utrinque viros in Gallia centum ampliùs annos exercuit, finem poſtea tandem attulit Synodus Arauſicana II. quæ totam de gratia & libero arbitrio controverſiam ex S. Auguſtini ſententia compoſuit.*

Jam ad te redeo. Scribis Semipelagianorum ſanctitatem defendi,

Digitized by Google

ſendi, quòd *per ignorantiam involuntariam et inculpabilem neſcirent opinionem illam fidei noxiam eſſe, ac Semipelagianæ hæreſi reipſa connexam.* Videſis quæ ſcribas. Nulla erat id temporis hæreſis Semipelagiana; atque illa opinio ante Synodum Arauſicanam erat ſub lite inter Catholicos, ſicut pleræque aliç opiniones ante expreſſam Eccleſiæ definitionem. Quod addis omnes ab ignorantia involuntaria & inculpabili eorumdem defenſionem collegiſſe, jam falſum eſſe didiciſti ex Syrmondo, Raynaudo, Labbeo, Thomaſſino. Imò Antelmius Diſſert. 1. de vero Auctore Capitulorum &c. par. 2. num. 15. pag. 68. ſcribit: *Atque cum ſit OMNIUM aſſenſione firmatum judicium*, *Noſtrorum*, id eſt Semipelagianorum, *fidem ante Synodi Arauſicanæ celebrationem*, *in jus vocari non potuiſſe*. At tu confugis ad ignorantiam involuntariam & invincibilem, quæ ſanè haud eſſe potuit in Epiſcopis, quando ea opinio fuiſſet tanquam hæreſis ab Eccleſia damnata. Ignorantia invincibilis, ſi ſapis, eos etiam excuſat, qui tuentur hæreſes, quas neſciunt ab Eccleſia cum anathematis interminatione proſcriptas. At quouſque opinio quæpiam non eſt prædamnata, licitè poteſt defendi: ac vanum & ſuperfluum eſt eamdem aſſerentes ob ignorantiam invincibilem à culpa, quæ nulla eſt, excuſare. Hæc forſitan meliùs proximè intelliges.

ANONYMUS.

„ Sed illam ipſam defenſionis viam, ut Vincentio, ita Gallicanis Epiſcopis, de quibus agitur, ſolicitè præcluſit Noriſius. Cum enim Rodericus de Arriaga, juxta communem ſententiam, dixiſſet invincibilem ignorantiam multis Semipelagianorum Maſſilienſium patrocinari potuiſſe, ſic ille in eum inſurgit. *Et poſt verba Noriſii, addit*: Quod ſi jam tum involuntarium fuiſſe negat talium errorem, cum de his circa initia ad Auguſtinum ſcripſere Proſper & Hilarius; quanto magis poſt ultimos S. Doctoris libros, ubi multò validiùs atque apertiùs Catholica fides Semipelagianiſmo contraria ſtabilitur; poſt S. Cæleſtini epiſtolam in Semipelagianos ſcriptam; poſt tot alios Proſperi tractatus, quibus idem error planiſſimè revincitur? Non potuere igitur, ſi Noriſium audimus, abſque

„ gravi

„ gravi culpa, imò niſi mala fide, Semipelagianis partibus ad-
„ dicti manere. Pag. 15.

RESPONSIO.

Conſtat inter doctos, ex ignorantia ſcrupulos naſci; hinc facilè à ſcrupulis ad ignorantiam retrograderis. Verùm, ut quidpiam ſaltem de ignorantia diſcas, meamet manu ad S. Thomæ ſcholam in præſentia te duco, ut quæ Angelicus præceptor in 1. 2. q. 76. art. 2. docet, intelligas: *Unde*, inquit, *propter negligentiam ignorantia eorum quæ aliquis ſcire tenetur, eſt peccatum. Non autem imputatur homini ad negligentiam, ſi neſciat ea, quæ ſcire non poteſt; unde horum ignorantia dicitur invincibilis, quia ſtudio ſuperari non poteſt, & propter hoc ignorantia, cum non ſit voluntaria, eo quod non eſt in poteſtate noſtra illam repellere, non eſt peccatum. Ignorantia autem vincibilis eſt peccatum, ſi ſit eorum, quæ aliquis ſcire tenetur, NON autem, ſi ſit eorum QUÆ QUIS SCIRE NON TENETUR.* Hæc S. Doctor. Tu ignorantiam partiris in invincibilem, ac vincibilem; & hanc ais eſſe voluntariam, culpabilem, ac malę fidei; cum illa prior ſit inculpata ac bonæ fidei. Erras; nam ignorantia culpabilis ac malę fidei eſt ſpecies ſubalterna ignorantiæ vincibilis, quę rectè ab Angelico in binas ſpecies dividitur, quarum prior eſt culpabilis, cùm eſt eorum, quæ quis ſcire debet; poſterior verò inculpata, quæ eſt eorum, quæ quis ſcire nulla lege tenetur. Quòd verò in ſchola verſamur, libeat ſyllogizare: Ignorantia vincibilis ejus quod quis ſcire nulla adhuc lege tenetur, eſt compoſſibilis cum ſanctitate, atqui ignorantia vincibilis Semipelagianorum erat ejus, quod ſcire nulla adhuc lege tenebantur, ergo talis eorum ignorantia erat compoſſibilis cum ſanctitate. Major propoſitio eſt certa, quia ex Angelico Doctore, ea ignorantia vincibilis non eſt peccatum, quod ſolum non eſt compoſſibile cum ſanctitate. Uti enim non facere id, quod nulla lege fieri imperatur, non eſt peccatum: ita nullum peccatum eſt, neſcire id, quod ſciri nulla lege jubetur. Minor verò propoſitio conſtat ex ſuperiùs narratis. Nam de initio fidei ex nobis, an potiùs ex Deo, erat teſte Caſſiano, *inter multos magna quæſtio*; erat controverſia ſub *ambiguitate*, uti ait Bonifacius II.

erat

Digitized by Google

erat res quæſtionis non dogmatis, *quæ*, ut ait Labbeus, *ſanctiſſimos & doctiſſimos utrinque viros in Gallia centum ampliùs annos exercuit*; donec illi Synodus Arauſicana à Bonifacio II. confirmata, finem impoſuit. Num potis es, quodpiam decretum Sedis Apoſtolicæ, vel cujuſpiam Synodi canonem invenire, quibus ante Synodum Arauſicanam opinio illa de initio fidei ex nobis, & non ex Deo, damnata fuerit? Si nullum ejuſmodi decretum invenis, nulla lege tenebantur, ad eam opinionem exuendam. Si talem quempiam canonem produces; deturpatur pietas Epiſcoporum Galliæ, qui ex laudatis Bonifacii II. literis anno adhuc centeſimo ab obitu Auguſtini, in Semipelagiano luto hærebant; ſiquidem Epiſcopi tenentur ſcire canones Eccleſiaſticos, ac proinde illorum ignorantia eſt in ipſis culpabilis. Hac ratione ſolvitur quæſtio juris, & optimè cum illa ignorantia vincibili Semipelagianorum ſanctitas componitur. Tu quidem negotium tibimet fruſtra faceſſis, ac diſtinguens ignorantiam in invincibilem, & vincibilem: in involuntariam, & voluntariam: in inculpatam, ac culpabilem: in eam denique quæ bonæ ſit fidei, & alteram malæ fidei, imples paginulas, ac ſcrupulos multiplicas. Deſine talibus. Ignorantia, ſivè illa ſit invincibilis, ſivè vincibilis, ejus quod quis ſcire non tenetur, perinde eſt; non eſt peccatum, ſanctitatem non contaminat, nihil tibi prodeſt, nihil Noriſio nocet.

Jam verò ſi velis ad quæſtionem facti tranſire, nempè inquirendo, num ignorantia Semipelagianorum reapſe vincibilis, an verò potiùs invincibilis dicenda ſit, ibimus, Amice, in longum, ac plurimis difficultatibus undique ſeptam viam calcabimus. Quamvis enim ſupponamus ignorantiam vincibilem illam dici, quæ humano ſtudio ac diligentia ſuperari poteſt, ſumus in limine, ac integra reſtat via; nam in taxanda menſura ſtudii ac diligentiæ requiſitæ ad hoc, ut ignorantia invincibilis & vincibilis diſcerni liquidò poſſint, tantum ineſt difficultatis, ut Michaël de Elizalde acutiſſimi ingenii vir lib. 5. de doctrina morum quæſt. 15. rem exponere aggreſſus, ejuſdem veluti pondere preſſus, in fine concluſerit, neceſſariam diligentiam medio juſto à nobis vix poſſe taxari; multum quidem eſſe faciendum: at determinari non poſſe plus, & minus; cum qui multum ſtudii ponunt, dubitent,

ne pro

ne pro munere ſuas partes impleverint; & qui minùs diligentiæ navant, debito ſatisfeciſſe putantes, ipſamet confidentia delinquant. Ad hæc de voluntario indirecto diſputandum eſt. Præterea num diligentiæ debitæ ſit pura omiſſio, eaque tantùm volita interpretativè. Denique an intellectus neceſſariò ſpecificativè aſſentiatur opinioni, quæ ſibi veriſimilior apparet, ita ut non poſſit minùs veriſimilem amplecti; qua de re doctè æquè ac acutè diſputat Reverendiſſimus P. Thyrſus Gonzalez diſſert. 3. de recto uſu Opinionum probabilium cap. 2. Hæ quidem & aliæ plures ſalebræ complanandæ ſunt, varii quæſtionum ſinus penetrandi, & multæ diſſolvendæ perplexitates. At Noriſius uno ictu Gordium hunc nodum ſecans, ſcribit Gallicanos illos Doctores non peccaſſe, negando initium fidei eſſe donum Dei, quia id nulla adhuc lege ante Synodum Arauſicanam credere cogebantur. Ita Auguſtinus Cypriani hæreticos rebaptizantis errorem cum ejuſdem ſanctitate conjunxit; & ita pariter tot viri doctiſſimi Semipelagianorum pietatem ac ſanctimoniam eo, quo tenebantur, errore deturpatam fuiſſe negarunt.

Præterea Noriſius Semipelagianorum ſanctitatem non modò à formali, ut inquiunt Scholaſtici, verùm etiam à materiali peccato hæreſeos defendit, à quo altero tua illa ignorantia invincibilis illos nullatenus vindicat, ut quamvis non formaliter, fuerint tamen materialiter hæretici. Nam qui tuetur errorem, quem invincibiliter ignorat damnatum fuiſſe ab Eccleſia, eſt materialiter hæreticus; quamvis errori inhærendo, non peccet. Ejuſmodi facis Semipelagianos, pro quorum ſanctitate tot ſcrupulos moves, verſas, reverſas. At qui tuetur opinionem nulla adhuc lege ab Eccleſia proſcriptam, is ſanè nec formaliter, nec materialiter eſt hæreticus. Hanc planè ſanctitatem Noriſius Semipelagianis attribuit. Cur ergo illum violatæ Antiſtitum Galliæ ſanctimoniæ reum poſtulas, quos tu materialis hæreſeos nævo inficis, à quo tamen Noriſius eoſdem vindicat? Si hac in re quiſpiam adhuc te ſcrupulus pungit, ad Franciſcum Suarez, maximum ac celeberrimum Theologum temet remitto, qui Prolegom. V. de gratia cap. 5. num. 6. hæc tibi in aures inſuſurrabit: *Nondum enim erat illa ſententia* Semipelagianorum *hæreſis vel erroris damnata ab Eccle-*

ab Eccleſia, ut Proſper in fine libri contra Collatorem apertè docet, Caſſianumque inter Catholicos numerat. Enimverò, cùm dixiſti omnes qui Viros ſanctos Galliæ defendendos ſuſcepere, ab ignorantia invincibili legitimam illorum excuſationem eruiſſe, legeraſne Suarium, Sirmondum, Raynaudum, Cellotium, Labbeum? Conſuluerasne harumce rerum peritiſſimum Thomaſſinum, ac Semipelagianorum conterraneum, eundemque Lirinenſium ſecretorum ſcrutatorem Antelmium? Illæne etiam literæ grandiori forma in Eminentiſſimi Scriptoris volumine expreſſæ, tuos oculos fugere? Dic, amâbo, horum, qua laborabas, ignorantiam ad quam ſpeciem contrahes? Invincibilem, an vincibilem appellabis?

Quòd verò etiam brevem illam Norifii in angulo libri appendicem ſcrutatus es, ut ſcrupulos majori numero impleres; ibique idem Scriptor negavit Semipelagianos ignorantia invincibili laboraſſe, hanc ejus ſententiam paucis expediam, ne in eas te meque difficultates proximè indicatas, conjiciam, opportunum de eadem poſtea ſermonem facturus. Sanctos Galliæ Epiſcopos cum Sanctis Auguſtino, ac Cypriano comparabo, illorumque errorem ex ignorantia vincibili cum eorundem ſanctitate componam. Sanctus Auguſtinus in libro de prædeſt. Sanct. cap. 3. laudata ſententia Apoſtoli 1. Cor. IV. 7. *Quid autem habes quod non accepiſti?* ait: *Quo præcipuè teſtimonio etiam ipſe convictus ſum, cum ſimiliter errarem, putans fidem, qua in Deum credimus, non eſſe donum Dei, ſed à nobis eſſe in nobis*; quem errorem initio ſui Epiſcopatus depoſuiſſe teſtatur. Itaque S. Doctor in eo verſabatur errore, qui præcipuus poſtea fuit ac proprius Semipelagianorum. Quis autem dixerit Auguſtinum ſic errantem, fuiſſe ſine charitate, ac omni privatum ſanctitate? At illa ignorantia erat vincibilis, quia adhibita diligentia, quam poterat ex Paulinæ epiſtolæ lectione adjungere, errorem emendaſſet. Si Auguſtinus illam ignorantiam reapſe vicit, eadem profectò vincibilis fuit. At inquies, ſine notitia aut advertentia ad laudata verba Apoſtoli, illa erat ignorantia invincibilis. Nihil dicis. Nam habita illa advertentia, ea pariter ignorantia reapſe victa fuit; ac proinde fuerat antea vincibilis. Repones: In illo priori ſigno ſivè inſtanti, in quo Auguſtinus cœpit advertere textum Apoſtoli, tunc ignorantiam antea invin-

Digitized by Google

cibilem, tum primùm cœpiſſe vincibilem eſſe. Jam vocamur ad ſigna, ac inſtantia, quæ quidam ad evadendas inextricabiles difficultates, ullo ſine fine multiplicant. In illo inſtanti incipit ignorantia reapſe vinci, non autem eſſe vincibilis; & in illò ignorantia eſt proximè vincibilis, cum ante illud inſtans eſſet remotè, ſivè non tam proximè vincibilis. Præterea: In quocumque inſtanti ſivè tempore, quo S. Doctor potuit legere, & advertere illud dictum Apoſtoli, poterat ſuperare illam ignorantiam; at omni tempore à baptiſmo ad Epiſcopatum potuit legere, & advertere verba Apoſtoli, ergò toto eo medio tempore potuit illam vincere, ac ſuperare ignorantiam. Eo inſtanti, quo legit, & advertit, vicit. Et quocumque potuit inſtanti legere, & advertere, potuit vincere. Igitur erat ignorantia vincibilis, non invincibilis. Rurſus hæc propoſitio complexa conditionalis eſt vera: Si Auguſtinus legat, & attendat verba Apoſtoli, vincet ignorantiam, qua laborat, at in quocumque inſtanti poterat conditionem illam purificare, ac proinde in quocumque inſtanti poterat ignorantiam illam depellere. Sed quid pluribus argutando moror in re apud ipſummet Auguſtinum confeſſa ac manifeſta? Nam lib. 1. Retract. cap. 23. fatetur ſe in expoſitione epiſtolæ Apoſtoli ad Romanos adhæſiſſe errori Semipelagianorum de initio fidei ex viribus liberi arbitrii, additque: NONDUM DILIGENTIUS QUÆSIVERAM, *nec adhuc inveneram, qualis ſit electio gratiæ &c.* quæ etiam repetit cap. 3. libri de prædeſt. Sanctorum. Itaque teſtatur ſe tunc erraſſe ob omiſſam diligentiorem inquiſitionem, quam ad veritatem aſſequendam non adhibuit, cum illam tamen potuiſſet adhibere. Itaque taliter errans, ignorantia vincibili laboravit, quæ intervenit, quoties ex omiſſione diligentioris inquiſitionis erratur. Num dices impoſſibile Auguſtino fuiſſe, tunc uti majori diligentia? Quo tandem argumento hanc impoſſibilitatem demonſtrabis?

Hæc explicari poſſunt exemplo ducto à conſcientia erronea. Qui operatur ex conſcientia vincibiliter erronea, operatur ex ignorantia vincibili. At erroneè ita operans, licèt tunc nullam habeat advertentiam malitiæ, imò putet ſe rectè agere, nihilominùs peccat, quia ſaltem poteſt malitiam advertere; quamvis hæc advertentia ſit incompoſſibilis cum judicio practico erroneo, quocum

perpe-

Digitized by Google

perperam tunc operatur. Chriſtus Dominus Joannis VI. 2. ait: *Ut omnis qui interficit vos, arbitretur obſequium ſe præſtare Deo.* Cum autem Apoſtolorum occiſores, ac Chriſtianorum perſecutores putabant obſequium ſe Deo præſtare, judicabant ſemet rectè & meritoriè etiam apud Deum operari; cum quo errore intellectus erat incompoſſibilis advertentia ad malitiam occiſionis ac perſecutionis Chriſtianorum. Illi tamen ex ignorantia vincibili peccabant, quia tenebantur, neceſſariam diligentiam adhibere, ad conſequendam Chriſtianæ fidei veritatem; quæ omiſſio diligentiæ faciebat, ut peccata illa eſſent ipſis voluntaria indirectè, & ex neceſſitate conſequenti derivarent, cujus ipſimet, requiſitum ſtudium ac diligentiam omittentes, auctores fuerant. Hæc ignorantia ita illis erat peccatum, ut eſſet etiam cauſa peccati, nempè occiſionis Chriſtianorum. Illa tamen licèt vincibilis, ignorantia Auguſtini non erat peccatum, quia erat ejus, quod ſcire nondum aliqua lege jubebatur. Hinc S. Thomas in 2. Sent. diſt. 22. q. 2. art. 1. ait: *Nec eſt mirum, ſi hoc ipſum, quod eſt ſcientia carere, eſt peccatum ei, qui poteſt, & tenetur habere.* Unde nondum exiſtente definitione Eccleſiæ, error Auguſtini de initio fidei ex nobis, erat innocuus; & quamvis poſſet illam ignorantiam vincere, nulli fiebat culpæ obnoxius, quia nulla lege obligabatur, oppoſitam ſcientiam habere. Cur ergo tantum ſcrupulorum pulverem excitas contra Noriſium, quod ſcripſit plures Gallicanos Epiſcopos Semipelagiano errore deceptos fuiſſe, cum eodem pariter implicitus fuerit uſquè ad initia Epiſcopatus, ſummus ingeniorum apex, magnuſque Eccleſiæ Doctor Auguſtinus? Vaſquez 1. par. diſp. 91. cap. 9. num. 57. *Siquidem*, inquit, *Maſſilienſes & per Galliam tot etiam inſignes Viri in eadem opinione fuerunt. Res enim admodum ſubtilis & difficilis erat ad explicandum, donec Auguſtinus ingenii ſui felicitate, ut multa alia, eam nobis explicuit.*

Hinc gradum faciam ad ipſorum Maſſilienſium ac ſectatorum ignorantiam exponendam. Sanctus Auguſtinus in laudato libro de prædeſt. Sanct. cap. 4. iterùm de ſuo circa initium fidei errore verba faciens, ait: *In qua ſententia iſtos fratres noſtros eſſe nunc video; quia non ſicut legere libros meos, ita etiam in eis curaverunt*

proficere mecum. Nam ſi curaſſent, inveniſſent iſtam quæſtionem ſecundùm veritatem divinarum Scripturarum ſolutam. Auguſtinus hîc Semipelagianos appellat *fratres*, ac proinde illos uti Catholicos agnoſcit. Dum verò illis objicit, quòd lectis abs ſe editis libris, *non curaverunt proficere ſecum*, infero eoſdem potuiſſe curare, ac curando proficere. Erat ergo ignorantia vincibilis, quam Auguſtiniani libri lectione depellere potuiſſent. Sanctus Doctor lectione laudati textus Apoſtoli: *Quid autem habes, quod non accepiſti?* intellexit initium fidei, ſivè ipſum velle credere, eſſe ex dono Dei, uti fusè colligit in libro de Spiritu & litt. cap. 33. Quam doctrinam repetit in libro de Corrept. & grat. cap. 2. 6. 7. & 9. At Maſſilienſes cum collegis in Gallia negarunt ex recitatis verbis Apoſtoli probari initium fidei eſſe in nobis ex gratia, teſte Hilario in epiſtola ad Auguſtinum de Semipelagianis ſcribente, eos aſſerere: *Nec de hac fide poſſe dici*: Quid habes, quod non accepiſti? *cum in eadem natura remanſerit, licèt vitiata, quæ priùs ſana ac perfecta donata eſt.* Proſper in reſponſione ad excerpta Genuenſium tradit Semipelagianos aſſeveraſſe, Auguſtinum *meliora ſenſiſſe*, quando exiſtimabat, fidem, qua Chriſtiani ſumus, non eſſe ex gratia, ſed ex viribus liberi arbitrii; *modò autem errare eum, qui aſſereret etiam ipſam fidem Dei eſſe donum, & ad hanc quoque pertinere, quod dictum eſt: Quid autem habes, quod non accepiſti?* At cur medium ſufficiens ad aſſequendam veritatem, quo Auguſtinus ignorantiam illam vicit, non movit Semipelagianos ad intelligendum etiam initium fidei à Deo haberi? Rationem aſſignat Proſper in literis ad Auguſtinum, ſcribens de Semipelagianis poſt lectos ab iiſdem libros S. Doctoris de Correptione & gratia: *Qui perſuaſionis ſuæ impediebantur obſcuro, averſiores quàm fuerant, receſſerunt.* Itaque perſuaſionis ſuæ, id eſt, conceptæ ſemel opinionis nimio affectu, ſiniſtras interpretationes commentabantur, quibus Pauli Apoſtoli ſententiæ vim declinarent. At Auguſtinus cap. 5. de prædeſt. Sanct. refellens Semipelagianam expoſitionem ait: *Nihil ad id, quod volunt, valere intelligitur, ſi cur hoc dixerit Apoſtolus cogitetur.* Quam in rem cum plura adduxiſſet, concludit: *Quiſquis audet dicere*, habeo ex me ipſo fidem, non ergo accepi, *profectò contradicit huic apertiſſimæ veritati.*

Digitized by Google

tati. Cyprianus epiſt. 62. ad S. Stephanum Papam, ait: *Ceterùm ſcimus quoſdam quod ſemel imbiberint, nolle deponere, nec propòſitum ſuum facilè mutare, ſed ſalvo inter Collegas pacis & concordiæ vinculo, quadam propria quæ apud ſe ſemel ſint uſurpata, retinere*. Ita illi ſemel ſuſceptæ opinionis caligine impediti, *apertiſſimam veritatem* perſpicere non poterant, ſed priorem ſententiam tuebantur, ut Auguſtini verbis utar lib. 12. Confeſſ. cap. 25. *non quia vera erat, ſed quia ſua erat*. Quibus Evangelium eſt ſufficienter promulgatum, non poſſunt ampliùs ab ignorantia invincibili excuſari. Non ergo dicendi ſunt Semipelagiani poſt lectionem librorum S. Auguſtini laboraſſe ignorantia invincibili, quaſi adhuc neſcirent, initium fidei non eſſe in nobis ex nobis, ſed dono gratiæ Dei. Nec juuat reponere, rationes, quibus in ſua adhuc opinione detinebantur, fuiſſe apud ipſos veriſimiliores, quàm illæ, quas pro vera ſententia ſtabilienda Auguſtinus adducebat. Nam cum rationes eſſent reapſe falſæ, & ſolummodò apparenter veræ, ſi majus ſtudium & accuratiorem diligentiam adhibuiſſent, ac divinam opem ad veram ſententiam aſſequendam imploraſſent, eaſdem rationes & debiles & omninò falſas eſſe intellexiſſent. Qui autem non adhibet diligentiam quantam poteſt, & quanta rem decet, ut veram ſententiam aſſequatur, is patitur ignorantiam vincibilem, quæ eſt illi etiam indirectè voluntaria.

Hæc omnia exemplo S. Cypriani ex libris S. Auguſtini de baptiſmo contra Donatiſtas exponam. Ille ad hæreticos rebaptizandos motus eſt rationibus, quas planè veras arbitrabatur, hæc ſcribente Auguſtino lib. 2. cap. 7. *Irruerunt in oculos animæ veriſimiles rationes, & intercluſerunt iter perveſtigandæ veritatis*. Et poſtea ait Cypriano oppoſitam fuiſſe conſuetudinem, juxta quam Eccleſia Romana & Occidentalis hæreticos ad Catholicam fidem redeuntes, non rebaptizabat: *Defenſiones autem*, inquit, *ipſius conſuetudinis non tales afferrent, quibus talis anima moveretur, noluit vir graviſſimus rationes ſuas, etſi non veras, quod eum latebat, ſed tamen non victas, veraci quidem, ſed tamen NONDUM ASSERTÆ conſuetudini cedere*. Jam quæramus ab Auguſtino, num Cyprianus ob ignorantiam invincibilem putaverit hæreticos eſſe rebaptizandos? Hæc ibidem Auguſtinus proſequitur: *Sed cum*

fati-

ſatigatum præcedentis Concilii, quod per Agrippinum factum eſt, excepiſſet auctoritas, maluit prædeceſſorum ſuorum tanquam inventum defendere, quàm inquirendo, ampliùs laborare. Nam in fine epiſtolæ ad Quintum, ita oſtendit, in quo tanquam lectulo auctoritatis, quaſi feſſus acquieverit. Igitur Cyprianus maluit in decreto Agrippini de rebaptizandis hæreticis poſt acrem diſputationem quieſcere, *quàm inquirendo, ampliùs laborare.* Fuit ergo ignorantia vincibilis, quòd non fategit magis laborando, ac diligentiùs inquirendo, ad veram ſententiam pervenire. Idem S. Doctor lib. 4. cap. 6. ſcribit: *Quod cum ſibi adversùs totius Orbis morem non ſufficere cerneret, has rationes arripuit, quas modò nos antiquitate ipſius conſuetudinis, & plenarii poſtea Concilii auctoritate firmati, diligentiùs conſiderantes, veri potiùs ſimiles, quàm veras eſſe invenimus, quæ illi veræ viſæ ſunt, in obſcuriſſima quæſtione laboranti.* Cyprianus eas rationes addenſat in epiſtola 73. eaque prolixa ad Jubajanum, quam memorans Auguſtinus lib. 3. cap. 4. ait: *Et profectò iſſem in eandem ſententiam, niſi me ad diligentiorem conſiderationem revocaret tanta auctoritas aliorum &c.* Si Cyprianus *diligentiorem conſiderationem* intendiſſet, qualem adhibuit Auguſtinus, cognoviſſet ſuarum rationum falſitatem, ſuamque ignorantiam ſuperaſſet. At cur Cyprianus eam majorem conſiderationem habere non potuit? Quòd ſi *nolens inquirendo ampliùs laborare* diligentiori conſiderationi non incubuit, vincibilem ſanè ignorantiam paſſus eſt. Porrò conſideratio ſivè diligentia alia ordinaria, alia extraordinaria eſt. Cyprianus magnam quidem licèt ordinariam, diligentiam, quæ ſibi prudenter rem conſideranti ſufficiens videbatur, ad veritatem in quæſtione de rebaptizandis hæreticis, aſſequendam adhibuit, ac plures Synodos, & quidem ex univerſa Africa coactas, celebravit, in quibus unanimi ſententia rebaptizatio decreta fuit. Quare ita ea in difficultate ſuas partes implevit, ut diligentiorem inquiſitionem nequiquam ſibi faciendam eſſe judicaret; quamvis diligentiùs rem potuiſſet inveſtigare. Hanc autem majorem ſivè extraordinariam conſiderationem ac diligentiam ad illam quæſtionem conferre non tenebatur. Uno verbo, potuit, ſed nulla lege adſtringebàtur, ea uti majori inquiſitione. Eo tamen ipſo quòd potuit, igno-

rantia illa vincibilis dicenda eſt; ſiquidem invincibilis illa dicitur, quæ humano ſtudio ſuperari non poteſt. Poſtquam verò in plenaria Synodo Eccleſia iteratum hæreticorum baptiſmum lata lege damnavit, tunc extraordinaria diligentia, ac diligentior inquiſitio fieri debuit, ut rationum Cypriani rebaptizantis falſitas exponeretur. Cum enim plenaria Synodus ab Apoſtolica Sede approbata, ſit in decernendo dogmate fidei infallibilis, rationes contra eandem fallibiles judicantur; ac proinde illarum falſitas Catholicis Doctoribus indaganda eſt. Hinc Auguſtinus ait, Catholicos plenarii Concilii auctoritate firmatos, rem diligentiùs conſideraſſe: & ad diligentiorem inquiſitionem tanta Synodi auctoritate faciendam, revocatos. Quare poſt declaratam ab Eccleſia veritatem, non ſolùm potuit, verùm etiam debuit fieri major conſideratio, ac diligentior inveſtigatio, ut ignorantia veræ ſententiæ, quam rationes illæ veriſimiles Cypriani oppugnabant, à Chriſtianorum mentibus pelleretur. Auguſtinus verò errorem intellectus Cypriani inde excuſat, quòd rationibus, quas veras putabat, in eam ſententiam nondum ab Eccleſia damnatam, deſcendit. Et ſi quis illius ignorantiam non quidem ſimpliciter, & abſolutè, ſed ſecundùm quid ac relatè invincibilem dicat, neutiquam contentionis funem ducam; ſiquidem Auguſtinus lib. 2. operis citati cap. 9. ait: *Quia conſuetudinis robore tenebatur Orbis terrarum, & hæc ſola opponebatur inducere volentibus novitatem, quia non poterant apprehendere veritatem.* Verum cum ante decem verſus ibidem dicat noluiſſe Cyprianum *inquirendo ampliùs laborare*, patet ignorantiam illam abſolutè vincibilem fuiſſe. At voluntatem ejuſdem Cypriani à peccato immunem facit lib.4.cap. 6. *quia plenarium de hac re Concilium nondum habebat Eccleſia*; quod laudatis aliis ſuperiùs locis ac paſſim tradit. Nulla ergo lege Eccleſiaſtica obligabatur Cyprianus à concepta ſemel opinione diſcedere, ac proinde ſine culpa poterat ſuæ adhærere ſententiæ, veritate nondum aſſerta ab Eccleſia. Hactenùs de Cypriano dicta ſint, priuſquàm cum S. Stephano Papa pro ſua erronea opinione contenderet. Nam poſt S. Stephani decretum major difficultas emergit, à qua in præſentia ſtylum abſtineo.

Hanc ipſam excuſationem ad Semipelagianos transfero. Cum

Pela-

Digitized by Google

Pelagius totum, quod ad virtutem ſeu opera bona pertinet, viribus liberi arbitrii adſcriberet; & ex adverſo S. Auguſtinus omnia virtutum bona divinæ gratiæ adjutorio deputaret, Caſſianus ac ſectatores Galli mediam viam tenentes, initia bonorum operum, ſivè deſideria virtutum, ipſoſque etiam inchoatæ fidei actus humanæ voluntatis viribus, nullo gratiæ adjutorio ſuffultæ, fieri poſſe dicebant; quamvis divinum adjutorium ad eoſdem promovendos, ac perficiendos neceſſarium eſſe faterentur. Hæc patent ex Caſſiano Collat. 13. cap. 14. & 15. Fauſto lib. 2. de grat. & lib. arb. cap. 10. & ex S. Auguſtino lib. de predeſt. Sanct. cap. 2. Plura ad illum errorem confirmandum teſtimonia ex ſacris literis, ac quaſdam etiam rationes adducebant, quæ ipſis veræ videbantur. Neque illi cum *excellentioris ſcientiæ* vulgò haberentur, credebantur *tarditate intelligentiæ, aut temeritate judicii, ac non potiùs magno ingenio ac vehementi ſtudio laboraſſe*, ut S. Auguſtini ſententiam falſam eſſe monſtrarent, uti ſcribit Proſper cap. 1. contra Collatorem. Itaque acre ſtudium ac non mediocrem diligentiam adhibuerant, in ſuamet opinione ſtabilienda, ſimulque oppoſita Auguſtini refellenda. Cæterùm cum putarent ſuam ſententiam eſſe veram, quæ tanquam falſa & erronea poſtmodum ab Eccleſia damnata fuit, ea opinio de veritate ſuarum rationum ac inde deductæ ſententiæ, derivabat ex ignorantia, qua laborabant; cum rationes illæ eſſent ſophiſticæ ac paralogiſmi ex falſis præmiſſis falſam concluſionem inferentes. Jam quæritur, an ejuſmodi ipſorum ignorantia fuerit vincibilis, an potiùs invincibilis? Noriſius aſſeruit ignorantiam illam fuiſſe vincibilem, quia non tantum ſtudii ac diligentiæ impenderunt, quantum tantæ rei aſſequendæ neceſſarium erat. Nam S. Auguſtinus cap. 4. de prædeſt. Sanctorum diſertè affirmat, eos non curaſſe ex libris ſuis proficere, ex cujus curæ omiſſione orta eſt illorum ignorantia. Quis enim dicat, eos non potuiſſe curare ex lectione ac intenſiori librorum S. Doctoris meditatione proficere?

Dices eas rationes ipſis uti veras apparuiſſe, quamvis non eſſent veræ in ordine ad objectum; ſufficere autem ad ignorantiam invincibilem apparentiam relatam ad intellectum, cui rationes illæ veræ apparent. Verùm inſto argumento ineluctabili, cui nul-

lam

iam hactenus probabilem reſponſionem invenire potuerunt. Qui Chriſtianos perſequebantur, putantes obſequium ſe ea in re Deo præſtare, profectò religio ac fides Chriſtianorum illis falſa apparebat, quæ tamen abſolutè & reſpectu objecti erat vera. Hæc autem apparentia vera prout comparata ad intellectum perſecutorum, non cauſabat in ipſis ignorantiam invincibilem; aliâs occidentes Chriſtum ac Martyres, non peccaſſent. Unde cum ignorantia vincibili tenerentur, conſequens fit, ut omiſerint tantam diligentiam, quantam & debebant & poterant veritati comparandæ impendere. Maſſilienſes ac cæteri in Gallia multum diligentiæ in perveſtiganda vera ſententia de initio fidei gratuito, an potiùs naturali, collocaſſe concedam. Num verò tantam, quanta neceſſaria erat ad aſſequendam veritatem, adhibuerint, cum res de facto ſit, quemadmodum tu facilè affirmabis; ita æquè etiam facilè Noriſius negare poteſt. Uti verò Auguſtinus dixit, ſe poſt decretum Synodi hæreticorum baptiſmum validum ac ratum definientis, coactum fuiſſe *diligentiori conſideratione* in oppoſitas Cypriani rationes inquirere, cui majori conſiderationi, ac diligentiori inquiſitioni habendæ S. Cyprianus ante laudatum plenarii Concilii ſtatutum, nulla lege addicebatur, ita Doctores & Epiſcopi Galliæ ante confirmatam ab Apoſtolica Sede Synodum Arauſicanam, nulla lege Eccleſiaſtica adigebantur, ad diligentiam hactenus ab ipſis adhibitâ majorem ponendam; ac proinde cum eſſet omiſſio rei, ad quam nulla lege obligabantur, quæ inde conſecuta fuit ignorantia, quamvis vincibilis, non reddebat eoſdem peccati reos. Equidem S. Doctor in lib. de prædeſt. Sanct. cap. 4. & 5. ex illo Pauli 1. Cor. 4. 7. *Quid autem habes, quod non accepiſti*, opinionem Semipelagianorum aperti erroris convicit. Ibi ait ſe illis verbis convictum, cum ſimiliter erraret. Addit *claram* eſſe Apoſtoli intentionem, quam *evidentiſſimam* contra humanam ſuperbiam vocat. Nihil Apoſtoli dictis *tam contrarium* quàm adverſariorum opinionem, quos ait *apertiſſimæ veritati* contradicere. At illi obluctabantur veritati ab Auguſtino indicatæ, nondum tamen ab Eccleſia aſſertæ. Imò quæ apertiſſima veritas Auguſtino videbatur, illis falſitas judicabatur, quòd aliâs natura humana non poſſet niſi malum agere, ut arguit Caſſianus Collat.

13. initio cap. 15. & Maſſilienſes in epiſt. Hilarii ad Auguſtinum, qui cap. 5. cit. idem argumentum acutiſſimè refellit. At ubi Synodus Arauſicana can. 6. ex laudato textu Pauli deduxit initium fidei, ac ipſum velle credere, fieri in nobis ex gratia, accedente Sedis Apoſtolicæ approbatione, Semipelagianorum error damnatus fuit. Tunc intellectus per adverſa ſpatia impunè ac liberè antea vagatus, injecto à laudata Synodo fræno coërcitus, ad Auguſtinianæ ac Catholicæ doctrinæ lineam redactus eſt, ultra quam ſine hæreſeos nota nequit excurrere.

ANONYMUS.

,, REſtat & modus alter tuendæ utcunque illorum ſanctita-
,, tis, ſi probabilia ſaltem argumenta eſſe dicerentur, quòd
,, ejurato deinde Semipelagianiſmo, Catholicæ fidei profeſſio-
,, nem palàm ediderint. At neque hoc cum Noriſii ratiociniis
,, poteſt conſiſtere. Pag. 16.

RESPONSIO.

SEmipelagianorum ſententia per annos centum fuit adiaphora opinio licitè ac liberè citra læſæ fidei crimen defenſa; anno demum 529. damnata fuit. Haud igitur ulla neceſſitas incubuit intra illud ſæculum ejurandi illius erroris. Ita Sancti Epiſcopi Africani ab Agrippino uſq; ad damnatam ab Eccleſia rebaptizationem, ſuam opinionem licitè tenuêre, *cum iſta quæſtio nondum diſcuſſa, nutaret*, ut ait Auguſtinus lib. 5. de baptiſ. cap. 17. & lib. 3. cap. 3. de Cypriano ait: *Noverat enim quantam ſacramenti profunditatem tunc omnis Eccleſia varia diſputatione verſabat, liberumque faciebat quærendi arbitrium, ut examinata veritas panderetur*. Rectè Thomaſſinus Diſſert 18. in Synodos num. 30. laudatis Sanctis Hilario Arelatenſi, Vincentio, Caſſiano, aliiſque ait: *Nec magnoperè ſatagemus, an ante obitum acquieverint ſaniori doctrinæ. Cum ad Arauſicanæ ſaltem uſque Synodi tempora inter Catholicos numerari non deſierint*. Idem tradunt Sirmondus, Raynaudus, Suarez, Labbeus, quorum jam teſtimonia laudavimus,

quæ

Digitized by Google

quæ dum nihil novi dicis, ſed eadem repetendo contradicis, invitus toties repetere cogor.

ANONYMUS.

,, Ultimum argumentum affert Noriſius, omnium, ut ipſe ,, putat, validiſſimum. Eſt autem ejuſmodi: Quòd ſi hęc ,, Capitula Cæleſtini eſſent, & à Sede Apoſtolica emanaſſent, ,, nulla ratio ſupereſſet, qua Fauſtus Rejenſis, Vincentius Lirinenſis, Hilarius Arelatenſis, aliique Galliarum Epiſcopi, ,, (Semipelagiani videlicet) ab hæreſi excuſari, & inter Divos ,, connumerari potuiſſent &c. Hoc ſolùm nunc adverto, dum ſic ,, ratiocinatur Noriſius, manifeſtè ab illo ſupponi Galliarum E- ,, piſcopos, de quibus loquitur, Semipelagianiſmo non renun- ,, tiaſſe; alioqui ſufficeret hæc abjuratio ad erroris maculam e- ,, luendam. Pag. 16.

RESPONSIO.

HÆres in eodem luto, dum ad maculam eluendam, abjurationem erroris illis Epiſcopis neceſſariam putas. Epiſtolæ Cæleſtini ad Epiſcopos Galliæ decem Capitula ſubjiciuntur, quibus Semipelagianorum errores damnantur. Noriſius cum meliori ſententia negat ea Capitula adſcribi poſſe S Cæleſtino Papæ, qui obiit anno 432. quia aliâs Galliæ Epiſcopi qui poſtea opiniones Semipelagianas tenuere, fuiſſent hæretici, ſi in ſententia perſtitere. Antelmius vir clariſſimus Diſſert. I. de vero Auctore Capitulorum, num. XIII. pag. 63. eodem argumento, *quod*, inquit, *oculatus Noriſius proponit*, recitato ait: *Graviſſimum quidem argumentum, telumque prævalidum, quod eos omninò tranſverberat, qui hæc Capitula ab Cæleſtino emanaſſe tanto apparatu contendunt*. Tres alii Scriptores Galli idem argumentum ex Noriſii Vindiciis mutuati ſunt. Et ille quidem non tantùm ſupponit, ſed tanquam certum tradit Epiſcopos Galliæ non renuntiaſſe ante obitum Semipelagianiſmo, quia ante Synodum Arauſicanam, erat res quęſtionis, non dogmatis, quod toties repeto, ut vel ſemel intelli-

Digitized by Google

gas. Erat controverſia, *quæ ſanctiſſimos & doctiſſimos UTRINQUE viros in Gallia centum ampliùs annos exercuit*, ut ait Labbeus ſuperiùs laudatus. Hinc Auguſtinus, Proſper, Cæſarius Arelatenſis: illinc Hilarius Arelatenſis, Caſſianus, Fauſtus, Vincentius, aliique & quidem omnes inter Divos poſtea connumerati, contrarias ſibi invicem ſententias tuebantur, & Eccleſia eas contentiones liberè in centeſimum uſq; annum agitari in Galliis præſertim, permiſit, nihil alterutra ſententia ſectatorum ſanctitati obnoxia.

ANONYMUS.

,, ITaque hæc parentheſis illic à Noriſio adjecta, *ſi in ſententia* ,, *perſtitere*, qua dubium relinquere videbatur, an non aliquando errorem depoſuerint: hæc, inquam, Noriſii parentheſis aut nullo modo eſt ad rem, ſed aliud agenti excidit; aut hoc unum ſignificare poteſt, fortè illos in extremo vitæ momento pœnituiſſe erroris ſui, nullo præter Deum hujus pœnitentiæ teſte ac conſcio. Pag. 17.

RESPONSIO.

HÆc ſcribit Noriſius cap. 8. Vindiciarum: *Si capita illa Cæleſtini eſſent, & à Sede Apoſtolica emanaſſent, non video, qua ratione Fauſtus Rejorum, Vincentius Lirinenſis, Hilarius Arelatenſis Epiſcopus (ſi in ſententia perſtitere) ac alii Galliarum Epiſcopi ab hæreſi excuſari poſſint, atque inter Divos, erectis aris, connumerari*. Eſt argumentum, uti vocant, ex hypotheſi ac ſuppoſitione; tu verò in abſolutum demutas, ut reprehenſioni locum facias. Antelmius aliique qui Noriſii dicta intellexêre, vocant *argumentum graviſſimum*. Nam ſi S. Cæleſtinus opiniones Semipelagianorum Apoſtolico decreto damnaſſet, Hilarius, Vincentius, Caſſianus, aliique eaſdem poſtea aſſerentes, hæreſes jam confixas defendiſſent; unde (*ſi in ſententia perſtitere*) nulla apparet ratio, qua poſſent inter Divos connumerari. Illa parentheſis ad rem facit, ac conſultò, ſcienterque à Noriſio inſerta fuit; quia

ſub

ſub illa hypotheſi nulla alia ratione illorum ſanctitas defendi poſſet, niſi aſſerendo eos ante obitum à prædamnata hæreſi reſipuiſſe. Concedas ſemel illa Capitula condita, ac publicata fuiſſe à Cæleſtino Pontifice in illa ad Galliæ Epiſcopos epiſtola; unde poſtea poteris ſanctos Galliæ viros ab hæreſeos formalis crimine vindicare? Num, ut unicè facis, ob ignorantiam invincibilem eoſdem excuſatos contendes? At illæ literæ fuerant encyclicæ ad ipſoſmet Galliæ Epiſcopos ſcriptæ. Elogium in iiſdem S. Auguſtino datum, Semipelagiani ſiniſtra interpretatione minuebant, teſte Proſpero cap. 42. contra Collatorem. Eaſdem citat in ſuo Commonitorio Vincentius. Non ergo eas literas, atque ea pariter capitula Gallicani Patres ignoraſſent. Præterea Epiſcopi tenentur ſcire canones univerſalis Eccleſiæ, ac decreta contra hæreſes ab Apoſtolica Sede damnatas. Quare illorum ignorantia in Epiſcopis eſt peccatum, ſi contraria ſentiant, ac doceant. Dic ergo tu in data hypotheſi, unde Epiſcopi Galliæ ab hæreſi excuſari queant, ut dein vita functi, in Divos referri potuerint, niſi ob præmiſſam hæreſeos abjurationem? Præterea Epiſcopis Galliæ Semipelagianis, quos memorat Bonifacius II. in epiſtola ad S. Cæſarium Aralatenſem, quam excuſationem prætexes, ne hæretici, ut dicunt, formales judicentur, ſi illa Capitula reapſe Cæleſtinum Papam auctorem habuerunt? Fruſtra confugies ad tuam illam invincibilem ignorantiam, quæ tuam potiùs ſupinam Eccleſiaſticorum canonum ignorantiam indicabit. Scribit S. Innocentius I. Pontifex ad Brutiorum Epiſcopos epiſt. 5. *Eccleſiaſticorum Canonum norma nulli eſſe debet incognita Sacerdoti, quia neſciri hæc à Pontifice, ſatis eſt indecorum*. Ipſe Cæleſtinus Papa tertiam ad Epiſcopos Calabriæ & Apuliæ epiſtolam exorditur: *Nulli Sacerdotum liceat ſuos canones ignorare*. Quod ipſum ſtatuens Synodus VII. can. 2. appellat verba Oſeæ IV. 6. *Quia tu ſcientiam repuliſti, repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi.*

§. IV.

§. IV.

Quid ex his Noriſii aſſertionibus contra Eccleſiam inferri poſſit.

HOſce paſſim titulos præfigit, quò Noriſium in invidiam vocet, cum tamen ea quæ infert, nulla prorſus ratione cum aſſertis ab eodem conveniant, ſed prorſus diſparata ſint & aliena, uti tota hac apologia mihi demonſtratur. Enimverò hîc obiicit Noriſium ſcribere Sanctos Galliæ Epiſcopos *pernicioſo errori adhæſiſſe, & quidem voluntaria & inexcuſabili pertinacia, ac mala fide.* Ex his autem fingit Calvinianos Noriſiani libri Cenſoribus hocce argumentum objectare.

ANONYMUS.

„ HIc igitur permittite, à vobis quæram, Theologi ſapien-„ tiſſimi, quid poſthac reſpondere nos oporteat Calvi-„ nianis ita ex hoc Noriſii libro Romæ approbato argumentan-„ tibus &c.

„ Qui plurimis Auguſtini libris edocti, plurimis ejus diſci-„ pulorum lucubrationibus inſtructi, tamen pervicaces in Semi-„ pelagianiſmo perdurant; qui tam multa luce illata oculos ob-„ ſtinatiſſimè claudunt, ne videant; illi aut mala fide, aut ſal-„ tem voluntaria & affectata ignorantia pernicioſum errorem „ tuentur: ac licèt palàm extra Eccleſiam non ſint, tamen con-„ ſtat eos vel hæreticos eſſe reipſa, vel formalibus hæreticis non „ multo meliores: tantum abeſt, ut Sanctorum titulo digni cen-„ ſendi ſint.

„ Atqui tales fuere tum Vincentius Lirinenſis, tum plurimi „ eodem ſæculo Gallicani Epiſcopi, quos Eccleſia Romana vni-„ verſa in Cælitum numero ſemper habuit, publicèque coluit. „ Id enim de illis diſertè aſſerit, & probat Henricus Noriſius „ Romani Pontificis Probibliothecarius: cui ſuffragantur quin-„ que graviſſimi ex Urbe Theologi ad ejus libri examen ab In-

„ no-

,, nocentio XII. nominatim delecti; imò ipſum Romanæ Inqui-
,, ſitionis Tribunal, à quo illorum ſuffragium admiſſum, com-
,, probatumque fuit.

,, Eſt ergo hoc veluti publicum monumentum, quo Roma
,, ipſa volens, nolens fatetur Eccleſiam Pontificiam in re graviſ-
,, ſima, & ad ipſum Religionis caput ſpectante, falli, ſubditoſ-
,, que ſibi populos in errorem inducere, dum colendos ejuſmodi
,, homines illis proponit. Ad hoc ergo Hæreticorum argumen-
,, tum, quid reponi jubetis Cenſores doctiſſimi? Major quidem
,, Syllogiſmi propoſitio tota extra controverſiam eſt. Minor ni-
,, hil habet, quod negari ab iis poſſit, qui Noriſianum librum
,, eiuſque approbationem ſuſceperint. Conſequentiam autem
,, quonam pacto refellent? Pag. 18.

RESPONSIO.

HUic tuo argumento doctiſſimi Cenſores nullam contrà ſen-tentiam, nullum verbum, nullam planè ſyllabam reponent; ſed vnicam ſupponent literulam Θ, huic, inquam argumento, quod tam prodigus Calvinianis donaſti. Nullam autem tibi ejuſmodi notulæ rationem reddent, ſivè ob majeſtatem conſeſſus, ſivè ob ſecretum ſupremi Magiſtratus, cui conſultores aſſident. Ipſe tamen rationem, ſi me audias, gratis dabo. Illa tui argutuli Syllogiſmi major propoſitio minimi valet, quam tamen tu tanti facis, ut dixeris: *tota extra controverſiam eſt*. Imò nihil in ea, ut Ciceronis verbis utar in libro de Oratore, *in quo non aut res controverſiam faciat aut verba*. Loco vocis *pervicaces*, reponas *contentioſi*, ſi de Viris jam in Divos relatis ſermonem facis; pervicax enim dicitur, qui veritati jam ab Eccleſia aſſertæ contradicit. Scio S. Proſperum in epiſtola ad Auguſtinum ſcribere: *Obſtinationem ſuam vetuſtate defendunt*. Et poſt decem verſus: *Eò poſtremò pervicacia tota deſcendit*. Hæc ille, de quibus poſtea ſermo redibit. Cum verò ſubdis verba Noriſii tanquam Patrum Gallicanorum ſanctitati injurioſa, nempe: *Qui tam multa luce illata oculos obſtinatiſſimè claudunt, ne videant &c.* diſtinguo, & licèt homo ſimplex ſim, etiam dupliciter; *ne videant*, quod lata ab Eccle-

Eccleſia lege videre, ac credere obligabantur, nego; quod nulla tali lege credere tenebantur, concedo. Et iterum: *ne videant* veritatem in Auguſtini libris indicatam, concedo; veritatem ab Eccleſia ſpeciali definitione aſſertam, nego. Addis: *Illi aut mala fide, aut ſaltem voluntaria & affectata ignorantia perniciosum errorem tuentur*. Multa falſa in exiguam periodum infercis. Illi nec mala fide, nec malo dolo, neque etiam voluntaria & affectata ignorantia eam opinionem defendebant; ſed ignorantia indirectè voluntaria, quippè qui non eam diligentiam, ſtudium, ac ſolicitudinem adhibuerunt, quanta tantæ veritati aſſequendæ impendenda fuerat. Non erat error ille ante latam ejuſdem ab Eccleſia damnationē, ſanctitati pernicioſus, ſed cum eadem componebatur, ut S. Auguſtinus de errore Cypriani hæreticos rebaptizantis, locis à me laudatis, aſſeruit. Inde erras, quòd ignorantiam dividis in invincibilem, ac vincibilem, illam verò ſemper inculpatam: hanc verò ſemper culpabilem ponis, eamque ſupinam vel affectatam affirmas. Nam ignorantia vincibilis ſi ſit eorum, quæ nulla lege ſcire obligamur, non eſt peccatum, neque ab eodem ſubjecto ſanctitatem excludit, ut pluribus oſtenſum eſt: Denique erant illi in Eccleſia, ac quidam ſummo in eadem loco populis præſidebant, illos ſic deſcribente Proſpero: *Quia multum nos & vitæ meritis antecellunt, & aliqui eorum adepto nuper ſummo Sacerdotii bonore ſupereminent*. Quod denique dicis: *tamen conſtat eos vel hæreticos eſſe reipſa, vel formalibus hæreticis non multo meliores*: verba ſunt hominis ante tempus homines judicantis. Cum enim ipſorum opinio non fuerit damnata tanquam hæretica niſi poſt annos centum ab obitu S. Auguſtini, nulli aſſertæ ab Eccleſia veritati contradicebant; imò palàm, *ea tantummodò ſequi & probare profitebantur, quæ ſacratiſſima beati Apoſtoli Sedes contra inimicos gratiæ Dei per miniſterium Præſulum ſuorum ſanxit, & docuit*. Cap. 3. epiſtolæ Cæleſtini aſſuto. Conſtat modò inter eruditos opiniones Semipelagianorum damnatas primùm fuiſſe Arauſicæ anno 529.

Agedum, mi Doctor, qui argumentum, uti putas, ineluctabile Calvinianis procudis, defende, ſi potis es, Hilarium Arelatenſem, ac Fauſtum Rejenſem à Calvinianorum calumnia. Non

eſt,

eſt, inquiunt, Sanctus qui docet hæreſim; atqui Hilarius aliique in Gallia Semipelagianam hæreſim docuerunt, non igitur illi ſancti ſunt. Majorem ac Minorem propoſitionem diſtinguis, ut ſanctus ſit qui ex ignorantia invincibili hæreſim quampiam docet; non autem ſi ex ignorantia vincibili hæreſim tradit. Hic à jure, ut inquiunt, ſaltas ad quæſtionem facti. Inſtabunt Calviniani. Cum tu poſt annos ab illorum ętate mille ducentos & quod excurrit, inter homines ambules, ac ſcrupulos ſcribas, unde habes illorum ignorantiam invincibilem fuiſſe? Reſpondes in hac tua paſſim opella, quia cum Sancti ſint, non poſſunt à culpa hæreſeos excuſari niſi beneficio ignorantiæ invincibilis. At, ò bone, inquient Calviniani, petis principium. Nam quæſtio erat, an illi reapſe ſint Sancti; & reſpondiſti, laboraſſe illos invincibili ignorantia, cujus rationem aſſignans, quia aliàs non eſſent Sancti, circulum facis, ac petis principium. Calviniani negant ignorantiam invincibilem excuſare à peccato formali, ad quos etiam Janſeniani acceſſere. In præſentia Calviniani quærent, unde ſcias, illorum ignorantiam fuiſſe invincibilem? An verò ob illam à culpa excuſari poſſint, te remittent ad diſputandum ea de rę cum Janſenianis. Præterea urgebunt: Unde ſcis illos ad verum aſſequendum, adhibuiſſe omnem diligentiam quam & debebant, & poterant impendere? Dices in re facti, te ita credere; quia aliàs non eſſent Sancti. Et iterùm petis principium. Ad hęc, inquient illi: Uti ad concupiſcentias, quas noſtris viribus coërcere non poſſumus, ſuperandas, debemus implorare auxilium Dei, ita ad idem auxilium recurrendum eſt, ut vincamus ignorantiam, quam noſtro ſtudio depellere non poſſumus. Putaſne Semipelagianos humano ſtudio ac diligentiæ addidiſſe etiam preces, ut illuſtrarentur à Deo? Profectò affirmabis, quia haud ſecùs, inquies, de Viris ſanctis cogitare licet. Ita ſemper argumento Calviniano nonniſi principium repetendo, reſpondes. In hos te caſſes jactata tibi ignorantia invincibilis adegit. At Noriſius haud hiſce retibus illaqueatur. Negat ille Hilarium alioſque Viros ſanctos hæreſim docuiſſe, quia ea opinio nondum erat hæreſeos damnata ab Eccleſia. Expeditè, promptè, uno verbo, Calvinianæ objectioni ſatisfacit. I nunc, ac clama, & reclama: *Major quidem*

Syllogiſmi propoſitio tota extra controverſiam eſt. Videſne quàm tota malè materiata ſit, ut quod reliquum ſuper extruxiſti, non tantùm titubet, ſed labaſcat prorſus, ac corruat? Hæc olim Auguſtinus lib. 4. contra Julianum cap. 9. ſcripſit: *Neceſſarios articulos ſermonis tui, quantum me adjuvat Dominus, comprehendo, atque confringo, ut totum corpus victum jacere conſpiciat, qui & illa tua, & hæc noſtra perlegerit*. In Minori magni tui argumenti propoſitione, ut proſopopœiam tam elegantem, tam concinnam, tamque cauſæ accomodatam impleas, non modò Cenſores, verùm etiam tremendum Catholicæ fidei deſertoribus Tribunal, ipſumque adoratum Orthodoxo Orbi Summi Pontificis nomen leviſſimis tuis hiſce ſcrupulis ullo ſine temeritatis ſcrupulo immiſces. Idem Auguſtinus epiſt. 162. narrat Donatiſtas cum in Romano judicio cecidiſſent, dixiſſe: *malos judices ſe eſſe perpeſſos, quæ vox eſt omnium malorum litigatorum*. Quid in illo ſecretiori judicio peractum fuerit, neſcio. Hoc tamen ſcio, Noriſii librum liberè lectitari.

ANONYMUS.

„ ET verò, addent Calviniani, quod cauſatur Noriſius, Semipelagianiſmum illo ſæculo nondum inter hæreſes fuiſſe computatum ab Eccleſia, ſi quid valet iſta ratio, eo tantùm valet, ut dicamus, Semipelagianos ante Concilii ſecundi Arauſicani definitionem nondum fuiſſe hæreticos, eo ſenſu quo hæreticus appellatur qui errorem expreſsè ac ſolemniter tota Eccleſia proſcriptum, tueri pergens, vel ſegregavit ſe ipſe, vel ab illa ejectus fuit. Fac igitur Vincentium Lirinenſem ac cæteros nequaquam eo ſenſu hæreticos fuiſſe, id eſt, ab Eccleſiæ communione extorres: quid hoc proderit ad vindicandam illis ſanctitatem, niſi ſimul oſtendas eos nec mala fide, nec culpabili obſtinatione ad hunc errorem adhæſiſſe? Certè cum foret hic error ex ſe utique Chriſto injurioſus, ac moribus noxius: nulli potuerunt inter Semipelagianos venia digni eſſe, niſi invincibiliter, hoc eſt, inviti & ſine culpa ignora-

„ rent

Digitized by Google

„ rent tale dogma revera Pelagianæ hæreſi connexum, & fidei
„ Catholicæ inimicum eſſe. Pag. 20.

RESPONSIO.

JAm ſatis ſuperque demonſtratum eſt, inſignes illos Epiſcopos & Doctores non mala fide, ſed inculpata ignorantia, eas opiniones ſecutos fuiſſe, quarum aſſertio nulla adhuc lata per Eccleſiam lege damnata erat. Id illi negabant, quod nulla lege affirmare obligabantur. Ea verò peccato vertuntur, quæ lege prohibentur. Apoſtoli ſunt verba in epiſtola ad Romanos cap. V. 13. *Peccatum autem non imputabatur, cum lex non eſſet.* Et cap. VII. 7. *Sed peccatum non cognovi niſi per legem.* Equidem videris mihi omnium ſcrupuloſorum ſcrupuloſiſſimus. Qui enim ſcrupulis punguntur, ſuſpicantur, quidpiam ſe minus divinæ legi conformiter egiſſe. At tu peccatum grave ac enorme, gratiam ac ſanctitatem ab anima excludens, in eo eſſe exiſtimas, quod nec divina nec Eccleſiaſtica lege vetatur. Auguſtinus lib. 5. de bapt. cap. 2. de errore S. Cypriani ait: *Id erratum cooperiebat unitatis charitas, quamdiu inerat iſta, non Diabolica diſſenſio, ſed humana tentatio, donec eis, ſicut dicit Apoſtolus, ſi quid aliter ſapiebant, Dominus revelaret.* Eadem verba Apoſtoli ad Philippenſes 3. habet de Semipelagianis cap. 1. de prædeſt. Sanctorum: *Retenta ergo,* inquit, *iſta, in quæ pervenerunt, plurimum eos à Pelagianorum errore diſcernunt. Proinde ſi in eis ambulent, & orent eum, qui dat intellectum, ſi quid de prædeſtinatione aliter ſapiunt, ipſe illis hoc quoque revelabit.* Et lib. 2. de baptiſ. cap. 5. *Ideo dicit Apoſtolus*: Tentatio vos non apprehendat niſi humana. *Humanum eſt ergo aliquid aliter, quàm res ſe habet, ſapere. Propterea dicit alio loco: Quot ergo perfecti hoc ſapimus; & ſi quid aliter ſapitis, hoc quoque vobis Deus revelabit.* Error Cypriani tunc erat error innocuus. Ejuſmodi fuit error Semipelagianorum; non enim fuit injurius Chriſto, quia illum nondum Chriſtus Dominus per Eccleſiam damnaverat. Illi quidem humana tentatione correpti, aliter quàm res ſe habebat, ſapiebant, cum id nondum Deus revelaſſet. Nihil hîc faciunt ignorantia vincibilis aut invincibilis; ſed

utrum ante annum 530. fuerit decretum Sedis Apoſtolicæ Semipelagianorum opinionem condemnans. Cum autem nulla talis lex extiterit, nulla quoque erat rima, per quam peccatum irrumpens, tot inſignium Patrum ſanctimoniam corrumperet; ac proinde nullus veniæ locus eiſdem erat neceſſarius. His Auguſtini verbis lib. 4. con. Jul. oper. imperf. num. 46. concludo: *Si non vis intelligere, aut ſi te fingis non intelligere, noli obſtrepere volentibus, & valentibus intelligere.*

ANONYMUS.

,, ATqui ejuſmodi ignorantiæ excuſationem in Vincentio,
,, & in illis Epiſcopis non admittit, imò ex profeſſo refel-
,, lit Noriſius, & iiſdem affectatam prorſus ac malæ fidei cæcita-
,, tem attribuit. Ergo quantumcumque ab hæreſis formalis no-
,, ta immunes faciat, tamen quæ de his aliunde docet, ipſos pro-
,, cul à ſanctitate abfuiſſe oſtendunt. Ita reſpondentem Calvi-
,, nianum quomodo refelleret Noriſius? Pag. 20.

RESPONSIO.

UBinam, quæſo te, Noriſius Patribus Gallicanis affectatam & malæ fidei cæcitatem attribuit? Negavit illos laboraſſe ignorantia invincibili. At ignorantia vincibilis orta ex eo, quòd non tanta diligentia collocata fuit ad inveſtigandam veritatem, quanta poterat fieri, non eſt affectata, ac malæ fidei cæcitas, ſed neſcientia ejus, quod ſcire nulla adhuc lege obligabantur; ac proinde eſt immunis à culpa, quæ ſemper lege vetatur. Auguſtinus lib. 2. de baptiſ. cap. 4. cum dixiſſet controverſiam de rebaptizandis hæreticis, *tantis altercationum nebulis involutam, multis hinc atque hinc diſputationibus, & collationibus pertractatam, ad plenarii Concilii luculentam illuſtrationem confirmationemque* perductam fuiſſe, addit: *Hoc autem facit ſanitas pacis, ut cum diutiùs aliqua obſcuriora quæruntur: & propter inveniendi difficultatem, diverſas pariunt in fraterna diſceptatione ſententias, donec ad verum perveniatur, vinculum permaneat unitatis, ne in parte præciſa rema-*

neat

neat inſanabile vulnus erroris. Ita ante Synodum Arauſicanam à Bonifacio II. confirmatam, controverſia de initio fidei aliiſque, diverſas pepererat in Gallia in fraterna diſceptatione ſententias, donec eæ difficultates multis hinc & hinc diſputationibus pertractatæ, ad veritatem in Arauſicana II. Synodo deduxerunt. Sanctus Auguſtinus ſuam ſententiam adeo certam cenſebat, ut lib. de prædeſt. Sanct. cap. 5. dixerit, adverſarios *profectò contradicere apertiſſimæ veritati*. At illi oppoſitam ſententiam tanquam veram tuebantur, quæ tamen erronea poſtea ab Eccleſia declarata fuit. Utrum verò hi adhibuerint omnem quam poterant, diligentiam in vera ſententia indaganda, eſt quæſtio facti, cujus cum conjecturæ tantùm excogitari poſſint, miror te tantum roboris in ignorantia invincibili poſuiſſe. Jam ſuperiùs ex cap. 4. de prædeſt. Sanctorum, probavi fuiſſe vincibilem. Præterea diligentia ad aſſequendam veritatem, minuitur affectu erga præconceptam opinionem, ac propriam ſectam. Nam qui jurarunt in aliquam opinionem, verſant, exempli gratia, libros S. Auguſtini, non veritatem, ſi fortè ibidem occurreret, ultrò amplexaturi, ſed quò S. Doctorem etiam obtorto collo ſuam in ſententiam trahant, ut Auguſtinus ipſorum potiùs diſcipulus, quàm magiſter eſſe videatur. Cum aureus liber S. Doctoris de correptione & gratia in Gallias delatus fuiſſet, uti qui Auguſtini doctrinam ibidem ſequebantur, *intelligentiores multò inſtructioreſque ſunt facti; ita qui perſuaſionis ſuæ impediebantur obſcuro, averſiores, quàm fuerant, receſſerunt*, uti ſcribit Proſper in literis ad S. Doctorem. Ita perſuaſio, ut ſuperiùs notabam, id eſt, ſtudium erga ſemel imbibitam ſententiam, eoſdem longiùs à veritate trahebat, nec ſinebat illos omni ſtudio procul ab amore & odio, veritati indagandæ inſiſtere. Hoc ſtudio partium rationem nonnihil obtenebrante, factum eſt, ut quidam eorum libros S. Auguſtini legerent, *ut menſuras ſenſuum, pondera locutionum, numeros ſyllabarum inſidioſi ſcrutatores eventilarent, magnumque ſe aliquid conficere præſumerent, ſi Catholico prædicatori notam erroris affigerent*; ut ait idem S. Proſper contra Collatorem cap. 1. Hæc iterùm infra validiùs urgebo. Quare affectu erga ſuam ipſorum ſectam, & averſione ab Auguſtini doctrina factum eſt, ut legendis, ac attentiùs conſiderandis

randis

randis S. Doctoris ſententiis, non tam diligenter incumberent, ut majoris diligentiæ omiſſio eorum ignorantiam redderet indirectè voluntariam, ſimulque vincibilem; quamvis eſſet inculpata eo quòd eſſet rei, quam nulla adhuc lege credere tenebantur.

ANONYMUS.

,, DIcent aliqui fortè pro Noriſio præſumi de illis poſſe,
,, quòd imminente morte Semipelagianiſmum ejurave-
,, rint, erroremque ſuum pœnitentia eluerint; proinde nihil ob-
,, ſtare ex hac parte quominùs eos Eccleſia ob reliquas ipſorum
,, virtutes in cœlitum album referre potuerit. Pag. 21.

RESPONSIO.

DUm ais, *dicent aliqui fortè*, neſcis quid reapſe alii dixere. Hæc dixit eruditiſſimus Thomaſſinus in Diſſert. XIII. in Synodos num. 30. *Nec magnoperè ſatagemus, an ante obitum acquieverint ſaniori doctrinæ. Cum ad Arauſicanæ ſaltem uſque Synodi tempora, inter Catholicos numerari non deſierint.* Hæc ille pro Noriſio ſcripſit. At tu vincibili ignorantia neſciens quid alii eadem re jam antea pronuntiarunt, fingis quid alii poſtea ad Kalendas Græcas dicturi ſint; ac dudùm ſcripta ignorans, ſcribenda divinas.

ANONYMUS.

,, SEd hac ratione reponent continuò hæretici, & Origenes,
,, & Rufinus, & Theodorus Mopſueſtenus, & Theodoretus,
,, aliique hujuſmodi plures, quorum ſcripta ab Eccleſia dam-
,, nata ſunt, poſſent nihilominus, ac deberent ab eadem Sancto-
,, rum titulo decorari &c. Quod ſi ſatis eſt id præſumi poſſe,
,, quid erit, cur utroſque pariter Sanctorum numero adſcribere
,, nequeat Eccleſia? Pag. 21.

RE-

Digitized by Google

RESPONSIO.

HÆc ex ignorantia vincibili ſcribis de Theodoro Mopſueſteno, cujus non tantùm ſcripta ut Theodoreti, verùm etiam perſonam Eccleſia in Synodo V. damnavit. Gregorius Magnus lib. 2. epiſt. 36. ad Epiſcopos Hiberniæ ſcribit: *Nam in Synodo, in qua de tribus Capitulis actum eſt &c. de quibuſdam illic ſolummodo perſonis eſt actitatum: quarum una, cujus ſcripta evidenter à rectitudine Catholicæ fidei deviabant, non injuſtè damnata eſt*; nempè Theodorus Mopſueſtenus. Noriſius in Diſſert. de Synodo V. cap. 9. §. 5. in inſcriptione laudatæ epiſtolæ *Iſtriæ* pro *Hiberniæ* legendum dixit, quòd nulli fuerint tumultus in Hibernia de tribus Capitulis. At ſcito eundem errorem emendaſſe lecta epiſtola S. Columbani tom. XII. edit. poſtremæ Bibl. PP. à pag. 29. Inde enim diſcimus Hibernos cum eodem Columbano contra Synodum V. pro tribus Capitulis ſtetiſſe. Equidem de eodem Theodoro reapſe id præſumendum eſſe contendebat Facundus Hermianenſis lib. 10. cap. 4. Cæterùm tam falsò illius ante obitum reſipiſcentia præſumitur, uti tu præſumis illorum Galliæ Doctorum ignorantiam fuiſſe invincibilem. Quod enim tibi oraculum revelavit, eoſdem omnem quam poterant, diligentiam impendiſſe ad veram ſententiam indagandam? Id colligis ab aſſerta illorum ſanctitate. An non hoc eſt præſumere? Tam enim incertum eſt, num in extremo vitæ reſipuerint, quàm an omnem quam poterant, diligentiam adhibuerint, in veritate indaganda. Utraque eſt res facti. At eorum pœnitentiam contendis præſumptam. Eccur non æquè præſumpta dici poſſit illorum ignorantia invincibilis? Enimverò nihil dubium Noriſius præſumens, id tantùm quod certum eſt, ſumit, videlicèt eam opinionem ad Synodum uſque Arauſicanam fuiſſe adiaphoram, ac inter Catholicos licitè controverſam, qua ratione illorum etiam ſanctitas, ut inquiunt Logici, à priori defenditur, quam tu ignorantiæ invincibilis præſumptione tueris.

ANO-

ANONYMUS.

,, SI qui Fauſtum vel Caſſianum pro ſanctis habent, idcirco
,, tantùm facere, vel quòd Semipelagiano errore inquina-
,, tos reipſa fuiſſe negant; vel quòd bona fide, & abſque culpa,
,, per invincibilem ignorantiam ſcilicèt, eos erraſſe putant; vel
,, quòd rejecto demum errore, Catholicam veritatem publicè
,, profeſſos eſſe, ſufficienter probatum ſupponunt. Qui verò &
,, Semipelagianos fuiſſe, nec ignorantiam invincibilem his ſuf-
,, fragari, nec ullum reſipiſcentiæ illorum argumentum extare,
,, confeſſus &c. eos nihilominus ſanctorum cultu dignos eſſe de-
,, fenderit, neminem hactenus vidimus. Pag. 22.

RESPONSIO.

SI ea de re inſignium Doctorum ſcripta conſuluiſſes, planè didiciſſes virum doctrina æquè ac dignitate Eminentiſſimum, uti & Sirmondum, Thomaſſinum, Raynaudum, Labbeum, Cellotium, Antelmium aliam à tribus abs te numeratis, viam tenuiſſe, in Gallorum Patrum ſanctitate defendenda. Antelmius Diſſert. 1. par. 2. laudati ſuperiùs operis num. 15. ait: *Atque cum ſit omnium aſſenſione firmatum judicium, NOSTRORUM fidem ante Synodi Arauſicanæ celebrationem, in jus vocari non potuiſſe*. Ita Vir eruditus modum, quo egregiè Noriſius illorum ſanctitatem defendit, *omnium aſſenſione firmatum judicium* appellat. Tu horum omnium neminem hactenùs vidiſti. Rem ſcio. Longiùs ab illis habitas. Utrum autem ob ignorantiam vincibilem, vel potiùs invincibilem illorum neminem hucuſque videris, ipſemet judicato, qui tam benè utramque ignorantiam noris, ut Noriſio inde litem intendas, ac crimen impingas.

ANONYMUS.

,, NOn ita cum de his agitur ſanctis, quos ad publicam to-
,, tius Orbis Chriſtiani venerationem Martyrologio Ro-
,, mano inſeri, & quotannis inter ſacra Officia appellari juſſit.
,, Eccle-

„ Eccleſiam univerſalem erroris accuſat in re capitali, qui tali-
„ bus aliquid imputat, quod eorum ſanctitatem vel incertam
„ efficere poſſit: quanto magis ſi quid adſtruat, quod illam peni-
„ tus excludat. Pag. 23.

RESPONSIO.

JAm hunc ſcrupulum radicitùs evulſi. Ignorantia ſivè invincibilis ſivè vincibilis ejus, quod quis ſcire nulla lege tenetur, eſt error innocuus, ac poteſt cum ſanctitate eidem ſubjecto inexiſtere. *Qui errat circa id, quod ſcire non tenetur, ex ſua conſcientia abſolvitur*. Eſt ſententia Theologorum cum S. Thoma quæſt. 17. de verit. artic. 3. ad 4. Talis fuit error Semipelagianorum ad annum uſque 530.

ANONYMUS.

„ QUid enim juvat hæreſis crimine illum (nempè Vincen-
„ tium Lirinenſem) abſolvi; ſi aliunde ſimulationis, frau-
„ dolentiæ, malignitatis, & quod amplius eſt, atrocis ca-
„ lumniæ in ſanctiſſimos Eccleſiæ defenſores, atquè apertæ in
„ Sanctam Sedem contumaciæ reus teneatur? Imò quis affirma-
„ re auſit non niſi bona fide illum erraſſe, qui tam malæ fidei in
„ rebus graviſſimis fuiſſe convincatur? Atqui hæc ipſa eſt quæ à
„ Noriſio adumbratur Vincentii Lirinenſis effigies. Pag. 23.

RESPONSIO.

SUperiùs à pag. 167. adducta ſunt teſtimonia inſignium Scriptorum, qui disertè tradunt in Commonitorio epiſtolam Cæleſtini contra ipſummet Proſperum arguta arte detorqueri. Nam Pontifex dicit: *Deſinat, ſi ita res ſunt, inceſſere novitas vetuſtatem*. Repeto unius Chriſtiani Lupi de Vincentio ſententiam tom. IV. in Synodos pag. 758. *Oſtendere*, inquit, *conatur, non Auguſtini, ſed ſuorum dogmata eſſe avita, ideoque hæc, non iſta per Cæleſtinum fuiſſe comprobata. Epiſtolam quòd impugnari non poſſet, ita placuit*

detorqueri. Noriſius hoc tantùm ſcripſit lib. 2. Hiſt. Pelag. cap. 11. Vincentium Cæleſtini literas *arguta interpretatione* contra Auguſtini diſcipulos detorquere. Hoccine eſt Vincentium *ſimulationis, fraudolentiæ, malignitatis, atrocis calumniæ, atque apertæ in S. Sedem contumaciæ* reum peragere? Sententiam Cæleſtini approbat, ut alii inde colligerent ſuorum dogmata approbari, quæ in veterum Patrum libris legebantur; cum Auguſtinus novam de prædeſtinatione ſententiam invexiſſe à Maſſilienſibus diceretur. Hinc Proſper ad S. Doctorem ſcribebat: *Illud etiam qualiter diluatur, quæſumus patienter inſipientiam noſtram ferendo demonſtres, quòd retractatis priorum de hac re opinionibus, penè omnium par invenitur & una ſententia, qua propoſitum & prædeſtinationem Dei ſecundùm præſcientiam receperunt &c.* Quam novitatis invidiam abs ſe amovere conatur S. Pater in lib. de prædeſt. Sanct. cap. 14. & in altero de dono perſev. cap. 19. & 20.

ANONYMUS.

„ CUm de aliquo in Sanctorum album referendo agitur, hoc „ primùm inquiri ſolet ab Eccleſia, ſinceruſne fuerit; ac ſi „ res incerta ſit, haud ultra proceditur. Quid Vincentio no„ ſtro fieret, ſi informante Noriſio, judicium de illo habere„ tur? Pag. 23.

RESPONSIO.

NOriſius tradit Vincentium docuiſſe homines ſuis viribus poſſe quærere, pulſare, petere, ac velle credere, cum ea opinio licitè defendi potuit, re nondum ab Eccleſia definita; quàm ſententiam fuiſſe inſignium Theologorum jam didiciſti. At tu Hilarium Arelatenſem alioſque Sanctos, qui memoratæ opinioni adhæſere, excuſas ob ignorantiam invincibilem. Verùm huic abs te allatæ excuſationi judices reponerent, rem eſſe facti, num illi omnem, quam & debebant, & poterant, diligentiam veritati aſſequendæ impenderint. Et cum occulta mentis haud potis ſis penetrare, hærebit tibi aqua; ac id te piè de bonis alioquì

Viris

Viris credere autumabis; quæ debilis planè conteſtatio viri poſt duodecim ſæcula ab illorum morte viventis, reputabitur. Michael de Elizalde acutiſſimus Theologus par. 3. de recta doctr. morum lib. 7. quæſt. 7. in fine §. 1. ſi de aliquo, de quo in Divorum album referendo tractaretur, conſtarent legum obligantium violationes, neque conſtaret peracta pœnitentia: *Allegares tu ſanè acutè*, inquit, *eum invincibiliter ignoraſſe, eum extitiſſe naturà rudem, rem ſciendam eſſe difficilem: violationes materiales ſanctitati nihil obeſſe &c. Haud opinor, divino, ſi dixero, te canonizationem nunquam conſecuturum*. Videſne, in quem dubium locum Gallicanorum Patrum ſanctitatem committis, dum ejus defendendæ rationem ab una ignorantia invincibili ducendam eſſe contendis? An fortaſſis Vincentium ſinceritas in detorquendo epiſtolę laudatæ ſenſu, defecit? At ille ſincerè S. Cæleſtini verba recitavit. Verùm num Auguſtiniana doctrina conformis eſſet anteriorum Patrum ſenſui, an verò diverſa, nihil definivit ibidem Pontifex, eratque idipſum in controverſia Auguſtinum inter ac Gallicanos Doctores. Quare ex ſententia Cæleſtini ſincerè relata, acutè ac ſubtiliter eandem contra adverſarios detorſit. Ubi anno 1667. publicatum fuit in Belgio Alexandri VII. decretum, quo vetabatur, ne diſputantes de ſufficientia Attritionis ex ſolo metu gehennæ, vel de neceſſitate aliqualis dilectionis Dei, ullam ſibi invicem notam inurerent, utraque litigantium pars idem decretum ſibi favorabile prætexuit; ac utraque id ſincerè ſe facere judicavit.

ANONYMUS.

„ VOs, ſapientiſſimi Theologi, cogitate quæ futura ſit opi-
„ nio, non jam dico hæreticorum, ſed totius Chriſtianæ
„ plebis, de Eccleſiæ Catholicæ Sanctis, ſi audiat unum ex illo-
„ rum numero, cujus inſigne elogium inter ſacra Officia quotan-
„ nis recitari audierat, hominem fuiſſe mendacem, ſubdolum,
„ maledicum, & Sanctorum calumniatorem, cujus tamen nul-
„ lum extat pœnitentiæ veſtigium: Hæc eſſe quæ in media luce
„ Urbis Romæ de illo docet famoſus ſcriptor, Pontificiæ Aulæ
„ miniſter, ſuffragantibus quinque Cenſoribus ab ipſa delectis

Digitized by Google

„ Sede Apoſtolica : quod nihil aliud eſt, quàm eodem ore inter
„ Cælites referri, quo inter ſceleſtos collocatur. Pag. 24.

RESPONSIO.

Nulla planè ejuſmodi acerbior nota S. Vincentio Lirinenſi à Noriſio inuritur. Illa autem ſunt epitheta quibus S. Proſper variis locis Catholicos Gallos Auguſtinianæ doctrinæ adverſarios perſtringit. Cum enim inter viros alioquin pios, ſed nondum humanis tentationibus immunes, contentiones erumpunt, æſtu diſputationis abrepti, amarulentis non ſemel ſeſe invicem dictis excipiunt, ut S. Epiphanii, Hieronymi, & aliorum exemplis oſtendit Cardinalis Baronius ad Annum 412. cujus verba pag. 169. recitavi. Hæc prolixè, ut ſuperiùs notavi, proſequitur Thomaſſinus Diſſert. 13. à num. 22. ac tandem num. 30. concludit: *Ergo ſi de Hilario Arelatenſium Epiſcopo, ſi de Vincentio, ſi de Caſſiano &c. acerbius quid aliquando excidit magnis Viris, id equi bonique conſulendum eſt, & in doctrinam, in quam incautè & per ſimplicitatem incurrerant, non in perſonas refundendum. Ita fiet ut non invideamus, non obtrectemus ſpectatæ eorum complurium ſanctitati, cui Auguſtinus & Proſper ipſi applaudebant. Nec magnoperè ſatagemus, an ante obitum acquieverint ſaniori doctrinæ; cum ad Arauſicanæ ſaltem uſque Synodi tempora, inter Catholicos numerari non deſierint.* Hæc vir eruditiſſimus, quæ omnes illatæ accuſationis particulas ita infringunt, ut nec exactior nec ſolidior, nec denique brevior apologia deſiderari poſſit. Ita antequam Noriſius ſcriberet, omnia illa confutata erant, quæ tu poſt annos viginti ſex quaſi nova objecta producis, ac Cenſoribus ſapientiſſimis expendenda proponis. Ego illorum nomine te remitto ad laudatam Thomaſſini Diſſertationem unà cum aliis pluribus editam Pariſiis anno 1667. Quæſo te, num libros, aut quos, aliquando legas? Neſcis enim quid hiſce de rebus Sirmondus, Thomaſſinus, Labbeus, Antelmius totque alii in Gallia Scriptores in hac ipſa cauſa pronuntiarunt, cum tamen eorum volumina in ore famæ, & in oculis Eruditorum verſentur, in quibus omnibus unus tu hoſpes es ac peregrinus.

ANO-

Digitized by Google

ANONYMUS.

„ NEmo veſtrum ignorat, Reverendi admodum Patres,
„ Traditionis hoſtes Lutheranos & Calvinianos, cum ſe
„ tanti viri auctoritate rationibuſque validiſſimè premi cerne-
„ rent, ad illam calumniam confugiſſe, quòd Semipelagianus
„ fuerit Vincentius Lirinenſis, & quòd in Semipelagianorum
„ gratiam Commonitorium ſuum ſcripſerit &c. Itaque nihili
„ faciendum Vincentii teſtimonium: quippe qui non niſi in fa-
„ vorem Semipelagianiſmi pro antiquitate certaverit; nec ma-
„ gis illi de Traditione differenti, quàm de Gratia, creden-
„ dum. Pag. 25.

RESPONSIO.

QUi Catholicorum eorumque recentium Auctorum libros ac ſententias adeo ſupinè ignoras, Lutheranos ac Calvinianos ſcriptores appellas. Num horum teſtis de viſu, an de auditu potiùs venias, neſcio. Cum enim te fingas Doctorem Sorbonicum, ac tot Catholicorum Scriptorum libros ignores, juratus affirmare auſim, te nullum Proteſtantium volumen nedum legiſſe, ſed quòd adeo ſcrupuloſus es, ne quidem nigro obductos cooperculo fugitivis obtutibus vidiſſe. Faciam tamen abs te coactus, ut intelligas, quid illi de Commonitorio S. Vincentii Lirinenſis ſentiant. Centuriatores Magdeburgenſes Centuria V. cap. 10. hocce judicium de Vincentii libro pronuntiant: *Quòd ſi quis diligentiùs penſitabit, dicet ſcriptum eſſe eruditum & acutum, quodve hæreticorum fraudes clarè in apertum producat, detegat, & impugnet; quin & præſens valdè remedium & antidotum quaſi contra eorundem venena miniſtret, in quo ipſius Scriptoris vis elucet, & doctrina ipſius magnitudo.* Et antea de Vincentio dixerant: *Non ſolùm docendo, ſed etiam ſcriptis Eccleſiæ profuit.* Hiſce laudibus Commonitorii Auctor à Lutheranis excipitur.

Georgius Calixtus ejuſdem ſectæ Scriptor, tanti Commonitorium fecit, ut illud unà cum libris S. Auguſtini de doctrina Chriſtiana, ſemel & iterùm imprimendum curaverit, addita ſatis

pro-

Digitized by Google

prolixa præfatione; quam jure de Vincentii opere panegyrim dixeris. Hæc ibidem pag. 28. ſcribit: *Diximus ſub exordium hujus præloquii, Commonitorium Vincentii tantoperè à doctis tùm noſtrarum, tum Pontificiarum partium Viris laudatum, ad Academicam, quam vocamus, Theologiam potiſſimùm pertinere, & quomodo hiſtoria Antiquitatis Eccleſiaſticæ rectè utendum ſit, oſtendere.* Idem Calixtus in libro de Arte nova &c. Francofurti Anno 1652. pag. 2. ait: *Triennium nunc eſt, & paullò ampliùs, quum in gratiam & uſum juventutis noſtræ, præſertim Academicæ, è meo recèns inſtituto typographeo prodierunt S. Auguſtini de Doctrina Chriſtiana libri, & Commonitorium Vincentii Lirinenſis, unà cum meo proœmio, quo paucis oſtendo, quomodo quæ exiguo illo, ſed eximio & hactenus omnium voce ſuffragiiſque approbato libello traduntur, decidendis, & finiendis controverſiis, quæ &c.*

Joannes Henricus Hottingerus in Bibliothecario quadripartito pag. 217. Tigurinæ edit. 1664. de Commonitorio Vincentii Lirinenſis ait: *Non diſplicet noſtris: unde & ab iis editum. Neque enim quòd adverſarii Pontificii tantum in eo præſidii collocant, propterea ſuæ cauſæ metuunt, ut ex Calixti editione patet &c.*

Caſaubonus in notis ad epiſtolam D. Gregorii Nyſſeni ad Euſtathiam &c. pag. 118. ſcribit: *Præclarè Vincentius Lirinenſis in aureolo libello: Adnuntiare aliquid Chriſtianis Catholicis præter id, quod acceperunt, nunquam licuit; nunquam licet; nunquam licebit.*

Barthius lib. 18. Adverſ. cap. 7. cum titulo: *Vincentii Lirinenſis laus &c.* pag. 903. ait: *Commonitorium Vincentii Lirinenſis nunquam homini Chriſtiano deponendum manibus putem; imò inſtar quotidiani Enchiridii circumferendum, ut ſolidum beatitudinis noſtræ documentum, eleganter & nervoſè literis ab eruditiſſimo homine ſignatum &c.* Et lib. 25. cap. 2. pag. 1215. *Vincentius ita in Commonitorio, divino libro.*

Hugo Grotius in diſcuſſione Apologetici Rivetiani, tom. 3. oper. Theolog. pag. 681. edit. Amſtelod. A. 1679. ait: *Vincentium Lirinenſem & ejus regulas laudaverant, & ſequendas monſtrarant, non Rex tantùm Britanniæ, & cum eo Caſaubonus* (ambo erant hæretici) *in epiſtola ad Cardinalem Perronium, ſed & Georgius Calixtus magnæ eruditionis & famæ Helmſtadienſis Theologus,*

qui

qui & eum digniſſima legi Præfatione librum illum edidit; *& inter Anglos Rainoldus colloquia cum Harto &c.* Marcus Antonius de Dominis, Fridericus Ulricus Calixtus, Oſiander, aliique Heterodoxi ſumma cum laude de Commonitorio loquuntur.

At Proteſtantes & Calviniani, qui Patrum traditione abdicata, unam tantùm ſacram Scripturam tanquam ſolam credendorum regulam infallibilem appellant, Commonitorium S. Vincentii rejiciunt. Id duo præſertim Calviniani executi ſunt, Rivetus ac Dallæus; nec mitiùs exceptus eſt Vincentius à Blondello in libro de Primatu in Eccleſia, Gallicè ſcripto, qui à pag. 51. ſcribit Vincentium perperàm *Sanctum* obtrudi, eo quòd fuerit in partibus Semipelagianorum. Hoc quoque ait Dallæus lib. 2. de uſu Patrum cap. 2. Contra hunc librum ſcripſit Matthæus Scrivenerus Anglicanæ ſectæ profeſſor, in Apologia pro ſanctis Eccleſiæ Patribus, qui lib. 2. cap. 2. ſcribit contra Dallæum: *Pergamus tamen*. Non ſolum, *inquit*, delirus Eremita, ſed Semipelagianus erat idem Vincentius; *quod indubitatò affirmatur*; *quum tamen in medio ſit à doctis poſitum &c. Eſto autem, Semipelagianus erat. Non ſtatim in omnibus damnandus, qui in aliquibus fortaſſis graviter peccaverit*. Hugo Grotius tom. 3. cit. pag. 681. 682. & iterum pag. 727. ubi ait: *Vincentium illum Commonitorii ſcriptorem, fuiſſe Semipelagianum dixerunt nuper in Gallia qui id dicere voluerunt*; *probarunt autem minimè, niſi ex ſuo ſenſu &c.*

Habes hic homines non Catholicos Commonitorium miris encomiis ornantes, ita ut ab illis opus *eximium*, *aureolum*, *aureum*, *divinum*, *nunquam homini Chriſtiano deponendum manibus*, honoris gratia dicatur. Habes quoſdam Calvinianos Vincentio ejuſque libro errorem Semipelagianorum objicientes. Habes alios Sectarios ab ea accuſatione Vincentium vindicantes. Itaque varia ſunt apud Heterodoxos de Vincentio æquè ac apud Catholicos judicia, uti productis eorundem teſtimoniis oſtendi. Binæ hîc propoſitiones notandæ veniunt, quarum una veluti theſis, altera hypotheſis rationem habeat. Prior eſt: Antiquitatem doctrinæ retinendam, fugiendam verò dogmatum in rebus fidei novitatem. Huic uni intento ſtabiliendo Commonitorium totum, quod extat, nempè liber ejuſdem primus impenditur. Quid in li-

Digitized by Google

in libro ſecundo ſcripſerit, incompertum eſt; niſi quòd in cap.42. & 43. nomine *recapitulationis* quædam indicantur ab ipſo Auctore, ſivè ut alii malunt, à Gennadio ſenſum auctoris imitante. Altera propoſitio eſt: Doctrinam S. Auguſtini de initio fidei ex gratia, atque hujus largitionem ex divina prædeſtinatione, quæ hominum merita cuncta præcedat, neque ab iſtorum præſcientia dirigatur, novam eſſe, ac anterioribus Patribus incognitam, imò etiam illorum ſcriptis adverſam, quæ capitalis erat Semipelagianorum contra S. Auguſtinum objectio. At hac de altera aſſertione nihil apud Vincentium in Commonitorio legitur. In priori alia Catholici omnes conveniunt, quam & S. Auguſtinus paſſim ſuis in libris commendat, eaque veluti omnium acutiſſimo telo, Donatiſtas ac Pelagianos transfixit. Legatur lib. 2. de Baptiſmo cap. 7. lib. 4. cap. 23. lib. 5. cap. 23. ubi ait: *Apoſtoli autem nihil quidem exinde præceperunt, ſed conſuetudo illa, quæ opponebatur Cypriano, ab eorum traditione exordium ſumpſiſſe credenda eſt, ſicut ſunt multa quæ univerſa tenet Eccleſia, & ob hoc ab Apoſtolis præcepta benè creduntur, quanquam ſcripta non reperiantur.* Idem cum in libro primo ac ſecundo contra Julianum ex Patrum doctrina Pelagianæ hæreſeos novitatem demonſtraſſet, concludit in fine libri ſecundi: *Talibus poſt Apoſtolos ſancta Eccleſia plantatoribus, rigatoribus, ædificatoribus, paſtoribus, nutritoribus crevit. Ideo profanas voces veſtræ novitatis expavit &c.* Rident autem Catholici ſcriptores Dallæi Calviniani hominis objectionem, quam etiam Scrivenerus cum aliis Heterodoxis exſufflat: Vincentius fuit in partibus Semipelagianorum, ergo nulla eidem fides in Commonitorio habenda eſt. Etenim Auguſtinus uſque ad initia Epiſcopatus Semipelagianorum errori adhæſit, quo tempore plurimos contra Manichæos libros ſcripſit, qui libro primo Retractationum recenſentur. Fac ergo quempiam ſic argumentari: Auguſtinus cum illos contra Manichæos libros ſcripſit, in errore Semipelagianorum verſabatur, ergo nihil aut parùm illi tunc ſcribenti credendum eſt. Nonne is ita argumentans exſibilandus eſſet? Quid enim dogmatis Manichæis cum Semipelagianis commune fuit? Hoc in Commonitorio disertè ac validè firmatur: Doctrina antiquitùs in Eccleſia tradita, ac dein hæreditaria veluti

ſucceſ-

Digitized by Google

ſucceſſione per Patres ad poſteros tranſmiſſa, quibuſcumque poſtea contrariis opinionibus inductis præponenda eſt. Huic dicto conſentiunt Catholici omnes; conſenſere Semipelagiani, uti & conſentire fingunt hæretici noſtri ſæculi, paucis illis exceptis, qui Patrum traditioni adverſantur. Non ſunt ergo hæc arma peculiaria Semipelagianorum, ſed omnium, qui traditionem venerantur. Jam verò ſi ulteriùs pergas, dicens ſententiam Semipelagianorum eſſe antiquitùs à Patribus traditam, opinionem verò Auguſtino excogitatam, omnibus anterioribus Eccleſiæ Patribus adverſari, propria jam Semipelagianorum objecta producis, quibus illi S. Auguſtini doctrinam impetebant, quæve S. Doctor infregit cap. 19. de dono perſeverantiæ. At ab hoc altero Vincentius eo in libro, qui ſupereſt, ſtylum abſtinuit.

ANONYMUS.

„ QUid poterat his hæreticis optatius accidere, quàm ut „ non modò Romanæ Eccleſiæ Probibliothecarium, ſed „ cum illo tot Cenſores Apoſtolicos adſtipulantes „ haberent adverſùs odioſiſſimum ſibi Vincentii Commonito- „ rium? Certè in Noriſiano libro non ſolùm habent hæretici „ quo ſe adverſùs Vincentium defendant, ſed etiam quo Roma- „ nam Eccleſiam Semipelagianiſmi accuſent: utpotè quæ tum „ Vincentium inter Sanctos numeret, tum ejus librum tanquam „ egregiè Orthodoxum prædicare non deſtiterit, ac veluti Ca- „ tholicæ fidei ſcutum Novatoribus omnibus opponere. Pag. 25.

RESPONSIO.

HIc non unum Noriſium impetis, ſed Cenſores ipſos pari accuſatione percellis. Rectè Auguſtinus epiſt. 166. ad Donatiſtas ſcribit: *Quomodò enim poteſt malus litigator laudare judices, quibus judicantibus victus eſt?* Enimverò Noriſium potes impunè laceſſere. At non par venia aut impunitas dabitur temeritati, qua in doctiſſimos Cenſores impotenter inſurgis; cum præſertim neſciamus quale illi judicium tulerint. Equidem vereor, ne exem-

Digitized by Google

plum de tuis ſcrupulis illi ſumant, quo veterem ſententiam diſcas: Periculoſum eſt ſcribere in eum, qui poteſt proſcribere. Addis librum Vincentii eſſe hæreticis *odioſiſſimum*; cum tamen illi appellent eundem *eximium*, *aureolum*, *aureum*, *divinum*, quod poſtremum epitheton à nullo hactenùs Scriptore Catholico obtinuit. Quid autem, quæſo te, in Noriſiano libro præſidii habere poſſunt hæretici? Vincentius in eo errore fuit, in quo etiam fuerat uſque ad initum Epiſcopatum ſummus Eccleſiæ Doctor Auguſtinus. Eratne tunc Auguſtinus omni privatus ſanctitate? Profectò S. Paulinus epiſtolam 33. inter Auguſtinianas, inſcribit *Domino fratri ſancto & unanimo Auguſtino*, qui nuper ſacras infulas acceperat, ubi ejuſdem *in Manichæos opera* commendat. Erantne ejuſmodi libri *egregiè Orthodoxi*, licèt Auctor Semipelagiano adhuc errore implicaretur? Cum eadem toties dicas, ac fruſtra repetas, cogor & ipſe eadem pariter cum Lectorum tædio repetere.

ANONYMUS.

,, ESſet quidem facilis ac expedita reſponſio, non plus vale-
,, re Noriſii auctoritatem, quàm quantùm ipſius rationes
,, valent; quæ in eo negotio, de quo nunc agitur, prorſus nul-
,, læ ſunt, ut mox videbimus: & illum & ejus approbatores pri-
,, vatos Doctores eſſe, quorum judicia præſtare non teneatur Ec-
,, cleſia. Denique Romana tribunalia, imò & ipſum Pontificem,
,, tam in approbandis, quàm in condemnandis libris ſæpè falli.
,, Sic, inquam, reſpondere facile fuerit noſtræ Facultatis Do-
,, ctoribus, quibus ſufficit, Romanum Pontificem tum infalli-
,, bilem eſſe, cum illius judicio accedit Epiſcoporum conſenſus.
,, Sed Romanis ipſis cogitandum relinquimus, utrum è re ipſo-
,, rum fuerit, in gratiam Noriſii ejuſmodi objectionem Hæreti-
,, cis ſuppeditari, à qua Eccleſiam Catholicam non poſſimus a-
,, liter defendere, quàm Romanum judicium refellendo. Pag. 26.

RES-

Digitized by Google

RESPONSIO.

NOriſius eas rationes dudum ab aliis adductas, novis quibuſdam obſervationibus confirmavit. Quas tu nullas dicis, celebris Doctor Sorbonæ dixit, *eſſe invictas*. At inquis, hunc Scriptorem allatas à Noriſio conjecturas adoptaſſe. Joſeph Antelmius cum eaſdem Noriſii rationes accuratè perpendiſſet, pag. 420. laudati aliâs voluminis ſcribit: *Graviores clarioreſque ſunt, quàm ut ullius ex aliis non praoccupati conſenſum non eliciant*. Num cauſaberis, hunc quoque Noriſii conjecturas adoptaſſe? Interim una & altera adoptione iiſdem aliquod probabilitatis pondus acceſſit. In iis autem quæ addis, mihi videris ad eorum caſtra, licèt fingendo, transfugere, qui Romani Pontificis in condemnandis libris judicium infallibile diffitentur, quouſque totius Eccleſiæ conſenſus accedat. At ſcimus Romanum Pontificem, dum peculiari Conſtitutione quempiam librum condemnat, non petere, ſed planè imperare univerſæ Eccleſiæ conſenſum. Etenim, ut innumera ad hoc demonſtrandum teſtimonia miſſa faciam, S. Gelaſius Papa in epiſtola 13. ad Dardaniæ Epiſcopos ſcribit: *Quòd Apoſtolica Sedes frequenter, ut dictum eſt, more majorum, etiam ſine ulla Synodo præcedente, & abſolvendi, quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi quos oportuit, habuerit poteſtatem*. Quod cum variis exemplis comprobaſſet, ait: *Quoniam ſicut id, quod prima Sedes non probaverat, conſtare non potuit, ſic quod illa cenſuit judicandum*, ECCLESIA TOTA SUSCEPIT. Videſis inſignia ad hoc ipſum dicta Ferrandi Diaconi Carthaginenſis in priori Differt. cap. 9. Quæ in gratiam Noriſii objectio hæreticis tibi dicitur ſuppeditari, jam ſatis ſuperque confutata eſt, nec opus eſt actum agere. Petulantis animi eſt, in ſecretiora Quæſitorum fidei judicia irrumpere, quæ humili tantùm ſilentio veneremur oportet. Nobis tam curioſos eſſe non licet; multo minùs tibi licuit, ignotam ſententiam audaciori ſtylo perſtringere.

Digitized by Google

ANONYMUS.

„ UT ergo paucis omnia complectar, Noriſii liber Romæ ap-
„ probatus, anſam dat his Lutheranorum & Calviniano-
„ rum objectionibus. Pag. 26.

RESPONSIO.

JAm videris vela ventis haud inflata ſecundis contrahere, ut myoparonem undique quaſſatum, ac rimas facientem, in portum, cui ab Harpocrate nomen indidêre, ſubducas. Caſſiani phraſis eſt in præfatione librorum de Incarnatione: *Poſt illum prodita inſcitia pudorem, in portu ſe ſilentii collocare.* Non quidem, ut ais, approbatio, ſed peracta quæcumque illa fuit, ignota nobis Noriſiani libri cenſura, nec hactenùs ſecuta illius condemnatio, nullas hęreticorum objectionibus anſas dat, ſed te adeo anxium reddidit, ut tuos ſcrupulos *tanquam anſas ad reprehendendum,* ut ait Cicero in Lælio, compingeres. More Oratorum in exitu opellæ ſcrupuloſæ, uteris peroratione, ac per tua veſtigia, eadem recantando, recurris. Etenim quæ ante tumet objeceras, quò Romanis auribus horrorem aut ſaltem ſuſpicionem injiciass, ipſiſſima fingis Lutheranos ac Calvinianos objicere.

Et primò quidem ais ab hæreticis objici, Catholicos ſuperiori ſæculo armis potiſſimùm Semipelagianis, nempè Vincentii Commonitorio in gratiam Semipelagianiſmi fabricato, Reformationem impugnaſſe. Jam didiciſti quanto in pretio ſit apud Lutheranos Commonitorium Vincentii. Fridericus Ulricus Calixtus in Diſſert. de Auctoritate Antiquit. Eccleſiaſticæ, pag. 111. ſcribit: *Sunt anni XXV. quum Commonitorium illud Parens ederet, & Pontificiis facto agmine in has provincias tunc irrumpentibus, opponeret. Solent enim illi objectare, quòd Proteſtantes &c. Ad retundendam itaque hanc ſivè ſuſpicionem ſivè calumniam, edidit Parens Commonitorium Vincentii &c.* Contendit juxtà dicta Vincentii, *ex traditione* Lutherana dogmata ſtabilire: quorum tamen infauſtos natales elapſo ſæculo Orbis Chriſtianus deploravit. Soli hæretici qui Traditioni obluctantur, Vincentii Commonitorium, ut pro-

Digitized by Google

proximè prædixi, rejiciunt. Reliquæ quatuor objectiones, quas Hæretici tuo ore ibidem proponunt, jam ſuperiùs confutatæ ſunt. Eas iterùm alieno ore te fingis recantare, ut in fine ſcrupulorum, in Lectorum animis earundem aculeos altiùs infixos relinquas. At omnia quæ hîc iterùm colligis, jam latiùs diſperſa, diſſipata, ac in fumum redacta evanuerunt, ut nihil novi inſuper adjicias, quod exſufflandum ſuperſit.

§ V.

Effugium præcluditur.

ERras, ac inani opinione deciperis, ſi Noriſium tuis hiſce ſcrupulis impulſum, fuga ſibi conſulturum putas. Nam tuorum ſcrupulorum acies (ut grandiloquus meam quoquè operam jactem) internecione deleta eſt, ut ne unus quidem communi ſtragi ſubduci potuerit, ita ut ſi fortaſsè ſcrupuloſum bellum reſtaurare mediteris, novorum planè ſcrupulorum conſcriptio tibi facienda ſit. Hæc tantula de tantillis victoria in jacturæ loco mihi reponitur, qui bonas horas ſcrupulis evellendis impenderim: quo uno ſcrupulo cęteris tuis longè moleſtiore perſtringor. Interim videamus, quanam arte effugia cuncta præcluſeris.

ANONYMUS.

„ MIrum non erit, ſi Noriſius poſtquàm talia in ſanctiſſimos
„ Eccleſiæ Patres conjecit, paulò duriùs non excipiat, rur-
„ sùs fortè ſuum illud ingerens: *Legat Anonymus &c. & ſcru-*
„ *pulos ac ſupinam qua laborat, rerum iſtarum ignorantiam depo-*
„ *nat*. Sed interim dum ſciam ad quos legendos me remiſſurus
„ ſit, duo ſunt quæ illum moneam. Pag. 28.

RESPONSIO.

EQuidem mihi gratias ages, ſaltem debebis, qui cum te Doctorem Sorbonicum fingas, à me haud in longinqua mittaris.

ris. Nam temet amica manu domo eductum, ad Bibliopolas Pariſienſes via compendiaria deduco, ut inſignium Auctorum volumina tibi ad hanc uſque diem aut incognita, aut nequaquam lecta, oſtendam; quæ mea quoque erit peroratio, ſivè ut in cauſis forenſibus fit, teſtium repetitio. En tibi tomus primus Academiæ Theologicæ Scoti, auctore Claudio Fraſſen Doctore Sorbonico, editus Pariſiis apud Edmundum Couterot anno 1672. In hoc autem volumine pag. 421. & 422. dicitur Vincentius Lirinenſis detorſiſſe epiſtolam S. Cæleſtini Papæ in favorem Semipelagianorum. Verba hujus Theologi tibi recitavi pag. 165. Gradum faciamus. Hic tomus Diſſertationum in Synodos auctorem habet Ludovicum Thomaſſinum, erudititiſſimum Theologum. Editus eſt hic quoque liber Pariſiis anno 1667. ſumptibus Societatis typographicæ. Enimverò pag. 460. legimus Hilarium Arelatenſem, Vincentium, Caſſianum, Fauſtum &c. erroneæ Semipelagianorum opinioni adhæſiſſe, nec errorem ejuraſſe, ſed omnes ſectatores Catholicos fuiſſe ad Synodum uſque Arauſicanam. Pergamus aliò. Tot pręgrandia volumina ſunt Opera S. Auguſtini, nuper à Patribus Benedictinis Monaſterii Pariſienſis S. Germani à Pratis meliori ordine digeſta, ex optimis codicibus correcta, ac eruditis etiam notis illuſtrata, typis Pariſienſibus Franciſci Muguet impreſſa. Jam ſuperiùs pag. 165. monſtravi in appendice Tomi X. editi anno 1690. ad pag. 132. affirmari Vincentium epiſtolam S. Cęleſtini contra Proſperum retorſiſſe; ac proinde haud injuria videri Semipelagianis faviſſe.

Scis viam hanc vulgò *la ruë de Saint' Jacques*, Bibliopolarum officinis ornatam eſſe. Hanc ſub ſigno Ciconiarum, quæſo, ingrediamur, in qua impreſſi à Cramoyſiis libri venduntur. Viden quinque illos grandiores tomos Theologiæ dogmaticæ auctore Dionyſio Petavio, Viro erudititiſſimo? Quid in tomo tertio pag. 622. de Epiſcopis Semipelagianis in provinciis Lugdunenſi ac Arelatenſi ſcribat, dudum tibi pag. 174. indicavi. Ex hac quoque typographia anno 1673. prodiit inſigne volumen Marii Mercatoris cum Diſſertationibus Joannis Garnerii, qui pag. 150. tradit ex Commonitorio Vincentii colligi Lirinenſes Semipelagianorum opinionibus adhæſiſſe. Hoc quod aperio, juſtæ molis volumen

edi-

editum anno 1655. continet hiſtoriam planè tragicam de Gotteſchalcho ſcriptam à Rev. P. Ludovico Cellotio. Da aures, dum quoſdam verſus ex lib. 2. cap. 4. pag. 99. tibi recito; ſiquidem ibidem tecum planè loqui videtur, ut temet tuis hiſce ſcrupulis liberet: *Tu*, inquit, *doctrinæ pravitate mores vis inſici, quaſi tùm, & antea nemo benè potuerit vivere, qui malè ſentiret: quod ego de Semipelagianis pernego, quorum ſanctitatem vitæ ipſi doctrinæ hoſtes agnoſcunt, & laudant*. Optimè dicta, inquies, quia ignorantia invincibilis eoſdem omni culpa immunes reddidit. Ne, quæſo iterùm, libri lectionem interpelles hac, quæ toties tibi in buccam venit, ignorantia invincibili; ſed integram elegantis Scriptoris ſententiam auſculta; ſiquidem ita proſequitur: *Invenies peculiare illud Semipelagiano errori fuiſſe, nullum ut habuerit hæreticum profeſſorem; cum qui ſunt illum profeſſi, ante condemnationem Chriſtiano Orbe publicatam, & admiſſam vixerint: qui autem poſtea vixerunt, illum repudiarunt*. Intellexiſtin', Amice, quid dicat? Semipelagianos ab omni hæreſeos culpa excuſat, non ob ignorantiam invincibilem, ut imaginaris, ac muginaris, ſed quia ante publicatam poſt Synodum Arauſicanam ejus erroris condemnationem vixere, quæ eſt ipſiſſima Noriſii ſententia.

Divertamus ad librariam officinam ſub ſigno Coronæ aureæ, quæ eſt juris Antonii Delazier inſignis Typographi. Hîc anno 1689. excuſus fuit liber de veris operibus Sanctorum Leonis Magni & Proſperi Aquitani ſcriptus à Joſepho Antelmio Canonico Forojulienſi. Quid de doctrina Commonitorii Noriſio conformiter idem ſcribat, jam ſupra pag. 165. & 168. inaudiviſti. Paucos modò verſus ex Diſſert. 3. num. 9. pag. 127. patienter auſculta: *Fauſtus*, inquit, *Valerianus, aliique valentiſſimi* MASSILIENSIUM ASSECLÆ DEFENSORESQUE *dignitate aucti, & ex ſpectabilibus Monachis Abbates, moxque ex Abbatibus* PRÆSULES *&c.* Sat eſt. Volumen claudo, ne ulteriori lectione oculi tibi forſitan doleant. Quæ hîc pariter longo ordine diſpoſita volumina intueris, hiſtoriam Eccleſiaſticam per ſæcula deductam continent, auctore Sorbonico Magiſtro, quem cum fatearis Noriſii de Commonitorio conjecturas adoptaſſe, non eſt cur tibi jam nota, iterùm ſuperflua repetitione inculcem. Quæ illic viſitur ſub

ſigno

Digitized by Google

ſigno Occaſionis apotheca libraria, ibi Andreas Pralardus libros abs ſe impreſſos pretio diſtrahit, quos inter quidam ſcripti ſunt à Doctore ac profeſſore Sorbonico, qui tum de Commonitorio memorato, tum de Epiſcopis Semipelagianis in provincia Vienneniſi ac itidem Narbonenſi Noriſio ſimiliter ſentit. Præterea ex typographia Joannis Baptiſtæ Coïgnard prodiit volumen, in quo dicitur Vincentius laudatam Cæleſtini Papæ epiſtolam contra ipſum Proſperum produxiſſe. Ad neutram te officinam librariam in præſentia conducam, ne multiplici voluminum lectione moleſtior tibi ſim, quem video ex præſcripto Senecæ in epiſt. 2. ad Lucilium à multorum auctorum libris legendis abhorrere. Interim videſis quanta tecum comitate agam. Dicebas: *Dum ſciam ad quos legendos me remiſſurus ſit*. Haud equidem te ultra Pyrenem ad Hiſpaniæ Bibliothecas perluſtrandas miſi. Non ad plurimos per utranque Germaniam librarios ablegavi. Non trans alpes ad Italiæ Bibliothecas conſulendas abire juſſi; quod ſi feciſſem, te ad unum V. C. Antonium Magliabechium Βιβλιοθήκην ἀειπατοῦσαν Florentiam deſtinaſſem, qui illicò tibi memoriter recitaſſet nomina, cognomina, patriam, ætatem Scriptorum, eorumque libros, paginas, ipſos verſus, in quibus ſivè de doctrina Auctoris Commonitorii, ſivè de Epiſcopis in Gallia Semipelagianis mentio habetur. Verùm haud opus eſt ad longinqua peregrinari, cum apud Bibliopolas Pariſienſes tot modò tibi libros & hos omnes typis Pariſienſibus impreſſos oſtenderim, in quibus palàm tuiſmet oculis vidiſti, quid præclari in Gallia Scriptores hiſce de rebus proximis annis pronuntiaverint. Horum pars eſt ſuperſtes, qui abs te rogati, omnes ad unum tibi ſcrupulos poſſunt evellere. Da gloriam veritati. Tune es Magiſter in Sorbona, & hæc ignoras? O quàm procul à Sorbona hactenùs habitaſti! Cujas es? Ubinam gentium vivis? Cur ergo ægrè ac moleſtè fers Noriſium, cum primùm ab Illuſtriſſimo viro priorem tuorum ſcrupulorum partem ſibi oſtenſam vidiſſet, in alba priori pagina hæc ſtatim ſuamet manu exaraſſe: *Legat Anonymus &c. & ſcrupulos ac ſupinam qua laborat, rerum iſtarum ignorantiam deponat*. Quæ ille privatim ſcripſit, haud te puduit editis paginulis publicare? Atenim credo te jam intelligere, num idem rectè de tuis in cauſa Monachorum Scythiæ

ſcru-

Digitized by Google

ſcrupulis judicaverit; & an pari cenſura caſtigandus ſis, dum in tot voluminibus ab eruditis Lutetiæ Pariſiorum excuſis, hoſpes prorſus ac peregrinus appares. Præſcribis in titulo: *Effugium præcluditur*. Cum Noriſius tot undique Gallicanis Scriptoribus veluti fœderatis utroque latere muniatur, haud potis es eundem tuis hiſce ſcrupulis loco pellere, ac in fugam conjicere. Cum verò tot conterraneis teſtibus ac Sociis etiam Sorbonicis convictus ſis: *Quid te futurum eſt? quò confugies? ubi nitere?* His Ciceronis verbis in Verrina IV. addo Poetarum maximi carmen

At non hoc telum mea quod vi dextera verſat,
Effugies. Æneid. IX.

ANONYMUS.

„ DUo ſunt quæ illum moneam, quia breviorem utriuſque noſtrûm laborem reddituri ſunt. Primum eſt nihil „ eſſe cauſæ contra me patrocinaturos, qui dixerint, aut Vincentium Lirinenſem, aut Gallicanos illos Antiſtites Semipelagianiſmum propugnaſſe, & eoſdem tamen verè ſanctos fuiſſe. Nihil iſtud, inquam, pro Noriſio; niſi cum illo adjecerint, quod disertè ipſe aſſerit, Semipelagianos non ex voluntaria ignorantia erraſſe, qua excuſari poſſent, ſed mera obſtinatione oculos veritati clauſiſſe; tum quod apertè ſupponit, eos nullum mutatæ ſententiæ ſignum edidiſſe. Quiſquis iis, de quibus loquimur, aut ignorantiam invincibilem, aut reſipiſcentiam tribuit: quiſquis alterutram ſaltem ſupponit, is hoc ipſo ſatis à Noriſio ſe diſcernit, quia defendendæ adversùs hæreticos illorum & Eccleſiæ ſanctitati aditum relinquit. Pag. 28.

RESPONSIO.

EAdem repetis, ac fruſtra repetis, quia ignorabas Auctores Noriſio patrocinantes, ad quos cognoſcendos, te proximè conduxi. Ulliuſne culpæ læthalis reus tibimet videris ob hanc ignorantiam? excute ſcrupulos, ac tuammet conſcientiam ſcrutare. Nullus dubito, quin conſcientia dictatura tibi ſit, nullam

te inde noxam læthalem contraxiſſe, quia quamvis commodè poſſes, apud Pariſienſes Bibliopolas libros conſulere, nulla tamen Eccleſiæ lege obligabaris ſcire quæ in illis voluminibus de laudatis Epiſcopis aut de Vincentio legebantur. Itaque quamvis tua ignorantia fuit vincibilis, nullius te criminis ſanctimoniam excludentis, reum fecit, quia ignorantia fuit eorum, quæ nulla lege ſcire tenebaris. Eſt enim canon Theologicus à S. Thoma hiſce verbis expreſſus in 1. 2. quæſt. 76. art. 2. *Ignorantia autem vincibilis eſt peccatum, ſi ſit eorum, quæ aliquis ſcire tenetur; non autem ſi ſit eorum, quæ quis ſcire non tenetur.* Haud ſecùs Gallicani illi Patres ignorarunt quod nondum ulla Eccleſiæ lege ſcire, ac credere jubebantur. Clauſerunt oculos veritati ab Auguſtino indicatæ, nondum tamen ab Eccleſia aſſertæ. Sirmondus, Raynaudus, Labbeus, Cellotius, inſignes è Societate Scriptores, aliique ſuperiùs laudati, nec ab ignorantia invincibili, nec à ſecuta tandem reſipiſcentiâ, illorum ſanctitatem excuſatam, aut ſervatam dixere; ſed quia, ut inquit magnus auctor Suarez Prolegom. V. de Gratia cap. 5. num. 6. *nondum erat illa ſententia hæreſis vel erroris damnata ab Eccleſia, ut Proſper in fine libri contra Collatorem apertè docet, Caſſianumque inter Catholicos numerat.* Si vis intelligere. Ignorantia ejus, quod ſcire nulla lege divina aut Eccleſiaſtica obligamur, ſivè ſit invincibilis, ſivè vincibilis, quod peccatum attinet, perinde eſt. Quæ veriſſima ſententia omnes tibi ſcrupulos, modò ſapere velis, exculpit.

ANONYMUS.

„ Alterum eſt, ne quidem ſi multos inveniret, qui prorſus
„ eadem cum ipſo docerent, aliquid contra nos effectu-
„ rum eſſe, niſi ſimul oſtendat falsò concludi, quæ ex ipſo con-
„ tra Eccleſiam inferri oſtendimus. Quandiu hoc non probave-
„ rit, nihil ad rem pertinet, quòd alios ſibi conſentientes ha-
„ beat: præſertim ſi non hos Noriſius, ſed hi Noriſium ſecuti
„ ſunt, ut fecit Natalis Alexander, qui illius contra Vincen-
„ tium Lirinenſem conjecturas adoptavit. Pag. 30.

RES-

Digitized by Google

RESPONSIO.

IN una Pariſiorum urbe tu ipſe, me præmonſtrante, legiſti plurium Auctorum impreſſa ibidem volumina, in quibus Noriſii ſententia confirmatur, cum tu unicum tantùm noſceres P. Natalem Alexandrum, qui nuper decem tomos de Theologia Dogmatica ac Morali edidit. Opus ſanè ſacra eruditione refertum, methodi perſpicuitate nitidum, ac doctrinæ ſoliditate ſpectandum: cujus etiam exemplaria Noriſio donanda Auctor munificus Romam tranſmiſit, pro quo eruditiſſimo munere hac ipſa, quam illum nominans præbuiſti, occaſione, Noriſii vice gratias ago, cum pares tantæ beneficentiæ non poſſim referre. Putaſne tibi pariter gratias relaturos Calvinianos pro argumento, quo ex ſententia Noriſii *contra Eccleſiam inferri* grande abſurdum, eoſdem docuiſti? At tuus ille ſyllogiſmus tam malè materiatus levi meæ manus impulſu, laxata quaquaversùm propoſitionum compage, ac facta ruina, diſſiluit. Noriſius unus eſt inter plures; nec primus, nec poſtremus eam ſententiam tenuit. Sex eorumdem ſcribunt, Vincentium Lirinenſem S. Cæleſtini epiſtolam ſiniſtra interpretatione contra S. Auguſtini diſcipulos detorſiſſe. Hîc ſanè nulli uſui venire poteſt tuum illud ignorantiæ invincibilis emplaſtrum, quod admoves, ne ſanctitas pereat, quæ ſanè neque exindè periit, uti jam dixi.

ANONYMUS.

„ JAm verò hinc apparet quo fructu dilata olim cenſura, vel
„ correctio Noriſiani libri fuerit, & quid ex ejus approbatio-
„ ne porrò expectandum ſit &c. Pag. 30.

RESPONSIO.

CUm neſcias, quid hiſce de rebus prodant tot volumina apud Bibliopolas publicè proſtantia, ac dudum apud eruditos pervulgata, haud miror te neſcire, quid Romæ in arcano Sacræ Congregationis Inquiſitionis univerſalis actum ſit. Dilatam dicis

Digitized by Google

Noriſiani libri cenſuram? Erras. Nam ſemel, iterùm, ac tertiò ejus libri examen peractum eſt. Primò quidem anno 1672. cum Noriſius tum Romæ degens, idem volumen Sacræ Congregationi ſupremæ Inquiſitionis examinandum obtulit. Editionis facultate conceſſa, anno proximo liber de Hiſtoria Pelagiana Patavii excuſus, in lucem prodiit. At poſt biennium apud Romanum S. Inquiſitionis tribunal idem liber accuſatus fuit, Noriſio interim haud anſato ſedente. Quid actum fuerit, neſcio. Hoc ſcio nullo ſtigmate notatum, & ab omni cenſura immunem, liberè literarium Orbem pervagatum fuiſſe, ſiquidem adverſariorum accuſatio, ac proximum diſcrimen eidem famam addiderant. Induciæ in annum uſque decimum ſextum manſere; cum repentè improviſum contra miſerum librum bellum erupit: cujus occaſio, libri Auctor auctus honore; cum Sanctiſſimus D. N. INNOCENTIUS XII. Henricum Noriſium Vaticanæ Bibliothecæ Præfectum deſignavit. Ita dum Scriptor adeo honorificè in ſplendidiſſimam, ac maximam totius Orbis MSS. voluminum regiam inducitur, ejuſdem volumen ad tribunal trahitur. Exitum hujuſce tertiæ cenſuræ, aliâs nobis ignotum, te narrante, intelligimus. Nam in priori ſtatim pagina partis ſecundæ, cum prior pars decem paginulis expleatur, ſcribis: *Scimus novos Cenſores deſignatos eſſe, ac ſententiam continuò dixiſſe, qua dudum accuſatus is liber, ne apice quidem ſublato, approbatur, imò ſummis laudibus extollitur*. Si horum, quæ ſecretiora ſunt, verax teſtis, aut ut opinor, audax ariolus venis, num tibi cenſura libri dilata videtur, quæ ſine exemplo, jam tertiò in tremendo illo Tribunali peracta fuit? Quid ulteriùs moliris, acerbiſſimam rursùs accuſationem ſcrupulorum nomine inſtituens? Tantane ſacri ac profani juris oblivione interciperis, ut cauſam jam triplici judicio diſcuſſam, iterùm ad judices deferas, novumque examen efflagites? Præclaram tibi repono S. Auguſtini ſententiam lib. 2. oper. imp. contra Julianum num. 103. *Quid adhuc quæris examen, quod jam factum eſt apud Apoſtolicam Sedem?*

A N O-

ANONYMUS.

„ SI quos habet ſocios, valebit hoc, ſi lubet, ut Noriſio pro-
„ pter iſtos, vel ut iſtis propter Noriſium ignoſci debeat,
„ quod me non repugnante fiet: haud tamen impediet, ne hæc
„ Noriſiani libri doctrina gravem Eccleſiæ plagam inferat; mul-
„ to magis graviſſimam Romana ejuſdem approbatio. Pag. 30.

RESPONSIO.

SI quos, inquis, habet ſocios? imò quales ac quantos habeat ſocios, proximè didiciſti. Tot ille habet ſocios, ut potis ſit, bellum ſociale & fortiter ſuſtinere, & feliciter profligare. Sociale, inquam, cum ſociis, ac pro ſociis, quibuſcum habet cauſam communem. Nec Noriſio propter ſocios ignoſcendum eſt; nec ſociis in gratiam Noriſii ullius culpæ gratia facienda. Quod ſcribis, *te non repugnante fiet*. At id, velis, nolis, jam factum eſt. At ſi judicio, uti dicis, jam peracto non repugnas, cur illud tot ſcrupulis impugnas? Nam abſolutoriam ſententiam impetis, qua liber cenſuræ quidem diſcrimine, at non æquè invidia liberatus eſt, quam illi maximam conflare conaris, dum graviſſimam Eccleſiæ plagam Noriſiani libri doctrina, ac ejuſdem lectione nequaquam vetita, inferendam, triſti augurio denuntias. Undenam tam dirum ac funeſtum omen conjeciſti? an quia, ut ait Plautus in Aſinaria II. 1. *Cornix eſt ab læva; corvus verò ab dextera*? Chriſtianus Lupus Auguſtinianus, regius profeſſor in Academia Lovanienſi, ac tot eruditiſſimis voluminibus de re Eccleſiaſtica benè meritus, eo quo Noriſius anno 1673. eadem omnino tradidit de Vincentio Lirinenſi ejuſque Commonitorio tom. 4. notar. in Synodos à pag. 757. ubi tamen rigidiori ſtylo idem judicium proſequitur. Quam plagam duorum ac viginti annorum ſpatio Lupi volumen Eccleſiæ intulit? Quis Heterodoxus inde contra Eccleſiam tela deprompſit? Eodem anno 1673. Joannes Garnerius Jeſuita, quo neminem eruditiorem, Petavio ac Sirmondo defunctis, id temporis Societas in Gallia habuit, docuit ex Commonitorio Vincentii patere Monachos Lirinenſes Semipelagiano errore infectos fuiſſe. Qua parte vir do-

ctiſſi-

Digitized by Google

ctiſſimus plagam Eccleſię intulit? Neſcio quo fato factum ſit, ut tres Scriptores in diverſis Europæ provinciis libros eodem anno evulgantes, in eandem de Commonitorio Vincentii ſententiam conſpirarint. Si tibi fides habeatur, triplicem eo anno plagam Eccleſia accepit. At ſcimus Eccleſiam quatuor luſtrorum ſpatio nihil ſeverius contra trium illorum Auctorum volumina ſtatuiſſe. Nullam ergo ab illis ſeſe plagam accepiſſe perſenſit. Quid Patres Benedictini Pariſienſes ad D. Germani à Pratis tom. X. oper. S. Auguſtini, pag. 132. de Auctore Commonitorii ſcripſerint, ſemel & iterùm intellexiſti. Nullam tamen inde ſibi plagam inflictam Eccleſia exiſtimat. Nullus autem dubito, quin haſce plagas in plagis imaginarii cujuſpiam ſpatii adnotaveris.

ANONYMUS.

„ SAnè quidem, ſi de Noriſii ſolùm aut alterius cujuſcumque „ privati Scriptoris auctoritate hîc ageretur, quàm facile eſt „ ipſius ratiunculas diluere, tam facile foret petitum ab illius e„ xemplo argumentum elevare. At verò poſt ejus librum Romę „ authenticè approbatum eadem auctoritate, qua de cæteris li„ bris illic ſtatuitur; quotquot ſunt qui huic auctoritati refragra„ ri nefas putant, non video qua ratione hæreticis reſponſuri ſint „ objicientibus Catholicis Eccleſiam plurimos hactenus aris im„ poſuiſſe, quos tali honore indignos Roma ipſa hodie fateri „ neceſſe habeat. Pag. 31.

RESPONSIO.

QUamvis omnis hic ſcrupulus toties tibi evulſus fuit, ſupremam eidem radicitùs extirpando, manum iterùm admovebo. David Blondellus Catalaunenſis, Calvinianæ ſectę Miniſter, in tractatu hiſtorico de Primatu in Eccleſia, Gallicè ſcripto, pag. 52. edit. 1641. ſect. 6. de Apoſtolica Romana Sede ſcribens, ait: *Ut nobis obtrudatur judicium ejus tanquam regula fidei, eique ſuprema auctoritas deferatur, adducitur teſtimonium Vincentii Monachi Lirinenſis, quem nobis prætendunt tanquam Sanctum*

ctum exhibere; quamquam illemet debeat eo magis haberi abominabilis, quòd auſus eſt ſeſe conjicere in partem Semipelagianorum. Catholici Vincentium & Hilarium Arelatenſem Antiſtitem uti Sanctos venerantur, & cæteros S. Auguſtini in Gallia adverſarios *eximiæ ſanctitatis* viros appellat Gabriel Vaſquez 1. p. diſp. 86. initio capitis ſexti. Utrum Vincentius reapſe Semipelagianis acceſſerit, varia ſunt inter Catholicos æquè ac inter Heterodoxos judicia, uti oſtendimus. At Hilarium Arelatenſem inter Semipelagianos fuiſſe, affirmante Proſpero, jam eruditi vulgò teſtantur. Enimverò Catholici, quo ſanctitatem cum errore Semipelagiano componant, non unam viam ineunt. Etenim Sirmondus, Raynaudus, Suarez, Labbeus, Thomaſſinus, Antelmius, Cellotius, aliique reponunt, ut jam prænotavi, nondum errorem Semipelagianorum damnatum fuiſſe ab Eccleſia, ſed anno demum 530. à Bonifacio II. Romano Pontifice. Nonnulli ante obitum reſipuiſſe, ac ab errore diſceſſiſſe eoſdem putant. Ita ſentiunt Card. Baronius, Sammarthani, Florentinius &c. Tu ab ignorantia invincibili excuſationem accerſis. Eccleſia jubet Hilarium ac Vincentium uti ſanctos coli, quemadmodum coli etiam jubet Cyprianum omnes hæreticos rebaptizantem. At neutiquam jubet, ut una, non autem altera ratione eorumdem ſanctitas defendatur. Docet Eccleſia Deum habere liberam voluntatem, ac Spiritum Sanctum non non eſſe genitum. Verùm modum exponendi indifferentiam divinæ voluntatis, aut rationem qua proceſſio Spiritus Sancti non ſit generatio, non definit, unde ſcholaſtici diverſis ſanè rationibus utrumque myſterium exponere conantur. Noriſius in ſalvanda Patrum Gallicanorum ſanctitate ſecutus eſt priorem ſententiam, quæ non tantùm certior, ſed planè eſt apud Scriptores teſtata ac pervulgata. At inquis, Noriſium negaſſe ignorantiam Semipelagianorum fuiſſe invincibilem, qua ſola excuſari poſſunt à crimine. Jam toties dictum eſt, ignorantiam invincibilem perinde eſſe ac vincibilem, quod culpam attinet, ſi ſit ejus, quod ignorans nulla lege credere tenetur. Hæc ſcribit Angelicus Doctor 2. 2. quæſt. 11. art. 2. ad 3. *Sic ergo aliqui Doctores videntur diſſenſiſſe vel circa ea, quorum nihil intereſt ad fidem, utrum ſic vel aliter teneantur; vel etiam in quibuſdam ad fidem pertinentibus,*

quæ

Digitized by Google

quæ nondum erant per Eccleſiam determinata. Poſtquam autem eſſent auctoritate univerſalis Eccleſiæ determinata; ſi quis tali ordinationi pertinaciter repugnaret, hæreticus, cenſeretur. Quæ quidem auctoritas principaliter reſidet in Summo Pontifice. Quare cum conſtet errorem Semipelagianorum anno demum 530. ab Apoſtolica Sede damnatum fuiſſe, nullius hæreſis rei cenſeri poſſunt Hilarius, Vincentius, aliique Galliæ Patres, qui ante annos centum in ea opinione fuerunt, Hac planè prævalida ratione Blondelli accuſatio refutatur, unàq; tui etiam ſcrupuli radicitùs evelluntur.

ANONYMUS.

,, HÆc ſunt videlicet quæ nobis ſcrupulum moverunt. Oc-
,, curratur hæreticorum calumniæ, avertatur fidelium
,, ſcandalum, & nobis ſatisfactum profitebimur, qui hoc unum
,, quærimus, non ut aliquid durius in Noriſium, ejuſque librum
,, ſtatuatur, ſed ne ob unius hominis gratiam tot Sanctorum,
,, imò ipſius Eccleſiæ fama illinc damnum ferat, ubi potiſſimum
,, de illa curari debuit. Pag. 31.

RESPONSIO.

TUis veſtigiis inſiſtam. Scrupulos, qui te moverunt, procul amovi, ne quempiam deinceps commoveant. Occurſum eſt Blondelli aliorumque hæreticorum calumniæ, cui validiores tui ſyllogiſmi nervos addidiſti, quos omnes incîdi. Cum primùm ſilueris, fidelium ſcandalum avertetur. Scandalum eſt, clancularios libellos clandeſtinis typis ſine Superiorum permiſſu procudere. Scandalum eſt, epiſtolas de rebus Theologicis Italico ſermone ſellulariis, textoribus, cuilibet de plebe legere ſcienti, legendas evulgare. Scandalum eſt, judicio, quodcunque fuerit, Supremæ Romanæ Inquiſitionis non acquieſcere. Scandalum eſt, ipſos Cenſores temeraria cenſura perſtringi. Haud auſim profiteri me tibi ſatisfeciſſe, qui contrà veni Noriſii advocatus, cum tibi neque ſupremi Orthodoxi Orbis in Urbe judices ſatisfecerint. Malo litigatori nullus planè judex facit ſatis. Denique conclu-

concludis : *Unum quærimus, non ut aliquid durius in Noriſium ejuſque librum ſtatuatur*. Non poſſum non exclamare cum Tertulliano cap. 2. Apologetici : *O ſententiam neceſſitate confuſam! Parcit, & ſævit: diſſimulat, & animadvertit*. Ante ſex circiter ejuſdem pagellæ verſus, conteſtabaris, approbato ſemel libro Noriſii, nullam ſupereſſe rationem, qua hæreticis reſpondeatur objicientibus, Romam hodie adſtringi, ad denegandum Divorum cultum illis, quos hactenus aris impoſuerat. At Sanctorum veneratio ſarta tecta ſervanda eſt; ac proinde liber eidem pernicioſus non tantùm infami ſtigmate notandus eſt, verùm etiam ultricibus flammis abſumendus. At ſtatim aſſeris, haud te poſtulare, quidpiam durius in Noriſii librum ſtatui. Eccur quartum contra eundem judicium poſtulas? Quò collimat poſt ejuſdem examen peractum, inimica tot ſcrupulorum conſtructio? Altiori loco fama Divorum ac Eccleſiæ reſidet, quàm ut ex permiſſa illius libri lectione augeri poſſit, aut minui.

DISSERTATIO IV.

RESPONSIO AD APPENDICEM

Auctoris Scrupulorum.

QUò obligatam in calce proximæ opellæ fidem impleres, mantiſſam adjicis in paragraphos tres diſtinctam, novoſque iterum ſcrupulos excitas, præfatus, hæreticos non ceſſaturos conſectaria tantoperè ſibi in Noriſiano volumine faventia ingerere, quouſque eadem à Catholicis improbata, ac confutata non videant. Ita cum ignores, quid tot inſignes Catholici Doctores Noriſio ſimiliter de Commonitorio Vincentii ſcripſerint, contendis Audivinare quid de eodem ſint in poſterum hæretici memorati Auctoris libri beneficio ſcripturi. Hoc planè eſt, non videre quæ ante oculos habes, ac augurem prævidere, quæ poſtea hominum conſilia futura ſint. At enim *Hæreticos, hæreticos* tam frequenter commemoras, ut odioſo nomine harum rerum ſivè imperitis, ſivè incurioſis terricula injicias, & eo de nomine ſubinde Noriſium graviori invidia oneres, & uti ſperas, etiam opprimas. Cum tam bellè de ignorantia invincibili ratiocineris, tuam ſivè in Catholicorum libris, ſivè in Heterodoxorum de Commonitorio ſententiis ignorantiam ſuperiori opere demonſtravi, ut verear, ne pro-

Digitized by Google

proximus faſtidio ſim futurus, eadem toties repetendo, quæ ſemel ſat erat vel indicaſſe. Enimverò tibi oſtendi, Lutheranos ſummis præconiis Commonitorium excipere; illos autem hæreticos, qui Traditionem Patrum averſantur, Commonitorio pariter adverſari, ea cęteras inter ratione, quòd Auctor in Semipelagianis partibus fuerit. At omnes Orthodoxi Commonitorium commendant; non tamen omnes Catholici Auctorem Semipelagiano errore abſolvunt. Noriſius hoc alterum admittens, negat quidpiam auctoritatis eidem detrahi; cum tu ſecus pronunties. Ille ergo eam defendendi Commonitorii rationem iniit, qua Auctoris errore id temporis eidem innocuo, ſub lite dimiſſo, ſumma ac integra ejuſdem libro auctoritas firmaretur. Equidem inter Chriſtianos ſcriptores trium primorum ſæculorum, nullus aut tam ſæpè aut tam validè Traditionem inculcavit, uti Tertullianus, qui ob indulgentiam mæchis reſipiſcentibus à Zephirino Papa conceſſam, maluit à Catholica communione, quàm à rigore acceptæ à majoribus diſciplinæ recedere, ut patet ex capite ultimo libri de Pudicitia. Finge, uti ſæpè facis, hæreticos Traditionis hoſtes ita argutari: Tertullianus fuit Montaniſta, ergo nullius eſt auctoritatis, dum Traditionem aſſeruit. Si quod conſequens colligitur, admittis, omnium Catholicorum vocibus refelleris, qui pro Traditione adſtruenda, inter priores ac præcipuos teſtes Tertullianum producunt. At hoſtes Traditionis objiciunt: Auctor Commonitorii fuit Semipelagianus, ergo Commonitorium nullius auctoritatis cenſendum eſt. Tu hoc enthymemate audito, concedis hæreticos acutè, imò & verè ex illa priori propoſitione, alteram inferre. Videſis, quid priori enthymemati de Tertulliano cum Catholicis reſpondeas; ac diſce quàm parum legitimum ſit, quod utrobique conſequens obtrudebatur. Noriſius ſivè inſit, ſivè ſecùs, error ille Commonitorio, aurei hujuſce libri auctoritatem contra hoſtes Traditionis incolumem defendit, quam tu errore ſemel admiſſo, hæreticis prodis, neſcius eandem cum errore componere; unde tanquam certum firmas, quod incertum ac dubium eſt inter Catholicos, nempè num Vincentius Semipelagianis adhæſerit. Tranſis poſtea ad Epiſcopos Galliæ, quorum pleroſque contendis perperam à Noriſio Semipelagianis adjungi.

Poſtremò de ignorantia eorumdem invincibili litem renovas, & ubique ſcrupulos ſine fine multiplicas.

§. I.

De Commonitorio Vincentii Lirinenſis.

HAud animum induxi alia rurſus apologia, quæ in mantiſſam congeſſiſti, refutare, quà priori ejuſdem parte de Commonitorio Vincentii diſputationem inſtauras. Nam ea Divis reverentia debetur, ut longè melior ſit cauſa ejus, qui eoſdem ab omni errato defendit, quàm illius, qui iiſdem quampiam vel innoxii erroris notam inurit. Hinc, uti rectè ac piè mones, Catholici Doctores quoties in quorumdam Patrum libris quidpiam durius effatum offendunt, benigna interpretatione illorum dicta emollire ſatagunt, niſi ubi nulli probabili expoſitioni locus eſſe videtur. Hujus erga Patres reverentiæ inſigne exemplum præbuit S. Auguſtinus, qui lib. 1. contra Julianum cap. 6. objectum ſibi ab hæretico S. Joannis Chryſoſtomi teſtimonium prolixè exponit, & quò ſenſum ejuſdem oſtendat, verba ipſa Græca Latinè reddit, ne Chryſoſtomus Pelagianis faviſſe videretur. Cæterùm uti laudem merentur, qui veterum Patrum dicta benignæ interpretationis beneficio Catholico dogmati conciliare conantur; ita reprehenſioni quàm laudi proximiores ſunt, qui quædam Patrum dicta veluti machinis ac per vim eas in ſententias trahere pertentant, à quibus illi longè procul abiere. Noriſius lib. 2. Hiſt. Pelag. cap. 11. ſcribit: *Hæc de Commonitorio Vincentii noſtra ſententia eſt, quam Auguſtinianæ doctrinæ cultus, ac veritatis amor invito prorſus extorſit; non quòd illud volumen è loco honoris, quò nobiles ſcriptores illud evexere, dejectum velim.* Quare ſi ſe invitum ac penè coactum, ea de Commonitorio ſcripſiſſe ingenuè teſtatur, ſemel id factum ſufficiat. Tacitus lib. 2. Hiſt. narrat Imperatorem Othonem hæc militibus alteram rurſus pugnam poſcentibus, dixiſſe: *Civile bellum à Vitellio cœpit, & ut de principatu certaremus armis, initium illic fuit. Ne pluſquàm ſemel certemus, penès me exemplum erit.* Hujuſce de doctrina Vincentii controverſia neutiquam à Nori-

Digitized by Google

Noriſio initium habuit. Doctores Lovanienſes, qui anno 1576. omnia volumina S. Auguſtini ad optimorum codicum MSS. fidem exacta, ſumma cum laude publicarunt, tomo VII. in appendice, Reſponſionibus S. Proſperi ad objectiones Vincentianas hunc titulum, ſivè notas præfixere: *Sunt qui arbitrantur Vincentium hunc illum fuiſſe, cujus extat Commonitorium adversùs profanas omnium hæreſeon novitates; certè hoc tempore in Galliis floruit.* Cui ſententiæ ſubſcripſerunt alii inſignes Auctores, priuſquàm Noriſii liber evulgaretur, ac rurſus alii poſt ipſum. At tu quò Commonitorium omni Semipelagiani erroris ſuſpicione liberares, contra Noriſium ſtylum ſtrinxiſti. Ille tamen in præſentia memorata ſententia reſpondet: *Ne pluſquàm ſemel certemus, penès me exemplum erit.* Et quamvis ad eandem cauſam retractandam, una & altera opella ipſum provoces, ille judicium eruditorum appellat, lata interim ſiqua fuit, à Romanis Cenſoribus ſententia contentus; Ludovicus Molina in Concordia quæſt. 14. art. 13. diſp. 41. ac Gabriel Vaſquez in p. p. diſp. 89. cap. 4. & iterum diſput. 91. num. 44. conati ſunt probare S. Joannem Chryſoſtomum Semipelagianorum errores docuiſſe. Nullus dubito, quin optimè intelligas, quàm eminentiori loco Chryſoſtomus ſit ſupra Vincentium; cum tamen pro hoc unico vindicando tantum contra Noriſium ſcrupulorum pulverem excites. Dionyſius Petavius tom. 1. dogm. Theolog. lib. 9. cap. 5. acri contentione Chryſoſtomum à Semipelagianiſmi nota vindicat, & oppoſita à memoratis Theologis teſtimonia, benigna expoſitione interpretatur. Idem antea præſtiterat Baſilius Poncius priori parte Relect. de neceſſitate gratiæ cap. 4. Haud ſanè ille mihi laudandus videretur, qui Molinæ ac Vaſquii ſententiam defendendam ſuſcipiens, adducta quæque à Poncio ac Petavio S. Doctoris teſtimonia in ſiniſtram opinionem detorquere conaretur. Nam quamvis ille veritatis ſtudium fortè prætexeret, non poſſet eas partes implere, quin illuſtriſſimo Eccleſiæ Doctori erroris umbras induceret, quaſi malens Sanctiſſimum Præſulem erraſſe docendo, quàm homines de illius ſcriptis quidpiam ſiniſtrè judicando.

Noriſius in duobus Commonitorii locis quædam Semipelagianiſmi veſtigia apparere dixit, quibus planè convictus, in eam

licèt

Digitized by Google

licèt invitus, ſententiam declinavit. Inſignis ſcriptor Noriſii rationibus diligenter & accuratè perpenſis, ait: *vidi eas eſſe invictas*. Antelmius pag. 420. laudati operis, eaſdem rationes pronuntiavit *graviores clarioresque, quàm ut ullius non praoccupati conſenſum non eliciant*. Tu verò pag. 31. eaſdem irriſionis gratia *ratiunculas* vocas. At illi ac duobus aliis viſæ ſunt validæ ac convincentes, ita ut eam ſententiam non ſolùm tanquam veriſimiliorem, ſed etiam uti veram eligerent. Qui magnus es ignorantiæ invincibilis aſſertor, profectò affirmabis laudatos Scriptores rationibus illis convictos, ignorantia invincibili ita excuſari, ut ea de Commonitorio aſſerentes, ne venialis quidem culpæ inſimulari poſſint. Num dices, eos majorem, ac judicio de tam inſigni volumine præformando debitam diligentiam omiſiſſe, ac proinde ignorantia planè vincibili laboraſſe? Hæc te major diligentia manebat, qui tam aptas, tam legitimas, tamque congruentes interpretationes excogitaſti, ut eximii tui ingenii acumen facilè oſtenderis. Haſce ergo tuas expoſitiones indiſcuſſas dimittens, quaſdam tantùm notulas adjiciam, non ut illas quoquo modo debilitem, ſed ut, ſi fortè opus retractandum ſuſceperis, eaſdem meliori forma reſtaures.

Priori teſtimonio adducto ex cap. 37. Commonitorii reſpondes, deſcribi ibidem Prædeſtinatianos hæreticos, non autem legitimæ S. Auguſtini doctrinæ ſectatores. Auges hocce reſponſo numerum Criticorum Commonitorii. Nam ſcis hac noſtra ætate pleroſque viros pereruditos negare ullos id temporis Prædeſtinatianos fuiſſe, ſed eo nomine Auguſtinianæ doctrinæ defenſores à Semipelagianis ignominiæ cauſa appellatos fuiſſe. Ita ſentiunt Lupus, Thomaſſinus, Cabaſſutius, Contenſonus, Piccinardus, aliique plures. Ex his Contenſonus ac Piccinardus Vincentio aliàs faventes, dum verba illa capitis 37. aliter exponi nequeunt; niſi admiſſa hæreſi Prædeſtinatiana, cum hanc ipſi fabulam ac calumniam exiſtimarint, ſi ſuperſtites eſſent, cogerentur transire ad Criticos Commonitorii. Synodus Arauſicana ait: *Aliquos verò ad malum divina poteſtate prædeſtinatos eſſe, non ſolùm non credimus, ſed etiam SI SUNT, qui tantum malum credere velint, cum omni deteſtatione illis anathema dicimus*. Synodus quæ Semipelagia-

gianorum errores damnavit, calumniam ab iiſdem de prædeſtinatis ad malum à Deo ab ſe removens, damnat, ſi qui ſint, ejus erroris aſſertores. Non ergo erat Prædeſtinatianorum ſecta eo quinto ſæculo. Præterea demonſtratum eſt ſolos Semipelagianos ejuſmodi hæreſeos meminiſſe. Noriſii de Prædeſtinatianis ſententiam Viri docti eodem laudato, ſecuti ſunt. Unus inſtar omnium mihi eſt Cardinalis de Aguirre, qui tom. 3. Theolog. diſp. 115. ſect. 3. hoc de argumento diſputans, num. 29. ait: *Moneo me poſt ſcriptam diſſertationem hanc, incidiſſe in opus Henrici Noris de Hæreſi Pelagiana, ubi lib. 2. cap. 15. rem ipſam eruditè admodum tractat, & eandem ferè ſententiam tuetur.* Eccleſiæ Lugdunenſi nono ſæculo in libro adversùs Joannem Erigenam cap. 4. Prædeſtiniatianorum hęreſis *tam incognita, tam nova, & inaudita* dicitur. Igitur dubium ex capite illo 37. propoſitum, reſponſione magis dubia non tollitur, imò potiùs augetur. At dicis pag. 6. *Fac nullum alium ejus rei teſtem occurrere; an non ſatis eſſet, vel ſilentibus aliis, unius hujus Viri auctoritas?* At Synodus Arauſicana dixit, *ſi ſunt*, ut planè neſcierit, an reapſe aliqui eſſent Prædeſtinatiani. Qui eoſdem primitùs memorarunt, fuere Fauſtus, ac Gennadius, Viri Semipelagiani; unde eoſdem etiam deſcribens Auctor Commonitorii, in quam ſuſpicionem veniat, jam vides.

Addis alteram reſponſionem: *Eſto*, inquis, *nullos ejuſmodi hæreticos ætas illa reipſa habuerit; an non potuit Vincentius, falſa quorundam relatione deceptus, aliquos eſſe bona fide credere?* Ridere vetat ſerium, in quo verſamur, argumentum. Ita ubique ad ignorantiam ex bona fide tanquam ad ſacram anchoram in tempeſtate confugis. Illi qui id temporis ea propalabant ſivè potiùs Auguſtinianæ doctrinæ exprobrabant, erant Semipelagiani, quibus ſi tam facilè fidem Vincentius habebat, jam intelligis, quo loco idem ſtetiſſe dicendus ſit. Interim quid ex Commonitorio producas, audiamus.

ANONYMUS.

„ NOs verò contrarium ex his ipſius Commonitorii verbis
„ poſitivè & apertè demonſtramus: *Quis unquam ante profa-*

profanum illum Pelagium tantam virtutem liberi præſumpſit arbitrii, ut ad hoc in bonis rebus per actus ſingulos adjuvandum neceſſariam Dei gratiam non putaret &c. Ecce profitetur Vincentius *ad ſingulos actus in bonis rebus* neceſſariam Dei gratiam eſſe. Hæccine eſt Semipelagiani hominis oratio? Actus quo primùm creditur, vel quo fides poſtulatur, vel quicumque demum actus eſt, quo vita Chriſtiana inchoatur, utique bonus eſt, ſivè in bonis rebus &c.) Et ſtatim tibi laudatur *illa tam plana, tam diſerta Catholicæ fidei profeſſio in ejus Commonitorio*. Pag. 8. & 9.

RESPONSIO.

QUod paſſim tibi exprobravi, cogor hîc iterum repetere: nempe te haud conſultis eruditorum Theologorum libris, ad cauſam actitandam acceſſiſſe. Anni ſunt centum, ò bone, ex quo magnus Theologus in lectione Patrum verſatiſſimus, & eorum præſertim qui de divina gratia ſub Auguſtino magiſtro ſcripſerunt, docuit tantum abeſſe, ut laudata abs te Vincentii ſententia, à Semipelagiani erroris ſuſpicione eundem liberet, ut ea ipſa ſit, ſecùs ac arbitrabare, Semipelagiani hominis oratio, communis Semipelagianæ Scholæ phraſis, ac loquendi formula uſitata. Audiſtin' unquam nomen Gabriëlis Vaſquez Bellomontani? Quis, inquies, Theologus audit, qui Vaſquii nomen ſumma cum laude non inaudiverit? Eſt ille Theologorum Societatis facilè princeps, licèt unus Franciſcus Suarez dubium illi facere primatum quibuſdam viſus ſit. Benè. Quandoquidem tam inſignis Theologi nomen tibi notum fateris, faxo, ut tibi nota quoque ſit ejuſdem ſententia. Hic in p. p. diſp. 91. cap. 8. num. 43. ſcribit: *Horum Maſſilienſium dux fuit Caſſianus, quem ſecuti ſunt per Galliam Epiſcopi ferè omnes ſuæ ætatis, inter quos, ut quibuſdam placet, fuerunt Vincentius Lirinenſis & Galli permulti.* Hoc anno 1695. Idibus Maii annus centeſimus exiit, ex quo laudati Vaſquii voluminis imprimendi facultas data eſt à P. Franciſco Porres Præfecto provinciæ Toletanæ Societatis Jeſu. Quare jam ante annos centum apud quoſdam Vincentius Semipelagianiſmi ſuſpicione laborabat, ut planè ridiculum videatur, ob illud ipſũ Noriſium veluti gravioris criminis reum tot ſcriptiunculis

apud

Digitized by Google

apud Cenſores in præſentia abs te poſtulari, ſimulque reprehendi, quòd pleroſque Galliæ Epiſcopos dixerit Semipelagianos; cum *ferè omnes* extitiſſe tales Vaſquius dixerit, nemine ob id illum intra annos centum in jus vocante. At quorſum iſta, inquies, ad verba Commonitorii ? Moram tantiſper feci, ut bini ſcrupuli tibi evellerentur. Jam audies quæ nolles. Nam hæc ibidem Vaſquius proſequitur : *Neque obſtat, quòd Vincentius in libello de hæreſibus cap.* 34. *contra Pelagium ſic aſſerit* : Quis unquam ante profanum illum Pelagium tantam virtutem liberi præſumpſit arbitrii, ut ad hoc in bonis rebus per actus ſingulos adjuvandum neceſſariam Dei gratiam non putaret &c. *His enim verbis ſolùm ſentit gratiam neceſſariam eſſe per ſingulos actus ad eos adjuvandos, & promovendos, non ad excitandos, & incboandos. Nam juxta horum phraſin non eſt idem adjuvare opera noſtra, & incboare. Ita ipſe dixit gratiam Dei per ſingulos actus eſſe neceſſariam ad adjuvandum, quaſi dicat ad promovendum, id quod Maſſilienſes fatebantur; ſed non conceſſit, eam eſſe neceſſariam ad incboandum, quod Auguſtinus contendebat.* Vereor, ne cum primùm iſta intelliges, Vaſquii nomen tanquam Noriſio palàm patrocinantis, ejuraturus ſis; ſiquidem in altera lite, quam de Monachorum Scytharum doctrina Noriſio intendiſti, eidem locupletiſſimè ſuffragatur, & hîc plures, quàm Noriſius, Epiſcopos Semipelagianos in Gallia fuiſſe affirmat; & inſuper illa, quæ tibi *tam plana, tam diſerta Catholicæ fidei profeſſio in ejus Commonitorio* aſſeveratur, Vaſquio pura puta Semipelagianorum phraſis adſtruitur.

Quàm verò rectè Vaſquez judicaverit, ex ipſis Semipelagianæ Scholæ anteſignanis oſtendo. Caſſianus Collat. XIII. cap. 9. ait; *Niſi quòd in his omnibus & gratia Dei & libertas noſtri declaratur arbitrii; & quia etiam ſuis interdum motibus homo ad virtutum appetitus poſſit extendi, SEMPER verò indigeat adjuvari.* Quæ S. Proſper contra eundem Collatorem diſputans, cap. 3. hiſce refellit : *Ipſos tamen laudabiles motus, appetituſque virtutum, remota gratia Dei, nudæ libertati adſcribis arbitrii : ut boni ſalubreſque conatus nequeant quidem proficere, niſi Deus adjuvet; poſſint tamen, etiamſi à Deo non inſpirentur, incipere.* Idem Caſſianus cap. 17. ſcribit Deum eſſe protectorem & ſalvatorem : itemque

adjutorem & ſuſceptorem. Cum prior advocat, eſſe protectorem ac ſalvatorem; *in eo autem quod nobis adnitentibus opem ferre* conſuevit, eſſe adjutorem. Quam pariter ſententiam Proſper cap. 18. confutat. Fauſtus lib. 2. de libero arbitrio cap. 10. ait. *Adjutorii itaque ſermo duos indicat, operantem, & cooperantem: petentem, & promittentem; pulſantem, & aperientem: quærentem pariter, & retribuentem. Hoc ſolùm noſtrum eſt, ut qui pro fragilitate idonei non ſumus, ſaltem quærendi, & pulſandi importunitate placeamus.* Ita Deus juxta Semipelagianos adjuvabat petentes, quærentes, pulſantes viribus arbitrii. Auguſtinus cap. 1. de prædeſt. Sanct. ſcribit de Maſſilienſibus: *Pervenerunt etiam, ut præveniri voluntates hominum Dei gratia fateantur, atque ut ad nullum opus bonum vel incipiendum, vel perficiendum ſibi quemquam ſufficere poſſe conſentiant.* Videſis, an non eadem omnino colligantur ex laudata ſententia Commonitorii. At illi adhuc errabant, fidei initium inter illa opera bona neutiquam reponentes, ut tradit cap. 2. Auguſtinus. Hilarius etiam in epiſtola ad S. Doctorem ait, eam eſſe Maſſilienſium opinionem, *ut adjuvetur qui cœperit velle, non ut etiam donetur, ut velit.* Nempè ut adjuvetur qui ſuis viribus quærit, pulſat, petit; non autem adjuvari, ut quærat, pulſet, ac petat; qui error damnatus eſt can. 6. Synodi Arauſicanæ.

Alterum argumentum diſſolvere conaris pag. 9. Verùm omittis id, in quo plures Scriptores vim maximam faciunt; videlicet quòd Auctor Commonitorii ter replicando illam exceptionem, *ſi ita res eſt*, delationem Proſperi & Hilarii falſitatis inſimulare videatur. Cum Benedictus III. in epiſtola, qua depoſitionem quorundam Clericorum Hincmaro Remenſe inſtante, approbabat, poſuiſſet clauſulam, *ſi ita eſt*; quam, ut relationem in dubium vocantem, cum Hincmarus eraſiſſet, hic acriter ob eam mutilationem reprehenſus fuit à S. Nicolao Papa in epiſtola ad Synodum Sueſſionenſem, quæ legitur tom. VIII. Concil. edit. ult. pag. 846. Et pag. 1916. Hincmarus Nicolao Papæ ſcribens, ait: *Nam ſi inde, quod ibi eſt poſitum*, ſi ita eſt, *eraſiſſem &c.* Nam reapſe illa clauſula, id eſt, falſa relatione ſuppoſita, approbatio Pontificia irritabatur. Ita Auctor Commonitorii toties repetens

Digitized by Google

eam clauſulam, *ſi ita res eſt*, delationem Proſperi falſitatis arguere videtur. Præterea cum Cæleſtinus Papa ſcribat, Proſperum & Hilarium ſibi ſignificaſſe *tantùm neſcio quibus Presbyteris illic licere*; Auctor Commonitorii per paraphraſin ſcribit: *Ut apud me quidam Urbes & Provincias veſtras criminantur*; ut Proſperum & Hilarium, qui quoſdam tantùm Præsbyteros accuſaverant, Urbes ac Provincias criminatos fuiſſe ſignificaret. Hæc quoque omittis in reſponſione ad illud argumentum. At de hac paraphraſi inferiùs ſermo redibit.

Addis pag. 11. *At enim rurſus quæro quo teſte, quo argumento, quo indicio talem interpretandi impudentiam, atque abſurditatem Vincentio attribuat Noriſius*? Quæris quo teſte? Jam teſtes ejus rei locupletiſſimos tibi oſtendi apud Bibliopolas Pariſienſes, nempè Fraſſenium, Antelmium, Patres Benedictinos, duoſque alios, omnes Gallos, quorum libri Pariſiis editi ſunt. Audiſti quid etiam ſcripſerit Chriſtianus Lupus Doctor ac regius profeſſor Lovanienſis. Suntne tibi ſex iſti Scriptores fungi aut cucurbitæ? Horum quatuor adhuc ſuperſtites, non Noriſii, ſed ſua ipſorum dicta multa, qua pollent, eruditione defendent, tuaſque tibi voces reddent. Et illi quidem non impudentiam, non abſurditatem, non denique ſtultitiam, quæ ad invidiam conflandam nomina addenſas, ſed artem Auctoris notarunt. Rurſus repetis verba ex cap. 34. Commonitorii exclamans: *En ut Vincentio ac Cæleſtino vetuſtas erat, gratiam dicere ad ſingulos actus bonos neceſſariam*.

Tertii argumenti ſolutionem à pag. 12. moliris; ſed quia fateris, Noriſium nullam in eo vim facere, nec ipſe ulla de tuo reſponſo verba faciam. Denique concludis:

ANONYMUS.

,, HÆc igitur loca ſunt ex quibus, *niſi oculos nobis eruamus*, ,, palàm ſe facturum ſpondebat Noriſius, Auctorem ,, Commonitorii Semipelagianum, ejuſque opus hæreticum ,, eſſe. Veſtrum ſit judicium, Cenſores doctiſſimi, utrum fidem ,, Noriſius præſtiterit; utrum hæc tanti forent ponderis, ut pro-

„ pterea non modò Baronium, ſed omnes ferè ſcriptores Ortho-
„ doxos impugnare debuerit, ac hæreticorum partes contra
„ Vincentii Lirinenſis Commonitorium, imò contra Eccleſiam
„ Catholicam ſuſcipere. Pag. 13.

RESPONSIO.

ILla verba, *niſi oculos nobis eruamus*, emphatica ſunt, quibus ille claras ac manifeſtas eam in rem rationes ſe adducturum ſpopondit, quas cum Viri eruditi in Gallia accurato examine expendiſſent, *invictas*, *graviores*, *clarioreſque* dixerunt. Uti varia ſunt ingenia, idem argumentum his prævalidum, illis enerve ac debile reputatur. Probabiliſtę demonſtrationes pro ſua ſententia jactabant, quas alii poſtea ſophiſmata, ac ſyllogiſmos ex quatuor, ut inquiunt, terminis conſtantes oſtenderunt. Quæ tibi plana ac diſerta Catholicæ fidei profeſſio in cap. 34. Commonitorii dicitur, Vaſquio Semipelagianæ ſcholæ doctrina cenſetur. Nuſquam Noriſius Commonitorium *hæreticum* dixit. In nonnullis veterum Patrum libris damnata Chiliaſtarum opinio legitur, nec proinde illorum libri ſunt hæretici. Nuſquam ille Baronium aut alios Orthodoxos impugnavit, contra quos hac de cauſa non diſputavit, nec ullum illorum argumentum diſſolvit. Sanctus Auguſtinus in diſtinguendis diebus creationis mundi, diverſam ab aliis ſententiam ſecutus eſt. Ergone dices alios ab Auguſtino impugnatos fuiſſe? Rurſus more tuo hæreticos advocas, ut Noriſium in invidiam ac crimen trahas. Jam didiciſti Proteſtantes librum Vincentii *eximium*, *aureum*, *aureolum*, *divinum* nuncupare; ac ſolummodò Traditionis hoſtes eidem detrahere, ſed illius auctoritati nihil diminui, etiamſi Auctor in Semipelagianis partibus fuerit. Et ne procul ab illorum ſcholâ exemplum arceſſam, nonne Caſſianus ſeptem libros de Incarnatione Dominica, contra Neſtorium ſcripſit, qui tamen fuit Semipelagianorum magiſter? Quid ſi alicubi non ex profeſſo, ſed obiter aliqua Semipelagianorum ſententiola illi excidiſſet, invicta illa argumenta vim omnem contra Neſtorianos amiſiſſe dicerentur? Sed cum ſuperiùs omnis hæc accuſatio confuſa ſit, ad alteram gradum facio.

§. II.

Digitized by Google

§. II.

Quid de Epiſcopis Semipelagianis in Gallia ſentiendum?

ITerùm de aucto Semipelagianorum numero in Gallia, Noriſio litem intendis, indignatus eundem ſcripſiſſe, plures ibidem Epiſcopos illorum errori adhæſiſſe. Ex epiſtola Proſperi ad Auguſtinum contendis, errorem illum vel in ſola Maſſilienſi urbe, vel in anguſto fortaſſis Provinciæ tractu invaluiſſe, ac proinde perperam per univerſam Galliam diffundi. Proſperi epiſtolam appellas? Audin' quid ille de Semipelagianis dicat: *Multum nos vitæ meritis antecellunt, & aliqui eorum adepto nuper ſummo Sacerdotii honore, ſupereminent.* Hæc ille ſcribebat anno 428. At id temporis *ſacerdotis*, ac *ſacerdotii* nominibus Epiſcopus ac Epiſcopatus deſignabantur. Vnum ex innumeris Paulinum audias in epiſtola inter Auguſtinianas 36. ad Romanianum de Valerio Epiſcopo ſcribentem: *ut quem ſucceſſorem ſacerdotii ſui ſimpliciter optabat, hunc mereretur habere collegam*, cum Auguſtinus coadiutor Epiſcopus ordinatus fuit. Itaque jam ſub initium Semipelagianiſmi aliqui eo errore occupati, Epiſcopales cathedras aſcenderant. Cum anno 430. S. Auguſtinus ad ſuperos abiiſſet, ac Semipelagiani acriùs in dies S. Doctoris de divina gratia doctrinam carperent, ac ejuſdem defenſores tanquam errorum magiſtros traducerent, Proſper ac Hilarius rem ex integro ad Cæleſtinum Papam detulerunt, qui de ſui, dum in vivis erat, amiciſſimi Auguſtini honore ſolicitus, data ad Epiſcopos Galliæ epiſtola, ſancti Doctoris adverſarios increpuit. Hæc ille ſcribit: *Filii noſtri præſentes Proſper & Hilarius &c. tantùm neſcio quibus Præsbyteris illic licere, qui diſſenſioni Eccleſiarum ſtudeant, ſunt apud nos proſecuti, ut indiſciplinatas quæſtiones vocantes in medium, pertinaciter eos dicant prædicare adverſantia veritati.* Itaque Proſper & Hilarius conqueſti fuerant, ſe uti hæreticę doctrinæ profeſſores à quibuſdam Gallicanis Presbyteris inſimulari, quibuſcum non rarò de divina gratia diſputabant. Nullos illi Epiſcopos apud Cæleſtinum accuſarunt; quia licèt quidam eorundem cum Semipela-

gianis

gianis ſentirent, Proſperum tamen ac Hilarium neutiquam veluti hæreticos traducebant, cum illis ſeſe diſputationibus haud immiſcerent. Proſper verò habitas abs ſe cum adverſariis diſputationes narrat in laudata epiſtola §. *Et cum contra eos &c.*

Mortuo anno 432. Cæleſtino Romano Pontifice, ac ſedente Sixto Semipelagianorum numerus latiùs per Galliam auctus fuit. Nam S. Proſper de iiſdem initio libri contra Collatorem ſcribens ait: *Non ergo negligendum eſt hoc malum, quod ab occultis praviſque ſeminibus augetur quotidie, & ab ortu ſuo latiùs longiùſque diſtenditur*; Quibus verbis erroneam illorum doctrinam latiùs per Galliam propagatam teſtatur. Num putas, *de una urbe vel de anguſto fortaſsè Provinciæ tractu*, ea intelligenda eſſe? Ante ſexennium cum Proſper ac Hilarius ſuas ſinguli ad Auguſtinum epiſtolas ſcripſere, eidem ſignificarunt quæ *Maſſiliæ vel aliis etiam locis in Gallia* Auguſtinianis libris objiciebantur. At cum poſt ſexennium Proſper Caſſianum confutandum ſuſcepiſſet, error ille quotidie auctus, ac ab ortu ſuo, id eſt, ex Maſſilienſi urbe, LATIUS LONGIUSQUE propagatus eidem dicitur. Haud hic conſulendi ſunt Geographi, ut lineas longitudinis ac latitudinis deſignent, ac certos in Gallia terminos indicent, definiant, circumſcribant, intra quos Semipelagianorum factio concluſa, nunquam ulteriùs exundaverit. Cicero in oratione pro Cornelio Balbo exclamabat: *O Cn. Pompeii ſic longè latèque diffuſa laus, ut ejus gloriæ domicilium communis imperii finibus terminetur*. At Proſper non *latè longèque*, ſed *latiùs longiùſque* dixit extenſum Semipelagianiſmum, quem tu intra Maſſilienſes muros, aut anguſtum fortaſsè Provinciæ tractum coarctaſti. Ita Judex de finibus regundis, non audes certos limites deſignare, ſed anguſtum tractum dicis, de quo etiam dubitas; ſiquidem ais: vel *de anguſto fortaſsè Provinciæ tractu*. Cum nec ipſe ſim te melior agrimenſor, peritiores, quæſo, conſulamus.

Adeſt oppidò ex ipſa Gallia Dionyſius Petavius in doctrina Patrum verſatiſſimus, inſignis Theologus, ſummus idem Hiſtoricus, Geographus, Chronologus, Aſtronomus, ut ex ejuſdem prægrandi utroque de doctrina Temporum volumine intelligimus. Is, quod ad noſtrum inſtitutum facit, tom. 3. Dogm. Theolog. in tracta-

Digitized by Google

tractatu de Pelagiana ac Semipelagiana hæreſi cap. 7. num. 1. pag. 622. ſcribit, viſum fuiſſe S. Auguſtinum ita totum dare gratiæ, ut parum libero arbitrio relinqueret: *Quæ res*, inquit, *haud levem apud Catholicos & pios ejus nomini conflavit invidiam, præſertim Gallicanos Epiſcopos & Presbyteros in Lugdunenſi & Arelatenſi provincia, velut Maſſiliæ, ubi tum eruditione & ſanctitate florebat Caſſianus &c. Illi ergo Auguſtinum tacitè vellicabant, quòd Pelagiani erroris odio in extremum alterum evectus, pluſculum gratiæ & Dei auxilio tribuiſſet*. Habes hîc Epiſcopos ac Presbyteros Semipelagianos non ſolùm in provincia Arelatenſi, in qua Maſſilia cenſebatur, ſed in proxima etiam Lugdunenſi, quæ id temporis latiſſimè per Galliam extendebatur. Theophilus Raynaudus in Apologia pro Valeriano Cemelenenſi cap. 3. ſcribit: *Erunt ergo qui exiſtiment eam maculam* Semipelagianiſmi *eſſe in Valeriano minorem, quòd Valerianus eo ævo vixerit, eaque in regione, cujus plerique omnes Præſules & viri ſanctitate ac eruditione præſtantes ad eundem ſcopulum naufragantes, de initio fidei ex humanæ voluntatis aliquo per ſe ipſam niſu &c. à Divo Auguſtino impunè diſſidebant*. At Cemelenum erat urbs Vediantiorum in provincia Alpium maritimarum, cujus Metropolis in notitia Imperii Ebredunum dicitur. Cum temet inſcribas Doctorem Sorbonicum, poteris è proximo conſulere ſocium itidem Sorbonicum, eumque interrogare de doctrina Hilarii Arelatenſis, & num Epiſcopi ac ferè totus Clerus provinciarum Viennenſis ac Narbonenſis Semipelagianorum placitis adhæſerint. Si te fortè ad ſuam BIBLIOTHECAM remittere velit, repones, nolle te, bona ejus venia, ad libros amandari, ſed malle præſentem à præſenti viva voce pleniſſimè inſtrui, ac doceri.

Gennadius homo Semipelagianus, in libro de Scriptor. Eccleſ. ubi de Proſpero, ait: *Legi & librum adversùs opuſcula ſub perſona Caſſiani, quæ Eccleſia Dei ſalutaria probat, ille infamat nociva*. Attendas, quæſo. Sanctus Proſper decimam tertiam ex quatuor ac viginti Collationibus Caſſiani impugnavit, demonſtrans duodecim propoſitiones Pelagianæ hæreſi conformes in eadem à Caſſiano tradi. Hæc aſſerta, ait Gennadius, *Eccleſia Dei ſalutaria probat*. Quænam erat iſthæc Eccleſia? Profectò non erat

Eccle-

Digitized by Google

Eccleſia Romana, quæ nunquam dogmata Semipelagiana veluti ſalutaria probavit; imò tanquam noxia damnavit, rejectis inter apocryphos libros opuſculis Caſſiani, ac probatis libris S. Proſperi in Synodo, uti vulgò dicunt, Romana, Gelaſio ſummo Pontifice. Quænam ergo, & ubinam gentium erat hæc Eccleſia Dei probans *ſalutaria* Caſſiani dogmata à Proſpero *infamata*, tanquam *nociva*? Age, dic nobis, quænam & ubinam fuerit hæc Eccleſia? Erat, inquies, Eccleſia Maſſilienſis, ac paucæ aliæ in anguſto fortaſsè Provinciæ tractu. Erras, Amice, erras. Unica veluti Municipalis Eccleſia non reddit ſua approbatione quampiam doctrinam ſalutarem, ſed plures ſeu plurimæ Eccleſiæ quinque provinciarum Galliæ, videlicèt Lugdunenſis, Arelatenſis, Narbonenſis, Viennenſis, ac Alpium maritimarum, poterant quandam ſalutaris doctrinæ ſpeciem doctrinæ Caſſiani circumponere, priuſquàm quidquam de eadem Romana Eccleſia ſtatueret. Bonifacius II. approbans Synodum Arauſicanam, errores Semipelagianorum hæreſeos damnavit, rem curante S. Cæſario Arelatenſi, qui eam Synodum celebraverat. Vetuſti Annales Lirinenſes in libello de vita S. Cæſarii hæc produnt: *Nam bonæ memoriæ Bonifacius Romanæ Eccleſiæ Papa, eadem colluctatione cognita, calcata intentione jurgantium, proſecutionem S. Cæſarii Apoſtolica auctoritate firmavit. Ita donante Chriſto paulatim* (arrige aures) *Eccleſiarum Antiſtites receperunt, quod optaverat Diabolus repentina animoſitate caſſare*. Nam Epiſcopi Semipelagiani, ut ibidem narratur, Valentiæ coacta Synodo, decreta Concilii Arauſicani repudiaverant, quos S. Cæſarius miſſo ad eoſdem Cypriano Epiſcopo Tolonenſi, ad bonam frugem, ſeu rectum dogma reduxit. Valentia erat intra provinciam Viennenſem, in qua Semipelagianorum Epiſcoporum Synodum coactam intelligens, anguſtum illum Provinciæ tractum cum Proſpero *latiùs longiùſque* extendere cogeris, ac Semipelagianos ex municipalibus facere provinciales, etiam velis, nolis, extra Provinciam. Quid ea ſignificant: *Paulatim Eccleſiarum Antiſtites receperunt, quod optaverat Diabolus repentina animoſitate caſſare*? nempè receperunt doctrinam Synodi Arauſicanæ, & eam quidem *paulatim*. Non ergo eam *Eccleſiarum Antiſtites* antea tenebant. Hoc eſt conſectarium quod longè meliùs ex antecedenti-

bus

bus deducitur, quàm illæ tuæ *conſequentiæ*, quas tam ſæpè hæretici tuo ore contra Noriſium eructant. Enimverò quam illi Antiſtites doctrinam ſequebantur, cum definitam à Synodo Arauſicana recipere recuſarent? In aurem tibi inſuſurrabo: Semipelagianam. At, inquies, erant pauci Antiſtites eo errore detenti; Noriſius verò affirmat eos plures fuiſſe. Non ſtudui Arithmeticæ, qua poſſim exactè calculos ſubducere. Petavius qui in libro XIII. de doctrina Temporum, totus eſt Arithmeticus, ſcribit Epiſcopos Semipelagianos fuiſſe in provincia Arelatenſi & Lugdunenſi. Numerum non deſignavit. Finge paucos utrobique fuiſſe: quos ſi jungas aliis paucis ex provincia Viennenſi, ac cum quibuſdam in provincia Narbonenſi, itemque cum nonnullis in Alpibus maritimis, conflabis *plures*; cum totum quantitatis diſcretæ, uti dicitis, ſit plus quàm ſingulæ diviſim partes, ex quibus componitur. Jam audiviſti Theophilum Raynaudum, cui Semipelagiani in ea Galliæ regione dicuntur *plerique omnes Præſules*, Attica elocutione, uti & Terentius initio Andriæ V. 28. dixit: *Quod plerique omnes faciunt adoleſcentuli*.

Hac planè ratione, & accuratiori diligentia uti par eſt eum, qui antiquioris ætatis res temporum injuria vetuſtis quibuſque libris deperditis, in bono lumine collocare contendit; non autem quemadmodum tu inaniter facis, ex ingenio argumentando, ac ſi in ſchola ſyllogizares. Hic pagellas 16. 17. 18. prolixo ac operoſo argumento imples, cujus ſummarium eſt. Proſper & Hilarius Semipelagianos apud Cæleſtinum Papam accuſantes, neminem eidem Epiſcopum detulerunt; cum illos, ſi qui tales fuiſſent, præ cæteris Pontifici prodere debuiſſent. Rursùs Cæleſtinus in epiſtola ad Epiſcopos Galliæ ſcribit: *Filii noſtri præſentes Proſper & Hilarius &c. tantum neſcio quibus Præsbyteris illic licere, qui diſſenſioni Eccleſiarum ſtudeant, ſunt apud nos proſecuti, ut indiſciplinatas quæſtiones vocantes in medium, pertinaciter eos dicant, prædicare adverſantia veritati*. Cum ergo Pontifex quoſdam tantùm Presbyteros ibidem arguat, nulli Epiſcopi in Gallia Semipelagiano errori adhærebant. Et cum Hilarium Arelatenſem in inſcriptione epiſtolæ nullatenùs nominet, is injuria à Noriſio inter præcipuos Semipelagianæ factionis patronos recenſetur. Hæc tota eſt

argumenti tui hiſtoria, ſivè hiſtorica argumentatio.

Jam ſuperiùs prænotabam, Proſperum ac Hilarium ſolos Presbyteros detuliſſe, quòd ab his ſolis tanquam hæreticæ doctrinæ aſſertores paſſim traducebantur, quam illis calumniam Epiſcopi nullatenus importabant, quamvis aliqui etiam Præſules Semipelagianorum placita comprobarent. Nam Proſper Romam venit, ut tum doctrinam nomenque S. Auguſtini, tum etiam ſe ipſum ab impacto hæreſeos crimine, Apoſtolicæ Sedis decreto defenderet, non ut Epiſcopos, imò nec ut adverſarios ipſos erroneæ ac noxiæ doctrinæ accuſaret; quamvis Pontifex illorum ſententias utpotè Auguſtinianis aſſertis contrarias, uti à veritate aberrantes, illis verbis perſtrinxerit: *Sciant omnes qui malè docent, quòd ſibi magis diſcere competat, quàm docere*. In inſcriptione autem epiſtolæ Cæleſtini ſex tantùm Epiſcopi nominatim recitantur, quos inter priori loco Venerius Epiſcopus Maſſilienſis legitur, quòd Caſſianus cum collegis Presbyteris Maſſilienſibus Auguſtinianam de divina gratia doctrinam cæteris ardentiùs oppugnabat; unde Semipelagiani vulgò etiam *Maſſilienſes* ab Scholaſticis nuncupantur.

Priuſquàm à Cæleſtini Papæ epiſtola aliò divertam, quædam tibi ex cap. 34. Commonitorii Vincentii Lirinenſis obſervanda propono. Illic ejus epiſtolæ paraphraſtem agens; *Deſinat*, inquit, *ſi ita res eſt, ut apud me quidam urbes, & provincias veſtras criminantur, quòd eas quibuſdam novitatibus conſentire noxia ſimulatione faciatis &c.* Proſper & Hilarius *neſcio quos Presbyteros* apud Cæleſtinum detulerant, ſibi noxiæ doctrinæ notam inurentes. Si vera eſt Vincentii paraphraſis, falsò abs te dicitur ſcriptum *de una urbe, vel de anguſto fortaſsè Provinciæ tractu*; ſiquidem Vincentius numero plurali uſus, *urbes & provincias* Galliæ nominat. Sin verò falſa ille narravit, ut Proſperum & Hilarium urbium ac provinciarum criminatores deſignans, eoſdem in invidiam ubique in provinciis Galliæ traheret, firmatur argumentum Noriſii, quod conſultò omiſiſti, quia optimè animadvertebas unam urbem, & anguſtum provinciæ tractum non poſſe dici urbes & provincias. Si reapſe Proſper & Hilarius Cæleſtino denuntiarunt, urbes & provincias Galliæ noxiis Semipelagianorum novitatibus Epiſco-

porum

porum negligentia, conſentire; profectò jam intelligis illorum errorem ex Maſſilienſi urbe in proximas Galliæ provincias *latiùs longiùſque* diffuſum. Sin autem nihil ejuſmodi Proſper & Hilarius Summo Pontifici ſignificarunt, jam perſpicis, in quorum partibus Vincentius ea verba ſcribens, extiterit.

Tranſis pag. 18. ad Hilarium Arelatenſem, ac dicis ſcire te *quid Noriſius in ſanctiſſimum Antiſtitem commentatus fuit, ut Semipelagianum faceret*; addiſque ab aliis ejuſdem objectiones ſolidè confutatas fuiſſe, ac ex S. Cæleſtini ſilentio illas etiam difflari. Sanctus Proſper & eruditi quique ex eodem, Hilarium Arelatenſem in Maſſilienſium ordinem tranſcribunt. Proſper in epiſtola ad Auguſtinum, deſcriptis Semipelagianorum placitis, ait: *Nam unum eorum præcipuè auctoritatis virum S. Hilarium Arelatenſem Epiſcopum, ſciat beatitudo tua admiratorem ſectatoremque in aliis omnibus tuæ eſſe doctrinæ; & de hoc quod in querelam trahit, jampridem apud ſanctitatem tuam ſenſum ſuum per literas velle conferre*. Hæc ipſa eodem tempore Hilarius ad S. Doctorem ſcribens, Hilarii Antiſtitis nomen maluit ſubticere: *Sed planè illud*, inquit, *tacere non debeo, quod ſe dicant tuam Sanctitatem, hoc excepto, in factis & dictis omnibus admirari*. Potuitne, ſi ſapere volumus, clariùs cum Semipelagianis Hilarius numerari à Proſpero, dum *unus* EORUM dicitur? Neuſſer pag. 50. Prodromi Velitaris num. 6. ait, Hilarium dici unum eorum, qui à S. Auguſtini ſententia de prædeſtinatione ad gloriam ante præviſa merita diſcedebant, quę ſententia etiamnum à pluribus Scholaſticis defenditur. Hæc ſcribitis, quia S. Doctoris libros aut raró aut ſaltuatim legere conſueſcitis. Auguſtinus epiſtolis Proſperi & Hilarii non binas literas, ſed binos libros repoſuit, unum de prædeſtinatione Sanctorum, alterum de dono perſeverantiæ, in quibus ſigillatim reſpondet iis omnibus, quæ ſibi in duabus illis epiſtolis proponuntur. At enim in cap. 21. de dono perſever. reſpondens ad ea, quę ſibi de Hilario Arelatenſi ſignificabantur, ait: *Videant tamen ii, quibus amantibus me ingratus eſſe non debeo, qui præter hoc quod in quæſtionem venit, omnia mea, ſicut ſcribitis, ſe profitentur amplecti: videant, inquam, utrum in primi libri poſterioribus partibus &c. remanſerit aliquid, quo vocetur in dubium, gratiam Dei non*

ſecundùm merita noſtra dari: & utrum ibi non ſatis egerim, etiam initium fidei eſſe donum Dei. Addit ex dictis ibidem colligi, perſeverantiam eſſe ſpeciale donum Dei. Ex his patet S. Auguſtinum illud quod in querelam ab Hilario Arelatenſi ejus aliàs admiratore trahebatur, fuiſſe placitum de initio fidei, ac gratia omnes bonos actus etiam tantummodò inchoatos antecedente, in quo Semipelagiani aberrabant. Vos audetis negare Hilarium Arelatenſem cum Semipelagianis quod attinet ad initium fidei ex nobis ſenſiſſe, cum illum *unum eorum* fuiſſe Proſper tam clarè ac tam diſertè teſtetur, idemque Auguſtinus affirmet. Vos ob Hilarium in Semipelagianos à Noriſio relatum, hunc repetitis accuſationibus impetitis, ac veluti agiomachum apud judices inſequimini, cum inſignes Scriptores ante Noriſium idem de Hilario judicium tulerint. Lucas Holſtenius vir ſacræ ac profanæ eruditionis peritiſſimus, in Animadverſis ad Martyrologium Romanum ad diem 5. Maii, ait: *Fuit diverſus ille Hilarius ab Arelatenſi Epiſcopo: Nam Arelatenſis Maſſilienſibus favebat contra Auguſtinum*. Et paulò inferiùs: *Hilarium autem Arelatenſem Semipelagianos aliquando contra S. Auguſtinum foviſſe, evidentiſſimè probat Auctor Antiq. Eccleſ. Britann. pag.* 345. Editus fuit Holſtenii liber Romæ Anno 1663. nempè decennio ante Hiſtoriam Pelagianam Noriſii. Franciſcus Maria Florentinius in eruditis notis ad Martyrologium ſub die 5. Maii, advertit eundem Hilarium in Semipelagianorum factione recitari, addens: *Non inde neceſſariò infertur in iiſdem dubiis fortaſsè ab Auguſtino ſolutis, permanſiſſe, & Semipelagianis de cætero faviſſe.* Sirmondus in notis poſtumis ad epiſt. 2. Cæleſtini tom. II. Conc. edit. Labbeanæ pag. 1818. arguit eos qui Hilarium Epiſcopum confundunt cum Hilario, qui de Semipelagianorum ſententiis ad Auguſtinum ſcripſit: *Non animadvertentes ſcilicèt epiſtolam illam, quæ tota eſt pro defenſione S. Auguſtini, congruere Hilario Arelatenſi non poſſe, qui Auguſtini doctrinam, ut Proſper in epiſtola ſua teſtatur, cum in cæteris ſuſpiceret, hac in parte non probabat*. Theophilus Raynaudus in opere de bonis ac malis libris num. 581. pag. 326. ait: *Unde diſcimus Hilarium Arelatenſem, alioſque Gallicanos Epiſcopos ac Doctores in libros Auguſtini ſtrinxiſſe cenſuram, quos Cæleſtinus I. epiſtola ad Epiſcopos Galliæ ſeverè*

Digitized by Google

verè & fortiter compeſcuit &c. Ludovicus Thomaſſinus Diſſert. 13. in Synodos num. 30. ſcribit : *Ergo ſi de Hilario Arelatenſium Epiſcopo, ſi de Vincentio, ſi de Caſſiano, de Gennadio, &c.* Ita Hilarium priori loco inter Semipelagianos, de quibus ibidem loquitur, recenſet. Sammarthani fratres tom. 1. Galliæ Chriſtianæ pag. 36. narrant Proſperum ſcribere ad Auguſtinum, *Hilarium Arelatenſem tunc fuiſſe Epiſcopum, & ipſius doctrinæ contrarium*. Et recitato Proſperi teſtimonio, *imò patet*, inquiunt, *ex litera Proſperi, quòd Hilarius Antiſtes faveret Semipelagianis*. Hæc viri eruditiſſimi ante Noriſium de Hilario Arelatenſi teſtati ſunt.

Hîc more ſolito non dicam ad faſtidium, ſed ad riſum tuos hæreticos in ſcenam deducis, qui abs te inſtructi, ex Noriſii ſententia grande malum contra Divos eructent. Nam cum auctor noſter ſcribat turpe videri aſſerere ſanctos Monachos è monaſterio Lirinenſi ad Epiſcopatum evectos, videlicèt Honoratum Arelatenſem, Maximum Rejenſem, ac Lupum Trecenſem, Semipelagiano errore detentos fuiſſe. Tu contra objicis.

ANONYMUS.

„ QUandiu Lirinenſe Monaſterium velut alteram Semipelagianiſmi arcem inſimulabit, tandiu ex Noriſio probabunt hæretici nullos eſſe, qui minus quàm tres iſti, ab illo errore vindicari poſſint. Addent ipſum rationi, qua hos alicubi eximere viſus eſt, pauló poſt derogaſſe : & quamvis ſic loquatur pugnantia, haud tamen ab eo refelli, quæ tam aſſeveranter, tantaque contentione de Lirinenſium Semipelagiàniſmo aſſeruit. His verò ſtantibus ea pariter firma conſiſtere, quæ ipſi ex ejus aſſertionibus concludunt. Hanc hæreticorum reſponſionem non video qui refellere poſſet Noriſius. Pagina 20.

RESPONSIO.

CUm Caſſiani Collationes, & has inter decima tertia ubique Semipelagianis erroribus aſperſa, à Lirinenſibus, quibus ea Colla-

Collatio nuncupata fuerat, legerentur, quibuſdam illorum Monachorum doctrina illa erronea illuſit. Joannes Garnerius, qui de rebus Pelagianorum accuratè ſcripſit, in Differt. 1. de Auct. ejuſdem Hæreſis pag. 150. notarum in Marium Mercatorem, ait: *Denique ſiqua Pelagiani erroris fuligo Lirinenſibus adhæſit*, UT ADHÆSIT SANE, *ea certè non ex Juliani, ſed ex Caſſiani Societate, & multis quidem ante annis, ut ex Commonitorio Vincentii colligitur*. An non ipſiſſima Noriſius de Lirinenſibus, deque Commonitorio Vincentii in literas miſit? Chriſtianus Lupus Auguſtinianus immenſæ lectionis vir, tom. IV. in Synodos, in notis ad Can. 22. Dictatus S. Gregorii Papæ VII. ait: *S. Auguſtini de divinæ gratiæ ac prædeſtinationis efficacia doctrinam Sulpicius Severus, Lirinenſis Vincentius, aliique olim Gallorum Clerici & Monachi oderant peſſimè &c.* Joſeph Antelmius Canonicus Forojulienſis, in cujus urbis diœceſi Lirinenſes cenſebantur, hæc pag. 127. laudati aliàs voluminis ſcribit: *Fauſtus, Valerianus, aliique valentiſſimi Maſſilienſium aſſeclæ defenſoreſque, dignitate aucti, & ex ſpectabilibus Monachis, Abbates, mox ex Abbatibus Præſules creati &c.* Ita Lupus ac Antelmius Semipelagianiſmum in alia à Lirinenſi monaſteria inducunt, quem Noriſius ad paucos unius Lirinenſis inſulæ Monachos reſtrinxit. Lupus Severum Sulpitium Monachum inſignem: Antelmius verò Valerianum Cemelenenſem etiam poſt validam Raynaudi apologiam, inter Semipelagianos recenſent, quorum neutrum Noriſius nominavit. Hilarius antequam ſedem Arelatenſem indipiſceretur, Vincentius, ac Fauſtus Abbas, Semipelagianis partibus addicti, Monaſterium Lirinenſe incoluere. Hos partim ex Proſperi epiſtola partim ex illorummet ſcriptis Noriſius tot aliis ſibi ſuffragantibus teſtibus, Semipelagianæ factioni ſtuduiſſe pronuntiavit. At unà ſimul fuere in eodem Monaſterio Honoratus Abbas, Maximus, ac Lupus. Noriſius de iiſdem ſcribit; *Turpe eſt enim ſanctos illos viros, quorum errata nullo certo teſtimonio conſtant, in depravatæ ſententiæ ſuſpicionem vocare*. Quid ex his Noriſii verbis, hæretici opponere poſſunt? Quæ in illius dictis antilogia? Ille dixit turpe eſſe, non quidem illos tres Viros ſanctiſſimos cum Semipelagianis ſenſiſſe; ſed turpe eſſe hiſtorico ſine teſte, ſine vetuſtis tabulis, Viris San-

ctis

Digitized by Google

ctis nominatim illum errorem impingere. At inquis, nulla etiam extant ſcripta tot aliorum Galliæ Epiſcoporum, quos tamen Noriſius facit Semipelagianos. Rem intellige. Putaſne tres illos tantùm Hilarium, Vincentium, ac Fauſtum in Lirinenſi familia Semipelagianos à laudatis auctoribus reputatos, ita ut cæteri Monachi Auguſtinianam doctrinam ſecuti iiſdem credantur? Equidem plures, vel ne tibi moleſtior ſim, aliquot alii fuere, quos tamen turpe eſt hiſtorico nominatim ſine teſte deſignare. Ita pariter præter Hilarium Arelatenſem, ac Fauſtum Rejenſem, alios Epiſcopos in Gallia in Semipelagianorum partibus fuiſſe ex Proſpero, Gennadio, Bonifacii Papæ epiſtola, ac tot inſignium Scriptorum teſtimoniis demonſtravi. Neminem tamen illorum poſſumus ex arbitrio, ſine teſte, nominatim indicare. Scimus Epiſcopos Orientales, alioſque Neſtorii partes foviſſe. Theodoſius Imperator Canonum Eccleſiaſticorum executor, emiſſa ſacra, quæ legitur par. 3. Synodi Epheſinæ cap. 47. juſſit Epiſcopos obſtinatè Neſtorio adhærentes è ſacris ſedibus expelli. Nomina Schiſmaticorum ex Actis Epheſinis nota habemus; at quinam illorum nominatim pulſi fuerint, ignoravimus, quouſque nominatim eoſdem nobis prodidit caput 190. inter epiſtolas Patrum à Chriſtiano Lupo publicatas. An non temerè ante hanc notitiam quiſpiam quoſdam illorum pro arbitrio nominaſſet? Ita aliqui, plures, ferè omnes, plerique omnes, ut variè numerum Scriptores efferunt, Epiſcopi Semipelagiani in Gallia quinto ſæculo fuere. Neminem, duobus exceptis, nominatim, ſpeciatim, & ut notiori tibi voce utar, individualiter deſignare potuit Noriſius, cujus nomine tibi, ac tuis, quoſcumque fingas, hæreticis hocce reſponſum datum habeto.

ANONYMUS.

„ Neminem deinceps futurum arbitror, qui expenſis Noriſii conjecturis adversùs tot ſanctiſſimos Galliæ Præſules, aut adversùs Vincentium Lirinenſem, ejuſque Commonitorium, non fateatur (quod nobis ſufficeret) ſaltem æquè probabilia eſſe, quæ ex adverſo oppoſuimus. Pag. 20.

R E-

RESPONSIO.

ÆQuumne, an æquo plus minuſve poſtules, incertum. Æquum petere videris, dum allata abs te argumenta ac conjecturas cum oppoſitis Noriſii rationibus ac teſtimoniis æquare contendis. Quis enim tantam animi tui moderationem ac modeſtiam non miretur, qui cum tam multis contra Noriſii ſententiam hactenus diſputaveris, ſatis benè tecum actum putes, ſi paria cum adverſario feciſſe judiceris. Etenim arbitrabar fore, ut tuam opinionem non modò oppoſita probabiliorem, verùm etiam, dum Sanctos tueri conteſtaris, longè tutiorem haberi velles. At quorſum iſta *æquè probabilia*, ò bone Vir? Si ſemel abs te contra Noriſii librum producta *æquè probabilia eſſe* à Cenſoribus judicentur, neutra opinio proſcribi poterit, quia improbabilia tantùm cenſuræ ſubjiciuntur. Quæ æquè probabilia ſunt, æquali gaudent immunitate à cenſura. Sufficit tibi tua ratiocinia *æquè probabilia* eſſe. Sufficit & Noriſio ſua æquè probabilia cenſeri. Cum teſteris, tuos te tantùm ſcrupulos contra Noriſii librum adducere, plus æquo poſtulas, dum tibi aſſerta *æquè probabilia* ac à Noriſio ſcripta, haberi poſſe ſperas. Nam ſcrupuli ex levibus ac debilibus fundamentis oriuntur, quibus nunquam poſſunt ad uſque probabilitatem aſſurgere. Hinc, ut probè noris, conſcientia ſcrupuloſa à conſcientia opinativa à Theologis diſtinguitur. Opinio enim probabilis eſt, quæ rationibus magni momenti innititur, aut magnorum Virorum auctoritate fulcitur. Illa intrinſeca: hæc autem extrinſeca probabilitas appellatur. Porrò rationes Noriſii dixerunt Viri eruditi *eſſe invictas*, *ac graviores*. Tantum probabilitatis intrinſecæ Noriſii opinioni ineſſe judicarunt. Quæ verò ac quanta eidem extrinſecùs probabilitas adveniat ab auctoritate Vaſquii, Garnerii, Petavii, Raynaudi, Lupi, Thomaſſini, Fraſſenii, Antelmii, aliorumque locupletiſſimorum teſtium, nullus non videat. Michaël de Elizalde lib. 2. de recta doctr. morum quæſt. 5. hunc titulum paragrapho IV. præfigit: *In quo conſiſtat probabilitas opinionibus dari ſolita*. Et ſtatim rem declarans exorditur: *Hæc probabilitas conſiſtit in impunitate alicujus opinionis*, *vi*

cujus

Digitized by Google

cujus defendi, vel edi poſſit, ſine ulla cenſura, nota, aut impedimento. Liber Noriſii ſemel, iterùm, ac tertiò Romæ in examen in ſupremo Quæſitorum Fidei tribunali vocatus, licitè etiamnum legitur, nec ulla conſtat cenſura inſignitum fuiſſe. Æquum ac bonum factum: quod te quoque æqui bonique facere non tantùm oportet, verùm etiam neceſſe eſt. Num verò hæc eadem impunitas tuos ſcrupulos maneat, haud potis ſum divinare. Tu videbis. Denique æquo minus præter opinionem, opinioni tuæ deprecaris. Nam rationes Noriſij irriſionis cauſa *ratiunculas* dicis pag. 31. *prorſus nullas* pag. 25. *vanum, fallax omni ex parte argumentum* pag. 6. *Ne quidem probabilibus argumentis niti.* Pagina 21. Tua verò argumenta tanti facis, ut pag. 20. ſcribas: *Non video qui refellere poſſit Noriſius.* Et pag. 28. *Non videmus qua ratione refelli poſſint.* Quod attinet probabilitatem, quam extrinſecam dicunt, ſcribis pag. 22. *Neminem hactenus vidimus.* Et pag. 11. *quæro,* inquis, *quo teſte, quo argumento &c.* Et quod nullos illi teſtes ſuffragari arbitrabare, pag. 28. *dum ſciam,* inquis, *ad quos legendos me remiſſurus ſit.* Itaque ſi Noriſii opinio nulla aut intrinſeca, aut extrinſeca probabilitate fulcitur: & ex adverſo tua ſententia utrâque ea probabilitate roboratur, ac firmiſſima utroque latere conſiſtit, nimium profectò eidem de probabilitate derogas, cum rogas, ut tua opinio in pari probabilitatis gradu cum Noriſiana collocetur.

§. III.

Quæ ac qualis fuerit ignorantia Semipelagianorum.

CUm hactenùs inſignia dederis ignorantiæ vincibilis exempla, ac præſertim apud Bibliopolas Pariſienſes, tranſis ad ignorantiam invincibilem, in qua pariter tam multa tuæ vincibilis exempla renovas, ut planè ægrè ac moleſtè feram, tuis hiſce ſcriptiunculis cogi tam multa dicere, ac nihil interim diſcere.

Digitized by Google

ANONYMUS.

„ ITaque de Maſſilienſium, hoc eſt Semipelagianorum Do-
„ ctoribus, adeoque maximè de Epiſcopis, generatim affir-
„ mat Noriſius, ut vidimus, ejuſmodi illos fuiſſe, ut *allata luce*
„ *oculos obſtinatiſſimè clauſerint, ne viderent*. Qualis profectò ac-
„ cuſatio nulli etiam de vulgo, multo minus tot ac talibus Vi-
„ ris, niſi evidentiſſimè probata, imponi debuit &c. Non po-
„ tuerunt, inquit, ex ignorantia invincibili, hoc eſt inculpabili,
„ bonaque fide errare. Quid ita? Quoniam Auguſtini libris
„ edocti, & Proſperi & Hilarii diſputationibus inſtructi erant,
„ ac plurima luce colluſtrati; cum aliunde & ingenio & erudi-
„ tione pollerent. Hæc tota ratio. Pag. 21.

RESPONSIO.

INtermiſſam de ignorantia invincibili Maſſilienſium diſputationem, majori impetu iterum inſtauras, quod ſanè mihi pergratum fateor; ſiquidem campum aperis, in quo ab initio cauſam exorſus, in eadem latiùs excurram. Etenim quæ ſuperiùs de ignorantia vincibili Semipelagianorum adſtruxi, exercitii gratia à me dicta ſunt, ut te eo quoque loco refellerem; non quòd Noriſii defenſio id certamen expoſcebat, à quo citra prævaricationem poteram abſtinere, teque ad hunc ipſum locum remittere, ubi nullum planè locum eſſe tuæ illi ignorantiæ invincibili animadvertes, ni contradicendi prurigine, omnia velis, aut certè ſimules ignorare. Ad rem.

Noriſius in Appendice aſſuta Hiſtoriæ Pelagianæ cap. 2. narrat Rodericum de Arriaga tom. 1. in p. p. diſput. 36. num. 11. hæc ſcribere: *Nomine priorum & antiquorum, de quibus Proſper, non intelligi Sanctos Patres, ſed Maſſilienſes aliquos Epiſpopos, & Viros moribus & pietate inſignes, invincibiliter, ut puto de multis, Semipelagianos*. Hic Auctor putans jam tum Semipelagianos errores ab Eccleſia damnatos fuiſſe, ut multos Viros pietate inſignes hæreſeos culpa liberaret, ignorantiam invincibilem eoſdem paſ-

ſos

Digitized by Google

ſos autumavit. Ita ii, quibus non eſt ſufficienter prædicatum Evangelium, dicuntur pati ignorantiam invincibilem myſteriorum fidei Chriſtianæ, quia non poſſunt credere niſi volentes, & ad incognitum non poteſt ferri voluntas; ac proinde appellantur infideles negativè, ut ejuſmodi infidelitas nullatenus peccatum judicetur. Noriſius eo loci ſuppoſita opinione Arriagæ, videlicet quòd id temporis hæreſis Semipelagiana prædamnata fuerat ab Eccleſia, probat Maſſilienſium ignorantiam non potuiſſe eſſe invincibilem; quia Caſſianus, Hilarius, aliique fuere viri doctiſſimi, iiſdemque vera ſententia à S. Auguſtino tot libris manifeſtata, ac declarata fuerat; unde infert illorum ignorantiam perperam ab illo Auctore invincibilem putari. Conſideres, quæſo, Arriagæ ſententiam, quam ibi Noriſius refellit: *Invincibiliter tamen, ut puto de multis, Semipelagianos.* Non ait id ſe putare de omnibus, ſed *de multis*. Itaque ſi multi Viri moribus & pietate inſignes fuere invincibiliter Semipelagiani; multi è contra, aut ſi mavis, ſaltem pauci, fuerunt vincibiliter Semipelagiani. Jam peto abs te, in hac altera claſſe reponiſne Epiſcopos Doctores, vel rudes tantùm ex imperita plebe? Si primum dicas, totus in Noriſii ſententiam tranſis. Sin' alterum eligas, majorem ac craſſiorem ignorantiam Viris doctiſſimis, quàm rudioribus plebeis affricas; ſi quidem, ignorantia vincibilis minor eſt quàm invincibilis, quia illa adhibito ſtudio ab homine ſuperari poteſt; ſecùs autem invincibilis. Hæc quæ obiter ac ſuppoſita Arriagæ opinione, Noriſius ſcripſit, nihil faciunt ad ignorantiam invincibilem extra illam ſuppoſitionem, nempè ſi nondum error ille hæreſeos damnatus fuerat ab Eccleſia, ita ut ex ignorantia ſententiæ ibidem à Noriſio refutatæ, de ignorantia invincibili omnium, vel ſaltem doctiſſimorum ac ſanctiſſimorum Semipelagianis faventium, contra eundem diſputandi occaſionem fruſtra arripueris.

Hactenus veluti caſtris, intra quæ laudato loco Noriſius ſuam ſententiam continuit, validè propugnatis, abs te provocatus, ex iiſdem erumpo, ac in campum, in quo tam multa de ignorantia invincibili Semipelagianorum iactas, deſcendo. Hæc tibi fingis, Noriſium aſſerere: *Non potuerunt ex ignorantia invincibili, hoc eſt, inculpabili, bonaque fide errare.* Imò tu eadem ſemper chorda

Digitized by Google

aberras, cum ſolam ignorantiam invincibilem putas eſſe inculpabilem ac bonæ fidei. Nam demonſtratum eſt, ignorantiam quoque vincibilem, ſi ſit eorum quæ nulla lege ſcire tenemur, eſſe inculpabilem ac bonæ fidei. Qui laxas opiniones in Ethicam Chriſtianam induxerant, ignorantiæ invincibilis beneficio, pleraſque pravas hominum actiones à formali malitia vindicare pertentarunt, aſſerentes eſſe ſolummodò materialia peccata; unde apud illos ignorantiæ invincibilis ditio longè lateque extenditur. Verùm qui Sanctorum Patrum, veterumque canonum ſtatuta ſequi profitentur, ignorantiam invincibilem intra anguſta ſpatia non modò redegerunt, verùm etiam dubium fecerunt locum, in quo poſſit illa tutò conſiſtere. Ante annos centum Gabriel Vaſquez 1.2. diſp. 124. cap. 1. ſcripſit: *Cæterùm hactenùs non ſatis explicatum manet, unde dignoſci potuit, quando ignorantia ſit vincibilis, quando autem invincibilis; cum adhuc dubium ſit, quando homo adhibere debeat diligentiam ad vincendam ignorantiam*. Et nuper Michaël de Elizalde lib. V. de recta doctrina morum quæſt. 10. §. 4. pag. 45. ait: *Vix ſciri poteſt, an ignorantia invincibilis ſit, an vincibilis*; Hinc intelliges rationem quam ab ignorantia invincibili ad ſanctitatem veterum Patrum Galliæ defendendam, deducis, ab iis magnis profectò Theologis dubiam, incertam, ac planè difficilem judicari; cum tamen modus alter, quo Noriſius eorundem Patrum ſanctitatem cum doctrinæ errore componit, haud ejuſmodi difficultatibus implicetur, ſed eo eruditiores quique utantur in Semipelagianorum pietate vindicanda. Præterea cum ignorantia in intellectu, ac difficultas in voluntate ſint defectus ex originali peccato derivati, divinæ gratiæ auxilio opus eſt ad utrumque vitium pœnale ſuperandum, quæ eſt Catholica doctrina, juxta quam credimus illuſtrationes intellectus ad cognoſcendum verum ſupernaturalis ordinis, & inſpirationes voluntatis ad proſequendum bonum prout oportet ad ſalutem, divina gratia nobis donari; quod utrumque can. 7. Synodi Arauſicanæ II. decernitur, & paſſim in S. Auguſtini libris occurrit. In libro primo ad Bonifacium Papam cap. 3. ſcribit omne peccatum fieri, *vel ignorantia veritatis, vel delectatione iniquitatis, vel utroque malo & cæcitatis & infirmitatis*. Et lib. 1. de peccat. mer. & remiſſ.

cap.

Digitized by Google

cap. 17. *Ignorantia igitur*, inquit, *& infirmitas vitia ſunt, quæ impediunt voluntatem, ne moveatur ad faciendum opus bonum, vel ab opere malo abſtinendum. Ut autem innoteſcat quod latebat, & ſuave fiat, quod non delectabat, gratia Dei eſt &c.* Quæ cap. 18. & 19. validiùs inculcat. Hinc colligimus diligentiam neceſſariam ad aſſequendam veritatem, non fundari tantùm in induſtria, quæ viribus naturalibus haberi poteſt, ſed præcipuè deſumi à divinæ gratiæ adjutorio, qua mens illuminatur ad cognoſcendum verum, ac ad pœnalem ignorantiam depellendam. Quæ gratia cum plerumque ſit precibus impetranda, dubium poſtea exoritur, an tantùm quantùm & poteras, & debebas, oraveris, ut gratiam ad ignorantiam vincendam obtineres. Nuper hac de re doctiſſimè ſcripſit Reverendiſſimus P. Thyrſus Gonzalez Patrum Societatis Præpoſitus Generalis Diſſert. XI. de recto uſu Opin. Probab. cap. 5. §. 3. à num. 34. Nam ut Dei præcepta non dicuntur impoſſibilia, quamvis humanis viribus adimpleri non poſſint, quia ſervari poſſunt cum auxilio Dei; ita nec ignorantia dici poteſt abſolutè invincibilis, quia licèt vinci non poſſit attentis viribus humani intellectus, ſuperari tamen poteſt, ab intellectu prout divinæ illuſtrationis gratia adjuvatur. Hæc mihi ſuperiùs notata, hic conſultò placuit repetere, ut quæ de ignorantia invincibili objectas, faciliùs clariuſquè refellerem.

Quemadmodum ſcientia major, minorve eſſe ſolet, ita ignorantia ſuos pariter gradus habet, nec eadem in omnibus circa eandem rem reperitur. Loquamur de ignorantia Semipelagianorum: De his ſcribit S. Proſper in præfatione ad Capitula Gallorum; Sancti Auguſtini doctrinam *quibuſdam viſum eſt, aut non intelligendo, aut intelligi eam nolendo, reprehendere.* Poſteriorum erat ignorantia affectata, malæ fidei, ac planè culpabilis: qualis profectò non erat aliorum, qui non intelligebant. Hæc verò vincibiliſne, an invincibilis eſſet, neutiquam conſtat, quia incertum eſt, quam illi diligentiam adhibuerint, & an humano ſtudio preces, & an tantas, quantæ erant neceſſariæ, ad veritatem aſſequendam, addiderint. Idem Proſper in epiſtola ad Rufinum loquens de objectionibus, quibus Maſſilienſes S. Auguſtini doctrinam impugnabant, ait: *Sed videant, quomodo ſe à dedecore*

iſtius

iſtius exuant falſitatis, qui poſſunt tam inepta confingere; ſi hi, quorum abutuntur auribus, aliquantulum diligentiæ ad cognoſcenda ea, quæ præſtantiſſimus Miniſter gratiæ diſputavit, intenderint; licèt omnem iſtius inquiſitionis moram ipſi, qui hæc loquuntur, prævenire deberent. Itaque in factione Semipelagianorum, ignorantia auditorum erat vincibilis; ſeu talis à Proſpero affirmatur, cum *nec aliquantulum diligentiæ* ad percipiendam S. Auguſtini doctrinam collocarent. Doctores verò, qui diligentioris inquiſitionis moram, teſte Proſpero, ſuſtinere recuſabant, ignorantia ſimiliter vincibili laborabant. Hæc tamen nulli læthali culpæ imputabatur, quia erat ignorantia rei, quam ſcire nondum Eccleſię lege tenebantur. Concedis illis aliàs obſcuris de divina gratia quæſtionibus multum lucis ex Auguſtini ſcriptis affulſiſſe. Verùm opponis.

ANONYMUS.

„ Sed numquid hinc conſequens eſt in controverſia, ſi ulla unquam fuit, ſubtiliſſima & obſcuriſſima, quæ non diu ante agitari cœperat, haud potuiſſe ſatis adhuc caliginis ſupereſſe, ut multa quamvis bona ingenia, quamvis ſincerè veritatem inquirentia, nondum tamen illam aſſequi, & à finitimo errore ſeparare valerent. Pag. 22.

RESPONSIO.

Quamvis concedamus illos ſincerè veritatem inveſtigaſſe; unde habes eos tantam, quantam poterant, diligentiam veritati comparandæ impendiſſe? Unde habes, illos humano ſtudio preces quoque ad obtinendam cœlitus illuſtrationis gratiam junxiſſe? Hæc potis es credere; non potis es neganti perſuadere. At inquies, erant Viri pietate inſignes; unde haud liceat dubitare, quin etiam oraverint, ut cęlitus ſibi lumen infunderetur. Verùm neque hæc ſatis ſunt ad ignorantiam invincibilem inducendam. Audias S. Doctorem in lib. de nat. & grat. cap. 17. *Aliud eſt enim non curaſſe ſcire, quæ negligentiæ peccata*

etiam

etiam per ſacrificia quædam legis videbantur expiari. Aliud intelligere velle, nec poſſe; & facere contra legem, non intelligendo quid fieri velis. Unde admonemur à Deo petere ſapientiam, qui dat omnibus affluenter; *utique his omnibus, qui ſic petunt, & tantùm petunt, quomodò & quantùm res tanta petenda eſt.* Unde ergo ſcis, eos ſic petiiſſe, & tantum petiiſſe, quomodò & quantùm tanta veritas petenda erat? Hæc res eſt facti, quam divinare quidem potes, non autem probare.

Præterea S. Proſper cap. 1. contra Collatorem ſcribit: *Unde ergo hæc diligentia tam ſeveri emerſit examinis? unde in hanc auſteritatem ſupercilium ſe tetricæ frontis armavit, ut menſuras ſenſuum, pondera locutionum, numeros ſyllabarum inſidioſus ſcrutator eventilet, magnumque ſe aliquid conficere præſumat, ſi Catholico prædicatori* Auguſtino *notam erroris affigat?* Semipelagianæ ergo ſcholæ Doctores, quorum princeps Caſſianus toto eo opere à Proſpero impugnatus, S. Auguſtini libros legebant, non ut diſcerent, ſed ut contradicerent; quo averſo ab Auguſtinianis ſententiis animo impediebantur, ne in ejuſdem doctrinam procul ab amore & odio inquirerent. Videſis, num tu quoque cum Noriſii libros legiſti, amoris & odii cauſas procul habueris. Hîc planè memoranda ſunt, quæ pag. 26. hujuſce paragraphi ſcripſiſti, videlicèt: *Cum Viris alioqui ſanctiſſimis ſæpè contigerit; ſic ad errorem diutiſſimè adhærere non ſponte ſua, ſed invitis, ac veri ſpecie & alterius ODIO deceptis.* Hoc uno verbo majoribus literis expreſſo, totius tuæ defenſionis ab invincibili ignorantia deductæ, nervos ſuccidiſti. Nam qui odio contra quampiam ſententiam præoccupatus, veritatem inquirit, is profectò haud animo ſincero, id eſt, quacumque paſſione vacuo, ad veritatem inveſtigandam accedit. Id vel Tacitus loquitur initio librorum Hiſtor. *Incorruptam*, inquit, *fidem profeſſis, nec amore quiſquam, & ſine odio dicendus eſt.* Repones, illos deceptos odio oppoſitæ ſententiæ, non antequam de utrius veritate deliberarent; ſed poſtquam uni, quæ ſibi ipſis vera apparuerat, adhæſere. At hoc odium impedimento eſt, ne major diligentia inſtauretur, ſtudiumque etiam atque etiam intendatur, ut meliùs eadem ſententia examinetur. Sancti Auguſtini poſtremas ad Semipelagianos voces repetam, quibus librum

de do-

Digitized by Google

de dono perſeverantiæ concluſit: *Qui verò*, inquit, *errare me exiſtimant, etiam atque etiam DILIGENTER quæ ſunt dicta, conſiderent, ne fortaſſis ipſi errent*. Non tantùm dixit *diligenter*, ſed *etiam atque etiam diligenter* ſcripta abs ſe iiſdem conſideranda, inculcavit. Jurareſne ipſos *etiam atque etiam diligenter* traditam à S. Doctore ſententiam conſideraſſe? Si id etiam injuratus affirmares, in dubio facti pleriſque non teſtis, ſed potiùs ariolus videreris.

ANONYMUS.

,, PORrò nullam adhuc expreſſam Eccleſiæ definitionem in Semipelagianos fuiſſe illorum tempore, de quibus loquimur, diſertè pluribus locis affirmat Noriſius, ut diximus. Ergo ut aſſerat, non potuiſſe horum errorem ſivè ignorantiam eſſe invincibilem, ſupponi neceſſe eſt, jam tunc talem fuiſſe opinionis contrariæ evidentiam, ut nullus ejus temporis Doctor impugnare hanc potuerit, niſi mala fide, aut errore prorſus voluntario. Sed hanc ſuppoſitionem quomodo probaret Noriſius? Pag. 22.

RESPONSIO.

JAm ſuperiùs oſtendi S. Auguſtinum ad quartum ferè annum initi Epiſcopatus, Semipelagianorum ſententiam tenuiſſe, idq; nec mala fide, nec errore prorſus voluntario, ſed involuntario directè, ac bona fide, & ex ignorantia vincibili, cum reapſe eandem ille ſuperaverit. Illa ignorantia eſt invincibilis, quam homo quocumq; ſtudio, qualibet navata diligentia, ac omni adhibita conſideratione ſuperare non poteſt. Quare cum Auguſtinus eam diligentiam atque advertentiam, quam poſtea adhibuit legens illa Apoſtoli 1. Cor. 4. uti fatetur in lib. de prædeſt. Sanctorum cap. 3. & 4. ac errorem agnovit, potuerit etiam ante Epiſcopatum eidem textui intelligendo impendere, ejuſdem ignorantia fuit planè vincibilis. Fortaſsè dices tunc remotè tantùm, non autem proximè fuiſſe vincibilem. Nihil dicis. Nam quotieſcumque Auguſtinus potuit il-

lam

Digitized by Google

lam advertentiam habere, potuit proximè ignorantiam illam vincere; atqui etiam ante Epiſcopatum, vel initio Epiſcopatus potuit illam advertentiam habere; igitur etiam tunc potuit proximè illam ignorantiam expellere. Ita præceptum dici nequit homini impoſſibile; quia licèt quandoque non habeat potentiam proximam, ſed tantùm remotam; habet tamen potentiam proximam orandi, ad impetrandam proximam etiam potentiam præcepti faciendi. Quare cum Auguſtinus ante Epiſcopatum habuerit potentiam ad ponendam illam diligentiam, ac ad orandum Deum pro vera cognitione obtinenda, non fuit ignorantia illa invincibilis, uti nec præceptum dicitur impoſſibile.

Quòd verò video te paſſim urgere, quod Noriſius ſcripſit Semipelagianos *illata luce, oculos obſtinatiſſimè clauſiſſe, ne viderent*, nonnihil hac de phraſe dicendum eſt. Auguſtinus lib. 1. Oper. imperf. num. 67. Julianum arguens, ait: *Tu contra clariſſimam veritatem oculos claudis*. Nempè Julianus illa D. Pauli ad Rom. VII. 15. *Non enim quod volo bonum, hoc ago; ſed quod odi malum, illud facio*, contendebat dicta à Paulo induente perſonam peccatoris, criminum conſuetudine ad malum inclinati. Ita Origenes, Chryſoſtomus, Baſilius, Hieronymus, aliique apud Cornelium à Lapide textum illum Pauli interpretati fuerant, uti ipſemet etiam Auguſtinus in lib. quæſt. ad Simplicianum, quæſt. 1. At idem doctior poſteà factus, adeo aſſeveranter pronuntiavit Apoſtolum ibidem de ſemetipſo locutum fuiſſe, ut lib. 6. contra Julianum cap. 11. ſcribat: *Sed poſtea melioribus & intelligentioribus ceſſi, vel potius ipſi, quod fatendum eſt, veritati, ut viderem in illis Apoſtoli vocibus gemitum eſſe Sanctorum contra carnales concupiſcentias dimicantium*. Hinc patet, quòd cum ea expoſitio poſterior, videretur vera ac legitima Auguſtino, idem dixit Julianum aliter exponentem, nec adnotantem hac etiam altera ipſi probata interpretatione Pelagianum errorem refelli, *contra clariſſimam veritatem oculos claudere*. Cum Semipelagiani veritati tot Theologicis iiſque planè invictis, rationibus ab Auguſtino comprobatæ, reſiſterent, Noriſius Auguſtini recitata phraſe uſus, dixit eoſdem *illata ex Auguſtini libro plurima luce, oculos obſtinatiſſimè clauſiſſe ne viderent*. At enim iterùm, ſi lubet, conſidera quantam evi-

dentiam ſuæ ſententiæ S. Doctor attribuat. In lib. 1. de prædeſt. SS. cap. 20. ait: *Quid eſt enim*, Orantes ſimul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis oſtium verbi, *niſi apertiſſima demonſtratio, etiam ipſum initium fidei eſſe donum Dei*? In cap. 5. ait eſſe *banc Apoſtoli evidentiſſimam intentionem*; & in fine adverſarios *profectò contradicere huic apertiſſimæ veritati*: & cap. 4. *liquidiſſimam veritatem* eſſe teſtatur. Qui non cedit apertiſſimæ demonſtrationi: qui reſiſtit evidentiſſimæ intentioni Apoſtoli: qui non videt veritatem apertiſſimam & liquidiſſimam, is Noriſio aut cæcus eſt, aut oculos ſibi claudit. In fine cap. 13. ſcribit de Semipelagianis: *Dici enim non poteſt, quàm moleſtè feram, quod viderunt Pelagiani eſſe falſiſſimum & abſurdiſſimum, hoc non vidiſſe iſtos, qui nobiſcum errorem illorum hæreticorum Catholica auctoritate condemnant*. Qui non viderunt quod Pelagiani rectè obſervarunt, Noriſio aut cæci, aut oculos ſibi claudentes dicuntur. Videſis tu quo eos nomine appelles. In fine cap. 14. tradit à Semipelagianis id adſtrui, *quod non dico crediturum, ſed ſomniaturum neminem putaremus*. Ita eas Maſſilienſium chimæras ne quidem oculis clauſis dormientibus, inter inania phantaſmata occurſare poſſe putavit. Et cap. 13. ait: *Attendant & videant*. Quære à Proſpero, eccur illi non videbant? Reſpondet in literis ad Auguſtinum: *Qui perſuaſionis ſuæ impediebantur obſcuro*, lecto libro S. Auguſtini de correptione & gratia, *averſiores, quàm fuerant, receſſerunt*. Amor nimius erga ſemel conceptam opinionem, illorum mentem obſcurabat, & ut Noriſii phraſe utar, obcæcatis ſimiles faciebat, cujuſmodi ſunt qui oculos claudunt, ne videant. Sed de his hactenus, ſiquidem plura hac de re ſuperiùs mihi obſervata ſunt, ac jam prænotavi eam phraſim eſſe apud Noriſium emphaticam, quam etiam ut augeret, adverbium *obſtinatiſſimè* addidit, quod tamen apud Latinæ linguæ magiſtros non legitur. Num verò fuerint obſtinati in ſemel imbibito errore, mox ex Auguſtino ac Proſpero intelliges.

Contexis pag. 23. indicem plurium quæſtionum, quas S. Auguſtinus contra Pelagianos agitavit; quarum nonnullæ profundiores difficilioreſque appellantur initio appendicis ad epiſtolam S. Cæleſtini Papæ, quas etiam Arauſicana Synodus, quæ motos in

Gallia de gratia divina controverſiarum fluctus compoſuit, intactas reliquit. S. Doctor uno & altero peculiari libro de initio fidei, ac de dono perſeverantiæ contra Semipelagianos diſputavit. Hîc verò ais, Noriſium non dubitare, quin aperta ſit & omninò vera S. Auguſtini ſententia v. g. de prædeſtinatione ad gloriam ante prævisa merita: de gratia ex ſe efficaci: de reprobationis cauſa ex peccato originali: de diſcrimine adjutorii in ſtatu innocentiæ, & naturæ lapſæ &c. Tum petis an is, qui in his quæſtionibus contrariam Auguſtinianæ ſententiam defenderunt, ac modò etiam defendunt Theologi, ſeriò ac ſincerè veritatem inquiſiviſſe dicendi ſint, vel potius *oculos* de induſtria *clauſerint, ne viderent*. Et pergis:

ANONYMUS.

„ AUt igitur hos quoque reos faciat Noriſius affectatæ ignorantiæ, penituſquè voluntariæ obſtinationis; aut fateatur veteres quoque potuiſſe bona fidè, ex involuntaria & inculpabili ignorantia errare; cum nulla adhuc extaret Eccleſiæ deciſio, nec major eſſet contra hos, quàm ſit contra illos veritatis evidentia &c. Pag. 24.

RESPONSIO.

JAm toties dixi, quod tu ne ſemel quidem advertiſti, quamvis advertere potuiſti, veteres Maſſilienſis Semipelagianæ ſcholæ Doctores bona fide ac directè involuntaria ignorantia erraſſe, eam tamen fuiſſe vincibilem, indirectè voluntariam, ſimulque inculpatam, quia verſabatur circa id, quod nondum fuerat ab Eccleſia definitum. Quòd fuerit vincibilis, probavi ex Auguſtino, qui cum in libro de prædeſt. Sanct. cap. 3. oſtendiſſet ſemet ad annum uſquè quartum ſui Epiſcopatus, fuiſſe in eadem Semipelagianorum ſententia, cap. 4. ſcribit: *In qua ſententia iſtos fratres noſtros eſſe nunc video, quia non ſicut legère libros meos, ita etiam in eis curaverunt proficere mecum. Nam ſi curaſſent, inveniſſent iſtam quæſtionem ſecundùm veritatem divinarum Scripturarum ſolutam.*

Cum ergo Maſſilienſes lectione librorum poſteriorum S. Auguſtini potuiſſent proficere ad aſſequendam veritatem, nec curaverint proficere, diligentiam majorem ac intenſius eam in rem ſtudium omiſerunt, unde illorum ignorantia fuit reapſe vincibilis, ac indirectè voluntaria. Uti verò major diligentia auget lumen internum ad cognoſcendam veritatem; ita eandem omittere, eſt Noriſio, ſi vis intelligere, habere oculos clauſos, ne veritas perſpiciatur, quæ ea majori diligentia adhibita, facilè perſpici potuiſſet. Acceſſerunt illi ad poſteriores libros S. Doctoris legendos, ſed animo errore præoccupato, ac conceptæ ſemel opinionis ſtudio in oppoſitam partem non dicam propenſo, ſed planè inclinato, cæcoque amore ſectæ ſivè ſcholæ in oppoſitam Auguſtino ſententiam, depreſſo. Hoc quoque objectum ab ipſis impedimentum in cauſa fuit, ut eorumdem ignorantia indirectè fuerit voluntaria, ac proinde vincibilis. Quòd aliàs quæſtiones ab Auguſtino diſcuſſas, adhuc tamen noſtra etiam ætate controverſiæ ſubjectas, cum celebri illa de initio fidei confers, haud eſt ſimilis inter utraſque comparatio, & in quibuſdam eadem omnino ratione refelleris. Ex iis quas appellaſti, celebriorem ſecerno de divina prædeſtinatione ad gloriam, nam ex illa S. Auguſtinus efficaciam gratię deduxit. Porrò duo in quæſtionem apud Theologos vocantur. In primis an S. Auguſtinus docuerit prædeſtinationem ante præſcientiam meritorum. Deinde etiamſi id affirmaverit Auguſtinus, an vera ſit ejuſdem ſententia. Gabriel Vaſquez, quem alii ſecuti ſunt, contendit S. Doctorem locutum ſolummodò de prædeſtinatione ad primam gratiam, ſivè ad initium fidei contra Semipelagianos. Ac Petavius tom. 1. dog. Theol. lib. 9. cap. 6. evidentiſſimis Auguſtini teſtimoniis demonſtravit, S. Auguſtinum ſtatuiſſe etiam prædeſtinationem ad gloriam ante prævíſa merita, ita ut Recentiores oppoſitam ſententiam ſuſtinentes, ingenuè fateantur, S. Doctorem oppoſitæ ſententiæ adhæſiſſe. Enimverò negare nequis, Vaſquium potuiſſe ad aſſequendam ea in quæſtione Auguſtini ſententiam eadem majori uti diligentia, quam poſtea Petavius impendit. Hinc Vaſquius vincibilem ejus rei ignorantiam paſſus eſt, quæ illi tamen fuit directè involuntaria, bonæ fidei, & inculpata. Si quis verò mente ſemel imbibita ſententia

de

de prædeſtinatione poſt præſcita merita, ad Auguſtini libros accedat, non ut animo ſincero S. Doctoris ſententiam aſſequatur, ſed ut violentis interpretationibus Auguſtinum ſuam in opinionem trahat, is ſanè & mala fide, ac ignorantia affectata ſuam ipſius ſententiam Auguſtino adſcribet. Quod verò ſpectat ad veritatem ſententiæ de prædeſtinatione ad gloriam ante prævifa merita, illa quidem probabilioribus apud S. Auguſtini ac S. Thomæ diſcipulos argumentis innititur, ſed non iis, quibus nulla utcumque probabilis reſponſio ab adverſariis reponi poſſit. Hinc factum eſt, ut eadem quæſtio ſit de re adiaphora, neque ad dogma pertineat. Certum eſt alterutram ſententiam eſſe falſam; quia prædeſtinatio nequit eſſe, & non eſſe eadem conſideratione ante prævifa merita. Quare & alterutrius argumenta ſunt neceſſariò falſa ac ſophiſtica, & conſequenter ex ignorantia veri procedunt; quæ tamen ignorantia culpæ non vertitur, quia eſt circa rem nondum ab Eccleſia definitam; unde ad peccatum tollendum, cum nullum ſit, perperam obtrudetur invincibilitas ignorantiæ. Hac ratione oſtendimus, veteres Semipelagianos aſſerentes initium fidei ex nobis eſſe, & non ex Dei gratia, nullum peccatum commiſiſſe, quia erat id temporis res quæſtionis, non dogmatis; quamvis eorum ignorantia fuerit vincibilis, uti pluribus expoſui; & patet ex characteribus ac notis, quibus Auguſtinus apertiſſimam ſuæ ſententiæ veritatem deſignavit, qui quaſi indignatus Maſſilienſes rem in tanto lumine abs ſe collocatam, nondum vidiſſe, in fine cap. 20. de prædeſt. Sanct. ait: *Et adhuc tam bonis ingeniis ſic loquimur quaſi obtuſis, quibus & quod nimium eſt, non eſt ſatis.*

ANONYMUS.

„ CErtè hos ipſos ex Semipelagianis, qui ad Concilium uſ-
„ que Arauſicanum II. tales extiterunt, quo veritas inte-
„ gri ſæculi diſputationibus eliquata, faciliùs deprehendi pote-
„ rat; hos ipſos, inquam, adhuc tamen bona fide, non ſtudio-
„ ſa obſtinatione, errorem propugnaſſe, ex eo admodum pro-
„ babiliter concludi poteſt, quòd hujus Synodi decretis à ſan-
„ cta Sede comprobatis, ſine mora acquieverunt, ſic ut nulla

„ dein-

„ deinceps Semipelagianiſmi veſtigia apparuerint. Pag. 25.

RESPONSIO.

Ludovicus Cellotius Gallus è Societate ſcriptor tibi fortaſsè faciet ſatis, qui lib. 2. Hiſt. Gotteſchalci cap. 4. §. un. pag. 99. ſcribit: *Tu doctrinæ pravitate mores vis infici, quaſi tum & antea nemo benè potuerit vivere, qui malè ſentiret: quod ego de Semipelagianis pernego, quorum ſanctitatem vitæ ipſi doctrinæ hoſtes agnoſcunt, & laudant; etſi chronicam tuam, & hiſtoricam mentem placet concutere* (da quæſo aures) *invenies peculiare illud Semipelagiano errori fuiſſe, nullum ut habuerit hæreticum profeſſorem; cum qui ſunt illum profeſſi, ante condemnationem Chriſtiano Orbe publicatam, & admiſſam, vixerint; qui autem poſtea vixerunt, illum repudiarunt*. An non hic eruditus Auctor Noriſio ſimiliter prædocuit? Ille in Semipelagianis ſanctitatem vitæ cum pravæ doctrinæ errore conjungit. Rurſus errorem non ab ipſorum ignorantia invincibili, uti tu contendis, excuſat; ſed quia, quemadmodum Noriſius ſcripſit, *ante condemnationem Chriſtiano Orbe publicatam*, vixere. Hæc certa ac ſolida eſt ratio, qua illi hæreſeos notæ eximuntur, quam præclari quinque Scriptores in hac ipſa cauſa adhibuerunt, & ii quidem quibus vetuſtioris Eccleſiæ monumenta perſpecta erant. At tu ignorantiam invincibilem à quibuſdam Neotericis eam tam ſæpè in Morali Theologia obtrudentibus, mutuatus, ejuſdem prætextu Semipelagianorum ſanctitatem neceſſariò defendendam eſſe putaſti; cum tamen ejuſmodi ignorantia de hæreſi, ſimulque peccato; excuſaſſet quoſcumque, qui ſivè ante ejus erroris publicatam condemnationem, ſivè poſt eundem lata ab Eccleſia lege proſcriptum, invincibili ignorantia laboraſſent, ſi ipſorum mentibus reapſe talis ac tanta incubuiſſet.

ANONYMUS.

„ Quis enim credat, ſi ex eorum numero forent, qui quam-
„ vis *plurima luce illata oculos claudunt, ne videant*, cos
„ tam dociles, tam promptos ad ejurandum errorem

„ futu-

„ futuros fuiſſe; ac non potiùs recurſuros ad conſuetas hæretico-
„ rum cavillationes, ut Eccleſiæ decreta tergiverſando eluderent
„ &c. Pag. 25.

RESPONSIO.

ILli averſabantur veritatem plurima luce invictorum argumentorum ab Auguſtino demonſtratam, & abſurdarum cavillationum caligine eandem obſcurare nequicquam conabantur. Cum enim, exempli cauſa, S. Auguſtinus argumentum urgeret à parvulis ductum, quorum aliqui ſine propriis meritis baptizati, ſalvantur; alii verò ſine baptiſmo decedentes, damnantur; unde cap. 12. de prædeſt. Sanctorum inferebat, gratiam non dari ſecundùm merita, dicens id *evidentiſſimè divinorum eloquiorum teſtimoniis aſſeri*; Semipelagiani reſpondebant, parvulos illos ſalvari, quos Deus præſciebat ſanctè victuros fuiſſe, ſi diutiùs ſuperſtites remanſiſſent; alios verò damnari, quos Deus prævidebat, vitam peccatis obnoxiam acturos, ſi diuturniùs vivere permiſſi fuiſſent. Et ab Auguſtino objectum effatum Sapientiæ IV. 11. *Raptus eſt, ne malitia mutaret intellectum ejus*, tanquam non canonicum reſpuebant, teſte Hilario in epiſtola ad S. Doctorem. Hic in laudato libro cap. 14. demonſtrat quantæ auctoritatis ſemper fuerit in Eccleſia liber Sapientiæ, & cap. 12. de abſurdo illorum reſponſo ſcribit: *Unde opinari potuerint homines, quorum ingenia non eſſe contemptibilia veſtra indicant literæ, mirans & ſtupens reperire non poſſum; nec credere auderem, niſi vobis non credere non auderem; ſed ſpero affuturum Deum, ut commoniti citò videant etc.* At illi ſemel imbibitæ opinionis amore, ac Auguſtinianæ odio obcæcati, & ſi vox iſta diſpliceat, correpti, in tanta luce nihil videre voluerunt. Hinc qui ex Lirinenſi Monacho & Abbate, Rejorum Epiſcopus evaſit, Fauſtus Semipelagianæ ſectæ ſua ætate anteſignanus, lib. 1. de lib. arb. cap. 14. Auguſtiniani argumenti vim hiſce verbis non eliſit, ſed deluſit, inquiens: *Serpentina fraudis eſt, ad tenebroſas cavernas relicta luce, transfugere*. Videſis quid ille aut viderit, aut videre noluerit, dum Auguſtinum ſplendidiſſimam lucem importantem, ad tenebras confugiſſe

giſſe calumniatur. Addit: *Quid rationis eſt, ut interrogare velis occulta, cum ſolicitudini tuæ pleniſſimè videas reſpondere manifeſta? &c. Materiam de liberi arbitrii ratione proponis, & ad diſcutiendum infantiæ ſtatum pernicioſo errore dilaberis?* Hinc patet, quanta illi pertinacia aſſertæ ſemel opinioni adhærerent, ut ea abſurda paradoxa comminiſci cogerentur, quæ Auguſtinus vix credebat ab hominibus rationis uſu pollentibus affirmari. Quamvis autem veritati ab Auguſtino demonſtratæ reſtitêre, eandem tamen à Synodo Arauſicana, ac ab Apoſtolica Sede aſſertam amplexi ſunt, quòd profitebantur ſequi ac probare ea tantummodò, *quæ ſacratiſſima Beati Apoſtoli Petri Sedes contra inimicos gratiæ Dei per miniſterium Præſulum ſuorum ſanxit, & docuit*: cap. 3. additorum epiſtolæ S. Cæleſtini Papæ. Hilarius in epiſtola ad S. Auguſtinum de Semipelagianis ſcribens, ait cruciari ſe *pervicacia quorundam, qui non tantùm manifeſta reſpuunt, ſed etiam non intellecta reprehendunt*. Manifeſta reſpuere, eſt Noriſio claudere ſibi oculos, ne videant. Qui verò non intellecta dicta Auguſtini reprehendebant, nec illi quidem invincibilem ignorantiam patiebantur, cum non pauci ibidem eſſent, qui illis facilè S. Doctoris ſententias explicare potuiſſent.

ANONYMUS.

„ Non omnis pervicacia vel obſtinatio cum bona fide aut
„ ſanctitate pugnat. Quiſquis in ejuſmodi controverſiis
„ falſam tuetur opinionem, nec veris rationibus in oppoſitum
„ acquieſcit; ille hoc ſenſu pertinax vocari poteſt, quòd revera
„ ſui judicii nimium tenax ſit; ſed non ſemper ejuſmodi perti-
„ nacia eſt voluntaria & affectata. Cum Viris alioqui ſanctiſſi-
„ mis ſæpè contigerit, ſic ad errorem diutiſſimè adhærere non
„ ſponte ſua, ſed invitis, ac veri ſpecie & alterius odio dece-
„ ptis. Illa verò haud dubiè culpabilis & inexcuſabilis pervi-
„ cacia eſt, illata luce oculos claudere, ne videas, id eſt, verita-
„ tem apertè propoſitam adhuc contradicendi ſtudio impugna-
„ re &c. Igitur nihil eſt in illa Proſperi Epiſtola, quo ſuam adver-
„ ſùs eos cenſuram tueri poſſit Noriſius: nec magis hac auctori-

„ tate,

Digitized by Google

„ tate, quàm argumentatione ſua probat, non invincibilem, „ ſed voluntariam & affectatam illorum ignorantiam fuiſſe. Pagina 26.

RESPONSIO.

HÆc tua mantiſſa à falſa imaginatione deducta, & per varios errorum anfractus circumacta, ad erroneum caput redit, eoque concluditur. Nam ignorantiam, quæ non eſt invincibilis, eſſe putas voluntariam & affectatam. Hoc falſum eſſe oſtendi. Itaque Semipelagiani fuere in ſemel concepta erronea opinione obſtinati ac pervicaces, uti Proſper & Hilarius, qui cum iiſdem diſputarunt, teſtantur; at citra culpam, quia reſiſtebant, ut toties dixi, veritati ab Auguſtino quidem demonſtratæ, ſed nondum ab Eccleſia aſſertæ. Nec illi ſuam opinionem reapſe erroneam, & oppoſitam S. Auguſtini ſententiam veram eſſe certò cognoſcebant; aliàs fuiſſent inexcuſabiles, qui volentes, ac ſcientes errori, repudiata veritate ſibi ipſis perſpecta, adhęſiſſent; ſed cum eam quam poterant ad veritatem aſſequendam diligentiam non adhiberent, ſemel etiam imbibitæ opinionis amore corrupti, non tantum collocarent ſtudii, quantum tantæ rei cognoſcendæ neceſſarium erat, iidem ignorantia vincibili laboraſſe jure ac merito Noriſio dicuntur. Scribis Viros ſanctiſſimos ſæpè ad errorem adhæſiſſe, oppoſitæ veræ ſententiæ *odio deceptos*. At odium eſt prava animi diſpoſitio, quæ impedimento eſt, ne contrariæ ſententiæ veritas diligentiùs perquiratur, eoque odio fit, ut majori conatu errori utcumque defendendo, incumbatur. Qui veritatem ſedulus inveſtigat, is duas inter opiniones invicem adverſas, odii & amoris cauſas procul habeat oportet, ut ſuperiùs admonui. Itaque voce illa unica *odii*, ignorantiam invincibilem, quam tanto hactenùs ſcrupulorum apparatu ſtabilire conabare, in dubium revocaſti. Auguſtinus in lib. de prædeſt. Sanct. cap. 20. ſcribit Semipelagianos *nihil dicere, & tamen contradicere*. Illi ergo convicti erant rationibus S. Doctoris, & cum reſpondere non poſſent, adhuc tamen contradicebant. Videſis tu cujus generis, aut ſpeciei ſint ejuſmodi obſtinatio ac pervicacia, quam

Digitized by Google

utramque illis S. Proſper, & Hilarius attribuunt. Noriſius homines probata ab Auguſtino veritate convictos, & adhuc contradicentes, dixit illata luce, oculos ſibi clauſiſſe, ne viderent. Sanctus Doctor lib. 2. contra epiſt. Parmeniani capite 21. ſcribit: *Statim quippè amore ſententiæ ſuæ contra veritatem oculum clauſit*. En ipſam adhibitam Noriſio loquendi formulam. Semipelagiani amore propriæ ſententiæ, ſimulque, quod tu quoque fateris, odio alterius oppoſitæ ferè obcæcati, manifeſtatam ipſis ab Auguſtino veritatem nullatenus agnoverunt. Si quid vides, non dubito, quin obcæcati tibi ſint, qui oculos habent clauſos. Illo amore, illo odio præoccupati, majorem diligentiam in ponderanda S. Auguſtini ſententia, omiſerunt; unde ignorantia vincibili laborarunt, quæ tamen nec malæ fidei erat, neque affectata. Si hac de re conſulas Reverendiſſimum P. Thyrſum Gonzalez, is in præclaro opere de recto uſu Opinionum probabilium, Diſſert. 3. cap. 2. num. 19. hæc tibi ſuggeret: *Iſte affectus erga unam ſententiam, animum avertit à contraria, & eſt in cauſa, ut intellectus leviter tantùm, & curſim ejus fundamenta inſpiciat &c.* Hinc Auguſtinus veritus, ne Maſſilienſes nimio erga ſuam ipſorum opinionem affectu præoccupati, allatas abs ſe ex adverſo rationes leviter tantùm ac curſim inſpicerent, nec attentiori ſtudio illarum vim ac momenta perpenderent, eoſdem, ut prædixi, in fine libri de dono perſeverantiæ ſeriò monebat, ut *etiam atque etiam diligenter* abs ſe probata conſiderarent. Num id illi præſtiterint, cum res facti ſit, in dubio cubat. Illorum tamen ſanctitatis defendendæ rationem à Noriſio initam, præter tot antea mihi laudatos Scriptores, ſequitur etiam Gabriël de Henao, qui initio tom. 1. Scientiæ med. defen. in Proteſt. pag. 7. num. 28. Fauſtum Rejenſem excuſat, *quia anteceſſit Synodum Arauſicanam II. quæ toti de gratia & libero arbitrio controverſiæ exercitæ utrinque centum ampliùs annis inter ſanctiſſimos & doctiſſimos in Gallia Viros, finem tandem impoſuit ex S. Auguſtini doctrina, & Apoſtolicæ Sedis approbatione*. Quo cum fine Semipelagianorum contra S. Doctoris ſententiam diſputationibus tandem ſtatuto, noſtræ quoque ad quorundam illorum ſanctitatem defendendam rationes utinam eum exitum ſortiantur, qui tuis quoque ſcrupulis finem imponat.

DIS-

Digitized by Google

DISSERTATIO V.

Janſeniani erroris calumnia ſublata.

HActenus in rebus, quæ hiſtoriam attinent, verſati ſumus, in pręſentia ad Theologicas diſputationes ſtylus vertendus eſt. Nam Anonymus ſcrupulorum auctor, tertiam eorundem partem ex iis quæ ad Catholicæ fidei dogmata ſpectant, eo conſilio conſtruxit, ut Noriſium prædamnati Janſeniani erroris ſectatorem oſtenderet. Quò verò inſtitutæ abs ſe delationi major ab accuſatorum numero fides accreſceret, veterem Geryonis fabulam ludens, ſemet ternos in homines momento mutavit. Nam tres diverſæ ſcriptiunculæ à diverſis veluti auctoribus compoſitæ prodière, quæ unius tantùm mente conceptæ dubio procul intelliguntur. Prima quidem opella inſcribitur: *De his quæ ſpectant ad fidem Catholicam*; Auctore Anonymo ſcrupuloſo. Alterum opuſculum titulum præfert: *Informatio de libro &c. ab uno Theologo Pariſienſi*. Enimverò & ſcenam impletam, & fabulam jam peractam putabam; cum improvisò togatum inter utrumque Anonymum clamydatus Eques occulta machina tractus, apparuit, qui plurima Italicæ epiſtolę exemplaria ſub hocce titulo quaquaverſùs ſparſit: *Lettera d'un Cavaliere dimorante in Parigi ad'un ſuo Amico in Italia*. Hæc tamen omnia unius artificis manu compacta tam certum eſt, quàm quod hoc ipſum tres illæ ſcriptiunculæ oſtendunt. Nam initio Italicæ epiſtolæ, ea quæ in eadem continentur, auctorem habere dicuntur *un grand'huomo, Dattore inſigne nella noſtra Sorbona, di cui ſi dice, che abbia sù queſto ſteſſo argomento data alle ſtampe una breve, mà nervoſa e ſugoſa Operetta*. At cum

hactenùs binæ tantùm opellæ nempè Anonymi ſcrupuloſi, & Informatoris Theologi apparuerint, horum alter in ea epiſtola magnus Vir ac Doctor inſignis ridiculè æquè ac fraudulenter obtruditur. Equidem non geminos, ſed unum eundemque fuiſſe utriuſque ſcriptiunculæ auctorem inde palàm apparet, quod eadem omnino objectant, iiſdem pariter periodis ac ipſiſſimis verbis loquuntur. Nam quæ apud Doctorem ſcrupuloſum à pagella 32. §. *En ſolemnis objectio &c.* uſque ad pag. 36. contexuntur, eadem iiſdem vocibus repetit Informator à paginula 20. §. *En ſolemnis objectio &c.* Quæ apud illum §. V. leguntur, ad verbum apud hunc §. VII. exſcripta exhibentur. Utraque opella eadem S. Cæleſtini Papæ ſententia concluditur. Ita eadem manus, quæ ſcrupulos antea ſeverat, eoſdem meliori ſubinde ordine in Informatione repaſtinavit; ut planè illud Terentii in Phormione Act. II. 1. reponere poſſim:

Unum cognoris: omnes noris.

Maximam tamen inter utrumque diſcrepantiam, ut ingenuè fatear, adnotavi, quòd alter *Noriſium*: alter verò *Noritium* ſcribit. Num hic veteres imitari maluit, qui teſte Quintiliano lib. 1. Inſtit. cap. 4. literam T vice S, uſurpantes, *pultare* pro *pulſare* ſcribebant? Ne tamen unus Noriſio adverſari cenſeretur, hæc initio præfatur: *Idcircò lectis accuratè plurimorum è noſtra Pariſienſi Facultate Doctorum animadverſionibus, eas excerpſi, & affero*; nempè ut Romanis Cenſoribus tot Theologorum ſecum conſpirantium numero ac præjudicio cogitationem, anxietatem, & fortaſſis etiam quidpiam metus injiciat. Extat comicum carmen in Captiv. III. 1. apud Plautum.

Pergo ad alios: venio ad alios: deinde ad alios; una res.

Cęterùm quàm procul à Sorbona Anonymus habitet, ſuperiùs à pag. 222. ſatis lepidè oſtendi; dum me præmonſtrante, veluti homo novus ac peregrinus rubore parique ſtupore plenus primùm didicit, quales quantivè inſignes in Gallia Scriptores, & hos inter etiam Socii Sorbonici Noriſii ſententiis ſuffragarentur. Profectò affirmare auſim hunc hominem ne ſemel quidem Sorbonam à limine ſalutaſſe; cum tamen ſeſe Doctorem Sorbonicum & jactet, & geminet. Cum anno ab hinc viceſimo quidam ficto ſub

nomi-

Digitized by Google

nomine Humberti Carthuſienſis libellum evulgaſſet, inſcripto titulo: *Germanitates Cornelii Janſenii & Henrici Noris*: alter ex adverſo libellus prodiit inſcriptus: *Gerra germana Germanitatum Cornelii Janſenii & Henrici Noris*; quo planè ſcripto ad oculum demonſtratur, quantis paraſangis Noriſii ſententiæ à Janſenianis opinionibus diſtent. Eo ſanè libello Janſeniana calumnia depulſa, Noriſii liber id temporis in ſupremo Romanæ Inquiſitionis tribunali examinatus, cenſura immunis evaſit. Hocce ſcriptum ſi Anonymo perſpectum fuiſſet, contuſam ac tot antè annos protritam delationem omiſiſſet. Anni ſunt duodeviginti, ex quo Janſenii libros non legi, quos etiam antea vix ſaltuatim attigeram, ſuetus puriſſimos Auguſtinianæ doctrinæ latices ex ipſiſmet potiùs S. Doctoris voluminum fontibus potare, quàm derivatas inde aliorum arte aquas, eaſque varia invicem diſcordantium Scholarum interpretatione turbatas haurire. Verùm cum Anonymus ſcrupulorum auctor Janſeniani voluminis perluſtrandi neceſſitatem imponat, neſcio queis & ipſe ſcrupulis memet pungi perſentiſco, veritus, ne quæpiam deinceps extra proſcriptarum numerum, Janſeniana ſententia mihi adhæreſcat, ac malo fato, dum à Noriſio Janſeniſmi calumniam depello, ipſe interim tantillùm Janſenianus fiam, qui totus & eſſe, & haberi velim Auguſtinianus. Verùm cum in librorum S. Auguſtini lectione plures annos verſatus ſim, ejuſdem tutiſſima ac inconcuſſa dogmata altiùs animo infixa hærent, quàm ut contrariæ quorumcumque doctrinæ locum dare poſſe videantur.

C A-

num. 6. Auxilium homini datum vel eſt illi tantùm oblatum, ut illud poſſit habere, ſi velit; & ſic auxilium illud, quod eſt actu receptum, nondum eſt proximè ſufficiens ad illum actum, ad quem illud auxilium præveniens dicitur eſſe neceſſarium, ſed tantùm remotè &c. ergo auxilium illud, quod ſupponitur actu datum, eſt proximè ſufficiens ad illam priorem diſpoſitionem, & ita ad illam includit omnia auxilia prævenientia actu data, & reſpectu ulterioris actus eſt tantùm remotè ſufficiens. Hæc ille, quæ alii etiam vulgò docent. Unum in diſputatione de gratiæ auxiliis magiſtrum Auguſtinum ſequar. Enimverò in lib. de grat. & lib. arb. cap. 17. ſcribit: *Qui ergo vult facere Dei mandatum, & non poteſt, jam quidem habet voluntatem bonam, ſed adhuc parvam & invalidam: poterit autem, cum magnam habuerit & robuſtam.* Et antea cap. 15. *Gratia Dei ſemper eſt bona, & per hanc fit, ut ipſa bona voluntas, quæ jam eſſe cœpit, augeatur, & tam magna fiat, ut poſſit implere divina mandata, quæ voluerit, cum valdè perfectèque voluerit.* Gratia illa, qua homo habet *bonam voluntatem* implendi præcepti, dicitur remotum auxilium ad implendum præceptum, quia cum ea ſola gratia *non poteſt* mandatum facere, ſed indiget adjuvari ulteriori ac majori auxilio, quod dicitur auxilium proximum, à quo homo conſtituitur in potentia proxima ad exequendum præceptum, ac ſine ulteriori hoc auxilio habet potentiam tantùm remotam faciendi præcepti. Idem S. Doctor lib. 3. contra Maximinum cap. 14. ſcribit: *Quis autem neſciat, aliud eſſe præceptum, aliud poteſtatem? Hoc enim habemus in poteſtate, quod cum volumus, poſſumus. Præceptum verò id nobiſcum agit, ut quod jam eſt in poteſtate, faciamus. Si autem non eſt in poteſtate, oremus nobis poteſtatem dari, ut quod præceptum eſt, impleamus.* Et in laudato cap. 15. de grat. & lib. arb. ait: *Ut homo qui voluerit, & non potuerit, nondum ſe plenè velle cognoſcat, & oret, ut habeat tantam voluntatem, quanta ſufficit ad implenda mandata.* Gratia illa qua volumus juſſa faceſſere, quæ non poſſumus, eſt remota; illa autem qua poſſumus facere quod volumus, eſt proxima, ita ut homo antequam oret pro impetrando ulteriori auxilio, non habeat niſi potentiam remotam, oretque pro proxima poteſtate obtinenda.

Jam

Jam verò ad peccandum ſatis eſſe potentiam remotam, nec proximam requiri, certum eſt placitum inter Theologos. Nam homo volens implere præceptum antequàm oret pro proxima poteſtate obtinenda, non eamdem habet, ſed tantùm remotam, qui tamen ſi orationem omittens, præceptum tranſgrediatur; reus eſt peccati, quamvis caruerit potentia proxima ad exequendum mandatum. Præterea habens conſcientiam vincibiliter erroneam, non habet potentiam proximam ad vitandum peccatum; ſiquidem qui erroneè putat licitum eſſe furari ad ſuccurendum pauperi, ſuppoſito eo judicio practico vincibiliter erroneo, hic & nunc nempè oblata occaſione furti, ac pauperis ſublevandi, neceſſitatur ad peccandum. Nam ſi non furatur, agit contra conſcientiam, quæ licèt erronea, obligat, ut docent Theologi, cum S. Thoma 1. 2. quæſt. 19. art. 5. At ſi furatur, peccat contra divinam legem furta vetantem, ut pariter docent iidem Theologi cum S. Auguſtino lib. 1. oper. imperf. con. Julianum num. 46. & Angelico Doctore quodlib. 8. art. 13. ubi ait; *Illud quod agitur contra legem, ſemper eſt malum; nec excuſatur per hoc, quod eſt ſecundùm conſcientiam*. Videſis Thomam Sanchez lib. 1. Summæ cap. 11. num. 12. ubi Doctores id docentes enumerat, quibus adde Gregorium Ariminenſem in 2. ſent. diſt. 28. q. 1. art. 2. Nuper id etiam aſſeruit Reverendiſſimus P. Thyrſus Gonzalez, qui de operante ex conſcientia vincibiliter erronea in Diſſert. 8. de recto uſu Opin. Probab. cap. 1. num. 6. ſcribit: *Ex ſuppoſitione illius conſcientiæ erroneæ eſt neceſſitatus ad peccandum*. Quæ neceſſitas à peccato non excuſat, quia non eſt neceſſitas abſoluta & ſimpliciter, ſed ex ſuppoſitione liberè inducta, & ſecundùm quid, ac proindè indirectè voluntaria, ob omiſſam diligentiam, qua erroneam illam conſcientiam poterat non induci. Porrò qui neceſſitatur ad peccandum, caret potentia ſaltem proxima ad vitandum peccatum, cum non poſſit non peccare, ac proindè caret gratia proximè ſufficiente ad abſtinendum à peccato, cum gratia proximè ſufficiens ad evitandum peccatum, conferat proximam poteſtatem fugiendi peccati.

Nec juvat reponere operantem ex conſcientia erronea, habere potentiam proximam ejuſdem deponendæ. Nam id planè falſum

Digitized by Google

ſum eſt; nam qui in hæreſi eſt obſtinatus, & ſæpè ex conſcientia erronea operatur juxtà erroneas ſuæ ſectæ opiniones, ita haſce veras putat, ut non poſſit eaſdem momento abjicere. Hinc diuturniori inſtructione opus eſt, priuſquàm errore abjecto, ad Catholicam fidem convertatur. Quare laudatus proximè P. Thyrſus Gonzalez diſſert. 3. cap. 2. §. 2. num. 25. docet *Hæreticum in eo inſtanti, in quo ſuis erroribus pertinaciter adhæret, non habere potentiam proximam ad aſſentiendum myſteriis noſtræ fidei*; nec tamen inde hæretici excuſantur. Præterea qui operatur ex conſcientia erronea, judicat ſe debere hîc & nunc eamdem retinere; quocum judicio repugnat tunc poſſe illam deponi. Etenim gratia proximè ſufficiens ad eam conſcientiam deponendam, non eſt niſi illuſtratio intellectus, qua conſcientiæ error appareat; atqui tunc oppoſitam cognitionem habet, qua ea conſcientia ita ſibi vera videtur, ut oppoſitum judicet falſum omninò & erroneum. Cùm primùm de errore, cui adhæſit, cœperit dubitare, tunc incipiet ad proximam deponendæ erroneæ conſcientiæ poteſtatem accedere; & cum certò ſectæ errores agnoverit, tunc ex illis inductæ erroneæ conſcientiæ deponendæ proximam poteſtatem habebit. Ex his conſtat tranſgreſſorem legis reum eſſe peccati tametſi caruerit gratia proximè ſufficienti, qua poſſet exequi mandatum, quæ eſt ipſa Noriſii propoſitio.

Anonymus Informator pag. 4. hanc alteram propoſitionem ſub prioris titulo exhibet: *Ex his colligitur quomodo Infideles peccent, non obſervando legem, quandoquidem ſine fide manent tantùm ſub lege præcipiente, non ſub gratia proximè adjuvante*. Pag. 90. Vindiciarum. Nonne hæc ſentiunt paſſim Theologi? Suarez lib. 4. de grat. cap. 18. num. 27. ait Pharaonem habuiſſe *ſufficiens auxilium ſaltem remotè ad credendum, & conſequenter ad obediendum*. Ruiz diſp. 46. de prædeſt. ſect. 8. num. 7. docet dari infidelibus *auxilium ſufficiens remotum*. Decamps lib. 3. de Hæreſi Janſen. cap. 14. ſcribit Judæos *propter antegreſſa peccata proximam credendi poteſtatem non accepiſſe*. Macedo in Scrinio Auguſt. cap. 11. pag. 160. de auxilis datis Infidelibus ait: *Ea ſunt remotiſſima, & à Fidelium ſufficientibus tantùm diſtant, ut vix appellari auxilia poſſint*. Idem Informator ibidem alterum Noriſii dictum hiſce ver-

bis exſcriptum profert: *Unde opera quæ Infideles faciunt, ſunt ſemper peccata pag.* 90. Si hæc tantùm Noriſius ſcripſit, profectò eo in dogmate totus eſt Bajanus, totus Janſenianus. Verùm fraudem accuſatoris integra Noriſii ſententia luce clariùs meridiana manifeſtat. Nam eo loco hæc leguntur: *Unde opera quæ ipſi*, Infideles, *faciunt ſemper ſunt peccata, niſi ubi aliquando Deus quoſdam bonos actus ipſis neſcientibus, in eorumdem voluntate operatur.* An non jure Noriſius Anonymo reponere poſſet cum S. Auguſtino lib. 4. con. Julianum cap. 8. *Redde verba mea, & vaneſcet calumnia tua.* Libeat hic antitheſes Janſenii & Noriſii adjicere, ut Janſenianæ affinitatis calumnia brevium utriuſque propoſitionum collatione obteratur.

JANSENIUS.

INfideles carent gratia ſufficienti ad ſalutem tam proxima, quàm remota, & omnibus principiis ejus. Lib. 3. de gratia Chriſti, in titulo capitis 11. *pagina* 126.

NORISIUS.

QUamvis enim Infideles careant auxilio proximè ſufficienti, habent tamen quædam auxilia remota, unde non patiuntur neceſſitatem antecedentem peccandi. In Vindiciis Auguſt. cap. 3. §. 6. *pag.* 90.

JANSENIUS.

ECce quoties quàm densè, quàm inſtanter docet Auguſtinus eos, qui ſub lege poſiti ſunt, nullum adjutorium benè vivendi præter legem accepiſſe. Ibidem cap. 3. *pag.* 111.

NORISIUS.

CÆterùm omnibus hominibus adeſſe auxilium ſaltem remotum, mihi videor colligere ex Auguſtino in lib. de natura & gratia cap. 67. *Ibidem pag.* 91.

JANSENIUS.

NUgæ, delirium, inſania, error, impietas contraria Chriſtianorum ſenſui, Scripturis, & fidei, quòd infidelium ſit ulla vera virtus, vel opera ſine peccato

NORISIUS.

SEd non adeo rigoroſè de operibus Infidelium S. Doctor locutus eſt. Nam aliquos quandoquè virtutum actus eoſdem elicere, palam conceſſit, ut ex dictis

Digitized by Google

cato juxta Auguſtinum, & Concilium Arauſicanum. Lib. 4. de ſtatu Nat. lapſæ in titulo cap. 17. *pag.* 257.

ctis ſatis apparet. In Vindiciis cap. 3. §. 4. *in fine, pag.* 50.

Jansenius.

HÆc oſtendunt, quàm parvi momenti ſit etiam iſtud, quod Auguſtinus dicit de Rege Aſſuero, quòd Deus juxta ſcripturas, tranſtulerit indignationem ejus in lenitatem &c. Ex quo non video qua ratione conficiatur, illam ejus voluntatem fuiſſe omni ex parte bonam. Lib. 4. *cit. cap.* 6. *pag.* 230. *col.* 1.

Norisius.

REſpondeo tertiò Infideles aliquos actus bonos elicere, ad quos à Deo præmoventur, qui profectò peccata eſſe non poſſunt. Tradit hoc disertè S. Doctor cap. 24. *de gratia Chriſti, ubi recitato illo Scripturæ ſacræ teſtimonio Eſter XV.* 2. convertit Deus, & tranſtulit indignationem ejus in lenitatem &c. *In Vindiciis cap.* 4. §. 5. *pag.* 118.

Jansenius.

REſpondetur continentiam illam Polemonis fuiſſe bonam, ſed non opus bonum, cujuſmodi hîc poſtulamus, hoc eſt, ſine omni peccato ex omnibus circumſtantiis. Ibidem cap. 5. *pag.* 230. *col.* 1.

Norisius.

PRaterea epiſt. 130. *continentiam Polemonis Philoſophi divinæ gratiæ deputandam ſcribit*: Tamen, *ait*, ne idipſum quidem quod melius in eo factum eſt, humano operi tribuerim, ſed divino. *In Vindiciis cit. cap.* 3. §. 4. *pag.* 45.

Hęccine, Lector optime, ſunt Janſenii ac Noriſii dogmata ſibi invicem affinia? hæ ſunt parallelæ utriuſque propoſitiones? hæc utriuſque Scriptoris effata ſimilia imò etiam ipſiſſima? Quæ major inter utriuſque theſes diverſitas eſſe potuit? quæ diſſimilior ſententiarum diſcrepantia excogitari?

Digitized by Google

CAPUT II.

Propoſitio Secunda.

Tali Auxilio proximè ſufficiente privari etiam juſtos, tùm cum urget obſervatio alicujus mandati, quod non poteſt impleri ſine gratia.

ANtequam poſitæ theſis veritatem oſtendam, notanda venit durior phraſis, qua in deſcribenda tum hac, tum altera ſuperiori propoſitione, Informator utitur. Nam in priori ait ex ſententia Noriſii tranſgreſſorem legis reum peccati fieri, *tametſi negata fuerit ipſi gratia proximè ſufficiens*; in hac verò poſteriori ait Noriſium aſſerere, *auxilio proximo ſufficiente privari etiam juſtos &c.* quaſi Noriſius dicat à Deo negari eam gratiam, & à Deo eadem hominem privari, qua loquendi formula ille aſſeruiſſe videatur, Deum habuiſſe decretum non dandi gratiam proximè ſufficientem, ex quo decreto Dei abſoluto ejus gratiæ privatio in homine reſultet; cum tamen Noriſius ſcribat ex peccato Adami illam privationem gratiæ proximè ſufficientis ortam fuiſſe, ſeu Adamum ſibi ac poſteris gratiam proximè ſufficientem perdidiſſe, ita ut beneficio tantùm meritorum Chriſti redemptoris hominis reſtituta fuerit. Hanc ſententiam, ut cæteros omittam, tradidere duo magni hujus ſæculi Theologi, Baſilius Poncius Auguſtinianus, qui 1. par. Relect. de grat. cap. 17. num. 10. ſcribit: *Quare in Adamo fuit auxilium proximè ſufficiens pro omni occaſione & inſtanti; in nobis non eſt proximè ſufficiens pro quibuſcumque inſtantibus, & pro multis vel aliquibus, tantùm eſt auxilium remotè ſufficiens &c.* Alter eſt Franciſcus Suarez maximus Doctorum Societatis Jeſu; qui idem docet lib. 4. de gratia capite 18. num. 19. cujus verba aurea, quia Auguſtiniana ſunt, paulò inferiùs recitabo; hîc altero ejuſdem teſtimonio Noriſianam theſim proximè confirmabo; tantam enim Noriſianæ cauſæ fiduciam habeo, ut ejus præcipuam defenſionem in unius Suarezii doctrina collocare non dubitem. Itaque Suarez in libro cit. cap. 4. num. 6.

Digitized by Google

rectè cum cæteris obſervat auxilium homini datum, vel eſſe illi tantùm oblatum, ut illud poſſit habere, ſi velit; & ſic auxilium illud, quod eſt actu receptum, nondum eſt proximè ſufficiens ad illum actum, ad quem illud auxilium præveniens dicitur eſſe neceſſarium, ſed tantùm remotè. Auxilium verò quod ſupponitur actu datum, eſt proximè ſufficiens ad illam priorem diſpoſitionem, & ita ad illam includit omnia auxilia prævenientia neceſſaria, actu data, & reſpectu ulterioris actus eſt tantùm remotè ſufficiens. Hæc ad verbum ex Suario exſcripſi. Auxilium proximè ſufficiens ad reſiſtendum graviori tentationi illud eſt, quo habito, nihil ulteriùs adjutorii à Deo dandum ſupereſt, ut tentatio poſſit reapſe ſuperari. Auxilium verò remotum ad illam tentationem vincendam, eſt gratia orationis, qua poſſumus impetrare à Deo auxilium tantum, quantum neceſſarium eſt ad reſiſtendum tentationi. Hæc ſunt apud Theologos trita ac pervulgata.

His prænotatis, ſtatutam Noriſii theſim invicta Synodi Tridentinæ auctoritate, uno præ cæteris interprete Suarez, ſolidè æquè ac clarè ſtabilio. In ſeſſ. 6. de Juſtificatione cap. 11. damnantur hæretici qui dicunt: *Dei præcepta homini juſtificato ad obſervandum eſſe impoſſibilia*; ac ſtatim præclara S. Auguſtini ſententia ex lib. de nat. & grat. cap. 43. ſubjicitur: *Nam Deus impoſſibilia non jubet, ſed jubendo monet, & facere quod poſſis, & petere quod non poſſis, & adjuvat, ut poſſis*. Janſenius lib. 3. de gratia Chriſti cap. 13. pag. 135. eandem Concilii ex Auguſtino ſententiam referens, ait: *Tridentinum verò de juſtificatis expreſsè loquebatur, ut id oſtenderet, quod præmiſerat, Dei præcepta homini juſtificato ad obſervandum non eſſe impoſſibilia, eo quòd jubendo Deus moneat petere quod non poſſis, & ſi exaudiat, adjuvet ut poſſis*. Ubi clauſulam illam: *& ſi exaudiat*, inſertam voluit, ut poſtea cap. 19. perſuaderet, quandoque hominem juſtum deſeri à Deo priuſquàm ipſemet juſtus delinquendo deſerat Deum; imò etiam cum juſtus tentatione pulſatus, gratiam tentationi pellendæ neceſſariam à Deo ſuppliciter petit. At Noriſius in Vindiciis cap. 3. §. 6. pag. 88. non modò Janſenianam clauſulam, ſeu conditionatum illud additamentum omittit, ſed etiam oppoſitam abſolutam propoſitionem ex tract. 53. S. Auguſtini in Joannem adducit, ubi S. Doctor

ait:

ait : *Sed audiamus Dominum & præcipientem, & opitulantem, & jubentem quid facere debeamus, & adjuvantem ut implere poſſimus*. At enim ex priori illa S. Auguſtini ſententia Synodali repetitione conſecrata, probat ibidem Noriſius quandoque inſtante præcepto, deeſſe homini juſto gratiam proximè ſufficientem, ad implendum mandatum. An non hæc antea Suarez demonſtravit? Ita Vir inſignis lib. 4. de grat. cap. 2. num. 3. laudatam ſacræ Synodi ex Auguſtino ſententiam expendit : *Nam illud verbum*, facere quod poſſis, *indicat eum, cui hoc jubetur, habere auxilium proximè ſufficiens; tum quia ab illo immediatè poſtulatur, ut faciat; tum quia hoc ſolùm diſtinguitur illa poteſtas ab ea, quam Concilium indicat in ſubjunctis verbis* : & petere quod non poſſis; *nam in his inſinuat auxilium remotè ſufficiens; nam qui nondum poteſt, nondum habet auxilium proximè ſufficiens*. Hæc Auguſtiniana ac Catholica ſententia adeo clara eſt, ut majori explicatione admota, obſcurari potiùs poſſit, quàm indè quidpiam lucis accipere. Nam dum dicitur *facere quod poſſis, & petere quod non poſſis*, verba illa *poſſe & non poſſe* prout potentiam activam tantùm reſpiciunt ſine ordine ad terminum ſivè actum eliciendum, contradictoriè opponuntur, unde illa affirmant id quod altera negant; ſed priora adſtruunt in homine juſto potentiam proximam faciendi præcepti; ergo verba *non poſſis* negant in homine juſtificato eandem potentiam proximam obſervandi præcepti. Ex his ſyllogiſmum expediamus. Qui non habet potentiam proximam obſervandi præcepti, habet privationem auxilii proximè ſufficientis, ſed juſtus quandoque urgente præcepto non orans, non habet potentiam proximam obſervandi præcepti, ergo tunc habet privationem auxilii proximè ſufficientis. Major propoſitio eſt certa, quia ab auxilio proximè ſufficienti conſtituitur formaliter & eſſentialiter potentia proxima in juſto ad obſervandum præceptum. Decretoria Suarez ſententia eſt lib. 4. cit. cap. 4. num. 3. *Tunc dicitur auxilium proximè ſufficiens, quando conſtituit hominem in actu primo proximè potentem ad operandum*. Minor eſt doctrina Synodi Tridentinæ ex Auguſtino deſumpta. Concluſio eſt theſis ipſiſſima Noriſii, quam Informator uti erroneam & Janſenianum dogma proponit. Michaël de Elizalde, quem ob acumen ingenii mirari ſæ-

pè

Digitized by Google

pè ſolco, lib. 5. de recta doctr. morum quæſt. 12. §. 4. pag. 68 ferè indignatus quoſdam legis tranſgreſſiones ob voluntariam impotentiam commiſſas, à peccato excuſare, ait: *Vos dicitis* poteſt. *Concilium, & Auguſtinus dicunt*, non poteſt; *& ego Auguſtino, & Concilio crediderim. Atque utinam in peccatoribus habitualibus non ſint hujuſmodi impotentiæ permultæ conſequenter &c.*

Preterea hec carentia auxilii proximè ſufficientis in juſtis quandoquè etiam urgente præcepto, probatur ex epiſtola Africanorum Patrum ad S. Innocentium Papam, quæ 95. eſt inter Auguſtinianas, ubi cum egregiè notaſſent hominem juſtum in Dominica oratione dicere: *Ne nos inferas in tentationem*, nec orare, ut ſit homo, nec ut habeat liberum arbitrium, aut legem, *neque remiſſionem peccatorum*, quam ante oraverat, illis verbis: *Dimitte nobis &c.* ſcribunt: *Orat ergo ut non peccet, hoc eſt*, ne quid faciat mali. *Unde ſatis apparet quod ad non peccandum, id eſt ad non malè faciendum, quamvis eſſe non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen ejus poteſtas non ſufficiat, niſi adjuvetur infirmitas. Ipſa igitur oratio clariſſima eſt gratiæ teſtificatio.* Homo juſtus jam per habitus infuſos conſtitutus in ordine ſupernaturali, ob virium infirmitatem indiget oratione, quia *ejus poteſtas non ſufficit* ad tentationes ſuperandas; & hoc quid aliud eſt, quàm ipſum habere privationem potentiæ proximæ ad implenda præcepta? Sanctus Doctor in Serm. 2. de Verbis Apoſtoli, ait: *Verum eſt: magnas arbitrii liberi vires homo, cum conderetur, accepit, ſed peccando amiſit. In mortem lapſus, infirmus factus eſt*; & facta comparatione cum vulnerato à Samaritano curato Lucæ cap. 10. addit: *Sed ſufficit, inquit, mihi, quòd in baptiſmo accepi remiſſionem omnium peccatorum. Nunquid quia deleta eſt iniquitas, finita eſt infirmitas?* Idem S. Doctor lib. de dono perſeu. cap. 7. eadem verba Dominicæ orationis expendens, ait: *Qui enim non infertur in tentationem, non diſcedit à Deo. Non eſt hoc omninò in viribus liberi arbitrii, quales nunc ſunt, fuerat in homine antequam caderet.* At Adam habuit gratiam proximè ſufficientem, undè idem S. Doctor ſcribit in lib. de corrept. & grat. cap. 11. *Si hoc adjutorium vel Angelo vel homini, quum primùm facti ſunt defuiſſet, quoniam non talis natura facta erat, ut ſine adjutorio poſſet manere, ſi vellet,*

non

non utique ſua culpa cecidiſſet. Igitur natura humana ob peccatum Adæ amiſit vires ad faciendum bonum, quas ille habuit proximas & expeditas ad obſervanda divina mandata; hæc de eodem ac uxore dicente Auguſtino conc. 9. in Pſal. 118. *Sic à mandato Dei, quod ſibi Deum mandaſſe ſciebant, & quod facillimè nulla infirmitate revocante, impediente, tardante implere poterant, per hanc ſuperbiam declinarunt*. Scribit in lib. de corrept. & gratia cap. 12. Adamum *in tanta non peccandi facilitate* peccaſſe, cum ei, ut ait lib. 1. Retract. cap. 15. *ab opere malo abſtinendi ſumma poteſtas erat*. Et ut plurima alia S. Doctoris teſtimonia brevitatis gratia omittam, prçclariſſimam ejuſdem ſententiam recito ex lib. 6. oper. imperf. con. Julianum num. 15. ubi ait fideles dicere: *Ne nos inferas in tentationem, propter hoc utique ne mala faciamus; unde & Apoſtolus dicit*: Oramus autem ad Deum, ne quid faciatis mali. *Quod ſi ita eſſet in poteſtate, quomodo fuit ante peccatum, priuſquàm eſſet natura humana vitiata, NON utique poſceretur ORANDO, ſed AGENDO potiùs teneretur*. Et ſtatim: *Ideo in hoc agone magis nos Deus voluit orationibus certare, quàm viribus, quia & ipſas vires, quantas hîc habere nos competit, ipſe ſubminiſtrat certantibus, quem rogamus*. Ex tot locupletiſſimis ſententiis colligimus, Adamum habuiſſe magnas arbitrii vires, ſummam ac tantam non peccandi poteſtatem; at ob peccatum Adæ homines evaſiſſe infirmos, amiſiſſe vires, eaſque Dei gratia ſubminiſtrari. At vires ſe tenent ex parte actus primi, cum corroborent potentiam, eamque compleant ad actum eliciendum. Hinc quo plus virium ac potentiæ habemus ad aliquid faciendum, eo minus indigemus rogare alterius auxilium ad illud exequendum; *Quis enim*, inquit Auguſtinus conc. 4. in Pſal. 118. *ſe dicat optare, quod ſic habet in arbitrii poteſtate, ut nullo indigens adjutorio, id poſſit efficere?* quæ repetit lib. 2. de pec. mer. cap. 6. Hac ratione nullus homo ſani corporis rogat Deum, ut poſſit manum elevare, pedem movere, oculos aperire, quia jam ſcit ſe integras vires ac potentiam proximè expeditam cum ordinario Dei concurſu, ad eos motus faciendos habere. Si verò oculus humore contrario inficiatur, aut pes podagra laboret, tum homo Deum rogat, ut utrique membro deperditam ſanitatem ac vires priſtinas ad videndum, ac ambulan-

bulan-

Digitized by Google

bulandum reſtituat. Jam verò in Adamo tantæ erant vires, tanta poteſtas faciendi mandati, ut non indiguerit, teſte Auguſtino, oratione ad majores vires impetrandas. Quid enim plus virium petiiſſet *in tanta non peccandi facilitate*? At homo etiam juſtificatus, cum ſit viribus deſtitutus, debilis, ac infirmus, non habet eam plenam ac proximè expeditam poteſtatem implendi mandata, unde eandem cogitur orando, à Deo impetrare. Hæc infirmitas oritur ex rebelli concupiſcentia; ut patet ex Apoſtolo cap. 7. epiſt. ad Romanos, cujus verba egregiè hanc in rem expendit Card. de Lauręa Opuſc. 3. de grat. act. cap. 7. & 13. Eadem ſcribit idem Apoſtolus ad Galatas cap. 5. *Caro concupiſcit adversùs Spiritum &c. ut non ea quæ vultis faciatis.* Quem textum appellans S. Doctor lib. 6. oper. imperf. con. Julianum num. 8. ait: *Ubi tu, qui negas liberum arbitrium vires ſuas perdidiſſe peccando, id eſt, malè ſe utendo, quid reſpondebis audiens, quòd carne concupiſcente adversùs ſpiritum, non ea quæ volunt, faciant & fideles; non ea quæ volunt, faciant etiam hi, quibus ſunt in baptiſmo dimiſſa peccata &c.* Ita juſti patiuntur virium defectum, ac carent potentia plerumque proxima & expedita ad implenda præcepta. Et propterea Sacra Tridentina Synodus ſeſſ. 6. de Juſtificat. cap. 1. tradit non eſſe ob Adami peccatum extinctum liberum arbitrium, *viribus licèt attenuatum & inclinatum*; quæ virium attenuatio non aliud ſignificat, quàm privationem potentiæ proximæ & expeditæ, qualis fuerat in natura hominis ante Adami peccatum.

CAPUT II.

Antitheſes Janſenii & Noriſii de potentia proxima ad orandum urgente præcepto.

QUæ hactenùs dicta ſunt, Anonymo ſcrupulorum & Informationis auctori non multùm diſplicere poſſunt, cum fateatur etiam juſtos quandoquè carere proxima potentia adimplendi præcepti, habere eos tamen remotam, qua nempè poſſunt orare: quæ remota in ordine ad orationem eſt.

Oo proxi-

proxima; ideoque ait damnatam primam propoſitionem Janſenii, non quia ſimpliciter aſſerit, *aliqua Dei præcepta juſtis &c. eſſe impoſſibilia*, ſed quia addit, *deeſſe quoque gratiam qua poſſibilia fiant*; cum poſſint orare Deum pro impetranda gratia neceſſaria ad obſervationem præcepti; undè meritò ob illam ultimam clauſulam ea propoſitio ab Apoſtolica Sede damnata fuit. Verùm Auctor Scrupulorum pag. 13. ſcribit Noriſium Janſenio ſimiliter tradere; *Siquidem*, inquit, *eo judice*, *quiſquis præceptum aliquod violat*, *is neque habuit potentiam proximam hujus exequendi*; *neque rurſus potentiam proximam orandi*, *ſivè aliud quid agendi*, *per quod poſſet obtinere auxilium*, *quo indiget &c.* Ita tota Janſeniſmi nota in eo apparet, quòd Noriſius inſimulatur negaſſe juſtis inſtante præcepto proximam poteſtatem orandi, ut media oratione gratiam adimplendo mandato neceſſariam, impetrent. Hanc importatam Noriſio calumniam nulla evidentiori demonſtratione confutari poteſt, quàm utriuſque ſcriptoris ſententiis unà ſimul ſub aſpectum expoſitis. En tibi, candide Lector, Janſenii ac Noriſii antitheſes.

Jansenius.	Norisius.
Quintum itaque ex eodem principio conſentaneum eſt, plurimis non dari iſtam faciendi præcepti poſſibilitatem, quæ precibus implorari ſolet. Lib. 3. de grat. Chriſti cap. 13. pag. 139. col. 1.	*Quare cum urgente quolibet præcepto, POSSIT HOMO ORARE DEUM, ut gratiam ad illius præcepti impletionem largiatur, ſignum eſt, gratiam illam non adeſſe ſemper in omnibus & ſingulis momentis. In Vindiciis cap. 3. §. 6. pag. 86.*

Jansenius.	Norisius.
Cum nec omnibus gratiam vel ferventer petendi, vel OMNINO petendi Deus largiatur, apertiſſimum eſt fidelibus multis deeſſe illam ſufficientem gratiam, quam quidam prædicant fa-	*Quare cum inſtante quolibet præcepto legis, homo non irriſoriè, ſed veraciter DEUM ORARE DEBEAT, ut ſibi gratiam donet ad faciendum mandatum, ſignum eſt gratiam*

Digitized by Google

faciendi præcepti, facultatemque. Ibidem pag. 140. col. 1.

tiam neceſſariam ad exequendum opus imperatum non adeſſe in omnibus & ſingulis momentis. In Vindiciis cit. pag. 87.

JANSENIUS.

ITa diſcimus non ſolùm Judæis, ſed & Chriſtianis non ſolùm carnalibus, ſed & ſpiritualibus gratiam talem ſufficientem ad id faciendum, quod jubetur, frequenter ſubtrahi, atque ita ſubtrahi, ut nec pro tali gratia adipiſcenda, deprecandi ſimilis ſufficiens gratia habeatur. Lib. 3. de gratia Chriſti cap. 5. pag. 113. col. 1.

NORISIUS.

NAm dum petis, ut poſſis, *profectò ſentis te urgeri præcepto, & ſimul cognoſcis te deſtitutum gratia proximè ſufficienti ad opus implendum, unde ORAS, ut eandem tibi Deus largiatur.* In Vindiciis loco citato pag. 88.

Haud hîc opus eſt benignas interpretationes compingere, & machinis aliquid ſaltem diſcrepantiæ trahere, ut Noriſii ſententia à Janſenii opinione diverſa judicetur. Utriuſque effata contraria ſibi invicem ita apparent, ut monſtro propior videatur eorum ſimilitudo, quæ ab Anonymo tanta confidentia obtruditur. Janſenius affirmat plurimis juſtis urgente præcepto, non dari ejuſdem faciendi poſſibilitatem, quæ precibus impetrari ſolet. Ita Janſenio docente, plures juſti urgente præcepto, non poſſunt orare. At Noris ſcribit: *Urgente quolibet præcepto poteſt homo orare Deum, ut &c.* An non hæc utriuſque dicta contradictoriè opponuntur? Scribit Noriſius eodem loco, *quolibet inſtante præcepto hominem debere orare*, ut Deus ſibi gratiam ad exequendum mandatum largiatur. Jungamus utrumque effatum: *Homo inſtante quolibet præcepto poteſt, & debet orare Deum, ut ſibi gratiam ad illius impletionem largiatur.* Atenim Informator pag. 11. inquirit, *quare* Noriſius *ne verbo quidem oſtendit, id quod tantoperè ad rem præſentem pertinebat &c. juſtum hunc non quidem habuiſſe vincendæ tentationis potentiam proximam, ſed habuiſſe proximam orandi, vel agendi aliquid aliud, ex quo infallibiliter ſecutura fuiſ-*

Digitized by Google

ſet potentia proxima vincendæ tentationis. Quid ais, ne verbo quidem id Noriſius oſtendit? Quid hæc verba, cum Latinè ſapias, ſignificant, *urgente quolibet præcepto poteſt homo orare Deum*? Eſtne præceptum vincendę tentationis? Ita planè, inquies, ergo ex Noriſii effatis tunc homo poteſt & debet orare Deum, ut gratiam ſibi conferat ad tentationem vincendam. Ite nunc, & ſcrupulorum aciem denſate, & Informationes efformate, ut doctiſſimis Cenſoribus Noriſii Janſeniſmum demonſtretis, unàque imperitis ac plebeis Italicis ſcriptiunculis fucum faciatis. Aclamatis ex ſtatutis à Noriſio principiis Janſenianum dogma manifeſtè deduci. Jſtæ ſunt tam bellæ tamque bonæ illationes, iis planè perſimiles, quibus in diſputatione hiſtorica inferebatis, ab eodem infallibilitatem Apoſtolicæ Sedis in rebus fidei ſubverti.

Opponit Informator pag. 13. perperàm à Noriſio ſcribi hominem privari potentia, ſivè gratia proximè ſufficienti, ſi ea ipſo tempore offertur. *Sanè*, inquit, *privari dicimur non eo omni quod abeſt, ſed eo quod vellemus*; additque privationem gratiæ non accipi pro qualibet abſentia gratiæ, ſed pro abſentia cum impotentia obtinendi; veluti luce privari dicitur non quicunque non videt, ſed qui non videt, nec videre poteſt. Nam qui lubens volenſque lucente Sole oculos claudit, is privari luce non dicitur, quia penès eum eſt, ut aſpiciat. Hæc Informator. Verùm Noriſius non dicit, ut jam prænotavi, hominem privari gratia, quaſi Deus id ſuo decreto ſanciverit; cum enim offerat gratiam, ſi oret, quî fieri poſſit, ut Deus habeat abſolutum decretum gratiæ denegandæ? Scribit ille hominem ex peccato Adæ incidiſſe in privationem potentiæ proximæ, ſervandæ legis. Quod ſi Deus gratiam proximè ſufficientem nolit dare, niſi ab homine exoratus, jam decretum largiendi gratiæ, aut denegandæ, eſt conditionatum, nempè ſi homo oret, aut non oret. Si quis alteri quidpiam ſub conditione promittat, nonne is habebit rei promiſſæ privationem, quouſque poſitam conditionem adimpleat? Exemplum de illo, qui volens oculos claudit, ne videat, eſt prorſus impertinens. Nam privatio potentiæ proximæ non eſt liberè ſibi ab homine inducta, ſed eſt pœnalis infirmitas voluntatis, ac cæcitas intellectus, quo duplici vulnere humana natura Adamo pec-

cante

Digitized by Google

cante contabuit. Hæc in lib. 3. de lib. arb. cap. 18. docet Auguſtinus: Homo *nec habet in poteſtate, ut bonus ſit: ſivè non videndo qualis eſſe debeat, ſivè videndo, & non valendo eſſe qualem debere eſſe ſe videt. Pœnam iſtam eſſe quis dubitet?* Homo cæco oculo mentis natus eſt, coactus, ut ait idem lib. de nat. & grat. cap. 51. *medicum quærere, qui cæci oculos ſanaret, & videndi poſſibilitatem reſtitueret, quæ fuerat amiſſa per cæcitatem; quoniam cæcus puto quòd velit videre, ſed non poteſt; ſi autem vult, & non poteſt, ineſt voluntas, ſed amiſſa eſt poſſibilitas.* Barbaris nationibus hæc pœnalis cæcitas incubat; at juſti baptizati, fide jam ſciunt quid ſibi agendum eſt, edocti divina mandata. At ipſos alterum pœnale malum, nempè virium infirmitas premit, *videndo, & non valendo eſſe quales debere eſſe ſe vident.* Audis quid divinæ gratiæ Doctor maximus dicat? *Ineſt voluntas, ſed amiſſa eſt poſſibilitas.* Hæc quid aliud eſt quàm privatio potentiæ proximæ expeditæ ad faceſſenda præcepta? Sine igitur hunc orare Deum, ut pœnalem privationem gratiæ proximè ſufficientis dono diſpellat.

Rurſus objicit Informator pag. 9. *Noriſius negat*, inquit, *Infidelibus adeſſe gratiam orationis, aut ullum modum impetrandi auxilii proximè ſufficientis, neque enim ullum agnoſcit ſecluſa fide, qua illi carent; vult tamen eos non excuſari, quia habent auxilia quædam remota.* Equidem rectè Noriſius negat adeſſe Infidelibus gratiam orationis, id enim ex manifeſta Apoſtoli ſententia prędocuit S. Auguſt. in epiſt. 107. ad Vitalem, ubi de infidelibus nuper converſis ad fidem ait: *Et velle incipiunt quod nolebant, & habere fidem, quam non habebant, quod ut fiat in eis, oratur pro eis, quamvis non oretur ab eis.* Ipſi enim quomodò invocabunt in quem non crediderunt? (Rom. X. 14.) *Cum verò factum fuerit quod oratur, ei qui fecit, aguntur gratiæ, & pro eis, & ab eis.* Idem de Paulo Apoſtolo ait ſerm. 36. *Et ut oſtenderet fidem fontem eſſe orationis, nec poſſe ire rivulum, ubi caput fontis ſiccaretur, adjunxit, atque ait:* Quomodo autem invocabunt, in quem non crediderunt? *Ergo, ut oremus, credamus &c.* Etenim ſi infideles orarent Deum, non poſſent non credere, Deum ſibi ipſis opem laturum; non ergo eſſent infideles, quippè qui orantes, in Deum ac Deo crederent. Noriſius in Vindiciis cap. 3. §. 4. pag. 46. oſtendit ex S. Augu-

ſtino

Digitized by Google

ſtino in lib. de prædeſt. Sanct. cap. 7. Cornelium Centurionem piis elemoſynis impetraſſe divinam gratiam, qui Centurio, ut ait S. Doctor, *nec tamen ſine aliqua fide donabat, & orabat. Nam quomodo invocabat, in quem non crediderat?* Jam ſuperiùs adverti à Theologis auxilia ſufficientia data infidelibus, appellari ab ipſis *remota*, & *remotiſſima*; in quo autem conſiſtant, non conveniunt Scholaſtici, & Pater Macedo in Scrinio Auguſtiniano cap. 11. prolixa diſputatione dubios monſtrat & incertos quoſcumque modos, quibus hactenùs Doctores hæc remota auxilia ſufficientia infidelibus à Deo collata explicarunt. Et ut cæteros omittam, Vaſquez 1. 2. diſp. 189. cap. 14. & alibi tradit ea auxilia remota conſiſtere in cogitatione congrua ordinis naturalis, quæ eſt gratia itidem ordinis naturalis, qua ſi benè utantur infideles ſervando legem naturalem, Deus poſtea confert iiſdem gratiam proximè ſufficientem ordinis ſupernaturalis, qua proximè poſſint ad fidem converti. At Suarez lib. 4. de grat. toto capite 14. acerrimè hoc auxilium ſufficiens ordinis naturalis eo fine à Vaſquio invectum confutans, in fine concludit: *Propter hæc ergo non videtur per illum dicendi modum convenienter fieri ſatis difficultati propoſitæ, nec ſufficienter vitari Semipelagianorum doctrina*. Et capite 15. num. 19. ait in opinione Vaſquez *non recedi in re ipſa à ſententia Caſſiani & Fauſti*, qui duo fuerunt Semipelagianorum factionis principes. Idem verò Suarez aliorum opinionibus gravi rationum pondere protritis, tandem cap. 15. num. 38. concludit conditionem, ſub qua Deus promiſit infidelibus & omnibus adultis *Proximum auxilium ſufficiens ad ſalutem, ſeu fidem, eſſe negativè intelligendam, id eſt, ſi homo ex parte ſua impedimentum divinæ vocationi non poſuerit*. Verùm Vaſquez in p. p. diſput. 91. cap. 12. num. 98. hanc conditionem *per accidens removentem ſola impedimenta* ad recipiendam gratiam, vocat aſſertum, *quo ſanè*, inquit, *meo judicio multi Maſſilienſes contenti eſſent*. Viden', uti duo iſti Theologi celeberrimi in exponenda notione auxilii remoti infidelibus collati, mutuò ſibi Semipelagianiſmum objiciunt. Itaque Noriſius in re dubia & obſcura explicatu dixit pag. 92. Vindiciarum, dari infidelibus à Deo auxilia tantùm remota, nempè cogitationes quaſdam bonas, ſed adeo debiles, ut voluntatem

ad vir-

ad virtutem non pertrahant, cum eadem longo ſcelerum uſu obcæcata indureſcat.

§. I.

Noriſius admittit etiam in ſtatu naturæ lapſæ adjutorium ſine quo non, *ſecùs Janſenio ſentiente. Eo adjutorio fiunt actus boni minùs perfecti. Actus intellectus ac voluntatis conſtituentes potentiam proximam orandi ex Sancto Auguſtino demonſtrantur. Ejuſdem celebris ſententia*: Quæ lex imperat, fides impetrat, *exponitur*.

AD Triarios ventum eſt. Hic enim præcipua difficultas ab Informatore pag. 10. Noriſio oppoſita,ſuperanda eſt,quod plenè præſtare nequeo, niſi plura explanando, quæ hocce argumentum aſperant, multiſque curam non mediocrem injiciunt. Noriſius in Vindiciis cap. 2. pag. 18. oſtendit ex S. Auguſtino contra Janſenium nos interiori Dei gratiæ reapſe reſiſtere, ubi hęc ait: *Cum adjutorium miniſtratum Angelis ante lapſum, dari etiam in ſtatu naturæ lapſæ quibuſdam, aliis in pœnam peccati non dari, cum, inquam, iſta* Auguſtinus *docet, de altera gratiæ ſpecie debili, incongrua, & remotè ſufficienti loquitur*. At Janſenius toto libro 2. de gratia Chriſti conatur oſtendere adjutorium Angelis ac primo homini innocenti collatum, nulli in natura lapſa conferri, & huic eſſe prorſus inutile; & cap. 29. pag. 88. col. 2. ait: *Auguſtinus docet adjutorium Angelorum & primi hominis fuiſſe dumtaxat* ſine quo non, *ſecundi hominis*, quo, *quod ſexcentiès nobis eo modo interpretatur*. En alterum & quidem maximum ac capitale Noriſianæ doctrinæ à Janſeniana diſcrimen. Interim quòd ille ſcripſit hominem gratiæ *remotè ſufficienti* reſiſtere, Informator utraque voce arrepta, hoc ratiocinio Noriſium impugnat pag. 10. (Præterea gratiam, cui reſiſtitur, declarat eſſe dumtaxat remotè ſufficientem: quibus verbis apertè demonſtrat juſtos, qui urgente tentatione, orare negligunt, non habere gratiam proximè ſufficientem ad orandum ſicut oportet; ſi enim haberent, non ei reſiſterent, ut ipſe contendit; orarent ergo, & exaudirentur;

ſicque

Digitized by Google

ſicque non deeſſet illis auxilium proximè ſufficiens vincendæ tentationi. At non orant; unde nec habent auxilium proximè ſufficiens ad orandum) Ita ille argumentatur.

Noriſius uti proximè notabam, affirmat etiam in ſtatu naturæ lapſæ dari adjutorium *ſine quo non*, ſecùs ac Janſenius contendit, quod quidem adjutorium efficit in nobis, ut loquitur P. Macedo in Scrinio laudato cap. 6. pag. 65. *voluntates parvas & infirmas, non validas & robuſtas, quibus præcepta non implentur*. Adjutorium verò *quo* ſemper eſt efficax, atque reddit voluntatem magnam, validam, ac robuſtam. Porrò illud adjutorium *ſine quo non* in ſtatu naturæ lapſæ eandem notionem retinet, quam in natura integra habebat, atque adeo ut agat, motum voluntatis cui idemmet cooperatur, expectat, uti fuſiùs explicat S. Doctor in lib. de cor. & grat. cap. 11. & 12. qui eo cap. 11. hęc etiam ſcribit: *Si autem hoc adjutorium vel Angelo vel homini, quum primum facti ſunt, defuiſſet &c. non utique ſua culpa cecidiſſent. Adjutorium quippè defuiſſet, ſine quo manere non poſſent. Nunc autem quibus deeſt tale adjutorium, jam pœna peccati eſt: quibus autem datur, ſecundùm gratiam datur, non ſecundùm debitum, ET TANTO AMPLIUS datur per Chriſtum D. N. quibus id Deo dare placuit, ut non ſolùm adſit, ſine quo permanere non poſſumus, etiamſi velimus, verum etiam tantum ac tale, ut velimus*. In priori parte recitatæ doctrinæ deſcribi auxilium ſine quo non purè ſufficiens, omnes concedunt. Cum verò ait *quibus autem datur*, idemmet adjutorium *ſine quo non* deſignat. At cum addit *& tanto ampliùs datur*, exprimit adjutorium *quo*, ſivè gratiam efficacem. Jam verò adjutorio *ſine quo non*, movetur voluntas ad eliciendos actus debiles, nempè deſideria, conatus, orationes minùs fervidas, pro adimplendis mandatis, in ordine ad quorum executionem adjutorium *ſine quo non* eſt tantùm auxilium remotum, impetratorium tamen auxilii *quo*, ſivè gratiæ efficacis ac victricis, qua ſola mandata reapſe implentur. Hinc laudato loco pag. 65. Macedo ſcribit: *Igitur ad hujuſmodi actus imperfectos, quæ ſunt inchoata deſideria boni in peccatoribus & juſtis, iſtud adjutorium* ſine quo non *& exigitur, & invenitur*. Auguſtinus lib. de grat. & libero arb. cap. 17. ſcribit: *Qui vult ergo facere Dei mandatum, & non*

poteſt,

poteſt, *jam quidem habet voluntatem bonam*, *ſed adhuc parvam & invalidam*. Illa bona voluntas eſt ab adjutorio *ſine quo non*, quo deſiderium præcepti implendi excitatur; qui tamen motus eſt invalidus, niſi adjutorium *quo* roboretur. Plura ad hoc ipſum habet S. Doctor in ſuperiori cap. 15. *Ut homo qui voluerit*, *& non potuerit*, *nondum ſe plenè velle cognoſcat*, *& oret*, *ut habeat tantam voluntatem*, *quanta ſufficit ad implenda mandata*; tanta autem voluntas habetur ab adjutorio *quo*; prior verò quæ eſt purum deſiderium, ex adjutorio *ſine quo non* derivatur. Et in lib. de nat. & grat. cap. 15. *Conetur ergo*, inquit, *anima domare linguam*, *& dum conatur*, *poſcat auxilium*, *& oret lingua*, *ut dometur lingua*. Ille conatus & oratio ſunt cum adjutorio *ſine quo non*; ipſam verò linguam reapſe domare, eſt effectus adjutorii *quo*, ac gratiæ victricis. Hoc ipſum probatur ex lib. S. Doctoris de nat. & grat. cap. 68. ubi cum dixiſſet, Deum non præcipere impoſſibilia, ait: *Hinc admonemur & in facilibus quid agamus*, *& in difficilibus quid petamus*. Igitur opera facilia, ſeu actus bonos minùs perfectos facere poſſumus abſque eo, quòd majus & ulterius auxilium à Deo poſtulemus: quod tamen in actibus perfectioribus ac difficilioribus ſuppliciter petendum eſt. Idem in epiſt. 89. ad Hilarium ſcribit: *Quia etſi poſſit*, *antequàm petat*, *quid ei prodeſt*, *niſi illi agat gratias ex eo quod poteſt*; *à quo petendum eſt quod nondum poteſt*? Hîc S. Doctor loquitur de potentia proxima nondum actum bonum operante; ſiquidem ait: *etſi poſſit*, *antequàm petat*; aliàs ſi jam actum bonum eliceret, irriſoriè peteret, ut poſſet elicere. Quare illud adjutorium eſt *ſine quo non*, conſtituens voluntatem in potentia proxima ad faciendos actus bonos remiſſos ac minùs perfectos, abſque eo quod indigeat ulterioris auxilii additione; quod tamen petendum eſt, cum vult agere *quod nondum poteſt*, nempè actus bonos validiores ac perfectiores, qui, quas actu habet, vires exuperant.

Cæterùm manifeſtum eſt potentiam ad orandum, debere eſſe proximam in juſto ſivè fideli; nam ſi fidelis ſit in potentia remota ad ſimpliciter orandum (non enim hîc loquor de fervida & diuturniori oratione) non habet is aliam potentiam proximam pro impetranda oratione, aliâs procederetur in infinitum. Quomo-

Digitized by Google

dò autem homo fidelis habeat ſemper, niſi ipſemet obicem ponat, potentiam proximam ad orandum, ex Auguſtiniana doctrina paucis exponam. Ut quis ſit in potentia proxima ad orandum pro impetranda gratia efficaci ad implendum præceptum, debet priùs credere illud ſibi à Deo præcipi. Auguſtinus conc. 17. in Pſalm. 118. ait: *Quid eſt ergo* mandatis tuis credidi, *niſi credidi, quòd tu illa mandaveris, non aliquis homo*. Præter hunc actum fidei, quo creditur Deo jubenti, requiritur actùs dilectionis in voluntate, quo homo deſiderat exequi id, quod ſibi à Deo præcipitur; unde S. Doctor laudato cap. 17. de grat. & lib. arb. ait: *Qui vult ergo facere Dei mandatum, & non poteſt &c.* ideo enim orat pro adimplendo præcepto, quia vult ſeu deſiderat implere præceptum. Hinc S. Fulgentius lib. 1. de verit. prædeſt. cap. 17 exponens brevem illam Apoſtolorum orationem: *O Domine, auge nobis fidem*, Lucæ XVII. 5. ait: *Quia gratia, quæ illis initium fidei contulerat, ipſa in eis augendæ deſiderium ſuſcitabat*. Cognitio præcepti eſt ex gratia illuminationis in intellectu; deſiderium verò faciendi præcepti ex inſpiratione ſancta in voluntate. Præter ambos actus, requiritur tertius actus intellectus, quo homo cognoſcit, ſe non habere vires ad exequendum mandatum, ſuamque infirmitatem edoctus, vi duorum actuum præcedentium conſtituitur in potentia proxima ad orandum. Nam cum fidelis experiatur, ſe à rebelli concupiſcentia in contrarium trahi, ſeque fieri invalidum ad faciendum præceptum, ea ipſa cognitione propriæ infirmitatis repercuſſus, ex fide ac dilectione præhabita, proximè excitatur ad poſtulandum auxilium. Auguſtinus epiſt. 89. ad Hilarium quęſt. 2. ait: *Jubet ergo, ut facere juſſa conati, & in noſtra infirmitate ſub lege fatigati, adjutorium gratiæ poſcere noverimus*. Videſis lib. 4. ad Bonifacium cap. 5. §. *ideo ſic expreſſum eſt*. Actus autem quo ſuam infirmitatem homo cognoſcit, eſt naturalis, & experientia ſentitur; eſt enim attractio violenta concupiſcentiæ à bono retrahentis, & obſiſtentis. Apoſtolus ad Rom. VII. 18. ait: *Velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio &c. Condelector enim legi Dei ſecundùm interiorem hominem. Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ*. Cum dicit *velle adjacet mihi*, monſtrat, ſe bonum lege præceptum cognoſcere.

Digitized by Google

ſcere & deſiderare. Verùm cum ait *video* autem aliam legem, ſuam ſe cognoſcere infirmitatem oſtendit, ac fatetur ſe non poſſe præceptum implere ob repugnantem concupiſcentiam. Et S. Auguſtinus lib. 8. Confeſſ. cap. 5. initia ſuæ ad Deum converſionis deſcribens, ait: *Voluntas autem nova, quæ mihi eſſe cœperat, ut te gratis colerem, fruique te vellem, ſola certa jucunditas, nondum erat idonea ad ſuperandam priorem vetuſtate roboratam &c. Sic intelligebam* meo experimento *id, quod legeram, quomodò caro concupiſceret adversùs Spiritum*. Idem docuêre inſignes ejuſdem ſectatores, S. Proſper in pſal. 106. *Humiliati ergo*, inquit, *ſunt* per experimenta impoſſibilitatis ſuæ, *& invenerunt ſe ſine Dei adjutorio nihil poſſe*. Et S. Fulgentius in epiſtola ad Probam cap. 20. ſcribit: *Quiſquis igitur beneficium rogat, & adjutorium flagitat, neceſſe eſt, & ut* evidentiam *ſuæ imbecillitatis & egeſtatis agnoſcat; & ideo egeſtas noſtra dari ſibi quod non habet, poſcit*. Itaque actus, quo noſtram infirmitatem, ideſt privationem potentiæ proximæ faciendi mandati cognoſcimus, experimento & evidentia naturali ſine ullo ſpeciali auxilio à nobis intelligitur. Hæc eſt prima, quam à lege percipimus utilitatem: uti paſſim S. Auguſtinus inculcat ſcribens, legem homini ſuam infirmitatem oſtendere, eumque ad orationem pro viribus ex gratia obtinendis impellere. Ex ſexcentis, unum S. Doctoris teſtimonium appello ex epiſt. 200. ad Aſſelicum Epiſcopum: *Utilitas itaque legis eſt, ut homines de ſua infirmitate convincat, & gratiæ medicinam, quæ in Chriſto eſt, implorare compellat*.

Ita fidelis ſivè juſtus cognoſcens ſe non poſſe mandatum facere, per actus priores fidei ac dilectionis conſtituitur in potentia proxima ad orandum, fide ſpem in Deum excitante; nam ut ait S. Doctor Serm. 3. de verbis Apoſtoli: *Quod enim lex imperat, fides ſperat*. Homo enim fidelis credit Deum uti dominum ſibi præceptum imponere, dicente Auguſtino conc. 2. in Pſal. 70. *Quomodò eris ſub domino, niſi fueris ſub præcepto*? Præterea eadem fide credit Deum tamquam adjutorem vires miniſtrare, ad implendum præceptum. Nam in Pſalmis 18. 27. &c. *Dominus adjutor* laudatur, quod egregiè explicat Auguſtinus conc. 17. in Pſalm. 118. dicens: *Quia itaque credidi tua eſſe mandata, ipſa*

Digitized by Google

fides mea, qua id credidi, impetret abs te gratiam, qua faciam quod mandaſti. Si enim homo mihi hæc juberet forinſecùs, nunquid etiam, ut facerem quod jubebat, adjuvaret intrinſecùs? Et in lib. de Spir. & lit. cap. 10. ait hominem fieri juſtum *ex lege fidei, qua credidit nullo modo poſſe ſua infirmitati ad implenda ea, quæ lex factorum jubet, niſi divina gratia ſubveniri*. Rurſus deſiderium, quo homo fidelis vult facere præceptum, ſed ob virium defectum non poteſt, eo infirmitatis obice repercuſſum intenditur, & impellit hominem ad orandum pro viribus impetrandis. Idem S. Pater in lib. de grat. & lib. arbitrio cap. 18. ait: *Niſi quia præcepto admonitum eſt liberum arbitrium, ut quæreret Dei donum? Quod quidem ſine ſuo fructu prorſus admoneretur, niſi priùs acciperet aliquid dilectionis, UT addi ſibi quæreret, unde quod jubebatur, impleret*. Et S. Fulgentius in epiſtola ad Probam capite 2. *Quis enim*, inquit, *vel orare competenter valeat, niſi medicus ipſe nobis initium deſiderii ſpiritalis infundat?* Illud *aliquid dilectionis*, ſeu *deſiderium ſpiritale*, ſtatim ac fidelis expertus eſt, ſe non poſſe implere præceptum, eundem excitat ad Dei auxilium implorandum. Audiendus iterùm Auguſtinus hæc pro concione dicens in Pſalm. 106. *Audit, vive benè ſecundùm quod noſti &c. Conatur, & non poteſt; ligatum ſe ſentit. Exclamat ad Dominum*. Habes hîc actum fidei quo credit Deo imponenti præcepta benè vivendi. Rurſus non tantùm habet deſiderium eadem exequendi, verùm etiam *conatur* illa faceſſere. At ubi cognoſcit ſemet propriæ infirmitatis vinculis impediri, opem à Deo impetraturus, exclamat, eo videlicèt ſpiritali deſiderio impellente, quo ante infirmitatis experientiam, volebat mandatum implere. Idem in Pſalm. 118. conc. 10. *Quid eſt*, inquit, *inclinatum cor ad aliquid habere, niſi hoc velle? Et voluit ergo, & orat, ut velit. Voluit cum dixit*: Deduc me in ſemitam mandatorum tuorum, quia ipſam volui; *orat autem, ut velit, cum dicit*: Inclina cor meum &c. *Hoc itaque orat, ut ipſa voluntate proficiat*: Quod exemplo etiam exponens, ait: *Quemadmodùm ſi poculum plenum teneas, & ſitienti dare incipias, & haurit bibendo, & poſcit deſiderando*. Illa ergo *aliqua dilectio, ac deſiderium ſpiritale* jam in voluntate accenſum, quo juſtus ſeu fidelis vult facere præceptum, comperta vi-

rium

rium debilitate, excitat eundem ad auxilium poſcendum; nempè ut laudato cap.15. de nat. & grat. ſcribit: *Dum conatur, poſcat auxilium*. Tum primùm conatur, cum animadvertit ſuam ſibi volenti præceptum implere, infirmitatem obſiſtere; igitur tunc poteſt orare; ſiquidem facilius eſt implorare alterius auxilium, quàm per ſemetipſum conari. Denique idem Auguſtinus in Pſal. 32. ait: *Quia utique ſi credis, caves; ſi caves, conaris, & conatum tuum inſpicit Deus &c.* ut conatus ille implendi præcepti ex actu præexiſtenti fidei derivetur. Ex illo deſiderio implendi præcepti, ac judicio practico propriæ infirmitatis, ejuſque confeſſione, divina gratia impetratur; etenim S. Doctor conc. 27. in Pſalm. 118. ait: *Quid deſiderabat, niſi facere mandata divina? Sed non erat unde faceret infirmus fortia, & parvulus magna. Aperuit os ſuum confitens, quòd per ſe ipſe non faceret, & attraxit undè faceret. Aperuit os petendo, quærendo, pulſando, & ſitiens hauſit ſpiritum bonum, unde faceret, quod per ſe ipſum non poterat, mandatum ſanctum & bonum &c.*

Celeberrima eſt S. Doctoris ſententia, & paſſim in ejuſdem ſcriptis occurrit: *Fides orando impetrat, quod lex imperat*. In lib. de grat. & lib. arb. cap. 16. In lib. de nat. & grat. cap. 16. De perfect. Juſtit. cap. 4. In Enchirid. cap. 117. Serm. 3. de verb. Apoſtoli. Epiſt. 89. & ferè ubique. Exponit inſigne illud apophtegma conc. 10. in Pſal. 118. expendens verba Apoſtoli ad Romanos III. 17. *Ubi eſt gloriatio tua? Excluſa eſt. Per quam legem? Factorum? Non: ſed per legem fidei*; atque ita ratiocinatur: *Hæc eſt lex fidei, qua credimus, & oramus per gratiam donari nobis, ut faciamus, quod per noſmetipſos implere non poſſumus*. Idemque pertractans in lib. de Spir. & lit. cap. 13. ait: *Ac per hoc lege operum dicit Deus*: Fac quod jubeo; *lege fidei dicitur Deo*: Da quod jubes. *Ideo enim jubet lex, ut admoneat, quid faciat fides, id eſt, ut cui jubetur, ſi nondum poteſt, ſciat quid petat, ſi autem continuò poteſt, & obedienter facit, debet etiam ſcire, quo donante facit*. Ex quibus colligimus in fideli una cum lege reperiri potentiam proximam ad orandum, quæ eſt veluti lex ex Dei promiſſione nobis donata, qua eidem Deo dicimus: *Da quod jubes*, quam alteram ſibi familiarem ſententiam mirificè ex ſacris literis illuſtrat

lib. 2.

Digitized by Google

libro 2. de peccat. mer. capite 5.

Hîc tamen removenda eſt difficultas, quæ hactenùs dictis opponi poteſt. Nam ſi duo fideles velint ſervare præceptum, quod ſecundùm præſentes quas habent vires, non poſſunt, ambo habent adjutorium *ſine quo non*, id eſt, poteſtatem proximam orandi pro majori auxilio impetrando, unus pro libito orabit, alter autem non orabit; igitur orans ſola determinatione ſuæ voluntatis ſe diſcernet à non orante, ſecus ac docuit Apoſtolus in epiſtola 1. Cor. IV. 7. *Quis enim te diſcernit? Quid autem habes quod non accepiſti?* Nam ut ait Auguſtinus epiſt. 46. ad Valentinum ac ſub eo monachos Hadrumetinos, ille qui oravit, *poſſet reſpondere vel voce, vel cogitatione, & dicere, diſcernit me fides mea, diſcernit me oratio mea, diſcernit me juſtitia mea*. Et in epiſtola 105. ad Sixtum poſtea Romanum Pontificem ſcribit: *Etiam ipſa oratio inter gratiæ munera reperitur*. Quid enim oremus, *ait Doctor gentium*, ſicut oportet neſcimus, ſed ipſe ſpiritus interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. *Quid eſt autem interpellat, niſi interpellare nos facit?* Et producto altero teſtimonio ex epiſtola ad Romanos cap. VIII. 15. *in quo clamamus, Abba pater*; ait: *Ita ſine ſpiritu fidei non eſt rectè quiſpiam crediturus, nec ſine ſpiritu orationis ſalubriter oraturus*. Fateor me in vado hærere. Nam quàm facile mihi fuit à Noriſio Janſeniſmi calumniam avertere, tam difficile eſt, ejuſdem ſententiam à conſpiratione cum opinione antagoniſtarum Janſenii vindicare. At cum conſtet ipſum admittere in ſtatu naturæ lapſæ adjutorium *ſine quo non*, ut patet ex appellato locupletiſſimo ejuſdem teſtimonio, duum generum actus proximè diſtinxi, ut tenuiores actus boni, & debiliores poſſint reapſe fieri à voluntate cum ſolo adjutorio *ſine quo non*; cum tamen actus validiores & robuſtiores debeant ab adjutorio *quo* procedere. Hac diviſione jam ſuperiùs probata, concedo orationem intenſam ac ferventiorem ab adjutorio *quo*, dependere, quo fit, ut ardenter oremus. Hac de oratione intelligendus eſt S. Doctor in ea ad Sixtum epiſtola, & cum ibidem ait hominem divina gratia à peccato liberari *impartito ſalubriter orationis affectu & effectu*; & ſimiliter cum lib. 2. de pec. mer. cap. 19. ſcribit: *Et nos vigilanter oremus, & ipſum deprecemur ardenter; ſimul*

Digitized by Google

mul intelligentes, & quod ſic *conemur, & quod* ſic *deprecemur, dono illius nos habere &c.* Cum verò S. Doctor ex illo teſtimonio Apoſtoli probat neminem diſcerni ſua oratione à non orante, contra Pelagianos loquitur, qui viribus naturæ orandi Deum facultatem tribuebant, ut omnem Dei gratiam excluderent, quem errorem Semipelagiani uti capitale dogma retinuere. At juxta propoſitam ſententiam oratio dependet ab actu fidei per ſpem operante, ac dilectione, ſeu deſiderio implendi præcepti, qui actus ab efficaci gratia dependent, ac ſunt illuſtrationes intellectus, ac ſanctæ inſpirationes voluntatis, ſine quibus quemadmodum oratio fieri nequit, ita ſi eadem oratio fiat, ab iiſdem tanquam à cauſis principalibus dependet. Hinc Auguſtinus in eadem epiſtola ad Sixtum ait: *Quapropter ne ſe vel ipſius orationis meritum extollat &c. adjutorium datur oranti; fides orat, quæ data eſt non oranti, quæ utique niſi data eſſet, orare non poſſet.* Hac ſanè interpretatione laudata Apoſtoli verba expoſuit S. Doctor in epiſtola 106. ad Paulinum, ubi de homine juſtificato, ait: *Quia cum dixerit, ut merear juſtificationem, habeo fidem: reſpondetur ei,* Quid enim habes quod non accepiſti? *Cum ergo fides impetrat juſtificationem &c. non gratiam Dei aliquid meriti præcedit humani, ſed ipſa gratia meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, comitante, non ducente, pediſſequa, non prævia voluntate;* quia etiam homo dum orat, præmovetur ex inſpirata dilectione præcepti, ac deſiderio ejuſdem implendi. Plures actus ad actualem impletionem præcepti neceſſarios, eoſque *catenatim connexos* ex ſacris literis deſcribit Auguſtinus in lib. de Spir. & lit. cap. 30. ubi ait: *Per legem cognitio peccati; per fidem impetratio gratiæ contra peccatum &c.* quòd nempè fides eſt fons & origo orationis. Jam verò cum oratio tenuis, non autem fervens ac intenſa, ex deſiderio implendi præcepti dependeat, ipſum verò deſiderium ſit actus voluntatis debilis ac invalidus ad præceptum exequendum ſine ulteriori auxilio, proinde eadem oratione hoc ipſum auxilium poſtulatur. Hinc patet, cur Noriſius dixit, hominem reſiſtere gratiæ debili ac remotæ; illam enim debilem vocavit, quia cum ſit adjutorium ſine quo non, *parvas* tantùm & *invalidas* voluntates efficere poteſt, uti ex S. Auguſtino lib. de grat. & lib. arbitrio cap. 17. prænotavi. Idem

in

in lib. de cor. & grat. cap. 11. comparans gratiam à Creatore Adæ collatam cum gratia à Salvatore nobis obtenta, ait: *Hæc eſt prima gratia, quæ data eſt primo Adam; ſed hæc potentior eſt in ſecundo Adam. Prima eſt enim, quâ fit, ut habeat homo juſtitiam, ſi velit; ſecunda ergo plus poteſt, quâ etiam fit, ut velit &c. Nec illa parva erat, quâ demonſtrata eſt etiam potentia liberi arbitrii*, quia illa ſola poterat *in tanta non peccandi facilitate*, ut ait cap. 12. præcepta adimplere. At in ſtatu naturæ lapſæ ob pœnalem infirmitatem, adjutorium *ſine quo non* eſt parva gratia, quod ſi ſolum haberetur ſine gratia victrici, homines, ut ait eodem cap. 12. S. Doctor, non poſſent in accepta juſtitia ac ſanctitate perſeverare, quia *deficientes infirmitate nec vellent, aut non ita vellent infirmitate voluntatis, ut poſſent*. Ita in ſtatu naturæ lapſæ adjutorium *ſine quo non* dare poteſt tantùm voluntatem ſeu deſiderium implendi, non vires reapſe exequendi præcepti ardui ac difficilis.

§. II.

Homo ex libera ſuppoſitione judicii practici erronei obicem ponit potentiæ proximæ ad orandum. Id exemplo D. Petri ex Sancto Auguſtino demonſtratur.

CUm Auctor ſcrupulorum toto §. 6. & Informator §. 2. pag. 12. hiſtoriam damnatæ Anno 1655. à Theologica Facultate Pariſienſi famoſæ propoſitionis Doctoris Antonii Arnaldi recitent, eamque ipſam theſim à Noriſio aſſertam publicent, operæ precium duxi hanc quoque calumniam non tantùm refellere, ſed rem ipſam controverſam unius S. Auguſtini doctrina explicare. Itaque narrant Arnaldum aſſeruiſſe Divo Petro tentatione pulſato, defuiſſe gratiam proximè ſufficientem ad evitandam negationem. Qui cum noluiſſet eam gratiam admittere, Doctorum albo eraſus, ſolum non quidem vertere, ſed mutare coactus fuit. Eò tota controverſia redacta erat, num homo juſtus inſtante præcepto habeat potentiam proximam ad orandum, cui quæſtioni cum putem me proximè ſatisfeciſſe, unam tamen exceptionem ſubden-

dam

dam exiſtimo. Nam quamvis Noriſius palam & apertè teſtetur, hominem urgente præcepto, poſſe ac debere orare pro impetranda gratia ad mandati impletionem neceſſaria, id intelligendum eſt, niſi homo ponat obicem, ſuoque vitio ſe ea poteſtate proxima ad orandum privet, quod impedimentum reapſe opponi poſſe demonſtro.

Cum ad orandum pro impetranda gratia neceſſaria ad exequendum præceptum, concurrant notitia præcepti, deſiderium ejuſdem faciendi, ac judicium practicum propriæ infirmitatis, ideo enim oramus, quia cognoſcimus deeſſe nobis vires ad faciendum quod nobis præcipitur; ut enim ait Auguſtinus ep. 105. *Si in poteſtate haberetur, non utique poſceretur*; ac proinde ex eodem S. Doctore ac Synodo Tridentina orando petimus *quod non poſſumus*. Hinc ſi homo formet judicium practicum prorsùs oppoſitum, nempè judicet ſe poſſe ſine ulteriori Dei auxilio mandatum implere, ponit obicem orationi faciendæ, nec eſt in potentia proxima ad orandum. Pelagiani putabant ea Dei gratia, quam Catholica Eccleſia docet, everti liberum arbitrium, ac omnium virtutum merita ſuffocari. Hoc erroneo judicio obcæcati, non erant in potentia proxima ad orandum pro impetranda gratia ad exequenda præcepta. Ita cenſuit S. Innocentius Papa ſcribens in epiſtola ad Patres Synodi Carthaginenſis: *Negantes enim adjutorium, non aliis, ſed ſibi hoc penitùs abſtulerunt*. Cujus rationem tradit Auguſtinus lib. 3. ad Bonifacium cap. 7. dum ait: *Putant enim ſe arbitrii ſui viribus implere legem jubentem, & ISTA IMPLICATI SUPERBIA, ad gratiam non convertuntur juvantem.* Idem argumentum repetens tract. 53. in Joannis Evangeliſtæ verba cap. XII. 39. *propterea non poterant credere &c.* ait: *Hinc & illi non poterant credere, non quia mutari in melius homines non poſſunt, ſed quandiu talia ſapiunt, non poſſunt credere. Hinc excæcantur, & indurantur, quia negando divinum adjutorium, non adjuvantur*. Quare ex magni Doctoris ſententia, qui putant ſuis tantùm viribus ſine Dei adjutorio poſſe ſervare mandata, *quouſque talia ſapiunt*, potentiam proximam ad orandum pro impetrando adjutorio non habent, quam tum primùm recipient, cum erroneum illud judicium deponent. Ita paſſim Theologi tra-

Qq dunt

Digitized by Google

dunt eum qui ex conſcientia erronea operatur, non eſſe in potentia proxima ad obſervandum præceptum, cujus oppoſitum tunc erronea conſcientia faciendum dictat. Exemplum deſumo ex Suarez lib. 4. de grat. cap. 20. num. 11. *Sicut aqua nondum calida non poteſt dici proximè potens ad calefaciendum; jam verò calefacta, rectè dicitur proximè ſufficiens.* Sed ſimile exemplum alia occaſione adducit Auguſtinus in lib. 83. Quæſt. hæc quæſt. 66. de nive ſcribens: *Non calefacit, nec enim poteſt. Quandiu enim nix eſt, non calefacit; ſed reſolvi poteſt, & fervere, ut calefaciat &c.* Omnia hæc in brevem ſyllogiſmum coarcto. Homo ut ſit proximè potens orare, debet habere judicium practicum propriæ impotentiæ proximæ, ac neceſſitatis majoris gratiæ impetrandæ; ſed qui de ſuis viribus præſumit, non habet judicium practicum propriæ impotentiæ proximæ ac neceſſitatis majoris gratiæ impetrandæ; ergo is non eſt proximè potens orare. Major eſt certa, quia petimus orando quod proximè non poſſumus facere. Minor æquè vera eſt, quia præſumens de ſuis viribus, putat per ſemet poſſe aliquid facere ſecundùm præſentes quas habet vires, ſine alterius cuiuſpiam adjutorio. Quare ſicut aqua quatenùs eſt frigida, non eſt proximè potens calefacere, ita homo quatenùs eſt præſumens de ſuis viribus, non eſt proximè potens petere vires ab alio. Hinc ſanctus Doctor putavit, intelligi poſſe, cur cum plures Confeſſores fidei Chriſtianæ à tyrannis tormentis ſubjicerentur, nonnulli eorum à fide defecerint. Nam conc. 1. in Pſalm. 90. de iiſdem ait: *Multi defecerunt. Et, credo, illi defecerunt, qui de ſe præſumpſerunt &c. Sed viribus ſuis multum dederunt.* Et iterum in Pſal. 102. *Qui ergo defecerunt, Dominum non invocaverunt, de ſua fortitudine præſumpſerunt.* Eadem repetit conc. 13. in Pſal. 118.

Poſita, ac conceſſa hac doctrina, ad caſum D. Petri deſcendo, ac facilè reſpondeo, defuiſſe eidem gratiam proximam ad orandum pro impetrando ulteriori adjutorio neceſſario ad ſuperandam tentationem negationis, ſi eidem gratiæ Petrus de ſuis viribus præſumens, obicem liberè oppoſuit. Num reapſe talem obicem oppoſuerit, eſt quæſtio facti, in qua S. Auguſtinus ſuis in libris ſæpiſſimè ac conſtanter aſſeveravit D. Petrum de ſuis nimiùm viribus præſumpſiſſe. In primis docet Petrum tentatione

pulſa-

Digitized by Google

pulſatum non habuiſſe reapſe vires reſiſtendi tentationi. Nam in fine enarrationis in Pſalm. 140. comparans Petrum cum Joanne Baptiſta, hæc ait: *Quia enim ſi fieret impetus propter Chriſtum in Joannem, non negaret. Erant quippè in illo magnæ vires, quibus appellatus eſt amicus ſponſi. Magna in illo gratia, magna excellentia &c. Ergo in illum impetus factus eſt, qui non habebat tales vires. Fit impetus in Petrum, non fit in Joannem. Etenim vires ipſas Petrus poſt accepit, tunc autem infirmus fuit. Pro Chriſti nomine ille interrogatur, qui vires non habebat. Ille qui habebat vires, non patitur perſecutionem pro Chriſto.* Hîc loquitur de viribus, quæ in habitu charitatis continentur; ſiquidem qui intenſiorem habet charitatem habitualem, majores etiam vires habet ad reſiſtendum tentationi; unde idem S. Doctor in lib. de ſancta Virginitate cap. 47. cum dixiſſet quaſdam conjugatas poſſe pro fide Chriſti reſiſtere tormentis, quibus ſufferendis aliquæ virgines impares ſunt, ait: *Latent iſta in facultatibus & viribus animorum, tentatione panduntur, experientia manifeſtantur*; nempè latent in habitu intenſioris charitatis. Eadem ſcribit de patientia Job in cap. 21. libri de bono coniugali. Charitas autem tùm habitualis tùm etiam actualis varios habet gradus, unde dicitur Auguſtino in lib. de nat. & grat. cap. ult. *Charitas ergo inchoata, inchoata juſtitia eſt, charitas provecta, provecta juſtitia eſt, charitas magna, magna juſtitia eſt; charitas perfecta, perfecta juſtitia eſt*; & ſtatim: *quæ maxima eſt in hac vita, quando pro illa ipſa contemnitur vita.* Maxima erat charitas habitualis in Joanne Baptiſta, qua potens erat in actu primo, ut Scholaſtici loquuntur, pro Chriſti confeſſione propriam vitam contemnere. Hanc tantam charitatem Petrus, cum Chriſtum negavit, nondum habebat. Etenim Chriſtus Dominus Joannis XIII. 36. dixit Petro: *Quo ego vado, non potes me modò ſequi: ſequeris autem poſtea. Dicit ei Petrus: Quare non poſſum te ſequi modo? Animam meam pro te ponam.* Quæ verba exponens Auguſtinus tract. 66. in Joannem ait: *Quid in animo ejus eſſet cupiditatis videbat; quid virium non videbat; voluntatem ſuam jactabat infirmus.* Et conc. 1. in Pſalm. 36. ait: *Et fortaſsè & ipſe Abraham nondum noverat, quas vires haberet fides ejus.. Unuſquiſque enim ſe tentatione tanquam interrogatus, agnoſcit. Sicut Petrus*

quas vires haberet fides ejus utique neſciebat &c. At Petro, cum negavit, defuiſſe charitatem perfectam ſeu maximam in hac vita, quando pro illa ipſa contemnitur vita, tradit idemmet Auguſtinus tract. 92. in Joannem inquiens: *Dabit enim vobis fiduciam teſtimonium perhibendi charitas Dei diffuſa in cordibus veſtris per Spiritum S. qui dabitur vobis. Quæ utique Petro adhuc defuit, quando mulieris ancillæ interrogatione perterritus, non potuit verum teſtimonium perhibere &c.* Quæ dicta Auguſtini recitat Eccleſia inter precum officia fer. 6. poſt octavam Aſcenſionis. Nempe Petrus ſecundùm quas tunc habebat vires, *non potuit* tentationi reſiſtere; ea tamen gratia quam tunc habebat, poterat gratiam ulteriorem tentationi ſuperandæ neceſſariam implorare, niſi obicem oppoſuiſſet.

Num verò reapſe obicem oppoſuerit, eſt quæſtio facti, in qua S. Auguſtinus ea ſcribit, ex quibus tale impedimentum à Petro objectum fuiſſe intelligitur. Nam in lib. de grat. & lib. arb. cap. 17. ait: *Ipſam charitatem Apoſtolus Petrus nondum habuit, quando timore Dominum ter negavit.* Et laudatis verbis in epiſt. S. Joannis: Sed *perfecta charitas foras mittit timorem*, addit: *Et tamen quamvis parva & imperfecta non deerat, quando dicebat Domino*, animam meam pro te ponam. *Putabat enim ſe poſſe, quod ſe velle ſentiebat.* Idem in Pſalm. 43. ait: *Plerumque enim homo putat ſe poſſe, quod non poteſt; aut putat ſe non poſſe quod poteſt &c. Nunquid Petrus noverat ſe, quando dixit medico*: tecum ſum uſque ad mortem? *Medicus noverat vena inſpecta quid intus ageretur in ægroto; ægrotus non noverat.* Et in Pſalm. 55. ait: *Vires ſuas Petrus ignorabat.* At cum Petrus putabat ſe poſſe, quod ſecundùm eas, quas tunc habebat vires, non poterat, liberè judicium erroneum induxerat, quo putabat viribus, quas actu habebat, poſſe oppetere mortem pro Chriſto; quo erroneo judicio implicitus, de ſe præſumens, non potuit cum eodem componere judicium rectum, quo putaret, majores ſibi à Deo vires precibus impetrandas eſſe; quod judicium ad orationem prærequiri ſuperiùs oſtenſum eſt, & ex cujus defectu homo non eſt in potentia proxima ad orandum. Itaque cum primùm Petrus erroneum illud judicium depoſuit, tunc primùm pariter habuit potentiam proximam ad

oran-

Digitized by Google

orandum. Auguſtinus in Pſalm. 58. *Ignotus enim ſibi quiſque eſt ante interrogationem tentationis. Sicut ſe Petrus præſumendo ignorabat, & negando didicit, quales vires haberet; in tribulatione intellexit, falsò ſeſe præſumpſiſſe*. Et conc. 1. in Pſalm. 36. *Proinde*, inquit, *Petrus, qui ante tentationem præſumpſit de ſe, in tentatione didicit ſe*. Ita tentatione victus, depoſuit erroneum judicium, quod de ſuis viribus antea præſumendo formaverat, ac tunc fuit in potentia proxima ad orandum. Hæc de caſu D. Petri Auguſtinus prædocuit. At Arnaldi & Janſenii opinio à Facultate Theologica Pariſienſi damnata fuit, quòd dixêre Petrum præſumpſiſſe, quia deſertus priùs fuerat à gratia efficaci, ſine qua non potuit orare, cum ſine adjutorio *quo* nullus orare poſſit. At ſecùs docuit Auguſtinus non uno loco exponens verba Pſalmi XXIX. *Dixi in abundantia mea non movebor in æternum*: quæ applicans Divo Petro in lib. de cor. & grat. cap. 9. ait: *Hæc vox & Apoſtoli Petri eſſe potuit; dixerat quippè & ipſe in abundantia ſua*: Animam meam pro te ponam; *ſibi feſtinando tribuens, quod ei fuerat à Domino poſtea largiendum. Avertit autem* ab illo faciem Dominus, & factus eſt conturbatus, *ita ut eum mori pro illo metuens, ter negaret*. Ita Dominus Petrum de ſuis viribus præſumentem deſeruit; non autem quia priùs deſertus fuerat, ille præſumpſit.

CAPUT III.

Sententia Noriſii de privatione potentiæ proximè expedita ad perſeverandum in juſtitia accepta in ſtatu naturæ lapſæ, ex S. Auguſtino à P. Suarez aſſeritur; & ubique Janſeniana calumnia depellitur.

Alterum Janſenianæ doctrinæ lineamentum, quod Auctor ſcrupulorum in Vindiciis exactè expreſſum contendit, inde trahitur, quòd Noriſius ſcripſit naturam humanam ex peccato primi parentis incidiſſe in privationem potentiæ proximè expeditæ ad perſeverandum in accepta juſtitia. At ex ſuperiùs

Digitized by Google

riùs de potentia proxima ac gratia ſufficienti ſtabilitis, hujus quoquo accuſationis vis omnis elanguet. Auguſtinus juſtum volumen de dono perſeverantiæ evulgavit, ut ea quæ de eadem in libro de correptione & gratia antea docuerat, adversùs Semipelagianorum opinionem defenderet. Equidem initio ſtatim libri obſervat perſeverantiam aliam eſſe temporariam, *tanquam temporis ſui*, cum juſtus aliquo temporis ſpatio in accepta juſtitia perſeverat, priuſquam in aliquod peccatum incurrat; aliam verò eſſe finalem, quę conſiſtit in actu bonò ac meritorio gloriæ, quem prędeſtinati eliciunt, ac poſt quem ſtatim vivendi finem faciunt, ac ſalvantur, de qua altera ſpecie perſeverantiæ ait ſe eo in volumine contra Semipelagianos diſputare. Noriſius in Vindiciis cap.4. §. 10. oſtendit S. Doctorem docuiſſe peccatum originale eſſe cauſam reprobationis omnium qui damnantur, quam ſententiam S. Thomas & inſigniores ejuſdem diſcipuli, aliique etiam Theologi ſecuti ſunt, licèt non una ratione eandem ſententiam tueantur.

Idem autem loco laudato pag. 136. ex S. Auguſtini doctrina rem ſatis difficilem explicans, ait Adamum habuiſſe à Deo adjutorium, quo proximè & expeditè poterat perſeverare in juſtitia dono Creatoris accepta, ita ut Adamus non indiguerit ſpeciali dono actualis perſeverantiæ, quia habebat auxilium, quo jugiter ad inſtar habitus inerat illi potentia proximè expedita ad perſeverandum, ac nihil ex parte Dei defuiſſe, quo facillimè reapſe perſeveraret, ſi vellet. Hæc cum locupletiſſimis S. Doctoris teſtimoniis confirmaſſet, ibidem addit: *Cæterùm ex peccato perdidit ſibi & nobis hoc auxilium conſtituens potentiam proximè expeditam ad perſeverandum. Quare privatio hujus potentiæ in nobis eſt pœna primi peccati*. Hinc infert eam impotentiam ſpeciali Dei gratia tolli, quæ ſi juſto gratia non conferatur, *& ſtet ſub privatione potentiæ proximè expeditæ ad perſeverandum, tentationi infallibiliter ſuccumbet*; quæ Noriſii verba ſunt pag. 134.

Nolo hìc indicem texere Theologorum S. Auguſtinum Noriſio ſimiliter exponentium. Unum tantùm appellabo, cui non modò accuſatores honoris gratia aſſurgent, verùm etiam eodem audito, obmuteſcent. Is eſt P. Franciſcus Suarez, qui lib. 4. de auxiliis gratiæ cap. 18. num. 19. ſcribit: *Dico ergo ſenſum Auguſtini*

Digitized by Google

ſtini eſſe, Adamum recepiſſe auxilium proximè ſufficiens ad perſeverandum, ſi vellet, & ita ſufficiens, ut pro ſua libertate, & velle, & perſeverare cum effectu potuiſſet, quod eſt veriſſimum &c. De hoc ergo eodem auxilio, ita proximè ſufficiente negat Auguſtinus dari hominibus lapſis, qui cum effectu non perſeverant, idque in pœnam primi peccati &c. Additque ſtatim auxilium ſufficiens naturæ lapſæ non eſſe tantum, ac quale fuit in Adamo *propter fomitem, & alia impedimenta benè operandi. Non dicit tamen,* inquit, *Auguſtinus hujuſmodi homines in præſenti ſtatu nullum auxilium ſufficiens recipere ad perſeverandum, nam recipiunt ſaltem* remotè ſufficiens, *quod ſuo modo eſt verè ſufficiens, in eis tamen propter conditionem hujus ſtatus tale eſt, ut* non ſit proximè ſed remotè ſufficiens, *& ut NUNQUAM CONSEQUATUR EFFECTUM; ita ergo ſuo modo in præſenti juxta præcedentem Auguſtini doctrinam.* Hanc maximus Theologus ſententiam S. Auguſtini exhibet, quam non reprobat, ſed ſuam facit. Videtis, quemadmodum omnia quæ Noriſius ea in quæſtione tanquam aſſerta Auguſtiniana adſtruxit, eadem antea Suarez uti S. Doctoris effata docuerit, ut hic recentior ſcriptor Vindiciarum cuncta ex Suario exſcripſiſſe videri poſſet, niſi univerſa illa doctrina in Auguſtini ſcriptis adeo manifeſtè appareret, ut non interprete diligenti & accurato, ſed mediocris intelligentiæ Lectore opus ſit, cum tanta undique luce ſe prodat, ac publicet.

In Synodo Arauſicana II. canon X. ita concipitur: *Adjutorium Dei etiam renatis ac ſanctis ſemper eſt implorandum, ut ad finem bonum pervenire, vel in bono poſſint opere perdurare.* Quod tam de temporaria, quàm finali perſeverantia intelligitur. At ſi implorandum eſt auxilium juſtificatis, ut poſſint in bono opere perdurare, antequam petant, non poſſunt; orant enim *ut poſſint*; cum verò poſſint orare, ut illud adjutorium impetrent, antequàm orent, non ſunt proximè potentes perſeverare, quod idem eſt ac habere privationem potentiæ proximè expeditæ ad perſeverandum. Auguſtinus cap. 7. libri de dono perſeverantiæ ait: *Qui enim non infertur in tentationem, non diſcedit à Deo. Non eſt hoc omninò in viribus liberi arbitrii, quales nunc ſunt; fuerat in homine antequam caderet.* Non diſcedere à Deo, idem eſt ac perſeverare in bo-

in bono ſeu juſtitia accepta. At ſi hoc fuit in viribus liberi arbitrii ante primum peccatum, modò in natura lapſa eſt privatio ejuſmodi virium; unde ut illæ conſtituebant, judice Suarez, potentiam proximam, earumdem abſentia cauſat impotentiam itidem proximam ad perſeverandum in bono, remanente in juſtificatis plerumque potentia tantùm remota, qua orare poſſunt, ut proximam impetrent. Eandem doctrinam prolixè Auguſtinus tradit cap. 11. & 12. de cor. & grat. & poſteriori loco in fine capitis ſcribit: *Quòd ſi in tanta infirmitate vitæ hujus &c. ipſis relinqueretur voluntas ſua, ut in adjutorio Dei, ſine quo perſeverare non poſſent, manerent, ſi vellent, nec Deus operaretur, ut vellent; inter tot & tantas tentationes infirmitate ſua voluntas ipſa ſuccumberet, & ideo perſeverare non poſſent, quia deficientes infirmitate, nec vellent, aut non ita vellent infirmitate voluntatis, ut poſſent.* Adjutorium *ſine quo non* dabat Adamo poſſe perſeverare, ſi vellet, ut ibidem ſæpè Auguſtinus docet. At ob peccatum originale contracta virium infirmitate, voluntas juſti cum eo ſolo adjutorio, *nec vellet; aut non ita vellet, ut poſſet.* An non tanta virium infirmitas privationem potentiæ proximè expeditæ ad perſeverandum exprimit? Si cum illo adjutorio ut quid maximè, vellet, ſed non poſſet, privatio ſanè potentiæ proximè expeditæ ad perdurandum in bono, naturæ lapſæ incubuit. Hæc adeo clara & aperta ſunt in S. Doctoris doctrina, ut Petrus à S. Joſeph Fulienſis in libro contra Janſenium par. 4. pag. 167. cum conceſſiſſet, Adamum habuiſſe *potentiam proximam ad perſeverandum in gratia*, laudatis poſtea verbis ex cap. 11. citati libri de cor. & grat. concludat: *Itaque cum ait Auguſtinus auxilium ad perſeverandum quibuſdam non dari, id intellige de auxilio proximè ſufficienti, quod non omnibus dari concedimus.* Huncne etiam Janſenii antagoniſtam, quum Noriſio conformiter ſcripſerit, inter transfugas reputabitis? Baſilius Poncius 1. par. Releɛt. de grat. cap. 17. num. 9. ſcribit: *Quare in Adamo fuit auxilium proximè ſufficiens pro omni occaſione & inſtanti; in nobis non eſt proximè ſufficiens pro quibuſcumque inſtantibus, & pro multis, vel aliquibus tantùm eſt auxilium remotè ſufficiens.* Alterum ex eadem Auguſtiniana gente Doctorem Poncio addam Joannem Schuveitzerum publicum nunc in Academia Colonienſi

Pro-

Digitized by Google

Profeſſorem, qui in Diſſert. 3. Theol. de prædeſt.& reprob. dub. 6. probans ex eodem cap. 11. de cor. & grat. hominum reprobationem ex peccato originali, ait cum S. Doctore: *Nunc autem quibus deeſt tale adjutorium* (quale ſcilicèt fuit actu datum primo homini, eumque conſtituit proximè potentem ad perſeverandum) *jam pœna peccati eſt, quibus autem datur, ſecundùm gratiam datur.* Ea parentheſis tota eſt Noriſiana. & §. *Dices etiam &c.* ait: *Primus homo ſibi, & toti poſteritati perdidit poſſe, & ita naturam corrupit, ut auxilium illud, per quod ipſe erat proximè potens, modò non ſufficiat ob cæcam, & indomitam concupiſcentiam &c.* Quæ fuit etiam, uti prænotavi, Suareſii juxta Auguſtinianam doctrinam ſententia. Idem Doctor pag. 96. ſcribit: *Inter ſic reſpondentes eſt etiam P. Noris*; nec hujus dicta refellit, ſed in ſua probabilitate relinquit.

Informator §. 1. p. 4. hanc propoſitionem à Noriſio aſſertam ait: *Vi talis privationis contingere, ut reprobus etiam poſtquam juſtificatus fuit, perſeverare non poſſit in accepta juſtitia.* Et rurſus pag. 5. hanc alteram imponit: *Remanere tunc in eo, ſicut & in ſingulis peccatoribus, fidelibus, infidelibuſque ſolam obſervanda legis potentiam remotam; quæ ut in proximam mutetur, penès eos non eſt, Deo ſolam remotam dante, proximam non offerente.* Hæc calumniæ & invidiæ conflandæ gratia Noriſio imponuntur; nunquam enim ille dixit reprobum juſtificatum *perſeverare non poſſe* in accepta juſtitia, *ſed proximè & expeditè non poſſe*; quæ adverbia non tollunt abſolutè poſſibilitatem temporariæ perſeverantiæ, ſed modum aliquem ejus poſſibilitatis, qualis fuerat in natura integra ante peccatum Adami. Et ſanè notandum eſt, quòd conſultò ac prudenter Noriſius tam ſæpè ibidem tradit ex Adami peccato humanam naturam decidiſſe in privationem non *potentia proxima*, ſed *potentia proximè expedita*, quæ verba non carentiam potentiæ proximæ, ſed potiùs carentiam facilitatis ac promptitudinis ipſius potentiæ, nullo intrinſeco impedimento retardatę, deſignant; ibi enim comparat potentiam benè operandi naturæ integræ, cum potentia rectè agendi in natura lapſa. Auguſtinus conc. 10. in Pſal. 118. ait Adamum ac conjugem violaſſe præceptum, *quod facillimè nulla infirmitate re vocante, impediente, tardante implere*

Rr *pote-*

poterant. At in natura lapſa clamat Apoſtolus ad Rom. VII. *Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ &c.* Quę Auguſtinus objiciens Juliano lib. 6. oper. imperf. num. 13. ait: *In quibus verbis evidenter apparet, liberum arbitrium malo ſuo eſſe vitiatum. Non enim ante peccatum, quo malè uſus eſt homo libero arbitrio, in illa paradiſi felicitate conſtitutus, poſſet hoc dicere.* Et antea ibidem num. 7. cum dixiſſet multos conari ad virtutum decora pervenire, ait: *Sed ſi animam corpus corruptibile non gravaret, non utique conarentur. Ac per hoc in paradiſo, ſi nemo peccaſſet, & ſuper filios Adam grave jugum non eſſet, ſine conatu Deo ſuo facilè & feliciter obedirent.* Præterea Noriſius ſcripſit, omnes habere poteſtatem ſaltem remotam obſervandæ legis; at quæ ab accuſatore annectuntur: *Quæ ut in proximam mutetur, penès eos non eſt, Deo ſolam remotam dante, proximam non offerente*, nuſquam hæc in Noriſii libro leguntur; imò contrarium palàm aſſeruit, cum dixit, hominem urgente quolibet præcepto, poſſe rogare Deum pro impetranda gratia neceſſaria ad ejuſdem præcepti impletionem, ut ſuperiori capite oſtendi.

Rurſus pag. 11. objicit in ſententia Noriſii juſtum ſufficienti gratia & poteſtate proximè expedita privari, non propter ullam præcedentem culpam, ſed propter ſolùm originale peccatum, quantumlibet jam remiſſum. Et paulò poſt: (Ut quid enim ſi gratiam orandi accepit, non propter orandi negligentiam, ſed propter originale peccatum, ſolùm privari dicitur auxilio proximè ſufficiente; ut quid ad originale jam condonatum recurritur modo tam novo, & Catholicis exoſo) Hæc Informator. At vir bonus ac ſimplex diſſimulat ea noſſe, quæ ex S. Auguſtini aliorumque Patrum ac Theologorum ſententia Catholicis omnibus innoteſcunt. Nam nullus non ignorat, ex peccato originali humanam naturam duo vitia contraxiſſe, ignorantiæ videlicèt & infirmitatis, ex quibus veluti fontibus peccata cuncta derivant. Auguſtinus in Enchiridio cap. 81. ait: *Duabus ex cauſis peccamus: aut non videndo quid facere debeamus; aut non faciendo quid debere fieri jam videmus. Quorum duorum illud ignorantiæ malum eſt; hoc infirmitatis.* Et lib. 2. de pec. mer. cap. 17. *Ignorantia igitur & infirmitas vitia ſunt, quæ impediunt voluntatem, ne moveatur ad*

facien-

faciendum bonum. Et conc. 9. in Pſalm. 118. *Aliud eſt quippè mandata Dei per infirmitatem, vel per ignorantiam non implere &c.* Legeſis cap. 67. de nat. & grat. §. *Nec mirandum eſt &c.* Utrumque malum eidem in lib. de perfect. juſt. cap. 4. dicitur *pœnalis vitioſitas* ex Adami peccato *ſubſecuta*; ſub qua *poſiti vel non poſſumus, quod volumus, intelligere; vel quod intellexerimus, volumus, nec valemus implere*. Peccata omnia ſacramento baptiſmatis & pœnitentiæ tolluntur; at inquit S. Doctor ſerm. 2. de verbis Apoſtoli: *Nunquid quia deleta eſt iniquitas, finita eſt infirmitas?* Jam verò oſtenſum eſt, hanc pœnalem infirmitatem nil aliud eſſe quàm privationem virium, quas ſervandæ legis natura humana ante Adami peccatum habebat, eamque virium privationem ipſam eſſe privationem potentiæ proximè expeditæ ad ſervandum præceptum. Cum igitur certum ſit homines infirmitate peccare, atque hanc infirmitatem eſſe pœnalem vitioſitatem ex originali peccato derivatam, hinc Noriſius ſcripſit reprobos etiam juſtificatos, habere privationem potentiæ proximè expeditæ ad perſeverandum; quæ privatio non eſt pœna perſonæ ejuſdem reprobi, ſed pœnalitas, uti loquuntur Theologi, toti humanæ naturæ ob primum peccatum inflicta. Verùm reprobos juſtificatos habere potentiam proximam ad orandum tùm, cùm urget præceptum, ex aſſertionibus Noriſii demonſtravi. Auguſtinus lib. 3. ad Bonifacium Papam cap. 3. cum dixiſſet baptiſmum omnia peccata delere, addit: *Sed non aufert infirmitatem, cui regeneratus reſiſtit, quando bonum agonem luctatur; conſentit autem, quando ſicut homo in aliquo delicto praeoccupatur; propter illud gaudens in actione gratiarum: propter hoc autem gemens in allegatione orationum.* Cum quis dicitur peccare *ſicut homo*, infirmitas pœnalis indicatur; cum verò dicitur *gemens in allegatione orationum*, potentia ejuſdem proxima orandi deſignatur. Idem S. Doctor in lib. ad Simplicianum quæſt. 2. ait: *Nonne aliquando ipſa oratio noſtra ſic tepida eſt, vel potiùs frigida, & penè nulla, imò omninò interdùm ita nulla, ut neque hoc in nobis cum dolore advertamus; quia ſi vel hoc dolemus, jam oramus? Quid ergo aliud oſtenditur nobis, niſi quia & petere, & quaerere & pulſare ille concedit, qui ut hæc faciamus, jubet?* Ex quibus in primis colligimus defectum ipſum ferventis

orationis ex infirmitate naturæ procedere, quòd corpus corruptibile aggravat animam, ut tam lentè orando, vix aſcendat ad Deum, terrenis cogitationibus implicata; ita ut privatio potentiæ etiam expeditæ ad ferventiùs ac diutiùs quantùm oportet, orandum, eidem infirmitati ex peccato originali contractæ adſcribenda ſit. Rurſus colligo dolorem, quo adeo tepidè orare dolemus, uti & ipſammet tepidam orationem fieri à nobis cum adjutorio *ſine quo non*, ac ordinario concurſu Dei, cum ſint actus boni remiſſi, debiles, & minùs perfecti. Ea tamen tepida oratione impetramus ſpiritum ferventioris orationis, qui nobis adjutorio *quo* donatur, dicente Auguſtino in Pſalm. 17. *Ego libera & valida intentione preces ad te direxi, quoniam ut hanc habere poſſem, exaudiſti me infirmiùs orantem.*

Noriſius in eodem libro Vindiciarum, ut defenderet Sancti Auguſtini ſententiam, qua aſſeruit peccatum originale eſſe cauſam reprobationis omnium, qui damnantur, cum tamen reprobis baptizatis peccatum originale in baptiſmo remittatur, qui poſtea in peccata lapſi, iiſque immorientes, damnantur, ut horum quoque reproborum damnatio aliqua ratione peccato originali adſcribi poſſet, eandem in infirmitate ab humana natura ex peccato Adami contracta collocavit, qua factum eſt, ut etiam juſtificati proximè expedita poteſtate perſeverandi in accepta juſtitia plerumque careant, eaque ſit à Deo precibus impetranda. Sanctus Thomas 1.2. quæſt. 109. art. 10. & rurſus 2.2. quæſt. 137. art. 4. objicit in prioribus argumentis, Adamum potuiſſe perſeverare per gratiam quam acceperat, uti docet Auguſtinus, & cum Chriſtus majora dona attulit, quàm nocumentum Adamus, inde colligi juſtum poſſe perſeverare in accepta juſtitia ſine novo auxilio gratiæ. Huic argumento reſpondet loco citato ex 1. 2. hominem in primo ſtatu accepiſſe donum, quo perſeverare poſſet; non autem quo reapſe perſeveraret; nunc autem per gratiam Chriſti multos accipere & donum gratiæ, quo perſeverare poſſunt, & ulteriùs eis dari, ut perſeverent; & ſic donum Chriſti eſſe majus, quàm nocumentum ex delicto Adami; & ſtatim addit: *Et tamen faciliùs homo per gratiæ donum perſeverare poterat in ſtatu innocentiæ; in quo nulla erat rebellio carnis ad ſpiritum, quàm nunc poſſumus,*

Digitized by Google

mus, quando reparatio gratiæ Chriſti, etſi ſit inchoata quantùm ad mentem, non eſt tamen conſummata quantùm ad carnem &c. Et alibi 2. 2. cit. ait ex S. Auguſtino primo homini datum, *ut perſeverare poſſet per liberum arbitrium, quia nulla corruptio tunc erat in humana natura, quæ perſeverandi difficultatem præberet.* Hæc rebellio carnis ſivè concupiſcentia reddidit hominem infirmum ad faciendum bonum, ac maximam implendæ legis difficultatem affert, ita ut amiſſa potentia proximè expedita, quam ad perſeverandum Adamus habuit, homines præſertim reprobi, ad obſervandam legem non recipiant quandoque niſi auxilium ſufficiens, quod *in eis tamen propter conditionem hujus ſtatus tale eſt, ut non ſit proximè, ſed remotè ſufficiens, & ut nunquam conſequatur effectum*: quæ Suarez verba ſunt loco ſuperiùs laudato. Quòd ſi nunquam hæc auxilia remota juxtà Suarium, conſequuntur effectum, infirmitatem ex originali peccato contractam reapſe non ſanant, ac proinde eadem infirmitas ſeu privatio potentiæ proximè expeditæ eſt in causa, ut homines etiam juſtificati, mandata poſtea non implentes, reprobentur. Hinc ut alios omittam, Thomas Lemos inſignis Theologus, tom. 2. de grat. tract. 4. de reprobat. cap. 16. num. 257. ſcribit: *Unde illa infirmitas ex peccato originali dimiſſo relicta, cauſa erit permiſſionis talis in his, qui cadere permittuntur; & per conſequens originale peccatum etiam hoc modo eſt prima radix reprobationis.* Jam ſæpiùs admonui infirmitatem ad opus faciendum, idem omninò eſſe ac carentiam virium, ſeu privationem poteſtatis proximè expeditæ ad agendum. Cardinalis Brancatus de Lauræa Opuſc. 2. de reprobat. in fine cap. 5. cum notaſſet genus humanum ob peccatum originale incidiſſe in ignorantiam, concupiſcentiam, aliaſque pravas paſſiones ad peccatum inclinantes, ait: *Et ita originale in reprobis baptizatis, per ſe non eſt cauſa damnationis; ſed effectus ejus ad eam conducunt, quia ad peccata inclinant, quæ ſunt immediata damnationis cauſæ.* Noriſius pagina 137. negat hominem in baptiſmo juſtificatum, damnari propter peccatum originale, ac ratione illius, ut cauſæ proximæ, reprobari; *ſed dicimus*, inquit, *radicaliter peccatum originale eſſe cauſam reprobationis fidelium, qui damnantur, quatenùs ex illo ortum habuit privatio potentiæ proximè expeditæ ad perſeverandum*,

ſub qua præciſo ſpeciali auxilio Dei, homo labitur in peccata, ob quæ proximè & formaliter à Deo damnatur. Quamvis enim habeat auxilium remotè ſufficiens, id tamen tale eſt, *ut nunquam*, inquit Suarez, *conſequatur effectum*. Hinc S. Doctor in lib. de corrept. & grat. cap. 13. ſcribit: *Aut gratiam Dei ſuſcipiunt, ſed temporales ſunt, nec perſeverant; deſerunt, & deſeruntur. Dimiſſi enim libero arbitrio, non accepto perſeverantiæ dono, judicio Dei juſto, & occulto*. Nempè *dimiſſi libero arbitrio*, non quocumque Dei auxilio deſtituti, ſed auxilio tantùm remoto adſiſtente, quod ſine ulteriori auxilio impetrato, nunquam conſequitur effectum, ad quem principaliter datur.

Informator §. 4. num. 1. titulum inſcribit: *Utrum ù Janſenio differat Noriſius in eo quod dicit de potentia remota*. Enimverò obſervat Janſenium lib. 3. de grat. Chriſti cap. 15. tradere præcepta dici poſſibilia diverſimode *à multiplicitate potentiæ remotiſſimæ, remotæ, propioris, & proximæ*. Potentia remotiſſima dicitur à Janſenio ipſummet liberum arbitrium. Potentia remota habetur ab habitu fidei, quem qui habet, dicitur poſſe benè vivere. Tertiò potentia multò pleniùs propinquiuſque habetur per charitatem ſed imperfectam, qua homo incipit poſſe, & reapſe vult bonum, quod tamen nondum plenè poteſt agere. Denique addit Janſenius: *Quartò itaque completiſſimè dicimur poſſe, quando S. Spiritùs inſpiratione ſic voluntas, præparatur, ut non nudè poſſit, ſed etiam velit &c. Hoc poſſe nunquam habetur, niſi quando reipſa quoque agitur &c.* Ex his patet Janſenium conſtituere potentiam remotiſſimam in ipſo libero arbitrio, in quo Pelagiani proximam collocabant, & minùs remotam in habitibus fidei & charitatis imperfectæ. Illam verò eſſe proximam, quæ ſemper eſt actui conjuncta, & à Theologis gratiæ efficaci attribuitur. *Nam*, inquit, pag. 145. col. 2. *reliqui tres poſſibilitatis modi imperfecti ſunt, quibus præſentibus, ſi poſtremus qui per actualem gratiam datur, non affuerit, non magis hic & nunc, & abſolutè fieri poſſe præceptum dici poteſt, quam ſi ſine alis volare poſſe diceretur*. Hæc Janſenius. At Noriſius in Vindiciis cap. 3. in fine §. 6. pag. 91. cum affirmaſſet *omnibus hominibus adeſſe auxilium ſaltem remotum*, id probat ex S. Auguſtino in lib. de nat. & grat. cap. 67. ubi ait: *Cum verò ubique*

ſit

Digitized by Google

ſit præſens, qui multis modis per creaturam ſibi Domino ſervientem, averſum vocet: doceat credentem: conſoletur ſperantem: diligentem adhortetur: conantem adjuvet: exaudiat deprecantem. Auxilium remotum dicitur Noriſio illud, quo quis conatur implere præceptum, quove deficiens viribus, eaſdem à Deo deprecatur. Nam ille diſertè admittit etiam in ſtatu naturæ lapſæ adjutorium *ſine quo non*, quo homo, uti ſuperiùs dixi, ſimpliciter poteſt conari implere mandata, ac orare pro viribus impetrandis. Oppoſitum planè tradit Janſenius lib. 2. de grat. Chriſti cap. 27. pagina 87. col. 1. ubi loquens de minimo effectu gratiæ efficacis ait: *Hæc igitur gratia, quamvis* nullo modo ſufficiat, *ut homo Dei mandatum operetur, &c.* ut oret, *ut credat, adhuc tamen facit aliquid, ut iſtarum vel ulterius cujuſdam cæleſtis rei liberas quaſdam non voluntates, ſed velleitates vel complacentias excitet.* Quare ſine adjutorio *quo* juxta Janſenium, homo nullo modo ſibi ſufficit, ut oret. Præterea Noriſius ibidem de auxiliis remotis hæc ſcribit pag. 92. *In quo autem conſiſtant hujuſmodi auxilia remota, non ita facilè explicatur; etenim* miris modis *Deum humanas voluntates ad bonum faciendum movere idem Auguſtinus lib. 1. ad Bonifacium cap. 19. veriſſimè affirmat.* Igitur juxtà Noriſium Deus auxiliis remotis humanas voluntates ad bonum faciendum movet, nempè ad actus tenues & minùs perfectos, exempli gratia, conatus ad implenda præcepta, & orationes ad impetrandas vires, uti ſuperiùs expoſui, qui profectò actus non ſunt puræ putæ velleitates, uti cenſet Janſenius, ſed voluntates licèt ſine ulteriori auxilio inefficaces ad implenda præcepta. Ubinam ergo in Noriſii dictis Janſeniſmus cubat?

Eandem fallaciam Anonymus in ſcrupulis pag. 33. & in Informatione pag. 20. iiſdem utrobique verbis intendit, fingens neceſſitatem antecedentem peccandi ſine gratia ſufficiente eodem modo à Janſenio & à Noriſio, quod abſit, explicari, ne peccantes ab impotentia ſervandi mandati, excuſari poſſint. Sunt gerræ germanæ. Janſenius lib. 3. de gratia Chriſti cap. 15. pag. 145. col. 2. ideo juxtà aliquos negat neceſſitatem antecedentem peccandi: *Non enim*, inquit, *ideo peccant, quia non poſſint abſtinere à peccato, quamvis reverà non poſſint; ſed idcirco peccant, quia non volunt, ne-*

que

que vellent abſtinere, etiam ſi poſſent. Ipſe verò meliùs reſponderi putat, dicendo impotentiam eſſe, quæ ex defectu ipſius voluntatis ſeu volitionis oritur, *qua ſi adeſſet*, *quanta adeſſe debet*, *præceptum facillimè impleretur*; pag. 146. col. 1. Utraque reſponſio eſt frivola, nec vel apparenter tollit difficultatem. Nam ſi revera non poſſunt, eſt planè antecedens neceſſitas. Rurſus defectus volitionis oritur ex impotentia voluntatis, quæ non poteſt ſervare mandatum ſine gratia, qua omninò caret, cum quocunque medio eandem obtinendi, ac proinde eſt neceſſitas antecedens. Quod addit pag. 147. col. 1. poſſe homines ſine gratia vitare peccata *illa remotiore poteſtate*, *qua poſſunt ea vitare, ſi voluerint*, idem eſt, ac ſi quis homini jubeat, ut Lunam tangat, ſi velit volare. Nam perinde homini impoſſibile eſt volare, ac Lunam tangere; eodemque modo homo ſine gratia non poteſt velle vitare peccata. At Noriſius neceſſitatem antecedentem ea notione intelligens, qua à Theologis exponitur, hæc ibidem pag. 90. de Infidelibus ſcribit: *Quamvis enim careant auxilio proximè ſufficienti, habent tamen quædam auxilia remota; unde non patiuntur antecedentem neceſſitatem peccandi, quam licèt humanum genus ex peccato primi parentis incurrerit, Chriſti tamen Redemptoris beneficio ſublata eſt, ut acutè probat noſter Poncius 1. par. releƈt. de grat. cap.* 15. Illud auxilium remotum, eſt adjutorium *ſine quo non*; quod idem Auctor in ſtatu naturæ lapſæ admittit ad eliciendos actus bonos remiſſos, debiles, ac minùs perfectos, quibus tamen adjutorium *quo* ad robuſtiores actus ad implendam legem neceſſarios impetrari poteſt. Quis autem non intelligat ex illa Poncii ac Noriſii ſententia apertè colligi ejuſdem diſcrimen à rejecta opinione Janſenii? Illi cenſent ex Adami peccato ipſum Adamum ejuſque poſteros ſecluſo beneficio Redemptoris, contraxiſſe neceſſitatem antecedentem peccandi, quæ tamen neceſſitas Chriſti Domini meritis ſublata fuit etiam ab infidelibus, de quibus ibidem Noriſius loquitur. At certum eſt eam neceſſitatem non eſſe ſublatam niſi beneficio auxilii proximi vel remoti, quocum utroque auxilio eadem neceſſitas eſt incompoſſibilis; quare omnes homines, à quibus ea neceſſitas ablata eſt, facti ſunt beneficio Redemptoris participes gratiæ ſufficientis proximæ vel ſaltem remotæ. At Janſenius,

cujus

Digitized by Google

cujus verba à pag. 282. recitavi, contendit infideles carere gratia ſufficienti, *tam proxima quàm remota*, *& omnibus principiis ejus*. Qua de plura ſcribit lib. 3. de gratia cap. 11.

Hîc conſultò omitto quæ Anonymus in utraque opella de notione potentiæ proximæ in actu primo ex inſignibus Thomiſticæ ſcholæ Doctoribus addenſat; ſiquidem nihil inde præjudicii Noriſii doctrinæ infertur, qui potentiam proximam ad orandum cum adjutorio *ſine quo non* palàm admittit. His adde, quòd in gratia proximè ſufficienti exponenda Doctores diverſimodè opinantur. Nam Cardinalis Brancatus de Lauræa Opuſc. 3. de gratia cap. 4. num. 83. mirari ſe dicit cum aliis viris doctis, cur à recentioribus Theologis gratia, qua homo vocatur, illuminatur, & excitatur ad faciendum bonum, & effectum non obtinet, dicatur *ſufficiens ad diſtinctionem efficacis*, *quæ ſemper habet annexum effectum*, *cum ſatis non ſit ad eum ponendum*, *ſicut efficax*, *quæ in rigore dici deberet ſufficiens*, Præterea Franciſcus Macedo in Auguſtini lectione verſatiſſimus, in Scrinio S. Auguſtini cap. 8. univerſam Noriſii doctrinam, quam hactenùs defendi, uti Auguſtinianam tuetur, & à pag. 87. pluribus contendit ſolam gratiam efficacem dici poſſe *proximè ſufficientem*, quod aliis quoque Theologis placuit, quos inter eſt Cumel tom. 3. variar. diſp. 5. ſect. 1. pag. 207. Sed cum de re illi conveniant, haud vacat de nominibus diſputare. Atque hîc finem habeat Noriſianæ doctrinæ apologia, quam importunitas adverſariorum extorſit, qui laudatum Scriptorem tùm læſæ Apoſtolicæ Sedis infallibilitatis, tùm Janſeniani erroris reum peragere variis ſubinde ſcriptiunculis conati ſunt. Quibus ex S. Auguſtino lib. 3. con. Julianum cap..... repono: *Modò cauſa finita eſt. Nec ampliùs vobiſcum agendum eſt*, *quantum ad jus examinis pertinet*, *niſi* ut peractam apud Apoſtolicam Sedem quæcunque fuerit, cenſuram *cum pace ſequamini*. *Quod ſi nolueritis*, *à turbulenta vel inſidioſa inquietudine cohibeamini*.

FINIS.

VITTORIO EMANUELE BIBLIOTECA IN ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

poterant. At in natura lapſa clamat Apoſtolus ad Rom. VII. *Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ &c.* Quę Auguſtinus objiciens Juliano lib.6. oper. imperf.num.13. ait: *In quibus verbis evidenter apparet, liberum arbitrium malo ſuo eſſe vitiatum. Non enim ante peccatum, quo malè uſus eſt homo libero arbitrio, in illa paradiſi felicitate conſtitutus, poſſet hoc dicere.* Et antea ibidem num. 7. cum dixiſſet multos conari ad virtutum decora pervenire, ait: *Sed ſi animam corpus corruptibile non gravaret, non utique conarentur. Ac per hoc in paradiſo, ſi nemo peccaſſet, & ſuper filios Adam grave jugum non eſſet, ſine conatu Deo ſuo facilè & feliciter obedirent.* Præterea Noriſius ſcripſit, omnes habere poteſtatem ſaltem remotam obſervandæ legis; at quæ ab accuſatore annectuntur: *Quæ ut in proximam mutetur, penès eos non eſt, Deo ſolam remotam dante, proximam non offerente*, nuſquam hæc in Noriſii libro leguntur; imò contrarium palàm aſſeruit, cum dixit, hominem urgente quolibet præcepto, poſſe rogare Deum pro impetranda gratia neceſſaria ad ejuſdem præcepti impletionem, ut ſuperiori capite oſtendi.

Rurſus pag. 11. objicit in ſententia Noriſii juſtum ſufficienti gratia & poteſtate proximè expedita privari, non propter ullam præcedentem culpam, ſed propter ſolùm originale peccatum, quantumlibet jam remiſſum. Et paulò poſt: (Ut quid enim ſi gratiam orandi accepit, non propter orandi negligentiam, ſed propter originale peccatum, ſolùm privari dicitur auxilio proximè ſufficiente; ut quid ad originale jam condonatum recurritur modo tam novo, & Catholicis exoſo) Hæc Informator. At vir bonus ac ſimplex diſſimulat ea noſſe, quæ ex S. Auguſtini aliorumque Patrum ac Theologorum ſententia Catholicis omnibus innoteſcunt. Nam nullus non ignorat, ex peccato originali humanam naturam duo vitia contraxiſſe, ignorantiæ videlicèt & infirmitatis, ex quibus veluti fontibus peccata cuncta derivant. Auguſtinus in Enchiridio cap. 81. ait: *Duabus ex cauſis peccamus: aut non videndo quid facere debeamus; aut non faciendo quid debere fieri jam videmus. Quorum duorum illud ignorantiæ malum eſt; hoc infirmitatis.* Et lib. 2.de pec. mer. cap. 17. *Ignorantia igitur & infirmitas vitia ſunt, quæ impediunt voluntatem, ne moveatur ad*

facien-

Digitized by Google

faciendum bonum. Et conc. 9. in Pſalm. 118. *Aliud eſt quippè mandata Dei per infirmitatem, vel per ignorantiam non implere &c.* Legeſis cap. 67. de nat. & grat. §. *Nec mirandum eſt &c.* Utrumque malum eidem in lib. de perfect. juſt. cap. 4. dicitur *pœnalis vitioſitas* ex Adami peccato *ſubſecuta*; ſub qua *poſiti vel non poſſumus, quod volumus, intelligere; vel quod intellexerimus, volumus, nec valemus implere*. Peccata omnia ſacramento baptiſmatis & pœnitentiæ tolluntur; at inquit S. Doctor ſerm. 2. de verbis Apoſtoli: *Nunquid quia deleta eſt iniquitas, finita eſt infirmitas?* Jam verò oſtenſum eſt, hanc pœnalem infirmitatem nil aliud eſſe quàm privationem virium, quas ſervandæ legis natura humana ante Adami peccatum habebat, eamque virium privationem ipſam eſſe privationem potentiæ proximè expeditæ ad ſervandum præceptum. Cum igitur certum ſit homines infirmitate peccare, atque hanc infirmitatem eſſe pœnalem vitioſitatem ex originali peccato derivatam, hinc Noriſius ſcripſit reprobos etiam juſtificatos, habere privationem potentiæ proximè expeditæ ad perſeverandum; quæ privatio non eſt pœna perſonæ ejuſdem reprobi, ſed pœnalitas, uti loquuntur Theologi, toti humanæ naturæ ob primum peccatum inflicta. Verùm reprobos juſtificatos habere potentiam proximam ad orandum tùm, cùm urget præceptum, ex aſſertionibus Noriſii demonſtravi. Auguſtinus lib. 3. ad Bonifacium Papam cap. 3. cum dixiſſet baptiſmum omnia peccata delere, addit: *Sed non aufert infirmitatem, cui regeneratus reſiſtit, quando bonum agonem luctatur; conſentit autem, quando ſicut homo in aliquo delicto præoccupatur; propter illud gaudens in actione gratiarum: propter hoc autem gemens in allegatione orationum.* Cum quis dicitur peccare *ſicut homo*, infirmitas pœnalis indicatur; cum verò dicitur *gemens in allegatione orationum*, potentia ejuſdem proxima orandi deſignatur. Idem S. Doctor in lib. ad Simplicianum quæſt. 2. ait: *Nonne aliquando ipſa oratio noſtra ſic tepida eſt, vel potiùs frigida, & penè nulla, imò omninò interdùm ita nulla, ut neque hoc in nobis cum dolore advertamus; quia ſi vel hoc dolemus, jam oramus? Quid ergo aliud oſtenditur nobis, niſi quia & petere, & quærere & pulſare ille concedit, qui ut hæc faciamus, jubet?* Ex quibus in primis colligimus defectum ipſum ferventis

Digitized by Google

orationis ex infirmitate naturæ procedere, quòd corpus corruptibile aggravat animam, ut tam lentè orando, vix aſcendat ad Deum, terrenis cogitationibus implicata; ita ut privatio potentiæ etiam expeditæ ad ferventiùs ac diutiùs quantùm oportet, orandum, eidem infirmitati ex peccato originali contractæ adſcribenda ſit. Rurſus colligo dolorem, quo adeo tepidè orare dolemus, uti & ipſammet tepidam orationem fieri à nobis cum adjutorio *ſine quo non*, ac ordinario concurſu Dei, cum ſint actus boni remiſſi, debiles, & minùs perfecti. Ea tamen tepida oratione impetramus ſpiritum ferventioris orationis, qui nobis adjutorio *quo* donatur, dicente Auguſtino in Pſalm. 17. *Ego libera & valida intentione preces ad te direxi, quoniam ut hanc habere poſſem, exaudiſti me infirmiùs orantem.*

Noriſius in eodem libro Vindiciarum, ut defenderet Sancti Auguſtini ſententiam, qua aſſeruit peccatum originale eſſe cauſam reprobationis omnium, qui damnantur, cum tamen reprobis baptizatis peccatum originale in baptiſmo remittatur, qui poſtea in peccata lapſi, iiſque immorientes, damnantur, ut horum quoque reproborum damnatio aliqua ratione peccato originali adſcribi poſſet, eandem in infirmitate ab humana natura ex peccato Adami contracta collocavit, qua factum eſt, ut etiam juſtificati proximè expedita poteſtate perſeverandi in accepta juſtitia plerumque careant, eaque ſit à Deo precibus impetranda. Sanctus Thomas 1.2. quæſt. 109. art. 10. & rurſus 2.2. quæſt. 137. art. 4. objicit in prioribus argumentis, Adamum potuiſſe perſeverare per gratiam quam acceperat, uti docet Auguſtinus, & cum Chriſtus majora dona attulit, quàm nocumentum Adamus, inde colligi juſtum poſſe perſeverare in accepta juſtitia ſine novo auxilio gratiæ. Huic argumento reſpondet loco citato ex 1. 2. hominem in primo ſtatu accepiſſe donum, quo perſeverare poſſet; non autem quo reapſe perſeveraret; nunc autem per gratiam Chriſti multos accipere & donum gratiæ, quo perſeverare poſſunt, & ulteriùs eis dari, ut perſeverent; & ſic donum Chriſti eſſe majus, quàm nocumentum ex delicto Adami; & ſtatim addit: *Et tamen faciliùs homo per gratiæ donum perſeverare poterat in ſtatu innocentiæ; in quo nulla erat rebellio carnis ad ſpiritum; quàm nunc poſſumus,*

Digitized by Google

mus, quando reparatio gratiæ Chriſti, etſi ſit incboata quantùm ad mentem, non eſt tamen conſummata quantùm ad carnem &c. Et alibi 2. 2. cit. ait ex S. Auguſtino primo homini datum, *ut perſeverare poſſet per liberum arbitrium, quia nulla corruptio tunc erat in humana natura, quæ perſeverandi difficultatem præberet.* Hæc rebellio carnis ſivè concupiſcentia reddidit hominem infirmum ad faciendum bonum, ac maximam implendæ legis difficultatem affert, ita ut amiſſa potentia proximè expedita, quam ad perſeverandum Adamus habuit, homines præſertim reprobi, ad obſervandam legem non recipiant quandoque niſi auxilium ſufficiens, quod *in eis tamen propter conditionem hujus ſtatus tale eſt, ut non ſit proximè, ſed remotè ſufficiens, & ut nunquam conſequatur effectum*: quæ Suarez verba ſunt loco ſuperiùs laudato. Quòd ſi nunquam hæc auxilia remota juxtà Suarium, conſequuntur effectum, infirmitatem ex originali peccato contractam reapſe non ſanant, ac proinde eadem infirmitas ſeu privatio potentiæ proximè expeditæ eſt in cauſa, ut homines etiam juſtificati, mandata poſtea non implentes, reprobentur. Hinc ut alios omittam, Thomas Lemos inſignis Theologus, tom. 2. de grat. tract. 4. de reprobat. cap. 16. num. 257. ſcribit: *Unde illa infirmitas ex peccato originali dimiſſo relicta, cauſa erit permiſſionis talis in his, qui cadere permittuntur; & per conſequens originale peccatum etiam hoc modo eſt prima radix reprobationis.* Jam ſæpiùs admonui infirmitatem ad opus faciendum, idem omninò eſſe ac carentiam virium, ſeu privationem poteſtatis proximè expeditæ ad agendum. Cardinalis Brancatus de Lauræa Opuſc. 2. de reprobat. in fine cap. 5. cum notaſſet genus humanum ob peccatum originale incidiſſe in ignorantiam, concupiſcentiam, aliaſque pravas paſſiones ad peccatum inclinantes, ait: *Et ita originale in reprobis baptizatis, per ſe non eſt cauſa damnationis; ſed effectus ejus ad eam conducunt, quia ad peccata inclinant, quæ ſunt immediatæ damnationis cauſæ.* Noriſius pagina 137. negat hominem in baptiſmo juſtificatum, damnari propter peccatum originale, ac ratione illius, ut cauſæ proximæ, reprobari, *ſed dicimus*, inquit, *radicaliter peccatum originale eſſe cauſam reprobationis fidelium, qui damnantur, quatenùs ex illo ortum habuit privatio potentiæ proximè expeditæ ad perſeverandum*,

Digitized by Google

ſub qua præciſo ſpeciali auxilio Dei, homo labitur in peccata, ob quæ proximè & formaliter à Deo damnatur. Quamvis enim habeat auxilium remotè ſufficiens, id tamen tale eſt, *ut nunquam*, inquit Suarez, *conſequatur effectum*. Hinc S. Doctor in lib. de corrept. & grat. cap. 13. ſcribit: *Aut gratiam Dei ſuſcipiunt, ſed temporales ſunt, nec perſeverant; deſerunt, & deſeruntur. Dimiſſi enim libero arbitrio, non accepto perſeverantiæ dono, judicio Dei juſto, & occulto*. Nempè *dimiſſi libero arbitrio*, non quocumque Dei auxilio deſtituti, ſed auxilio tantùm remoto adſiſtente, quod ſine ulteriori auxilio impetrato, nunquam conſequitur effectum, ad quem principaliter datur.

Informator §. 4. num. 1. titulum inſcribit: *Utrum à Janſenio differat Noriſius in eo quod dicit de potentia remota*. Enimverò obſervat Janſenium lib. 3. de grat. Chriſti cap. 15. tradere præcepta dici poſſibilia diverſimode *à multiplicitate potentiæ remotiſſimæ, remotæ, propioris, & proximæ*. Potentia remotiſſima dicitur à Janſenio ipſummet liberum arbitrium. Potentia remota habetur ab habitu fidei, quem qui habet, dicitur poſſe benè vivere. Tertiò potentia multò pleniùs propinquiùſque habetur per charitatem ſed imperfectam, qua homo incipit poſſe, & reapſe vult bonum, quod tamen nondum plenè poteſt agere. Denique addit Janſenius: *Quartò itaque completiſſimè dicimur poſſe, quando S. Spiritûs inſpiratione ſic voluntas, præparatur, ut non nudè poſſit, ſed etiam velit &c. Hoc poſſe nunquam habetur, niſi quando reipſa quoque agitur &c*. Ex his patet Janſenium conſtituere potentiam remotiſſimam in ipſo libero arbitrio, in quo Pelagiani proximam collocabant, & minùs remotam in habitibus fidei & charitatis imperfectæ. Illam verò eſſe proximam, quæ ſemper eſt actui conjuncta, & à Theologis gratiæ efficaci attribuitur. *Nam*, inquit, pag. 145. col. 2. *reliqui tres poſſibilitatis modi imperfecti ſunt, quibus præſentibus, ſi poſtremus qui per actualem gratiam datur, non affuerit, non magis hîc & nunc, & abſolutè fieri poſſe præceptum dici poteſt, quam ſi ſine alis volare poſſe diceretur*. Hæc Janſenius. At Noriſius in Vindiciis cap. 3. in fine §. 6. pag. 91. cùm affirmaſſet *omnibus hominibus adeſſe auxilium ſaltem remotum*, id probat ex S. Auguſtino in lib. de nat. & grat. cap. 67. ubi ait: *Cum verò ubique*

ſit

Digitized by Google

ſit præſens, qui multis modis per creaturam ſibi Domino ſervientem, averſum vocet: doceat credentem: conſoletur ſperantem: diligentem adhortetur: conantem adjuvet: exaudiat deprecantem. Auxilium remotum dicitur Noriſio illud, quo quis conatur implere præceptum, quove deficiens viribus, eaſdem à Deo deprecatur. Nam ille diſertè admittit etiam in ſtatu naturæ lapſæ adjutorium *ſine quo non*, quo homo, uti ſuperiùs dixi, ſimpliciter poteſt conari implere mandata, ac orare pro viribus impetrandis. Oppoſitum planè tradit Janſenius lib. 2. de grat. Chriſti cap. 27. pagina 87. col. 1. ubi loquens de minimo effectu gratiæ efficacis ait: *Hæc igitur gratia, quamvis* nullo modo ſufficiat, *ut homo Dei mandatum operetur, &c.* ut oret, *ut credat, adhuc tamen facit aliquid, ut iſtarum vel ulterius cujuſdam cæleſtis rei liberas quaſdam non voluntates, ſed velleitates vel complacentias excitet.* Quare ſine adjutorio *quo* juxta Janſenium, homo nullo modo ſibi ſufficit, ut oret. Præterea Noriſius ibidem de auxiliis remotis hæc ſcribit pag. 92. *In quo autem conſiſtant hujuſmodi auxilia remota, non ita facilè explicatur; etenim* miris modis *Deum humanas voluntates ad bonum faciendum movere idem Auguſtinus lib. 1. ad Bonifacium cap. 19. veriſſimè affirmat.* Igitur juxtà Noriſium Deus auxiliis remotis humanas voluntates ad bonum faciendum movet, nempè ad actus tenues & minùs perfectos, exempli gratia, conatus ad implenda præcepta, & orationes ad impetrandas vires, uti ſuperiùs expoſui, qui profectò actus non ſunt puræ putæ velleitates, uti cenſet Janſenius, ſed voluntates licèt ſine ulteriori auxilio inefficaces ad implenda præcepta. Ubinam ergo in Noriſii dictis Janſeniſmus cubat?

Eandem fallaciam Anonymus in ſcrupulis pag. 33. & in Informatione pag. 20. iiſdem utrobique verbis intendit, fingens neceſſitatem antecedentem peccandi ſine gratia ſufficiente eodem modo à Janſenio & à Noriſio, quod abſit, explicari, ne peccantes ab impotentia ſervandi mandati, excuſari poſſint. Sunt gerræ germanæ. Janſenius lib. 3. de gratia Chriſti cap. 15. pag. 145. col. 2. ideo juxtà aliquos negat neceſſitatem antecedentem peccandi: *Non enim*, inquit, *ideo peccant, quia non poſſint abſtinere à peccato, quamvis reverà non poſſint; ſed idcirco peccant, quia non volunt, ne-*

que

que vellent abſtinere, etiam ſi poſſent. Ipſe verò meliùs reſponderi putat, dicendo impotentiam eſſe, quæ ex defectu ipſius voluntatis ſeu volitionis oritur, *qua ſi adeſſet, quanta adeſſe debet, præceptum facillimè impleretur*; pag. 146. col. 1. Utraque reſponſio eſt frivola, nec vel apparenter tollit difficultatem. Nam ſi revera non poſſunt, eſt planè antecedens neceſſitas. Rurſus defectus volitionis oritur ex impotentia voluntatis, quæ non poteſt ſervare mandatum ſine gratia, qua omninò caret, cum quocunque medio eandem obtinendi, ac proinde eſt neceſſitas antecedens. Quod addit pag. 147. col. 1. poſſe homines ſine gratia vitare peccata *illa remotiore poteſtate, qua poſſunt ea vitare, ſi voluerint*, idem eſt, ac ſi quis homini jubeat, ut Lunam tangat, ſi velit volare. Nam perinde homini impoſſibile eſt volare, ac Lunam tangere; eodemque modo homo ſine gratia non poteſt velle vitare peccata. At Noriſius neceſſitatem antecedentem ea notione intelligens, qua à Theologis exponitur, hæc ibidem pag. 90. de Infidelibus ſcribit: *Quamvis enim careant auxilio proximè ſufficienti, habent tamen quædam auxilia remota; unde non patiuntur antecedentem neceſſitatem peccandi, quam licèt humanum genus ex peccato primi parentis incurrerit, Chriſti tamen Redemptoris beneficio ſublata eſt, ut acutè probat noſter Poncius 1. par. relect. de grat. cap.* 15. Illud auxilium remotum, eſt adjutorium *ſine quo non*; quod idem Auctor, in ſtatu naturæ lapſæ admittit ad eliciendos actus bonos remiſſos, debiles, ac minùs perfectos, quibus tamen adjutorium *quo* ad robuſtiores actus ad implendam legem neceſſarios impetrari poteſt. Quis autem non intelligat ex illa Poncii ac Noriſii ſententia apertè colligi ejuſdem diſcrimen à rejecta opinione Janſenii? Illi cenſent ex Adami peccato ipſum Adamum ejuſque poſteros ſecluſo beneficio Redemptoris, contraxiſſe neceſſitatem antecedentem peccandi, quæ tamen neceſſitas Chriſti Domini meritis ſublata fuit etiam ab infidelibus, de quibus ibidem Noriſius loquitur. At certum eſt eam neceſſitatem non eſſe ſublatam niſi beneficio auxilii proximi vel remoti, quocum utroque auxilio eadem neceſſitas eſt incompoſſibilis; quare omnes homines, à quibus ea neceſſitas ablata eſt, facti ſunt beneficio Redemptoris participes gratiæ ſufficientis proximæ vel ſaltem remotæ. At Janſenius,

cujus

Digitized by Google

cujus verba à pag. 282. recitavi, contendit infideles carere gratia ſufficienti, *tam proxima quàm remota, & omnibus principiis ejus.* Qua de plura ſcribit lib. 3. de gratia cap. 11.

Hîc conſultò omitto quæ Anonymus in utraque opella de notione potentiæ proximæ in actu primo ex inſignibus Thomiſticæ ſcholæ Doctoribus addenſat; ſiquidem nihil inde præjudicii Noriſiii doctrinæ infertur, qui potentiam proximam ad orandum cum adjutorio *ſine quo non* palàm admittit. His adde, quòd in gratia proximè ſufficienti exponenda Doctores diverſimodè opinantur. Nam Cardinalis Brancatus de Lauræa Opuſc. 3. de gratia cap. 4. num. 83. mirari ſe dicit cum aliis viris doctis, cur à recentioribus Theologis gratia, qua homo vocatur, illuminatur, & excitatur ad faciendum bonum, & effectum non obtinet, dicatur *ſufficiens ad diſtinctionem efficacis, quæ ſemper habet annexum effectum, cum ſatis non ſit ad eum ponendum, ſicut efficax, quæ in rigore dici deberet ſufficiens,* Præterea Franciſcus Macedo in Auguſtini lectione verſatiſſimus, in Scrinio S. Auguſtini cap. 8. univerſam Noriſii doctrinam, quam hactenùs defendi, uti Auguſtinianam tuetur, & à pag. 87. pluribus contendit ſolam gratiam efficacem dici poſſe *proximè ſufficientem,* quod aliis quoque Theologis placuit, quos inter eſt Cumel tom. 3. variar. diſp. 5. ſect. 1. pag. 207. Sed cum de re illi conveniant, haud vacat de nominibus diſputare. Atque hîc finem habeat Noriſianæ doctrinæ apologia, quam importunitas adverſariorum extorſit, qui laudatum Scriptorem tùm læſæ Apoſtolicæ Sedis infallibilitatis, tùm Janſeniani erroris reum peragere variis ſubinde ſcriptiunculis conati ſunt. Quibus ex S. Auguſtino lib. 3. con. Julianum cap..... repono: *Modò cauſa finita eſt. Nec ampliùs vobiſcum agendum eſt, quantum ad jus examinis pertinet, niſi* ut peractam apud Apoſtolicam Sedem quæcunque fuerit, cenſuram *cum pace ſequamini. Quod ſi nolueritis, à turbulenta vel inſidioſa inquietudine cohibeamini.*

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google